Regeringens proposition 2010/11:70

Tredje inremarknadspaketet för el och naturgas

Prop. 2010/11:70

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 mars 2011

Fredrik Reinfeldt

Maud Olofsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en el- eller naturgasleverantör som övertar leveranserna till en kund ska få göra detta 14 dagar efter en anmälan till nätföretaget. Det föreslås vidare nya bestämmelser som syftar till att stärka konsumenternas ställning på el- och naturgasmarknaderna.

Det föreslås strängare krav på avgränsning av transmissionsverksamhet, dvs. i huvudsak den överföring av el som sker på stamnätet och den överföring av gas som sker i högtryckskledningar. För att säkerställa att åtskillnadskraven är uppfyllda föreslås krav på certifiering av stamnätsföretag för el och transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden.

Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan med åtgärder för att förebygga diskriminerande beteende på marknaden ska inskränkas till att avse nätföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion eller handel. Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan ska utse en särskild övervakningsansvarig. El- och naturgasföretag som ingår i koncerner ska när de vänder sig till kunderna eller allmänheten vara skyldiga att tydligt ange vilken sorts verksamhet de bedriver – nätverksamhet eller produktion och handel.

Vidare föreslås nya bestämmelser om tidsfrister när det gäller tillsynsmyndighetens behandling av anmälningar mot nätföretag.

På naturgasområdet föreslås nya bestämmelser om slutna distributionssystem och tillträde till anläggningar för lagring av naturgas.

Det föreslås också att nätmyndigheten ska vara beslutande myndighet vid förhandsprövningen av elnätstariffer även när det gäller intäkter från stamledning, där prövningen enligt gällande bestämmelser ska göras av regeringen.

I propositionen föreslås nya lagar om certifiering av företag som bedriver överföring av el i stamledningar respektive naturgas genom högtryckskledningar. Vidare förslås ett antal ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra EU:s s.k. tredje inremarknadspaketet för el och naturgas.

I propositionen föreslås även att definitionen av intäktsram enligt ellagen förtydligas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2011, med undantag för bestämmelserna om leverantörsbyte, som föreslås träda i kraft den 1 oktober samma år, och bestämmelserna om beslutande myndighet vid förhandsprövningen av elnätstariffer, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut ... 8

2 Lagtext ... 9
- 2.1 Förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el ... 9
- 2.2 Förslag till lag om certifiering av vissa naturgasföretag ... 13
- 2.3 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857) ... 18
- 2.4 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) ... 34

3 Ärendet och dess beredning ... 46

4 Huvuddragen i det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas ... 48

5 Elmarknadsdirektivet ... 49
- 5.1 Inledning ... 49
- 5.2 Syfte, tillämpningsområde och definitioner ... 49
- 5.3 Allmänna regler för organisationen av sektorn ... 50
- 5.4 Produktion ... 56
- 5.5 Drift av överföringssystem ... 57
- 5.6 Oberoende systemansvarig för överföring (ITO) ... 60
- 5.7 Drift av distributionssystem ... 60
- 5.8 Särredovisning av olika verksamheter samt transparens i bokföringen ... 63
- 5.9 Organisation av tillträde till systemet ... 63
- 5.10 Nationella tillsynsmyndigheter ... 64
- 5.11 Kundmarknader ... 74
- 5.12 Slutbestämmelser ... 74
- 5.13 Regeringens överväganden ... 77

6 EU-förordningen om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel ... 79
- 6.1 Huvuddragen i förordningen ... 79
- 6.2 Regeringens överväganden ... 81

7 Byte av elleverantör ... 83

8 Konsumentfrågor på elområdet ... 87
- 8.1 Uppgifter om avtalsinnehåll ... 87
- 8.2 Betalningssystem och förbud mot att missgynna konsumenter beroende på valt betalningssätt ... 90
- 8.3 Möjlighet att byta elleverantör utan kostnad och rätt till slutfaktura inom sex veckor ... 92
- 8.4 Företagens klagomålshantering ... 93
- 8.5 Konsumentens rätt till information om ändrade avtalsvillkor ... 95

9 Stamnätsföretag ... 98

10 Åtskillnad av stamnätsföretag 100
10.1 Gällande rätt 100
10.2 Åtskilt ägande 101
10.3 Elproduktion knuten till driften av stamnätet 105
10.4 Personell åtskillnad 106
10.5 Skydd för kommersiellt känsliga uppgifter 107

11 Certifiering av stamnätsföretag 108
11.1 Krav på certifiering 108
11.2 Förutsättningar för certifiering 109
11.3 Förfarandet vid certifiering 110
11.3.1 Certifiering efter ansökan 110
11.3.2 Omprövning av certifiering 111
11.3.3 Begäran om uppgifter 113
11.4 Certifiering i förhållande till tredje land 113
11.4.1 Särskilda krav i fråga om företag med anknytning till tredje land 113
11.4.2 Förfarandet vid certifiering 114
11.4.3 Omprövning av certifiering 115
11.5 Överensstämmelse med riktlinjerna 116
11.6 Tillsyn 117
11.7 Överklagande 118
11.8 Verkställighetsföreskrifter 119

12 Åtskillnad av distributionsnätsföretag 119
12.1 Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan 119
12.2 Övervakningsansvarig 121
12.3 Kommunikation och varumärkesprofilering 123

13 Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer 125

14 Nätmyndighetens tillsyn 126
14.1 Tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet och förordning (EG) nr 714/2009 126
14.2 Behandling av klagomål 127
14.2.1 Direktivens krav 127
14.2.2 Tidigare bedömning 127
14.2.3 Tidsfrister för handläggning enligt ellagen 129
14.3 Överensstämmelse med riktlinjerna 133

15 Undantag för nya sammanlänkningar 137

16 Gasmarknadsdirektivet 138
16.1 Inledning 138
16.2 Syfte, tillämpningsområde och definitioner 138
16.3 Allmänna regler för organisationen av sektorn 138
16.4 Överföring, lagring och LNG 145
16.5 Oberoende systemansvariga för överföring (ITO) 150
16.6 Distribution och leverans 150
16.7 Särredovisning och transparens i bokföringen 152
16.8 Organisation av tillträde till systemet 152
16.9 Nationella tillsynsmyndigheter 154
16.10 Kundmarknader 163

16.11 Slutbestämmelser ... 163
16.12 Regeringens överväganden ... 165

17 EU-förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten ... 166
17.1 Huvuddragen i förordningen ... 166
17.2 Regeringens överväganden ... 168

18 Byte av naturgasleverantör ... 169

19 Konsumentfrågor på naturgasområdet ... 172
19.1 Uppgifter om avtalsinnehåll och konsumentens rätt till information ... 172
19.2 Betalningssystem och förbud mot att missgynna en konsument beroende på valt betalningssätt ... 173
19.3 Möjlighet att byta naturgasleverantör utan kostnad och rätt till slutfaktura inom sex veckor ... 174
19.4 Företagens klagomålshantering ... 175
19.5 Konsumentens rätt till information om ändrade avtalsvillkor ... 176

20 Transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden ... 177

21 Åtskillnad av transmissionsverksamhet på gasmarknaden ... 181
21.1 Gällande rätt ... 181
21.2 Åtskilt ägande ... 182
21.3 Personell åtskillnad ... 187
21.4 Skydd för kommersiellt känsliga uppgifter ... 188
21.5 Elproduktion knuten till elnätsverksamhet ... 189

22 Certifiering av transmissionsnätsoperatörer ... 190
22.1 Krav på certifiering ... 190
22.2 Förutsättningar för certifiering ... 193
22.3 Förfarandet vid certifiering ... 194
22.3.1 Certifiering efter ansökan ... 194
22.3.2 Omprövning av certifiering ... 196
22.3.3 Begäran om uppgifter ... 197
22.4 Certifiering i förhållande till tredje land ... 198
22.4.1 Särskilda krav i fråga om företag med anknytning till tredje land ... 198
22.4.2 Förfarandet vid certifiering ... 199
22.4.3 Omprövning av certifiering ... 199
22.5 Överensstämmelse med riktlinjerna ... 200
22.6 Tillsyn ... 200
22.7 Överklagande ... 202
22.8 Verkställighetsföreskrifter ... 203

23 Åtskillnad av naturgasdistribution ... 204
23.1 Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan ... 204
23.2 Övervakningsansvarig ... 206
23.3 Kommunikation och varumärkesprofilering ... 207

24 Slutna distributionssystem ... 208

25 Tillträde till lagring ... 210

26 Undantag för ny infrastruktur 212

27 Tillsyn på naturgasområdet 213
27.1 Tillsynsmyndighet enligt gasmarknadsdirektivet och förordning (EG) nr 715/2009 213
27.2 Tillsynsmyndighetens behandling av klagomål 214
27.3 Överensstämmelse med riktlinjerna 217

28 EU-förordningen om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter 220
28.1 Byråförordningens huvuddrag 220
28.2 Regeringens överväganden 221

29 Definitionen av intäktsram 221

30 Lissabonfördraget 222

31 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 223
31.1 Lagen om certifiering av stamnätsföretag för el 223
31.2 Lagen om certifiering av vissa naturgasföretag 223
31.3 Ändringarna i ellagen 224
31.4 Ändringarna i naturgaslagen 225

32 Konsekvensanalys 226
32.1 Inledning 226
32.2 Energimarknadsinspektionen 226
32.3 Svenska kraftnät 228
32.4 Övriga myndigheter 229
32.4.1 De allmänna förvaltningsdomstolarna 229
32.4.2 Regeringskansliet 229
32.5 El- och naturgasföretag 229

33 Författningskommentar 233
33.1 Förslaget till lag om certifiering av stamnätsföretag för el 233
33.2 Förslaget till lag om certifiering av vissa naturgasföretag 242
33.3 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857) 252
33.4 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403) 271

Bilaga 1 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 288

Bilaga 2 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 327

Bilaga 3 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 348

Bilaga 4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 391

Bilaga 5 Kommissionens beslut av den 10 november 2010 om ändring av avsnitt 3 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 410

Bilaga 6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 ... 415
Bilaga 7 Sammanfattning av NELGA:s betänkande Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30) ... 429
Bilaga 8 Nya el- och gasmarknadsutredningens lagförslag ... 437
Bilaga 9 Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av betänkandet Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30) ... 464
Bilaga 10 Sammanfattning av promemorian Avgränsning av gasnätsverksamhet ... 465
Bilaga 11 Promemorians lagförslag ... 466
Bilaga 12 Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av promemorian Avgränsning av gasnätsverksamhet ... 473
Bilaga 13 Lagförslagen i utkastet till lagrådsremiss ... 474
Bilaga 14 Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av utkastet till lagrådsremiss ... 510
Bilaga 15 Energimarknadsinspektionens skrivelse ... 511
Bilaga 16 Energimarknadsinspektionens lagförslag ... 512
Bilaga 17 Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av Energimarknadsinspektionens skrivelse ... 514
Bilaga 18 Lagrådsremissens lagförslag ... 515
Bilaga 19 Lagrådets yttrande ... 552
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 2011. ... 555
Rättsdatablad ... 556

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om certifiering av stamnätsföretag för el,
2. lag om certifiering av vissa naturgasföretag,
3. lag om ändring i ellagen (1997:857),
4. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i ellagen (1997:857).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Beslutande myndighet

3 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av nätmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § Ett stamnätsföretag får inte bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering enligt denna lag.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar om kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

3 § Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att nätmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att nätmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Omprövning av certifiering

5 § Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

6 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att ett stamnätsföretag inte uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om stamnätsföretaget inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att

en anmälan enligt 5 § eller en begäran från Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska nätmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som gäller nätmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

3 § Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

5 § Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över stamnätsföretaget eller stamnätet.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att stamnätsföretag följer denna lag.

2 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
2. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
3. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Nätmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. Ett stamnätsföretag får fortsätta att bedriva överföring av el i stamledningar till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

2.2 Förslag till lag om certifiering av vissa naturgasföretag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Det som sägs i lagen om en transmissionsnätsoperatör gäller även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Tillsyns- och beslutsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över att 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) följs är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

4 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av tillsynsmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar utan certifiering enligt denna lag. Detta gäller inte högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, om kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Ett beslut om certifiering får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Omprövning av certifiering

5 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att en anmälan enligt 5 § eller en begäran från Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska tillsynsmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten får begära att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403), och

2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledningar.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av tillsynsmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
2. beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009,
3. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
4. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.
2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten efter den 2 mars 2013.
3. En transmissionsnätsoperatör får fortsätta att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om transmissionsnätsoperatören har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om ellagen (1997:857)[2]

dels att 5 kap. 18 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 18 § ska utgå,

dels att 1 kap. 5 a §, 2 kap. 10 §, 3 kap. 1 a och 17 §§, 5 kap. 3, 10–17, 20 och 21 §§, 8 kap. 6 och 9 §§ och 12 kap. 1, 1 a och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 5 b §, 3 kap. 1 f–1 k, 17 a och 23 §§, 11 kap. 13–20 §§, 12 kap. 1 b och 14 §§, samt närmast före 3 kap. 23 §, 11 kap. 13 och 15–20 §§ och 12 kap. 14 § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 5 kap. 19 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Verkan av beslut”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
5 a §[3]	
Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *genom nättariffer* under en tillsynsperiod.	Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* under en tillsynsperiod.
	5 b §
	Med stamnätsföretag avses i denna lag den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.
2 kap.	
10 §[4]	
Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.	
Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav* eller en juridisk person där *denne* har ett be-	Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *ett stamnätsföretag* eller en juridisk person där *ett sådant företag* har ett bestämmande inflytande. Nätkoncession

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).

[2] Senaste lydelse av 5 kap. 18 § 2009:892.

[3] Senaste lydelse 2009:892.

[4] Senaste lydelse 1998:1651.

stämmande inflytande. Nätkoncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.	får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

3 kap.

1 a §[5]

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.	En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el. *Ett stamnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.*

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller
2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

1 f §

Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

1 g §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

[5] Senaste lydelse 2005:1110.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

1 h §

Det som anges i 1 g § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Det som anges i 1 g § första och andra styckena om företag som bedriver produktion av eller handel med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Vid tillämpningen av andra stycket ska elanvändaren anses vara nettoförbrukare om den genomsnittliga elförbrukningen är större än produktionen per år räknat. I produktionen ska vid beräkningen ingå den el elanvändaren själv producerar och dennes andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

1 i §

Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att ett stamnätsföretag bedriver sådan produktion av el som avses i 1 a § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

	1 j § *En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett stamnätsföretag får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.*
	1 k § *Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.*
17 §[6]	
Den som har nätkoncession skall upprätta en övervakningsplan och se till att *övervakningsplanen* följs.	*Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ska* upprätta en övervakningsplan och se till att *planen* följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *skall* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *ska* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

[6] Senaste lydelse 2005:404.

Koncessionshavaren skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten skall offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

17 a §

Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 17 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med elanvändare och allmänheten

23 §

Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att

det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

5 kap.

3 §[7]

Beslut om fastställande av intäktsramen ska meddelas senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Nätmyndigheten ska meddela beslut om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen.

10 §[8]

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *den beslutande myndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning *enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan* ska handläggas skyndsamt.

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *nätmyndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning ska handläggas skyndsamt.

11 §[9]

Den beslutande myndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

Nätmyndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,
2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller
3. det annars finns särskilda skäl.

[7] Senaste lydelse 2009:892.
[8] Senaste lydelse 2009:892.
[9] Senaste lydelse 2009:892.

12 §[10]

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka om att intäktsramen för perioden ska ökas.

En ansökan enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan ska handläggas skyndsamt.

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka *hos nätmyndigheten* om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Ansökan ska handläggas skyndsamt.

13 §[11]

Den beslutande myndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *den beslutande myndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

Nätmyndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *nätmyndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

14 §[12]

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *den beslutande myndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fast-

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *nätmyndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fast-

[10] Senaste lydelse 2009:892.
[11] Senaste lydelse 2009:892.
[12] Senaste lydelse 2009:892.

ställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.	ställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

15 §[13]

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *den beslutande myndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.	Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *nätmyndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

16 §[14]

Den beslutande myndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.	*Nätmyndigheten* ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

17 §[15]

Om det finns särskilda skäl, får *den beslutande myndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.	Om det finns särskilda skäl, får *nätmyndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

En ansökan enligt första stycket ska ha kommit in till nätmyndigheten senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit.

20 §[16]

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit	Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna över-

[13] Senaste lydelse 2009:892.
[14] Senaste lydelse 2009:892.
[15] Senaste lydelse 2009:892.
[16] Senaste lydelse 2009:892.

eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.	stigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.
21 §[17]	
Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.	Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.
Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *genom nättariffer* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.	Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *från nätverksamheten* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.
8 kap.	
6 §[18]	
En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagspunkt *skall omedelbart* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.	En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt*, *ska* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera el ska göras omedelbart.*
En elleverantör *som övertar* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en* anmälan enligt första stycket *ske senast den*	En elleverantör *får överta* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter* anmälan enligt första stycket.

[17] Senaste lydelse 2009:892.
[18] Senaste lydelse 2006:926.

femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §[19]

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *skall* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *skall* ske.

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 6 § första stycket får göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna.*

I andra fall får balansansvaret bara övertas från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *ska* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *ska* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *skall* börja gälla tidigare än vad som följer av *första* stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt *första* stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *ska* börja gälla tidigare än vad som följer av *andra* stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt *andra* stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt

[19] Senaste lydelse 1999:770.

de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.	de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

11 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla uppgifter om

1. nätkoncessionshavarens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. nätkoncessionshavarens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om nätkoncessionshavarens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätkoncessionshavaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätkoncessionshavaren på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett

särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från elleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter

18 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Byte av elleverantör

19 §

Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål

20 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

12 kap.

1 §[20]

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 *och* 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1228/2003* av den *26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 *och* 10 *kap. samt* 11 kap. *1–12 §§* och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *714/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel *och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003*[21].

[20] Senaste lydelse 2006:926.
[21] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

1 a §[22]

Ärenden om undantag enligt artikel *7.1, 7.2* och *7.3* i *rådets* förordning (EG) nr *1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel* prövas av regeringen.	Ärenden om undantag enligt artikel *17.1*, *17.2* och *17.3* i förordning (EG) nr *714/2009* prövas av regeringen.
Nätmyndigheten *skall* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *skall därvid* offentliggöra sitt yttrande.	Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *ska i samband med överlämnandet* offentliggöra sitt yttrande. *I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.*
	1 b § *I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.*

3 §[23]

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande *som* avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet *eller som* avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b § *gäller omedelbart*.	Ett föreläggande *gäller omedelbart, om det* *1.* avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, *2.* avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, *eller* *3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket*.

[22] Senaste lydelse 2005:404.
[23] Senaste lydelse 2010:164.

Tidsfrister

14 §

Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 3 kap. 6 § första stycket, 7 § första stycket, 11 § första och andra styckena, 14 § första stycket och 15 § första stycket samt 4 kap. 10 § första och tredje styckena.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2011 i fråga om 8 kap. 6 och 9 §§, den 1 januari 2012 i fråga om 5 kap. 3 och 10–18 §§ och i övrigt den 1 augusti 2011.

2. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av stamnätsföretag för el får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 1 f och 1 g §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 3 kap. 2 och 9 §§, 7 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 3 och 5 §§ och 10 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 7 a §, 3 kap. 2 a–2 e, 10 och 11 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§, 8 kap. 13–20 §§ och 10 kap. 1 a §, samt närmast före 3 kap. 11 § och 8 kap. 13 och 15–20 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	7 a §
	Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.
	3 kap.
	2 §
Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.	
I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.	*En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.*
	2 a §
	En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

2 b §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 c §

Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen (1997:857) eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.

2 d §

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en transmissions-

nätsoperatör får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.	
2 e § *Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a, 2 b och 2 d §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.*	
9 §	
Den som bedriver överföring av naturgas *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att *övervakningsplanen* följs.	*Ett företag* som bedriver överföring av naturgas *och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska* upprätta en övervakningsplan och se till att *planen* följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.
Den som bedriver överföring av naturgas skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten skall ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

10 §

Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 9 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Företaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med gasförbrukare och allmänheten

11 §

Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

6 kap.

3 a §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

6 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

7 kap.

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagspunkt*, skall omedelbart* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt, ska* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera naturgas ska göras omedelbart.*

En leverantör av naturgas *som övertar* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan* enligt första stycket *skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.*

En leverantör av naturgas *får överta* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter anmälan* enligt första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §[2]	
Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.	Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna.* *I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.
Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av *första* stycket. En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt *första* stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.	Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av *andra* stycket. En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt *andra* stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

8 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

[2] Senaste lydelse 2009:581.

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. företagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. företagets åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om företagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om företaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur företaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En leverantör av naturgas får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från naturgasleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter

18 §

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Byte av naturgasleverantör

19 §

Ett byte av naturgasleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av naturgasleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande naturgasleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål

20 §

Leverantörer av naturgas och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner

för hanteringen av klagomål från konsumenter.

9 kap.

1 §

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2, 5, 6, 8 *och 9* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2*–2 d*, 5, 6 *och* 8*–10* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 §

Ett beviljat undantag enligt 1 § *skall* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *skall* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *skall* det anges att *det* kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Ett beviljat undantag enligt 1 § *ska* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *ska* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *ska* det anges att *beslutet* kan komma att ändras eller upphävas *efter begäran* av Europeiska *kommissionen*.

5 §

Ett beslut om undantag *skall* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *gemenskapernas kommission.*

Ett beslut om undantag *ska* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *kommissionen*.

10 kap.

1 §[3]

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

[3] Senaste lydelse 2008:901.

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1775/2005* av den *28 september 2005* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.	2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *715/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten *och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005*[4].
Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 *och 8* kap.	Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, *8 kap. med undantag för 13–20 §§*, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 kap.
	1 a §
	I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.
3 §	
Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.	
	Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en anmälan enligt 4 § gäller omedelbart.
4 §	
Om tillsynsmyndigheten får in en anmälan *mot ett naturgasföretag med* påstående att *företagets anslutningsavgift eller tariff för överföring, lagring eller tillträde till* förgasningsanläggning inte *är objektiv eller icke-diskriminerande, skall tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Detsamma gäller vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten*	*Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att* en anmälan *kom in till myndigheten om anmälan* *1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och* *2. innehåller ett* påstående att *en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller* förgasningsanläggning inte *följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.*

[4] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.	
Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.	Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.
Tillsynsmyndighetens beslut gäller omedelbart.	*Tidsfristerna gäller även vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om 7 kap. 8 och 9 §§, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 2 § andra stycket, 2 a och 2 b §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Tredje inremarknadspaketet för el och naturgas

Den 13 juli 2009 antogs det s.k. tredje inremarknadspaketet för el och naturgas av Europaparlamentet och rådet. Paketet består av två direktiv och tre förordningar.

Direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072), i det följande *elmarknadsdirektivet*, och direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073), i det följande *gasmarknadsdirektivet*, skulle i huvudsak genomföras i nationell lagstiftning senast den 3 mars 2011.

Förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 15, Celex 32009R0714), förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 36, Celex 32009R0715) samt förordning (EG) nr 713/2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1, Celex 32009R0713) trädde i kraft den 3 september 2009 och ska tillämpas fr.o.m. den 3 mars 2011.

Elmarknadsdirektivet och förordningen om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel återges i *bilagorna 1 och 2*. Gasmarknadsdirektivet och förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten återges i *bilagorna 3 och 4*. I *bilaga 5* finns kommissionens beslut av den 10 november 2010 om ändring av avsnitt 3 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (EUT L 293, 11.11.2010, s. 67, Celex 32010D0685).

Förordningen om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter återges i *bilaga 6*.

Den 30 juli 2009 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare (dir. 2009:21) med uppdrag att följa det pågående arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för el och naturgas och lämna förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra Europeiska gemenskapens reviderade el- och gasmarknadsdirektiv samt, i förekommande fall, föreslå anpassningar i lagstiftning och regelverk i övrigt till Europaparlamentets och rådets förordning om villkor för tillträde till nätet för gränsöverskridande handel med el, förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten samt till den föreslagna förordningen om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter. I uppdraget ingick också att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden och, om utredaren finner det lämpligt, lämna förslag till sådana förändringar. Den 4 maj 2010 överlämnade Nya el- och gasmarknadsutredningen (NELGA) sitt betänkande Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas – Fortsatt europeisk harmonisering (SOU 2010:30).

En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 7*. Utredningens lagförslag återges i *bilaga 8*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. En sammanfattning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2010/3529/E).

Med utgångspunkt i de förslag som hade lämnats av NELGA i fråga om genomförandet av artiklarna 9–11 i gasmarknadsdirektivet och de synpunkter som hade kommit in under remissbehandlingen utarbetades i Regeringskansliet promemorian Avgränsning av gasnätsverksamhet, i det följande promemorian. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 10*. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 11*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2010/3529/E).

Vidare utarbetades inom Regeringskansliet ett utkast till lagrådsremiss, Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 13*.

Utkastet till lagrådsremiss har remissbehandlats för att få ett bredare beredningsunderlag när det gäller frågor om byte av elleverantör (avsnitt 7), åtskillnad av stamnätsverksamhet (avsnitt 9 och 10), certifiering av stamnätsföretag för el (avsnitt 11), undantag för ny infrastruktur (avsnitt 15 och 26), kommunikation och varumärkesprofilering på naturgasmarknaden (avsnitt 23.3) och tillträde till lagring av naturgas (avsnitt 25). En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2010/3529/E).

Regeringen har under beredningen av förslaget även inhämtat synpunkter under hand från naturgasföretagen när det gäller formerna för byte av naturgasleverantör.

Definitionen av intäktsram

Den 5 maj 2010 lämnade Energimarknadsinspektionen in en skrivelse till Regeringskansliet med förslag till ändringar i ellagen (1997:857) i fråga om definitionen av intäktsram. Skrivelsen, utan bilaga, återges i *bilaga 15*. Energimarknadsinspektionens lagförslag finns i *bilaga 16*.
Skrivelsen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 17*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2010/3736/E).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 februari 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 18*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 19*.

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt Lagrådets förslag. Regeringen behandlar Lagrådets förslag i avsnitt 7, 11.3.2, 11.3.3, 18, 22.3.2 och 22.3.3 samt i författningskommentaren.

I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

4 Huvuddragen i det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas

Det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas syftar till att fullborda inrättandet av en gemensam inre marknad för el och naturgas. Paketet omfattar bl.a. nya och även mer detaljerade åtgärder som ska främja harmoniseringen och dess effekter. Vidare skapas en byrå för samarbete mellan nationella energitillsynsmyndigheter (Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER). Genom att harmonisera regelverket och främja utvecklandet av gränsöverskridande handel skapas förutsättningar för effektivt fungerande konkurrensutsatta marknader för el och naturgas.

Det tredje inremarknadspaketet omfattar åtgärder inom ett flertal områden, däribland åtgärder som syftar till att skapa en mer effektiv åtskillnad mellan transmissionsverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, bestämmelser som innebär ett utökat konsumentskydd samt ett mer detaljerat regelverk kring de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter och uppgifter. Även behovet av samarbete betonas, varvid ACER ges en viktig roll, framför allt när det gäller regelverket för gränsöverskridande sammanlänkningar.

Inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 och förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 skapas två organisationer, Entso för el (ENTSO-E) och Entso för gas (ENTSOG), som ska fungera som samarbetsorgan för de certifierade transmissionsföretagen för el och naturgas. Dessa organisationer har en viktig roll att fylla i harmoniseringen av det europeiska regelverket och kommer bl.a. att arbeta med att ta fram nätföreskrifter och investeringsplaner för de inre marknaderna för el och naturgas. Det tredje inremarknadspaketets processer utgår från att de aktörer som besitter relevant kompetens tar fram det mer detaljerade regelverket, vilket senare godkänns av ACER eller Europeiska kommissionen eller genom ett kommittéförfarande. Denna ansats används exempelvis vid utarbetandet av de nätföreskrifter som ska tas fram av ENTSO-E respektive ENTSOG.

5 Elmarknadsdirektivet

5.1 Inledning

I det följande ges en sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga förändringar som följer av elmarknadsdirektivet tillsammans med en redovisning av de åtgärder som krävs för att genomföra direktivet i svensk rätt.

Elmarknadsdirektivet ersätter Europarlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EGT L 176 15.7.2003, s 57, Celex 32003L0054). Det nya direktivet innehåller emellertid en rad bestämmelser som i sak är oförändrade i förhållande till det äldre direktivet. I dessa delar har regeringen i stort sett gjort samma bedömning som vid det tidigare genomförandet (jfr prop. 2004/05:62 s. 38–66). I vissa frågor har det dock visat sig nödvändigt med kompletterande lagstiftning för att leva upp till kraven i direktiv 2003/54/EG. I dessa delar hänvisas till regeringens propositioner Förhandsprövning av nättariffer (prop. 2008/09:141) och Avgränsning av elnätsverksamhet (prop. 2008/09:216).

5.2 Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Kapitel I i elmarknadsdirektivet (artiklarna 1 och 2) innehåller bestämmelser om syfte, tillämpningsområde och definitioner.

I *artikel 1* i elmarknadsdirektivet anges att i direktivet fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution och leverans av el samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att förbättra och integrera konkurrensutsatta elmarknader i gemenskapen. Direktivet innehåller vidare regler för elsektorns organisation och funktion, öppet tillträde till marknaden, kriterier och förfaranden som ska tillämpas för anbud, för beviljande av tillstånd och för driften av system. Direktivet innehåller slutligen krav på samhällsomfattande tjänster och elkonsumenters rättigheter och klargör konkurrenskraven.

Artikel 2 innehåller 35 definitioner.

Elmarknadsdirektivets syfte och tillämpningsområde överensstämmer i huvudsak med den svenska ellagens syfte och tillämpningsområde. Bestämmelserna i kapitel I i direktivet föranleder således inte någon genomförandeåtgärd.

Det kan dock noteras att regeringen i regleringsbreven för budgetåret 2011 har gett Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Statens energimyndighet, Elsäkerhetsverket och Energimarknadsinspektionen i uppdrag att inventera vilka termer, definitioner och begrepp som används i författningar som rör energiområdet (dnr N2010/8081/E, N2010/8139/E, N2010/8153/E och N2010/8140/E). Uppdraget ska bedrivas inom ramen för regelförenklingsarbetet och redovisas senast den 1 juli 2011.

Kapitel II i elmarknadsdirektivet (artiklarna 3–6) innehåller allmänna regler för organisationen av sektorn. I artikel 3 hänvisas till bilaga I som innehåller bestämmelser om konsumentskyddsåtgärder.

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och skyddet av kunderna

Reglerna om konsumentskydd återfinns i artikel 3 i elmarknadsdirektivet samt i bilaga I till elmarknadsdirektivet.

Artikel 3 innehåller regler om skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och om skyddet för kunderna. Det som anges här gäller alla kunder utom när det framgår av direktivet att regeln syftar till skydd av konsumenten. Artikeln motsvarar artikel 3 i direktiv 2003/54/EG och innehåller 16 punkter, att jämföra med 9 punkter i det tidigare direktivet. Huvuddelen av bestämmelserna är redan genomförda i Sverige. Nedan redovisas de punkter där ändringar har skett eller nya bestämmelser tillkommit i förhållande till direktiv 2003/54/EG.

Allmännyttiga och samhällsomfattande tjänster

Artikel 3.2 och 3.3 har fått en något annorlunda lydelse utan att det tillkommit några nya krav som kräver genomförande i Sverige.

Rätt att välja elhandlare oberoende av medlemsstat

I artikel 3.4 stadgas att medlemsstaterna ska se till att alla kunder har rätt att få sin elförsörjning tillhandahållen av en elhandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat elhandlaren är registrerad i, så länge elhandlaren följer gällande regler för handel och balans. Med avseende på detta ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

Det finns inga diskriminerande hinder för elleverantörer från andra medlemsstater att sälja el till elkunder i Sverige. Det krävs att företaget har etablerat en filial i landet och att det är registrerat hos Skatteverket. I övrigt måste företaget efterleva samma regler som de svenska leverantörerna.

Leverantörsbyte och förbrukningsuppgifter

I artikel 3.5, som är ny, slås fast att om en kund, under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta elleverantör, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor. Vidare föreskrivs rätten att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter. För konsumenter finns detta också reglerat i bilaga I till direktivet (se nedan).

Det svenska regelverket uppfyller inte i dag kravet om leverantörsbyte inom tre veckor. När det gäller de nödvändiga genomförandeåtgärderna hänvisas till avsnitt 7.

I Sverige har kunderna rätt att få del av sina relevanta förbrukningsuppgifter Skyldigheten för nätkoncessionshavaren att mäta och rapportera mängden överförd el framgår av 3 kap. 10 § ellagen samt förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Statens energimyndighet har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (STEMFS 2007:5), som närmare reglerar förfarandet. Denna del av punkten föranleder således inte någon åtgärd från regeringens sida.

Regler när en medlemsstat tillhandahåller ersättning eller exklusiva rättigheter

Artikel 3.6 i elmarknadsdirektivet motsvarar artikel 3.4 i direktiv 2003/54/EG. Det har inte tillkommit några krav som kräver genomförande i Sverige.

Åtgärder för att skydda slutförbrukare

Artikel 3.7 i elmarknadsdirektivet motsvarar artikel 3.5 i direktiv 2003/54/EG och är omformulerad i syfte att stärka konsumentskyddet.

Det stadgas bl.a. att varje medlemsstat ska definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bl.a. förbud mot avstängning av dessa kunder från leverans i kritiska situationer. Det finns dock inte något krav på medlemsstaterna att införliva en sådan skyddslagstiftning i ellagstiftningen om skyddet är ordnat på annat sätt.

I ellagen finns i dag skyddsregler som tar hand om de situationer då en konsument hotas av avstängning. Dessa bestämmelser innebär att överföringen inte får avbrytas om åtgärden medför en ej obetydlig personskada eller omfattande sakskada och att de sociala myndigheterna ska underrättas vid en förestående avstängning så att det sociala skyddsnätet kan träda in. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte är påkallat att i lag hänföra sig till termen ”utsatta kunder”. Däremot bör förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen innehålla en bestämmelse av innebörd att Energimarknadsinspektionen ska beakta de utsatta kunderna när den utför sina uppgifter. I det sammanhanget bör termen också definieras (jfr avsnitt 16.3).

Åtminstone för hushållskunder, dvs. konsumenter, ska medlemsstaternas åtgärder enligt artikel 3.7 omfatta det konsumentskydd som anges i direktivets bilaga I (se nedan).

Åtgärder mot energifattigdom

I artikel 3.8 i elmarknadsdirektivet anges att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställs. Som exempel på lämpliga åtgärder anges nationella energihandlingsplaner och förmåner inom de sociala trygghetssystemen och att stödja

energieffektivitetsförbättringar. Regeringen bedömer att bestämmelsen inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd.

Angivande av elens ursprung och information om tvistlösning

Artikel 3.9 första stycket a och b samt andra och tredje styckena, som innehåller bestämmelser om elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter om elens ursprung, överensstämmer i huvudsak med artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

I artikel 3.9 första stycket c finns ett nytt krav, som innebär att elleverantören är skyldig att på fakturan och i reklam som riktar sig till slutförbrukare informera om deras rättigheter och möjligheter till tvistlösning i händelse av tvist. Det finns i det svenska regelverket inte någon motsvarande bestämmelse, varför det är nödvändigt med lagstiftning. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 8.

Social och ekonomisk sammanhållning samt miljöskydd

Artikel 3.10 i elmarknadsdirektivet överensstämmer i sak med artikel 3.7 i direktiv 2003/55/EG och föranleder inga särskilda åtgärder.

Energieffektivisering

I artikel 3.11 åläggs medlemsstaterna att främja energieffektiviteten genom att starkt rekommendera att elföretagen optimerar kundernas elförbrukning Detta kan till exempel ske genom att de tillhandahåller energiförvaltning, erbjuder prissättningssystem som gynnar energieffektivisering eller genom att införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.

Regeringen bedömer att bestämmelsen i punkten 11 för närvarande inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd.

Kontaktpunkt för konsumenter

Genom artikel 3.12 i elmarknadsdirektivet har det tillkommit en skyldighet för medlemsstaterna att se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist. Sådana kontaktpunkter kan vara en del av den allmänna konsumentupplysningen. I Sverige finns inte en sådan kontaktpunkt för konsumenter som avses i artikel 3.12. Frågan kräver inte reglering i lag. Regeringen avser därför att utse en kontaktpunkt för konsumenter i en annan ordning.

Effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol

I artikel 3.13 anges att medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, t.ex. i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för effektiv behandling av klagomål och tvistlösning

utanför domstol. Regeringen bedömer att Sverige uppfyller detta dels genom den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket, dels genom att Allmänna reklamationsnämnden kan pröva tvister mellan konsumenter och elleverantörer. Några särskilda lagstiftningsåtgärder i anledning av artikel 3.13 är därför inte nödvändiga.

Möjlighet att inte tillämpa vissa bestämmelser i direktivet och medlemsstaternas skyldighet att informera kommissionen

Artikel 3.14 och 3.15 i elmarknadsdirektivet motsvarar artikel 3.8 och 3.9 i direktiv 2003/55/EG och föranleder inga närmare överväganden.

Kontrollista

Artikel 3.16 riktar sig till EU-kommissionen som efter samråd med berörda intressenter ska fastställa en tydlig och kortfattad kontrollista för energianvändare med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter.

Särskilt om konsumentskyddsåtgärder

I *bilaga I* till elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om konsumentskyddsåtgärder. Bilagan överensstämmer till stor del med bilaga A till direktiv 2003/54/EG. På några punkter har dock kraven på medlemsstaterna skärpts, och det finns även nya skrivningar. Som nämnts ovan är medlemsstaterna skyldiga att se till att skyddsåtgärderna enligt artikel 3.7 omfattar de konsumentskyddsåtgärder som anges i bilagan när det gäller hushållskunder. Utgångspunkten är sålunda att elkonsumenterna ska tillförsäkras de rättigheter som anges i bilaga I.

I den svenska versionen av bilaga I används termen ”elhandlare”, när det i den engelska texten står ”electricity service provider”. I bilaga A till direktiv 2003/54/EG användes beteckningen ”eltjänstleverantör”. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de aktörer som avses i de flesta fallen är inte endast elhandelsföretag utan även elnätsföretag.

I punkten 1 anges att de åtgärder som avses i artikel 3 ska tillförsäkra kunderna en rad rättigheter. Hit hör till en början rätten till ett avtal med eltjänstleverantören. i vilket en rad närmare angivna uppgifter ska finnas. Det som är nytt i förhållande till direktiv 2003/54/EG när det gäller avtalets innehåll är att det ska finnas information om konsumenträttigheter.

I sak innehåller punkten 1 även nyheter i följande avseenden.

Konsumentens rätt till ett brett val av betalningssätt kompletteras med ett förbud mot oskälig diskriminering mellan olika kunder. Det anges vidare att eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika förbrukningen.

Eltjänstleverantören ska ge alla kunder en god standard såväl när det gäller tillhandahållandet av tjänster och som vid behandlingen av klagomål.

Konsumenterna ska ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att ge en elleverantör tillgång till sina mätaruppgifter. De ska vidare få klar och tydlig information om den faktiska elförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen förbrukning.

Kunden ska ha rätt till slutavräkning efter varje byte av elleverantör senast sex veckor efter det att bytet skett.

Regeringen bedömer att det finns skäl att mot bakgrund av de nya kraven införa bestämmelser i ellagen om innehållet i konsumentavtal, företagens skyldighet att tillhandahålla information, förbud mot att missgynna en konsument på grund av det betalningssätt konsumenten har valt, förskottsbetalning, företagens behandling av kundernas klagomål och rätten till slutavräkning inom sex veckor. I detta sammanhang finns det vidare skäl att uppmärksamma frågan om konsumentens rättigheter vid ändring av avtalsvillkor och möjligheten att byta elleverantör utan kostnad, även om elmarknadsdirektivet inte i denna del innebär någon ändring i förhållande till direktiv 2003/54/EG. Överväganden och förslag finns i avsnitt 8.

I punkten 1 h föreskrivs att konsumenterna ska ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter. Samma typ av skrivningar återfinns i artikel 3.5 b i elmarknadsdirektivet. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa till ett företag med leveranstillstånd. Medlemsstaterna ska fastställa dels uppgifternas format, dels ett förfarande för elleverantör och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna.

I punkten 1 i slås fast att konsumenten ska ha rätt till klar och tydlig information om den faktiska elförbrukningen och faktiska elkostnader tillräckligt ofta för att de ska kunna reglera sin egen elförbrukning. Vidare ska informationen lämnas inom en rimlig tid med hänsyn till kundens mätningsutrustning och det aktuella elavtalet. Hänsyn ska tas till kostnadseffektivitet och konsumenten ska inte betala ytterligare för denna tjänst.

Förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el innehåller regler om mätning och rapportering. I 16 § föreskrivs att mätresultatet i en uttagspunkt för en elanvändare som ingår i en förbrukningsprofil ska avse överförd el under högst en kalendermånad. Vidare stadgas i 17 § att nätkoncessionshavare ska rapportera mätresultat enligt 16 § till elanvändare, elleverantör och elproducent. Nätkoncessionshavaren är därmed skyldig att lämna ut mätuppgifterna till det leveransföretag som kunden träffar avtal med. Punkten 1 h föranleder därför inte någon vidare åtgärd.

I Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (STEMFS 2007:5) föreskrivs hur mätning och rapportering ska gå till, och vilket format som ska användas. I 6 kap. 8 § i STEMFS 2007:5 föreskrivs att mindre förbrukare av el, dvs. i huvudsak konsumenter, ska få tillgång till sina mätvärden senast vid fakturering. De mätvärden som redovisas ska dock vara månadsvisa; det ska framgå vad mätarställningen var vid varje månadsskifte. Företagen är enligt 3 kap. 11 § andra stycket ellagen förhindrade att ta ut någon avgift från användaren för att mäta och rapportera enligt föreskrifterna. Eftersom det är ovanligt i Sverige att fakturering av

elnätsavgifterna sker med en längre tidsintervall än varje kvartal, och uppgifterna som rapporteras är månadsvisa, anser regeringen att direktivets krav på konsumentens tillgång till förbrukningsuppgifter tillräckligt ofta för att kunna styra sin förbrukning är tillgodosett i Sverige. Däremot kan det finnas ett intresse för vissa elanvändare att få del av sina mätvärden varje månad, trots att faktureringen sker mer sällan. Regeringen överväger därför att införa en bestämmelse om att användaren alltid ska ha rätt att få del av mätvärdena varje månad, om användaren begär det. En sådan bestämmelse bör dock inte meddelas i lag utan kan med stöd av bemyndigandet i 3 kap. 10 § tredje stycket ellagen föras in i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Det finns inte skäl för att i detta hänseende göra någon åtskillnad mellan konsumenter och andra mindre förbrukare av el.

I punkten 2 i bilaga I finns en ny bestämmelse, där det stadgas att medlemsstaterna ska se till att system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på elmarknaden genomförs.

Regeringen bedömer att införandet av månadsvis mätning i Sverige för alla kunder med säkringsabonnemang upp till 63 ampere år 2009 innebär att Sverige redan i dag uppfyller kraven i punkten 2. Energimarknadsinspektionen slutförde nyligen ett uppdrag att vidare utreda frågor kring intelligenta nät och smarta mätare genom att överlämna rapporten Anpassning av elnäten till ett uthålligt energisystem – Smarta mätare och intelligenta nät (EI R2010:18). Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet.

Övervakning av försörjningstryggheten

Artikel 4 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om övervakning av försörjningstryggheten, innebär ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/54/EG.

Tekniska regler

I *artikel 5* anges att medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler. De tekniska reglerna ska fastställa de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, sammanlänkningar för sammankoppling och direktledningar. De aktuella reglerna ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Den nybildade byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) får vid behov utfärda rekommendationer för hur dessa regler ska bli förenliga med varandra. Reglerna ska anmälas till kommissionen.

Artikel 5 är i huvudsak oförändrad i förhållande till direktiv 2003/54/EG. En nyhet är den roll som ACER ges. Några särskilda genomförandeåtgärder är inte nödvändiga.

Artikel 6 i elmarknadsdirektivet innehåller nya bestämmelser om främjande av regionalt samarbete.

I artikel 6.1 behandlas medlemsstaternas och tillsynsmyndigheternas skyldighet att samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer. De regionala samarbetena är ett första steg mot en helt liberaliserad inre europeisk marknad för el. Främst ska samarbetet underlättas mellan de systemansvariga för överföringssystemen bl.a. i gränsöverskridande frågor. De geografiska områden som stipuleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 ska omfattas av denna skyldighet, men även andra områden får förekomma.

Artikel 6.2 handlar om ACER:s uppgifter och tydliggör att byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystem för att de olika regionernas regelverk ska vara förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el. ACER får rätt att utfärda rekommendationer om den anser att det krävs bindande regler för att få ett samarbete att fungera.

I artikel 6.3 stadgas att medlemsstaterna vid genomförandet av direktivet ska se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.

I artikel 6.4, slutligen, återfinns regler om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystem som deltar i ett samriskföretag som inrättats för att genomföra samarbetet. Samriskföretaget ska upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

Regeringen bedömer att några särskilda åtgärder inte är nödvändiga för att genomföra kraven i artikel 6.1–6.3.

NELGA har inte föreslagit någon reglering när det gäller kravet i artikel 6.4 att samriskföretag ska upprätta en övervakningsplan. Det finns i nuläget inga samriskföretag som är verksamma i Sverige. Regelverket behöver dock kompletteras i fråga om vad som ska gälla i en situation där ett vertikalt integrerat företag ingår i ett samriskföretag som agerar på den svenska elmarknaden. Utredningens förslag behöver kompletteras i denna del. Regeringen avser därför att utreda frågan.

5.4 Produktion

Kapitel III i elmarknadsdirektivet (artiklarna 7 och 8) innehåller bestämmelser om produktion.

Artikel 7 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om tillståndsförfarande för ny produktionskapacitet och motsvarar i huvudsak artikel 6 i direktiv 2003/54/EG. I artikel 7.2 finns nya bestämmelser, som relaterar till det arbete som skett på klimat- och miljöområdet. Några särskilda genomförandeåtgärder är inte påkallade i Sverige.

Anbudsförfarande för ny kapacitet

Artikel 8 innehåller bestämmelser om anbudsförfarande för ny kapacitet för att trygga försörjningen. I sak överensstämmer bestämmelserna med artikel 7 i direktiv 2003/54/EG.

5.5 Drift av överföringssystem

Kapitel IV i elmarknadsdirektivet (artiklarna 9–16) innehåller bestämmelser om drift av överföringssystem.

I Sverige är Svenska kraftnät, som förvaltar stamnätet, systemansvarig för överföringssystemet (transmission system operator, TSO). Det bör anmärkas att systemansvarig för överföringssystemet i direktivets mening är någonting annat än systemansvarig myndighet enligt 8 kap. 1 § ellagen. I det följande används även termen ”stamnätsföretag” för systemansvarig för överföringssystemet.

Åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (TSO)

I *artikel 9* i elmarknadsdirektivet anges de krav på åtskillnad och oberoende som ställs på en TSO. Grundläggande är att en aktör som ikläder sig rollen som TSO måste vara åtskild från produktion av eller handel med el.

Bestämmelserna i artikel 9 innebär att medlemsstaterna välja mellan tre olika lösningar på ägar- och åtskillnadsfrågan. Den första, som NELGA har beskrivit som en ”TSO-lösning”, är att ägaren av överföringssystemet och den som har bestämmanderätten över detsamma är samma juridiska person. Den andra möjligheten är en ”ISO-lösning” med en oberoende systemansvarig som föreslås av överföringssystemets ägare och som godkänns av EU-kommissionen. Det tredje alternativet i direktivet är en ”ITO-lösning”, där en oberoende systemansvarig för överföring inom samma koncern utses. För att kunna tillämpa såväl ISO- som ITO-lösningen krävs att överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag.

De bestämmelser om avgränsning av elnätsverksamhet som i dag finns i ellagen uppfyller inte kraven i artikel 9 i elmarknadsdirektivet. Det är således nödvändigt med lagstiftning i denna del. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 10.

I *artikel 10* i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag. Certifieringen innebär att tillsynsmyndigheten ska göra en förhandsprövning av att åtskillnadskraven i artikel 9 är uppfyllda och därefter fortlöpande kontrollera åtskillnaden i enlighet med de förfaranden som finns angivna i artikel 10 i direktivet och artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

Om överföringsverksamheten eller överföringssystemet kontrolleras av, eller kan komma att kontrolleras av, en eller flera personer från tredje land gäller mer rigorösa regler enligt *artikel 11* i elmarknadsdirektivet. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten, som i sin tur utan dröjsmål ska underrätta EU-kommissionen om sådana omständigheter.

Det saknas för närvarande bestämmelser om certifiering, godkännande och utnämning av systemansvariga för överföringssystem samt om certifiering i förhållande till tredjeländer. Bestämmelser om sådana förfaranden måste sålunda införas i svensk rätt. De närmare övervägandena och förslagen redovisas i avsnitt 11.

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet (TSO)

Artikel 12 i elmarknadsdirektivet motsvarar artikel 9 i direktiv 2003/54/EG.

Kravet i artikel 12 a innebär en justering i förhållande till det tidigare direktivet genom att det nu anges att en TSO, utöver ansvaret för att säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på överföring av el, ska driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön. Regeringen bedömer att detta i Sverige kommer till uttryck i de krav som ställs på nätföretagen i ellagen och bestämmelserna om miljöhänsyn i miljöbalken.

I artikel 12 b finns en ny bestämmelse som innebär att den systemansvarige ska säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster. Inte heller i denna del krävs några särskilda genomförandeåtgärder.

I artikel 12 h finns ytterligare en nyhet i förhållande till direktiv 2003/54/EG. Där framgår att varje TSO ska ansvara för att inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 714/2009, att bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekas, vilket ska övervakas av de nationella tillsynsmyndigheterna, varvid de systemansvariga för överföringssystemet, då de fullgör sina uppgifter enligt artikel 12, främst ska underlätta marknadsintegrationen. Regeringen bedömer att detta motiverar ändringar i förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät. I övrigt är inga åtgärder för genomförandet nödvändiga.

Oberoende systemansvariga och åtskillnad av ägare till överföringssystem

I *artiklarna 13 och 14* i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser som är relevanta i medlemsstater som tillämpar ISO-alternativet för åtskillnad (jfr ovan). Frågan om artiklarna kräver genomförandeåtgärder är således knuten till hur Sverige väljer att genomföra effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i direktivet. Överväganden och förslag i denna del redovisas i avsnitt 10.

Inmatning och balans

Artikel 15 i elmarknadsdirektivet motsvarar artikel 11 i direktiv 2003/54/EG men innebär även vissa ändringar. Tillsynsmyndigheten har nu en uttalad roll i att godkänna de kriterier som ska ligga till grund för fastställandet av inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar och utnyttjandet av sammanlänkningar.

Vad gäller inmatningsordningen i Sverige och i Norden styrs inmatningen av den nordiska elbörsen Nord Pool Spot och dess regelverk i kombination med de implicita auktioner som ligger till grund för verksamheten vid elbörsen. Detta innebär att den produktionsvolym som bjuds ut till pris som köparna är villiga att betala kommer att produceras. Producenterna matar från sina produktionsanläggningar in den kraft som sålts på nätet. Producenterna avgör själva vilka anläggningar som ska producera och i vilken ordning de ska nyttjas inom ramen för Nord Pool Spots regelverk.

Som ett resultat av den implicita handeln finns det därmed inte ett behov av en inmatningsordning för olika kraftslag. Nord Pool Spots regelverk garanterar att den handel som läggs fast genom Nord Pool Spot har tillgång till nödvändig överföringskapacitet.

Den momentana kraftbalansen hanteras på ett liknande marknadsbaserat sätt (reglerkraftsmarknaden) av de nordiska systemansvariga företagen.

Regeringen bedömer därför att artikel 15 i elmarknadsdirektivet inte föranleder någon åtgärd från Sveriges sida.

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem och ägare till överföringssystem

Artikel 16 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om konfidentiell behandling när det när det gäller systemansvariga för överföringssystem (TSO) och ägare till överföringssystem (TSOW). Artikel 16.1 första meningen motsvarar i huvudsak artikel 12 i direktiv 2003/54/EG. Till detta har kommit ett förtydligande, som innebär att TSO:n i synnerhet inte ska röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. Det anges vidare att för att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

Enligt artikel 16.2 får en TSO inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

Av artikel 16.3 framgår att information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar dock inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Svenska kraftnät är en statlig myndighet och omfattas därför av bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Regeringen bedömer att de grundläggande kraven på såväl öppenhet som sekretess är tillgodosedda genom den regleringen. Med hänsyn till att stamnätsföretaget är en myndighet framstår det i nuläget inte heller som påkallat att införa särskilda föreskrifter om förbud mot gemensamma funktioner. Om detta skulle komma att aktualiseras i framtiden, kan frågan regleras i förordning.

När det gäller offentliggörande av information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad bedömer regeringen att det inte behövs någon reglering i lag. Det bör dock anmärkas att regeringen avser att utreda förutsättningarna för en lagreglering när det gäller motsvarande krav i artikel 16.3 i gasmarknadsdirektivet, där de berörda aktörerna i Sverige är privata företag (se avsnitt 16.4).

5.6 Oberoende systemansvarig för överföring (ITO)

Kapitel IV i elmarknadsdirektivet (artiklarna 17–23) innehåller bestämmelser om oberoende systemansvariga för överföring (ITO). Bestämmelserna är nya i förhållande till direktiv 2003/54/EG. De detaljerade föreskrifterna i kapitlet syftar till att åstadkomma en effektiv åtskillnad och samma grad av oberoende som vid åtskilt ägande, men utan att ett vertikalt integrerat företag tvingas att avyttra sina tillgångar. Kapitlet har betydelse för de medlemsstater som väljer andra alternativ för effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i direktivet än åtskilt ägande. Regeringens närmare överväganden och förslag i fråga om effektiv åtskillnad redovisas i avsnitt 10.

5.7 Drift av distributionssystem

Kapitel VI i elmarknadsdirektivet (artiklarna 24–29) innehåller bestämmelser om drift av distributionssystem.

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Artikel 24 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om utseende av systemansvariga för distributionssystemet, innebär ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/54/EG.

Artikel 25 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om de uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem. Artikeln överensstämmer i huvudsak med artikel 14 i direktiv 2003/54/EG. Artikel 25.1 har dock fått en ny formulering. Där anges att den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet. Regeringen bedömer att även det omformulerade kravet är genomfört i Sverige genom de skyldigheter nätföretagen har enligt ellagen och miljöbalken.

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

Artikel 26 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet, överensstämmer i stora delar med artikel 15 i direktiv 2003/54/EG.

Artikel 26.2 d innebär emellertid en skärpning i fråga om de krav som ställs när det gäller upprättandet av övervakningsplan. Regeringen bedömer att detta föranleder ändringar i ellagens bestämmelser om övervakningsplan. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 12.1 och 12.2.

Vidare finns nya bestämmelser i artikel 26.3, där det till en början anges att medlemsstaterna ska se till att den systemansvarige för distributionssystemet som ingår i ett vertikalt integrerat företag övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ**,** så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Denna uppgift omfattas redan av Energimarknadsinspektionens tillsyn i fråga om övervakningsplanerna och föranleder därför ingen särskild åtgärd.

I artikel 26.3 stadgas också att vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem inte får, i synnerhet i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det integrerade företaget har. Regeringen bedömer att det är motiverat med lagstiftning i denna del. Överväganden och förslag finns i avsnitt 12.3.

Enligt artikel 26.4 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 26.1–26.3 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små enskilda system. Detta innebär ingen skillnad i förhållande till direktiv 2003/54/EG. Sverige har i viss utsträckning utnyttjat möjligheten vid genomförandet av det tidigare direktivet. NELGA har föreslagit att regeringen ska utreda om gränsen för undantag för vertikalt integrerade företag ska sänkas. Regeringen bedömer dock att det saknas anledning att ta upp frågan till närmare övervägande i detta sammanhang.

Artikel 27 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om sekretess och innebär ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/54/EG.

Slutna distributionssystem

Artikel 28 i elmarknadsdirektivet är ny och innehåller bestämmelser om slutna distributionssystem. I artikel 28.1 ges medlemsstaterna en möjlighet att föreskriva att den nationella tillsynsmyndigheten ska kunna klassificera vissa elsystem som slutna distributionssystem. För att system ska kunna klassificeras som slutna ska de distribuera el inom en geografiskt avgränsad kommersiell eller industriell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte distribuerar el till hushållskunder. Vidare krävs att driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller att systemet huvudsakligen distribuerar el till ägaren eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.

Enligt artikel 28.2 får medlemsstaterna, om ett distributionssystem klassificeras som slutet, föreskriva att tillsynsmyndigheten undantar den driftsansvarige från skyldigheten att anskaffa energi för att täcka nätförluster och reservkapacitet inom sitt system. Vidare får tillsynsmyndigheten undanta det slutna systemet från skyldigheten att få tarifferna prövade innan de träder i kraft. Dock föreskrivs i artikel 28.3 att om någon av användarna av det slutna systemet kräver det ska tarifferna ändå prövas innan de träder i kraft.

I artikel 28.4 finns ett begränsat undantag från förbudet att ha hushållskunder anslutna till det slutna distributionssystemet. Ett mindre antal hushållskunder som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren av distributionssystemet och som befinner sig inom området kan få leveranser av el från det slutna systemet under en begränsad tid.

I Sverige finns en möjlighet att bygga och driva mindre elsystem utan nätkoncession. Enligt 2 kap. 4 § första stycket ellagen får regeringen föreskriva undantag från kravet på koncession i fråga om vissa slag av ledningar och stationer eller i fråga om ledningar inom vissa områden. Detta regleras i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857), den s.k. IKN-förordningen.

Några särskilda genomförandeåtgärder är inte nödvändiga med anledning av artikel 28 i elmarknadsdirektivet.

Kombinerat systemansvar

Artikel 29 i elmarknadsdirektivet innehåller regler om kombinerat systemansvar. Kombinerat systemansvar, som innebär att en systemansvarig har ansvar för överförings- och distributionssystemen, förekommer inte i Sverige och kan inte heller antas bli aktuellt inom någon överblickbar framtid. Bestämmelserna saknar därför relevans för svenskt vidkommande.

5.8 Särredovisning av olika verksamheter samt transparens i bokföringen

Kapitel VII i elmarknadsdirektivet, Särredovisning av olika verksamheter samt transparens i bokföringen omfattar *artiklarna 30 och 31*. Bestämmelserna är i huvudsak oförändrade i förhållande till direktiv 2003/54/EG och föranleder inga genomförandeåtgärder.

5.9 Organisation av tillträde till systemet

Kapitel VIII (artiklarna 32–24) innehåller bestämmelser om organisation av tillträde till systemet.

Tillträde för tredje part

Artikel 32 i elmarknadsdirektivet, som behandlar frågan om tredjeparts-tillträde, motsvarar i huvudsak artikel 20 i direktiv 2003/54/EG.

Artikel 32.2 har fått en delvis annan lydelse i förhållande till det tidigare direktivet. Liksom tidigare föreskrivs att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Enligt direktiv 2003/54/EG måste väl grundade skäl, som särskilt tog hänsyn till artikel 3, anföras för en sådan vägran. I elmarknadsdirektivet föreskrivs i stället att ”vederbörligen motiverade skäl”, som särskilt tar hänsyn till artikel 3 och ”som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier”, måste anges för en vägran.

Av 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen framgår att ett den som har nätkoncession är skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till sin ledning eller sitt ledningsnät. Anslutning kan vägras bara om det finns särskilda skäl. Det är framför allt ledningens eller nätets kapacitet som kan påverka anslutningsskyldigheten. Regeringen bedömer att lagstiftningen uppfyller kravet att det ska finnas vederbörligen motiverade skäl för att nätföretaget ska kunna vägra anslutning. Kravet att skälen ska grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier gäller redan i dag.

Ett ytterligare tillägg i förhållande till direktiv 2003/54/EG är att medlemsstaten eller, om medlemsstaten föreskrivit det, tillsynsmyndigheterna ska se till att kriterierna för vägrad anslutning tillämpas konsekvent samt att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. I Sverige är detta krav uppfyllt genom att nätmyndigheten enligt 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen prövar tvister om anslutning på ansökan från en av parterna.

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

Artikel 33 i elmarknadsdirektivet, som gäller öppnande av marknaderna och ömsesidighet, överensstämmer med artikel 21 i direktiv 2003/54/EG.

Artikel 34 i elmarknadsdirektivet, som gäller direktledningar, överensstämmer i sak med artikel 22 i direktiv 2003/54/EG.

5.10 Nationella tillsynsmyndigheter

Kapitel IX i elmarknadsdirektivet (artiklarna 35–40) innehåller bestämmelser om de nationella tillsynsmyndigheterna. Bestämmelserna kan i stor utsträckning genomföras genom förordningar, t.ex. genom att en hänvisning till direktiv 2003/54/EG byts ut mot en hänvisning till elmarknadsdirektivet. I det följande behandlas endast de delar närmare där det krävs att de svenska bestämmelserna ändras på andra sätt än genom rena uppdateringar av hänvisningar.

Tillsynsmyndighetens utnämning och oberoende

Artikel 35 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende och motsvarar artikel 23.1 första och andra meningarna i direktiv 2003/54/EG. Artikel 35 är dock betydligt mer utförlig.

I artikel 35.1 stadgas att varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet. Det krävs inga särskilda åtgärder för att genomföra detta krav. I Sverige fungerar den nätmyndighet som regeringen utsett enligt ellagen, dvs. Energimarknadsinspektionen, som nationell tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet.

I artikel 35.2 och 35.3 finns bestämmelser som saknar relevans i Sverige.

I artikel 35.4 anges att medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att myndigheten utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska vissa angivna åtgärder genomföras. Regeringen bedömer att kraven är uppfyllda genom de bestämmelser i 12 kap. 2 § regeringsformen som säkerställer förvaltningsmyndigheternas oberoende och de krav på oväld som kommer till uttryck bl.a. i reglerna om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223).

Slutligen innehåller artikel 35.5 regler om att medlemsstaterna, för att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning, ska se till att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ. Medlemsstaten ska även se till att myndigheten har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter. Därvid ska medlemsstaten se till att ledamöterna i tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till tjänstefel enligt nationell lag.

Kraven i artikel 35.5 i elmarknadsdirektivet kräver enligt regeringens bedömning inga särskilda genomförandeåtgärder i Sverige. Det finns

dock skäl att något närmare beröra frågan om förordnandet av myndighetens ledning.

Ledningen för Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen är en enrådighetsmyndighet och leds av en generaldirektör, som anställs av regeringen.

För myndigheter i Sverige gäller i dag att om chefen för en förvaltningsmyndighet som lyder omedelbart under regeringen är anställd för en bestämd tid får denne enligt 33 § andra stycket lagen (1994:260) om offentlig anställning förflyttas till en annan statlig anställning om personen inte kan vara kvar på sin ursprungliga post. Förflyttningen får ske om det är påkallat av organisatoriska skäl eller om det annars är nödvändigt för myndighetens bästa. En generaldirektör som i förtid skiljs från sitt uppdrag kan därmed behålla sin inkomst till dess att personens anställningsperiod upphört. Dessa villkor torde därmed säkerställa inspektionens lednings, dvs. generaldirektörens, oberoende från ett ekonomiskt perspektiv.

I Sverige anställs myndighetschefer alltid för en bestämd tid. Bakgrunden till detta är dels att regeringen ska kunna upprätthålla en rörlighet i ledningen av statsförvaltningen, dels att det regelverk som finns om särskilda avgångsförmåner för bl.a. generaldirektörer i förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning förutsätter anställning för bestämd tid. En minsta anställningstid om sex år krävs för att förmånerna ska falla ut. Riktlinjerna för detta regelverk har godkänts av riksdagen i det s.k. verksledningsbeslutet (prop. 1986/87:99, bet. 1986/87:KU29, rskr. 1986/87:226) samt i beslutet om en ny lag om offentlig anställning (prop. 1993/94:65, bet. 1993/94:AU16, rskr. 1993/94:257). Gällande policy för myndighetschefer innebär att de efter normalt två anställningsperioder om sex respektive tre år ska bli chefer för någon annan myndighet, om det är aktuellt med fortsatt anställning.

Den sedan länge etablerade praxis som nu har beskrivits innebär att syftet med de krav som ställs upp i artikel 35.5 i elmarknadsdirektivet i fråga om tillsynsmyndighetens ledning är tillgodosedda.

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

I *artikel 36* i elmarknadsdirektivet finns nya bestämmelser om tillsynsmyndighetens allmänna mål. När myndigheten utför de uppgifter som anges i direktivet ska de vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till målen inom ramen för sina skyldigheter och uppgifter enligt artikel 37 (se nedan). Arbetet ska i förekommande fall ske i samarbete med andra nationella myndigheter, varvid konkurrensmyndigheterna nämns särskilt. Artikeln betonar att tillämpningen inte får inkräkta på de andra myndigheternas behörighet.

I artikel 36 framhålls bl.a. miljömässig hållbarhet, främjandet av energieffektivitet och produktion av el från förnybara energikällor som tillsynsmyndighetens allmänna mål. Till de allmänna målen hör också att utveckla den gränsöverskridande kapaciteten i syfte att främja gränsöver-

skridande handel och stärka den inre marknaden för el. Vidare berörs frågor som handlar om att stärka marknadens funktion samt att bidra till att stärka konsumenters ställning.

Några ändringar i sak av det gällande svenska regelverket är inte påkallade med anledning av artikel 36 i elmarknadsdirektivet.

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

I *artikel 37* behandlas tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter.

I artikel 37.1 finns en förteckning över den nationella tillsynsmyndighetens skyldigheter indelade i 21 underpunkter (a–u). Dessa skyldigheter är i huvudsak sådana som redan i dag ligger på Energimarknadsinspektionen, antingen i dess egenskap av nätmyndighet eller genom särskilda bestämmelser i förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen. Av artikel 37.2 första stycket framgår att om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i artikel 37.1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt. Enligt artikel 37.2 andra stycket ska tillsynsmyndigheten vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när den fullgör de uppgifter som anges i artikel 37.1.

Artikel 37.1 i elmarknadsdirektivet föranleder närmare överväganden i fråga om följande uppgifter för tillsynsmyndigheten.

Av artikel 37.1 a framgår att den nationella tillsynsmyndigheten ska fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoder för beräkning av dem. I Sverige har nätmyndigheten denna uppgift när det gäller distributionstarifferna. När det gäller överföringstarifferna, dvs. avgifterna för överföring av el på stamledning, är det emellertid regeringen som är beslutande myndighet. Frågan behandlas närmare nedan i anslutning till artikel 37.6 i elmarknadsdirektivet.

Enligt artikel 37.1 c ska tillsynsmyndigheten samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med ACER. Det kan finnas skäl att komplettera Energimarknadsinspektionens instruktion med en uttrycklig bestämmelse om att inspektionen ska samarbeta med ACER i syfte att harmonisera regelverket för tillsyn av el- och naturgasmarknaderna inom EU. Någon reglering i lag är däremot inte påkallad.

Enligt artikel 37.1 e ska tillsynsmyndigheten lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, ACER och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel. För svenskt vidkommande innebär detta att Energimarknadsinspektionen ska sammanställa information även i frågor där andra myndigheter, t.ex. Konsumentverket, står för den praktiska tillsynen.

I artikel 37.1 h anges att det i tillsynsmyndighetens skyldigheter ingår att övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet, se över hur reglerna efterlevts tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter. Detta innefattar till en del frågor som ryms inom Svenska kraftnäts uppdrag som tillsynsmyndighet för frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Svenska kraftnät bör således, i enlighet med artikel 37.2 första stycket andra meningen i elmarknadsdirektivet, rapportera resultatet av sin tillsyn till Energimarknadsinspektionen. Detta kan regleras i myndighetsinstruktionen för Svenska kraftnät.

Enligt artikel 37.1 j ska tillsynsmyndigheten övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och konsumentnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, andel kunder som byter elhandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.

I Sverige hanteras dessa frågor i dag av flera olika myndigheter. Konsumentverket spelar en viktig roll genom sitt uppdrag som förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. Enligt förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket ska verket bl.a. följa och analysera konsumenternas ställning på marknaderna samt vid behov vidta eller föreslå åtgärder. Sådana synpunkter och information bör när det är påkallat överlämnas till Energimarknadsinspektionen som ansvarar för att rapportera resultaten av övervakningen till EU-kommissionen.

Artikel 37.1 j rör även konkurrensförhållandena på elmarknaden. Konkurrensverket har det övergripande ansvaret för att övervaka konkurrensförhållandena oavsett marknad, medan Energimarknadsinspektionen ansvarar för rapporteringen enligt artikel 37.1 e. Myndigheterna kan därmed inom sina respektive ansvarsområden komma i besittning av information om sådana förhållanden eller beteenden på elmarknaden som kan ha en negativ inverkan på konkurrensen. Myndigheterna bör på lämpligt sätt informera varandra om dylika förhållanden.

Även artikel 37.1 k rör konkurrensförhållandena på elmarknaden genom att den avser övervakningen av om det förekommer begränsande avtalsvillkor som kan påverka större icke-hushållskunders möjligheter att teckna avtal med fler än en elhandlare samtidigt. Här nämns bl.a. exklusivitetsklausuler vilka generellt sett faller under bestämmelserna i konkurrenslagen (2008:579) och därmed inom Konkurrensverkets uppgifter, i de fall de föranleder konkreta tillsynsåtgärder. Verket kan därför komma i besittning av information om sådana avtalsvillkor.

I likhet med vad som anförts i anslutning till artikel 37.1 j bedömer regeringen att myndigheterna på lämpligt sätt bör bistå varandra genom att informera om dylika förhållanden.

Enligt artikel 37.1 t ska tillsynsmyndigheten övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 42 (se nedan).

I artikel 37.2 tredje stycket föreskrivs att varken tillsynsmyndigheter eller ACER är bundna av tidigare praxis vad gäller eventuella

godkännande som de kan ge i enlighet med elmarknadsdirektivet. Bestämmelsen föranleder inga åtgärder i Sverige.

I artikel 37.3 i elmarknadsdirektivet behandlas de ytterligare skyldigheter tillsynsmyndigheten har när en oberoende systemansvarig (ISO) har utsetts enligt artikel 13 i direktivet. Då en ISO-lösning inte är aktuell för svensk del medför punkten inga åtgärder.

Av artikel 37.4 i elmarknadsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får befogenheter att kunna utföra de skyldigheter som anges i artikel 37.1, 37.3 och 37.6 på ett effektivt och snabbt sätt. I fem underpunkter (a–e) anges vissa befogenheter som detta i varje fall ska innefatta. Regeringen bedömer att det som anges i artikel 37.4 inte medför att Energimarknadsinspektionens befogenheter behöver utökas i förhållande till vad som gäller enligt det nuvarande regelverket.

Kammarrätten i Stockholm har dock i sitt remissyttrande antytt att artikel 37.4 d i elmarknadsdirektivet kräver att den svenska lagen ändras. Det finns därför skäl att behandla den punkten särskilt. I punkten d anges att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta om sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt elmarknadsdirektivet eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller ACER. Alternativt ska de kunna lämna förslag till en behörig domstol att besluta om dem. Sanktionerna ska kunna uppgå till tio procent av omsättningen. Enligt kammarrätten är en rimlig tolkning att detta innebär en begränsning av de belopp som medlemsstaterna kan döma ut i sanktioner mot företag som inte följer regelverket. Regeringen uppfattar dock kravet i artikel 37.4 d annorlunda än kammarrätten. Det som föreskrivs i artikel 37.4 är minimibefogenheter för tillsynsmyndigheten. Punkten d bör därför tolkas så, att tillsynsmyndigheten i varje fall ska ha möjlighet att föreslå eller besluta om sanktioner på upp till tio procent av omsättningen. Något hinder för medlemsstaten att sätta ett högre tak eller inget tak alls finns inte enligt regeringens bedömning.

När det gäller möjligheten att besluta om sanktioner även i fall företag inte fullgör sina skyldigheter enligt beslut som fattats av ACER bedömer regeringen att detta ryms inom tillsynsmyndighetens befogenheter enligt 12 kap. 3 § ellagen.

I artikel 37.5 i elmarknadsdirektivet anges tillsynsmyndigheternas särskilda skyldigheter och befogenheter när en oberoende systemansvarig för överföring har utsetts i enlighet med kapitel V i direktivet. Punkten har inte relevans för Sverige och föranleder inte någon åtgärd.

I artikel 37.6 anges att tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att i tillräckligt god tid på förhand fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för anslutning och tillträde till näten (punkten a), tillhållande av balanstjänster (punkten b) och tillträde till gränsöverskridande infrastruktur (punkten c).

Artikel 37.6 a överensstämmer i sak med artikel 23.2 a i direktiv 2003/54/EG. Till skillnad från det direktivet tillåter emellertid inte elmarknadsdirektivet att det formella beslutet fattas av ett annat relevant organ på förslag av tillsynsmyndigheten (jfr artikel 23.3 i direktiv 2003/54/EG). När det gäller förhandsregleringen av nättariffer enligt artikel 27.6 a är det därför nödvändigt att ändra de nuvarande bestämmelserna i 5 kap. ellagen om fastställande av intäktsram. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 13.

Artikel 37.6 b behandlar tillhandahållandet av balanstjänster. Dessa ska utföras så ekonomiskt som möjligt och ge goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag. Balanstjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier. I Sverige sluter Svenska kraftnät avtal med de företag som tillhandahåller balanstjänster. Energimarknadsinspektionen ska godkänna metoderna för att utforma balansavtalet i förväg enligt 8 kap 4 a §. Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Enligt regeringens bedömning krävs inte några förändringar i det svenska regelverket för att genomföra artikel 37.6 b.

Artikel 37.6 c behandlar tillträde till gränsöverskridande infrastruktur inklusive förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning. Enligt NELGA krävs inga förändringar i det svenska regelverket i denna del. Regeringen bedömer emellertid att ändringar kan vara påkallade. Det är dock nödvändigt att utreda frågan ytterligare före ett slutligt ställningstagande.

Av artikel 37.7 framgår att metoderna eller villkoren som avses i artikel 37.6 ska offentliggöras. Energimarknadsinspektionens beslut i frågor som rör nättariffer och balansavtal är offentliga. Därutöver har Energimarknadsinspektionen offentliggjort den schablonmetod inspektionen använder vid bedömning av anslutningsavgifternas skälighet. Nätföretagen är enligt 4 kap. 11 § ellagen skyldiga att på begäran lämna uppgift om sina nättariffer. Tariffen ska vidare offentliggöras till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el. Den systemansvariga myndigheten ska enligt 8 kap. 4 b § ellagen offentliggöra de villkor som tillämpas i balansavtalen samt på begäran utan dröjsmål lämna skriftlig uppgift om dessa villkor. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att den svenska lagstiftningen uppfyller elmarknadsdirektivets krav när det gäller offentliggörande av metoder eller villkor för anslutning och nättillträde samt tillhandahållande av balanstjänster. När det gäller villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur avser regeringen att behandla frågan om offentliggörande samtidigt som den utreder behovet av en förhandsprövning.

Enligt artikel 37.8 ska tillsynsmyndigheterna, när det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänsterna, säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området. Enligt regeringens bedömning ryms detta inom den nuvarande regleringen av anslutningsavgifter, tariffer och balansavtal.

I artikel 37.9 stadgas att tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänkningar och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

Hanteringen av överbelastning regleras i förordning (EG) nr 714/2009. Energimarknadsinspektionen kommer att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningen på samma sätt som inspektionen i dag är tillsyns-

myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (se avsnitt 14.1). Av 12 kap. 2 § ellagen framgår att tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Som redan nämnts får myndigheten även, enligt 3 § i samma kapitel, meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte krävs några särskilda genomförandeåtgärder i Sverige.

I artikel 37.10 stadgas att tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen ändrar villkoren för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Av 4 kap. 1 § ellagen framgår att nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerade. Enligt 12 kap. 3 § ellagen får nätmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Energimarknadsinspektionen har därmed en sådan befogenhet som avses i den aktuella punkten.

Av artikel 37.10 framgår vidare att i händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder. Den svenska förhandsregleringen av nättariffer innebär att en intäktsram alltid ska fastställas i förväg för nätföretagens intäkter från nätverksamheten. Ramen kan omprövas bl.a. om den visat sig vara för stor eller för liten med hänsyn till senare inträffade förhållanden. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att den svenska lagstiftningen uppfyller elmarknadsdirektivets krav.

I artikel 37.11 finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens handläggning av klagomål mot elnätsföretagen vad avser deras skyldigheter enligt direktivet. Det saknas i dag bestämmelser i ellagstiftningen som fullt ut uppfyller direktivets krav i denna fråga. Regeringen redovisar sina närmare överväganden och förslag till reglering i avsnitt 14.2.

Enligt artikel 37.12 får varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med artikel 37 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

Nätmyndighetens beslut om intäktsram kan överklagas, vilket framgår av 13 kap. 5 § ellagen. Av 23 § förvaltningslagen följer att ett skriftligt överklagande ska ha inkommit till den myndighet som meddelade beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Av 5 kap. 19 § ellagen framgår att beslut om intäktsram gälla utan hinder av att det överklagas. Enligt regeringens bedömning krävs inga förändringar i det svenska regelverket i denna del.

Artikel 37.13, som innehåller en bestämmelse om åtgärder för att förhindra missbruk av dominerande ställning, överensstämmer i sak med

artikel 23.8 första stycket i direktiv 2003/54/EG och föranleder inga särskilda genomförandeåtgärder.

Artikel 37.14 motsvarar artikel 23.9 i direktiv 2003/54/EG och gäller sanktioner mot överträdelser av bestämmelser om konfidentiell behandling av uppgifter. Regeringen bedömer att det inte krävs några särskilda genomförandeåtgärder.

I artikel 37.15 anges att klagomål enligt artikel 37.11 och 37.12 inte ska påverka rätten att överklaga enligt gemenskapsrätten eller den nationella lagstiftningen. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 23.11 i direktiv 2003/54/EG, föranleder inte några särskilda åtgärder.

I artikel 37.16 stadgas att tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras. Den svenska offentlighetsprincipen säkerställer att tillsynsmyndighetens beslut är offentliga och därmed tillgängliga för allmänheten. Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen ger Energimarknadsinspektionen möjlighet att behandla relevanta uppgifter konfidentiellt. Enligt 20 § förvaltningslagen gäller som huvudregel att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte föreligger något behov av förändringar av det svenska regelverket med anledning av denna punkt.

Av artikel 37.17 framgår att medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av tillsynsmyndighetens beslut rätt att överklaga detta till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering. Regeringen bedömer att den svenska lagstiftningen uppfyller direktivets krav dels genom möjligheten att överklaga nätmyndighetens beslut hos allmän förvaltningsdomstol, dels genom möjligheten till rättsprövning enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Regelverk för gränsöverskridande frågor

I *artikel 38* i elmarknadsdirektivet behandlas regelverket för gränsöverskridande frågor.

I artikel 38.1 stadgas att tillsynsmyndigheterna ska samråda och samarbeta nära med varandra. De ska även bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt elmarknadsdirektivet. Den mottagande myndigheten ska säkerställa att den information som utbyts fortsatt ska ha samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

I artikel 38.2 föreskrivs att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten inom och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras. Vidare ska myndigheterna samordna utvecklingen av nätföre-

skrifter som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystemet och för andra marknadsaktörer samt samordna utarbetandet av regler för hantering av överbelastning.

Av artikel 38.3 framgår att de nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.

I artikel 38.4 anges att samarbetet enligt artikel 38.2 vid behov ska ske i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter. Detta ska inte påverka deras specifika befogenheter.

Slutligen föreskrivs i artikel 38.5 att kommissionen under vissa förutsättningar får anta riktlinjer som anger i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med ACER. Detta ska då ske enligt ett kommittéförfarandet.

Energimarknadsinspektionen har redan i dag i uppdrag att för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU samt att arbeta med nordiska och övriga europeiska tillsynsmyndigheter i syfte att verka för en harmoniering av regelverket så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaden för el och naturgas inom Norden och EU (1 § 7 och 8 förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen).

I fråga om kravet på konfidentiell behandling av uppgifter har NELGA pekat på att information mottagen från andra tillsynsmyndigheter kommer att falla in under de sekretessbestämmelser som finns i offentlighets- och sekretesslagen, bl.a. när det gäller uppgifter som rör enskilda företags ekonomiska förhållanden. Utredningen har bedömt att den s.k. utrikessekretessen inte torde vara tillämplig. Mot den bakgrunden har NELGA anfört att det kan finnas ett behov för de svenska tillsynsmyndigheterna att informera relevanta tillsynsmyndigheter i de nordiska och europeiska länder om de begränsningar som de svenska reglerna om offentlighet och sekretess innebär i detta sammanhang.

Regeringen utesluter inte att det kan vara påkallat att införa nya bestämmelser om sekretess med anledning av kravet i artikel 38.1 i elmarknadsdirektivet på konfidentiell behandling av uppgifter. Frågan behöver emellertid utredas närmare före ett slutligt ställningstagande.

Överensstämmelse med riktlinjerna

Artikel 39 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser som innebär att en tillsynsmyndighet och EU-kommissionen kan begära att ACER yttrar sig i fråga om ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i direktivet eller i förordning (EG) nr 714/2009. Artikeln innehåller bestämmelser som anger hur processen ska fortgå samt vilka tidsfrister som gäller. Kommissionen får också anta närmare riktlinjer om artikelns tillämpning inom ramen för ett kommittéförfarande enligt artikel 39.9.

Av artikel 39.6 följer att EU-kommissionen har rätt att begära att en tillsynsmyndighet återkallar eller ändrar ett beslut som inte stämmer överens med antagna riktlinjer. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens begäran inom två månader och ska informera kommissionen om detta enligt artikel 39.8. För att säkerställa att den

svenska tillsynsmyndigheten kan följa ett beslut av kommissionen enligt artikel 39.6 krävs reglering i lag. Överväganden och förslag finns i avsnitt 14.3.

Bevarande av information

Artikel 40 i elmarknadsdirektivet innehåller nya bestämmelser om bevarande av information.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 40.1 kräva att elhandlarna håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för de nationella myndigheterna i fem år. Här ingår de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen. Uppgifterna ska vara relevanta för de berörda myndigheternas fullgörande av sina uppgifter.

I artikel 40.2 föreskrivs vad uppgifterna ska omfatta. De ska innehålla information om relevanta transaktioner och omfatta uppgifter såsom löptid, tillhandahållande och fullgörande. Informationen ska även omfatta mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten. Den ska även omfatta specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts.

Enligt artikel 40.3 får tillsynsmyndigheten besluta att göra delar av informationen tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Detta gäller dock inte för information om finansiella instrument som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument (EUT L 145, 30.4.2004, s. 1, Celex 32004L0039).

I artikel 40.4 ges kommissionen rätt att anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Detta ska ske enligt ett kommittéförfarande.

Artikel 40.5 innehåller bestämmelser om transaktioner avseende elderivat mellan elhandlare å ena sidan och grossister och systemansvariga för överföringssystemet å andra sidan. Här anges att denna artikel ska tillämpas först när kommissionen antagit riktlinjer i enlighet med artikel 40.4.

I artikel 40.6 anges en begränsning för tillämpningen av artikeln genom att föreskriva att bestämmelserna i artikeln inte får skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i artikel 40.1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

Avslutningsvis stadgas i artikel 40.7 att om de myndigheter som avses i artikel 40.1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG ska de myndigheter som är ansvariga enligt det direktivet tillhandahålla de begärda uppgifterna.

NELGA har pekat på att det i Sverige finns en rad bestämmelser om vilken information som ett företag ska spara. Sådana finns främst i bokföringslagen (1999:1078), men även andra relaterade regelverk kan

vara av intresse, liksom i relevanta fall det regelverk som styr de finansiella marknaderna, såsom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Som NELGA också har konstaterat saknas det emellertid i ellagstiftningen bestämmelser som anger vilken typ av information som elhandelsföretag ska spara samt vilka myndigheter som ska ha tillgång till denna. Med hänsyn till att det i artikel 40.1 finns ett uttryckligt krav att elhandelsföretagen ska ge den nationella tillsynsmyndigheten tillgång till den aktuella informationen anser regeringen att det är osäkert om den lagstiftning som utredningen har pekat på är tillräcklig för att helt uppfylla kraven i artikel 40. NELGA har emellertid bedömt att artikeln inte föranleder några förändringar i det svenska regelverket. Med hänsyn till detta och att remissinstanserna inte har tagit upp frågan saknas det beredningsunderlag som krävs för ett slutligt ställningstagande. Det är således nödvändigt att utreda frågan närmare.

5.11 Kundmarknader

Kapitel X i elmarknadsdirektivet med bestämmelser om kundmarknader omfattar endast *artikel 41*.

För att underlätta utvecklingen av välfungerande och transparenta kundmarknader för el i gemenskapen ska medlemsstaterna enligt artikel 41 första stycket i elmarknadsdirektivet se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, elhandlare och kunder samt vid behov andra aktörer på marknaden fastställs. Härmed avses roller och ansvarsområden avseende avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mätningsansvar. I artikel 41 andra stycket anges att dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och elhandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

Av myndighetsinstruktionen framgår att Energimarknadsinspektionen bl.a. ska verka för en effektiv konkurrens på elmarknaden och stärka elkundernas ställning och möjliggöra aktiva valmöjligheter genom lättillgänglig och tillförlitlig information. Myndigheten har dock inte någon uttrycklig uppgift att sammanställa och offentliggöra rollbeskrivningar för elmarknadens aktörer. Regeringen bedömer att artikel 41 första och andra styckena i elmarknadsdirektivet kan genomföras genom ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen.

Enligt artikel 41 tredje stycket ska större icke-hushållskunder ha rätt att ingå avtal med flera leverantörer samtidigt. Det svenska regelverket tillåter svenska elkunder att sluta avtal med fler än en elhandlare och uppfyller därmed direktivets krav även i denna del.

5.12 Slutbestämmelser

Kapitel XI i elmarknadsdirektivet (artiklarna 42–51) innehåller slutbestämmelser.

Artikel 42 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder överensstämmer i sak med artikel 26 i direktiv 2003/55/EG.

Enligt artikel 42 första stycket får en medlemsstat, i händelse av en plötslig kris på energimarknaden, eller om personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet hotas, eller om ett systems integritet hotas, vidta tillfälliga skyddsåtgärder.

I andra stycket anges att åtgärderna ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och inte får vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har avstått. Enligt tredje stycket har den medlemsstat som vidtar åtgärderna en anmälningsskyldighet. Åtgärderna ska utan dröjsmål anmälas till andra medlemsstater och till kommissionen som får besluta om ändring eller upphävande i de fall konkurrensen snedvrids och åtgärderna strider mot det gemensamma intresset.

Vid genomförandet av direktiv 2003/54/EG medförde motsvarande krav i det direktivet inte några särskilda genomförandeåtgärder i Sverige. NELGA:s uppfattning är att det inte krävs några genomförandeåtgärder med anledning av artikel 42 i elmarknadsdirektivet med hänsyn till att svensk ellagstiftning inte innehåller några sådana bestämmelser som avses i artikeln. Regeringen bedömer emellertid att det finns sådana situationer där anmälningsskyldigheten kan aktualiseras. Situationer då manuell frånkoppling måste vidtas torde kunna medföra att anmälan ska göras enligt artikel 42. Som exempel kan nämnas att man begränsar ett frånkopplingsbehov i Sverige genom att omdirigera el och att det därigenom uppstår en påverkan på den inre marknaden. Manuell frånkoppling regleras i 8 kap. 2 § andra stycket ellagen. Även vissa elberedskapsåtgärder torde kunna omfattas av anmälningsskyldigheten. Det bör åvila den myndighet som får till uppgift att göra anmälan enligt artikeln att göra en bedömning av huruvida de åtgärder som vidtas påverkar den inre marknadens funktion på sådant sätt att de medför anmälningsskyldighet.

Som nämnts i avsnitt 5.10 ovan framgår av artikel 37.1 t i elmarknadsdirektivet att den nationella tillsynsmyndigheten ska övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 42. Anmälningsskyldigheten enligt artikelns tredje stycke bör därför fullgöras av Energimarknadsinspektionen. Regeringen avser att föreskriva detta i förordning.

Lika villkor

I *artikel 43* i elmarknadsdirektivet finns nya bestämmelser om de åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor i enlighet med direktivet. Den svenska ellagstiftningen innehåller inte några särskilda bestämmelser om lika villkor. Sådana bestämmelser är inte heller nödvändiga för att genomföra direktivet. Några genomförandeåtgärder är inte påkallade med anledning av artikel 43.

Undantag

Artikel 44 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om undantag.

Artikel 44.1 innehåller bestämmelser om möjlighet till undantag från vissa bestämmelser i direktivet om det uppstår påtagliga problem för driften av de små enskilda systemen. Frågan saknar relevans för Sverige.

Artikel 44.2 första stycket behandlar vilka medlemsstater som inte omfattas av artiklarna 9, 26, 32 och 33.

I artikel 44.2 andra stycket anges att begreppet ”företag som bedriver produktions- eller elleveransverksamhet” i artikel 9.1 b inte omfattar slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion eller leverans av el, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutförbrukarna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerande företag, är nettoförbrukare av el, uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet. Bestämmelsen har betydelse för medlemsstater som väljer att införa åtskilt ägande av stamnätsverksamhet enligt artikel 9 i elmarknadsdirektivet. Behovet av genomförandeåtgärder i Sverige beror således på hur Sverige väljer att genomföra direktivets krav på effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystemet (jfr avsnitt 5.5). Frågeställningen behandlas närmare i avsnitt 10.4.

Granskningsförfarande

Artikel 45 överensstämmer i sak med artikel 27 i direktiv 2003/54/EG.

Kommitté

Av *artikel 46* i elmarknadsdirektivet, som är ny i förhållande till direktiv 2003/54/EG, framgår att kommissionen ska biträdas av en kommitté. Artikeln kräver därför ingen åtgärd för Sveriges del vid införlivande av direktivet.

Rapportering

Artikel 47 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om EU-kommissionens rapportering till Europaparlamentet och rådet. Artikeln riktar sig till kommissionen och kräver därför inga genomförandeåtgärder i Sverige.

Upphävande

Artikel 48 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om upphävande. Av bestämmelsen framgår att direktiv 2003/54/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller införlivande och implementering av nämnda direktiv. Hänvisningar till direktiv 2003/54/EG ska anses som hänvisningar till detta direktiv och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 49 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om direktivets införlivande.

Av artikel 49.1 första och andra styckena framgår att medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 3 mars 2011. Medlemsstaterna ska genast underrätta EU-kommissionen om detta. Det framgår vidare att bestämmelserna ska tillämpas från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11 (certifiering i förhållande till tredjeländer), som medlemsstaterna ska tillämpa från och med den 3 mars 2013. I artikel 49.1 tredje stycket anges hur medlemsstaterna ska gå till väga när de antar bestämmelserna i direktivet. I artikel 49.2 anges att medlemsstaterna till kommissionen ska överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Ikraftträdande och adressater

Artiklarna 50 och 51 i elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om ikraftträdande av direktivet och om direktivets adressater. Det behöver inte vidtas några särskilda lagstiftningsåtgärder med anledning av artiklarna.

5.13 Regeringens överväganden

Regeringens överväganden innebär sammanfattningsvis följande.

Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Elmarknadsdirektivets inledande bestämmelser om syfte, tillämpningsområde och definitioner kräver inte någon lagstiftningsåtgärd.

Allmänna regler för organisationen av sektorn

För att uppfylla kraven i artikel 3.5 i elmarknadsdirektivet bör bestämmelserna om leverantörsbyte ändras så att ett byte kan genomföras inom tre veckor (se avsnitt 7).

En bestämmelse om utsatta kunder enligt artikel 3.7 i direktivet bör föras in i instruktion för Energimarknadsinspektionen.

Det är nödvändigt med anledning av artikel 3.9 första stycket c att införa bestämmelser om en skyldighet för elleverantörer att lämna information till elförbrukarna om tvistlösning (se avsnitt 8).

En kontaktpunkt för konsumenter enligt artikel 3.12 bör utses.

Mot bakgrund av de konsumentskyddsåtgärder som anges i bilaga I till elmarknadsdirektivet bör nya bestämmelser om konsumentskydd föras in i ellagen (se avsnitt 8).

Slutligen bör Energimarknadsinspektionens och Svenska kraftnäts instruktioner i viss utsträckning ändras och kompletteras för att uppfylla bestämmelserna i kapitel II i elmarknadsdirektivet.

Frågan om övervakningsplan för samriskföretag (artikel 6.4) behöver utredas ytterligare.

Produktion

Den svenska lagstiftningen uppfyller kraven i elmarknadsdirektivet i fråga om tillstånds- och anbudsförfaranden för ny kapacitet.

Drift av överföringssystem

Det krävs nya bestämmelser i lag för att genomföra kraven i artikel 9 i elmarknadsdirektivet på åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (se avsnitt 10).

Bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artiklarna 10 och 11 måste införas (se avsnitt 11).

Svenska kraftnäts instruktion bör i viss utsträckning ändras och kompletteras för att uppfylla bestämmelserna i kapitel IV i elmarknadsdirektivet.

Drift av distributionssystem

Det krävs lagstiftning med anledning av de nya bestämmelserna om övervakningsplan i artikel 26 i elmarknadsdirektivet (se avsnitt 12.2). Vidare bör bestämmelser införas om kommunikation och varumärkesprofilering (se avsnitt 12.3).

Särredovisning av olika verksamheter samt transparens i bokföringen

Bestämmelserna om särredovisning är i huvudsak oförändrade i förhållande till direktiv 2003/54/EG och föranleder inga genomförandeåtgärder.

Organisation av tillträde till systemet

Den svenska lagstiftningen uppfyller elmarknadsdirektivets krav i fråga om organisation av tillträde till systemet.

Nationella tillsynsmyndigheter

Det är nödvändigt att ändra de nuvarande bestämmelserna i 5 kap. ellagen om fastställande av intäktsram (se avsnitt 13).

Det krävs nya bestämmelser om nätmyndighetens behandling av klagomål (se avsnitt 14.2).

Det svenska regelverket behöver anpassas till kravet i artikel 39 i elmarknadsdirektivet att vissa beslut av tillsynsmyndigheten ska kunna ändras eller återkallas på begäran av EU-kommissionen (se avsnitt 14.3).

Följande frågor bör utredas ytterligare:

– förhandsreglering av villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur (artikel 37.6 c i elmarknadsdirektivet),

– sekretess vid samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter (artikel 38.1),

– elhandelsföretagens skyldighet att bevara information (artikel 40).

Kundmarknader

Energimarknadsinspektionen bör få i uppdrag att sammanställa och offentliggöra rollbeskrivningar för aktörerna på elmarknaden.

Slutbestämmelser

Energimarknadsinspektionen bör få i uppgift att fullgöra skyldigheten att anmäla skyddsåtgärder enligt artikel 42 i elmarknadsdirektivet till övriga medlemsstater och Europeiska kommissionen.

6 EU-förordningen om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel

6.1 Huvuddragen i förordningen

Allmänt

Förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 innehåller regler som rör

– certifiering av systemansvariga för överföringssystem,

– Europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso för el, ENTSO-E),

– ramriktlinjer för utarbetandet av allmänna villkor för gränsöverskridande överföring av el,

– byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER),

– regionalt samarbete och regler om en kompensationsmekanism mellan systemansvariga för gränsöverskridande elhandel,

– principer för bestämmande av nationella nättariffer och upplysningar om sammanlänkningskapacitet, samt

– principer och riktlinjer för tilldelning av tillgänglig överföringskapacitet mellan nationella system.

ENTSO-E ges även i uppdrag att arbeta fram ”nätföreskrifter”. För svenskt vidkommande motsvarar innehållet i dessa nätföreskrifter närmast vad som i det nordiska samarbetet har kallats nätverkskoder, vilka behandlar mer operativa aspekter av hanteringen av överföringsförbindelser.

Förordning (EG) nr 714/2009 innehåller också regler om

– undantag för nya sammanlänkningar,

– tillhandahållande av information till kommissionen,
– samrådsförfaranden,
– påföljder, och
– bemyndiganden för kommissionen att utfärda riktlinjer.

Artiklarna i förordning (EG) nr 714/2009 är i huvudsak utformade som principiella bestämmelser vilka ska definieras närmare genom riktlinjer framtagna av kommissionen samt av ACER.

Förhållandet till förordning (EG) nr 1228/2003

Förordning (EG) nr 714/2009 ersätter Europaparlamentets och rådets (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (EGT L 176, 15.7.2003, s. 1, Celex 32003R1228). Den är dock mer omfattande än den tidigare förordningen. I förordning (EG) nr 714/2009 är artiklarna 3–12 och 25 nya. Bilaga I reviderades redan 2006 och är därmed avsevärt förändrad i förhållande till förordning (EG) nr 1228/2003 i dess ursprungliga lydelse.

De nya bestämmelserna rör bl.a. certifiering av systemansvariga för överföringssystem, bildandet av ENTSO-E och dess uppgifter, framtagande av ramriktlinjer för utarbetande av allmänna villkor för överföring i de delar som rör gränsöverskridande frågor (transmission) och marknadsintegration, frågor rörande nätföreskrifter, ACER:s övervakningsuppgifter och regionalt samarbete.

Bilaga I omfattar riktlinjer för hantering och tilldelning av tillgänglig överföringskapacitet mellan nationella system. De reviderade riktlinjerna är mer detaljerade samt avspeglar den utveckling som skett på den inre marknaden både vad gäller marknaden som sådan samt vad gäller faktiska och potentiella hinder för dess fortsatta utveckling.

Nya organ

Inom ramen för det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas skapas dels det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el i form av ENTSO-E, dels en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER). Tillskapandet av båda dessa organ är en indikation på den vikt som tillmäts ett ökat samarbete och samordning i syfte att skapa en inre marknad för energi.

Särskilt om nätföreskrifterna

Det är i sammanhanget viktigt att notera att de nätföreskrifter som ska tas fram av ENTSO-E inte omfattar samma typ av frågeställningar som de föreskrifter som tas fram av Energimarknadsinspektionen. De nätföreskrifter som tas fram av ENTSO-E ska fokusera på frågeställningar som rör gränsöverskridande förbindelser och gränsöverskridande handel med el.

Inledning

En EU-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det är endast då svensk rätt kan anses strida mot förordningen eller då förordningen föreskriver en skyldighet eller möjlighet att vidta lagstiftningsåtgärder på det nationella planet som ändringar i svensk rätt aktualiseras.

I artikel 21 i förordning (EG) nr 714/2009 föreskrivs att den inte påverkar medlemsstaternas rätt att behålla och införa åtgärder som innehåller mer detaljerade bestämmelser än de som anges i förordningen och i de riktlinjer som kommissionen utfärdar.

I det följande redovisar regeringen de bestämmelser i förordning (EG) nr 714/2009 som föranleder lagstiftning eller andra åtgärder i Sverige.

En generell ändring som krävs är att hänvisningar i det svenska regelverket till förordning (EG) nr 1228/2003 ändras till att avse förordning (EG) nr 714/2009 (jfr avsnitt 14.1).

ENTSO-E

I *artikel 4* i förordning (EG) nr 714/2009 anges att alla systemansvariga för överföringssystemen för el (stamnätsföretag) ska samarbeta på gemenskapsnivå genom ett europeiskt nätverk (ENTSO-E). I Sverige är stamnätsföretaget Svenska kraftnät. I förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät anges verkets övergripande verksamhetsområden. I dagsläget saknar instruktionen en explicit hänvisning till Svenska kraftnäts uppgifter i enlighet med förordning (EG) nr 714/2009. En upplysning om att Svenska kraftnät i egenskap av stamnätsföretag har att utföra den systemansvariges uppgifter i enlighet med förordningens bestämmelser och riktlinjer bör införas i myndighetsinstruktionen.

Allmänna principer om hantering av överbelastning

I *artikel 16.6* i förordning (EG) nr 714/2009 samt i *punkten 6 i bilaga I* anges hur stamnätsföretagen får använda de intäkter de får från kapacitetsfördelning, s.k. kapacitetsavgifter eller flaskhalsintäkter. Här anges bl.a. att de ska ha möjlighet att fondera dessa intäkter för att senare användas för motköp och för specifika fördefinierade investeringsprojekt, som bidrar till att lindra situationer med överbelastning. En sådan lindring kan antas ske på olika sätt genom förstärkningar av befintlig kapacitet eller genom helt nya investeringar i överföringskapacitet.

Vad gäller Sverige uppstår dessa flaskhalsintäkter i elbörsen Nord Pool Spots verksamhet när avvikelse råder mellan systempris och områdespris. Svenska kraftnät är mottagare av de intäkter som hänförs till prisområde Sverige.

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk och utgör därmed en del av den svenska staten. Ett affärsverk ska i princip finansiera sin verksamhet genom intäkter från de tjänster eller produkter som verket erbjuder. Svenska kraftnäts verksamhet finansieras både genom avgifter och

genom statsbudgeten. Det är riksdagen som beslutar om ramarna för Svenska kraftnäts investerings- och finansieringsverksamhet. Beslut tas i samband med att statens budget antas. Svenska kraftnät ska tillämpa en årsvis cyklisk budgethantering (kassamässig budgethantering) samt redovisning. Denna metod tillåter inte att pengar flyttas från ett år till ett annat, dvs. fonderas mellan åren. Dessa regler gäller för staten som helhet.

Mot denna bakgrund har Svenska kraftnät hittills inte haft möjlighet att fondera flaskhalsintäkter från år till år. Därmed har det inte heller funnits möjlighet att öronmärka dessa intäkter för användning till motköp och till vissa fördefinierade investeringsprojekt som bidrar till att lindra överbelastningar.

I syfte att åstadkomma en möjlighet för Svenska kraftnät att fondera flaskhalsintäkter har regeringen i regleringsbrevet för Svenska kraftnät budgetåret 2011 gett verket rätt att undanta falskhalsintäkter från räntabilitets- och utdelningskravet för Svenska kraftnät (dnr N2010/8081/E). Detta innebär således att flaskhalsintäkter får fonderas hos Svenska kraftnät.

Nya sammanlänkningar

Artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 motsvarar artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003. I 12 kap. 1 a § ellagen finns bestämmelser om tillämpningen av den tidigare förordningen i Sverige. Dessa måste nu ändras. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 15.

Sanktioner

Bestämmelserna i *artikel 22* i förordning (EG) nr 714/2009 innebär att medlemsstaterna ska fastställa sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i förordningen. Sanktionerna ska inte vara straffrättsliga. Det svenska regelverket omfattar sedan den 1 juli 2005 bestämmelser som innebär att Energimarknadsinspektionen i sin roll som tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 1 § fjärde stycket ellagen har möjlighet att påföra sanktioner i de fall bestämmelserna i förordning (EG) nr 1228/2003 inte följs. Sanktionsmöjligheten framgår av 12 kap. 3 § ellagen enligt vilken tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Det är även möjligt att förena ett föreläggande med vite. Sanktionsmöjligheterna gäller mot såväl privata som offentliga aktörer.
För att ytterligare betona och tydliggöra Energimarknadsinspektionens roll som tillsynsmyndighet enligt förordningen om gränsöverskridande handel med el anser regeringen att även förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen bör kompletteras med en hänvisning till de uppgifter som följer av förordning (EG) nr 714/2009.

Regeringens förslag: En elleverantör som övertar leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt ska få göra detta 14 dagar efter en anmälan till nätkoncessionshavaren.

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt efter en sådan anmälan ska få göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att det av lagen ska framgå att en anmälan till nätkoncessionshavaren ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras inom tre veckor från dagen för anmälan.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har tillstyrkt förslaget att det ska vara möjligt att byta elleverantör varje dag. Däremot anser Energimarknadsinspektionen att tidsfristen om tre veckor kan innebära en försämring för elkunderna, eftersom det i dag är möjligt att genomföra ett byte av elhandlare på 15 dagar. Energimarknadsinspektionen har föreslagit att ett byte av elhandlare ska vara genomfört inom två veckor. *Fortum* har förordat att parterna ska kunna avtala om att leveransen ska övertas senare än treveckorsfristen. Fortum anser att själva lagförslaget är otydligt och kan tolkas som att ett övertagande även skulle kunna ske före fristens utgång. Fortum har vidare framhållit att i och med att bytet får ta tre veckor borde man kunna lösa nuvarande problem med ångrade leveranser p.g.a. ångerfristen i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59), DHL. Enligt Fortum är den stora utmaningen för branschen beträffande ändrade regler för leverantörsbyten att hinna göra ändringar i IT-systemen. Eftersom uppdateringarna i EDIEL-anvisningarna görs den 1 april och den 1 oktober varje år så bör den 1 oktober 2011 vara ett lämpligt datum för ikraftträdande. Även *Svensk Energi* har förordat detta datum. *Svenska kraftnät* har anfört att det är oklart vilka parter det är som åsyftas i NELGA:s förslag. Verket har vidare framhållit att det är viktigt att leverantörsbytet genomförs på ett sådant sätt att både den nya och den gamla elleverantören ges rimlig tid att upprätthålla förutsättningarna för den rapportering som bl.a. ligger till grund för balansavräkningen. Svenska kraftnät anser att det torde vara önskvärt att det åtminstone ges minst fem vardagar för rapportering innan leverantörsbytet sker. *Konsumentverket* har anfört att elhandelsföretagen för alla typer av avtal i dag har uppsägningstider som varierar från en månad upp till tre månader, vilket i praktiken omöjliggör ett byte inom tre veckor. För att möjliggöra elhandelsbyten inom den stipulerade tiden anser Konsumentverket att tiden för uppsägning därför bör regleras i lag till max tre veckor, åtminstone i fall där konsumenterna har avtal som inte är bundna i tid. Verket ifrågasätter vidare NELGA:s resonemang när det gäller ångerrätten enligt DHL och vill istället framhålla vikten av att värna om ångerrätten, särskilt som flertalet av de avtal som ingås mellan konsumenter och elhandlare sker just på distans.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslås att bytet ska få ske tio vardagar efter en anmälan till nätkoncessionshavaren.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att det i lagen ska anges att bytet får ske senast två veckor efter anmälan. *Svensk Energi* anser att tidsfristen för leverantörsbyten ska vara 14 dagar i stället för tio vardagar. Svensk Energi har vidare anfört att regeln om att den som övertar balansansvaret i en punkt får göra det från och med den dagen elleverantören övertar leveransen bör utvidgas så att det även vid påbörjande av leverans till en kund med timvis mätning blir möjligt att överta balansansvaret den dag leveransen påbörjas.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets krav

Av artikel 3.5 a i elmarknadsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta elhandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor. Som framgått i avsnitt 5.3 krävs det lagstiftning för att genomföra direktivet i denna del.

Gällande bestämmelser

Det finns bestämmelser om leverantörsbyte i 8 kap. 6 § ellagen. I första stycket föreskrivs att en elleverantör som ska börja leverera el i en uttagspunkt omedelbart ska anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. Av andra stycket framgår att en elleverantör som övertar leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt bara får göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall ska en anmälan enligt första stycket ske senast den femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet.

Bestämmelsens utformning

Det bör framhållas att kravet i direktivet gäller de berörda operatörerna, dvs. nätkoncessionshavarna. Den svenska regleringen ska således säkerställa att nätkoncessionshavaren vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra bytet inom en viss tid.

Av direktivet följer att ett byte ska genomföras inom tre veckor, vilket betyder bl.a. att möjligheten att överta leveranserna inte får begränsas till en viss enda dag i månaden. Ett ändamålsenligt sätt att genomföra direktivet är att göra det möjligt för elhandelsföretaget att överta leveranserna en viss tid efter anmälan till nätkoncessionshavaren.

Att byten genomförs utspritt över månaden kan också vara någonting positivt för en del av företagen. I dag förekommer det att företag får anställa extra personal över månadsskiften för att kunna hantera byten.

Som *Energimarknadsinspektionen* har påpekat är det i dag är möjligt att genomföra ett byte av elhandlare på 15 dagar. Det bör enligt regeringens bedömning vara möjligt för de berörda aktörerna att hantera ett byte med två veckors varsel även om begränsningen till en dag i månaden tas bort.

NELGA har pekat på komplikationer som kan följa av att konsumenter i vissa fall har rätt att ångra sitt val av elleverantör inom två veckor enligt distans- och hemförsäljningslagen (2005:59). Även *Fortum Sverige AB* har i sitt remissyttrande berört frågan. Ett krav på att bytet ska kunna genomföras två veckor efter elleverantörens anmälan innebär att aktörerna har i huvudsak samma möjligheter att hantera ångerveckorna som med dagens regelverk.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att en lämplig frist för att genomföra leverantörsbytet är 14 dagar från det att elleverantören lämnar in sin anmälan till nätkoncessionshavaren. Av *Svensk Energis* remissyttrande över förslaget i utkastet till lagrådsremiss framgår att det inte är förenat med några fördelar för företagen att bestämma tiden till tio vardagar. Även Energimarknadsinspektionen har pekat på att det kan vara förenat med svårigheter att upprätthålla en tidsgräns som är beroende av nationella helgdagar.

NELGA har föreslagit att det i lagen ska föras in en bestämmelse om att en anmälan till nätkoncessionshavaren ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. I 9 kap. 1 § i Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (STEMFS 2007:5) finns bestämmelser om anmälan vid påbörjande eller övertagande av elleverans. Där framgår bl.a. att elleverantören ska lämna uppgift om startdatum för elleverans. Regeringen bedömer att frågan är av sådan karaktär att den även i fortsättningen bör regleras genom förordning eller myndighetsföreskrifter snarare än genom en bestämmelse i ellagen.

Energimarknadsinspektionen har förordat att bestämmelsen får en utformning som tydligare visar att bytet får genomföras snabbare. Regeringen bedömer dock att en anmälan normalt bör göras senast två veckor före bytet och att detta bör återspeglas i lagtexten. Något formellt hinder för att bytet genomförs snabbare bör dock inte finnas.

Balansansvaret

NELGA har inte lämnat något förslag när det gäller övertagandet av balansansvaret vid byte av elleverantör. I dag gäller enligt 8 kap. 9 § ellagen att den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt får göra det från och med den första dagen i en kalendermånad. Regeringen bedömer att det är en naturlig följd av de ändrade bestämmelserna om leverantörsbyte att det blir möjligt att överta balansansvaret samtidigt som elleverantören övertar leveranserna. När det gäller övertagande av balansansvar i övriga fall bör ingen ändring ske.

Svensk Energi har anfört att regeln även bör gälla vid påbörjande av elleveranser. De aktuella föreskrifterna i 8 kap. 9 § ellagen gäller i dag bara då det verkligen är fråga om ett övertagande av balansansvaret, däremot inte då någon åtar sig balansansvaret i samband med att

elleverans till en ny kund påbörjas i uttagspunkten. Någon ändring i detta avseende är inte påkallad för att genomföra elmarknadsdirektivet. Det finns i lagstiftningsärendet inte heller underlag för en sådan ändring som Svensk Energi har förordat.

Viss fråga om bemyndiganden

Lagrådet har noterat att det i flera av de bestämmelser där det föreslås ändringar, bl.a. 8 kap. 6 § ellagen, sedan tidigare finns bemyndiganden där det föreskrivs att regeringen meddelar eller får meddela närmare föreskrifter i olika avseenden. Bemyndigandena är således utformade på det sätt som tidigare förekom närmast när det var fråga om att erinra om regeringens normgivningsbefogenhet enligt 8 kap. 13 § i den äldre regeringsformen. Det finns enligt Lagrådet anledning att under det fortsatta lagstiftningsarbetet eller i annat sammanhang närmare överväga och kommentera de ändringar i olika bemyndiganden som görs, ävensom att i övrigt se över de bemyndiganden som ellagen och naturgaslagen innehåller.

Regeringen bedömer att Lagrådet har fog för sin uppfattning att det i ellagen finns normgivningsbemyndiganden som bör ses över. Det saknas emellertid förutsättningar för att genomföra en sådan översyn inom ramen för det pågående lagstiftningsärendet. Regeringen avser att beakta frågan i samband med kommande ändringar i ellagen.

8 Konsumentfrågor på elområdet

8.1 Uppgifter om avtalsinnehåll

Regeringens förslag: Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,
3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,
4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,
5. villkoren för fakturering och betalning,
6. den tid som avtalet löper,
7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet,
9. hur ersättningen beräknas för att i förtid säga upp ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och
11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller ytterligare konsumentrelaterad information.

Även ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla motsvarande information, med undantag för uppgifter om avtalets löptid, förlängning och förtida uppsägning.

Information av elleverantörerna ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska i reklam som riktar sig till konsumenter samt i faktura som avser överföring eller leverans av el till konsumenter hänvisa till att konsumentrelaterad information finns på webbplatsen.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit bestämmelser som endast omfattar elleverantörer. NELGA har förutsatt att företagen åläggs att i reklam och fakturor hänvisa till informationen men inte lämnat något författningsförslag i den delen.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* anser att det uttryckligen bör framgå av lagen att det vid gatuförsäljning ska överlämnas skriftlig information om avtalsvillkoren. *Energimarknadsinspektionen* har framhållit att det i elmarknadsdirektivets bilaga I dess engelska version talas om ”service provider” och att kraven därmed även bör omfatta nätkoncessionshavare. *Fortum Sverige AB* anser att den föreslagna bestämmelsen är onödig eftersom direktivets krav redan i dag uppfylls genom ett väl etablerat avtalssystem. Enligt Fortum är bestämmelsen för detaljerad.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i stort sett med regeringens. Enligt utkastet ska även nätkoncessionshavare till-

handahålla information om avtalsinnehållet innan avtalet ingås eller bekräftas.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* har framhållit att det saknas anledning att ålägga nätkoncessionshavarna ett krav att tillhandahålla information innan avtalet ingås eller bekräftas.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

I elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 a stadgas att konsumenten ska ha rätt till ett avtal med sin ”elhandlare”. Vidare anges en rad uppgifter som alltid ska framgå av avtalet. Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål, ska anges på räkningen eller elföretagens webbplatser.

Enligt artikel 3.9 c i elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna se till att elhandlarna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare anger information om deras rättigheter och möjligheter till tvistlösning i händelse av tvist.

Vilka elföretag berörs av kraven?

Bilaga I till elmarknadsdirektivet motsvarar bilaga A till Europarlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG. I den bilagan används emellertid beteckningen ”eltjänstleverantör” i stället för elhandlare. Det kan vidare konstateras att det i den engelska versionen av bilaga I talas om ”electricity service provider” regeringen uppfattar därför, i likhet med *Energimarknadsinspektionen,* att kraven omfattar inte bara elleverantörer utan, i tillämpliga delar, även elnätsföretag.

Skäliga avtalsvillkor

När det gäller kravet att avtalsvillkoren ska vara skäliga bedömer regeringen i likhet med NELGA att det saknas anledning att i ellagen (1997:857) införa ett generellt krav på skälighet för villkor i avtal mellan konsumenter och elföretag. Den svenska lagstiftningen uppfyller elmarknadsdirektivets krav i denna del genom de möjligheter till jämkning av avtalsvillkor som finns i 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Information till konsumenten

Den svenska elmarknaden fungerar i stort sett i enlighet med elmarknadsdirektivets intentioner när det gäller innehållet i avtal mellan

elföretag och konsumenter. Konsumentverket och branschorganisationen Svensk Energi har utarbetat allmänna avtalsvillkor som följs av de företag som är medlemmar i branschorganisationen. Regeringen bedömer dock att det är viktigt att även de elföretag som valt att stå utanför Svensk Energi och inte tillämpar de allmänna avtalsvillkoren tillhandahåller konsumenten information om avtalet i enlighet med elmarknadsdirektivets krav. En lagbestämmelse bör därför införas. Eftersom elnätsföretag oftast inte kommer i kontakt med konsumenterna innan överföringen av el påbörjas finns det inte skäl för att ålägga dem ett krav motsvarande det som bör gälla för elleverantörer, att tillhandahålla information om avtalet innan detta ingås eller bekräftas. Regeringen bedömer att det för nätföretagens del är tillräckligt om avtalet översänds till konsumenten snarast efter att överföringen påbörjats.

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna införs i 11 kap. 13, 14 och 18 §§ ellagen.

Konsumenträttslig information

Enligt elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 a krävs även att elföretagen tillhandahåller viss konsumentrelaterad information om behandlingen av klagomål och konsumentens rättigheter. Informationen ska finnas i fakturor eller på webbplatser. Sådan information kan komma att bli ganska omfattande. Regeringen bedömer emellertid att det är tillräckligt om informationen finns tydligt angiven på företagens webbplats och att hänvisning till informationen sker i fakturorna. För att även konsumenter utan tillgång till Internet ska kunna ta del av informationen ska denna dock på begäran tillhandahållas på annat sätt.

Information om tvistlösning

Som redan nämnts finns enligt artikel 3.9 c i elmarknadsdirektivet en skyldighet för elleverantörer att lämna information om slutförbrukares rättigheter och möjligheter till tvistlösning. Regeringen bedömer att kravet bör ses i förhållande till den reglering som uttryckligen avser konsumentskydd.

Informationen om tvistlösning bör, liksom informationen om företagens egen klagomålshantering, kunna tillhandahållas i första hand på webbplatsen eller på begäran på annat sätt. För att tillgodose elmarknadsdirektivets krav måste dock företagen åläggas att i fakturor och i reklam åtminstone hänvisa till att informationen finns tillgänglig.

Det särskilda informationskravet avseende fakturorna i artikel 3.9 c i elmarknadsdirektivet träffar elleverantörerna, medan informationskravet i bilaga I omfattar både elleverantörer och nätföretag. Med den lösning som föreslås i propositionen, nämligen att informationen finns på webbplatsen, framstår det som rimligt att även kravet att i faktura hänvisa till informationen omfattar både elleverantörer och nätföretag.

8.2 Betalningssystem och förbud mot att missgynna konsumenter beroende på valt betalningssätt

Regeringens förslag: Elleverantörer ska inte få missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt. Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter ska detta vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen.

NELGA:s förslag: Elleverantörer och nätkoncessionshavare förbjuds att diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt. Elleverantörer och nätkoncessionshavare får bara ta ut förskott från en konsument när det finns skälig anledning att befara att konsumenten inte kommer att fullgöra sina betalningar. En begäran om förskott får avse fyra månaders förväntad förbrukning och förskottsbegäran måste avbrytas när konsumenten under en tid av åtta kalendermånader har fullgjort sin betalningsskyldighet.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har ifrågasatt om det alls är skäligt att tillåta förskottsbetalning. *Konsumentverket* har anfört att även ställande av säkerhet och möjligheten att avbryta överföringen av el till följd av missad förskottsbetalning bör regleras. Även *Energimarknadsinspektionen* anser att företagens möjlighet att begära säkerhet bör regleras. *Fortum Sverige AB* har framhållit att NELGA:s förslag till reglering av förskottsbetalning innebär en överimplementering och att bestämmelsen i lagtexten bör hållas mindre detaljerad. Enligt Fortum bör förbudet mot icke-diskriminering beroende av valt betalningssätt bara träffa elleverantörer.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

I elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 d stadgas bl.a. att kunderna ska tillförsäkras ett brett val av betalningssätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan kunderna, samt att eventuella system för förskottsbetalning ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika elförbrukningen.

Val av betalningssätt

Någon bestämmelse som direkt tar sikte på att ett elföretag genom prissättning och andra villkor styr in konsumenterna i vissa betalnings- eller faktureringssätt finns inte i svensk rätt. Som angetts i avsnitt 5.3 bedömer regeringen att det finns skäl att mot bakgrund av de nya kraven i elmarknadsdirektivet införa bestämmelser i ellagen om förbud mot att missgynna en konsument på grund av det betalningssätt konsumenten har valt. Regeringen föreslår att en ny bestämmelse införs i 11 kap. 15 § första stycket ellagen.

Det är dock positivt för konsumenterna att elleverantörer och nätföretag tillhandahåller flera betalnings- och faktureringsalternativ så att t.ex. de konsumenter som är ovana vid Internet ges en möjlighet att ta emot fakturor genom posten.

Till skillnad från elleverantörerna så är nätföretagens prissättning redan reglerad genom bestämmelserna om nättariffer i 4 kap. ellagen. Av 4 kap. 1 § följer att nättariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Bestämmelserna gäller oavsett om nätföretaget träffar avtal med en konsument eller en annan kund. Regeringen anser att det saknas anledning att när det gäller nätföretagen införa ytterligare en bestämmelse om icke-diskriminering av konsumenter beroende på valt betalningssätt.

System för förskottsbetalning

NELGA har föreslagit en reglering av elföretagens möjlighet att begära förskott vid befarat avtalsbrott från konsumentens sida. Regeringen konstaterar emellertid att kravet i bilaga I till elmarknadsdirektivet att eventuella förskottssystem ska vara skäliga har upptagits tillsammans med förbud mot vilseledande försäljningsmetoder och diskrimineringsförbudet. Kravet avseende system för förskottsbetalningar riktar således inte i första hand in sig på befarade framtida avtalsbrott. I dag är denna situation inte närmare reglerad i ellagen. Den finns dock omnämnd och reglerad i de allmänna avtalsvillkor som utarbetats mellan Konsumentverket och Svensk Energi.

Den reglering som NELGA har föreslagit går sålunda längre än elmarknadsdirektivet kräver. Regeringen uppfattar inte heller att det i nuläget finns något uttalat praktiskt behov av en särskild lagreglering i frågan. En bestämmelse om förskottsbetalning bör i stället utgå ifrån direktivets ordalydelse och säkerställa att förskottsbetalningen är skälig och grundas på den förväntade förbrukningen. Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 11 kap. 15 § andra stycket ellagen.

Särskilt om debitering utifrån insamlade mätvärden

Kammarrätten i Stockholm har pekat på frågan om förskottsbetalning alls ska tillåtas. Synpunkten är nära sammankopplad med frågan om det ska krävas att debitering sker utifrån faktisk förbrukning. Generella system med förskott torde numera vara ovanliga på den svenska elmarknaden eftersom mätvärden enligt Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (STEMFS 2007:5), de s.k. mätföreskrifterna, ändå ska rapporteras månadsvis. Enligt gällande standardavtal ska debitering ske efter faktisk förbrukning, om det inte föreligger särskilda skäl. Flera remissinstanser, däribland *Konsumentverket* och *Energimarknadsinspektionen,* har förordat att det ändå ska införas en lagbestämmelse så att elföretagen måste grunda sina fakturor på insamlade mätvärden. Enligt Konsumentverket visar statistik från Konsumenternas elrådgivningsbyrå att konsumenterna alltjämt upplever svårigheter med avstämningsfakturor.

NELGA har valt att inte gå vidare med ett förslag om att kräva att debiteringen ska ske utifrån insamlade mätvärden. Regeringen finner i

nuläget inte skäl att göra någon annan bedömning. Det kan anföras att ett förbud mot avstämningsfakturor och förskottsbetalning inte nödvändigtvis förbättrar för alla konsumenter. Ett sådant förbud skulle exempelvis omöjliggöra konsumentprodukter som fördelar konsumentens förväntade elkostnader jämnare över årets månader.

I stället bör direktivets krav i denna del uppfyllas genom en bestämmelse som stadgar att system med förskottsbetalning ska vara skäliga och grundas på den förväntade förbrukningen. En sådan bestämmelse hindrar en elleverantör från att kräva ett förskott som inte står i proportion till hur mycket el som förväntas förbrukas. Den hindrar också elleverantören från att beräkna förskottet på en oskäligt lång tidsperiod.

8.3 Möjlighet att byta elleverantör utan kostnad och rätt till slutfaktura inom sex veckor

Regeringens förslag: Ett byte av elleverantör ska alltid genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. Efter ett genomfört byte ska konsumenten få sin slutfaktura inom sex veckor från det att frånträdande elleverantör upphörde med leveranserna.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort sett med regeringens.

Remissinstanserna: *Fortum Sverige AB* har framhållit att nätföretagens kostnader för att genomföra leverantörsbytet redan i dag ska täckas av nättarifferna och att nätföretagen därför inte kan ta ut någon särskild avgift. *Energimarknadsinspektionen* har tillstyrkt förslaget men förordat att det förtydligas i lagtexten att det är slutfakturan som konsumenten ska ha fått del av inom sex veckor från det att frånträdande leverantör upphörde med leveranserna.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

I elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 e stadgas att kunderna ska tillförsäkras en rätt att byta elhandlare utan kostnad. Av punkten 1 j följer att kunden ska ha fått en slutavräkning senast sex veckor efter att bytet skett.

Liksom NELGA gör regeringen den bedömningen att kravet måste gälla genomförandet av bytesprocessen. Det finns inte anledning att hindra parterna från att inom ramen för sin avtalsfrihet träffa avtal med fast pris som löper under viss tid eller avtal om rörligt pris men för en bestämd tidsperiod. I ett sådant system måste det finnas en möjlighet för elleverantörerna att begära ersättning för den förlust som uppstår om konsumenten ändå vill bryta avtalet i förtid.

En bestämmelse om rätten att byta elleverantör bör föras in i ellagen med utgångspunkt i direktivets krav. En sådan bestämmelse hindrar frånträdande elleverantör från att ålägga konsumenten särskilda straffavgifter eller administrativa avgifter och på så sätt hindra ett byte. Den hindrar också tillträdande leverantör från att debitera konsumenten administrativa avgifter för att hantera övertagandet av leveranserna. Även den nätkoncessionshavare som tillhandahåller överföringen av el till uttagspunkten träffas av en sådan bestämmelse, även om det redan i dag mot bakgrund av tariffregleringen inte torde vara möjligt för ett nätföretag att ta ut någon avgift av konsumenten för att genomföra bytesprocessen. Regeringen förslår att bestämmelsen införs i 11 kap. 19 § första stycket ellagen.

Slutfaktura

En uttrycklig bestämmelse bör införas om att konsumenten efter ett genomfört byte ska ha fått slutavräkningen inom sex veckor, eftersom en sådan reglering saknas i dag. Tidsfristen bör räknas från den dag då frånträdande elleverantör upphörde med leveranserna. Det bör förtydligas att det är slutfakturan, och inte bara en avräkning, som ska ha tillställts konsumenten inom sex veckor. Eftersom mätvärdena inhämtas åtminstone månadsvis bör ett sådant krav inte medföra någon särskild olägenhet eller kostnad för företagen. Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 11 kap. 19 § andra stycket ellagen.

8.4 Företagens klagomålshantering

Regeringens förslag: Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hantering av konsumenternas klagomål. Hur klagomålshanteringen går till ska tydligt beskrivas på företagens webbplats och information om detta ska på begäran tillhandahållas på annat sätt.

NELGA:s förslag: Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hantering av konsumenternas klagomål. Företagen ska ha en särskild skyldighet att lämna uppgifter om sin klagomålshantering till nätmyndigheten. Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten, får meddela närmare föreskrifter om företagens lämnande av uppgifter.

Remissinstanserna: Enligt *Fortum Sverige AB* går utredningens förslag i denna del mycket längre än vad direktivet kräver. Fortum anser att bestämmelsen bör omformuleras utifrån direktivets bilagas ordalydelse.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* anser att det krävs en särskild föreskriftsrätt för att på ett tillfredsställande sätt kunna utöva

tillsyn över företagens klagomålshantering samt övervaka utvecklingen avseende klagomål.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

Genom elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 f har det tillkommit ett krav att alla kunder ska ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från elleverantörens eller nätföretagets sida.

Det bör noteras att det av artikel 3.7 i elmarknadsdirektivet följer att konsumenter under alla förhållanden ska omfattas av de åtgärder som anges i bilaga I.

Behovet av lagstiftning

I dag finns inte något särskilt krav på hur elleverantörerna eller elnätsföretagen ska hantera konsumenternas klagomål. Det är viktigt att konsumenterna tillförsäkras en väl fungerande hantering av klagomål hos elföretagen. Dessa bör därför uttryckligen åläggas att upprätta fastställda rutiner för hur klagomålshanteringen ska gå till.

Många elleverantörer och elnätsföretag har redan i dag tydliga och fastställda rutiner kring klagomålshanteringen. Vissa större företag har dessutom inrättat särskilda kundombudsmän som konsumenten kan vända sig till, medan andra företag har andra lösningar. Att genom detaljreglering kräva av företagen att inrätta klagomålshanteringen på ett visst sätt skulle bli kostsamt för företagen och inte nödvändigtvis medföra någon förbättring för konsumenten. Det avgörande bör i stället vara att det finns en tydlig och genomarbetad process hos varje företag. Hur rutinerna ska se ut bör dock vara upp till det enskilda företaget att bestämma.

Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 11 kap. 20 § ellagen.

Information om klagomålshantering

Det är viktigt att konsumenterna nås av information om hur klagomålshanteringen går till hos det företag som man tecknar avtal med. Regeringen föreslår att elnätsföretag och elleverantörer ska tillhandahålla konsumenter viss konsumentrelaterad information på sin webbplats. Informationen ska på begäran tillhandahållas på annat sätt. Systemet kompletteras av att företagen åläggs att hänvisa till denna information dels i avtalet med konsumenten, dels i reklam som riktar sig till konsumenter, dels i faktura som avser överföring eller leverans av el till en konsument.

Tillsyn

NELGA har föreslagit att elföretagen ska ha en särskild skyldighet att lämna uppgifter om sin klagomålshantering till nätmyndigheten. I

propositionen föreslås emellertid att de aktuella bestämmelserna ska omfattas av nätmyndighetens vanliga tillsyn (se avsnitt 14.1). Myndigheten kommer därför att ha möjlighet att begära att få ta del av uppgifterna med stöd av 12 kap. 2 § ellagen.

8.5 Konsumentens rätt till information om ändrade avtalsvillkor

Regeringens förslag: En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet. De nya villkoren ska inte få börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Elleverantören ska underrätta konsumenten om samtliga prishöjningar i den faktura som följer på prisändringen.

NELGA:s förslag: En elleverantör ska underrätta konsumenten i god tid före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla. Underrättelse ska ske genom meddelande eller annonsering i dagspress. Konsumenten ska upplysas om en rätt att säga upp avtalet om villkorsändringen är till konsumentens nackdel. Om konsumenten säger upp avtalet och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om köp av el får inte de nya villkoren träda i kraft för det befintliga avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det befintliga avtalet. En konsument får säga upp ett avtal som inte är tidsbestämt utan att påföras någon kostnad till följd av uppsägningen.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har anfört att kravet i elmarknadsdirektivet borde betyda att kunden ska kunna frånträda avtalet innan de nya avtalsvillkoren träder i kraft, något som bör gälla oavsett vilken avtalsform det är fråga om. Energimarknadsinspektionen menar att en underrättelse alltid ska gå direkt till kunden. *Konsumentverket* anser att utredningens förslag i flera hänseenden skulle medföra en försämring för konsumenten jämfört med vad som gäller idag. Enligt verket bör ett särskilt meddelande skickas till konsumenten och det bör framgå av lagen hur lång tid innan de nya villkoren träder i kraft som meddelandet ska skickas. Enligt *Fortum Sverige AB* är den föreslagna bestämmelsen alltför detaljerad och går längre än direktivets krav.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* anser att den föreslagna tidsfristen om två månader är alltför lång och försvårar en prissättning av fasta priser som kommer att spegla utvecklingen på elbörsen. Enligt Svensk Energi kommer elleverantörerna tvingas kompensera för den ökade risken det innebär att behöva bestämma priset lång tid innan det tillämpas.

Elmarknadsdirektivets krav

Enligt elmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 b ska kunderna tillförsäkras underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Eltjänstleverantörerna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som eltjänstleverantören meddelat.

Skyldigheten att underrätta konsumenten

Det är viktigt att konsumenten får del av information om att elleverantören avser att ändra avtalsvillkoren. Regeringen instämmer därför i NELGA:s bedömning att en särskild bestämmelse om detta bör införas i ellagen. Enligt regeringens bedömning krävs emellertid inte, som NELGA har föreslagit, någon särskild ordning där elleverantörerna förbjuds att tillämpa nya villkor gentemot de konsumenter som sagt upp avtalet. Det avgörande är i stället att konsumenten tillförsäkras rätten till information i god tid innan de nya villkoren träder i kraft, så att konsumenten har tid för att byta elleverantör.

Regeringen instämmer i de synpunkter som *Konsumentverket* anfört mot utredningens förslag att endast kräva information i god tid innan de nya villkoren börjar gälla. En sådan bestämmelse riskerar att leda till osäkerhet. Därför bör en bestämmelse med en absolut tidsfrist införas. Kravet kan uttryckas på så sätt att de nya villkoren inte får börja tillämpas förrän viss tid förflutit efter att meddelandet gått ut till konsumenten. Regeringen bedömer att en lämplig tidsfrist för företagen är två månader. En sådan frist motsvarar dessutom den som gäller fjärrvärmeföretag enligt 18 § fjärrvärmelagen (2008:263). I kombination med de nya krav som ska gälla för en snabbare bytesprocess (se avsnitt 7) kommer de allra flesta konsumenter ha gott om tid för att sätta sig in i de nya avtalsvillkoren och bedöma om man vill stå kvar i avtalsförhållandet eller söka upp en ny elleverantör att träffa avtal med. Som framgått i avsnitt 8.3 ska någon avgift inte få tas ut av konsumenten för att genomföra själva bytet. Samtliga villkorsändringar ska meddelas konsumenten. Det bör inte vara upp till företagen att bedöma om en förändring sker till nackdel eller inte för konsumenten.

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna införs i 11 kap. 16 § ellagen.

Uppsägningstiden

Ett avtal som löper tills vidare kan alltid sägas upp av konsumenten, men samtliga företag torde tillämpa uppsägningstider. Enligt gällande standardavtal upphör ett avtal som löper tills vidare mellan en elleverantör och en konsument att gälla senast en månad efter att konsumenten

sagt upp avtalet. De allra flesta konsumenterna kommer därför att ha god tid för att sätta sig in i de nya villkoren samt eventuellt säga upp avtalet och byta leverantör innan de nya villkoren träder i kraft. Det finns emellertid företag som tillämpar längre uppsägningstider än en månad. *Konsumentverket* har i sitt remissyttrande anfört att en maximal uppsägningstid bör regleras i ellagen. Regeringen delar uppfattningen att långa uppsägningstider kan ha en begränsande effekt på rörligheten på marknaden. För närvarande anser dock inte regeringen att det finns tillräckliga skäl eller beredningsunderlag för att särskilt reglera uppsägningstiden i ellagen. Frågan behöver dock följas och det kan finnas anledning att återkomma om det visar sig att fler företag på elmarknaden binder upp konsumenterna med långa uppsägningstider. Något krav att reglera uppsägningstiden följer inte av elmarknadsdirektivet.

Tidsbestämda avtal

En annan vanlig avtalsform på elmarknaden är avtal som löper under en bestämd tid. Sådana avtal bör enligt allmänna avtalsrättsliga principer inte kunna ändras ensidigt av elleverantören under den tid som avtalet löper. Ett sådant avtal får, om möjligt, istället sägas upp till villkorsändring, men i den situationen måste naturligtvis båda parter godkänna de nya villkoren. Den part som utan grund säger upp avtalet ensidigt kan komma att bli skadeståndsskyldig.

Det är inte uteslutet att elleverantören i avtalet kan ha förbehållit sig rätten att ensidigt ändra villkoren. De avtal det är fråga om kan emellertid komma att bli föremål för en prövning enligt lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. I den bilaga som följer rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29, Celex 31993L0013) vilket genomförts genom bl.a. lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, nämns särskilt som ett oskäligt avtalsvillkor att näringsidkaren förbehåller sig rätten att ensidigt ändra villkoren utan något giltigt skäl som anges i avtalet. Listan har införlivats i svensk rätt på så sätt att den ska ligga till grund för tolkningen av om ett avtalsvillkor kan anses som oskäligt vid en rättslig prövning.

En särskild informationsskyldighet för vad som gäller när ett tidsbestämt avtal löper ut finns redan i 8 kap. 5 § ellagen. Sammantaget bedömer regeringen att det nya informationskravet endast bör omfatta avtal som löper tills vidare. Eftersom det inte bör öppnas upp för någon utökad möjlighet att ändra avtal som löper under viss tid anser regeringen, liksom Konsumentverket, att detta bör framgå av lagtexten.

Prishöjningar

Enligt regeringens bedömning bör en särskild bestämmelse införas som reglerar informationsplikten vid prishöjningar. När elleverantören åtagit sig att under viss tid leverera el till ett fast pris ska detta åtagande naturligtvis följas. Endast i undantagsfall kan utrymme lämnas för prisförändringsklausuler när leverantören åtagit sig att leverera till visst pris. Detta får anses omhändertaget av konsumentskyddslagstiftningen.

När det gäller avtal som löper tills vidare, liksom när konsumenten tecknat avtal för viss tid med s.k. rörligt pris, kan dock prisförändringar ske utan att avtalet behöver sägas upp. Det handlar då om prisförändringar som sker inom ramen för ett befintligt avtalsvillkor. Om elleverantören åtagit sig att leverera el till exempelvis ett pris motsvarande det s.k. spotpris som gäller på elbörsen, jämte visst påslag, kan den prisförändring som sker i takt med börsens utveckling inte anses utgöra en villkorsändring. En prishöjning ska ändå meddelas konsumenten. Kravet bör dock motsvara elmarknadsdirektivets minimikrav, dvs. att underrättelse ska ske senast vid efterföljande fakturering.

När det gäller avtal som löper tills vidare kan elleverantören utan att säga upp avtalet ändå ändra villkoren för hur priset beräknas eller ta ut ett större påslag än tidigare. Det blir då fråga om en sådan villkorsändring som ska meddelas konsumenten senast två månader i förväg.

Regeringen föreslår att den nya bestämmelsen införs i 11 kap. 17 § ellagen.

Elnätsföretagen

Det kan anföras argument för att även elnätsföretag borde åläggas ett likadant informationskrav. Elnätsföretagen står dock med hänsyn till sin monopolställning i förhållande till elanvändaren under en strängare tillsyn och deras prissättning faller under tariffregleringen i 4 och 5 kap. ellagen. Någon möjlighet för konsumenten att till följd av nya villkor byta elnätsföretag finns inte, annat än genom att flytta. Enligt regeringens bedömning skulle ett lagstadgat informationskrav för nätföretagen inte medföra någon förbättring för konsumenterna. Det bör dock framhållas att inte minst konsumenträtten ställer krav på elnätsföretagen. Enligt nu gällande standardavtal har de elnätsföretag som är medlemmar i Svensk Energi bl.a. åtagit sig att meddela prisförändringar i förväg, åtminstone genom annonsering i dagspress.

9 Stamnätsföretag

Regeringens förslag: Med stamnätsföretag ska i ellagstiftningen avses den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)* har framhållit att det är viktigt att förstå distinktionen mellan direktivens benämning ”systemansvarig för överföringssystem” och benämningen ”systemansvarig” i det svenska regelverket. Det måste klargöras vilka som omfattas av bestämmelserna om certifiering och tillsyn av TSO.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att definitionen av stamnätsföretag framstår som innehållslös eftersom begreppet stamnät inte har definierats i lagen. Enligt kammarrättens mening är en enklare lösning att ange att regeringen i förordning får utse ett stamnätsföretag. I elförordningen kan det då föreskrivas att Svenska kraftnät är stamnätsföretag.

Skälen för regeringens förslag: Med termen systemansvarig för överföringssystemet (transmission system operator, TSO) avses i elmarknadsdirektivet varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el (artikel 2.4). Överföring – eller transmission – är transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans (artikel 2.3).

I Sverige utgörs överförings- eller transmissionssystemet av stamnätet, som ägs av staten och förvaltas av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), som har koncession för nästan alla stamledningar. Svenska kraftnät fyller sålunda rollen som TSO och omfattas av elmarknadsdirektivets krav på effektiv åtskillnad och certifiering.

De nya kraven i fråga om systemansvariga för överföringssystem motiverar att det av lagtexten klart framgår vilken aktör det är som avses med kraven på åtskillnad och certifiering. Det bör därför för tydlighetens skull införas en särskild benämning på den aktör som träffas av elmarknadsdirektivets krav på en systemansvarig för överföringssystemet. Det är även viktigt att klart skilja på Svenska kraftnäts egenskaper av TSO respektive systemansvarig myndighet enligt 8 kap. 1 § ellagen. Med hänsyn till det etablerade språkbruket på elområdet i Sverige är ”stamnätsföretag” en lämplig beteckning.

Den som innehar nätkoncession för stamnätet är i Sverige att betrakta som systemansvarig för överföringssystemet i elmarknadsdirektivets mening. Av 2 kap. 10 § andra stycket ellagen framgår att nätkoncession för utlandsförbindelse, med något undantag, får beviljas endast den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav, dvs. i praktiken Svenska kraftnät. *Kammarrätten i Stockholm* har pekat på att begreppet stamnät inte har definierats i ellagen. Det kan i denna fråga konstateras att begreppet stamnät, som redan förekommer i ellagstiftningen, är väl inarbetat och tydligt avgränsat i elbranschen.

Som kammarrätten har anfört är en tänkbar lösning att låta regeringen i förordning utse ett stamnätsföretag. Detta skulle vara förenligt med föreskriften i artikel 10.2 i elmarknadsdirektivet att ett företag ska utses till systemansvarig för överföringssystem. Det måste emellertid också av lagstiftningen framgå vilka skyldigheter ett stamnätsföretag har. I Sverige är sådana skyldigheter som anges i elmarknadsdirektivet, bl.a. ansvaret för nätdriften, knutna till innehavet av nätkoncession. Det framstår inte som ändamålsenligt att parallellt med denna reglering införa särskilda – och i sak likadana – bestämmelser om stamnätsföretagets skyldigheter.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att benämningen ”stamnätsföretag” i ellagstiftningen, med utgångspunkt i beskrivningen i

nuvarande 2 kap. 10 § ellagen, bör avse den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav. En bestämmelse med denna innebörd föreslås i 1 kap. 5 b § ellagen.

10 Åtskillnad av stamnätsföretag

10.1 Gällande rätt

De svenska bestämmelserna om åtskillnad mellan elnätsverksamhet å den ena sidan och elproduktion och handel å den andra finns i 3 kap. ellagen (1997:857).

Enligt 3 kap. 1 a § första stycket ellagen får en juridisk person som bedriver nätverksamhet inte bedriva produktion av eller handel med el. Av paragrafens andra stycke framgår dock att produktion av el får bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

Bestämmelserna i 3 kap. 1 a § ellagen avser verksamhet som bedrivs av samma juridiska person. Det finns således inget hinder mot att olika företag i samma koncern bedriver nätverksamhet respektive produktion av eller handel med el.

I 3 kap. 1 b–1 e §§ ellagen finns bestämmelser om funktionell åtskillnad mellan företag som bedriver nätverksamhet respektive elproduktion och handel inom samma koncern.

Regeringens förslag: Ett stamnätsföretag ska inte få bedriva produktion av eller handel med naturgas.

Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Det som nu har sagts om företag som bedriver produktion av eller handel med el ska inte gälla en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Bestämmelserna ska inte gälla kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

NELGA:s förslag: Överensstämmer med regeringens endast i fråga om förbudet mot att stamnätsföretaget bedriver produktion av eller handel med naturgas. NELGA har i övrigt bedömt att det i ellagen finns bestämmelser som motsvarar elmarknadsdirektivets krav på systemansvariga för överföringssystem.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har anfört att NELGA inte har behandlat frågan om hur systemansvaret ska organiseras för de överföringsförbindelser som inte förvaltas av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och att det är mycket betydelsefullt att dessa frågor klargörs. *Oberoende Elhandlare* har anfört att kravet på åtskillnad i ägandet bör ställas även på distributionsnät.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svenska kraftnät* har anfört att avgränsningarna i lagstiftningen måste ges en sådan utformning att det är tillåtet för Svenska kraftnät att handla med el för att genomföra de motköp som används för att undvika överbelastning på stamnätet.

Val av åtskillnadslösning

När det gäller stamnätsföretag innebär elmarknadsdirektivet en skärpning av kraven på åtskillnad mellan nätverksamheten å ena sidan och produktion av och handel med el å den andra. Medlemsstaterna ställs i princip inför valet mellan att införa fullständigt åtskilt ägande eller att införa en ordning där en ”oberoende systemansvarig” (ISO) eller en ”oberoende systemansvarig för överföring” (ITO) ansvarar för nätverksamheten. Därutöver finns utrymme för arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende än bestämmelserna om ITO. Alternativen till åtskilt ägande förutsätter att överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag.

Regeringen bedömer att Svenska kraftnät redan i dag uppfyller kraven på åtskilt ägande enligt artikel 9 i elmarknadsdirektivet. Det finns inte heller praktiska skäl som motiverar en ISO- eller ITO-lösning i Sverige, även om de formella förutsättningarna skulle finnas för att välja en sådan. Frågan är i stället vilka bestämmelser i lag som är nödvändiga för att Sverige ska anses ha genomfört elmarknadsdirektivet i denna del.

Åtskilt ägande enligt elmarknadsdirektivet

Åtskilt ägande innebär att nätägaren utses till systemansvarig (TSO) och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen (skäl 11 i ingressen till elmarknadsdirektivet). I artikel 9.1 i elmarknadsdirektivet ställs en rad krav upp, som syftar till att genomföra åtskilt ägande. Medlemsstaterna ska se till att kraven är uppfyllda från och med den 3 mars 2012.

Förbud mot att samma personer utövar kontroll eller rättigheter

Av artikel 9.1 b framgår att samma personer inte får

– direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

– direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

Enligt artikel 9.3 ska i detta sammanhang begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet” omfatta det som avses med detta begrepp i gasmarknadsdirektivet och termerna ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” omfatta ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” i den mening som avses i det direktivet. Bestämmelserna om åtskillnad i artikel 9.1 b ska således tillämpas tvärsöver el- och gassektorn (jfr skäl 14 till elmarknadsdirektivet).

Enligt artikel 44.2 andra stycket finns ett särskilt undantag för nettoförbrukare. Där föreskrivs att i artikel 9.1 b ska begreppet ”företag som

bedriver produktions- eller leveransverksamhet” inte omfatta slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutförbrukarna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

Rätten att utse styrelseledamöter (artikel 9.1 c)

Vidare föreskrivs i artikel 9.1 c att samma personer inte får, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

Personell åtskillnad (artikel 9.1 d)

I artikel 9.1 d finns en bestämmelse om personell åtskillnad som behandlas närmare i avsnitt 10.4.

Vad som avses med rättigheter

Av artikel 9.2 framgår att de rättigheter som avses i artikel 9.1 b och c i synnerhet ska omfatta rätten att rösta, befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget eller rätten att inneha ägarmajoriteten.

Generellt förbud mot kontroll

Av artikel 9.12 framgår att ett företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet inte under några omständigheter får kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar artikel 9.1.

Det svenska regelverket

Kravet på åtskilt ägande, som i huvudsak ska gälla även i förhållande till naturgasmarknaden, innebär till en början att ett stamnätsföretag inte får bedriva produktion av eller handel med naturgas. Ett förbud för företag som bedriver överföring att bedriva produktion av eller handel med el finns redan i 3 kap. 1 a § första stycket ellagen.

Det bör vidare uttryckligen anges i ellagen att ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas. Bestämmelserna om kontroll i artikel 9.1 b och c i elmarknadsdirektivet förtydligar i viktiga avseenden vad kravet på

oberoende innebär. Kraven har ingen motsvarighet i den svenska ellagstiftningen. Det är således nödvändigt att införa tydliga bestämmelser som genomför elmarknadsdirektivet i denna del. Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 3 kap. 1 a § och 1 f –1 h § ellagen. Exemplifieringen i artikel 9.2 är däremot inte av sådan karaktär att den behöver komma till uttryck i författningstext.

Staten som ägare av stamnätsföretag och elhandelsföretag

Svenska staten äger dels stamnätet, som förvaltas av en särskild myndighet, dels Vattenfallskoncernen, som bedriver såväl regionnätsverksamhet som produktion av och handel med el. Staten, som är en juridisk person, kontrollerar sålunda både stamnätet och en del av den produktion av och handel med el som bedrivs i Sverige.

Elmarknadsdirektivet tillåter emellertid att en medlemsstat utövar sådan kontroll, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Av artikel 9.6 i direktivet framgår att vid tillämpningen av artikel 9 ska, om den person som avses i artikel 9.1 b–d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.

Bestämmelsen i artikel 9.6 innebär att det är möjligt att låta olika delar av staten bedriva transmissionsverksamhet å ena sidan och produktion av eller handel med el å den andra. En förutsättning är dock att verksamheterna inte kontrolleras av samma offentliga organ. För att bestämmelsen över huvud taget ska vara meningsfull måste emellertid sådan kontroll som utövas av den högsta verkställande myndigheten i medlemsstaten vara undantagen. Syftet är i stället att förhindra att samma förvaltningsmyndighet eller samma enskilda beslutsfattare kontrollerar båda verksamheterna. För att förtydliga detta bör det av lagen framgå att den kontroll som utövas av staten genom regeringen inte omfattas av förbudet mot att samma personer utövar kontroll. Regeringen föreslår att en sådan bestämmelse införs i 3 kap. 1 h § första stycket ellagen.

Överföringsförbindelser som inte förvaltas av Svenska kraftnät

Den reglering som föreslås i propositionen innebär att den ordning som redan råder på den svenska elmarknaden även blir lagstadgad. Att det införs föreskrifter om åtskilt ägande av stamnätsverksamhet har inga nämnvärda praktiska konsekvenser för Svenska kraftnät eller elmarknaden i övrigt.

Energimarknadsinspektionen har anfört att det även är betydelsefullt att det klargörs hur systemansvaret ska organiseras för de överföringsförbindelser som inte förvaltas av Svenska kraftnät. Med hänsyn till att NELGA inte behandlat frågan närmare saknar regeringen emellertid underlag bl.a. för att kunna bedöma vilka praktiska konsekvenser ändringar i det gällande regelverket skulle få för de aktuella överförings-

förbindelserna. Det saknas därför förutsättningar att ta upp frågan inom ramen för propositionen.

Svenska kraftnäts roll som systemansvarig myndighet

Svenska kraftnät har påpekat att det måste vara tillåtet för verket att i dess roll som systemansvarig myndighet handla med el för att genomföra de motköp som används för att undvika överbelastning på stamnätet. Förslagen i lagrådsremissen innebär i denna fråga ingen förändring i förhållande till de gällande bestämmelserna. De nya kraven på åtskillnad är i huvudsak ett förbud mot att ingå i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas. Svenska kraftnäts möjligheter att inom ramen för den egna verksamheten genomföra motköp påverkas inte.

10.3 Elproduktion knuten till driften av stamnätet

Regeringens förslag: Kravet på åtskilt ägande ska inte hindra att ett stamnätsföretag

– bedriver produktion av el som uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott, eller

– ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt förslaget ska undantaget gälla ett företag i samma koncern som bedriver elproduktion som uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott, förutsatt att produktionsföretaget inte levererar el till någon annan än stamnätsföretaget.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att undantaget utvidgas till att avse produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätet. *Svenska kraftnät* har anfört att den föreslagna lydelsen är alltför snäv med hänsyn till att dotterbolaget Svenska Kraftnät Gasturbiner AB säljer systemtjänster till affärsverket som inte uppenbart faller inom ramen för avgränsningen.

Skälen för regeringens förslag: Den möjlighet som finns enligt 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen för nätföretagen att, trots förbudet mot produktion av el, producera el i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott är en viktig del i arbetet med att säkerställa en driftsäker elöverföring. Undantaget har inte bedömts stå i strid med bestämmelserna i det gamla elmarknadsdirektivet, och det nya elmarknadsdirektivet innebär enligt regeringens bedömning inte någon skillnad i detta avseende.

Svenska kraftnät och de företag där staten genom Svenska kraftnät direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande bildar tillsammans en

affärsverkskoncern. Ett av Svenska kraftnäts tre dotterbolag är Svenska Kraftnät Gasturbiner AB. Bolaget äger och förvaltar gasturbinkraftverk för att tillhandahålla reservkapacitet för driften av stamnätet. Bolagets elva gasturbiner ingår samtliga i Svenska kraftnäts snabba aktiva störningsreserv. Bolaget har inga anställda, utan verksamheten bedrivs med upphandlade tjänster. Verkställande direktören är anställd hos Svenska kraftnät. NELGA har noterat att bolaget inte bedriver kommersiell handel med el och att dess anläggningar endast utnyttjas av Svenska kraftnät vid störningar i kraftsystemet för att säkra driften. Svenska kraftnät är enligt utredningens bedömning inte vertikalt integrerat.

En sådan elproduktion som bedrivs genom Svenska Kraftnät Gasturbiner AB måste anses utgöra en integrerad del av en välfungerade nätverksamhet. Bolaget ägnar sig inte heller åt att producera eller sälja el på den konkurrensutsatta marknaden. Det är i dag möjligt för nätföretag att med stöd av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen själva bedriva verksamhet av liknande karaktär. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att kravet på åtskilt ägande inte utgör något hinder för att ett stamnätsföretag har ett dotterföretag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät. Detta bör uttryckligen framgå av lagens bestämmelser. För tydlighetens skull bör det även anges att bestämmelserna om åtskilt ägande inte hindrar att stamnätsföretaget bedriver sådan produktion av el som avses i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen. Regeringen föreslås att den nya bestämmelsen införs i 3 kap. 1 i § ellagen.

10.4 Personell åtskillnad

Regeringens förslag: En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett stamnätsföretag ska inte samtidigt få ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el, med undantag för ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslås att förbudet ska gälla den som har en ledande ställning i ett stamnätsföretag, såsom en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 9.1 d i elmarknadsdirektivet framgår att samma person inte får vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. I Sverige finns ett motsvarande förbud i 3 kap. 1 b § andra stycket ellagen när det gäller nätföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst

100 000 elanvändare. Bestämmelsen uppfyller inte helt de krav som ställs upp i elmarknadsdirektivet. Det måste i Sverige införas ett krav på personell åtskillnad i fråga om stamnätsföretag oberoende av om företaget ingår i en koncern eller inte.

I Sverige bedrivs stamnätsverksamheten av ett statligt affärsverk. Bestämmelsen om personell åtskillnad bör få en utformning som gör att den är tillämplig oavsett vilken ledningsform stamnätsföretaget har.

Det kan anmärkas särskilt att det inte är nödvändigt att utsträcka förbudet till att omfatta företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Kravet på sektorsöverskridande åtskillnad i artikel 9.3 i elmarknadsdirektivet gäller inte den personella åtskillnaden enligt artikel 9.1 d.

Det är inte heller nödvändigt att låta förbudet omfatta sådana produktionsföretag som behandlas i avsnitt 10.3.

Regeringen föreslår att en ny bestämmelse om personell åtskillnad införs i 3 kap. 1 j § ellagen.

10.5 Skydd för kommersiellt känsliga uppgifter

Regeringens förslag: Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, ska åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven på åtskilt ägande är uppfyllda inte få innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 9.7 i elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna se till att varken kommersiellt känsliga uppgifter, som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Kravet saknar enligt regeringens bedömning praktisk betydelse utifrån svenska förhållanden. För att det inte ska råda någon tvekan om att Sverige har genomfört artikel 9 bör dock en bestämmelse som svarar mot kravet i artikel 9.7 föras in i 3 kap. 1 k § ellagen.

11 Certifiering av stamnätsföretag

11.1 Krav på certifiering

Regeringens förslag: Stamnätsföretag ska inte få bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att nätkoncession inte ska få beviljas den som söker nätkoncession för linje som avser stamnätet eller större delen därav om inte certifiering har beslutats. En nätkoncession ska återkallas om den som innehar koncession för linje som avser stamnätet eller största delen därav inte blir certifierad eller får certifieringen återkallad

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har ifrågasatt den koppling som NELGA har gjort mellan certifiering som TSO och innehav av nätkoncessioner för linje. Kammarrätten anser att den svenska regleringen borde kunna utformas så att Energimarknadsinspektionen ges befogenheter att utse en systemansvarig organisation för stamnätet. Organisationen får utses först då den har certifierats. *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)* har anfört att när en statlig myndighet är TSO framstår motiven för en certifiering som mycket svaga. En sådan ordning stämmer inte heller särskilt väl överens med den svenska förvaltningsmodellen, eftersom den innebär att en statlig myndighet ska certifiera en annan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav på certifiering

I artikel 10 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem. Av artikel 10.1 framgår att innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt ett särskilt förfarande, som regleras dels i artikel 10.4, 10.5 och 10.6 dels i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003. Enligt artikel 10.2 i elmarknadsdirektivet ska ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av certifieringsförfarandet, intygas uppfylla kraven i artikel 9, av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

Som *Svenska kraftnät* har påpekat framstår motiven för en certifiering som mycket svaga i Sverige, där en statlig myndighet är TSO. Rege-

ringen konstaterar emellertid att ett särskilt certifieringsförfarande för stamnätsföretag måste införas för att Sverige ska anses ha genomfört elmarknadsdirektivet. Ett krav på certifiering bör därför ställas upp i lag för att ett stamnätsföretag ska få bedriva överföring av el i stamledningar.

NELGA har föreslagit att bestämmelser om certifieringsförfarandet ska införas i 12 kap. ellagen. Så länge det svenska stamnätet ägs av staten och förvaltas av en statlig myndighet kan en certifiering antas bli närmast en engångsföreteelse. Regeringen bedömer att förfarandet i stället bör regleras i en särskild lag för att inte onödan belasta ellagen med bestämmelser som sällan kommer att behöva tillämpas i praktiken.

Certifiering och nätkoncession

Kammarrätten i Stockholm har ifrågasatt den koppling som NELGA har gjort mellan certifiering som TSO och innehav av nätkoncessioner för linje.

En genomförd certifiering kommer att vara ett krav för att ett stamnätsföretag ska få bedriva överföring av el i stamledningar. Ett beslut om certifiering är därför liktydigt med ett tillstånd att bedriva sådan verksamhet i stamnätet. Det framstår därför inte som nödvändigt att därutöver kräva ett formenligt beslut om att godkänna och utse en TSO för att elmarknadsdirektivets bestämmelser ska anses genomförda i Sverige.

Att, som NELGA har föreslagit, göra certifieringen till en förutsättning för koncession framstår inte som påkallat mot bakgrund av propositionens förslag. Något sådant krav följer inte heller av elmarknadsdirektivet.

11.2 Förutsättningar för certifiering

Regeringens förslag: Certifiering ska få beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar om kraven på åtskilt ägande är uppfyllda.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att den som innehar, eller söker, koncession för stamnätet eller största delen därav ska ansöka om certifiering hos nätmyndigheten.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som redan nämnts avser certifieringen frågan om stamnätsföretaget uppfyller kraven i artikel 9 i elmarknadsdirektivet, dvs. om företaget är oberoende från produktions- och leveransverksamhet. Som framgått i avsnitt 10.2 föreslås i propositionen att artikel 9 ska genomföras i svensk rätt genom bestämmelser om åtskilt ägande. I Sverige ska certifieringsförfarandet således innebära en prövning av om stamnätsföretaget uppfyller dessa krav.

Varje företag som avser att bedriva överföring av el i stamledningar bör kunna ansöka om certifiering.

11.3 Förfarandet vid certifiering

11.3.1 Certifiering efter ansökan

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska pröva frågor om certifiering.

En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

En certifiering ska gälla först från det att nätmyndigheten har meddelat sitt slutliga beslut enligt artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stora drag med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att det bör anges i författningstexten att ett beslut om certifiering inte gäller förrän det anmälts till EU-kommissionen. Det bör vidare anges att även ett ”tyst beviljande” ska anmälas till kommissionen. *Företagarna* har framhållit behovet av att underlätta och åtminstone ta hänsyn till företagens administrativa kostnader när föreskrifterna om certifiering utformas.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivet

I artikel 10 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om hur förfarandet för certifiering ska vara utformat. Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut om certifiering inom fyra månader från den dag då stamnätsföretaget inkom med en anmälan (artikel 10.5). När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering till EU-kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende beslutet (artikel 10.6).

Artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009

Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009. Där föreskrivs till en början att kommissionen

ska pröva tillsynsmyndighetens anmälan så snart som den mottagits och yttra sig till tillsynsmyndigheten inom två månader efter mottagandet. Kommissionen kan begära att byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) ska yttra sig om den nationella tillsynsmyndighetens beslut. I det fallet ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader. I avsaknad av ett yttrande från kommissionen inom de nämnda perioderna ska kommissionen anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

Av artikel 3.2 i förordningen framgår att den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från kommissionen och därvid ta största möjliga hänsyn till kommissionens yttrande. Tillsynsmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

Nätmyndighetens handläggning

Elmarknadsdirektivets krav i fråga om handläggningstider när ett företag har ansökt om certifiering bör genomföras genom bestämmelser i lag. En ansökan om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering. Nätmyndigheten ska anmäla certifieringen till kommissionen.

Förordning (EG) nr 714/2009 är direkt tillämplig i Sverige. Det som föreskrivs i artikel 3.2 i förordningen kräver således ingen särskild lagstiftning. Det är emellertid lämpligt att hänvisning till bestämmelsen i förordningen införs i lagen om certifiering.

Certifieringens giltighet

Även det som sägs i artikel 10.5 i elmarknadsdirektivet om när beslutet om certifiering ska börja gälla motiverar lagstiftning. För att certifieringen ska gälla krävs därför ett slutligt beslut av nätmyndigheten enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009.

11.3.2 Omprövning av certifiering

Regeringens förslag: Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om stamnätsföretaget uppfyller kraven på åtskilt ägande.

En certifiering ska omprövas av nätmyndigheten efter en anmälan från stamnätsföretaget eller en begäran från Europeiska kommissionen eller om det annars finns anledning att anta att stamnätsföretaget inte uppfyller åtskillnadskraven. En omprövning ska ske på i huvudsak samma sätt som en prövning av en ansökan om ny certifiering.

Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om företaget inte längre uppfyller kraven.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Nätmyndigheten ska enligt förslaget på eget initiativ fortlöpande kontrollera att en certifierad systemansvarig uppfyller kraven på åtskillnad. Energimarknadsinspektionen ska ges bemyndigande att utfärda närmare föreskrifter om hur certifieringsprocessen ska gå till samt hur den löpande övervakningen av de certifierade ska verkställas.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 10.3 i elmarknadsdirektivet framgår att systemansvariga för överföringssystemet ska anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller åtskillnadskraven till den nationella tillsynsmyndigheten.

I artikel 10.4 i elmarknadsdirektivet föreskrivs att tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de inleda ett certifieringsförfarande efter anmälan från den systemansvarige, på eget initiativ – om de får vetskap om att en planerad förändring kan leda till överträdelse av artikel 9 eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett – samt efter en motiverad begäran från EU-kommissionen.

Enligt artikel 10.5 i elmarknadsdirektivet ska tillsynsmyndigheterna fatta beslut om certifiering inom fyra månader från dagen för anmälan eller begäran. En redogörelse för förfarandet lämnas ovan i avsnitt 11.3.1.

För att en omprövning ska kunna ske enligt elmarknadsdirektivets krav måste bestämmelser införas i Sverige om förutsättningarna för återkallelse av certifiering och förfarandet vid en sådan prövning. Vidare krävs stöd i lag för att stamnätsföretaget ska vara skyldig att självmant anmäla ändrade förhållanden till nätmyndigheten.

Lagrådet har särskilt pekat på att det inte av direktivet framgår något annat än att bestämmelserna om förfarandet vid omprövning bör omfatta samtliga tre fall, dvs. vid anmälan från stamnätsföretaget, vid begäran från EU-kommissionen och vid omprövning på nätmyndighetens initiativ. Regeringen delar i huvudsak den bedömningen. Den fyramånadersfrist som föreskrivs i artikel 10.5 i direktivet är dock uttryckligen knuten till den dag då företaget kom in med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. Regeringen bedömer därför att det inte av direktivet följer att en tidsfrist ska gälla även för handläggningen av omprövningsärenden som nätmyndigheten inleder om det finns anledning att anta att förutsättningarna i ellagen inte är uppfyllda. Det är inte heller av andra skäl motiverat att införa en tidsfrist i sådana fall.

11.3.3 Begäran om uppgifter

Regeringens förslag: Europeiska kommissionen och nätmyndigheten ska från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få begära att få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

NELGA:s förslag: Energimarknadsinspektionen ska ges bemyndigande att utfärda närmare föreskrifter om hur den löpande övervakningen av de certifierade ska verkställas.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslogs att EU-kommissionen och nätmyndigheten skulle ha rätt att få upplysningarna och ta del av handlingarna.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 10.7 i elmarknadsdirektivet framgår att tillsynsmyndigheterna och Europeiska kommissionen får begära sådan information från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av myndigheternas och kommissionens skyldigheter enligt artikel 10.

Som *Lagrådet* har framhållit saknas skäl att i denna del gå längre än vad elmarknadsdirektivet kräver. Det är därför tillräckligt att det i lagen anges att nätmyndigheten och kommissionen får begära viss angiven information.

11.4 Certifiering i förhållande till tredje land

11.4.1 Särskilda krav i fråga om företag med anknytning till tredje land

Regeringens förslag: I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land ska det krävas att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 11 i elmarknadsdirektivet finns särskilda bestämmelser om certifiering i förhållande till tredje land. Ordningen för certifiering är i dessa fall delvis en annan än den som föreskrivs i artikel 10. Bestämmelserna avser fall där personer från tredje land kan få kontroll över ett transmissionsnät eller en TSO.

Av artikel 11.3 i elmarknadsdirektivet framgår bl.a. att certifiering ska vägras om det inte visas att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9 i direktivet och att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och gemenskapen.

Bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredje land saknar nuläget praktisk betydelse i Sverige, eftersom stamnätet ägs av staten. Det finns med andra ord inga aktörer som berörs av elmarknadsdirektivets krav i denna del. För att det inte ska råda någon tvekan om att Sverige har genomfört direktivet bör dock bestämmelser om tredjelandscertifiering införas.

Det bör således införas bestämmelser som tar sikte på personer från tredje land eller företag som kan komma att kontrolleras av sådana personer. En förutsättning för certifiering ska i sådana fall vara att certifieringen inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen

I artikel 11.3 b finns detaljerade krav på vilka omständigheter en prövningsmyndighet ska ha att ta hänsyn till. Det är lämpligt att sådana krav regleras genom förordning eller myndighetsföreskrifter snarare än i lag. Det bör således bli möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering.

11.4.2 Förfarandet vid certifiering

Regeringens förslag: Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven på åtskilt ägande och om en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i artikel 11 i elmarknadsdirektivet är sådana att det är nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om förfarandet när det gäller certifiering som begärs av en

person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land.

Enligt artikel 11.3 ska den nationella tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut om certifiering inom fyra månader. I artikel 11.4 föreskrivs att tillsynsmyndigheten utan dröjsmål ska anmäla beslutet till EU-kommissionen tillsammans med all relevant information beträffande beslutet. Av artikel 11.5 framgår att medlemsstaterna ska se till att den berörda nationella myndigheten, innan beslut antas om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9 och ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen.

EU-kommissionen ska enligt artikel 11.6 i elmarknadsdirektivet behandla en begäran så snart den mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från en annan utsedd behörig myndigheten, till den myndigheten. När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från ACER, berörd medlemsstat och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska den ursprungliga tvåmånadersperioden förlängas med två månader. Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom de aktuella tidsramarna, ska den inte anses ha några invändningar mot den nationella tillsynsmyndighetens beslut.

Den nationella tillsynsmyndigheten ska enligt artikel 11.8 i elmarknadsdirektivet anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i artikel 11.6.

Elmarknadsdirektivets krav bör omsättas i svenska föreskrifter om förfarandet hos nätmyndigheten. Av artikel 11.8 följer att nätmyndigheten har att meddela sitt slutliga beslut inom fyra månader från det att EU-kommissionen har mottagit en begäran oavsett om kommissionen yttrar sig eller inte. Om kommissionen begär in synpunkter blir tiden i stället sex månader. Nätmyndigheten måste mot denna bakgrund hålla sig underrättad om när kommissionen mottar begäran om yttrande och om kommissionen begär in synpunkter från ACER m.fl.

Vissa av de bestämmelser som finns i artikel 11 i elmarknadsdirektivet avseende förfarandet bör genomföras genom förordning eller myndighetsföreskrifter (se avsnitt 11.8).

11.4.3 Omprövning av certifiering

Regeringens förslag: Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över företaget eller stamnätet.

Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan. Prövningen ska ske på samma sätt som vid en ansökan om en ny certifiering.

Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven i fråga om åtskilt ägande eller försörjningstrygghet inte längre är uppfyllda.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.
Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 11.2 i elmarknadsdirektivet framgår att en TSO ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den TSO:n. Direktivets krav bör genomföras genom bestämmelser i lag. Tillsynsmyndigheten ska efter en anmälan pröva certifieringsfrågan i enlighet med det förfarande som beskrivits i avsnitt 11.4.2.

11.5 Överensstämmelse med riktlinjerna

Regeringens förslag: I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

NELGA:s bedömning: Det är inte förenligt med den svenska förvaltningslagen (1986:223) och de principer som ligger till grund för svenska förvaltningsbeslut att ändra ett beslut som gynnar en enskild när detta beslut vunnit laga kraft.

Remissinstansernas synpunkter redovisas i avsnitt 14.3.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 14.3 redovisas regeringens allmänna överväganden med anledning av kraven i artikel 39 i elmarknadsdirektivet, som bl.a. innebär att ett beslut av den nationella tillsynsmyndigheten kan ändras eller upphävas på begäran av EU-kommissionen om det står i strid med de riktlinjer som avses i direktivet eller förordning (EG) nr 714/2009.

I artikel 3.5 i förordning (EG) nr 714/2009 anges att Europeiska kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av artikel 3.1 och 3.2. Som framgått i avsnitt 11.3 ovan gäller de aktuella bestämmelserna bl.a. förfarandet hos den nationella tillsynsmyndigheten vid en certifiering enligt artikel 10 i elmarknadsdirektivet. Av artikel 11.10 i elmarknadsdirektivet framgår att EU-kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av artikel 11.

Frågan om överensstämmelse med riktlinjer kan således bli aktuell när det gäller ett beslut om certifiering enligt såväl artikel 10 som artikel 11 i elmarknadsdirektivet. För att säkerställa att nätmyndigheten kan efterleva en begäran i enlighet med artikel 39 i elmarknadsdirektivet i fråga om ett sådant beslut bör det enligt regeringen i beslutet anges att det kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska utöva tillsyn över att stamnätsföretag följer lagens bestämmelser.

Nätmyndigheten ska få meddela de förelägganden som behövs för att lagen ska följas. Ett föreläggande ska få förenas med vite.

NELGA:s förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska meddela närmare föreskrifter om hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.

Remissinstanserna har inte berört frågan om tillsyn.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslogs att tillsynen även skulle omfatta företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* anser att det är av vikt att det finns bestämmelser om sanktioner för det fall att verksamheten drivs utan certifiering trots att sådan bort ske.

Skälen för regeringens förslag: I 12 kap. ellagen finns bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen. Med hänsyn till att det i lagrådsremissen föreslås att bestämmelserna om certifiering ska föras in i en särskild lag finns skäl att även beakta behovet av tillsyn över att stamnätsföretag och andra berörda följer bestämmelserna i den lagen.

Det kan till en början konstateras att huvuddelen av de bestämmelser som rör avgränsningen av elnätsverksamhet finns i ellagen och omfattas av tillsynsbestämmelserna där. De bestämmelser i den nya lagen om certifiering som kan motivera att det införs bestämmelser om tillsyn och sanktioner är förbudet mot att bedriva överföring av el utan certifiering och skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden till nätmyndigheten. Nätmyndigheten, dvs. Energimarknadsinspektionen, bör utöva tillsyn över att stamnätsföretag följer dessa bestämmelser.

En effektiv tillsyn förutsätter att nätmyndigheten kan meddela de förelägganden som behövs för att säkerställa efterlevanden. Förelägganden bör kunna förenas med vite.

Energimarknadsinspektionen har pekat på att det inte föreslås några särskilda sanktioner om en ansökan om certifiering inte lämnas in. Regeringen konstaterar till en början att de inte kan antas finnas något praktiskt behov av sanktioner när stamnätsföretaget är en statlig myndighet. Om det i framtiden blir aktuellt för en privat aktör att driva stamnätsverksamhet i Sverige får dock förbudet mot att bedriva verksamheten utan certifiering anses utgöra tillräckligt incitament för att lämna in en ansökan.

Regeringens förslag: I ärenden utan anknytning till tredje land ska följande beslut av nätmyndigheten få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:
– beslut att inte bevilja certifiering,
– beslut att återkalla en certifiering, och
– beslut om förelägganden.
Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätt.
Nätmyndighetens slutliga beslut i fråga om en certifiering med anknytning till tredje land ska få överklagas hos regeringen.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.
Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.
Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.
Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Möjligheten att överklaga

Beslut i certifieringsfrågor är av sådan karaktär att de bör kunna överklagas. Möjligheten att överklaga bör dock endast gälla beslut som går nätföretaget emot. I sak gäller detta beslut att inte bevilja certifiering eller att återkalla en beviljad certifiering. Även förelägganden är av sådan ingripande karaktär att de bör kunna överklagas, oavsett om de förenas med vite eller inte.

Överklagande hos allmän förvaltningsdomstol

Enligt 22 a § förvaltningslagen (1986:223) gäller som allmän regel att beslut av förvaltningsmyndighet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Det prövningsmyndigheten har att ta ställning till i ett certifieringsärende utan anknytning till tredje land är framför allt om kraven på åtskilt ägande är uppfyllda. Detta är en i allt väsentligt rättslig bedömning. Det framstår därför som naturligt att en eventuell överprövning sker i domstol. Det saknas även i övrigt skäl att ha en annan ordning än den som anges i förvaltningslagen.

Överklagande hos regeringen

När det gäller certifiering i förhållande till tredje land kan prövningen inte sägas vara av en i huvudsak rättslig natur. Av helt central betydelse är i stället frågan om vilken betydelse certifieringen har för försörjningstryggheten. De avvägningar som måste göras inom ramen för en sådan prövning är sådana att det bör ankomma på regeringen att pröva ett överklagande.

En rad bestämmelser i artiklarna 10 och 11 är sådana att föreskrifter i lagform varken är nödvändiga eller motiverade. Hit hör exempelvis bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska underrätta EU-kommissionen i olika frågor och att tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Vidare bör det ankomma på tillsynsmyndigheten att i eller i samband med beslutet om certifiering ange vilka ledningar som ingår i det aktuella transmissionsnätet. Sådana aspekter av certifieringsförfarandet kan regleras i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen.

12 Åtskillnad av distributionsnätsföretag

12.1 Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan

Regeringens förslag: Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan ska inskränkas till att avse nätföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med el.

NELGA:s bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att kravet att upprätta övervakningsplan ska fortsätta åligga samtliga elnätsföretag. Företag som inte är vertikalt integrerade ska dock inte vara skyldiga att utse en övervakningsansvarig.

Remissinstanserna: *Advokatsamfundet* delar den uppfattning som framfördes i ett särskilt yttrande av experten chefsjuristen Bertil Persson att skyldigheten för nätföretag som inte är vertikalt integrerade att upprätta övervakningsplan kan avskaffas då institutet knappast fyller någon funktion. *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att en enhetlig regel införs för skyldigheten att upprätta en övervakningsplan, ha en övervakningsansvarig samt kraven på kommunikation och varumärkesprofilering. Denna gräns bör vara fler än 20 000 kunder samt att företaget är vertikalt integrerat. Energimarknadsinspektionen har vidare anfört att syftet med övervakningsplaner bör tydliggöras.

Skälen för regeringens förslag

Kravet på övervakningsplan

Elmarknadsdirektivet innehåller krav på övervakningsplan i fråga om såväl stamnätsföretag som lokal- och regionnätsföretag (distributionsnätsföretag). I fråga om stamnätsföretag gäller kravet emellertid endast vertikalt integrerade företag. Som framgått i avsnitt 10 föreslås i propositionen att det i ellagen ska föras in krav på åtskilt ägande av stamnätsföretag. Någon skyldighet enligt elmarknadsdirektivet att ålägga ett sådant företag att upprätta övervakningsplan finns därför inte.

När det gäller distributionsnätsföretagen framgår kravet på övervakningsplan av artikel 26 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet. I artikel 26.2 finns en rad bestämmelser som ska säkerställa att distributionsnätsföretag som ingår i vertikalt integrerade företag är oberoende av annan verksamhet med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande (s.k. funktionell åtskillnad). Av artikel 26.2 d framgår att nätföretaget ska upprätta en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende och se till att det kontrolleras att planen följs. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa artikel 26.2 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 ansluta kunder eller levererar till små, enskilda system.

Den svenska lagstiftningen

Krav på övervakningsplan fanns även i artikel 15.2 d i direktiv 2003/54/EG. Bestämmelserna svarade i stort mot vad som föreskrivs i artikel 26.2 d i det nya elmarknadsdirektivet. I Sverige genomfördes kraven i denna del genom 3 kap. 17 § ellagen (1997:857). I den svenska lagstiftningen har emellertid kravet på övervakningsplan utsträckts till att omfatta alla nätkoncessionshavare, oavsett om det aktuella nätföretaget ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller inte.

I motiven till den nya bestämmelsen diskuterades möjligheten att utnyttja direktivets möjlighet till undantag (prop. 2004/05:62 s. 78). Regeringen konstaterade att ett undantag från bestämmelsen om åtskillnad i förlängningen kunde innebära att konkurrensförutsättningarna på marknaden inte blev lika för samtliga företag. Mot denna bakgrund bedömde regeringen att det var viktigt att innehavare av distributionssystem aktivt arbetade med att säkerställa att de i alla lägen agerade objektivt och icke-diskriminerande. Därför borde de omfattas av kravet på upprättande av övervakningsplan.

Övervakningsplan för företag som inte är vertikalt integrerade

De överväganden som gjordes i samband med genomförandet av direktiv 2003/54/EG tar sålunda framför allt sikte på nätföretag som ingår i en koncern som även bedriver produktion av eller handel med el.

NELGA har inte föreslagit några ändringar när det gäller själva skyldigheten att upprätta övervakningsplan. Utredningen har dock föreslagit att det nya kravet i elmarknadsdirektivet att utse en övervakningsansvarig ska gälla endast vertikalt integrerade företag med hänvisning till att det framstår som alltför långtgående att ålägga även icke vertikalt integrerade företag denna skyldighet.

I ett särskilt yttrande har experten Bertil Persson anfört att kravet på övervakningsplan på företag som inte är vertikalt integrerade framstår som en onödig byråkratisk överbyggnad som inte fyller någon vettig funktion. I motsats till utredningen anser han därför att kravet kan tas bort. *Advokatsamfundet* har i sitt remissyttrande anslutit sig till denna

bedömning. Även *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att kravet ska gälla endast vertikalt integrerade företag.

Sammanfattning

I elmarknadsdirektivet finns inget krav på att ett stamnätsföretag som är ägarmässigt åtskilt från produktions- och leveransverksamhet ska upprätta en övervakningsplan. Med hänsyn till de nya och strängare krav på åtskillnad som föreslås när det gäller stamnätsföretag framstår också skälen för att behålla kravet på övervakningsplan i fråga om ett sådant företag som mycket svaga.

När det gäller distributionsnätföretag gäller kravet på övervakningsplan endast vertikalt integrerade företag. Den nuvarande regleringen i 3 kap. 17 § sträcker sig i detta avseende längre än kraven i såväl direktiv 2003/54/EG som det nya elmarknadsdirektivet. Det är också tveksamt om en övervakningsplan fyller någon praktisk funktion i fråga om företag som inte ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Att bibehålla den nuvarande ordningen framstår mot denna bakgrund inte som förenligt med regeringens målsättning att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige.

Med hänsyn till det som nu har sagts bedömer regeringen att kravet på övervakningsplan i framtiden endast bör omfatta vertikalt integrerade företag. *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att kravet endast ska gälla företag som har fler än 20 000 kunder. Det saknas emellertid underlag för att bedöma vilka konsekvenser en sådan nyordning skulle få för elmarknaden.

12.2 Övervakningsansvarig

Regeringens förslag: Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stora drag med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att en grundläggande fråga är hur en anställd i verkligheten kan vara ”helt oberoende” av sin arbetsgivare. De föreskrifter om den övervakningsansvariges ställning som Energimarknadsinspektionen avses meddela kommer i denna fråga att få stor betydelse för elnätsföretagens tillämpning av bestämmelserna. *Företagarna* har anfört att det speciellt för små

företag kan vara svårt att frigöra personella resurser för dessa uppgifter, samtidigt som det är dyrt att anställa ytterligare en person.

Skälen för regeringens förslag: Av 3 kap. 17 § andra stycket ellagen framgår att en nätkoncessionshavare årligen ska upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten. I paragrafens fjärde stycke finns ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten att meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Elmarknadsdirektivet innebär en skärpning när det gäller de krav som ställs i fråga om övervakningsplanen. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs, den övervakningsansvarige, ska sålunda vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att kunna utföra sitt uppdrag. Bestämmelserna om övervakningsplan i ellagen måste därför kompletteras för att svara mot direktivets krav.

Ett nätföretag bör till en början vara skyldigt att utse en särskild person som ansvarar för att övervakningsplanen upprättas och följs. Det bör uttryckligen anges att det är den övervakningsansvarige som ska upprätta den årliga rapporten och ge in den till nätmyndigheten.

När det gäller kravet att den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende bör detta inte förstås som att det måste röra sig om en helt utomstående person. Som NELGA har noterat kan man jämföra med de personuppgiftsombud som utses enligt personuppgiftslagen (1998:204) eller det uppdrag som en internrevisor har. Kravet på oberoende medför emellertid att den övervakningsansvarige måste utföra sitt uppdrag självständigt. För att det ska vara möjligt bör nätföretaget vara skyldigt att se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

För att säkerställa att den övervakningsansvarige har det oberoende som uppdraget kräver bör det vara möjligt för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten att meddela föreskrifter om utseende av övervakningsvarig och dennes uppgifter.

Direktivet ger utrymme för att undanta koncerner som har färre än 100 000 anslutna elkunder från kravet att utse en självständig övervakningsansvarig. Som *Företagarna* har antytt kan kravet uppfattas som betungande när det gäller små företag. Som angetts i avsnitt 12.1 föreslår emellertid regeringen att kravet på övervakningsplan ska inskränkas till att gälla endast företag som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Att införa begränsningar när det gäller skyldigheten att utse en övervakningsansvarig skulle innebära att artikel 26.3 skulle genomföras på olika sätt i fråga om vertikalt integrerade företag beroende på storleken av den aktuella koncernen. Regeringen finner inte skäl att göra någon sådan uppdelning.

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna om övervakningsansvarig införs i 3 kap. 17 a § ellagen.

Regeringens förslag: Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringen. Utredningen har föreslagit att ett nätföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare tydligt ska ange avsändarens identitet då det kommunicerar med kunder. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela ytterligare föreskrifter om hur avsändarens identitet ska anges.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att den av NELGA föreslagna bestämmelsen har fått en avfattning som gör det svårt att utan tillgång till förarbeten förstå bestämmelsens syfte och avsedda tillämpning. Det kan enligt kammarrätten övervägas att utvidga skyldigheten att identifiera avsändaren även till elhandelsföretag. Enligt *Konkurrensverket* och *Konsumentverket* bör kravet på tydlig information avseende vilket företag som kontaktar kunden gälla såväl nät- som handelsföretagen, och det bör inte finnas något undantag för företag med färre än 100 000 kunder. Även *E.ON Sverige AB, Fortum Sverige AB* och *Vattenfall AB* har förordat att bestämmelsen ska omfatta alla elnätsföretag. Fortum har anfört att kravet i NELGA:s förslag är otydligt samt att det är mycket tveksamt om detta omfattar direktivets krav. Fortum anser att otydligheten riskerar att öppna upp för kommunikation med flera avsändare. *Oberoende Elhandlare* anser att utredningens förslag är för otydligt och att det bör införas ett förbud mot att elnätsföretagen gör reklam och kundkommunikation tillsammans med elhandel.

Skälen för regeringens förslag

Elmarknadsdirektivets krav

Av artikel 26.3 i elmarknadsdirektivet framgår till en början att om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Det stadgas vidare att vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, får ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

Kommunikation och varumärkesprofilering i praktiken

Kommunikation och varumärkesprofilering sker på många sätt bl.a. genom marknadsföring och kontakter genom kundtjänst. Syftet med

kommunikationen är dels att behålla befintliga kunder, dels att attrahera nya. Ett väl etablerat och respekterat varumärke utgör en viktig tillgång för ett företag. Förutsättningarna för att bygga ett starkt varumärke är generellt sett väl genomarbetade kommunikationsstrategier, som ofta tas fram till höga kostnader. Värdet av ett varumärke utgörs till en stor del av hur kunderna uppfattar ett företag, och det ingår i vad som också brukar beskrivas som ett företags goodwill.

Genomförandet i Sverige

För att genomföra bestämmelsen i artikel 26 i elmarknadsdirektivet om kommunikation och varumärkesprofilering krävs ny lagstiftning i Sverige. Med hänsyn till att en reglering kan komma att bli förhållandevis ingripande för de berörda företagen bör en utgångspunkt för genomförandet vara att inte gå längre än vad som är motiverat av syftet med bestämmelsen, nämligen att en energikoncern inte ska kunna dra otillbörlig nytta av den vertikala integrationen.

Ett förhållandevis enkelt sätt att uppnå syftet med direktivets krav är att inför ett förbud mot att vertikalt integrerade företag använder samma eller förväxlingsbara namn eller logotyper för sina elnätsföretag respektive sina elhandels- och produktionsföretag. Ett sådant förbud skulle emellertid innebära att de investeringar företagen har gjort i sina näringskännetecken sedan avregleringen 1996 riskerar att omintetgöras. Det är inte heller säkert att ett förbud mot att använda samma namn inom en koncern skulle bidra till att minska eventuell förvirring bland kunderna. I vissa sammanhang kan det också vara till fördel för kunden att veta att två företag ingår i samma koncern. Ett förbud framstår mot denna bakgrund som mer ingripande än vad elmarknadsdirektivet kräver.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det bör vara tillåtet för företag i samma koncern att använda sig av gemensamma näringskännetecken. En förutsättning är dock att detta sker på ett sätt som inte leder till att ett nätföretag blandas ihop med ett elhandelsföretag i samma koncern. För att undvika att skapa förvirring kring avsändarens identitet är det tillräckligt att det tydligt framgår om det är elnätsföretaget eller elhandelsföretaget som är avsändare. Det bör därför i anslutning till företagsnamnet anges vilken sorts verksamhet som företaget bedriver. Som flera remissinstanser har antytt bör även elhandelsföretag omfattas av regleringen för att minska utrymmet för sammanblandning.

Regeringen bedömer att syftet med regleringen bäst uppfylls om tydlighetskravet gäller såväl när ett företag vänder sig till enskilda elanvändare, dvs. sina kunder, som när det vänder sig till allmänheten, t.ex. i sin marknadsföring.

Regeringen föreslår att den nya bestämmelsen införs i 3 kap. 23 § ellagen.

Undantag

NELGA har föreslagit att Sverige när det gäller kommunikation och varumärkesprofilering ska utnyttja möjligheten att undanta koncerner med mindre än 100 000 anslutna kunder. Flera remissinstanser, bl.a.

Konkurrensverket och *Konsumentverket*, har gjort invändningar mot utredningens förslag i denna fråga.

Det är viktigt att upprätthålla en klar boskillnad mellan elhandelsverksamhet och nätverksamhet. Det är dock väsentligt att de minsta företagen på marknaden inte drabbas i onödan. Det kan finnas skäl att undanta små elkoncerner, om kravet på tydlighet i kommunikation och varumärkesprofilering får ekonomiska konsekvenser för företagen som inte står i proportion till fördelarna för elmarknadens funktion. Regeringen bedömer emellertid att tydlighetskravet med den utformning det fått i propositionen inte kan antas vara förenat med några sådana konsekvenser. Kravet bör således gälla alla vertikalt integrerade företag.

13 Beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska pröva frågor om intäktsramen även när det gäller intäkter från en stamledning.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* delar utredningens bedömning att EU:s regelverk kräver att det är reglermyndigheten som fastställer intäktsramen för samtliga elnätsföretag, dvs. även för Svenska kraftnät. *Svenska kraftnät* har avstyrkt förslaget och anfört att intäktsramen för stamnätet kommer att vara helt avgörande för om verket uppfylla det av regeringen fastställda avkastningskravet. Om nätmyndigheten fastställer intäktsramen för stamnätet betyder det därför att den i princip också överprövar regeringens krav på avkastning. Detta vore principiellt felaktigt.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 37.6 a i elmarknadsdirektivet framgår att det är den nationella tillsynsmyndigheten som ska ansvara för att fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för bl.a. anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder. Till skillnad från direktiv 2003/54/EG tillåter inte elmarknadsdirektivet att något annat organ svarar för fastställandet.

När det gäller förhandsprövningen av nättariffer har Sverige genomfört kraven i direktiv 2003/54/EG genom att de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära genom nättariffer under en tillsynsperiod, en intäktsram, fastställs i förväg. Nätmyndigheten fastställer intäktsramen i fråga om lokalnät och regionnät. När det gäller stamnätet fattas beslutet av regeringen.

Kraven i elmarknadsdirektivet innebär att det inte längre finns något utrymme för att regeringen fastställer intäktsramen. För att direktivet ska anses vara korrekt genomfört måste ansvaret för att fastställa intäktsramen ligga på nätmyndigheten även när det gäller stamnätet. *Svenska kraftnäts* invändningar är inte av sådan beskaffenhet att de kan föranleda någon annan bedömning.

14 Nätmyndighetens tillsyn

14.1 Tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet och förordning (EG) nr 714/2009

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska utöva tillsyn över efterlevnaden av de nya bestämmelserna om konsumentskydd.

En upplysning förs in i ellagen om att nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. När det gäller konsumentskyddsbestämmelserna har utredningen föreslagit att tillsynen endast ska omfatta bestämmelser om den information till konsumenter som ska finnas på elföretagens webbplatser, rätten till förbrukningsuppgifter och företagens hantering av konsumenternas klagomål.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har påtalat att utredningen inte har tagit fram något förslag på att inspektionen ska ha en övervakningsskyldighet när det gäller bestämmelserna i 11 kap. ellagen.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 35.1 i elmarknadsdirektivet framgår att varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet. Som redovisats i avsnitt 5.10 krävs inga särskilda åtgärder för att genomföra detta krav. Nätmyndigheten, dvs. Energimarknadsinspektionen, fungerar i Sverige redan i dag som nationell tillsynsmyndighet enligt elmarknadsdirektivet.

Av artikel 37.1 n i elmarknadsdirektivet framgår att tillsynsmyndigheten, tillsammans med andra relevanta myndigheter, ska bidra till att konsumentskyddsåtgärderna är effektiva och genomförs. Nätmyndigheten utövar i dag inte tillsyn när det gäller de särskilda bestämmelserna i 11 kap. ellagen om överföring av leverans och el till konsumenter. I propositionen föreslås att nya föreskrifter ska införas i 11 kap. ellagen med anledning av de konsumentskyddsåtgärder som elmarknadsdirektivet föreskriver. Dessa bestämmelser bör enligt regeringen omfattas av nätmyndighetens tillsyn.

De tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35.1 i elmarknadsdirektivet är tillsynsmyndigheter även enligt förordning (EG) nr 714/2009. Någon

särskild lagstiftning krävs inte för att detta ska gälla i Sverige. För att tydliggöra att de sanktioner som anges i 12 kap. 3 § ellagen är tillämpliga även när det gäller efterlevanden av förordning (EG) nr 714/2009 bör det dock finnas en upplysning i ellagen om att nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt förordningen. En motsvarande upplysning finns i dag i 12 kap. 1 § fjärde stycket ellagen i fråga om Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel, som genom det tredje inremarknadspaketet har ersatts av förordning (EG) nr 714/2009.

14.2 Behandling av klagomål

14.2.1 Direktivens krav

Det finns i el- respektive gasmarknadsdirektivet bestämmelser som behöver genomföras genom ny lagstiftning när det gäller tillsynsmyndighetens behandling av klagomål mot systemansvariga (se avsnitt 5.10 och 16.9).

I artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet anges sålunda att varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med direktivet får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösande myndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

I artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet finns motsvarande krav i fråga om klagomål mot en systemansvarig för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet.

Kraven i de nya direktiven är bara delvis en ändring i förhållande till det andra inremarknadspaketet för el och naturgas. Enligt artikel 23.5 i direktiv 2003/54/EG (andra elmarknadsdirektivet) gällde samma krav i fråga om handläggningen av klagomål avseende villkor, tariffer och metoder för anslutning och tillträde till nationella nät. I artikel 23.5 i direktiv 2003/55/EG (andra gasmarknadsdirektivet) fanns motsvarande bestämmelser för naturgasområdet. Det som är nytt i det tredje inremarknadspaketet är att området nu utökats till att gälla den systemansvariges skyldigheter ”i enlighet med detta direktiv”.

14.2.2 Tidigare bedömning

Med hänsyn till att kraven i fråga om handläggningen av klagomål i viktiga delar är oförändrade finns skäl att redogöra närmare för de överväganden som regeringen gjorde i samband med genomförandet av det andra inremarknadspaketet för el och naturgas. Regeringen fäste stort avseende vid vad Lagrådet hade anfört i sitt yttrande över den lagrådsremiss som föregick propositionen Ny naturgaslag (prop. 1999/2000:72).

När det gällde ett förslag om att tvister om anslutning skulle prövas av tillsynsmyndigheten (3 kap. 1 § fjärde stycket i lagrådsremissens förslag till naturgaslag) anförde Lagrådet i huvudsak följande:

> ”Enligt sista stycket skall ’tvister’ om skyldigheter enligt paragrafen för den som innehar en naturgasledning prövas av den myndighet som regeringen bestämmer. Ordet ‘tvister’ för närmast tankarna till att det skulle vara fråga om sådana tvistemål som i normala fall handläggs av allmän domstol. Mot bakgrund av den övriga regleringen i lagen torde rättsförhållandet dock i själva verket vara förvaltningsrättsligt med den skillnaden att här talas om tvister, vilket inte tillhör vanligheten inom förvaltningsförfarandet.
>
> Om innehavaren av en naturgasledning och den som vill få sin ledning ansluten inte kommer överens, kan den sistnämnde anmäla den andre hos tillsynsmyndigheten, dvs. den ‘tvistelösande’ myndigheten, med påstående om att denne inte fullgör sina skyldigheter enligt paragrafen. Förhållanden av denna art finns på många ställen i förvaltningsrätten. Om t.ex. en hyresvärd och en hyresgäst inte kommer överens i en fråga om hyresvärdens skyldighet att avhjälpa påstådda sanitära brister i lägenheten, kan hyresgästen hos den kommunala nämnd som handhar hälsovårdsfrågor påkalla ingripande för avhjälpande av olägenheterna. Likaså kan en fastighetsägare med åberopande av plan- och bygglagen begära att en byggnadsnämnd ingriper mot byggnadsåtgärder på en grannfastighet och meddelar beslut i saken.
>
> Det framgår inte av lagrådsremissen vilket slags rättsmedel som skall användas för att göra tillsynsmyndigheten uppmärksam på den uppkomna ‘tvisten’. Utan uttryckliga regler kommer, liksom i fråga om hälsoskydds- eller byggnadsärenden, en anmälan att bli det naturliga medlet. Tidigare har inom förvaltningsrätten en anmälare inte ansetts förvärva partsställning i ärendet hos tillsynsmyndigheten; ärendet har nämligen ansetts angå endast en fråga mellan myndigheten och den som anmälts. Utvecklingen har emellertid gått dithän att partsställning numera tillerkänns en anmälare i allt större utsträckning, vilket särskilt kunnat märkas på byggnadsrättens område. Se t.ex. rättsfallen RÅ 1963 ref. 20 och 1966 ref. 17 samt uttalanden i SOU 1968:27 s. 86 och JO 1980/81 s. 468, 1990/91 s. 337. Den som med stöd av paragrafen begär ingripande av tillsynsmyndigheten bör därför kunna räkna med att få partsställning hos myndigheten. Den myndighet som avses i sista stycket kommer att intaga den ställning som tillsynsmyndigheten brukar i förvaltningsrättslig lagstiftning. Den kommer att kunna vidtaga åtgärder med anledning av enskilds anmälan eller ex officio. Vidare kommer den med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 3 § att kunna meddela förelägganden mot tredskande innehavare av naturgasledningar. Tillsynsmyndigheten blir med andra ord en normal förvaltningsmyndighet, vars beslut i vanlig ordning är överklagbara hos allmän förvaltningsdomstol.
>
> Vad nu sagts hade också blivit resultatet om sista stycket över huvud taget inte funnits. De regler om myndighetens tillsynsbefogenheter som föreslås skola tas in i 6 kap. 1–3 §§ är i princip tillräckliga för att tillgodose enskilds intressen i det ifrågavarande fallet. Enligt Lagrådets

mening kan sista stycket således utgå. En anledning av helt och hållet formell art till att behålla sista stycket skulle möjligen vara att det i den svenska versionen av EU:s direktiv (artikel 21.2) talas om ‘tvister’ och en behörig myndighet för att lösa dessa.”

Mot bakgrund av vad Lagrådet uttalat och att det fanns en tillsynsmyndighet som utövade tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i el- respektive naturgaslagstiftningen fann regeringen att Sverige uppfyllde kraven i direktiven i fråga om rätten att ge in klagomål till en tvistlösande myndighet (prop. 2004/05:62 s. 63 och 123). Det var dock nödvändigt att även införa tidsfrister inom vilka tillsynsmyndigheten skulle fatta beslut. Så skedde genom nya bestämmelser i 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen samt 10 kap. 4 § naturgaslagen (2005:403).

14.2.3 Tidsfrister för handläggning enligt ellagen

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten, om anmälan har lämnats in av någon som har ett intresse i saken och innehåller ett påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

De nya bestämmelserna om tidsfrister ska inte gälla nätkoncessionshavarens skyldigheter i fall då det finns särskilda bestämmelser i ellagen om prövningen av tvister.

Ett föreläggande som nätmyndigheten meddelar med anledning av en anmälan ska gälla omedelbart.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. NELGA har dock föreslagit att reglerna om tidsfrister ska gälla även sådana bestämmelser i ellagen som inte omfattas av nätmyndighetens tillsyn.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har förordat att lagen mer tydligt bör reglera tillsynsmyndighetens uppgifter enligt artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet. Det kan enligt kammarrätten lämpligen ske så att det anges i fråga om vilka paragrafer i ellagen som tvistlösning i egentlig mening ska komma i fråga, dvs. där en part på begäran hos tillsynsmyndigheten ska kunna få ett rättsförhållande fastställt mot en annan enskild med bindande verkan. För övriga ärenden bör gälla att en anmälare har rätt att inom den fastställda tidsfristen få ett besked om anmälan har fog för sig och, i så fall, vilken åtgärd myndigheten avser vidta.

Förvaltningsrätten i Linköping har anfört att en reglering är nödvändig, både av allmänintresse och av de krav som uppställs i gasmarknadsdirektivet. Förvaltningsrätten har dock påpekat att ingen åtskillnad görs i den föreslagna lydelsen mellan beslut i det enskilda fallet och rena tillsynsbeslut från nätmyndigheten. Förvaltningsrätten ställer sig vidare

tveksam till dels om alla beslut som omfattas av bestämmelsen är av den karaktären att de bör kunna överklagas, dels om det är lämpligt att samtliga dessa beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Förvaltningsrätten vill slutligen uppmärksamma frågan om datum för ikraftträdande. Flera av de bestämmelser som omfattas av 3 kap. 24 § om klagomål mot nätkoncessionshavare får ny lydelse per den 1 januari 2012, t.ex. 4 kap. 1 § ellagen. För det fall de föreslagna reglerna träder i kraft dessförinnan ges, såvitt förvaltningsrätten förstår, varje part möjlighet att inkomma med klagomål på sin nättariff, med möjlighet att överklaga nätmyndighetens beslut till allmän förvaltningsdomstol.

Fortum Sverige AB har anfört att enligt direktivet gäller klagomålen systemansvaret. Sverige har en systemansvarig myndighet, som har det övergripande ansvaret för den nationella balansen. Det finns dock vissa bestämmelser i ellagen som rör systemansvarsfrågor och som omfattar alla nätkoncessionshavare. Förslaget har dock räknat upp en mängd skyldigheter som nätkoncessionshavaren visserligen har, men inte i sin egenskap av systemansvarig. Så som förslaget ser ut skulle dessutom olika regler för överklagande gälla för samma bestämmelse beroende på om kundens klagomål gällde elnätsföretaget eller elhandelsföretaget. Med en reglering i enlighet med direktivet där Energimarknadsinspektionen endast kan pröva frågor rörande nätkoncessionshavarens skyldigheter beträffande systemansvar skulle risken för parallella prövningsinstanser och därmed parallell praxis, som kan vara motstridig, undvikas. Fortum anser därför att tillvägagångssättet vid en tillämpning av artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet i stället borde vara att se över om det finns några regler i direktivet som rör systemansvaret och drabbar en enskild och där en enskild inte har någon klagorätt.

E.ON Sverige AB har anfört att den föreslagna bestämmelsen innehåller referenser till andra bestämmelser i ellagen som dels inte berör nätkoncessionshavare utan i stället elleverantörer, dels går utöver de skyldigheter som den systemansvarige har enligt bakomliggande elmarknadsdirektiv. Även E.ON har pekat på risken för parallell och motstridig praxisbildning. E.ON anser att en bestämmelse om klagomålshantering inte bör omfatta något utöver vad som anges i artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet, dvs. det som rör den systemansvariges skyldigheter i enlighet med direktivet.

Konsumentverket anser att förslaget om tvistlösningsförfarande är oklart och svårtolkat och vill poängtera vikten av att konsumenterna har tillgång till ett enkelt och snabbt tvistlösningsförfarande där de kan vända sig till en instans för samtliga frågor oavsett om det gäller tvister med elnätsföretaget eller elhandlaren och oavsett vilket belopp tvisten rör.

Energimarknadsinspektionen anser inte att tillsynsmyndigheten ska ha ett tvistlösande förfarande för enskilda konsumenters klagomål gentemot sitt nätföretag. Det blir en mycket märklig situation om Energimarknadsinspektionen ska lösa tvister och fatta bindande beslut om t.ex. klagomålshantering.

Svensk Energi har anfört att regelverket bör bli tydligare så till vida att det klart framgår till vilken instans den som vill klaga på nätkoncessionshavarens hantering ska vända sig. Om det öppnas upp för klaganden att vända sig till olika instanser finns risk för att instanserna skapar olika praxis.

Allmänna reklamationsnämnden har när anfört att det bör tydliggöras vilka tvistlösningsuppgifter som föreslås falla på tillsynsmyndigheten respektive nämnden.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Det är viktigt att hålla isär frågorna om, å ena sidan, tillsynsmyndighetens hantering av klagomål enligt artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet respektive artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet och, å andra sidan, det krav som finns artikel 3 i båda direktiven att medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol. Den sistnämnda bestämmelsen tar inte sikte på tillsynsmyndigheten i dess roll som ”tvistlösande myndighet” (jfr avsnitt 5.3 och 16.3).

Som angetts i avsnitt 14.2.2 har regeringen tidigare bedömt att Sverige uppfyllt kraven i det andra inremarknadspaketet för el och gas i fråga om rätten att ge in klagomål till en tvistlösande myndighet genom bestämmelserna om tillsyn i el- respektive naturgaslagen. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller motsvarande krav i de nya direktiven. Det är inte motiverat, vare sig med anledning av direktiven eller i övrigt, att ålägga tillsynsmyndigheten en ny funktion som prövningsmyndighet i tvister mellan enskilda och nätföretag. Myndighetens handläggning av anmälningar från enskilda ska även i fortsättningen ske inom ramen för dess vanliga tillsynsverksamhet. Innebörden av den nu föreslagna regleringen blir sålunda att en enskild som anmäler ett missförhållande till tillsynsmyndigheten har rätt att inom en viss tid få veta myndighetens bedömning och om myndigheten kommer att vidta någon tillsynsåtgärd.

Detta sagda innebär att det inte, som några remissinstanser har befarat, skapas något nytt utrymme för att parallella prövningar.

Bestämmelser om tidsfrister i ellagen

Med anledning av andra elmarknadsdirektivet har bestämmelser om tidsfrister införts i 3 kap. 6 och 7 §§ ellagen. Tidsramarna gäller nätmyndighetens prövning av tvister om anslutning till ledning eller ledningsnät. Kraven svarar mot vad som föreskrivs i artikel 37.11 i det nya elmarknadsdirektivet. Det är därför inte nödvändigt att ändra de aktuella bestämmelserna med anledning av direktivet. I övrigt finns emellertid inga bestämmelser i ellagen som uppfyller kraven i artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet. Det är alltså nödvändigt att införa nya bestämmelser om tidsfrister för handläggningen av klagomål.

Vilka skyldigheter omfattas?

I elmarknadsdirektivet anges att rätten att ge in klagomål gäller ”den systemansvariges skyldigheter enligt detta direktiv”. Den systemansvarige som avses är den systemansvarige för överförings- eller distri-

butionssystemet, dvs. ett nätföretag. I Sverige är den som har den som har nätkoncession enligt 2 kap. ellagen att betrakta som systemansvarig i direktivets mening. Med detta avses någonting annat än det ansvar som åligger den systemansvariga myndigheten enligt 8 kap. 1 § ellagen. Bestämmelsen i artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet tar således inte, som *Fortum Sverige AB* har antytt, sikte på det övergripande ansvaret för den nationella balansen. Frågan är i stället vilka av nätföretagens skyldigheter enligt ellagen som kan sägas följa av elmarknadsdirektivet.

NELGA har föreslagit en bestämmelse där det uttryckligen anges vilka bestämmelser i ellagen som en anmälan ska hänföra sig till för att kravet på handläggning inom en viss tid ska gälla. Även *Kammarrätten i Stockholm* har utgått ifrån att en sådan ordning är ändamålsenlig.

Det är emellertid i vissa fall svårt att på ett tydligt sätt avgränsa på vilket sätt nätföretagens skyldigheter enligt elmarknadsdirektivet kommer till uttryck i ellagen. Som ett exempel kan anföras skyldigheten enligt artikel 25.1 att säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

Artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet avser vidare klagomål från ”part”, dvs. en enskild som har ett intresse i frågan. De skyldigheter som nätföretagen har enligt direktivet och ellagstiftningen är till större delen av offentligrättslig karaktär. För den enskilde kan det också framstå som godtyckligt om hans eller hennes anmälan behandlas snabbare eller långsammare beroende på om en viss bestämmelse i ellagen går att föra tillbaka på elmarknadsdirektivet. Regeringen bedömer därför att det är en rimligare ordning att knyta tidsfristerna till den enskildes intresse i saken. Det avgörande bör med andra ord vara om den aktuella skyldigheten för nätkoncessionshavaren påverkar anmälarens rättsliga ställning eller om hans eller hennes intresse i saken särskilt har erkänts av rättsordningen.

Vilka klagomål ska omfattas av de nya bestämmelserna?

En viktig utgångspunkt är att tidsfristerna gäller ärenden inom ramen för nätmyndighetens vanliga tillsynsverksamhet. En grundläggande förutsättning är därför att anmälan gäller efterlevnaden av en bestämmelse som omfattas av nätmyndighetens tillsyn, t.ex. en fråga om skäligheten av ett företags nättariffer enligt 4 kap. ellagen. Som en följd av detta faller bestämmelserna i nuvarande 7, 10 och 11 kap. ellagen utanför det område där tidsfristerna ska gälla.

Det bör betonas att de nya bestämmelserna om tidsfrister inte inskränker de möjligheter som i dag finns att anmäla missförhållanden till nätmyndigheten. Även den som inte har ett intresse i saken är oförhindrad att göra en anmälan till nätmyndigheten. En sådan anmälan kommer dock inte att omfattas av tidsfristerna.

I några frågor är nätmyndigheten enligt ellagen skyldig att pröva tvister mellan enskilda och nätkoncessionshavare. Detta gäller tvister om anslutning (3 kap. 6 och 7 §§), kostnader för mätning (3 kap. 11 och 14 §§), ersättning vid inmatning av el (3 kap. 15 §) och nättariffer för mindre produktionsanläggningar (4 kap. 10 §). I sådana ärenden gäller

särskilda bestämmelser om handläggningen. Nätmyndighetens prövning i dessa fall bör inte omfattas av en allmän regel om tidsfrister.

Beslut ska gälla omedelbart

Enligt artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet ska tillsynsmyndighetens beslut vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande. De beslut där frågan har betydelse är tillsynsåtgärder som riktar sig mot nätföretaget. Ett föreläggande om rättelse enligt 12 kap. 3 § ellagen kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt 13 kap. 5 § i samma lag. Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en sådan anmälan som avses i de nya bestämmelserna om tidsfrister bör därför gälla omedelbart.

14.3 Överensstämmelse med riktlinjerna

Regeringens förslag: I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

NELGA:s bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. Enligt utredningen är det inte förenligt med den svenska förvaltningslagen (1986:223) och de principer som ligger till grund för svenska förvaltningsbeslut att ändra ett beslut som gynnar en enskild när detta beslut vunnit laga kraft.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anser att utgångspunkten för den fortsatta beredningen bör vara att artikel 39.8 i elmarknadsdirektivet ska genomföras i svensk rätt. Kammarrätten har anfört att som medlemsstat i EU är Sverige skyldigt att genomföra de antagna direktivens bestämmelser i nationell lagstiftning och att de principer om s.k. negativ rättskraft för gynnande förvaltningsbeslut som utbildats i rättspraxis inte återfinns i förvaltningslagen och får vika för bestämmelser i speciallagstiftning. *Förvaltningsrätten i Linköping* har ställt sig tveksam till utredningens ställningstagande att inte förslå någon reglering i syfte att genomföra artikel 39.8 i elmarknadsdirektivet i svensk rätt. *Statskontoret* har anfört att en konflikt i ett sådant ärende kan äventyra relationen med ACER. Statskontoret har vidare pekat på att Sverige kommer att ingå i ACER:s tillsynsnämnd och kan komma att ställa sig bakom krav på att andra länders tillsynsmyndigheter ska ändra sina beslut. *Uppsala universitet* har anfört att det i den kommande svenska lagstiftningen bör införas en tydlig möjlighet till återkallelse av besluten i det fall EU-kommissionen begär att tillsynsmyndigheten ska ändra sitt beslut. *Sveriges advokatsamfund* har konstaterat att med tanke på företrädesprincipen torde, i den mån de gemenskapsrättsliga bestämmelserna härom anses ha direkt effekt, den i direktiven fastslagna möjligheten för kommissionen att föranstalta om en omprövning ha företräde framför motstridiga nationella bestämmelser.

Elmarknadsdirektivets krav

I artikel 39 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om ett särskilt förfarande för att säkerställa att de beslut som fattas av nationella tillsynsmyndigheter överensstämmer med de riktlinjer som avses i direktivet eller i förordning (EG) nr 714/2009.

Enligt artikel 39.1 i elmarknadsdirektivet får varje tillsynsmyndighet och Europeiska kommissionen begära ett yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med riktlinjerna. Av artikel 39.6 b i direktivet framgår att förfarandet kan leda fram till ett beslut av kommissionen om att begära att den berörda tillsynsmyndigheten ändrar eller återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts. Enligt artikel 39.8 ska tillsynsmyndigheten följa kommissionens beslut inom två månader och informera kommissionen om detta.

De riktlinjer som avses i artikel 39 i elmarknadsdirektivet är dels tillämpningsföreskrifter som utfärdas av EU-kommissionen, dels de riktlinjer som finns i bilaga I till förordning 714/2009. Kommissionen får utfärda riktlinjer enligt artikel 11.10, 14.3, 38.5, 39.9 och 40.4 i elmarknadsdirektivet och artikel 3.5, 6.11, 17.9 och 18.5 i förordning 714/2009.

Återkallelse av beslut

För att Sverige ska anses ha genomfört elmarknadsdirektivet korrekt krävs att det är möjligt för nätmyndigheten att ändra eller upphäva ett beslut, som myndigheten har meddelat, om kommissionen begär detta med hänvisning till att riktlinjerna inte har följts.

I Sverige har en förvaltningsmyndighet ofta möjlighet att ompröva sina beslut. Det finns sålunda utrymme för att ändra förbud, förelägganden och liknande beslut, som är betungande för den enskilde, i både mildrande och skärpande riktning. Avslagsbeslut binder inte heller myndigheten för framtiden. Gynnande beslut kan däremot återkallas bara under vissa förutsättningar. Ett sådant beslut kan bl.a. ändras till nackdel för den enskilde med stöd av ett förbehåll i själva beslutet eller i den författning som ligger till grund för beslutet. Ett exempel på återkallelseförbehåll är 21 § förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet, där det föreskrivs att det vid statligt stöd ska gälla som villkor att stödåtgärderna får upphävas eller ändras och stödet återkrävas om Europeiska kommissionen genom beslut som vunnit laga kraft eller Europeiska unionens domstol har funnit att stödet strider mot artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

På energiområdet kan noteras bestämmelserna 9 kap. naturgaslagen om undantag för större naturgasinfrastrukturprojekt. Av 9 kap. 3 § tredje stycket framgår att i ett beslut om undantag enligt 1 § i samma kapitel ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av EU-kommissionen. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 22.4 i andra gasmarknadsdirektivet, där det stadgas bl.a. att kommis-

sionen får kräva att den berörda tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten ändrar eller återkallar ett beslut att bevilja ett undantag.

NELGA har, när det gäller genomförandet av artikel 39 i elmarknadsdirektivet, anfört att det inte är aktuellt att villkora beslut och hänvisat till att en sådan ordning skulle kunna innebära osäkerhet under en i princip obegränsad tid för den enskilde. Som flera remissinstanser har antytt är emellertid detta inte ett godtagbart skäl för att inte genomföra elmarknadsdirektivet.

För att avgöra om det är påkallat med bestämmelser om återkallelseförbehåll i ellagstiftningen krävs dock en genomgång av vilka riktlinjer som avses och vilka beslut av nätmyndigheten som kan bli aktuella.

Riktlinjer enligt elmarknadsdirektivet

I artikel 11 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer i fall där det finns en anknytning i tredje land. Frågan om överensstämmelse med riktlinjerna i denna del behandlas i avsnitt 11.5.

Artikel 14 i direktivet är inte relevant i Sverige, eftersom Sverige inte har valt den s.k. ISO-lösningen för åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem (jfr avsnitt 10).

I artikel 38 i elmarknadsdirektivet finns bestämmelser om samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter. Regeringen bedömer att de riktlinjer som Europeiska kommissionen antar i sådana frågor inte kräver lagstiftning i Sverige. Inte heller de riktlinjer som gäller förfarandet enligt artikel 39 föranleder några närmare överväganden.

I artikel 40 finns bestämmelser som rör skyldigheten för elhandlare att bevara viss information. Europeiska kommissionen får enligt artikel 40.4 anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information, liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. I propositionen föreslås ingen lagstiftning med anledning av artikel 40 (jfr avsnitt 5.10). Regeringen bedömer vidare att de riktlinjer som avses i artikel 40.4 är av sådan karaktär att frågan om att återkalla gynnande förvaltningsbeslut inte kan antas uppkomma i denna del.

Riktlinjer enligt förordning (EG) nr 714/2009

I artikel 3.5 i förordning (EG) nr 714/2009 anges att Europeiska kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av artikel 3.1 och 3.2. Förfarandet gäller certifieringen av systemansvariga för överföringssystem och behandlas särskilt i avsnitt 11.5.

Enligt artikel 6.11 i förordningen får kommissionen i vissa fall på eget initiativ anta nätföreskrifter på de områdens som avses i artikel 8.6. Sådana föreskrifter kan omfatta bl.a. regler för elnätets driftsäkerhet och tillförlitlighet, nätanslutning samt tredjepartstillträde. De systemansvariga för överföringssystemen ska bedriva verksamheten i sina nät enligt dessa nätföreskrifter.

I artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser om undantag för nya sammanlänkningar (jfr avsnitt 15). Enligt artikel 17.9

får EU-kommissionen anta riktlinjer för tillämpningen av villkoren om undantag om förfarandet i ärenden om undantag. I artikel 17.8 finns bestämmelser om att kommissionen får begära att den nationella myndigheten ska ändra eller återkalla beslut om beviljande av undantag. Med hänsyn till att de bestämmelserna är direkt tillämpliga i Sverige bedömer regeringen att det inte finns behov av kompletterande föreskrifter i denna del.

I artikel 18 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser om riktlinjer för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystemen. I riktlinjerna kan det också fastställas hur de bakomliggande principerna för fastställande av avgifter för producenter och konsumenter som tillämpas i de nationella tariffsystemen stegvis ska harmoniseras. Vid behov ska det även utarbetas riktlinjer för vilken lägsta harmoniseringsgrad som behövs för att uppnå förordningens syfte. Riktlinjer för hantering och tilldelning av tillgänglig överföringskapacitet i sammanlänkningar mellan nationella system fastställs i bilaga I till förordningen. Av artikel 18.5 framgår att EU-kommissionen får anta riktlinjer för de frågor som behandlas i artikel 18 och att den får ändra de riktlinjer som finns i bilaga I.

Nätmyndighetens gynnande beslut

Det åligger nätmyndigheten i dess roll som nationell tillsynsmyndighet enligt förordning (EG) nr 714/2009 att säkerställa att förordningen och de riktlinjer som har antagits i enlighet med artikel 18 i förordningen följs. I förordningen och dess bilaga I finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens granskning av den gränsöverskridande elhandeln. De beslut som tillsynsmyndigheten främst kan ha att meddela inom ramen för sin tillsynsverksamhet är de förelägganden som behövs för att trygga efterlevanden av förordningen. Sådana förelägganden är betungande för den enskilde. Det krävs därför ingen särskild reglering för att nätmyndigheten ska kunna ändra eller upphäva ett beslut om föreläggande.

Det är emellertid möjligt för EU-kommissionen att genom nya riktlinjer lägga andra uppgifter på nätmyndigheten. Det går därför inte att utesluta att det kan bli aktuellt för myndigheten att med tillämpning av riktlinjerna meddela besluta som är gynnande för den enskilde. Ett sådant beslut ska kunna ändras eller upphävas av nätmyndigheten efter ett sådant förfarande som anges i artikel 39 i elmarknadsdirektivet. För att säkerställa att så kan ske bör det i ellagen finnas en föreskrift om att beslut enligt riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska villkoras av att det inte ändras efter begäran av Europeiska kommissionen. En sådan bestämmelse behöver inte omfatta tillsynsåtgärder enligt 12 kap. ellagen, eftersom sådana beslut inte är gynnande för den enskilde. Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 12 kap. 1 b § ellagen.

Regeringens förslag: Ärenden om undantag för nya sammanlänkningar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 ska prövas av regeringen efter yttrande av nätmyndigheten eller byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har inte lämnat något förslag när det gäller medverkan av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att beslut om undantag för nya sammanlänkningar ska fattas av den nationella tillsynsmyndigheten (artikel 17.4) eller byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) (artikel 17.5). Medlemsstaterna får dock föreskriva att beslutet i stället ska fattas av ett relevant organ i medlemsstaten efter yttrande från tillsynsmyndigheten eller ACER (artikel 17.6). Yttrandet ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

De nuvarande bestämmelserna i ellagen om beslut om undantag har tillkommit med anledning av motsvarande bestämmelser i artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003. Enligt den förordningen hade medlemsstaterna rätt att föreskriva att beslut om undantag skulle fattas av en behörig myndighet efter yttrande från tillsynsmyndigheten. I 12 kap. 1 a § föreskrivs sålunda att ärenden om undantag enligt artikel 7.1, 7.2 och 7.3 i förordning (EG) nr 1228/2003 prövas av regeringen. I paragrafens andra stycke föreskrivs att nätmyndigheten ska utreda ärendet och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska därvid offentliggöra sitt yttrande.

Som skäl för denna ordning anfördes i förarbetena (prop. 2004/05:62 s. 100) att en begäran om undantag för nya utlandsförbindelser naturligen kom att aktualiseras i samband med att en ansökan om nätkoncession för utlandsförbindelse gavs in. Med hänsyn till att beslut om en sådan koncession fattades av regeringen var det lämpligt att regeringen också prövade en begäran om undantag.

NELGA har föreslagit att beslut om undantag även i framtiden ska fattas av regeringen. Regeringen bedömer att de skäl som anförts för den gällande regleringen fortfarande har giltighet och finner inte skäl från att i sak frångå NELGA:s förslag. Utredningen har dock inte föreslagit några ändringar med anledning av den roll som ACER nu förutsätts fylla i samband med beslut om undantag. Bestämmelserna bör justeras så att det framgår att regeringen ska fatta sitt beslut efter yttrande av nätmyndigheten eller, i de fall som avses i artikel 17.5, ACER.

16 Gasmarknadsdirektivet

16.1 Inledning

I det följande ges en sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga förändringar som följer av gasmarknadsdirektivet tillsammans med en redovisning av de åtgärder som krävs för att genomföra direktivet i svensk rätt.

Gasmarknadsdirektivet ersätter Europarlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG (EGT L 176, 15.7.2003, s 57, Celex 32003L0055). Det nya direktivet innehåller emellertid en rad bestämmelser som i sak är oförändrade i förhållande till det äldre direktivet. I dessa delar har regeringen i stort sett gjort samma bedömning som vid det tidigare genomförandet (jfr prop. 2004/05:62 s. 100–127).

16.2 Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Gasmarknadsdirektivets första kapitel (artiklarna 1 och 2) innehåller bestämmelser om syfte tillämpningsområde och definitioner.

I *artikel 1* i gasmarknadsdirektivet anges direktivets omfattning, som i materiellt hänseende är oförändrat i förhållande till direktiv 2003/55/EG. Med anledning av det äldre direktivet utvidgades tillämpningsområdet för naturgaslagstiftningen genom 1 kap. 1 och 2 §§ naturgaslagen.

NELGA har föreslagit att definitionen av naturgas i naturgaslagen ska justeras så att den svarar mot det som anges i artikel 1.2 i gasmarknadsdirektivet. Vad som åsyftas är att det ska vara säkert att föra in de aktuella gaserna i naturgassystemet. Det som sägs i direktivet utgör emellertid ingen förändring i förhållande till vad som anges i artikel 1.2 i direktiv 2003/55/EG när det gäller frågan om vilka gaser som omfattas. Av den nuvarande definitionen i 1 kap. 2 § naturgaslagen framgår att det ska vara tekniskt möjligt att använda gaserna i systemet. Detta måste anses innefatta ett krav på säkerhet. Regeringen finner därför inte skäl att ändra definitionen.

Artikel 2 i gasmarknadsdirektivet innehåller 36 definitioner och föranleder inte några lagstiftningsåtgärder.

16.3 Allmänna regler för organisationen av sektorn

Kapitel II i gasmarknadsdirektivet innehåller allmänna regler för organisationen av sektorn och omfattar artiklarna 3–8.

Artiklarna 1 och 2 är i materiellt hänseende oförändrade.

Artikel 3 innehåller bestämmelser om skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och konsumentskydd. Merparten av bestämmelserna i artikel 3 är redan genomförda i Sverige.

Artikel 3.3 är omformulerad i syfte att stärka konsumentskyddet. En nyhet är att varje medlemsstat ska definiera begreppet ”utsatta kunder”, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot avstängning av dessa kunder från leverans av gas i kritiska situationer. Det finns dock inte något krav på medlemsstaterna att införliva en sådan skyddslagstiftning i naturgaslagen om skyddet är ordnat på annat sätt.

I naturgaslagen finns i dag skyddsregler som tar hand om de situationer då en konsument hotas av avstängning av naturgas. Dessa bestämmelser innebär att överföringen inte får avbrytas om åtgärden medför en ej obetydlig personskada eller omfattande sakskada och att de sociala myndigheterna ska underrättas vid en förestående avstängning så att det sociala skyddsnätet kan träda in. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte är påkallat att i lag hänföra sig till termen ”utsatta kunder”. Däremot bör förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen innehålla en bestämmelse av innebörd att Energimarknadsinspektionen ska beakta de utsatta kunderna när den utför sina uppgifter. I det sammanhanget bör termen också definieras (jfr avsnitt 5.3).

Åtminstone för hushållskunder, dvs. konsumenter, ska medlemsstaternas åtgärder enligt artikel 3.3 omfatta det konsumentskydd som anges i direktivets bilaga I (se nedan).

Åtgärder mot energifattigdom

I artikel 3.4 i gasmarknadsdirektivet anges att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställs. Som exempel på lämpliga åtgärder anges nationella energihandlingsplaner och förmåner inom de sociala trygghetssystemen och att stödja energieffektivitetsförbättringar. Regeringen bedömer att bestämmelsen inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd.

Rätt att välja leverantör

Bestämmelserna i artikel 3.5 i gasmarknadsdirektivet är nya och behandlar rätten att få sin naturgasförsörjning tryggad av en naturgasleverantör oberoende av vilken medlemsstat naturgasleverantören är registrerad i, allt under förutsättning att denne samtycker. Några hinder för företag från andra medlemsstater att etablera sig som leverantör i Sverige finns inte så länge som företagen uppfyller de krav som ställs på svenska naturgasleverantörer. Artikel 3.5 föranleder därför inte någon åtgärd.

Leverantörsbyte och förbrukningsuppgifter

I artikel 3.6 i gasmarknadsdirektivet anges att om en kund, under iakttagande av de avtalsenliga villkoren, önskar byta naturgasleverantör ska den eller de berörda operatörerna genomföra bytet inom tre veckor

och att kunden har rätt till samtliga relevanta förbrukningsuppgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder garanteras dessa rättigheter på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.

När det gäller leverantörsbyte uppfyller inte den gällande lagstiftningen i Sverige direktivets krav. De lagstiftningsåtgärder som krävs behandlas närmare i avsnitt 18.

Kravet att kunden ska ha rätt till förbrukningsuppgifter är tillgodosett genom bestämmelserna om mätning och rapportering i 3 kap. 7 § naturgaslagen och de föreskrifter som Energimarknadsinspektionen har meddelat i frågan (EIFS 2008:1). I fråga om konsumenter finns emellertid ytterligare bestämmelser om förbrukningsuppgifter i direktivets bilaga I (se nedan).

Även punkten 1 h i direktivets *bilaga I* behandlar kundernas tillgång till sina förbrukningsuppgifter. Kunden ska genom avtal och utan kostnad kunna ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dem till det företaget. Regeringen bedömer att det inte krävs någon ytterligare åtgärd utan att kravet blir i praktiken detsamma som i artikel 3.6. Som framgått ovan är detta omhändertaget genom bestämmelserna om mätning och rapportering.

I punkten 1 i i bilagan stadgas att kunderna ska tillförsäkras klar och tydlig information om den faktiska gasförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen gasförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningsutrustning. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet.

Det kan konstateras att de krav som finns när det gäller mätning, avläsningsfrekvens och rapportering för naturgas ser annorlunda ut än vad som gäller för elmarknaden. De närmare bestämmelserna finns i Energimarknadsinspektionens föreskrifter (EIFS 2008:1). Avläsningsfrekvensen beror på hur stor kundens årsförbrukning är. Av den utredning som Svenska Gasföreningen genomförde under 2009 framgår att det i Sverige finns ungefär 600 gaskunder som är dygnsavlästa, 1 200 kunder som är månadsavlästa och 16 500 kunder som är årsavlästa. Ungefär 15 500 kunder, som bor i flerbostadshus och använder gasspis, är inte avlästa alls utan betalar en fast årsavgift. NELGA har bedömt att någon ytterligare reglering när det gäller tillgång till förbrukningsuppgifter på naturgasmarknaden inte bör införas.

Mot bakgrund av att det framgår av kravet i direktivet att kapaciteten hos kundens mätningsutrustning ska beaktas så är det alltså bara ungefär 1 800 kunder som möjligen skulle kunna ta del av förbrukningsuppgifter månadsvis. Det kan dessutom antas att en förhållandevis stor andel av de kunder som blir avlästa dygns- eller månadsvis inte faller under konsumentdefinitionen och därmed inte omfattas av kravet i direktivets bilaga I. Sammantaget instämmer regeringen i NELGA:s bedömning att någon ytterligare reglering inte bör införas. Regeringen föreslår nedan att Energimarknadsinspektionen ges i uppdrag att bedöma om det finns skäl för att införa krav på s.k. smarta mätare för naturgaskunder. Om ett sådant krav skulle införas blir det också naturligt att kraven på mätning och rapportering skulle ändras.

Artikel 3.7, som innehåller bestämmelser om åtgärder för måluppfyllelse, innebär i materiellt hänseende ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG och föranleder inga åtgärder.

Energieffektivisering

I artikel 3.8 i gasmarknadsdirektivet åläggs medlemsstaterna att främja energieffektivitet genom att starkt rekommendera att naturgasföretagen optimerar kundernas gasförbrukning. Detta kan till exempel ske genom att de tillhandahåller energiförvaltning, utvecklar prissättningssystem som gynnar energieffektivisering eller genom att införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt. Regeringen bedömer inte att bestämmelsen föranleder någon lagstiftningsåtgärd. I fråga om smarta mätare finns dock krav i bilaga I till direktivet, vilka behandlas nedan.

Kontaktpunkt för konsumenter

Genom artikel 3.9 i gasmarknadsdirektivet har det tillkommit en skyldighet för medlemsstaterna att se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist. Sådana kontaktpunkter kan vara en del av den allmänna konsumentupplysningen. I artikel 3.9 andra stycket anges vidare att medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, t.ex. i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.

I Sverige finns inte en sådan kontaktpunkt för konsumenter som avses i artikel 3.9. Frågan kräver inte reglering i lag. Regeringen avser att utse en kontaktpunkt för konsumenter i en annan ordning (jfr avsnitt 5.3).

När det gäller kravet att tillhandahålla en oberoende mekanism för behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol bedömer regeringen att Sverige uppfyller detta dels genom den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket, dels genom att Allmänna reklamationsnämnden kan pröva tvister mellan konsumenter och naturgasleverantörer. Några särskilda lagstiftningsåtgärder i anledning av artikel 3.9 andra stycket är därför inte nödvändiga.

Undantag från krav på tillståndsförfarande samt rapportering till kommissionen

Artikel 3.10 och 3.11, som behandlar undantag från krav på tillståndsförfarande samt rapportering till kommissionen, motsvarar artikel 3.5 och 3.6 i direktiv 2003/55/EG och är i materiellt hänseende oförändrade. Några särskilda lagstiftningsåtgärder är inte nödvändiga.

Artikel 3.12 i gasmarknadsdirektivet riktar sig till EU-kommissionen som, efter samråd med berörda intressenter, ska fastställa en tydlig och kortfattad kontrollista för energianvändare med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att gashandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.

Bestämmelserna i artikel 3.12 föranleder enligt regeringens bedömning inga lagstiftningsåtgärder.

Särskilt om konsumentskyddsåtgärder

Bilaga I till gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om konsumentskyddsåtgärder.

I punkten 1, som i stor utsträckning har samma innehåll som bilaga A till direktiv 2003/55/EG, anges att de åtgärder som avses i artikel 3 ska tillförsäkra kunderna en rad rättigheter. Hit hör till en början rätten till ett avtal med naturgasföretaget i vilket en rad närmare angivna uppgifter ska finnas. Det som är nytt i förhållande till direktiv 2003/55/EG när det gäller avtalets innehåll är att det ska finnas information om konsumenträttigheter.

I sak innehåller punkten 1 även nyheter i följande avseenden.

Konsumentens rätt till ett brett val av betalningssätt kompletteras med ett förbud mot oskälig diskriminering mellan kunder beroende på valt betalningssätt. Det anges vidare att eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika förbrukningen.

Naturgasföretagen ska ge alla kunder en god standard såväl när det gäller tillhandahållandet av tjänster som vid behandlingen av klagomål.

Konsumenterna ska ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att ge en naturgasleverantör tillgång till sina mätaruppgifter. De ska vidare få klar och tydlig information om den faktiska gasförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen gasförbrukning.

Kunden ska ha rätt till slutavräkning efter varje byte av naturgasleverantör senast sex veckor efter det att bytet skett. Kundernas rätt till förbrukningsuppgifter och slutavräkning har kommenterats ovan.

Regeringen bedömer att det finns skäl att mot bakgrund av de nya kraven införa bestämmelser i naturgaslagen om innehållet i konsumentavtal, företagens skyldighet att tillhandahålla information, förbud mot att missgynna en konsument på grund av det betalningssätt konsumenten har valt, förskottsbetalning, klagomålshantering och rätten till slutavräkning. I detta sammanhang finns det vidare skäl att uppmärksamma frågor om konsumentens rättigheter vid ändring av avtalsvillkor och möjligheten att byta gashandlare utan särskild kostnad, även om gasmarknadsdirektivet i dessa delar inte innebär någon ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG. Överväganden och förslag finns i avsnitt 19.

Kraven avseende att konsumenten ska få tillgång till sina förbrukningsuppgifter och information om kostnad och förbrukning har berörts ovan.

Av punkten 2 i bilaga I framgår att medlemsstaterna ska se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på gasmarknaderna. Genomförandet att dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning, och bedömningen kan även avse vad för slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva samt vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution. En sådan bedömning ska göras senast den 3 september 2012.

Någon lagstiftningsåtgärd är i nuläget inte påkallad när det gäller smarta mätare. Det är dock nödvändigt att genomföra den föreskrivna bedömningen. Energimarknadsinspektionen bör därför ges i uppdrag att göra en ekonomisk bedömning av de kostnader och den nytta de smarta mätarna för med sig för marknaden och konsumenten.

Tillståndsförfaranden

Artikel 4, som behandlar tillståndsförfaranden, är oförändrad jämfört med 2003/55/EG och har tidigare inte föranlett några ändringar av svensk lagstiftning

Övervakning av försörjningstryggheten

I *artikel 5* finns bestämmelser om medlemsstaternas övervakning av försörjningstryggheten. Dessa är i materiellt hänseende oförändrade jämfört med direktiv 2003/55/EG.

Regional solidaritet

Artikel 6 innehåller helt nya bestämmelser om regional solidaritet. I artikeln anges att medlemsstaterna, för att säkerställa försörjningstryggheten på den inre marknaden för naturgas, ska samarbeta i syfte att främja regional och bilateral solidaritet. Bestämmelserna i artikeln har sedan gasmarknadsdirektivets beslutades blivit överspelade genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG (EUT L 295, 12.11.2010, s. 1, Celex 32010R0994), den s.k. gasförsörjningsförordningen, och kräver inga genomförandeåtgärder.

Främjande av regionalt samarbete

Den nya *artikel 7* reglerar hur regionalt samarbete ska främjas Medlemsstaterna, liksom tillsynsmyndigheterna, är enligt artikel 7.1 skyldiga att samarbeta för att underlätta det regionala samarbete som på senare år har utvecklats mellan tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem på regional nivå. Främst ska samarbetet underlättas mellan

de systemansvariga för överföringssystemen bl.a. i gränsöverskridande frågor.

Energimarknadsinspektionen har uppgiften att för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Energimarknadsinspektionen har även i uppdrag att samarbeta med nordiska och övriga europeiska tillsynsmyndigheter i syfte att verka för en harmonisering av regelverk så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU (1 § 7 och 8 förordningen [2007:1118] med instruktion för Energimarknadsinspektionen. I myndighetsinstruktionen anges även att Energimarknadsinspektionen inom sitt område ska fullgöra de uppgifter som följer av direktiv 2003/55/EG (1 § 6 b). Utöver den nödvändiga uppdateringen av myndighetsinstruktionen krävs inga nya föreskrifter i denna del.

Enligt artikel 7.2 ska även byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna, och den kan också utfärda rekommendationer om den anser att det krävs bindande regler för att samarbetet ska fungera. Bestämmelsen riktar sig till ACER.

I artikel 7.3 anges att medlemsstaterna ska se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet. Tilldelningen av kapacitet sker via Dragör, som är beläget i Danmark, och som opereras av den danska systemansvarige, Energinet.dk. Det finns redan samarbetsavtal avseende systemdriften mellan det svenska och danska systemet.

I artikel 7.4 regleras vad som gäller om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystem deltar i ett samriskföretag som inrättats för att genomföra samarbetet. I dessa fall ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. Planen ska godkännas av ACER. De övervakningsansvariga hos de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

Som framgår i avsnitt 21.2, föreslår regeringen att det ska införas åtskilt ägande på den svenska naturgasmarknaden. Något allmänt krav att upprätta övervakningsplan ska inte gälla i fråga företag som har genomfört åtskilt ägande. Det finns i nuläget inga samriskföretag som är verksamma i Sverige. Regelverket behöver dock kompletteras i enlighet med artikel 7.4 för att reglera vad som ska gälla i en situation där ett vertikalt integrerat företag ingår i ett samriskföretag som agerar på den svenska naturgasmarknaden.

NELGA har emellertid inte lämnat några förslag till särskilda bestämmelser om samriskföretag. Utredningens förslag behöver kompletteras i denna del. Regeringen avser därför att utreda frågan.

Tekniska regler

Artikel 8 anger bl.a. att medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler.

Bortsett från ett tillägg, som riktar sig till ACER innebär artikeln ingen förändring i sak i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

16.4 Överföring, lagring och LNG

Kapitel III i gasmarknadsdirektivet (artiklarna 9–16) innehåller regler om överföring, lagring och kondenserad naturgas (LNG).

Åtskillnad av systemansvariga

Artikel 9 i gasmarknadsdirektivet innehåller tolv punkter som beskriver de krav på effektiv åtskillnad och oberoende som ställs på överföringssystemet som sådant och på en systemansvarig för överföringssystemet (transmission system operator, TSO). I det följande används även termen ”transmissionsnätsoperatör” för systemansvarig för överföringssystem.

Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för detta. Detta hindrar dock inte, enligt artikel 9.5, att två eller flera företag som äger överföringssystem bildar ett samriskföretag, som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig i två eller flera medlemsstater. I ett sådant samriskföretag får inget annat företag ingå såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 14 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med kapitel IV i direktivet.

Åtskilt ägande

Som framgått medger direktivet ett flertal sätt på vilket effektiv åtskillnad kan uppnås. Det åtskilda ägandet beskrivs i artikel 9.1–9.3 och 9.6. Regleringen av åtskilt ägande bygger på konceptet om kontroll som definieras närmare i artikel 2.36. Definitionen är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EUT L 24, 29.1.2004, s. 1, Celex 32004R0139), EG:s koncentrationsförordning. Med kontroll avses i direktivet rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag.

Som påpekats ovan riktar sig bestämmelserna om effektiv åtskillnad till både överföringssystemet och transmissionsnätsoperatören. NELGA har använt uttrycket ”TSO-lösning” som beteckning för det åtskilda ägandet enligt artikel 9.1–9.3 och 9.6.

Enligt artikel 9.1 råder förbud mot att någon från handel eller produktion direkt eller indirekt utövar kontroll över TSO eller överföringssystem och vice versa. Samma person(er) får inte utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder en TSO eller ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver handel eller produktion. Vidare får inte samma person vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en transmis-

sionsnätsoperatör eller ett överföringssystem. Innebörden av begreppet rättighet exemplifieras närmare i artikel 9.2 och ska i synnerhet omfatta rätten att rösta, befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget samt rätten att inneha ägarmajoriteten.

Enligt artikel 9.3 utvidgas åtskillnadskraven till att även omfatta åtskillnad i förhållanden till handel eller produktion enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072), det s.k. elmarknadsdirektivet, och vice versa.

Med person avses i direktivet enskilda personer, företag eller andra offentliga eller privata enheter. Av artikel 9.6 följer dock att statlig eller offentlig verksamhet inte ska anses som samma person om produktion eller handel respektive TSO eller överföringssystem drivs av två separata offentliga organ. Problematiken aktualiseras inte på den svenska naturgasmarknaden, eftersom den svenska staten inte äger något transmissionsnät för naturgas och inte heller bedriver produktion av eller handel med gas.

Kraven på åtskilt ägande gäller från och med 3 mars 2012.

Kommersiellt känsliga uppgifter

Artikel 9.7 behandlar skyddet av kommersiellt känsliga uppgifter. I det fall en transmissionsnätsoperatör tidigare har ingått i ett vertikalt integrerat företag, ska medlemsstaterna se till att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter enligt artikel 16 som innehas av transmissionsnätsoperatören inte överförs till företag som bedriver handel eller produktion.

Senareläggning av förbud

Om en TSO inte är ett vertikalt integrerat företag har medlemsstaterna även möjlighet att senarelägga förbuden i artikel 9.1 b och c, dvs. att samtidigt utöva kontroll över handel eller produktion och TSO eller överföringssystem samt att utse styrelseledamöter m.m. i båda verksamheterna. I detta fall medges i artikel 9.4 en förlängd övergångstid till och med 3 mars 2013. Bestämmelsen har tillkommit för att lösa en specifik situation i ett annat medlemsland och problematiken är inte aktuell för svensk naturgasmarknad.

Alternativ till åtskilt ägande

Gasmarknadsdirektivet innehåller alternativ som inte medför att vertikalt integrerade företag tvingas att sälja sina transmissionsnät eller sin transmissionsverksamhet. Alternativen gäller endast för överföringssystem som den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag.

Medlemsstaterna kan enligt artikel 9.8 välja att utse en oberoende systemansvarig (ISO) enligt artikel 14, följa bestämmelserna om oberoende systemansvariga för överföringssystem (ITO) i kapitel IV eller, enligt artikel 9.9 visa att det finns arrangemang som säkerställer att

transmissionsnätsoperatören faktiskt är mer oberoende än vad som föreskrivs i kapitel IV. I det senare fallet ska kommissionen på förhand kontrollera att befintliga arrangemang säkerställer ett mer effektivt oberoende än bestämmelserna i kapitel IV och fatta ett beslut om certifiering som tillsynsmyndigheten har att följa (artikel 9.10). Kommissionen får i detta fall ett större inflytande än vad som gäller vid en reguljär certifiering (jfr avsnitt 14.4.3).

Förtydliganden

Vertikalt integrerade företag som äger ett transmissionssystem får enligt artikel 9.11 inte hindras från att genomföra åtskilt ägande. Slutligen förtydligas i artikel 9.12 att företag som bedriver handel eller produktion inte under några omständigheter får utöva någon form av kontroll över en transmissionsnätsoperatör i en medlemsstat som tillämpar alternativet med åtskilt ägande.

Effektiv åtskillnad i Sverige

I naturgaslagen finns i dag bestämmelser om juridisk och personell åtskillnad samt särredovisning. Bestämmelserna uppfyller inte kraven i artikel 9 i gasmarknadsdirektivet. Det är således nödvändigt med lagstiftning i denna del. Övervägande och förslag redovisas i avsnitt 21.

Certifiering

I *artikel 10* i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Certifieringen innebär att tillsynsmyndigheten ska göra en förhandsprövning av att åtskillnadskraven i artikel 9 är uppfyllda och därefter fortlöpande kontrollera åtskillnaden i enlighet med de förfaranden som finns angivna i artikel 10 i direktivet och artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

Om överföringsverksamheten eller överföringssystemet kontrolleras av, eller kan komma att kontrolleras av, en eller flera personer från tredje land gäller mer rigorösa regler enligt *artikel 11* i gasmarknadsdirektivet. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten, som i sin tur utan dröjsmål ska underrätta kommissionen om sådana omständigheter.

Det saknas för närvarande bestämmelser om certifiering, godkännande och utnämning av systemansvariga för överföringssystem samt om certifiering i förhållande till tredjeländer. Bestämmelser om sådana förfaranden måste sålunda införas i svensk rätt. De närmare övervägandena och förslagen redovisas i avsnitt 22.

Utseende av systemansvariga för lagringssystem och LNG-anläggningar

Artikel 12 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om utseende av systemansvariga för lager och LNG-anläggningar. Bestämmelsen har, jämfört med direktiv 2003/55/EG, ändrats så att den inte längre reglerar

utnämnande av systemansvariga för överföringssystem, eftersom dessa nu ska certifieras och godkännas enligt de detaljerade bestämmelserna i artiklarna 10 och 11. Ändringen medför inte någon lagstiftningsåtgärd.

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överförings-, lagrings- eller LNG-anläggningar

Artikel 13 beskriver de uppgifter som åligger de systemansvariga för överförings-, lagrings- eller LNG-anläggningar. *Svenska kraftnät* har, med hänvisning till experten chefsjuristen Bertil Perssons särskilda yttrande, anfört att den av NELGA föreslagna implementeringen inte är korrekt. Bertil Persson har pekat på dels den nya bestämmelsen i artikel 13.2, dels på den i artikel 13.3 föreskrivna skyldigheten att fastställa transmissionsnätsägarnas avgifter för användande av deras nät för obalanser i energitillförseln på ett sätt som är förenligt med artikel 41.6

I artikel 13.2 finns en ny bestämmelse som innebär att varje systemansvarig för överföringssystem ska bygga upp en tillräcklig gränsöverskridande kapacitet för att integrera en europeisk överföringsstruktur för att tillgodose alla ekonomiskt rimliga och tekniskt genomförbara kapacitetsbehov och ta hänsyn till en tryggad gasförsörjning. Regeringen bedömer att dess generellt hållna krav ryms inom bestämmelsen i 3 kap. 1 § naturgaslagen, där det anges att den som bedriver överföring av naturgas ansvarar för drift och underhåll och vid behov, utbyggnad av sitt ledningssystem och, i tillämpliga fall, dess anslutning till andra ledningssystem.

Artikel 13.3, som gäller den systemansvariges regler om balans av överföringssystemet, överensstämmer i huvudsak med artikel 8.2 i direktiv 2003/55/EG, som har genomförts i Sverige genom 7 kap. 5 och 6 §§ naturgaslagen (2005:403). Frågan om fastställande av avgifter enligt artikel 41.6 behandlas i avsnitt 16.9 nedan.

Oberoende systemansvariga

Enligt *artikel 14* i gasmarknadsdirektivet får den berörda medlemsstaten, baserat på förslag från ägaren till överföringssystemet, besluta att utse en oberoende systemansvarig (ISO). Genom detta alternativ uppnås en effektiv åtskillnad då överföringssystemets ägare mer eller mindre fråntas alla uppgifter utom de som är direkt kopplade till själva ägandet och som regleras i artikel 14.5. Den systemansvariges uppgifter enligt artikel 13 övertas i stället av ISO:n. Denne ska vara en aktör som uppfyller kraven på åtskilt ägande från annan verksamhet med handel eller produktion av gas eller el. Härigenom kan samma grad av oberoende uppnås som vid åtskilt ägande, men utan att ett vertikalt integrerat företag tvingas avyttra sina tillgångar.

Frågan om artikel 14 kräver genomförandeåtgärder är knuten till hur medlemsstaten väljer att genomföra effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i gasmarknadsdirektivet. Överväganden och förslag i denna del redovisas i avsnitt 21.

Åtskillnad av ägare till överföringssystem och systemansvariga för lagringssystem

I *artikel 15* i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om åtskillnad dels i fråga om ägaren till ett överföringssystem i det fall ISO-alternativet tillämpas, dels i fråga om systemansvariga för ett lagringssystem. En systemansvarig för lagringssystem definieras enligt artikel 2.10 i direktivet som varje fysisk eller juridisk person som bedriver lagringsverksamhet och som ansvarar för driften av en lagringsanläggning. Kraven motsvarar den funktionella åtskillnad som föreskrevs i artikel 9 i direktiv 2003/55/EG.

När det gäller ägare till överföringssystem är kraven i artikel 15 relevanta bara i medlemsstater som väljer att använda ISO-alternativet. Närmare överväganden i denna del redovisas i avsnitt 21.

I fråga om systemansvariga för lagringssystem finns sedan tidigare krav på juridisk och så kallad personell åtskillnad i 4 kap. 2 § naturgaslagen. Det saknas dock bestämmelser som fullt ut svarar mot det som stadgas i artikel 15 i gasmarknadsdirektivet. Det är därför nödvändigt att införa nya bestämmelser i den svenska lagstiftningen. NELGA har emellertid inte lämnat något författningsförslag i denna del. Det saknas därför i nuläget tillräckligt underlag för att föreslå en reglering. Regeringen avser att utreda frågan och återkomma med ett lagförslag.

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem och ägare till överföringssystem

Artikel 16 i gasmarknadsdirektivet motsvarar i stort artikel 10 i direktiv 2003/55/EG. Det har emellertid tillkommit nya krav.

Av artikel 16.1 framgår sålunda, utöver vad som tidigare föreskrevs om sekretess, att berörda systemansvariga i synnerhet inte ska röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att trygga efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare, inklusive i fall av en systemansvarig med kombinerat ansvar, den systemansvariga för distributionssystemet, och övriga delar av företaget inte heller har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

Det kombinerade systemansvaret som bestämmelsen refererar till regleras i artikel 29. Där ges möjlighet att tillåta ett kombinerat systemansvar för överförings-, LNG-, lagrings- och distributionssystemen under förutsättning att den systemansvarige uppfyller kraven på effektiv åtskillnad. Den svenska naturgaslagen tillåter i dag ett kombinerat systemansvar. Regeringen bedömer därför att det är nödvändigt att införa ett förbud mot gemensamma funktioner i enlighet med artikel 16.1 i gasmarknadsdirektivet.

Vidare har det i artikel 16.3 tillkommit ett krav på att information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en väl fungerande marknad ska offentliggöras. Även i denna del bedömer regeringen att lagstiftning är nödvändig.

NELGA har inte bedömt att några åtgärder behöver vidtas för att genomföra artikel 16 i gasmarknadsdirektivet. Inte heller remissinstanserna har berört frågan. Det saknas därför i nuläget underlag för en författningsreglering. Regeringen avser att utreda frågan och återkomma med ett förslag.

16.5 Oberoende systemansvariga för överföring (ITO)

Kapitel IV i gasmarknadsdirektivet, Oberoende systemansvariga för överföring (ITO), innehåller artiklarna 17–23. Bestämmelserna är nya i förhållande till direktiv 2003/55/EG. De detaljerade föreskrifterna i kapitlet syftar till att åstadkomma en effektiv åtskillnad och samma grad av oberoende som vid åtskilt ägande, men utan att ett vertikalt integrerat företag tvingas att avyttra sina tillgångar. Kapitlet har betydelse för de medlemsstater som väljer andra alternativ för effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i direktivet än åtskilt ägande. Regeringens närmare överväganden och förslag i fråga om effektiv åtskillnad redovisas i avsnitt 21.

16.6 Distribution och leverans

Kapitel V i gasmarknadsdirektivet (artiklarna 24–29) innehåller bestämmelser om distribution och leverans.

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Artikel 24 i gasmarknadsdirektivet med bestämmelser om utseende av systemansvariga för distributionssystemet är oförändrad i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystemet

Artikel 25 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om de uppgifter en systemansvarig för ett distributionssystem har. Artikel 25.1 är något omformulerad med krav på att främja energieffektivisering och att den systemansvariga ska se till att nätet har en långsiktig förmåga att uppfylla rimliga krav på distributionen samt att de systemansvariga på affärsmässiga villkor ska driva, underhålla och utveckla näten. Kraven på att främja energieffektivitet torde vara täckt av miljöbalkens bestämmelser. Övriga ändringar innefattas av nuvarande bestämmelser i 3 och 6 kap. naturgaslagen. Det saknas därmed behov av att ändra lagstiftningen.

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

I artikel 26 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om åtskillnad för systemansvariga för distribution.

Om den systemansvariga för distribution är en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne, åtminstone vad avser juridisk form, organisa-

tion och beslutsfattande, vara oberoende av annan verksamhet utan samband med, distribution. Artikel 26.2 innehåller de kriterier som ska uppfyllas för att säkerställa oberoendet. De gällde även enligt direktiv 2003/55 EG Det fanns emellertid en möjlighet enligt det tidigare direktivet att undanta koncerner som hade färre än 100 000 anslutna kunder. Samma möjlighet finns nu genom artikel 26.4 i gasmarknadsdirektivet.

Sverige har utnyttjat möjligheten till undantag, vilket inneburit att de svenska naturgasdistributörerna helt har undantagits från kraven i delar av artikel 26.2. Vissa av kraven har dock omsatts i svensk lagstiftning genom bestämmelser i naturgaslagen om juridisk och personell åtskillnad (3 kap. 2 §) och skyldighet att upprätta en övervakningsplan (3 kap. 9 §).

Det nya gasmarknadsdirektivet innebär att det ställs strängare krav när det gäller upprättandet av övervakningsplan (artikel 26.2 d). Regeringen bedömer att de nya reglerna i denna del motiverar att de svenska bestämmelserna ses över. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 23.1 och 23.2.

Vidare finns nya bestämmelser i artikel 26.3, där det nu framgår att vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem inte får, i synnerhet i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det integrerade företaget har. Regeringen bedömer att det är motiverat med lagstiftning i denna del. Överväganden och förslag finns i avsnitt 23.3.

I ett ytterligare tillägg i artikel 26.3 anges att medlemsstaterna ska se till att de systemansvarige för distributionssystemen som ingår i ett vertikalt integrerat företag övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att de inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Denna uppgift omfattas redan av den tillsyn som bedrivs i fråga om övervakningsplanerna och föranleder därför ingen särskild åtgärd.

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystemet

Artikel 27 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om sekretess och är oförändrad.

Slutna distributionssystem

Artikel 28 i gasmarknadsdirektivet innehåller nya bestämmelser om undantag för slutna distributionssystem. Enligt artikel 28.1 får medlemsstaterna föreskriva att den nationella tillsynsmyndigheten ska kunna klassificera vissa gassystem som slutna distributionssystem. Om ett distributionssystem klassificeras som slutet får medlemsstaterna, enligt artikel 28.2 föreskriva att tillsynsmyndigheten undantar det slutna systemet från skyldigheten att få tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, godkända innan de träder i kraft. Användarna av det slutna systemet kan dock i samband med att undantaget beviljas, enligt artikel 28.3 alltid begära att tarifferna ses över och godkänns. Regeringen

bedömer att de undantag artikeln medger bör utnyttjas och utvecklar sina överväganden om hur detta ska ske i avsnitt 24.

Kombinerat systemansvar

I *artikel 29* i gasmarknadsdirektivet har det genomförts konsekvensändringar i bestämmelserna om kombinerat systemansvar till följd av kraven på effektiv åtskillnad, och artikeln har även kompletterats med de undantag som gäller för Cypern, Luxemburg och Malta. Den svenska naturgaslagen tillåter i dag ett kombinerat systemansvar och ändringarna föranleder ingen lagstiftningsåtgärd. Det kombinerade systemansvaret kommenteras även ovan i samband med artikel 16 i direktivet.

16.7 Särredovisning och transparens i bokföringen

Kapitel VI i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om särredovisning och transparens i bokföringen. Bestämmelserna, som omfattar *artiklarna 30 och 31*, är oförändrade i materiellt hänseende, bortsett från en förtydligande hänvisning till de nationella tillsynsmyndigheterna som avses i artikel 39.1, och föranleder ingen lagstiftningsåtgärd.

16.8 Organisation av tillträde till systemet

Kapitel VII i gasmarknadsdirektivet (artiklarna 32–38) innehåller bestämmelser om organisationen av tillträde till systemet.

Tillträde för tredje part

Några materiella ändringar har inte gjorts i *artikel 32*, som innehåller bestämmelser om tredjepartstillträde.

Tillträde till lagring

Artikel 33 behandlar tillträde till lager. I artikel 33.1 andra stycket finns ett nytt krav på att tillsynsmyndigheten eller medlemsstaterna ska fastställa vilka regler för tillträde som ska tillämpas för lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning. De ska vidare offentliggöra eller ålägga systemansvariga för lagringsanläggningarna och överföringssystem att offentliggöra, vilka lagringsanläggningar eller delar av sådana anläggningar respektive vilken lagring av gas i rörledning som tillhandahålls i enlighet med de olika förfaranden som anges i artikel 33.3 och 33.4. Detta ska dock inte påverka medlemsstaternas möjlighet att välja mellan reglerat eller förhandlat tillträde.

Frågan om reglerat eller förhandlat tillträde behandlades i samband med genomförande av direktiv 2003/55/EG. Sverige valde alternativet med reglerat tillträde till lager. I 4 kap. 5 § naturgaslagen anges att den som innehar en lagringsanläggning eller en transmissionsledning är skyldig att på skäliga villkor lagra naturgas för annans räkning. Enligt

6 kap. 2 § ska tariffer för lagring av naturgas vara skäliga objektiva och icke-diskriminerande. Tarifferna ska enligt 6 kap. 4 § offentliggöras och den systemansvarige ska också på begäran lämna skriftlig uppgift om tariffen på begäran. Tarifferna eller villkoren för tillhandahållande av lagringstjänsterna är föremål för Energimarknadsinspektionens tillsyn enligt 10 kap. 1 § naturgaslagen. Sverige har därmed infört reglerat tillträde till lagring i svenska lagringsanläggningar och transmissionsledningar. Genom lagstiftningen får även de kriterier enligt vilka det kan fastställas vilka regler som ska tillämpas för lagringen anses vara fastställda och offentliggjorda. Dessa regler omfattar all lagring i Sverige. Regeringen bedömer inte att det krävs några åtgärder för att genomföra kraven i artikel 33.1 bortsett från utformningen av tarifferna för lagring, som behandlas närmare i artikel 33.4. Överväganden och förslag i denna del finns i avsnitt 25.

Artikel 33.2, som innehåller vissa undantag från bestämmelserna i artikel 33.1, är oförändrad i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

Artikel 33.3, som behandlar förhandlat tillträde, är inte relevant för svenska förhållanden.

I artikel 33.4, som behandlar det reglerade tillträdet, finns nu ett krav på samråd med systemanvändarna i samband med utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande. Bestämmelser om samråd saknas i den nuvarande naturgaslagen och behöver införas. Överväganden och förslag finns i avsnitt 25.

Tillträde till tidigare led i rörledningsnätet

I *artikel 34* finns bestämmelser om tillträde till tidigare led i rörledningsnätet, s.k. uppströmsledningar. Artikeln är oförändrad i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

Vägrat tillträde

Artikel 35, som behandlar vägrat tillträde, innebär ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

Ny infrastruktur

Artikel 36 behandlar undantag för större naturgasinfrastrukturprojekt. Större sådana projekt får på begäran undantas från direktivets bestämmelser om åtskillnad och tredjepartstillträde till reglerade tariffer samt balanstjänster. Bestämmelserna om förutsättningar för undantag och om förfarandet fanns redan i direktiv 2003/55/EG och har genomförts i svensk rätt genom 9 kap. naturgaslagen.

Bestämmelserna i artikel 36 innebär inga stora sakliga ändringar i förhållande till direktiv 2003/55/EG. Det har dock tillkommit bestämmelser om förfarandet som motiverar ändringar i den svenska lagstiftningen.

Enligt naturgaslagen beviljas undantag av regeringen efter att tillsynsmyndigheten yttrat sig och offentliggjort sitt yttrande. Det framgår sålunda av artikel 36.4 och 36.5 att det i vissa fall är ACER som har att

fatta beslutet om undantag. Medlemsstaterna får dock enligt artikel 36.7 föreskriva att det formella beslutet i stället ska fattas av ett relevant organ i medlemsstaten efter yttrande från ACER. Det har vidare införts mer detaljerade bestämmelser om förfarandet i artikel 36.6, 36.8 och 36.9.

NELGA har inte bedömt att det krävs några nya genomförandeåtgärder i anledning av artikel 36 i gasmarknadsdirektivet. Utredningen har därför inte utarbetat något författningsförslag. Remissinstanserna har inte berört frågan, som har praktisk betydelse för naturgasföretag som vill investera i ny infrastruktur. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att det krävs ytterligare utredning innan ett förslag kan läggas fram.

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

Artikel 37 som behandlar öppnande av marknader och ömsesidighet är i materiellt hänseende oförändrad och kräver ingen åtgärd.

Direktledningar

Även *artikel 38* som behandlar direktledningar är i materiellt hänseende oförändrad och kräver ingen åtgärd.

16.9 Nationella tillsynsmyndigheter

Kapitel VIII, Nationella tillsynsmyndigheter, omfattar artiklarna 39–44. De åtgärder som är nödvändiga för genomförandet i Sverige kan i stor utsträckning ske genom förordningar, t.ex. genom att en hänvisning till direktiv 2003/55/EG byts ut mot en hänvisning till gasmarknadsdirektivet. I det följande behandlas endast de delar närmare där det krävs att de svenska bestämmelserna ändras på andra sätt än genom rena uppdateringar av hänvisningar.

Tillsynsmyndighetens utnämning och oberoende

I *artikel 39* finns bestämmelser om tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende. Artikeln motsvarar i huvudsak artikel 25.1 i direktiv 2003/55/EG. Bestämmelserna har preciserats när det gäller myndighetens oberoende ställning.

Av artikel 39.1 i gasmarknadsdirektivet framgår att varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet. Det krävs inga särskilda åtgärder för att genomföra detta krav. Tillsynsmyndigheten enligt naturgaslagen, dvs. Energimarknadsinspektionen, fungerar i Sverige som nationell tillsynsmyndighet enligt direktivet.

I artikel 39.2 och 39.3 finns bestämmelser om undantag från artikel 39.1. De saknar relevans i Sverige.

I artikel 39.4 anges att medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att myndigheten utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska vissa angivna åtgärder genomföras. Regeringen bedömer att kraven i artikeln är uppfyllda genom de bestämmelser i 12 kap. 2 § regeringsformen som

säkerställer förvaltningsmyndigheternas oberoende och de krav på opartiskhet som kommer till uttryck bl.a. i reglerna om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223).

Av artikel 39.5 framgår att medlemsstaterna, för att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning, ska se till att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ. Medlemsstaten ska även se till att myndigheten har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter. Därvid ska medlemsstaten se till att ledamöterna i tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till tjänstefel enligt nationell lag.

Kraven i artikel 39.5 kräver enligt regeringens bedömning inga särskilda genomförandeåtgärder i Sverige. Det finns skäl att något närmare beröra frågan om förordnandet av myndighetens ledning. I den delen kan dock hänvisas till vad som anförts i avsnitt 5.10 med anledning av motsvarande bestämmelser i artikel 35.5 i elmarknadsdirektivet.

Tillsynsmyndigheternas allmänna mål

Artikel 40 i gasmarknadsdirektivet behandlar tillsynsmyndighetens allmänna mål. Den är ny och anger åtta allmänna mål som myndigheten ska vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till. Myndigheten är skyldig att beakta dessa mål när den utför sina uppgifter enligt artikel 41 i direktivet (se nedan). Artiklarna kompletterar således varandra. Uppgifterna ska i förekommande fall utföras i samarbete med andra nationella myndigheter, varvid konkurrensmyndigheterna nämns särskilt. Artikeln betonar att tillämpningen inte får inkräkta på de andra myndigheternas behörighet.

I artikel 40 framhålls bl.a. miljömässig hållbarhet, främjandet av energieffektivitet och produktion av gas från förnybara energikällor. Till de allmänna målen hör också att utveckla den gränsöverskridanden kapaciteten i syfte att främja gränsöverskridande handel och stärka den inre marknaden för naturgas. Vidare berörs frågor som handlar om att stärka marknadens funktion och att bidra till att stärka konsumenternas ställning.

Några ändringar i sak av det gällande regelverket är inte motiverade med anledning av artikel 40 i gasmarknadsdirektivet.

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

I *artikel 41* i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om tillsynsmyndigheternas skyldigheter och befogenheter.

Artikel 41.1 innehåller en förteckning över de nationella tillsynsmyndigheternas skyldigheter indelade i 21 underpunkter (a–u). Dessa skyldigheter är i huvudsak sådana som redan i dag ligger på Energi-

marknadsinspektionen, antingen i dess egenskap av tillsynsmyndighet enligt naturgaslagen eller genom särskilda bestämmelser i myndighetsinstruktionen. Av artikel 41.2 första stycket framgår att om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i artikel 41.1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt. Enligt artikel 41.2 andra stycket ska tillsynsmyndigheten vid behov rådgöra med transmissionsnätsoperatörer och samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i artikel 41.1.

Artikel 41.1 i gasmarknadsdirektivet föranleder närmare överväganden i fråga om följande uppgifter för tillsynsmyndigheten.

Av artikel 41.1 e framgår att tillsynsmyndigheten ska lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, ACER och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i artikel 41. För Sveriges del innebär detta att Energimarknadsinspektionen ska sammanställa information även i frågor där andra myndigheter, t.ex. Konsumentverket, står för den praktiska tillsynen.

Enligt artikel 41.1 j ska tillsynsmyndigheten övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och slutförbrukarnivå, även när det gäller naturgasbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, andel kunder som byter gashandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall. I Sverige hanteras denna övervakning redan av olika myndigheter.

För uppgifterna under artikel 41.1 j spelar även Konsumentverket en viktig roll genom sitt uppdrag som förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. Det är därmed rimligt att anta att Konsumentverket kan ha viktiga synpunkter och väsentlig information rörande de aktuella frågorna. Sådana synpunkter och information bör överlämnas till Energimarknadsinspektionen som ansvarar för att rapportera resultaten av övervakningen till EU-kommissionen.

Artikel 41.1 j rör även konkurrensförhållandena på gasmarknaden. Energimarknadsinspektionen verkar redan i dag för effektiv konkurrens på naturgasmarknaden. Det är dock Konkurrensverket som har det övergripande ansvaret för att övervaka konkurrensförhållandena oavsett marknad. Myndigheterna kan därmed inom sina respektive ansvarsområden komma i besittning av information om sådana förhållanden eller beteenden på gasmarknaden som kan ha en negativ inverkan på konkurrensen. Myndigheterna bör på lämpligt sätt informera varandra om dylika förhållanden.

Även artikel 41.1 k rör konkurrensförhållandena på gasmarknaden genom att den avser övervakningen av förekomsten av begränsande avtalsvillkor som kan påverka större icke-hushållskunders möjligheter att teckna avtal med fler än en gashandlare samtidigt. I likhet med vad som sagts i fråga om artikel 41.1 j bedömer regeringen att övervakningen

enligt artikel 41.1 k redan faller inom Energimarknadsinspektionens uppdrag, samtidigt som Konkurrensverket är den myndighet som har det övergripande ansvaret för att övervaka konkurrensförhållandena. Myndigheterna bör på lämpligt sätt informera varandra om dylika förhållanden.

I artikel 41.2 tredje stycket i gasmarknadsdirektivet föreskrivs att eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller ACER i enlighet med direktivet inte ska påverka tillsynsmyndighetens vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt artikel 41 eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller EU-kommissionen. Bestämmelsen föranleder inga åtgärder i Sverige.

I artikel 41.3 i gasmarknadsdirektivet behandlas de ytterligare skyldigheter tillsynsmyndigheten har när en oberoende systemansvarig (ISO) har utsetts enligt artikel 14. Då en ISO-lösning inte är aktuell för svensk del medför punkten inga åtgärder.

Av artikel 41.4 i gasmarknadsdirektivet framgår en skyldighet för medlemsstaterna att se till att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga befogenheter så att de kan utföra sina uppgifter enligt artikel 41.1, 41.3 och 41.6. I fem underpunkter (a–e) anges vissa befogenheter som detta i varje fall ska innefatta. Regeringen bedömer att det som anges i artikel 41.4 inte medför att Energimarknadsinspektionens befogenheter behöver utökas i förhållande till vad som gäller enligt det nuvarande regelverket. När det gäller artikel 41.4 d finns dock skäl att peka på vad som anförts i avsnitt 5.10 om motsvarande krav i artikel 37.4 d i elmarknadsdirektivet.

I artikel 41.5 i gasmarknadsdirektivet behandlas de ytterligare skyldigheter tillsynsmyndigheten har när en oberoende systemansvarig för överföring (ITO) har utsetts enligt kapitel IV. Då en ITO-lösning inte är aktuell för svensk del medför punkten inga förändringar av regelverket.

Artikel 41.6 i gasmarknadsdirektivet motsvarar artikel 25.2 i direktiv 2003/55/EG och innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens förhandsprövning av villkoren för anslutning och tillträde till nationella nät, tillhandahållande av balanstjänster och tillträde till gränsöverskridande infrastruktur.

I artikel 41.6 a behandlas anslutning och tillträde till nationella nät, inbegripet transmissions- och distributionstariffer samt villkor och tariffer för tillträde till LNG-anläggningar. I denna del har inga ändringar gjorts i förhållande till direktiv 2003/55/EG. När det gäller anslutningsavgifter och överföringstariffer finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens förhandsprövning i 6 kap. 5 § naturgaslagen. Det finns däremot inga nationella föreskrifter i fråga om LNG-tariffer. Ett krav på förhandsprövning fanns även i fråga om dessa i direktiv 2003/55/EG men det har inte genomförts i svensk rätt. Naturgaslagen behöver därför kompletteras med bestämmelser om förhandsprövning av LNG-tariffer. NELGA har emellertid inte lämnat något förslag i denna del. Det är därför nödvändigt att komplettera beredningsunderlaget för att kunna återkomma med ett lagförslag.

Artikel 41.6 b gäller förhandsprövning av villkoren för balanstjänster. En bestämmelse om förhandsprövning av villkoren i balansavtalen finns i 7 kap. 5 § andra stycket naturgaslagen. Någon åtgärd är därför inte nödvändig.

Artikel 41.6 c behandlar villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur inklusive förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning. Swedegas AB är det gasnätsföretag i Sverige som innehar gränsöverskridande infrastruktur för naturgas. Även Svenska kraftnät kan beröras av bestämmelserna i sin egenskap av systemansvarig myndighet. Enligt NELGA krävs inga förändringar i det svenska regelverket i denna del. Regeringen bedömer emellertid att ändringar kan vara påkallade i denna del. Det är dock nödvändigt att utreda frågan ytterligare före ett slutligt ställningstagande.

Av artikel 41.7 följer att de metoder och villkor som avses i artikel 41.6 ska offentliggöras. Bestämmelser om offentliggörande finns i naturgaslagen i fråga om anslutningsavgifter (6 kap. 1 a §), tariffer för överföring, lagring och LNG (6 kap. 4 §) samt villkoren i balansavtal (7 kap. 6 §). När det gäller villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur avser regeringen att behandla frågan om offentliggörande samtidigt som den utreder behovet av en förhandsprövning.

I artikel 41.8 anges att tillsynsmyndigheten vid fastställandet eller godkännandet av tariffer eller metoder och av balanstjänsterna ska säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt får lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området. Enligt regeringens bedömning ryms detta inom den nuvarande regleringen av anslutningsavgifter, tariffer och balansavtal.

I artikel 41.9 anges att tillsynsmyndigheten ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella gasöverföringsnät och sammanlänkningar och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inklusive kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

Hanteringen av överbelastning regleras i förordning (EG) nr 715/2009. Energimarknadsinspektionen kommer att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningen på samma sätt som inspektionen i dag är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (se avsnitt 26.1). Av 10 kap. 2 § naturgaslagen framgår att tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Som redan nämnts får myndigheten även, enligt 3 § i samma kapitel, meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte krävs några särskilda genomförandeåtgärder i Sverige.

Artikel 41.10 behandlar tillsynsmyndighetens befogenheter att begära förändringar i transmissions- och distributionsföretagens villkor, inklusive tariffer eller metoder. Vid förseningar ska tillsynsmyndigheten ha befogenhet att fastställa preliminära tariffer eller metoder och fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna senare kommer att avvika från det preliminära fastställandet. Tillsynsmyndigheten får enligt 10 kap. 3 § naturgaslagen meddela de

förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Enligt regeringens bedömning kommer inte några ytterligare åtgärder att krävas i denna del. Det kan dock noteras att Energimarknadsinspektionen i rapporten Förhandsprövning av gastariffer (EIR 2010:14) har föreslagit intäkter i gasnätverksamhet uttryckligen ska regleras på förhand genom en s.k. intäktsram på det sätt som ska ske i fråga om elnätstarifferna med början 2012. Om förslaget genomförs kommer regelverket att få en annan utformning även i de frågor som berörs av artikel 41.10 i gasmarknadsdirektivet.

I artikel 41.11 anges att varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- lagrings- LNG- eller distributionssystemet i enlighet med detta direktiv får inge klagomål till tillsynsmyndigheten som i egenskap av tvistlösande myndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet har mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Regeringen bedömer att direktivets krav i denna del kräver ändringar i naturgaslagen. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 26.2.

I artikel 41.12, som motsvarar artikel 25.6 i direktiv 2003/55/EG finns bestämmelser om klagomål mot tillsynsmyndighetens beslut om metoder som har fattats i enlighet med artikel 41 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna. Hur och i vilken omfattning sådana bestämmelser ska införas beror på den metod som väljs för att tillgodose kraven i artikel 41.6. När det gäller tillsynsmyndighetens beslut om godkännande av metoder för bestämmande av överföringstariffer eller godkännande av villkoren för tillhandahållande av balanstjänst finns redan bestämmelser om överklagande i 11 kap. 4 § naturgaslagen. Som framgått ovan avser regeringen att utreda behovet av förhandsreglering av villkoren för tillträde till LNG-anläggningar och gränsöverskridande infrastruktur. I det sammanhanget måste även möjligheterna att överklaga tas upp till övervägande.

Bestämmelsen i artikel 41.13, som behandlar reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av dominerande ställning och underprissättning, innebär i sak ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/55 EG.

Artikel 41.14, som innehåller ett krav på sanktioner i fråga om sekretessbestämmelser, överensstämmer i sak med artikel 25.9 i direktiv 2003/55/EG.

Inte heller artikel 41.15, som rör rätten att överklaga enligt EU-rätten eller den nationella lagstiftningen, innebär någon ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

I artikel 41.16 anges att tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter bevaras. Den svenska offentlighetsprincipen säkerställer att tillsynsmyndighetens beslut är tillgängliga för allmänheten. Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ger inspektionen möjlighet att behandla känsliga uppgifter under sekretess. Enligt 20 § förvaltningslagen gäller som huvudregel att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot

någon enskild. Under vissa omständigheter kan skälen utelämnas, men myndigheten bör då på begäran av den som är part om möjligt upplysa om dem i efterhand. Några förändringar i regelverket krävs därmed inte.

Av artikel 41.17 framgår att det ska vara möjligt för en part som berörs av ett av tillsynsmyndighetens beslut att överklaga detta till ett oberoende organ. För svensk del innebär detta att tillsynsmyndighetens beslut ska kunna överklagas till domstol. I 11 kap. 4 § naturgaslagen finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. I propositionen föreslås dock att vissa beslut av tillsynsmyndigheten ska överklagas hos regeringen (se avsnitt 22.6). Regeringens beslut kan emellertid prövas av Högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut, om beslutet innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Mot denna bakgrund krävs inga ändringar i det gällande regelverket.

Regelverk för gränsöverskridande frågor

Artikel 42 i gasmarknadsdirektivet behandlar regelverket för gränsöverskridande frågor.

I artikel 42.1 finns ett allmänt krav på samarbete och samråd mellan tillsynsmyndigheterna. Dessa ska även bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt direktivet. Vid utbyte av information ska den mottagande myndigheten säkerställa att informationen fortsatt har samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

Av artikel 42.2 framgår att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att främja operativa arrangemang för en optimal näthantering, gemensamma gasbörser, fördelning av gränsöverskridande kapacitet och en tillräcklig sammanlänkningskapacitet inom och mellan regioner, inklusive ny kapacitet. Syftet är att utveckla konkurrensen och förbättra leveranssäkerheten både inom och mellan regioner. Vidare ska myndigheterna samordna utarbetandet av nätföreskrifter och nätverkskoder samt regler för hantering av överbelastning.

De nationella tillsynsmyndigheterna har enligt artikel 42.3 rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra för att främja tillsynssamarbetet.

Av artikel 42.4 framgår att de åtgärder som avses i artikel 42.2 vid behov ska vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att det påverkar deras specifika befogenheter.

Europeiska kommissionen får slutligen i artikel 42.5 anta närmare riktlinjer om samarbetet under ett kommittéförfarande.

Som framgått i avsnitt 16.3 har Energimarknadsinspektionen redan i dag uppgiften att för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Energimarknadsinspektionen har även i uppdrag att samarbeta med nordiska och övriga europeiska tillsynsmyndigheter i syfte att verka för en harmonisering av regelverk så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för el

och naturgas inom Norden och EU. I myndighetsinstruktionen anges även att Energimarknadsinspektionen inom sitt område ska fullgöra de uppgifter som följer av direktiv 2003/55/EG. Utöver den nödvändiga uppdateringen av myndighetsinstruktionen krävs inga nya föreskrifter för att Energimarknadsinspektionen ska kunna fullgöra sina huvudsakliga uppgifter enligt artikel 42 i gasmarknadsdirektivet.

I fråga om kravet på konfidentiell behandling av uppgifter har NELGA pekat på att information mottagen från andra tillsynsmyndigheter kommer att falla in under de sekretessbestämmelser som finns i offentlighets- och sekretesslagen, bl.a. när det gäller uppgifter som rör enskilda företags ekonomiska förhållanden. Utredningen har bedömt att den s.k. utrikessekretessen inte torde vara tillämplig. Mot den bakgrunden har NELGA anfört att det kan finnas ett behov för de svenska tillsynsmyndigheterna att informera relevanta tillsynsmyndigheter i de nordiska och europeiska länder om de begränsningar som de svenska reglerna om offentlighet och sekretess innebär i detta sammanhang.

Regeringen utesluter inte att det kan vara påkallat att införa nya bestämmelser om sekretess med anledning av kravet i artikel 42.1 i gasmarknadsdirektivet på konfidentiell behandling av uppgifter. Frågan behöver emellertid utredas närmare före ett slutligt ställningstagande.

Överensstämmelse med riktlinjerna

Artikel 43 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser som innebär att en tillsynsmyndighet och EU-kommissionen kan begära att ACER yttrar sig i fråga om ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i direktivet eller i förordning (EG) nr 715/2009. Artikeln innehåller bestämmelser som anger hur processen ska fortgå samt vilka tidsfrister som gäller. Kommissionen får också anta närmare riktlinjer om artikelns tillämpning inom ramen för ett kommittéförfarande enligt artikel 43.9.

Av artikel 43.6 följer att EU-kommissionen har rätt att begära att en tillsynsmyndighet återkallar eller ändrar ett beslut som inte stämmer överens med antagna riktlinjer. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens begäran inom två månader och ska informera kommissionen om detta enligt artikel 43.8. För att säkerställa att den svenska tillsynsmyndigheten kan följa ett beslut av kommissionen enligt artikel 43.6 krävs reglering i lag. Överväganden och förslag finns i avsnitt 26.3.

Bevarande av information

Artikel 44 i gasmarknadsdirektivet riktar sig till den konkurrensutsatta delen av marknaden och reglerar gashandelsföretagens skyldigheter att bevara information i fråga om transaktioner gällande gasleveransavtal och gasderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystem, lagring och LNG och hålla dem tillgängliga för de nationella myndigheterna under minst fem år. Uppgifterna ska bland annat omfatta löptid, tillhandahållande och fullgörande samt mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser samt metoder för att identifiera den

berörda grossisten. Den ska även omfatta sådan information om gasleveransavtal och gasderivat som inte har fullgjorts.

I artikel 2.34 i gasmarknadsdirektivet definieras ”avtal om leverans av gas” som ett avtal om leverans av naturgas som inte inbegriper ett gasderivat. Av artikel 2.35 framgår att ett gasderivat definieras som ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och som avser naturgas.

Syftet med bestämmelserna är att göra det möjligt för myndigheterna att agera mot marknadsmissbruk genom att de i efterhand ska kunna undersöka och analysera marknadsaktörernas agerande på marknaden. De myndigheter som ska få tillgång till informationen är för svensk del Energimarknadsinspektionen, Konkurrensverket och Finansinspektionen samt därutöver kommissionen. Finansinspektionen blir också enligt artikel 44.7 skyldig att på begäran överlämna uppgifter till nämnda myndigheter när det gäller uppgifter som omfattas av direktiv 2004/39/EG. Detta beror på att de enheter som omfattas av det direktivet inte får åläggas några ytterligare skyldigheter visavi övriga myndigheter i fråga om uppgiftslämnande enligt artikel 44.6. Informationen kan göras tillgänglig för marknadsaktörerna, dock med de begränsningar som framgår av artikel 44.3. Punkten får dessutom inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

Kommissionen får utfärda närmare riktlinjer inom ramen för ett kommittéförfarande. Av artikel 44.5 framgår att artikeln inte får tillämpas i fråga om gasderivat förrän sådana riktlinjer har utfärdats.

I regelverket för naturgasmarknaden saknas det för närvarande bestämmelser som riktar sig till gashandelsföretag vilka anger vilken typ av information som gashandelsföretagen ska bevara och hålla tillgängliga för tillsynsmyndigheten på begäran. Det finns dock andra regelverk med bestämmelser om bevarande av information. Gashandelsföretag är underkastade bestämmelserna i bokföringslagen (1999:1078) och, i förekommande fall, det regelverk som styr de finansiella marknaderna, såsom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden.

För svensk del omfattar Finansinspektionens tillsyn endast de gashandelsföretag som utgör värdepappersbolag och som erbjuder investeringstjänster åt andra än den egna koncernen. Dessa företag är skyldiga att dokumentera sin verksamhet, vilket omfattar i vart fall delar av den information som efterfrågas i gasmarknadsdirektivet. Konkurrensverket får, enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 konkurrenslagen (2008:579), ålägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat, som verket behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt konkurrenslagen.

Enligt 10 kap. 2 § naturgaslagen har tillsynsmyndigheten rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Som nämnts omfattar i dagsläget denna tillsyn inte gashandelsföretag. Av artikel 44.1 framgår att emellertid att skyldigheten för gashandelsföretagen att hålla informationen tillgänglig även ska inkludera de nationella tillsynsmyndigheterna och kommissionen.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det kan krävas lagstiftning för att Sverige ska uppfylla det som stadgas i artikel 44.1. NELGA har dock bedömt att det inte krävs några förändringar i det svenska regelverket. Det är därför nödvändigt att ta fram ytterligare beredningsunderlag före ett slutligt ställningstagande.

16.10 Kundmarknader

Kapitel IX i gasmarknadsdirektivet, med rubriken ”Kundmarknader”, omfattar endast *artikel 45*, som innehåller nya bestämmelser om rollerna och ansvarsområdena för gasnätsföretag, gashandelsföretag och kunder samt vid behov andra aktörer på marknaden. För att underlätta utvecklingen av väl fungerande och transparenta kundmarknader ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena beskrivs och offentliggörs i fråga om avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mätningsansvar. Beskrivningarna ska utformas på ett sådant sätt att kundernas och gashandlarnas nättillträde underlättas, och de ska granskas av tillsynsmyndigheten eller andra relevanta myndigheter.

Regeringen bedömer att artikel 45 kan genomföras genom ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen. Någon reglering i lag är inte nödvändig.

16.11 Slutbestämmelser

Kapitel X i gasmarknadsdirektivet (artiklarna 46–56) innehåller slutbestämmelser.

Skyddsåtgärder

Artikel 46 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder och innebär ingen ändring i förhållande till direktiv 2005/33/EG.

Lika villkor

I *artikel 47* i gasmarknadsdirektivet finns nya bestämmelser om lika villkor. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med direktivet ska vara förenliga med EU-rätten. Åtgärderna ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till EU-kommissionen och med kommissionens medgivande.

Den svenska naturgaslagstiftningen innehåller inte några särskilda bestämmelser om lika villkor. Sådana bestämmelser är inte heller nödvändiga för att genomföra direktivet. Några genomförandeåtgärder är inte påkallade med anledning av artikel 47.

Artiklarna 48–51 i gasmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om take-or-pay-åtaganden, framväxande och enskilda marknader samt granskningsförfarande, innebär i materiellt hänseende ingen ändring i förhållande till direktiv 2003/55/EG.

Rapportering

Artikel 52 i gasmarknadsdirektivet innehåller närmare regler om kommissionens övervakning och rapportering. Enligt en ny bestämmelse i artikel 52.3 ska kommissionen särskilt granska i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt ITO-lösningen i kapitel IV har kunnat säkerställa ett effektiv oberoende. En detaljerad rapport i frågan ska föreläggas Europaparlamentet och rådet senast den 3 mars 2013. Artikeln föranleder inga genomförandeåtgärder i Sverige.

Upphävanden

Artikel 53 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om upphävande. Av dessa framgår att direktiv 2003/55/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller införlivande och tillämpning av det direktivet. Hänvisningar till direktiv 2003/55/EG ska anses som hänvisningar till gasmarknadsdirektivet.

Införlivande

Artikel 54 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om direktivets införlivande.

Av artikel 54.1 framgår att medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 3 mars 2011. Medlemsstaterna ska genast underrätta kommissionen om detta. Det framgår vidare att bestämmelserna ska tillämpas från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11 (certifiering i förhållande till tredjeländer), som medlemsstaterna ska tillämpa från och med den 3 mars 2013. I artikel 54.1 tredje stycket anges hur medlemsstaterna ska gå till väga när de antar bestämmelserna i direktivet. I artikel 54.2 anges att medlemsstaterna till kommissionen ska överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Ikraftträdande och adressater

Artiklarna 55 och 56 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om ikraftträdande av direktivet och om direktivets adressater. Några särskilda lagstiftningsåtgärder behövs inte med anledning av artiklarna.

Regeringens överväganden innebär sammanfattningsvis följande.

Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Gasmarknadsdirektivets inledande bestämmelser om syfte, tillämpningsområde och definitioner kräver inte någon lagstiftningsåtgärd.

Allmänna regler för organisationen av sektorn

En bestämmelse om utsatta kunder enligt artikel 3.3 i gasmarknadsdirektivet bör föras in i instruktionen för Energimarknadsinspektionen (jfr avsnitt 5.3).

Mot bakgrund av de konsumentskyddsåtgärder som anges i bilaga I till gasmarknadsdirektivet bör nya bestämmelser om konsumentskydd föras in i naturgaslagen (se avsnitt 19).

För att uppfylla kraven i artikel 3.6 i direktivet bör bestämmelserna om leverantörsbyte ändras så att ett byte kan genomföras inom tre veckor (se avsnitt 18).

Det bör göras en ekonomisk bedömning av kostnader och nytta med smarta mätare enligt bilaga I punkten 2.

En kontaktpunkt för konsumenter enligt artikel 3.9 bör utses (jfr avsnitt 5.3).

Frågan om övervakningsplan för samriskföretag (artikel 7.4) behöver utredas ytterligare.

Överföring, lagring och LNG

Det krävs nya bestämmelser i lag för att genomföra kraven i artikel 9 i gasmarknadsdirektivet på åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (se avsnitt 21).

Det behöver införas bestämmelser om certifiering av systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artiklarna 10 och 11 i direktivet (se avsnitt 22).

Följande frågor bör utredas ytterligare:

– åtskillnad av systemansvariga för lagringssystem (artikel 15), och

– konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem och ägare till överföringssystem (artikel 16).

Distribution och leverans

Det är motiverat med lagstiftning med anledning av de nya kraven i fråga om övervakningsplan enligt artikel 26.2 d i gasmarknadsdirektivet (se avsnitt 23.2). Vidare bör bestämmelser införas om kommunikation och varumärkesprofilering som svarar mot artikel 26.3 i direktivet (se avsnitt 23.3). Det bör vidare finnas en möjlighet att undanta slutna distributionssystem från tariffregleringen i enlighet med artikel 28 (se avsnitt 24).

Bestämmelserna om särredovisning och transparens i bokföringen föranleder ingen lagstiftningsåtgärd.

Organisation av tillträde till systemet

Det behöver införas nya bestämmelser om tarifferna för lagring med anledning av kraven i artikel 33.1 och 33.4 i gasmarknadsdirektivet (se avsnitt 25).

Regelverket om undantag för ny naturgasinfrastruktur behöver ändras med anledning av nya bestämmelser i artikel 36 i direktivet. Frågan behöver dock utredas ytterligare.

Nationella tillsynsmyndigheter

Bestämmelserna i naturgaslagen om tidsfrister för behandling av anmälningar mot naturgasföretag måste ändras med anledning av artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet (se avsnitt 27.2).

Det svenska regelverket behöver anpassas till kravet i artikel 43 i gasmarknadsdirektivet att vissa beslut av tillsynsmyndigheten ska kunna ändras eller återkallas på begäran av EU-kommissionen (se avsnitt 27.3).

Följande frågor bör utredas ytterligare:

– förhandsreglering av villkoren för tillträde till LNG-anläggningar och gränsöverskridande infrastruktur (artikel 41.6 a och c och 41.7 i gasmarknadsdirektivet),

– sekretess vid samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter (artikel 42.1), och

– gashandelsföretagens skyldighet att bevara information (artikel 44).

Kundmarknader

Energimarknadsinspektionen bör få i uppdrag att sammanställa och offentliggöra rollbeskrivningar för aktörerna på gasmarknaden.

Slutbestämmelser

Gasmarknadsdirektivets slutbestämmelser föranleder inte någon särskild lagstiftningsåtgärd.

17 EU-förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten

17.1 Huvuddragen i förordningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om

upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 trädde i kraft 3 september 2009 och ska tillämpas från den 3 mars 2011.

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av de huvudsakliga förändringar som följer av den nya förordning (EG) nr 715/2009. Som framgått innebär det tredje energimarknadspaketet och de organisationer som skapas inom ramen för paketet ett ökat samarbete och en ökad samordning i syfte att skapa en väl fungerande inre marknad för el och gas.

Liksom tidigare innebär förordning (EG) nr 715/2009 en närmare detaljreglering av hur transmissionsnätsoperatörer ska utöva sin verksamhet. De nya bestämmelserna omfattar även villkoren för tillträde till anläggningar för kondenserad naturgas (LNG) och de lagringsanläggningar som är föremål för reglerat eller förhandlat tillträde. Syftet med ändringarna är att underlätta uppkomsten av en väl fungerande och transparent grossistmarknad med en hög grad av försörjningstrygghet. Det regionala samarbetet mellan transmissionsnätsoperatörer regleras. Förordningen ska underlätta harmonisering av nättillträde för gränsöverskridande handel och fastställer principer för tariffer eller de metoder som används för att beräkna tariffer för tillträde till näten. Det blir inte längre tillåtet att använda speciella tariffer för transitering av gas. Principerna för kapacitetstilldelning, handel med kapacitet, hantering av överbelastning, balanseringsregler och avgifter för obalans regleras. Kraven på transparens skärps och de omfattar även lagringsanläggningar som inte är föremål för tredjepartstillträde.

Nyheterna i övrigt berör främst certifieringsproceduren, inrättandet av Entso för gas (ENTSOG), ACER:s övervakning av ENTSOG:s verksamhet och proceduren kring ACER:s framtagande av icke-bindande ramriktlinjer respektive ENTSOG:s framtagande av nätföreskrifter, vilken även involverar EU-kommissionen, medlemsstaterna och berörda intressenter. Proceduren beskrivs i artiklarna 6–7 och artikel 8.1. 8.2 och 8.5–8.7.

I avsnitt 3 i bilaga I till förordning (EG) nr 715/2009 behandlas riktlinjer om transparens. Här beslutade kommissionen den 10 november 2010 om ändringar, som trädde i kraft den 1 december 2010. Ändringarna ska tillämpas fr.o.m. den 3 mars 2011. NELGA har därför inte kunnat beakta de ändrade kraven i sitt arbete.

Vidare kan nämnas att det för närvarande pågår ett fortsatt arbete med bärighet på förordningens bestämmelser. I sitt betänkande fann NELGA att det var oklart om Sverige i alla delar kan uppfylla kraven i förordning (EG) nr 715/2009. NELGA föreslog därför att den svenska marknadsmodellen skulle utredas närmare.

Regeringen beslutade 3 juni 2010 om kommittédirektiv för en utredning om den framtida hanteringen av systemansvar för gas m.m. (dir. 2010:60). I direktiven ingick bland annat att utreda om den svenska marknadsmodellen för naturgas behöver anpassa för att harmonisera med gällande regelverk inom EU och, om utredaren finner det lämpligt, lämna förslag till sådana förändringar. Utredningen har antagit namnet Framtida hantering av systemansvar för gas m.m. (N2010:05) och har att redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2011.

Inledning

En EU-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Medlemsstaterna har dock enligt artikel 25 i förordning (EG) nr 715/2009 rätt att behålla eller införa åtgärder som innehåller mer detaljerade bestämmelser än de som anges i förordningen med tillhörande riktlinjer. Några sådana bestämmelser har inte införts i svensk rätt. Det är endast i de fall svensk rätt strider mot förordningen som ändringar i den svenska lagstiftningen kommer att bli nödvändiga. Därutöver kan vissa anpassningar av regelverket i förordningar och instruktioner bli nödvändiga.

I propositionen redovisas därför endast de bestämmelser i förordning (EG) nr 715/2009 som regeringen anser medför behov av förändringar i det svenska regelverket.

En generell ändring som krävs är att hänvisningar i det svenska regelverket till förordning (EG) nr 1775/2005 ändras till att avse förordning (EG) nr 715/2009 (jfr avsnitt 26.1).

Tillsynsmyndigheter

Enligt *artikel 24* i förordning (EG) nr 715/2009 ska de nationella tillsynsmyndigheterna säkerställa efterlevnaden av förordningen och dess riktlinjer. De ska samarbeta med varandra, med EU-kommissionen och med ACER. I Sverige är Energimarknadsinspektionen tillsynsmyndighet.

Sanktioner

Enligt *artikel 27* ska medlemsstaterna fastställa regler för sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna i förordningen Medlemsstaterna ska vidare vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att bestämmelserna genomförs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Dessa sanktioner ska inte vara straffrättsliga.

EU-förordningens bestämmelser riktar sig till Svenska kraftnät i egenskap av systemansvarig myndighet för naturgas. Svenska kraftnät innehar dock inte något transmissionsnät utan detta innehas av privata aktörer på naturgasmarknaden. Förordningens bestämmelser riktar sig också till dem som innehar transmissionsnät, lager eller LNG-anläggningar vilket är privata aktörer på den svenska naturgasmarknaden. Dessa privata aktörer står under tillsyn av Energimarknadsinspektionen. Som framgått ovan ska tillsynen enligt artikel 24 i förordning (EG) nr 715/2009 även omfatta bestämmelserna i förordningen, som är direkt tillämpligt i Sverige.

Tillsynsmyndigheten får enligt 10 kap. 3 § naturgaslagen meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite. För att tydliggöra att tillsynen omfattar den nya förordning (EG) nr 715/2009 och dessa sanktioner behöver hänvisningen i 10 kap. 1 § 2 naturgaslagen uppdateras till förordning (EG) nr 715/2209. Även

Energimarknadsinspektionens instruktion behöver uppdateras med hänvisning till förordning (EG) nr 715/2009,

I egenskap av systemansvarig myndighet för naturgas har Svenska kraftnät bl.a. ansvaret för den övergripande balanseringen och för den ekonomiska balansavräkningen. Villkoren för balanstjänsten skall enligt 7 kap. 5 § naturgaslagen godkännas på förhand av Energimarknadsinspektionen och är således underkastad inspektionens tillsyn och sanktionsmöjligheter. I sin egenskap av statlig myndighet står Svenska kraftnät också under Justitiekanslerns och Riksdagens ombudsmäns tillsyn. De sanktioner som de uppräknade instanserna kan göra gällande gentemot Svenska kraftnät torde vara tillräckliga för att säkerställa att förordningens bestämmelser efterlevs.

18 Byte av naturgasleverantör

Regeringens förslag: En leverantör av naturgas som övertar leveranserna till en naturgasförbrukare ska få göra detta 14 dagar efter anmälan till innehavaren av naturgasledningen.

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt efter en sådan anmälan ska få göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att det av lagen ska framgå att en anmälan till innehavaren av naturgasledningen ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras senast tre veckor från dagen för anmälan.

Remissinstanserna: *Energigas Sverige* och *E.ON Sverige AB* har förespråkat en skrivning som i huvudsak behåller nuvarande rutiner som anger att tidsbundna avtal behålls och som innebär att bytet är reglerat till månadsskiften. De har anfört det inte är skäligt att de ca 17 000 villakunder som är den grupp som främst avses i detta sammanhang ska bekosta en större revidering av nuvarande system för mätvärdesinsamling och rapportering som dessutom ganska nyligen utvecklats inom branschen. *Energimarknadsinspektionen* har tillstyrkt förslaget att det ska vara möjligt att byta gashandlare varje dag. Energimarknadsinspektionen har dock föreslagit att byte av naturgashandlare ska vara genomfört inom två veckor.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer delvis med regeringens. I utkastet föreslås att bytet ska få ske tio vardagar efter en anmälan till nätkoncessionshavaren.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att det i lagen ska anges att bytet får ske senast två veckor efter anmälan.

Direktivets krav

Av artikel 3.6 a i gasmarknadsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta gashandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor. Någon lagstiftning som säkerställer att leverantörsbyte sker inom tre veckor finns inte. En sådan reglering måste därför införas för att genomföra gasmarknadsdirektivet i denna del.

Gällande bestämmelser

Det finns bestämmelser om leverantörsbyte i 7 kap. 8 § naturgaslagen (2005:403). Av första stycket i paragrafen framgår att en leverantör av naturgas, som ska börja leverera naturgas till en uttagspunkt, omedelbart ska anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. Enligt andra stycket får en leverantör av naturgas som övertar leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan enligt första stycket ska därvid ske senast en månad innan övertagandet ska ske.

Bestämmelsens utformning

Det bör framhållas att kravet i gasmarknadsdirektivet gäller de berörda operatörerna, dvs. ledningsinnehavarna. Den svenska regleringen ska således säkerställa att en innehavare av naturgasledning vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra bytet inom en viss tid.

Av gasmarknadsdirektivet följer att ett byte ska genomföras inom tre veckor, vilket betyder bl.a. att möjligheten att överta leveranserna inte kan begränsas till en viss enda dag i månaden. Ett ändamålsenligt sätt att genomföra direktivet i denna del skulle vara att göra det möjligt för gashandelsföretaget att överta leveranserna en viss tid efter anmälan till ledningsinnehavaren. På elmarknaden finns förutsättningar för att införa en motsvarande ordning vid byte av elleverantör (se avsnitt 7).

Energigas Sverige och *E.ON Sverige AB* har antytt att nya rutiner kan få kännbara effekter på gaskundernas avgifter. Ett möjligt alternativ till att leverantörsbytet ska ske en viss tid efter anmälan är att behålla den nuvarande ordningen med fasta bytesdagar, under förutsättning att antalet dagar utökas. Regeringen har under beredningen inhämtat synpunkter under hand på en sådan reglering från naturgasföretagen. Det som därvid har framkommit talar emot att en sådan omreglering är bättre än alternativet utan fasta bytesdagar.

Med hänsyn till det anförda bedömer regeringen att det mest ändamålsenliga sättet att uppfylla kravet i gasmarknadsdirektivet är en ordning där en leverantör av naturgas som övertar leveranserna till en naturgasförbrukare får göra det en viss tid efter anmälan till innehavaren av naturgasledningen. Som *Energimarknadsinspektionen* har anfört bör ett byte kunna genomföras efter två veckor.

NELGA har föreslagit att det av lagen ska framgå att en anmälan ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. I 3 kap. 1 § i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (EIFS 2008:1) finns bestämmelser om gasleverantörens anmälan vid påbörjande eller övertagande av gasleverans. Där framgår att anmälan bl.a. ska innehålla uppgift om startdatum för gasleverans. Regeringen bedömer att frågan är av sådan karaktär att den även i fortsättningen bör regleras genom förordning eller myndighetsföreskrifter snarare än genom en bestämmelse i naturgaslagen.

Energimarknadsinspektionen har förordat att bestämmelsen får en utformning som tydligare visar att bytet får genomföras snabbare. Regeringen bedömer dock att en anmälan normalt bör göras senast två veckor före bytet och att detta bör återspeglas i lagtexten. Något formellt hinder för att bytet genomförs snabbare bör dock inte finnas.

Balansansvaret

NELGA har inte lämnat något förslag när det gäller övertagandet av balansansvaret vid byte av gasleverantör. I dag gäller enligt 7 kap. 9 § naturgaslagen att den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt bara får göra det från och med den första dagen i en kalendermånad. Det är en naturlig följd av de ändrade bestämmelserna om leverantörsbyte att det också blir möjligt att överta balansansvaret samtidigt som gasleverantören övertar leveranserna. När det gäller övertagande av balansansvar i övriga fall bör ingen ändring ske.

Viss fråga om bemyndiganden

Lagrådet har noterat att det i flera av de bestämmelser där det föreslås ändringar, bl.a. 7 kap. 8 § naturgaslagen, sedan tidigare finns bemyndiganden där det föreskrivs att regeringen meddelar eller får meddela närmare föreskrifter i olika avseenden. Bemyndigandena är således utformade på det sätt som tidigare förekom närmast när det var fråga om att erinra om regeringens normgivningsbefogenhet enligt 8 kap. 13 § i den äldre regeringsformen. Det finns enligt Lagrådet anledning att under det fortsatta lagstiftningsarbetet eller i annat sammanhang närmare överväga och kommentera de ändringar i olika bemyndiganden som görs, ävensom att i övrigt se över de bemyndiganden som ellagen och naturgaslagen innehåller.

Regeringen bedömer att Lagrådet har fog för sin uppfattning att det i naturgaslagen finns normgivningsbemyndiganden som bör ses över. Det saknas emellertid förutsättningar för att genomföra en sådan översyn inom ramen för det pågående lagstiftningsärendet. Regeringen avser att beakta frågan i samband med kommande ändringar i naturgaslagen.

19 Konsumentfrågor på naturgasområdet

19.1 Uppgifter om avtalsinnehåll och konsumentens rätt till information

Regeringens förslag: Ett avtal mellan en konsument och en naturgasleverantör ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,
3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,
4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,
5. villkoren för fakturering och betalning,
6. den tid som avtalet löper,
7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet,
9. hur ersättningen beräknas för att i förtid säga upp ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och
11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller ytterligare konsumentrelaterad information.

Även ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla motsvarande information, med undantag för uppgifter om avtalets löptid, förlängning och förtida uppsägning.

Information av naturgasleverantörerna ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

Företagen ska på sina webbplatser tillhandahålla information om konsumentens rättigheter, klagomålshanteringen och tvistlösning.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort med regeringens. Dock har NELGA begränsat sitt förslag till att omfatta naturgasleverantörer.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* har anfört att de synpunkter som anförts när det gäller implementeringen av elmarknadsdirektivet även gäller gasmarknadsdirektivet i tillämpliga delar.

Skälen för regeringens förslag: I gasmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 a stadgas att konsumenten ska ha rätt till ett avtal med sin ”gashandlare”. Vidare anges en rad uppgifter som alltid ska framgå av avtalet. Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål, ska anges på räkningen eller företagens webbplatser.

I likhet med ellagen så anger naturgaslagen i dag inte vad ett avtal mellan en leverantör eller nätägare och en konsument ska innehålla. Vid en jämförelse med andra språkversioner framkommer det att termen ”gashandlare” i bilagan inte motsvarar det begrepp som finns uppräknat

under definitioner i direktivets artikel 2. Regeringen har i avsnitt 8.1 bedömt att elmarknadsdirektivet bör införlivas på så sätt att både leverantör och nätägare ska ta med vissa villkor i avtalet med en konsument, samt att leverantörerna ska lämna informationen senast i samband med att avtalet ingås eller bekräftas. Det finns inte någon anledning att göra en annan bedömning när det gäller gasmarknadsdirektivets krav. Även när det gäller direktivets krav på skälighet så gör sig det resonemang som redovisats i avsnitt 8 gällande. På samma sätt som för elföretagen bör ett särskilt krav ställas upp om att tillhandahålla viss konsumentrelaterad information, information som kan tillhandahållas på företagets webbplats. En skillnad mot elmarknadsdirektivet är att gasmarknadsdirektivet inte kräver att en särskild hänvisning till tvistlösning ska ske på fakturorna. Enligt regeringens bedömning finns det inte skäl för att i lag ålägga gasföretagen en sådan skyldighet.

Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 8 kap. 13, 14 och 18 §§ naturgaslagen.

19.2 Betalningssystem och förbud mot att missgynna en konsument beroende på valt betalningssätt

Regeringens förslag: Naturgasleverantörer ska inte få missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt. Om en naturgasleverantör eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter ska detta vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen.

NELGA:s förslag: Naturgasleverantörer och gasnätsägare förbjuds att diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt. Naturgasleverantörer och gasnätsägare får bara ta ut förskott från en konsument när det finns skälig anledning att befara att konsumenten inte kommer att fullgöra sina betalningar. En begäran om förskott får avse fyra månaders förväntad förbrukning och förskottsbegäran måste avbrytas när konsumenten under en tid av åtta kalendermånader har fullgjort sin betalningsskyldighet.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget särskilt. *Konsumentverket* har framhållit att synpunkterna på implementeringen av elmarknadsdirektivet gör sig gällande även för gasmarknadsdirektivet.

Skälen för regeringens förslag: Gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 d stadgar att kunderna ska tillförsäkras ett brett val av betalningssätt som inte får medföra oskälig diskriminering mellan kunderna samt att eventuella system för förskottsbetalning ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika förbrukningen. Vidare ställs krav på att de allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta och att kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.

Kravet i gasmarknadsdirektivets bilaga I motsvarar det som ställs upp i bilagan till elmarknadsdirektivet. Regeringen har i avsnitt 8.2. bedömt att

kraven på såväl villkorens skälighet som att kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder får anses omhändertaget genom annan lagstiftning. Dock bör en bestämmelse införas som förbjuder naturgasleverantörerna att missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt. Det finns inte anledning att i nuläget gå så långt som utredningen föreslagit när det gäller att reglera möjligheterna till förskottsbetalning. Enligt regeringens bedömning räcker det med att föreskriva att en begäran om förskott ska vara skälig och grundas på den förväntade förbrukningen. Ett mer utförligt resonemang om detta finns i avsnitt 8.2. Samma skäl gör sig gällande när det gäller att reglera naturgasleverantörernas betalningssystem. När det gäller de kunder som inte blir individuellt avlästa får en förskottsbegäran, om en sådan överhuvudtaget aktualiseras, istället avse kostnaden för en viss tidsperiod.

Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 8 kap. 15 § naturgaslagen.

19.3 Möjlighet att byta naturgasleverantör utan kostnad och rätt till slutfaktura inom sex veckor

Regeringens förslag: Ett byte av naturgasleverantör ska alltid genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. Efter ett genomfört byte ska konsumenten få sin slutfaktura inom sex veckor från det att frånträdande leverantör upphörde med leveranserna.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort sett med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget särskilt. *Konsumentverket* har framhållit att synpunkterna på implementeringen av elmarknadsdirektivet gör sig gällande även för gasmarknadsdirektivet.

Skälen för regeringens förslag: I gasmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 e stadgas att kunderna ska tillförsäkras en rätt att byta gashandlare utan kostnad. Av punkten 1 j följer att kunden ska ha fått en slutavräkning senast sex veckor efter att bytet skett.

Gasmarknadsdirektivets krav, som återfinns i bilagan, motsvarar det krav som ställs upp i bilagan till elmarknadsdirektivet. I avsnitt 8.3 har regeringen instämt i den bedömning som NELGA har gjort och att det i ellagen bör införas en bestämmelse i konsumentkapitlet som tillförsäkrar konsumenterna en rätt att byta leverantör utan avgift. Samma skäl gör sig gällande när det gäller att implementera motsvarande krav i gasmarknadsdirektivet.

Energimarknadsinspektionen har enligt 17 och 17 a §§ naturgasförordningen (2006:1043) rätt att meddela föreskrifter om mätning och rapportering av överförd naturgas. Av 3 kap. 7 § Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (EIFS 2008:1) följer att den avlämnande gasleverantören ska underrättas om förbrukning och mätarställning inom tio vardagar efter att den nye leverantören påbörjar leveranserna. Mot den bakgrunden borde det inte föranleda

några problem för företagen att ta fram en slutfaktura inom sex veckor från det att leveranserna upphörde. En bestämmelse med ett sådant krav, motsvarande den som införs i ellagen, kan därför införas även i naturgaslagens konsumentkapitel.

Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 8 kap. 19 § naturgaslagen.

19.4 Företagens klagomålshantering

Regeringens förslag: Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner för hantering av konsumenternas klagomål. Hur klagomålshanteringen går till ska tydligt beskrivas på företagens webbplats och information om detta ska på begäran tillhandahållas på annat sätt.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort sett med regeringens. Utredningen har dock föreslagit en särskild skyldighet för företagen att lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten samt att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om uppgiftslämnandet.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget särskilt. *Konsumentverket* har framhållit att synpunkterna på implementeringen av elmarknadsdirektivet gör sig gällande även för gasmarknadsdirektivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gasmarknadsdirektivets bilaga 1, punkten 1 f ska alla kunder tillförsäkras tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. De ska tillförsäkras en rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin gashandlares sida. De ska också ha tillgång till förfaranden för tvistlösning utanför domstol.

Som anförts ovan bedömer regeringen att kravet i denna del omfattar konsumenter. Hur regeringen ser på kravet avseende en särskild tvistlösningsmekanism behandlas i avsnitt 26.2. Liksom för elleverantörer och elnätsföretag så finns det skäl för att i en särskild bestämmelse kräva av naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas att ta fram fastställda rutiner för hanteringen av konsumenternas klagomål. För att inte orsaka företagen alltför stora kostnader anser regeringen inte att det är nödvändigt att klagomålshanteringen standardiseras. Ett system där tillsynsmyndigheten föreskriver i detalj hur klagomålshanteringen ska se ut för det enskilda företaget behöver inte nödvändigtvis medföra en förbättring för konsumenterna. Det avgörande bör istället vara att det finns en tydlig och genomarbetad process hos varje företag.

Det är viktigt att konsumenterna nås av information om hur klagomålshanteringen går till hos det företag som man tecknar avtal med. Regeringen föreslår att naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas ska tillhandahålla konsumenter viss konsumentrelaterad information om detta på sin webbplats. Informationen ska på begäran tillhandahållas på annat sätt.

NELGA har föreslagit att naturgasföretagen ska ha en särskild skyldighet att lämna uppgifter om sin klagomålshantering till tillsynsmyndigheten. I propositionen föreslås emellertid att de aktuella bestämmelserna ska omfattas av tillsynsmyndighetens vanliga tillsyn (se avsnitt 26.2). Myndigheten kommer därför att ha möjlighet att begära att få ta del av uppgifterna med stöd av 10 kap. 1 § naturgaslagen.

19.5 Konsumentens rätt till information om ändrade avtalsvillkor

Regeringens förslag: En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet. De nya villkoren ska inte få börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Naturgasleverantören ska underrätta konsumenten om samtliga prishöjningar i den faktura som följer på prisändringen.

NELGA:s förslag: En naturgasleverantör ska underrätta konsumenten i god tid före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla. Underrättelse ska ske genom meddelande eller annonsering i dagspress. Konsumenten ska upplysas om en rätt att säga upp avtalet om villkorsändringen är till konsumentens nackdel. Om konsumenten säger upp avtalet och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om leverans av naturgas får inte de nya villkoren träda i kraft för det befintliga avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det befintliga avtalet. En konsument får säga upp ett avtal som inte är tidsbestämt utan att påföras någon kostnad till följd av uppsägningen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget särskilt. *Konsumentverket* har framhållit att synpunkterna på implementeringen av elmarknadsdirektivet gör sig gällande även för gasmarknadsdirektivet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gasmarknadsdirektivets bilaga I punkten 1 b ska kunderna tillförsäkras underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Gastjänstleverantören ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som gastjänstleverantören meddelat.

Även detta krav motsvarar det krav som återfinns i bilagan till elmarknadsdirektivet. NELGA:s förslag överensstämmer med det förslag som lämnats när det gäller att i detta hänseende reglera elleverantörerna. Regeringen har i avsnitt 8.5 utvecklat varför det finns skäl för att lämna ett jämfört med NELGA:s delvis annorlunda förslag. Regeringen föreslår

i avsnitt 18 att möjligheterna till att genomföra ett snabbt byte av naturgasleverantör ska förbättras. Enligt förslaget kommer en konsument att varje dag i månaden kunna genomföra ett byte av naturgasleverantör, under iakttagande av den uppsägningstid som gäller enligt det befintliga leveransavtalet. Bytet ska genomföras utan att konsumenten åläggs någon avgift. Det blir alltså ett system som kommer att motsvara det system som gäller för byte av elleverantörer. Mot den bakgrunden bör gasmarknadsdirektivets krav i nu aktuellt hänseende införlivas på precis samma sätt som för elföretagen. Som anförts i avsnitt 8.5 så anser regeringen att direktivet bör implementeras genom att en bestämmelse med ett informationskrav införs. Konsumenterna kan alltid säga upp ett avtal som löper tills vidare. Leverantörsföretagen åläggs att senast två månader innan de avser att börja tillämpa de nya villkoren informera konsumenterna om detta. En särskild bestämmelse om information i samband med fakturering efter prishöjningar bör även införas. Även detta beskrivs mer utförligt i avsnitt 8.5.

Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 8 kap. 16 och 17 §§.

20 Transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden

Regeringens förslag: Med transmissionsnätsoperatör ska i naturgaslagstiftningen avses den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)* har framhållit att det är viktigt att förstå distinktionen mellan direktivens benämning ”systemansvarig för överföringssystem” och benämningen ”systemansvarig” i det svenska regelverket. Det måste klargöras vilka som omfattas av bestämmelserna om certifiering och tillsyn av TSO.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att det med transmissionsnätsoperatör ska avses den som innehar koncession för naturgasledning, med undantag för ledning som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas, eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Remissinstanserna: *Svenska kraftnät* har anfört att det hade varit önskvärt med en bedömning av vilka konsekvenser det kan få att promemorians förslag till definition av transmissionsnätsoperatör avviker från gasmarknadsdirektivets definition av systemansvarig för överföringssystemet. *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit att med transmissionsnätsoperatör ska avses den som transporterar naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtryckledningar undantaget

den del av högtryckskledningar som huvudsakligen används för distribution av naturgas men tillstyrkt förlaget när de gäller den systemansvariga myndigheten. *E.ON Gas Sverige AB* har anfört att förslaget går längre än gasmarknadsdirektivet kräver och att det i första punkten av definitionen borde anges att med transmissionsnätsoperatör avses den som transporterar naturgas genom ett nät som i huvudsak består av koncessionspliktiga högtryckskledningar med undantag för koncessionspliktiga naturgasledningar som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas. Enligt E.ON Gas Sverige AB innebär gasmarknadsdirektivets definition att om samma högtryckskledningar ingår i ett nät som till huvudsak består av ledningar för lokal distribution ska verksamheten över det samlade nätet vara att anse som distribution. *Swedegas AB* har anfört att definitionen av transmissionsnätsoperatör inte bör omfatta den systemansvariga myndigheten samt att definitionen, med utgångspunkt i det tredje inremarknadspaketets definition av transmission, bör avgränsas utifrån nätets funktion i stället för att kopplas till om ägaren har koncession. *Plast- och Kemiföretagen* har konstaterat att ett delat ägande av transmissionssystemet skapar dubblering av funktioner och inte kan sägas vara effektivt. *Öresundskraft AB* och *Lunds Energikoncernen AB* vill att allt överföringsnät, inklusive grenledningar, klassas som transmissionsnät och ägs av en aktör.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivets definitioner

Med termen systemansvarig för överföringssystemet (transmission system operator, TSO) avses i gasmarknadsdirektivet varje fysisk eller juridisk person som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter (artikel 2.4). Överföring – eller transmission – är transport, vars avsikt är tillhandahållande till kunder, men inte leverans, av naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, undantaget tidigare led i rörledningsnätet och undantaget den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas (artikel 2.3).

Med system avses i gasmarknadsdirektivet varje överföringsnät, distributionsnät, LNG-anläggning eller lagringsanläggning som ägs eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet lagring av gas i rörledning och dess anläggningar för stödtjänster och sådana som tillhör anknutna företag och som är nödvändiga för att erbjuda tillgång till överföring, distribution och LNG (artikel 2.13).

Vissa utgångspunkter

Det finns inga starka skäl som talar för att i Sverige införa en reglering som går längre än vad gasmarknadsdirektivet kräver när det gäller åtskillnad av transmissionsverksamhet enligt artikel 9 i direktivet. Den

svenska regleringen bör därför få en utformning som gör att den endast omfattar sådana aktörer på naturgasmarknaden som är systemansvariga för överföringssystemet i direktivets mening.

Företag som innehar koncession för naturgasledning har behandlats som systemansvariga för överföringssystem vid genomförandet i Sverige av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG. I det direktivet definierades överföring (transmission) som transport, utom leverans, av naturgas genom ett nät av högtrycksrörledningar som inte ingår i ett tidigare led av rörledningsnätet till kunder.

De koncessionspliktiga ledningarna är högtrycksrörledningar. I vissa fall kan emellertid en ledning som innehas med koncession huvudsakligen användas för lokal distribution av naturgas. Transport av naturgas i en sådan ledning omfattas inte av det nya gasmarknadsdirektivets definition av överföring. Det finns inte heller i direktivet något krav på åtskilt ägande när det gäller sådan verksamhet. Det är mot denna bakgrund inte lämpligt att utgå endast från innehavet av koncessionspliktiga ledningar när de nya bestämmelserna om transmissionsverksamhet ska genomföras i Sverige.

En lämplig beteckning

Mot bakgrund av det som nu har redovisats går det inte att uteslutande ta innehavet av koncessionspliktiga ledningar som utgångspunkt för regleringen av de skyldigheter som gasmarknadsdirektivet lägger på en systemansvarig för överföringssystemet. Det bör vidare för tydlighetens skull införas en särskild benämning på de aktörer som omfattas av de aktuella kraven. Samtidigt framstår termen systemansvarig för överföringssystemet av flera skäl som olämplig i svensk författningstext, inte minst med hänsyn till att det med ”överföring av naturgas” i naturgaslagen (2005:403) avses ”överföring av naturgas för annans räkning genom såväl transmissionsledningar som distributionsledningar” (1 kap. 6 §). Termen ”transmission” är vidare allmänt accepterad bland dem som verkar på naturgasområdet i Sverige när det gäller sådan transport av naturgas i högtrycksledningar som i gasmarknadsdirektivets svenska version betecknas som ”överföring”. Även förkortningen ”TSO” för ”transmission system operator” är ofta använd. Mot denna bakgrund framstår ”transmissionsnätsoperatör” som en lämplig beteckning i den svenska författningstexten.

Definitionen av transmissionsnätsoperatör

Som framgått ovan har innehavare av koncession för naturgasledning hittills behandlats som transmissionsnätsoperatörer i Sverige. Flera remissinstanser har förordat en definition av transmissionsnätsoperatör som tydligare ansluter till gasmarknadsdirektivets definitioner. *Energimarknadsinspektionen* och *E.ON Gas Sverige AB* har antytt att transmissionsnätsoperatören bör definieras som någon som utför en viss

verksamhet genom ett i direktivet definierat nät. Även *Svenska kraftnät* har berört den aspekten särskilt.

E.ON Gas Sverige AB har förordat en definition som utgår ifrån det aktuella företagets befintliga nät taget som en helhet och som bortser från vilken teknisk utformning och funktion de enskilda delarna har tagna för sig. Enligt den tolkning av direktivet som bolaget har gjort är det möjligt att äga och bedriva långväga transport av naturgas i högtryckledningar som inte används för lokal distribution utan att anses bedriva transmission, förutsatt att huvuddelen av nätföretagets samlade nät utgörs av ledningar som används för distribution. Regeringen uppfattar inte att det i direktivets text finns något tydligt stöd för en sådan tolkning. En sådan tillämpning skulle vidare kunna medföra att ett företag upphörde att vara en TSO endast genom att förvärva ett stort antal distributionsledningar. Dessutom skulle ett distributionsföretag kunna förvärva strategiskt viktiga transmissionsledningar utan att omfattas av kraven på effektiv åtskillnad.

Mot bakgrund av vad som framkommit under remissrundan, och för att det tydligt ska framgå att det svenska genomförandet inte går utöver vad gasmarknadsdirektivet kräver, bedömer regeringen att en lämplig utgångspunkt är att beskriva en transmissionsnätsoperatör som den som bedriver transmissionsverksamhet. Lagtexten bör utformas med gasmarknadsdirektivets definition av ”överföring” som grund. Det är dock påkallat att göra vissa språkliga anpassningar för att undvika onödiga tolkningstvister.

Transport av naturgas för annans räkning, såväl transmission som distribution, betecknas i naturgaslagen som ”överföring av naturgas”. Det som i artikel 2.3 beskrivs som ett nät kan enligt regeringens bedömning vara såväl en enskild högtryckledning som flera ledningar. Det som i den svenska versionen av direktivet beskrivs som ”den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution” motsvaras i den engelska versionen av ”the part of high-pressure pipelines primarily used in the context of local distribution of natural gas”. Ett förtydligande kan göras utifrån den engelska lydelsen. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att i den svenska naturgaslagstiftningen bör med transmissionsnätsoperatör avses den som bedriver överföring av naturgas i en högtryckledning eller ett nät som i huvudsak består av högtryckledningar med undantag för högtryckledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Regeringen föreslår att en bestämmelse med definitionen införs i 1 kap. 7 a § naturgaslagen.

Den systemansvariga myndigheten

I Sverige finns det en aktör som inte är innehavare av koncession för naturgasledning men ändå handhar uppgifter som åligger en TSO enligt det nya gasmarknadsdirektivet. Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet för naturgasmarknaden och ansvarar i denna egenskap för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet. Även Svenska kraftnät träffas av gasmarknadsdirektivets krav på effektiv åtskillnad och certifiering. Som

Swedegas AB har påpekat måste emellertid inte detta medföra att även den systemansvariga myndigheten definieras som transmissionsnätsoperatör.

21 Åtskillnad av transmissionsverksamhet på gasmarknaden

21.1 Gällande rätt

Kraven på åtskillnad enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG har i Sverige genomförts genom bestämmelser i 3 kap. 2 och 9 §§ samt 4 kap. 2 § naturgaslagen (2005:403).

Av 3 kap. 2 § första stycket naturgaslagen framgår att ett företag som bedriver överföring av naturgas inte får bedriva handel med naturgas. Förbudet gäller såväl transmissions- som distributionsverksamhet. Enligt paragrafens andra stycke får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som innehar koncession för naturgasledning samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas. Denna bestämmelse gäller inte distributionsföretag, eftersom Sverige i denna del har använt möjligheten enligt artikel 13.2 andra stycket i direktiv 2003/55/EG att undanta sådana företag om de har mindre än 100 000 anslutna kunder.

I 3 kap. 9 § naturgaslagen finns bestämmelser om övervakningsplan, av vilken det ska framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden.

Regeringens förslag: En transmissionsnätsoperatör ska inte få bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.

En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör ska inte få utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Bestämmelserna ska inte gälla kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

NELGA:s förslag: Överensstämmer med regeringens såtillvida att utredningen har föreslagit att naturgaslagen kompletteras i syfte att tydliggöra att ett företag som bedriver överföring av naturgas inte får bedriva produktion av eller handel med el. Utredningen har rekommenderat en TSO-lösning, dvs. åtskilt ägande, vilket i sak överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Swedegas AB* har uppfattat att NELGA föreslagit ägarmässig åtskillnad men anfört att utredningens förslag inte fullt ut tar höjd för de krav som framgår av artikel 9.1 och 9.2 i gasmarknadsdirektivet. Swedegas AB anser att ett förtydligande måste göras. *Energigas Sverige* har anfört att utredningens förslag till lagtext avseende ägarmässig ”unbundling” förefaller oklar. Energigas Sverige har betonat att någon ägarmässig åtskillnad av distributionsledningar ej ska ske och anser att den svenska lagstiftningen inte ska ställa mer långtgående krav på åtskillnad än vad gasmarknadsdirektivet kräver.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. *E.ON Gas Sverige AB* har dock anfört att det förhållandet att det görs avsteg från gasmarknadsdirektivets definition av systemansvarig för överföringssystemet medför strukturförändringar på den svenska naturgasmarknaden i sådan omfattning att det svenska systemet kommer att avvika från dem i våra grannländer (jfr avsnitt 20). Förändringarna föreslås dessutom genomföras på ett sätt som får betydande påverkan på ett enskilt rättssubjekt; detta utan att beröra frågan om hur gasmarknadsdirektivet kan implementeras på ett sätt som medför begränsad påverkan på enskilds äganderätt.

Effektiv åtskillnad i Sverige

Som framgått i avsnitt 16.4 är det nödvändigt att i Sverige införa nya bestämmelser för att genomföra gasmarknadsdirektivets krav på effektiv åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem.

En medlemsstat har enligt gasmarknadsdirektivet rätt att välja alternativet åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt åtskilt ägande, eller om verksamheten bedrivs åtskilt av företaget, är det inte möjligt att i ett senare skede välja alternativet med en ISO enligt artikel 14 i direktivet eller en ”oberoende systemansvarig för överföring” (ITO) enligt kapitel IV. Medlemsstaten kan dock välja att tillämpa olika alternativ för effektiv åtskillnad för olika systemansvariga företag.

För närvarande finns på den svenska naturgasmarknaden tre aktörer som kan komma att beröras av reglerna om effektiv åtskillnad. Swedegas AB och E.ON Gas Sverige AB bedriver överföring av naturgas i högtrycksledningar. Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet för naturgasmarknaden och ansvarar i denna egenskap för att den kortsiktiga balansen mellan inmatning och uttag av gas upprätthålls och för den ekonomiska balansavräkningen.

Svenska kraftnät har tilldelats en roll på den svenska naturgasmarknaden i enlighet med artikel 1 fjärde stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005. Där anges att medlemsstaterna får inrätta ett organ som ska genomföra en eller flera av de uppgifter som vanligen handhas av en systemansvarig för överföringssystem. Detta organ ska vara föremål för certifiering anligt artikel 3 i förordningen och utses i enlighet med artikel 10 i gasmarknadsdirektivet. En konsekvens av detta är att Svenska kraftnät ska behandlas som en transmissionsnätsoperatör vid tillämpningen av bestämmelserna om certifiering. Även Svenska kraftnät måste därför efterleva kraven på effektiv åtskillnad.

Swedegas AB ägs av EQT Infrastructure Fund. Det framstår i nuläget som att verksamheten bedrivs under former som svarar mot kraven på åtskilt ägande i gasmarknadsdirektivet. Även Svenska kraftnät uppfyller kraven.

E.ON Gas Sverige AB ingår i E.ON-koncernen, som även bedriver handel med och produktion av naturgas och el. Bolaget ingår sålunda i ett vertikalt integrerat företag och uppfyller inte kraven på åtskilt ägande. Om bolaget anses utgöra en transmissionsnätsoperatör, kan det således vara nödvändigt för koncernen att genomföra förändringar i verksamheten.

Sverige har i princip möjlighet att få till stånd en systemansvarslösning i enlighet med gasmarknadsdirektivets krav för vertikalt integrerade företag genom att utse en ISO på det sätt som föreskrivs i artikel 9.8 a. Vidare följer av artikel 9.8 b att Sverige kan tillämpa ITO-alternativet för ett sådant företag. Om Sverige väljer en sådan lösning kan effektiv åtskillnad komma att genomföras på olika sätt i fråga om Swedegas AB och E.ON Gas Sverige AB. NELGA har inte förespråkat någon sådan

ordning utan rekommenderat TSO-lösningen. De remissinstanser som yttrat sig över utredningens betänkande i denna del har inte förordat någon annan lösning.

NELGA har bedömt att det inte är en framkomlig väg att argumentera kring om det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende än bestämmelserna i kapitel IV i gasmarknadsdirektivet.

Det har sålunda inte genom NELGA:s arbete eller remissbehandlingen framkommit att det finns vägande skäl att välja en annan ordning för effektiv åtskillnad än TSO-lösningen. Som framhålls i skäl 8 till gasmarknadsdirektivet är detta också helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Artikel 9 i gasmarknadsdirektivet bör därför genomföras i Sverige genom en ordning där en transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av produktion och handel i enlighet med direktivets bestämmelser om åtskilt ägande.

Bestämmelser om åtskilt ägande

Åtskilt ägande innebär att en transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el. I gasmarknadsdirektivet ställs en rad konkreta krav upp för att säkerställa ett sådant oberoende. Det bör mot denna bakgrund införas bestämmelser i naturgaslagen som klart svarar mot de krav som ställs upp i gasmarknadsdirektivet när det gäller åtskilt ägande.

De krav som ska vara uppfyllda för att åtskilt ägande ska anses föreligga enligt gasmarknadsdirektivet framgår av artikel 9.1–9.3, 9.6 och 9.12. I artikel 9.5 finns särskilda bestämmelser om samriskföretag, som inte behandlas särskilt i det följande. Det åligger de medlemsstater som väljer en lösning med åtskilt ägande att se till att kraven är uppfyllda fr.o.m. den 3 mars 2012.

Förbud mot att samma personer utövar kontroll

Av artikel 9.1 a framgår att varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.

Av artikel 9.1 b framgår att samma personer inte får

– direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

– direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

Enligt artikel 9.3 ska i detta sammanhang begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet” omfatta det som avses med detta begrepp i elmarknadsdirektivet och termerna ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” omfatta ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” i den mening som avses i det direktivet. Bestämmelserna om åtskillnad i artikel 9.1 b

ska således tillämpas tvärsöver el- och gassektorn (jfr skäl 11 till gasmarknadsdirektivet).

Enligt artikel 9.1 c får samma person inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

I artikel 9.1 d finns en bestämmelse om personell åtskillnad som behandlas närmare i avsnitt 21.3.

Enligt artikel 9.2 ska de rättigheter som avses i artikel 9.1 b och c i synnerhet omfatta rätten att rösta, befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller rätten att inneha ägarmajoriteten.

I artikel 9.6 finns en bestämmelse som innebär att staten inte ska anses utgöra samma person om transmissionsverksamheten respektive produktion och handel kontrolleras av separata offentliga organ.

Av artikel 9.12 framgår att företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet inte under några omständigheter får kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot systemansvariga för överföringssystem med åtskild ägare i medlemsstater som tillämpar artikel 9.1.

Skyddet för äganderätten

Att genomföra åtskilt ägande i enlighet med artikel 9 i gasmarknadsdirektivet innebär i praktiken att det blir omöjligt att inom samma koncern både äga en del av transmissionsnätet och bedriva produktion av eller handel med naturgas. Det kan således vara nödvändigt för koncernen att avyttra delar av verksamheten. Något bör i detta sammanhang sägas om det äganderättskydd som ställs upp i regeringsformen (RF) och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Enligt bestämmelsen om egendomsskydd i 2 kap. 15 § första stycket RF är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande, dvs. tvångsövertagande av äganderätt eller annan särskild rätt med ekonomiskt värde. Enskilda är vidare skyddade mot s.k. rådighetsinskränkningar i användning av mark och byggnader. Inskränkningar i rätten att använda lös egendom faller däremot utanför bestämmelsens tillämpningsområde. Förslagen i propositionen innebär inte att någon enskild frånhänds sin egendom genom ett tvångsövertagande. Förslagen innebär inte heller att enskildas användning av mark eller byggnad inskränks. Kravet på åtskilt ägande utgör med andra ord inte ett sådant intrång i äganderätten som avses i 2 kap. 15 § RF.

Hänsyn måste också tas till det egendomsskydd som följer av artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Enligt bestämmelsen har varje fysisk och juridisk person rätt till respekt för sin egendom. De får inte berövas rätten till sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens grund-

satser. Detta hindrar dock inte en stat från att genomföra sådan lagstiftning som är nödvändig bl.a. för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse.

E.ON Gas Sverige AB har anfört att promemorian inte berör frågan om hur gasmarknadsdirektivet kan implementeras på ett sätt som medför begränsad påverkan på enskilds äganderätt. Bolaget har framfört synpunkten i anslutning till frågan om definition av transmissionsnätsoperatör. Som framgått i avsnitt 20 utgår förslaget i propositionen från att den svenska regleringen i denna del inte ska gå längre än vad som är nödvändigt för att genomföra gasmarknadsdirektivet. Den valda åtskillnadslösningen ska således endast beröra den som är systemansvarig för överföringssystemet i gasmarknadsdirektivets mening.

Vid bedömningen av om en inskränkning av egendomsskyddet utgör ett brott mot Europakonventionen ska bl.a. prövas om det har skett en rimlig avvägning mellan det enskilda och det allmänna intresset. En inskränkning får inte innebära att den enskilde tvingas bära en oproportionerlig börda. Rätten till egendom får dock inte sällan stå tillbaka för andra hänsyn som vid en samlad avvägning anses mer skyddsvärda. En effektiv konkurrens på naturgasmarknaden framstår som särskilt viktig ur den inre marknadens perspektiv. För att uppnå en sådan konkurrens är det nödvändigt att göra en effektiv och tydlig åtskillnad mellan transmissionsverksamhet å en sidan och produktion av eller handel med naturgas å den andra. Ett hinder mot att inom samma koncern bedriva båda verksamheterna parallellt framstår inte som oproportionerligt ingripande i förhållande till vad som ska uppnås. Den föreslagna regleringen får sålunda anses förenlig med Europakonventionen.

Sammanfattning

Kravet på åtskilt ägande, som i huvudsak ska gälla även i förhållande till elmarknaden, innebär till en början att en transmissionsnätsoperatör inte får bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el. Ett förbud för företag som bedriver överföring att bedriva handel med naturgas finns redan i 3 kap. 2 § naturgaslagen.

Det bör vidare uttryckligen anges i lagen att en transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el. Bestämmelserna om kontroll i artikel 9.1 b och c förtydligar i viktiga avseenden vad kravet på oberoende innebär. Kraven har ingen motsvarighet i den svenska naturgaslagstiftningen. Det är således nödvändigt att införa tydliga bestämmelser som genomför gasmarknadsdirektivet i denna del. Exemplifieringen i artikel 9.2 är däremot inte av sådan karaktär att den behöver komma till uttryck i författningstext. Regeringen föreslår att bestämmelserna införs i 3 kap. 2 a och 2 b §§ naturgaslagen.

I Sverige bedriver inte staten transmissionsverksamhet eller produktion av eller handel med naturgas. Det finns dock ett värde i att åtskillnadsfrågorna regleras på ett enhetligt sätt på såväl naturgasmarknaden som elmarknaden. Det bör därför framgå av lagen att den kontroll som utövas av staten genom regeringen inte omfattas av förbudet mot att samma

personer utövar kontroll (jfr avsnitt 10.2). Regeringen föreslår att en bestämmelse om detta införs i 3 kap. 2 c första stycket naturgaslagen.

21.3 Personell åtskillnad

Regeringens förslag: En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en transmissionsnätsoperatör ska inte samtidigt få ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: *Swedegas AB* har anfört att NELGA inte har tagit höjd för att den aktuella företrädaren för det koncessionshavande företaget ej heller får på samma sätt företräda ett företag som bedriver produktion av naturgas eller el eller handel med el.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 9.1 d framgår att samma person inte får vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. Det som anges i artikeln kan i stort anses gälla i Sverige genom den nuvarande bestämmelsen om personell åtskillnad i 3 kap. 2 § andra stycket naturgaslagen.

Bestämmelsen om personell åtskillnad bör emellertid få en utformning som gör att den är tillämplig även när transmissionsnätsoperatören har en annan ledningsform än den som i dag omfattas av 3 kap. 2 § andra stycket naturgaslagen. Kravet på åtskillnad måste vidare utsträckas till att gälla även företag som bedriver produktion av naturgas. Genom att kravet begränsas till att avse transmissionsnätsoperatörer undantas företag vars högtryckledningar används i samband med lokal distribution.

Det är inte nödvändigt att utsträcka förbudet till att omfatta företag som bedriver produktion av eller handel med el. Kravet på sektorsöverskridande åtskillnad i artikel 9.3 i gasmarknadsdirektivet gäller inte den personella åtskillnaden enligt artikel 9.1 d.

Regeringen föreslår att bestämmelsen förs in i 3 kap. 2 d § naturgaslagen.

Regeringens förslag: Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, ska åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven på åtskilt ägande är uppfyllda inte få innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 9.7 i gasmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna se till att varken kommersiellt känsliga uppgifter, som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

Bestämmelsen bör ses i samband med de åtgärder som kan behöva vidtas för att omstrukturera en koncern med anledning av kraven på åtskilt ägande. Kravet bör inte uppfattas som ett generellt förbud för anställda hos en transmissionsnätsoperatör att vid en senare tidpunkt, oberoende av omstruktureringen, ansöka om anställning hos ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Förbudets adressat måste anses vara de berörda företagen. Det är alltså transmissionsnätsoperatören och andra företag i samma koncern som har att respektera förbudet när de vidtar åtgärder för att säkerställa effektiv åtskillnad.

Artikel 9.7 gäller ett vertikalt integrerade företag i gasmarknadsdirektivets mening, dvs. ett naturgasföretag eller en grupp av naturgasföretag där samma person eller personer direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, LNG eller lagring och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas. Förbudet ska således inte utsträckas till att omfatta andra koncerner än sådana som bedriver såväl gasnätverksamhet som produktion av eller handel med naturgas.

En bestämmelse som svarar mot kravet i artikel 9.7, med beaktande av det som nyss har anförts, bör föras in i naturgaslagen. Regeringen föreslår att den införs i 3 kap. 2 e §.

Regeringens förslag: Kravet på åtskilt ägande ska inte hindra att en transmissionsnätsoperatör, som även utövar elnätsverksamhet,

– bedriver produktion av el som uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott, eller

– ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Det finns inget hinder för att en transmissionsnätsoperatör bedriver elnätsverksamhet. Som anförts i avsnitt 10.3 kan den möjlighet som finns enligt 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen (1997:857) för elnätsföretagen att producera el i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott vara en viktig del i arbetet med att säkerställa en driftsäker elöverföring. Regeringen bedömer att undantaget är förenligt med EU-rätten.

I propositionen föreslås att även den har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska behandlas som en transmissionsnätsoperatör vid tillämpningen av de nya bestämmelserna om certifiering. Även den aktören måste uppfylla kraven på åtskilt ägande. För närvarande är det Svenska kraftnät som har den aktuella uppgiften i sin egenskap av systemansvarig myndighet. Som framgått i avsnitt 10.3 utgör kraven på åtskillnad inte något hinder för att det inom affärsverkskoncernen bedrivs sådan elproduktion som är uteslutande motiverad av en ändamålsenlig drift av stamnätet.

För att det inte ska kunna råda någon tvekan om att det är möjligt för en transmissionsnätsoperatör att bedriva elnätsverksamhet på samma villkor som gäller för andra elnätsföretag enligt ellagen bör det av naturgaslagen framgå att kravet på åtskilt ägande inte hindrar att en transmissionsnätsoperatör bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av företagets elektriska ledningsnät. Kravet på åtskilt ägande bör inte heller utgöra något hinder för att en transmissionsnätsoperatör, som bedriver elnätsverksamhet, har ett dotterföretag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till nätdriften.

I de förslag som har remissbehandlats har det inte funnit någon uttrycklig motsvarighet till den bestämmelse som regeringen nu föreslår. Det har emellertid varit en tydlig utgångspunkt för de remitterade lagförslagen att kraven på åtskillnad inte hindrar att Svenska kraftnät fullgör sina uppgifter som systemansvarig myndighet för det nationella naturgassystemet och kan certifieras som transmissionsnätsoperatör. Beredningskravet får därför anses uppfyllt.

Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 3 kap. 2 c § andra stycket naturgaslagen.

22 Certifiering av transmissionsnätsoperatörer

22.1 Krav på certifiering

Regeringens förslag: En transmissionsnätsoperatör ska inte få bedriva överföring av naturgas i en högtryckskledning eller ett nät som i huvudsak består av högtryckskledningar utan certifiering. Från detta krav ska högtryckskledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution undantas. Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att koncession för naturgasledning inte ska få beviljas den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar om inte certifiering har beslutats. En koncession ska återkallas om den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar inte certifieras eller får certifieringen återkallad.

Remissinstanserna: *Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät)* har anfört att när en statlig myndighet är TSO framstår motiven för en certifiering som mycket svaga. En sådan ordning stämmer inte heller särskilt väl överens med den svenska förvaltningsmodellen, eftersom den innebär att en statlig myndighet ska certifiera en annan.

Promemorians förslag: En transmissionsnätsoperatör ska inte få bedriva överföring av naturgas i en koncessionspliktig naturgasledning utan certifiering. Från detta krav ska ledningar som huvudsakligen används för lokal distribution undantas. Även den systemansvariga myndigheten ska vara certifierad.

Remissinstanserna: *Svenska kraftnät* saknar en bedömning av en situation där tillsynsmyndighetens beslut om certifiering skulle stå i konflikt med regeringens beslut att utse den systemansvariga myndigheten. *Energimarknadsinspektionen* har föreslagit det i lagbestämmelsen ska stå ”den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet” i stället för ”den systemansvariga myndigheten”. *E.ON Gas Sverige AB* har anfört att förslaget bör kompletteras med bestämmelser rörande effekten av ett överföringsförbud. *Swedegas AB* har anfört att det bör införas ett krav på formenligt beslut om att godkänna och utse en certifierad transmissionsnätsoperatör till systemansvarig för överföringssystemet.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivets krav på certifiering

I artikel 10 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om hur systemansvariga för överföringssystem (TSO) ska utses och certifieras. Av artikel 10.1 framgår att innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt ett särskilt förfarande, som regleras dels i artikel 10.4, 10.5 och 10.6 dels i artikel 3 i

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005. Enligt artikel 10.2 ska ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av certifieringsförfarandet, intygas uppfylla kraven i artikel 9, av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

Av artikel 1 fjärde stycket i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att medlemsstaterna får inrätta ett organ som ska genomföra en eller flera av de uppgifter som brukar handhas av den systemansvariga för överföringssystem. Detta organ ska vara föremål för certifiering enligt artikel 3 i förordningen och utses i enlighet med artikel 10 i gasmarknadsdirektivet. I Sverige fungerar Svenska kraftnät som ett sådant organ i och med att verket, i egenskap av systemansvarig myndighet, fullgör vissa av de uppgifter som ligger på en TSO enligt gasmarknadsdirektivet.

Som anförts i avsnitt 16.4 måste ett särskilt certifieringsförfarande för transmissionsnätsoperatörer införas för att Sverige ska anses ha genomfört gasmarknadsdirektivet.

Av artikel 1 fjärde stycket i förordning (EG) nr 715/2009 följer vidare att även den systemansvariga myndigheten måste certifieras. Som *Svenska kraftnät* har påpekat framstår motiven för en certifiering som mycket svaga när en statlig myndighet är TSO. Certifiering är emellertid ett uttryckligt krav enligt förordningen. Svenska kraftnät har vidare pekat på situationen att tillsynsmyndighetens beslut om certifiering står i konflikt med regeringens beslut att utse den systemansvariga myndigheten. Regeringen bedömer att det saknas anledning att anta att en sådan situation skulle uppkomma i praktiken. Det saknas under alla förhållanden skäl att knyta några särskilda rättsverkningar till en certifiering när det gäller den systemansvariga myndigheten. Regeringen förutsätter att myndigheten vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla kraven för certifiering, om det vid ett certifieringsförfarande skulle visa sig att förutsättningar saknas.

Som *Energimarknadsinspektionen* har antytt kan innebörden av bestämmelserna förtydligas genom att det uttryckligen anges att det är den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet som ska certifieras utöver transmissionsnätsoperatörerna.

En särskild lag

NELGA har föreslagit att bestämmelser om certifieringsförfarandet ska införas i 10 kap. naturgaslagen. Lagstiftningen kan emellertid få en mer överskådlig utformning genom att bestämmelserna om certifiering införs i en särskild lag om certifiering av vissa naturgasföretag. Som framgår av det följande kommer den aktuella lagstiftningen att bli så pass omfattande att den skulle ta upp oproportionerligt mycket utrymme i naturgaslagen.

Avsikten med certifieringen är att säkerställa att den som bedriver transmissionsverksamhet efterlever kraven på effektiv åtskillnad. En genomförd certifiering bör därför vara ett krav för att en transmissionsnätsoperatör ska få bedriva överföring av naturgas i ett transmissionsnät, dvs. i en högtryckskledning eller ett nät som i huvudsak består av högtryckskledningar med undantag för högtryckskledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution. I samband med beslutet om certifiering bör tillsynsmyndigheten ta ställning till vilka ledningar som ingår i transmissionsnätet (jfr avsnitt 22.7).

Enligt *Swedegas AB* har en transmissionsnätsoperatör rätt att utses till systemansvarig för överföringssystemet. Regeringen konstaterar till en början att syftet med att utse en systemansvarig är att se till att den som äger ett transmissionsnät lever upp till de skyldigheter som enligt direktivet ligger på en TSO. Detta säkerställs i Sverige genom de krav som naturgaslagstiftningen ställer på innehavare av naturgasledningar. Det råder ingen ovisshet om vem som har driftansvaret för en ledning eller ett ledningsnät och därmed de skyldigheter som följer av naturgaslagen (jfr prop. 2004/05:62 s. 108). Ett formenligt beslut att utse ett företag till TSO framstår mot denna bakgrund inte som meningsfullt.

Med hänsyn till att regeringen föreslår att certifiering ska vara en förutsättning för att bedriva överföring av naturgas i högtryckskledningar saknas skäl att, som NELGA har föreslagit, göra certifieringen till en förutsättning för koncession. Något sådant krav följer inte heller av gasmarknadsdirektivet.

Effekten av ett överföringsförbud

E.ON Gas Sverige AB har pekat på de svårigheter överföringsförbudet kan innebära för slutkunderna om en transmissionsnätsoperatör inte blir certifierad eller att certifieringen återkallas. Regeringen konstaterar att förbudet får sin största betydelse när det gäller ledningar som ännu inte har tagits i drift. Om det redan finns anslutna kunder kan det av hänsyn till dessa vara svårt att genomdriva förbudet i praktiken, även om de formella förutsättningarna finns (jfr avsnitt 22.6).

Certifieringen ska emellertid ses i samband med reglerna om effektiv åtskillnad. Tillsynsmyndigheten kan ingripa mot en koncern som bedriver transmissionsverksamhet i strid med kravet på åtskilt ägande med stöd av bestämmelserna i 10 kap. naturgaslagen. Den problembild som E.ON Gas Sverige AB har pekat på måste mot den bakgrunden anses ha begränsad praktisk betydelse. Regeringen finner därför inte skäl att föreslå kompletterande bestämmelser rörande effekten av ett överföringsförbud.

Regeringens förslag: Certifiering ska få beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, om kraven på åtskilt ägande är uppfyllda.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar ska ansöka om certifiering hos tillsynsmyndigheten och att det för att bli certifierad ska krävas att ledningsinnehavaren uppfyller de nuvarande kraven på åtskillnad i naturgaslagen.

Remissinstanserna har inte särskilt berört frågan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft någonting att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som redan nämnts avser certifieringen frågan om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i artikel 9 i gasmarknadsdirektivet, dvs. om operatören är oberoende från produktions- och leveransverksamhet. Som framgått i avsnitt 21.2 föreslås i promemorian att artikel 9 ska genomföras i svensk rätt genom bestämmelser om åtskilt ägande. I Sverige ska certifieringsförfarandet således innebära en prövning av om transmissionsnätsoperatören uppfyller dessa krav.

Varje företag som avser att bedriva överföring av naturgas bör kunna ansöka om certifiering. Vidare måste den systemansvariga myndigheten kunna ansöka.

22.3.1 Certifiering efter ansökan

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska pröva frågor om certifiering.

En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

Ett beslut om certifiering ska få förenas med villkor.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

En certifiering ska gälla först från det att tillsynsmyndigheten har meddelat sitt slutliga beslut enligt artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stora drag med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att det bör anges i författningstexten att ett beslut om certifiering inte gäller förrän det anmälts till EU-kommissionen. Det bör vidare anges att även ett ”tyst beviljande” ska anmälas till kommissionen. *Företagarna* har framhållit behovet av att underlätta och åtminstone ta hänsyn till företagens administrativa kostnader när föreskrifterna om certifiering utformas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *E.ON Gas Sverige AB* har anfört att certifieringsproceduren bör kompletteras med en möjlighet att redan före en formenlig certifieringsprocedur få besked huruvida tillsynsmyndigheten anser att ett visst bolag är att anse som transmissionsnätsoperatör. I samband därmed bör ett motiverat överklagbart beslut meddelas rörande vilka av sökandens ledningar som medför att sökanden anses utgöra en transmissionsnätsoperatör.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivet

I artikel 10 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om hur förfarandet för certifiering ska vara utformat. Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut om certifiering inom fyra månader från den dag då transmissionsnätsoperatören inkom med en anmälan (artikel 10.5). När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering till EU-kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende beslutet (artikel 10.6).

Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009. Där föreskrivs till en början att kommissionen ska pröva tillsynsmyndighetens anmälan så snart som den har mottagits och yttra sig till tillsynsmyndigheten inom två månader efter mottagandet. Kommissionen kan begära att byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) ska yttra sig om den nationella tillsynsmyndighetens beslut. I det fallet ska tvåmånadersperioden förlängas med ytterligare två månader. I avsaknad av ett yttrande från kommissionen inom de nämnda perioderna ska kommissionen anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

Av artikel 3.2 i förordningen framgår att den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från kommissionen och därvid ta största möjliga hänsyn till kommissionens yttrande. Tillsynsmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

Tillsynsmyndighetens handläggning

Gasmarknadsdirektivets krav i fråga om handläggningstider när ett företag har ansökt om certifiering bör genomföras genom bestämmelser i lag. En ansökan om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering. Tillsynsmyndigheten ska anmäla certifieringen till kommissionen.

Förordning (EG) nr 715/2009 är direkt tillämplig i Sverige. Det som föreskrivs i artikel 3.2 i förordningen kräver således ingen särskild lagstiftning. Det är emellertid lämpligt att hänvisning till bestämmelsen i förordningen införs i lagen om certifiering.

Villkor

Om det när de nya bestämmelserna träder i kraft finns transmissionsnätsoperatörer som inte har genomfört effektiv åtskillnad, bör de berörda koncernerna få möjligt att strukturera om verksamheten. Kraven behöver enligt gasmarknadsdirektivet inte efterlevas fullt ut förrän den 3 mars 2012. För att det ändå ska vara möjligt att ansöka om certifiering i samband med att det nya regelverket träder i kraft bör ett beslut om certifiering kunna förenas med villkor. Tillsynsmyndigheten bör sålunda kunna göra certifieringen beroende av att kravet på åtskilt ägande är uppfyllt vid en viss senare tidpunkt.

Certifieringens giltighet

Även det som sägs i artikel 10.5 i gasmarknadsdirektivet om när beslutet om certifiering ska börja gälla motiverar lagstiftning. För att certifieringen ska gälla krävs därför ett slutligt beslut av tillsynsmyndigheten enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009.

E.ON Gas Sverige AB har väckt frågan om när och hur frågan om ett företag är en transmissionsnätsoperatör ska prövas om företaget inte självt anser sig vara det. Bolaget har föreslagit att det ska vara möjligt att få ett bindande besked från tillsynsmyndigheten i frågan om certifiering är nödvändig och att myndighetens beslut ska gå att överklaga.

Som antytts i avsnitt 22.1 omfattas frågan om ett företag efterlever bestämmelserna om effektiv åtskillnad av tillsynsbestämmelserna i 10 kap. naturgaslagen. Om tillsynsmyndigheten finner att ett företag är en transmissionsnätsoperatör och inte uppfyller kraven på åtskilt ägande, åligger det myndigheten att vidta tillsynsåtgärder. I det sammanhanget måste myndigheten redovisa grunden för åtgärderna. Ytterst kan det bli aktuellt att trygga efterlevanden genom förelägganden enligt 10 kap. 3 § naturgaslagen. Ett sådant beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte är påkallat att införa ett sådant särskilt prövningsförfarande som E.ON Gas Sverige AB har föreslagit.

22.3.2 Omprövning av certifiering

Regeringens förslag: En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven på åtskilt ägande.

En certifiering ska omprövas av tillsynsmyndigheten efter en anmälan från transmissionsnätsoperatören eller en begäran från Europeiska kommissionen eller om det annars finns anledning att anta att transmissionsnätsoperatören inte uppfyller åtskillnadskraven. En omprövning ska ske på i huvudsak samma sätt som en prövning av en ansökan om ny certifiering.

Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om operatören inte längre uppfyller kraven.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Tillsynsmyndigheten ska enligt förslaget på eget initiativ fortlöpande kontrollera att en certifierad systemansvarig uppfyller kraven på åtskillnad. Energimarknadsinspektionen ska ges bemyndigande att utfärda närmare föreskrifter om hur certifieringsprocessen ska gå till och hur den löpande övervakningen av de certifierade ska verkställas.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 10.3 i gasmarknadsdirektivet framgår att systemansvariga för överföringssystemet ska anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller åtskillnadskraven till tillsynsmyndigheten.

I artikel 10.4 föreskrivs att tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i

artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

– efter anmälan från den systemansvarige,

– på eget initiativ, då de får vetskap om att en planerad förändring kan leda till överträdelse av artikel 9 eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett, och

– efter en motiverad begäran från EU-kommissionen.

Enligt artikel 10.5 ska tillsynsmyndigheterna fatta beslut om certifiering inom fyra månader från dagen för anmälan eller begäran. En redogörelse för förfarandet lämnas ovan i avsnitt 22.3.1.

För att en omprövning ska kunna ske enligt gasmarknadsdirektivets krav måste bestämmelser införas i Sverige om förutsättningarna för återkallelse av certifiering och förfarandet vid en sådan prövning. Vidare krävs stöd i lag för att transmissionsnätsoperatören ska vara skyldig att självmant anmäla ändrade förhållanden till tillsynsmyndigheten.

Lagrådet har särskilt pekat på att det inte av direktivet framgår något annat än att bestämmelserna om förfarandet vid omprövning bör omfatta samtliga tre fall, dvs. vid anmälan från transmissionsnätsoperatören, vid begäran från EU-kommissionen och vid omprövning på tillsynsmyndighetens initiativ. Regeringen delar i huvudsak den bedömningen. Den fyramånadersfrist som föreskrivs i artikel 10.5 i direktivet är dock uttryckligen knuten till den dag då företaget kom in med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. Regeringen bedömer därför att det inte av direktivet följer att en tidsfrist ska gälla även för handläggningen av omprövningsärenden som tillsynsmyndigheten inleder om det finns anledning att anta att förutsättningarna i naturgaslagen inte är uppfyllda. Det är inte heller av andra skäl motiverat att införa en tidsfrist i sådana fall.

22.3.3 Begäran om uppgifter

Regeringens förslag: Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten ska från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få begära att få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

NELGA:s förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att Energimarknadsinspektionen ska ges bemyndigande att utfärda närmare föreskrifter om hur den löpande övervakningen av de certifierade ska verkställas.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs att EU-kommissionen och tillsynsmyndigheten skulle ha rätt att få upplysningarna och ta del av handlingarna

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 10.7 i gasmarknadsdirektivet framgår att tillsynsmyndigheterna och Europeiska kommissionen får begära sådan information från systemansvariga för överföringssystem

och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av myndigheternas och kommissionens skyldigheter enligt artikel 10.

Som *Lagrådet* har framhållit saknas skäl att i denna del gå längre än vad gasmarknadsdirektivet kräver. Det är därför tillräckligt att det i lagen anges att tillsynsmyndigheten och kommissionen får begära viss angiven information.

22.4 Certifiering i förhållande till tredje land

22.4.1 Särskilda krav i fråga om företag med anknytning till tredje land

Regeringens förslag: I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land ska det krävas att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 11 i gasmarknadsdirektivet finns särskilda bestämmelser om certifiering i förhållande till tredje land. Ordningen för certifiering är i dessa fall delvis en annan än den som föreskrivs i artikel 10. Bestämmelserna avser fall där personer från tredje land kan få kontroll över ett transmissionsnät eller en TSO.

I sak överensstämmer bestämmelserna helt med motsvarande föreskrifter i artikel 10 i elmarknadsdirektivet. Regeringen gör inga andra överväganden än dem som redovisats i avsnitt 11.4.1 i fråga om certifiering av stamnätsföretag, bortsett från att sannolikheten att regleringen ska får praktisk betydelse i Sverige är större när det gäller transmission av naturgas än när det gäller stamnätet för el.

22.4.2 Förfarandet vid certifiering

Regeringens förslag: Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven på åtskilt ägande och om en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot regeringens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Även i denna del kan hänvisas till motsvarande överväganden i fråga om stamnätsföretag för el (se avsnitt 11.4.2).

Vissa av de bestämmelser som finns i artikel 11 avseende förfarandet bör genomföras genom förordning eller myndighetsföreskrifter (se avsnitt 22.8).

22.4.3 Omprövning av certifiering

Regeringens förslag: En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över operatören eller dennes transmissionsledningar.

Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan. Prövningen ska ske på samma sätt som vid en ansökan om en ny certifiering.

Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven i fråga om åtskilt ägande eller försörjningstrygghet inte längre är uppfyllda.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 11.2 i gasmarknadsdirektivet framgår att en TSO ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller TSO:n. Artikeln överensstämmer med artikel 11.2 i elmarknadsdirektivet. De överväganden som redovisats i avsnitt 11.4.3 är därför tillämpliga även när det gäller transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden.

22.5 Överensstämmelse med riktlinjerna

Regeringens förslag: I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

NELGA:s bedömning: Det är inte förenligt med den svenska förvaltningslagen (1986:223) och de principer som ligger till grund för svenska förvaltningsbeslut att ändra ett beslut som gynnar en enskild när detta beslut vunnit laga kraft.

Remissinstansernas synpunkter har redovisats i avsnitt 14.3.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i artikel 43 i gasmarknadsdirektivet innebär bl.a. att ett beslut av den nationella tillsynsmyndigheten kan ändras eller upphävas på begäran av EU-kommissionen om det står i strid med de riktlinjer som avses i direktivet eller förordning (EG) nr 715/2009. Regeringens allmänna överväganden i denna fråga redovisas i avsnitt 14.3 och 27.3.

I artikel 3.5 i förordning (EG) nr 715/2009 anges att Europeiska kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av artikel 3.1 och 3.2. Som framgått i avsnitt 22.3 ovan gäller de aktuella bestämmelserna bl.a. förfarandet hos den nationella tillsynsmyndigheten vid en certifiering enligt artikel 10 i gasmarknadsdirektivet. Av artikel 11.10 i gasmarknadsdirektivet framgår att EU-kommissionen får anta riktlinjer där detaljer anges för förfarandet vid tillämpningen av artikel 11.

Frågan om överensstämmelse med riktlinjer kan således bli aktuell när det gäller ett beslut om certifiering enligt såväl artikel 10 som artikel 11 i gasmarknadsdirektivet. För att säkerställa att tillsynsmyndigheten kan efterleva en begäran i enlighet med artikel 43 i gasmarknadsdirektivet i fråga om ett sådant beslut bör det i beslutet anges att det kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

22.6 Tillsyn

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer lagens bestämmelser.

Tillsynsmyndigheten ska få meddela de förelägganden som behövs för att lagen ska följas. Ett föreläggande ska få förenas med vite.

NELGA:s förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska meddela närmare föreskrifter om hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.

Remissinstanserna har inte berört frågan om tillsyn.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs att tillsynen även skulle omfatta företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Remissinstanserna: *E.ON Gas Sverige AB* har anmärkt att bolaget inte uppfattar att förslaget till bestämmelse om förelägganden innebär att tillsynsmyndigheten kan förelägga någon att ansöka om certifiering.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* anser att det är av vikt att det finns bestämmelser om sanktioner för det fall att verksamheten drivs utan certifiering trots att sådan bort ske.

Skälen för regeringens förslag: I 10 kap. naturgaslagen finns bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen. Med hänsyn till att det i promemorian föreslås att bestämmelserna om certifiering ska föras in i en särskild lag finns skäl att även beakta behovet av tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer bestämmelserna i den lagen.

Det kan till en början konstateras att huvuddelen av de bestämmelser som rör avgränsningen av gasnätsverksamhet finns i naturgaslagen och omfattas av tillsynsbestämmelserna där. De bestämmelser i den nya lagen om certifiering som kan motivera att det införs bestämmelser om tillsyn och sanktioner är förbudet mot att bedriva överföring av naturgas utan certifiering och skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten, dvs. Energimarknadsinspektionen, bör utöva tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer dessa bestämmelser.

En effektiv tillsyn förutsätter att tillsynsmyndigheten kan meddela de förelägganden som behövs för att säkerställa efterlevanden. Förelägganden bör kunna förenas med vite. Som *E.ON Gas Sverige AB* har anmärkt kan ett föreläggande inte innefatta ett krav att någon ska ansöka om certifiering. Det måste emellertid i normalfallet antas ligga i transmissionsnätsoperatörens eget intresse att ansöka. Regeringen finner inte heller i övrigt skäl att föreslå andra sanktioner än de nu nämnda.

Regeringens förslag: I ärenden utan anknytning till tredje land ska följande beslut av tillsynsmyndigheten få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:
– beslut att inte bevilja certifiering,
– beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet slutligt,
– beslut att återkalla en certifiering, och
– beslut om förelägganden.
Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätt.
Tillsynsmyndighetens slutliga beslut i fråga om en certifiering med anknytning till tredje land ska få överklagas hos regeringen.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.
Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.
Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.
Remissinstanserna: *E.ON Gas Sverige AB* har som sin uppfattning anfört att det inte ska krävas prövningstillstånd i kammarrätten. *Swedegas AB* har anfört att det måste finnas en möjlighet till överprövning av ett beslut som innebär att en viss ledning inte omfattas av certifieringen.

Skälen för regeringens förslag

Möjligheten att överklaga

Beslut i certifieringsfrågor är av sådan karaktär att de bör kunna överklagas. Möjligheten att överklaga bör dock endast gälla beslut som går naturgasföretaget emot. I sak gäller detta till en början beslut att inte bevilja certifiering eller att återkalla en beviljad certifiering. Vidare bör beslut om villkor kunna överklagas. I den delen bör dock möjligheten att överklaga vara begränsad till att avse villkor som ska gälla efter det att EU-kommissionen har yttrat sig. Även förelägganden är av sådan ingripande karaktär att de bör kunna överklagas, oavsett om de förenas med vite eller inte.

En certifiering är i praktiken ett tillstånd att bedriva överföring av naturgas i ett transmissionsnät. I samband med beslutet bör tillsynsmyndigheten ta ställning till vilka ledningar som omfattas av transmissionsnätet med hänsyn till den underrättelse som ska ske till EU-kommissionen. Transmissionsnätsoperatören är emellertid oförhindrad att bedriva överföring även i andra ledningar än dem som enligt tillsynsmyndigheten ingår i transmissionsnätet. Myndighetens ställningstagande i den delen har inte heller i övrigt rättsverkningar för transmissionsnätsoperatören. Med hänsyn till detta finns ingen anledning att, som *Swedegas AB* har förordat, införa en särskild möjlighet att överklaga beslut som innebär att en viss ledning inte omfattas av certifieringen.

Enligt 22 a § förvaltningslagen (1986:223) gäller som allmän regel att beslut av förvaltningsmyndighet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Det prövningsmyndigheten har att ta ställning till i ett certifieringsärende utan anknytning till tredje land är framför allt om kraven på åtskilt ägande är uppfyllda. Detta är en i allt väsentligt rättslig bedömning. Det framstår därför som naturligt att en eventuell överprövning sker i domstol.

E.ON Gas Sverige AB har som skäl för att det inte ska krävas prövningstillstånd anfört att antalet överklaganden lär bli begränsat och att frågan om certifiering eller villkor kopplade till certifieringen kan få betydande ekonomisk betydelse för berörd part. Regeringen bedömer att detta inte är förhållanden som motiverar ett avsteg från den ordning som anges i förvaltningslagen.

Överklagande hos regeringen

När det gäller certifiering i förhållande till tredje land kan prövningen inte sägas vara av en i huvudsak rättslig natur. Av helt central betydelse är i stället frågan om vilken betydelse certifieringen har för försörjningstryggheten. De avvägningar som måste göras inom ramen för en sådan prövning är sådana att det bör ankomma på regeringen att pröva ett överklagande.

22.8 Verkställighetsföreskrifter

En rad bestämmelser i artiklarna 10 och 11 i gasmarknadsdirektivet är sådana att föreskrifter i lagform varken är nödvändiga eller motiverade. Hit hör exempelvis bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska underrätta EU-kommissionen i olika frågor och att tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Vidare bör det ankomma på tillsynsmyndigheten att i eller i samband med beslutet om certifiering ange vilka ledningar som ingår i det aktuella transmissionsnätet. Sådana aspekter av certifieringsförfarandet kan regleras i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen.

23 Åtskillnad av naturgasdistribution

23.1 Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan

Regeringens förslag: Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan ska inskränkas till att avse distributionsföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

NELGA:s bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att kravet att upprätta övervakningsplan ska fortsätta gälla samtliga företag som bedriver överföring av naturgas. Företag som inte är vertikalt integrerade ska dock inte vara skyldiga att utse en övervakningsansvarig.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* delar den uppfattning som framfördes i ett särskilt yttrande av experten chefsjuristen Bertil Persson att skyldigheten för nätföretag som inte är vertikalt integrerade att upprätta övervakningsplan kan avskaffas då institutet knappast fyller någon funktion.

Skälen för regeringens förslag

Kravet på övervakningsplan

Gasmarknadsdirektivet innehåller krav på övervakningsplan i fråga om såväl transmissionsnätsoperatörer som företag som bedriver överföring av naturgas i distributionsledningar. I fråga om transmissionsnätsoperatörer gäller kravet emellertid endast vertikalt integrerade företag. Som framgått i avsnitt 21 föreslås i propositionen att det i naturgaslagen (2005:403) ska föras in krav på åtskilt ägande av transmissionsnätsoperatörer. Någon skyldighet enligt gasmarknadsdirektivet att ålägga ett sådant företag att upprätta övervakningsplan finns därför inte.

När det gäller distributionsföretagen framgår kravet på övervakningsplan av artikel 26 i gasmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet. I artikel 26.2 finns en rad bestämmelser som ska säkerställa att distributionsföretag som ingår i vertikalt integrerade företag är oberoende av annan verksamhet med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande (s.k. funktionell åtskillnad). Av artikel 26.2 d framgår att distributionsföretaget ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa artikel 26.2 på integrerade naturgasföretag som har mindre än 100 000 ansluta kunder eller levererar till små, enskilda system.

Den svenska lagstiftningen

Krav på övervakningsplan fanns även i artikel 13.2 d i direktiv 2003/55/EG. Bestämmelserna svarade i stort mot vad som föreskrivs i artikel 26.2 d i det nya gasmarknadsdirektivet. I Sverige genomfördes

kraven i denna del genom 3 kap. 9 § naturgaslagen. I den svenska lagstiftningen har emellertid kravet på övervakningsplan utsträckts till att omfatta alla som bedriver överföring av naturgas, oavsett om det aktuella företaget ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller inte.

I motiven till den nya bestämmelsen diskuterades möjligheten att utnyttja direktivets möjlighet till undantag (prop. 2004/05:62 s. 156). Regeringen konstaterade att ett undantag från bestämmelsen om åtskillnad i förlängningen kunde innebära att konkurrensförutsättningarna på marknaden inte blev de samma för samtliga företag. Mot denna bakgrund bedömde regeringen att det var viktigt att samtliga innehavare av naturgasledningar aktivt arbetade med att säkerställa att de i alla lägen agerade objektivt och icke-diskriminerande. Därför borde samtliga företag som bedrev överföring av naturgas omfattas av kravet på upprättande av övervakningsplan.

Övervakningsplan för företag som inte är vertikalt integrerade

Regeringen föreslår i lagrådremissen när det gäller motsvarande krav i elmarknadsdirektivet att skyldigheten att upprätta en övervakningsplan ska inskränkas till att avse elnätsföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med el. De skäl som redovisas för förslaget i avsnitt 12.1 är i allt väsentligt giltiga även när det gäller naturgasföretag.

I gasmarknadsdirektivet finns inget krav på att en transmissionsnätsoperatör som är ägarmässigt åtskilt från produktions- och leveransverksamhet ska upprätta en övervakningsplan. Med hänsyn till de nya och strängare krav på åtskillnad som föreslås när det gäller transmissionsnätsoperatörer framstår också skälen för att behålla kravet på övervakningsplan i fråga om ett sådant företag som mycket svaga.

När det gäller distributionsföretag gäller gasmarknadsdirektivets krav på övervakningsplan endast vertikalt integrerade företag. Den nuvarande regleringen i 3 kap. 9 § naturgaslagen sträcker sig i detta avseende längre än kraven i såväl direktiv 2003/55/EG som det nya gasmarknadsdirektivet. Det är också tveksamt om en övervakningsplan fyller någon praktisk funktion i fråga om företag som inte ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Att bibehålla den nuvarande ordningen framstår mot denna bakgrund inte som förenligt med regeringens målsättning att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige.

Med hänsyn till det som nu har sagts bedömer regeringen att kravet på övervakningsplan i framtiden endast bör omfatta vertikalt integrerade företag.

Regeringens förslag: Ett naturgasföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Företaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter.

NELGA:s förslag: Överensstämmer i stora drag med regeringens.

Remissinstanserna: *Företagarna* har anfört att det speciellt för små företag kan vara svårt att frigöra personella resurser för dessa uppgifter, samtidigt som det är dyrt att anställa ytterligare en person.

Skälen för regeringens förslag: Av 3 kap. 9 § tredje stycket naturgaslagen framgår att den som bedriver överföring av naturgas årligen ska upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras samt ges in till tillsynsmyndigheten. I paragrafens fjärde stycke finns ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Gasmarknadsdirektivet innebär en skärpning när det gäller de krav som ställs i fråga om övervakningsplanen. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs, den övervakningsansvarige, ska sålunda vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag. Bestämmelserna om övervakningsplan i naturgaslagen måste därför kompletteras för att svara mot direktivets krav.

Ett naturgasföretag som har att upprätta en övervakningsplan bör till en början vara skyldigt att utse en särskild person som ansvarar för att övervakningsplanen upprättas och följs. Det bör uttryckligen anges att det är den övervakningsansvarige som ska upprätta den årliga rapporten och ge in den till tillsynsmyndigheten.

När det gäller kravet att den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende gör regeringen samma bedömning som i fråga om elnätsföretag (se avsnitt 12.2). Kravet på oberoende medför sålunda att den övervakningsansvarige måste utföra sitt uppdrag självständigt. För att det ska vara möjligt bör naturgasföretaget vara skyldigt att se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

För att säkerställa att den övervakningsansvarige har det oberoende som uppdraget kräver bör det vara möjligt för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om utseende av övervakningsvarig och dennes uppgifter.

Direktivet ger utrymme för att undanta koncerner som har färre än 100 000 anslutna elkunder från kravet att utse en självständig övervakningsansvarig. Som *Företagarna* har antytt kan kravet uppfattas som betungande när det gäller små företag. Som angetts i avsnitt 23.1 ovan föreslår emellertid regeringen att kravet på övervakningsplan ska inskränkas till att gälla endast företag som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Regeringen har inte funnit skäl att undanta små elkoncerner från motsvarande krav i elmarknadsdirektivet (se avsnitt 12.2). Det har inte framkommit några starka skäl till att en annan bedömning bör göras på naturgasområdet.

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna om övervakningsansvarig införs i 3 kap. 10 § naturgaslagen.

23.3 Kommunikation och varumärkesprofilering

Regeringens förslag: Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

NELGA:s bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att undantagsmöjligheten i artikel 26.4 i gasmarknadsdirektivet ska tillämpas avseende artikel 26.3 gällande förbudet för vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem att i samband med kommunikation och varumärkesprofilering ge upphov till förvirring.

Remissinstanserna: Enligt *Konkurrensverket* bör kravet på tydlig information avseende vilket företag som kontaktar kunden gälla såväl nät- som handelsföretagen, och det bör inte finnas något undantag för företag med färre än 100 000 kunder.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 26.3 i gasmarknadsdirektivet framgår till en början att om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Det stadgas vidare att vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, får ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

NELGA har föreslagit att Sverige ska utnyttja möjligheten att undanta koncerner med mindre än 100 000 anslutna kunder, vilket skulle innebära

att samtliga vertikalt integrerade naturgasföretag i Sverige kom att omfattas av undantaget. Det är emellertid viktigt att upprätthålla en klar boskillnad mellan handelsverksamhet och distributionsverksamhet. Utgångspunkten bör därför vara att gasmarknadsdirektivets krav på tydlighet i kommunikation och varumärkesprofilering ska genomföras i Sverige om det inte finns starka skäl som talar för att utnyttja undantaget. Ett sådant skäl kan vara att kravet får ekonomiska konsekvenser för företagen som inte står i proportion till fördelarna för energimarknadens funktion. I fråga om små elkoncerner har regeringen bedömt att tydlighetskravet, med den utformning det fått i propositionen, inte kan antas vara förenat med några sådana konsekvenser.

När det gäller utformningen av bestämmelser om kommunikation och varumärkesprofilering finns inte anledning att göra några andra överväganden än i fråga om motsvarande krav enligt elmarknadsdirektivet (se avsnitt 12.3). Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver. Med en sådan utformning kan regleringen inte antas vara förenad med sådana kostnader för de berörda företagen att det finns skäl att utnyttja möjligheten till undantag.

Regeringen förslår att bestämmelsen införs i 3 kap. 11 § naturgaslagen.

24 Slutna distributionssystem

Regeringens förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från förhandsregleringen av anslutningsavgifter och överföringstariffer i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

NELGA:s förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att ett slutet distributionssystem ska vara undantaget från kravet på koncession och kravet på tredjepartstillträde till näten. Vidare ska ett slutet distributionssystem vara undantaget från kravet på reglering av tariffer. Det ska dock införas en bestämmelse som anger att om någon av användarna av det slutna systemet kräver det ska tarifferna ändå prövas innan de träder i kraft. Utredningen har också föreslagit att det i naturgaslagen (2005:403) ska införas en definition av slutna distributionssystem.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har avstyrkt förslaget om undantag från kravet på tredjepartstillträde för slutna distributionssystem med hänvisning till att förslaget inte är förenligt med gällande EU-rätt.

Gasmarknadsdirektivet

I artikel 28 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om slutna distributionssystem. Av artikel 28.1 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna, eller andra behöriga myndigheter, klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar gas inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte levererar gas till hushållskunder, såvida vissa närmare angivna krav är uppfyllda. Det krävs sålunda att driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl eller att systemet distribuerar gas huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren eller den driftsansvarige.

Att ett system klassificeras som ett slutet distributionssystem får betydelse för regleringen av tarifferna för tillträde till systemet. Av artikel 28.2 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantar den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från kravet att transmissions- eller distributionstarifferna eller de metoder som använts för att beräkna dem måste godkännas av tillsynsmyndigheten innan de träder i kraft. Enligt artikel 28.3 ska dock de gällande tarifferna eller de metoder som använts för att beräkna dem ses över och godkännas av tillsynsmyndigheten om en användare av det slutna distributionssystemet begär det.

Enligt artikel 28.4 finns ett visst utrymme för leverans till hushållskunder, trots det som sägs i artikel 28.1. Undantag enligt artikel 28.2 ska kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får gas levererad genom ett slutet distributionssystem.

Undantag från koncession

NELGA har föreslagit att en uttrycklig bestämmelse om koncessionsfrihet för slutna distributionssystem. Utredningens lagförslag utgår emellertid från det lagförslag som har lagts fram av Energinätsutredningen i betänkandet Koncessioner för el- och gasnät (SOU 2009:48). Energinätsutredningens förslag är fortfarande föremål för överväganden inom Regeringskansliet. Slutna distributionssystem utgörs av ledningar som inte kräver koncession enligt nu gällande bestämmelser. Regeringen bedömer därför att det i nuläget inte finns något behov av en sådan bestämmelse som NELGA har föreslagit.

Tredjepartstillträde

NELGA har föreslagit ett undantag från kravet på tredjepartstillträde till näten. Det framgår emellertid inte av artikel 28 i gasmarknadsdirektivet att ett slutet distributionssystem får undantas från kravet. Regeringen bedömer inte heller att det finns skäl att överväga ett sådant undantag.

I 6 kap. 5 § naturgaslagen finns bestämmelser om förhandsprövning av de metoder som används för att utforma anslutningsavgifter och överföringstariffer. Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Bestämmelserna i paragrafen gäller den som bedriver överföring av naturgas i naturgaslagens mening. Av 1 kap. 6 § framgår att med ”överföring av naturgas” avses i lagen överföring av naturgas för annans räkning genom såväl transmissionsledningar som distributionsledningar.

Möjligheten att undanta slutna distributionssystem från förhandsprövningen är således utan betydelse när det gäller sådana ledningar inom hamn- och industriområden som uteslutande används för ledningsinnehavarens egen räkning (s.k. interna ledningsnät). Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det är tveksamt om möjligheten till undantag för slutna distributionssystem i nuläget har någon uttalad praktisk betydelse. Det är emellertid inte uteslutet att det i framtiden kan visa sig finnas ett sådant behov. Det bör därför finnas utrymme att undanta sådana distributionssystem från regleringen i 6 kap. 5 § naturgaslagen.

I artikel 28.1 finns förhållandevis detaljerade krav som ska vara uppfyllda för att ett distributionsnät ska kunna klassificeras som ett slutet distributionssystem. Det är vidare nödvändigt att utforma bestämmelser om undantag med utgångspunkt i svenska förhållanden. Regeringen bedömer att föreskrifter av detta slag bör meddelas i förordning i likhet med vad som gäller i fråga om undantag från kravet på koncession enligt 2 kap. 2 § tredje stycket naturgaslagen.

Regeringen föreslår att ett normgivningsbemyndigande införs i 6 kap. 6 § naturgaslagen.

25 Tillträde till lagring

Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten ska få meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

NELGA:s förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att en bestämmelse införs i naturgaslagen som anger att tillsynsmyndigheten ska samråda med systemanvändarna i samband med utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande. En definition av begreppet systemanvändare bör införas i naturgaslagen.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har avstyrkt förslaget med hänvisning till att motsvarande bestämmelse inte finns för tariffer för överföring av naturgas. *Svenska kraftnät* har tillstyrkt förslaget men därutöver anfört att den föreslagna implementeringen av artikel 33 inte är korrekt och inte i överensstämmelse med gasmarknadsdirektivet.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivet

I artikel 33 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om tillträde till lagring. Sverige har vid genomförandet av direktiv 2003/55/EG valt att införa ett förfarande med reglerat tillträde till lagring för tredje part. Denna ordning uppfyller i huvudsak det som föreskrivs i artikel 33 i gasmarknadsdirektivet. Det som är nytt och av betydelse för svenska förhållanden är till en början kravet i artikel 33.1 andra stycket att tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska fastställa och offentliggöra kriterier enligt vilka det kan fastställas vilka regler för tillträde som ska tillämpas för lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning. Som framgått i avsnitt 16.8 uppfylls detta krav redan genom den svenska lagstiftningen om reglerat tillträde till lagringsanläggningar och transmissionsledningar. Den nya bestämmelsen i artikel 33.4 att den myndighet som utarbetar tarifferna eller metoderna för deras fastställande ska samråda med systemanvändarna kräver dock ytterligare överväganden.

Regler för tillträde

NELGA har konstaterat att bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska fastställa vilka regler för tillträde som ska tillämpas för lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning bör införas i naturgaslagen (SOU 2010:30 s. 363). Utredningen har dock inte lämnat något författningsförslag som uppfyller direktivets krav i denna del.

Av 4 kap. 5 § naturgaslagen framgår att den som innehar en lagringsanläggning är skyldig att på skäliga villkor lagra naturgas för annans räkning. Den som innehar en transmissionsledning för överföring av naturgas har motsvarande skyldighet. Skyldigheten att lagra naturgas föreligger inte om anläggningen eller ledningens saknar kapacitet för den begärda lagringen eller om det annars finns särskilda skäl.

I 6 kap. naturgaslagen finns bestämmelser om tariffer för bl.a. lagring av naturgas. Av 6 kap. 2 § framgår att tarifferna ska vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande. I 3 § i samma kapitel finns ytterligare bestämmelser om utformningen av överföringstariffer. Däremot finns ingen sådan närmare reglering när det gäller tarifferna för lagring.

Regeringen bedömer att Sverige i huvudsak uppfyller kraven på att fastställa och offentliggöra kriterier för tillträde till lagring genom de bestämmelser som finns i 4 kap. 5 § naturgaslagen För att genomföra artikel 33.1 andra stycket i Sverige bör det emellertid införas en möjlighet för regeringen eller tillsynsmyndigheten att fastställa mer detaljerade kriterier för utformningen av lagringstariffer än dem som framgår av 6 kap. 2 § naturgaslagen. Ett lämpligt sätta att uppnå detta är att rege-

ringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar föreskrifter i frågan. Det kan noteras att det när gäller överföringstarifferna finns ett motsvarande bemyndigande i 6 kap. 3 § tredje stycket naturgaslagen.

Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 6 kap. 3 a § naturgaslagen.

Samråd

I artikel 33.4 finns ett krav att tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska samråda med systemanvändarna i samband med utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande. Regeringen föreslår i propositionen att utarbetandet ska ske genom föreskrifter om utformandet av lagringstarifferna. Frågan är därför om det krävs särskilda bestämmelser om samråd i samband med sådant föreskriftsarbete.

När det gäller bestämmelser om tarifferna som meddelas i förordning krävs enligt regeringens bedömning inga bestämmelser om samråd utöver det som föreskrivs om beredningen av regeringsärenden i 7 kap. 2 § regeringsformen.

Om regeringen i förordning bemyndigar tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om tarifferna, bör frågan om samråd regleras i anslutning till bemyndigandet. Några särskilda bestämmelser i lag är således inte påkallade.

26 Undantag för ny infrastruktur

Regeringens förslag: Vid investeringar i större nya naturgasinfrastrukturprojekt ska undantag kunna medges från de nya bestämmelserna om avgränsning av transmissionsverksamhet och om övervakningsansvarig.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 9 kap. naturgaslagen (2005:403) finns bestämmelser om undantag för större naturgasinfrastrukturprojekt. Vid investeringar i större nya naturgasinfrastrukturprojekt, inklusive väsentliga kapacitetsökningar i befintliga infrastrukturer, kan undantag medges från naturgaslagstiftningens bestämmelser om juridisk och personell åtskillnad, om anslutning av naturgasledning, om överföring av naturgas, om mätning och rapportering av överförd naturgas, om anskaffande av energi, om övervakningsplan, om lagring av naturgas, om tillträde till förgasningsanläggningar, om anslutningsavgifter och tariffer

samt om övergripande systemansvar och balansansvar (3 kap. 2, 5, 6, 8 och 9 §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6–7 kap. naturgaslagen).

Bestämmelserna i 9 kap. naturgaslagen har tillkommit med anledning av artikel 22 i Europarlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 36 i gasmarknadsdirektivet. Det som är nytt i gasmarknadsdirektivet är främst bestämmelserna om förfarandet vid beviljande av undantag. Som anförts i avsnitt 16.8 bedömer regeringen att det krävs ytterligare utredning innan ett författningsförslag kan läggas fram i den delen.

Bestämmelserna om undantag bör emellertid redan nu justeras med anledning av de ändringar som föreslås när det gäller avgränsningen av transmission av naturgas i förhållande till produktions- och leveransverksamhet och skyldigheten att upprätta övervakningsplan (se avsnitt 21 och 23). Ett beviljat undantag ska således kunna gälla även de nya kraven.

27 Tillsyn på naturgasområdet

27.1 Tillsynsmyndighet enligt gasmarknadsdirektivet och förordning (EG) nr 715/2009

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över efterlevnaden av de nya bestämmelserna om konsumentskydd.

En upplysning förs in i naturgaslagen om att tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevanden av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. När det gäller konsumentskyddsbestämmelserna har utredningen föreslagit att tillsynen endast ska omfatta bestämmelserna om den information till konsumenter som ska finnas på naturgasföretagens webbplats och naturgasnätsföretagens hantering av konsumenternas klagomål.

Remissinstanserna: *Energimarknadsinspektionen* har påtalat att utredningen inte har tagit fram något förslag på att inspektionen ska ha en övervakningsskyldighet när det gäller bestämmelserna i 8 kap. naturgaslagen.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 39.1 i gasmarknadsdirektivet framgår att varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet. Som redovisats i avsnitt 16.9 krävs inga särskilda åtgärder för att genomföra detta krav. Energimarknadsinspektionen fungerar i Sverige som nationell tillsynsmyndighet enligt gasmarknadsdirektivet.

Av artikel 41.1 o i gasmarknadsdirektivet framgår att tillsynsmyndigheten, tillsammans med andra relevanta myndigheter, ska bidra till att

konsumentskyddsåtgärderna är effektiva och genomförs. Den tillsyn som tillsynsmyndigheten i dag utövar enligt 10 kap. 1 § naturgaslagen omfattar inte bestämmelserna i 8 kap. om överföring av naturgas till konsumenter. I propositionen föreslås att nya föreskrifter ska införas i 8 kap. naturgaslagen med anledning av de konsumentskyddsåtgärder som gasmarknadsdirektivet föreskriver. Dessa bestämmelser bör omfattas av Energimarknadsinspektionens tillsyn.

Av 10 kap. 1 § första stycket 2 naturgaslagen framgår i dag att tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevanden av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten. Den förordningen har genom det tredje inremarknadspaketet ersatts av förordning (EG) nr 715/2009. Bestämmelsen om tillsyn i naturgaslagen bör ändras i enlighet med detta.

27.2 Tillsynsmyndighetens behandling av klagomål

Regeringens förslag: Tidsfristerna enligt 10 kap. 4 § naturgaslagen ska gälla om någon som har ett intresse i saken lämnar in en anmälan till tillsynsmyndigheten med påstående att en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn.

Ett föreläggande som tillsynsmyndigheten har meddelat med anledning av en anmälan ska gälla omedelbart.

NELGA:s förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna har inte särskilt behandlat behandlingen av klagomål på naturgasområdet. När det gäller motsvarande frågeställning på elområdet finns en redovisning av synpunkterna i avsnitt 14.2.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivet

Som framgått i avsnitt 16.9 finns det i gasmarknadsdirektivet bestämmelser som behöver genomföras genom ny lagstiftning när det gäller tillsynsmyndighetens behandling av klagomål mot systemansvariga.

I artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet anges sålunda att varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med direktivet får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösande myndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

Kravet i det nya gasmarknadsdirektivet är bara delvis en ändring i förhållande till motsvarande bestämmelse i artikel 25.5 i Europaparla-

mentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG. Det som är nytt är att området nu utökats till att gälla den systemansvariges skyldigheter ”i enlighet med detta direktiv”.

Utgångspunkter

När det gäller den bedömning som gjorde i samband med att direktiv 2003/55/EG genomfördes i Sverige hänvisas till avsnitt 14.2.2.

Det är viktigt att hålla isär frågorna om, å ena sidan, tillsynsmyndighetens hantering av klagomål enligt artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet och, å andra sidan, det krav som finns artikel 3 i direktivet att medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol. Den sistnämnda bestämmelsen, som behandlats i avsnitt 16.3, tar inte sikte på tillsynsmyndigheten i dess roll som ”tvistlösande myndighet”.

Som angetts i avsnitt 14.2 har regeringen tidigare bedömt att Sverige uppfyllt kraven i direktiv 2003/55/EG i fråga om rätten att ge in klagomål till en tvistlösande myndighet genom bestämmelserna om tillsyn i naturgaslagen. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller motsvarande krav i det nya gasmarknadsdirektivet. Det är inte påkallat, vare sig med anledning av direktivet eller i övrigt, att ålägga tillsynsmyndigheten en ny funktion som prövningsmyndighet i tvister mellan enskilda och naturgasföretag. Myndighetens handläggning av anmälningar från enskilda ska även i fortsättningen ske inom ramen för dess vanliga tillsynsverksamhet. Innebörden av regleringen blir sålunda att en enskild som anmäler ett missförhållande till tillsynsmyndigheten har rätt att inom en viss tid få veta myndighetens bedömning och om myndigheten kommer att vidta någon tillsynsåtgärd.

Detta sagda innebär att det inte, som några remissinstanser har befarat, skapas något nytt utrymme för att parallella prövningar.

Bestämmelser om tidsfrister i naturgaslagen

I 10 kap. 4 § naturgaslagen finns bestämmelser om tidsfrister, som har tillkommit med anledning av artikel 25.5 i direktiv 2003/55/EG. Tidsramarna gäller en anmälan mot ett naturgasföretag med påstående om att företagets anslutningsavgift eller tariff för överföring, lagring eller tillträde till förgasningsanläggning inte är objektiv eller icke-diskriminerande. Kraven på handläggning inom viss tid svarar mot vad som föreskrivs i artikel 41.11 i det nya gasmarknadsdirektivet.

Kraven i artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet kan i Sverige uppfyllas genom att bestämmelserna om tidsfrister i 10 kap. 4 § naturgaslagen ändras så att de omfattar även andra anmälningar än sådana som rör tariffer.

Vilka skyldigheter omfattas?

I gasmarknadsdirektivet anges att rätten att ge in klagomål gäller ”den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv”. Den

systemansvarige som avses är den systemansvarige för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet. Med naturgaslagens terminologi svarar detta mot en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning.

NELGA har föreslagit en bestämmelse där det uttryckligen anges vilka bestämmelser i naturgaslagen som en anmälan ska hänföra sig till för att kravet på handläggning inom en viss tid ska gälla. Det är emellertid i vissa fall svårt att på ett tydligt sätt avgränsa på vilket sätt naturgasföretagets skyldigheter enligt gasmarknadsdirektivet kommer till uttryck i naturgaslagen. Som ett exempel kan anföras skyldigheten enligt artikel 25.1 att varje systemansvarig för ett distributionssystem ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på distribution av gas, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla ett säkert, tillförlitligt och effektivt system inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

Artikel 41.11 avser vidare klagomål från ”part”, dvs. en enskild som har ett intresse i frågan. De skyldigheter som naturgasföretagen har enligt gasmarknadsdirektivet och naturgaslagstiftningen är till större delen av offentligrättslig karaktär. För den enskilde kan det också framstå som godtyckligt om hans eller hennes anmälan behandlas snabbare eller långsammare beroende på om en viss bestämmelse i naturgaslagen går att föra tillbaka på gasmarknadsdirektivet. Regeringen bedömer därför att det är en rimligare ordning att knyta tidsfristerna till den enskildes intresse i saken. Det avgörande bör med andra ord vara om den aktuella skyldigheten för naturgasföretaget påverkar anmälarens rättsliga ställning eller om hans eller hennes intresse i saken särskilt har erkänts av rättsordningen.

Vilka klagomål ska omfattas av de nya bestämmelserna?

En viktig utgångspunkt är att tidsfristerna gäller ärenden inom ramen för tillsynsmyndighetens vanliga tillsynsverksamhet. En grundläggande förutsättning är därför att anmälan gäller efterlevnaden av en bestämmelse som omfattas av tillsynen enligt 10 kap. 1 § naturgaslagen.

Det bör betonas att de nya bestämmelserna om tidsfrister inte inskränker de möjligheter som i dag finns att anmäla missförhållanden till tillsynsmyndigheten. Även den som inte har ett intresse i saken är oförhindrad att göra en anmälan. En sådan anmälan kommer dock inte att omfattas av tidsfristerna.

Beslut om föreläggande ska gälla omedelbart

I dag gäller enligt 10 kap. 4 § tredje stycket naturgaslagen att tillsynsmyndighetens beslut gäller omedelbart. Bestämmelsen bör förtydligas, så att det framgår att den endast gäller när tillsynsmyndigheten ingriper mot ett naturgasföretag med stöd av 10 kap. 3 §. Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en sådan anmälan som avses i de nya bestämmelserna om tidsfrister ska sålunda gälla omedelbart.

Regeringens förslag: I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

NELGA:s bedömning: Överensstämmer inte med regeringens. Enligt utredningen är det inte förenligt med den svenska förvaltningslagen (1986:223) och de principer som ligger till grund för svenska förvaltningsbeslut att ändra ett beslut som gynnar en enskild när detta beslut vunnit laga kraft.

Remissinstansernas synpunkter redovisas i avsnitt 14.3.

Skälen för regeringens förslag

Gasmarknadsdirektivets krav

I artikel 43 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om ett särskilt förfarande för att säkerställa att de beslut som fattas av nationella tillsynsmyndigheter överensstämmer med de riktlinjer som avses i direktivet eller i förordning (EG) nr 715/2009.

Enligt artikel 43.1 i gasmarknadsdirektivet får varje tillsynsmyndighet och Europeiska kommissionen begära ett yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med riktlinjerna. Av artikel 43.6 b i direktivet framgår att förfarandet kan leda fram till ett beslut av kommissionen om att begära att den berörda tillsynsmyndigheten ändrar eller återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts. Enligt artikel 43.8 ska tillsynsmyndigheten följa kommissionens beslut inom två månader och informera kommissionen om detta.

De riktlinjer som avses i artikel 43 i gasmarknadsdirektivet är dels tillämpningsföreskrifter som utfärdas av EU-kommissionen, dels de riktlinjer som finns i bilaga I till förordning 715/2009. Kommissionen får utfärda riktlinjer enligt artikel 6.4, 11.10, 15.3, 36.10, 42.5, 43.9 och 44.4 i gasmarknadsdirektivet och artikel 3.5, 6.11 och 23.2 i förordning 715/2009.

Återkallelse av beslut

För att Sverige ska anses ha genomfört gasmarknadsdirektivet korrekt krävs att det är möjligt för tillsynsmyndigheten att ändra eller upphäva ett beslut, som myndigheten har meddelat, om EU-kommissionen begär detta med hänvisning till att riktlinjerna inte har följts. Av skäl som anförts i avsnitt 14.3, när det gäller genomförandet av motsvarande krav i artikel 39 i elmarknadsdirektivet, kan detta innebära att vissa beslut av tillsynsmyndigheten bör innehålla förbehåll om att de kan ändras eller upphävas till följd av ett beslut av EU-kommissionen. För att avgöra om det är påkallat med bestämmelser om återkallelseförbehåll i naturgaslag-

stiftningen krävs dock en genomgång av vilka riktlinjer som avses och vilka beslut av den svenska tillsynsmyndigheten som kan bli aktuella.

Riktlinjer enligt gasmarknadsdirektivet

Bestämmelserna i artikel 6 i gasmarknadsdirektivet rör regional solidaritet och innebär ett åliggande för medlemsstaterna att samarbeta för att säkerställa försörjningstryggheten. Som framgått i avsnitt 16.3 har bestämmelserna i artikeln blivit överspelade genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG.

I artikel 11 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer i fall där det finns en anknytning i tredje land. Frågan om överensstämmelse med riktlinjerna i denna del behandlas i avsnitt 22.5.

Artikel 15 i gasmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser dels om åtskillnad av ägare till överföringssystem när en oberoende systemansvarig (ISO) har utsetts, dels om åtskillnad av systemansvariga för lagringssystem. När det gäller ägare till överföringssystem är bestämmelsen inte relevant i Sverige, eftersom Sverige inte har valt den s.k. ISO-lösningen för åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem (jfr avsnitt 21.2). Som angetts i avsnitt 16.4 avser regeringen att utreda frågan om åtskillnad av systemansvariga för lagringssystem ytterligare och återkomma med ett lagförslag. I lagrådremissen görs inga ytterligare överväganden med anledning av artikel 15.3.

I artikel 36 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om undantag för ny infrastruktur. Motsvarande krav i direktiv 2003/55/EG har genomförts i Sverige genom 9 kap. naturgaslagen. Av 9 kap. 3 § tredje stycket framgår att i ett beslut om undantag ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av EU-kommissionen. Artikel 36.10 föranleder mot den bakgrunden inga ytterligare överväganden i propositionen. Det bör dock anmärkas att regeringen, som angetts i avsnitt 16.8, bedömer att det krävs ytterligare utredning i fråga om regelverket om undantag för ny infrastruktur.

I artikel 42 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser om samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter. Regeringen bedömer inte att de riktlinjer som Europeiska kommissionen antar i sådana frågor kräver lagstiftning i Sverige. Inte heller de riktlinjer som gäller förfarandet enligt artikel 43 föranleder några närmare överväganden.

I artikel 44 i gasmarknadsdirektivet finns bestämmelser som rör skyldigheten för gashandelsföretag att bevara viss information. Europeiska kommissionen får enligt artikel 44.4 anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information, liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. I propositionen föreslås ingen lagstiftning med anledning av artikel 44 (jfr avsnitt 16.9). Regeringen bedömer vidare att de riktlinjer som avses i artikel 44.4 är av sådan karaktär att frågan om att återkalla gynnande förvaltningsbeslut inte kan antas uppkomma i denna del.

I artikel 3.5 i förordning (EG) nr 715/2009 anges att Europeiska kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av artikel 3.1 och 3.2. Förfarandet gäller certifieringen av systemansvariga för överföringssystem och behandlas särskilt i avsnitt 22.5.

Enligt artikel 6.11 i förordningen får kommissionen i vissa fall på eget initiativ anta nätföreskrifter på de områdens som avses i artikel 8.6. Sådana föreskrifter kan omfatta bl.a. regler för gasnätets driftsäkerhet och tillförlitlighet, nätanslutning samt tredjepartstillträde. De systemansvariga för överföringssystemen ska bedriva verksamheten i sina nät enligt dessa nätföreskrifter.

I artikel 23 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser om riktlinjer för vilken grad av harmonisering som minst behövs för att uppnå förordningens syfte, med närmare uppgifter om bl.a. tjänster för tredjepartstillträde, principerna för mekanismerna för kapacitetstilldelning och tillhandahållande av information. Riktlinjer för sådana frågor finns i bilaga I till förordningen när det gäller transmissionsnätsoperatörer. Av artikel 23.2 andra stycket framgår att EU-kommissionen får anta riktlinjer för de frågor som behandlas i artikel 23.1 och att den får ändra de riktlinjer som finns i bilaga I.

Tillsynsmyndighetens gynnande beslut

Det åligger tillsynsmyndigheten i dess roll som nationell tillsynsmyndighet enligt förordning (EG) nr 715/2009 att säkerställa att förordningen och de riktlinjer som har antagits i enlighet med artikel 23 i förordningen följs. I förordningen och dess bilaga I finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens granskning av den gränsöverskridande handeln med naturgas. De beslut som tillsynsmyndigheten främst kan ha att meddela inom ramen för sin tillsynsverksamhet är de förelägganden som behövs för att trygga efterlevanden av förordningen. Sådana förelägganden är betungande för den enskilde. Det krävs därför ingen särskild reglering för att tillsynsmyndigheten ska kunna ändra eller upphäva ett beslut om föreläggande.

Det finns dock exempel på beslut av tillsynsmyndigheten som kan uppfattas som gynnande för den enskilde. Myndigheten kan sålunda bevilja en transmissionsnätsoperatör undantag från vissa skyldigheter enligt punkterna 3.4.4 och 3.4.5 i avsnitt 3 i bilaga I till förordning (EG) nr 715/2009. Det är vidare möjligt för EU-kommissionen att genom nya riktlinjer lägga andra uppgifter på tillsynsmyndigheten. Det går därför inte att utesluta att det kan bli aktuellt för myndigheten att med tillämpning av riktlinjerna meddela besluta som är gynnande för den enskilde. Ett sådant beslut ska kunna ändras eller upphävas av tillsynsmyndigheten efter ett sådant förfarande som anges i artikel 43 i gasmarknadsdirektivet. För att säkerställa att så kan ske bör det i naturgaslagen finnas en föreskrift om att beslut enligt riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska villkoras av att det inte ändras efter begäran av Europeiska kommissionen. En sådan bestämmelse behöver inte omfatta tillsynsåtgärder enligt 10 kap. naturgaslagen, efter-

som sådana beslut inte är gynnande för den enskilde. Regeringen föreslår att bestämmelsen införs i 10 kap. 1 a § naturgaslagen.

28 EU-förordningen om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

28.1 Byråförordningens huvuddrag

Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (byråförordningen) är nya.

Den gemensamma byrån (ACER) innebär en tydlig förstärkning av samarbetet mellan de nationella tillsynsmyndigheterna, i Sverige Energimarknadsinspektionen, inom gemenskapen. Tillsammans med Entso för el (ENTSO-E) och Entso för gas (ENTSOG) som också skapas inom ramen för det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas utgör dessa tre organ en tydlig indikation på den vikt som tillmäts ett ökat samarbete och samordning i syfte att skapa en väl fungerande inre marknad för energi.

I byråförordningen anges hur ACER ska inrättas, dess rättsliga status och uppgifter. Byrån har till en början mer allmänna uppgifter som rör de syften för vilken den inrättats. Vidare har den uppgifter i fråga om samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem, i fråga om de nationella tillsynsmyndigheterna och angående regler och villkor för tillträde till och driftsäkerheten för gränsöverskridande infrastruktur. ACER har även i uppgift att övervaka el- och gassektorerna på den inre marknaden samt att lämna årliga rapporter om denna övervakning.

I byråförordningen ges ACER befogenhet att fatta beslut inom några områden, t.ex. att besluta om undantag och att yttra sig om de nationella certifieringsbesluten. Förordningen öppnar även för att byråns verksamhetsområden kan utvecklas genom andra uppdrag än de nu angivna. Sådana nya uppdrag ska inte omfatta befogenhet att fatta beslut.

Byråförordningen innehåller även bestämmelser om krav på samråd inom ACER:s verksamhet. I linje med den ökade tonvikten på transparens finns även bestämmelser kring tillgängligheten till information både för samrådsprocesser och för övrig verksamhet.

Byråförordningen utgör grunden för inrättandet av ACER och omfattar därmed även ett antal bestämmelser kring byråns organisation inklusive vad som åligger de styrande och övervakande organen, styrelsen, tillsynsnämnden, direktören och Överklagandenämnden. Även byråns finansiering och budget behandlas.

Det bör i detta sammanhang förtydligas att de s.k. nätföreskrifter som beskrivs i byråförordningen för svenskt vidkommande utgörs av nätverkskoder. Nätverkskoder motsvarar till stor del de regler, samarbetsformer och rutiner som återfinns i det svenska och nordiska regelverket,

t.ex. Nordic Grid Code 2007 (Nordisk Regelsamling) som omfattar reglerna för hanteringen av de nordiska överföringsförbindelserna.

28.2 Regeringens överväganden

En EU-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Det är endast då svensk rätt kan anses strida mot förordningen eller då förordningen föreskriver en skyldighet eller möjlighet att vidta lagstiftningsåtgärder på det nationella planet som ändringar i svensk lagstiftning är nödvändiga.

Det är den svenska nationella tillsynsmyndigheten för el och naturgas, dvs. Energimarknadsinspektionen, som närmast kommer att beröras av byråns verksamhet.

För svenskt vidkommande utgör Energimarknadsinspektionen nationell tillsynsmyndighet för el och naturgas i enlighet med hänvisningarna till elmarknadsdirektivet och gasmarknadsdirektivet i artikel 1 i förordningen. Energimarknadsinspektionen är därmed den myndighet som berörs av arbetet inom ACER och som även åläggs vissa uppgifter genom byråförordningens bestämmelser.

Energimarknadsinspektionens verksamhet styrs genom förordningen (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen samt inspektionens regleringsbrev. I Energimarknadsinspektionens instruktion nämns att inspektionen ska fullgöra uppgifter som följer bl.a. av elmarknadsdirektivet, gasmarknadsdirektivet samt EU-förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten. Det är därför lämpligt att komplettera myndighetsinstruktion med en upplysning om att Energimarknadsinspektionen även ska fullgöra uppgifter som följer av byråförordningen.

29 Definitionen av intäktsram

Regeringens förslag: Med intäktsram ska avses de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod.

Rapportens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. *Fortum Distribution AB* har dock förtydligat att det är mycket viktigt att tillsynsmetoden som Energimarknadsinspektionen arbetar fram tydligt omfattar alla relaterade kostnader för att säkerställa att intäkternas relaterade kostnader hanteras i regleringsmodellen.

Skälen för regeringens förslag: Förhandsregleringen av nättariffer, som ska tillämpas från och med den 1 januari 2012, innebär att de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära genom nättariffer under en tillsynsperiod, en intäktsram, fastställs i förväg. Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som

krävs för att bedriva verksamheten. Definitionen av intäktsram finns i 1 kap. 5 a § ellagen.

Intäktsramen ska under vissa förutsättningar kunna omprövas under eller efter tillsynsperioden. Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter genom nättariffer under tillsynsperioden avviker från intäktsramen, ska detta påverka intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Under arbetet med att genomföra den nya tillsynsmodellen har Energimarknadsinspektionen uppmärksammat att det finns ett behov av att förtydliga vilka intäkter i nätverksamheten det är som ska stämmas av mot den beräknade intäktsramen. Vid beräkningen av intäktsramen beaktas kostnader som är hänförliga till nätverksamheten. Det går att hitta exempel på när en kostnad kan komma att tas med vid beräkningen av intäktsramen samtidigt som en intäkt hänförliga till samma åtgärd inte beaktas vid bedömningen av om en avvikelse har skett från intäktsramen. Ett sådant möjligt exempel är kostnaden för att flytta en befintlig ledning. En snäv tolkning av vad som är intäkter genom nättariffer medför att avgiften som tas ut för att flytta ledningen inte beaktas vid tariffregleringen.

För att undanröja sådana otydligheter bör definitionen av intäktsram justeras något. Energimarknadsinspektionen har föreslagit att definitionen ska omfatta ”intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten genom nättariffen och andra intäkter”. Regeringen bedömer emellertid att det går att använda den kortare skrivningen ”intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten” utan att detta innebär någon skillnad i sak.

30 Lissabonfördraget

Regeringens förslag: Bestämmelserna i naturgaslagen ska anpassas till Lissabonfördraget.

Skälen för regeringens förslag: Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Lissabonfördraget) trädde i kraft den 1 december 2009. Lissabonfördraget innehåller ändringar i och tillägg till de grundläggande fördragen och vissa protokoll som hör till dem. Fördraget om Europeiska unionen kvarstår i modifierad form medan fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) byter namn till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I Lissabonfördraget anges bl.a. att Europeiska unionen ersätter och efterträder Europeiska gemenskapen som juridisk person samt att Europeiska gemenskapernas kommission byter namn till Europeiska kommissionen.

I 9 kap. naturgaslagen (2005:403) finns det bestämmelser som hänvisar till Europeiska gemenskapernas kommission. Dessa bestämmelser bör anpassas till Lissabonfördraget.

31 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

31.1 Lagen om certifiering av stamnätsföretag för el

Regeringens förslag: Lagen om certifiering av stamnätsföretag för el ska träda i kraft den 1 augusti 2011.

Bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredje land ska tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013.

Ett stamnätsföretag ska få fortsätta bedriva överföring av el i stamledningar till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet på certifiering inte är uppfyllt.

NELGA:s förslag: Överensstämmer inte med regeringens. Utredningen har föreslagit att den som innehar koncession för stamnätet eller största delen därav när lagen träder i kraft omgående ska ansöka om certifiering. Nätmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om certifiering av stamnätsföretag för el bör träda i kraft så snart som möjligt. När det gäller certifiering i förhållande till tredje land framgår emellertid av artikel 49 i elmarknadsdirektivet att bestämmelserna ska tillämpas först fr.o.m. den 3 mars 2013. I denna del bör därför lagens bestämmelser tillämpas i sådana ärenden i vilka ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten den 3 mars 2013 eller senare.

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) kommer att behöva ansöka om certifiering enligt lagen. Det är nödvändigt med övergångsbestämmelser för att Svenska kraftnät ska kunna bedriva stamnätsverksamhet medan certifieringsförfarandet pågår. Förbudet mot att bedriva överföring i stamledningar utan certifiering bör inte gälla i fråga om ett företag som bedriver sådan överföring vid ikraftträdandet förrän certifieringsfrågan prövats slutligt. En förutsättning bör dock vara att företaget ansöker om certifiering före utgången av augusti månad 2011.

31.2 Lagen om certifiering av vissa naturgasföretag

Regeringens förslag: Lagen om certifiering av vissa naturgasföretag ska träda i kraft den 1 augusti 2011.

Bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredje land ska tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten efter den 2 mars 2013.

En transmissionsnätsoperatör ska få fortsätta att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om transmissionsnätsoperatören har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet på certifiering inte är uppfyllt.

NELGA:s förslag: Den som innehar transmissionsledningar ska när lagen träder i kraft omgående ansöka om certifiering. Tillsynsmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.

Remissinstanserna har inte berört NELGA:s förslag i denna del särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om certifiering av vissa naturgasföretag bör träda i kraft så snart som möjligt. När det gäller certifiering i förhållande till tredje land framgår emellertid av artikel 54 i gasmarknadsdirektivet att medlemsstaterna ska tillämpa bestämmelserna fr.o.m. den 3 mars 2013. I denna del bör därför lagens bestämmelser tillämpas i sådana ärenden i vilka ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten den 3 mars 2013 eller senare.

När det gäller kravet på certifiering för att bedriva transmissionsverksamhet måste hänsyn tas till den omställningsperiod som vertikalt integrerade företag behöver för att strukturera om sin verksamhet. Förbudet mot att bedriva överföring i högtrycksledning utan certifiering bör inte gälla i fråga om ett företag som bedriver sådan överföring vid ikraftträdandet förrän certifieringsfrågan prövats slutligt. En förutsättning bör dock vara att företaget ansöker om certifiering före utgången av augusti månad 2011.

31.3 Ändringarna i ellagen

Regeringens förslag: Ändringarna i ellagen (1997:857) ska träda i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om reglerna om byte av elleverantör och balansansvarig, som ska träda i kraft den 1 oktober 2011, och beslutande myndighet vid förhandsprövning av nättariffer, där bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering ska få bedriva verksamhet utan hinder av kravet på oberoende av produktion och handel till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* och *Fortum Sverige AB* har framhållit att ändrade regler för leverantörsbyten kräver ändringar i IT-systemen. Eftersom uppdateringarna i EDIEL-anvisningarna görs den 1 april och 1 oktober varje år, bör den 1 oktober 2011 vara ett lämpligt datum för ikraftträdande.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Svensk Energi* har anfört att de nya bestämmelserna om leverantörsbyte bör träda i kraft den 1 april 2012.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna i ellagen bör träda i kraft så snart som möjligt. I ett par frågor finns det dock starka praktiska hänsyn som talar för ett något senare ikraftträdande.

Som *Svensk Energi* och *Fortum Sverige AB* har framhållit bör de berörda företagen få möjlighet att anpassa sina rutiner till de nya föreskrifterna om leverantörsbyte. Svensk Energi har med anledning av förslaget i utkastet till lagrådsremiss anfört att bestämmelserna bör träda i kraft först den 1 april 2012. Med hänsyn till att elmarknadsdirektivet i denna del skulle vara genomfört den 3 mars 2011 bedömer regeringen att det inte finns utrymme för en så lång omställningsperiod. De nya bestämmelserna bör därför träda i kraft den 1 oktober 2011.

Regeringen kommer enligt de gällande bestämmelserna om förhandsreglering av nättariffer att fatta beslut om intäktsramen för Svenska kraftnät under den första tillsynsperioden, som börjar den 1 januari 2012. Det är inte lämpligt att med kort varsel ändra förfarandet redan med avseende på den tillsynsperioden. De nya bestämmelserna om beslutande myndighet bör därför träda i kraft först den 1 januari 2012.

Svenska kraftnät, som är det enda företag i Sverige som berörs av de nya bestämmelserna om åtskilt ägande, uppfyller enligt regeringens bedömning redan kraven på oberoende av produktion och handel. Det bör dock införas en övergångsbestämmelse som lämnar utrymme för att genomföra eventuella omstruktureringar av verksamheten under en övergångsperiod. Svenska kraftnät bör därför kunna bedriva verksamhet utan hinder av de nya kraven fram till och med den 2 mars 2012, då kraven på åtskilt ägande enligt elmarknadsdirektivet ska vara fullt genomförda i de medlemsstater som har valt den lösningen. En förutsättning bör dock vara att företaget ansöker om certifiering.

31.4 Ändringarna i naturgaslagen

Regeringens förslag: Ändringarna i naturgaslagen (2005:403) ska träda i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om bestämmelserna om byte av naturgasleverantör och balansansvarig, som ska träda i kraft den 1 oktober 2011.

En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering ska få bedriva verksamhet utan hinder av kravet på oberoende av produktion och handel till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

NELGA har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens i fråga om övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna har inte berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna i naturgaslagen bör träda i kraft så snart som möjligt. Hänsyn måste emellertid tas till att det kommer att bli nödvändigt för aktörerna på gasmarknaden att se över sina rutiner för leverantörsbyten. Starka skäl talar därför för att de nya bestämmelserna i den delen bör träda i kraft först den 1 oktober 2011, då en sådan översyn kan antas vara genomförd.

Det åligger medlemsstaterna att se till att reglerna om åtskilt ägande tillämpas fullt ut fr.o.m. den 3 mars 2012. Redan dessförinnan måste det

certifieringsförfarande som beskrivs i artikel 10 i gasmarknadsdirektivet ha inletts. Det svenska övergångsbestämmelserna bör få en utformning som underlättar för företagen att utnyttja den övergångsperiod som direktivet tillåter. En transmissionsnätsoperatör som ingår i en koncern som även bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el ska således inte vara tvungen att uppfylla kravet på åtskilt ägande redan när de nya bestämmelserna träder i kraft. Företaget bör därför kunna bedriva verksamhet utan hinder av de nya kraven fram t.o.m. den 2 mars 2012. En förutsättning bör dock vara att transmissionsnätsoperatören ansöker om certifiering.

32 Konsekvensanalys

32.1 Inledning

I propositionen har regeringen presenterat sina förslag till åtgärder för att i den svenska lagstiftningen genomföra det tredje inremarknadspaketet för el och naturgas Vidare föreslås en tydligare definition av begreppet intäktsram i ellagen, vilken dock inte bedöms medföra några konsekvenser.

Regeringens förslag påverkar främst Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och de enskilda el- och naturgasföretagen. Förslagen berör också i viss mån de allmänna förvaltningsdomstolarna.

32.2 Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionens roll som tillsynsmyndighet

Energimarknadsinspektionen fungerar i dag som tillsynsmyndighet för el- och naturgasmarknaderna samt även för fjärrvärmemarknaden. Elrespektive gasmarknadsdirektivet kräver dock att tillsynsmyndighetens oberoende förtydligas. Direktiven innehåller också mer utförliga bestämmelser om vad tillsynen ska omfatta. De nya kraven bedöms inte föranleda några utökade resursbehov för Energimarknadsinspektionen.

Konsumentskydd

Regeringen föreslår i propositionen ett antal åtgärder som syftar till att skydda konsumenten. Energimarknadsinspektionen kommer, tillsammans med andra berörda myndigheter, att få till uppgift att utöva tillsyn över att de nya bestämmelserna efterlevs. Energimarknadsinspektionen bedriver i dag inte någon tillsyn i fråga om de bestämmelser i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403) som särskilt gäller konsumenter. Regeringen bedömer att de företag som träffas av de nya konsumentskyddsbestämmelserna inte kommer att ha några svårigheter med att anpassa sig till de nya kraven i ellagen och naturgaslagen. Mot den bak-

grunden bedöms att Energimarknadsinspektionens utökade tillsynsplikt inte kommer att kräva särskilt stora resurser.

Åtskilt ägande och certifiering

För Energimarknadsinspektionen torde införandet av åtskilt ägande snarast underlätta tillsynen jämfört med dagens situation där tillsynen omfattar den funktionella och personella åtskillnaden. En tillkommande uppgift är dock certifieringen. Förfarandet med certifiering följer direkt av el- och gasmarknadsdirektiven samt tillhörande EU-förordningar.

Certifieringen innebär att Energimarknadsinspektionen initialt måste avsätta resurser för att hantera ansökningar, fatta preliminära och slutliga beslut samt förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende certifieringen. Därutöver behöver informationsinsatser genomföras och rutiner kring certifieringen tas fram. Behovet av resurser är dock begränsat med hänsyn till det ringa antal företag som kommer att behöva ansöka om certifiering.

Att endast ett fåtal företag är berörda innebär också att den fortlöpande övervakningen och eventuella omprövningar av certifiering inte kan antas bli särskilt resurskrävande. Förfarandet vid certifiering i förhållande till tredje land är något mer administrativt betungande. Ingenting tyder emellertid i dagsläget på att någon tredjelandscertifiering kommer att bli aktuell.

ACER

Energimarknadsinspektionen kommer även att behöva delta i samarbetet genom byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER). I dag sker liknande samarbete inom ramen för Council of European Energy Regulators (CEER) och European Regulators Group for Electricity and Gas (ERGEG). Energimarknadsinspektionen har också enligt sin instruktion uppgiften att för Sveriges räkning delta i utvecklingen av marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Energimarknadsinspektionen har även i uppdrag att verka för en harmonisering av regelverken så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Regeringen bedömer att de resurser som i dag tas i anspråk för nämnda samarbeten kan omfördelas till att omfatta även samarbetet inom ACER.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att Energimarknadsinspektionens totala resursbehov inte påverkas av de förslag som läggs fram i propositionen. Om förslagen medför nya arbetsuppgifter kan dessa hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Åtskillnad och certifiering

Svenska kraftnät berörs av bestämmelserna om åtskillnad och certifiering av stamnätsföretag för el och transmissionsnätsoperatörer på naturgasmarknaden. Verket uppfyller redan i dag kraven på åtskilt ägande. Svenska kraftnät kommer att vid ett tillfälle behöva ansöka om certifiering för att kunna utföra sina uppgifter på el- och naturgasmarknaden. Det arbete som krävs för att ta fram en sådan ansökan bedöms ha en försumbar påverkan på Svenska kraftnäts kostnader.

Internationellt samarbete

Även Svenska kraftnät kommer att påverkas av ett ökat fokus på internationellt samarbete, framförallt inom ramen för ENTSO-E och ENTSOG.

Svenska kraftnät bedriver sedan länge ett betydande internationellt samarbete genom medlemskap i ett antal organisationer som behandlar tekniska, marknadsmässiga och ekonomiska aspekter av verksamhet med transmission. Detta samarbete finansieras i dag via stamnätstariffen för el och avgifter som tas ut av de balansansvariga för naturgas. Kostnaderna belastar således inte statsbudgeten. Det ökade samarbetet inom ENTSO-E och ENTSOG som följer av regeringens förslag torde påverka Svenska kraftnäts kostnader endast i begränsad utsträckning.

Flaskhalsintäkter

Regeringen bedömer även att en bestämmelse bör införas i förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät som tydliggör att Svenska kraftnät har uppdraget att inkassera kapacitetsavgifter (s.k. flaskhalsintäkter). Svenska kraftnät har i regleringsbrevet för budgetåret 2011 fått möjlighet att behålla dessa medel i verksamheten för att använda dem till att bibehålla eller öka kapaciteten på aktuell förbindelse, eller för mothandel. Förslaget om inkasserandet av flaskhalsintäkter utgör enbart ett förtydligande av den existerande hanteringsordningen och förväntas därmed inte medföra några särskilda konsekvenser. Möjligheten att fondera flaskhalsintäkter innebär att alla eller delar av de erhållna flaskhalsintäkterna får behållas i Svenska kraftnäts verksamhet över åren. Härigenom skulle Svenska kraftnät kunna minska sina upplåningskostnader för investeringar som syftar till att bygga bort flaskhalsarna. Värdet av detta för Svenska kraftnät beror på den framtida omfattningen av flaskhalsintäkter, vilka i dagsläget inte är möjliga att bedöma.

Sammanfattning

Förslagen i propositionen bedöms inte ha några anslagsmässiga konsekvenser när det gäller Svenska kraftnät.

32.4 Övriga myndigheter

32.4.1 De allmänna förvaltningsdomstolarna

Energimarknadsinspektionens slutliga beslut om certifiering föreslås kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Med hänsyn till det ringa antal aktörer som är berörda av kravet på certifiering kan antalet överklaganden – om några sådana över huvud taget skulle bli aktuella – antas bli ytterst litet. Regeringen bedömer att övriga förslag inte påverkar de allmänna förvaltningsdomstolarna. Några ytterligare resurser behöver därför inte tillföras de allmänna förvaltningsdomstolarna med anledning av förslagen i propositionen.

32.4.2 Regeringskansliet

Beslut om tredjelandscertifiering föreslås kunna överklagas till regeringen. Det saknas i dagsläget indikationer på att en tredjelandscertifiering kommer att aktualiseras.

32.5 El- och naturgasföretag

Berörda företag

Förslagen i propositionen kommer att innebära konsekvenser för företag som verkar inom olika delar av el- och naturgasmarknaderna. Företagsgrupper som berörs är elleverantörer och elnätsföretag samt gashandelsföretag och gasnätsföretag.

Leverantörsbyte

De förändringar som föreslås i fråga om leverantörsbyten omfattar samtliga kunder. Regeringen föreslår att ett övertagande av leveranser ska genomföras av nätföretagen tio vardagar efter en anmälan, dvs. bytet ska inte längre ske en viss dag i månaden. Konsekvensändringar görs också i fråga om övertagande av balansansvar i samband med ett leverantörsbyte. Samtidigt som de nya bestämmelserna innebär behov av förändrade rutiner, undviker företagen arbetsanhopningar i samband med månadsskiften.

Även på naturgasmarknaden innebär det nya kravet avseende leverantörsbyten att systemen måste omarbetas. Där har system nyligen utvecklats som är utformade utifrån månadsvis hantering. Med hänsyn till att antalet kunder och leverantörsbyten är förhållandevis litet kan kravet på ändrade rutiner framstå som ganska betungande för gasnätsföretagen. Regeringen har under beredningen inhämtat synpunkter från naturgasföretagen på en alternativ lösning med flera fasta bytesdagar varje månad. Det som därvid framkommit har talat för att den nu föreslagna lösningen är den mest ändamålsenliga för att uppfylla gasmarknadsdirektivets tvingande krav.

För att i möjligaste mån minska företagens olägenhet samt ge dem tillfälle att ändra i rutiner och datasystem föreslås att ikraftträdandet i

denna del läggs vid en något senare tidpunkt än huvuddelen av lagändringarna.

Konsumentskydd

Regeringen har lagt fram ett antal förslag i syfte att förstärka och förtydliga konsumenternas ställning på el- och naturgasmarknaderna. Förslagen följer av tvingande bestämmelser i direktiven och behandlar bl.a. vad ett avtal ska innehålla, underrättelse till konsumenterna vid villkorsändringar, information om konsumentens rättigheter, rutiner för klagomålshantering, förbud mot diskriminering på grund av valt betalningssätt, förskottsbetalning, kostnadsfritt leverantörsbyte och slutfaktura.

Regeringen överväger också, när det gäller elmarknaden, att i förordning införa en bestämmelse om att användaren alltid ska ha rätt att få del av mätvärdena varje månad, om användaren begär det.

Förslagen har utformats så att företagens kostnadsökningar begränsas. Företagen ges därför möjlighet till att tillhandahålla viss information i första hand på sin webbplats. Genom att den särskilda informationsskyldigheten vid villkorsändringar utformats teknikneutralt, kan företagen meddela sig genom e-post till de kunder som godtagit att underrättas på detta sätt. I stor utsträckning följs redan i dag de nya bestämmelserna genom de standardavtal som tillämpas på marknaderna. Sammantaget bedöms därför företagens ökade kostnader till följd av de nya konsumentskyddsbestämmelserna bli begränsade.

Åtskillnad av transmissionsverksamhet

Direktiven gör det nödvändigt att i Sverige införa nya bestämmelser för effektiv åtskillnad för företag som bedriver transmissionsverksamhet. Konsekvenserna för Svenska kraftnät av kraven på åtskillnad och certifiering har berörts i avsnitt 31.3 ovan. Redovisningen närmast nedan behandlar därför endast naturgasmarknaden.

Åtskilt ägande innebär att transmissionsnätsoperatören ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el. Oberoendet regleras genom bestämmelser om förbud mot att utöva kontroll, rättigheter eller inflytande över en transmissionsnätsoperatör.

I dag finns det på den svenska naturgasmarknaden två gasnätsföretag som kan beröras av kraven på åtskilt ägande. Swedegas AB och E.ON Gas Sverige AB äger högtryckledningar för naturgas och ansvarar bl.a. för drift och underhåll samt för att respektive system på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter.

Swedegas AB ägs av EQT Infrastructure Fund och det framstår i dagsläget som om verksamheten bedrivs under åtskilt ägande från produktion av eller handel med naturgas och el. Svenska kraftnät uppfyller kravet på åtskilt ägande i fråga om naturgas och bedriver inte produktion av eller handel med el. E.ON Gas Sverige AB ingår i E.ON-koncernen, som även bedriver produktion av och handel med naturgas och el.

E.ON Gas Sverige AB är således vertikalt integrerat. E.ON-koncernen kan därför komma att behöva vidta åtgärder för att leva upp till de nya kraven på åtskilt ägande. Sådana åtgärder är en direkt följd av gasmarknadsdirektivets krav på åtskilt ägande och bedöms inte vara av administrativ karaktär. De nya kraven sträcker sig inte heller längre än vad direktivet kräver i detta avseende.

Certifiering

Transmissionsnätsoperatörer påverkas även av kravet på certifiering. Certifieringen innebär en förhandsprövning av att kravet på effektiv åtskillnad är uppfyllt. Detta innebär för svensk del åtskilt ägande. Förfarandet med certifiering följer direkt av tvingande bestämmelser i gasmarknadsdirektivet och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005.

Certifieringsförfarandet kommer att innebära administration för de berörda aktörerna i samband med framtagande av ansökningar och underlag för dessa ansökningar. Regeringen bedömer emellertid att de administrativa kostnaderna knutna till certifieringen är av mycket begränsad omfattning.

När det gäller rapportering av ägarförhållanden torde uppgifterna redan finnas tillgängliga i årsredovisningar och liknande underlag. Det kommer också att vara möjligt att lämna in en ansökan om certifiering innan de nödvändiga åtgärderna för att uppnå åtskilt ägande har fullföljts.

Aktörerna blir även skyldiga att fortlöpande hålla Energimarknadsinspektionen informerad om planerade transaktioner som kan kräva en omprövning av certifieringen. Det kommer då bl.a. att röra sig om köp och försäljningar av företag eller andelar i företag.

Åtskillnad av distributionsverksamhet

Den svenska lagstiftningen för el och naturgas ställer i dag krav på att samtliga företag ska upprätta en övervakningsplan som redovisar vilka åtgärder som har vidtagits för att undvika diskriminerade beteende och se till att planen följs. Direktiven ställer nu krav på att en övervakningsansvarig utses för att utföra denna uppgift. Denne ska vara helt oberoende och ha tillgång till all nödvändig information för att utföra sitt uppdrag.

Regeringen föreslår att företagen ska utse en övervakningsansvarig som intar den självständiga ställning som direktiven kräver. Att en sådan person utses bedöms inte medföra några särskilda administrativa kostnader. Samtidigt föreslås att nuvarande skyldighet att upprätta en övervakningsplan begränsas till vertikalt integrerade företag. Genom åtgärden införs administrativa lättnader för vissa av de företag som tidigare har varit skyldiga att upprätta en sådan plan.

Direktiven innebär vidare förbud mot att vertikalt integrerade företag drar otillbörlig nytta av den vertikala integrationen vid kommunikation och varumärkesprofilering. De föreslagna lagbestämmelserna ställer endast som krav att företagen, när de vänder sig till kunder eller allmän-

heten, anger sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår om det är nät- eller handelsverksamheten som är avsändare. Gjorda investeringar i varumärken m.m. kommer därför inte att påverkas. Kravet på tydlighet har vägts mot fördelarna för energimarknadernas funktion. Regeringen har härvid bedömt att de begränsade ekonomiska konsekvenser som kan uppkomma motiveras av vikten av att upprätthålla en klar boskillnad mellan nät- och handelsverksamhet.

Tillträde till lagring

Naturgaslagen innehåller bestämmelser om att tarifferna för lagring av naturgas ska vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande. Tarifferna är föremål för Energimarknadsinspektionens tillsyn. För att genomföra gasmarknadsdirektivets krav på samråd i samband med utarbetande av tariffer föreslås att regeringen eller tillsynsmyndigheten får utfärda närmare föreskrifter på området. De nya bestämmelserna om tillsyn och transparens beträffande villkoren för tillträde till lagring berör ett område som sedan tidigare är reglerat. De föreslagna förändringarna är inte av sådan karaktär att de medför konsekvenser för berörda företag.

33 Författningskommentar

33.1 Förslaget till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

Lagförslaget har tillkommit med anledning av de krav på certifiering som ställs upp i artiklarna 10 och 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet). Dessa krav avser enligt direktivets svenska lydelse ”systemansvariga för överföringssystem”. Av skäl som redovisas i avsnitt 9 föreslås att en sådan aktör i den svenska ellagstiftningen ska benämnas ”stamnätsföretag”.

I *andra stycket* finns en upplysning om att det finns bestämmelser om certifiering även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003. Dessa har direkt tillämpning i Sverige och ska således inte genomföras i nationell lagstiftning.

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i ellagen (1997:857).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Av *första stycket* framgår att ellagens (1997:857) terminologi används i lagen.

I *andra stycket* finns en definition av tredje land, varmed avses länder utanför EES-området.

Beslutande myndighet

3 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av nätmyndigheten.

Av artikel 10 i elmarknadsdirektivet framgår att det är den nationella tillsynsmyndigheten som har att pröva frågor om certifiering. I Sverige är

detta den nätmyndighet som avses i 1 kap. 7 § ellagen. Regeringen har utsett Energimarknadsinspektionen till nätmyndighet (1 § elförordningen [1994:1250])

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1.

2 kap. Krav på certifiering

1 § Ett stamnätsföretag får inte bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering enligt denna lag.

Av paragrafen framgår att ett stamnätsföretag måste certifieras för att kunna bedriva överföring av el i stamledningar. Med stamnätsföretag avses enligt 1 kap. 5 b § ellagen i den lydelse som föreslås i propositionen den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 10.1 i elmarknadsdirektivet, där det framgår att ett företag måste certifieras innan det godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar om kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

Certifieringen ska säkerställa att stamnätsföretaget uppfyller kraven på effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i elmarknadsdirektivet. I propositionen föreslås att direktivet i denna del genomförs i Sverige genom att det införs krav på åtskilt ägande i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen. Därför föreskrivs i *första stycket* att dessa krav ska vara uppfyllda för att certifiering ska få beviljas. Det framgår också att certifiering beviljas på ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar. Det ställs sålunda inte upp något krav på att den som ansöker om certifiering redan ska vara stamnätsföretag.

I *andra stycket* finns en bestämmelse om särskilda krav i fråga om en sökande med anknytning till tredje land. Med anledning av artikel 11.3 i elmarknadsdirektivet föreskrivs att en certifiering i sådana fall inte får äventyra en trygg energiförsörjning i Europeiska unionen. Av artikel 11.8 framgår vidare att en medlemsstat har rätt att vägra certifiering när en sådan äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller en annan medlemsstat.

Med person avses såväl juridisk som fysisk person.

Genom bemyndigandet i *tredje stycket* blir det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om vilka krav som ska gälla för certifiering när sökanden har anknytning till tredje land. Sådana föreskrifter kan vara påkallade med hänsyn till försörjningstryggheten inom unionen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2 och 11.4.1.

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Av paragrafen framgår att det i 4 kap. finns särskilda bestämmelser om förfarandet i fråga om sökande med anknytning till tredje land. Nätmyndigheten måste därför, när den inleder sin prövning, ta ställning till om ärendet gäller en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land.

Övervägandena finns i avsnitt 11.4.2.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Av *första stycket* framgår till en början att en fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Vidare föreskrivs att om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat ansökan. Denna bestämmelse har tillkommit med anledning av det som föreskrivs i artikel 10.5 första och andra meningen i elmarknadsdirektivet.

Bestämmelsen i *andra stycket* har tillkommit med anledning av artikel 10.5 tredje meningen i elmarknadsdirektivet. Där föreskrivs att tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i artikel 10.6 har fullföljts. Detta innebär bl.a. att nätmyndigheten inte kan avgöra frågan om certifiering slutligt förrän Europeiska kommissionen har beretts tillfälle att yttra sig. I andra stycket föreskrivs mot denna bakgrund att certifieringen ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat sitt slutliga beslut enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009. Dessförinnan får certifieringen anses vara preliminär.

Av 2 kap. 1 § framgår att certifieringen är ett krav för att företaget ska få bedriva överföring av el i stamledningar. Ett slutligt beslut om certifiering är sålunda att betrakta som ett tillstånd att bedriva sådan verksamhet. Genom det slutliga beslutet om certifiering har stamnätsföretaget utsetts och godkänts som systemansvarig för överföringssystemet på ett sådant sätt som anges i artikel 10.1 i elmarknadsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

3 § Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 10.6 i elmarknadsdirektivet. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

Nätmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att nätmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att nätmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

I *första stycket* finns en upplysning om att det i artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som ska tillämpas vid certifieringen.

Av *andra stycket* framgår att det i ett beslut om certifiering ska anges att det kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av EU-kommissionen. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 39 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Omprövning av certifiering

5 § Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

Bestämmelsen i paragrafen har tillkommit med anledning av artikel 10.3 i elmarknadsdirektivet, där det framgår att systemansvariga för överföringssystemet (stamnätsföretag) ska anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9 i elmarknadsdirektivet till den nationella tillsyns-

myndigheten. I propositionen föreslås att artikel 9 genomförs genom nya bestämmelser om åtskilt ägande i 3 kap. ellagen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.2.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,

2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att ett stamnätsföretag inte uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

Av paragrafen framgår när en beviljad certifiering ska omprövas. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av det som föreskrivs i artikel 10.4 i elmarknadsdirektivet. En omprövning kan leda till att certifieringen återkallas enligt 7 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.2.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om stamnätsföretaget inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

I paragrafen regleras förutsättningarna för att återkalla en certifiering. Om ett certifierat stamnätsföretag inte längre uppfyller åtskillnadskraven, ska certifieringen återkallas.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.2.

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att en anmälan enligt 5 § eller en begäran från Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska nätmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som gäller nätmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

När det gäller förfarandet gör elmarknadsdirektivet inte skillnad på en ny ansökan och en omprövning av en redan beviljad certifiering. Prövningen ska därför ske i den ordning som föreskrivs i artikel 10.5 och 10.6. Det förfarande som beskrivs i paragrafen är därför i stort detsamma som vid en prövning enligt 2 och 3 §§. Fyramånadersfristen ska räknas från det att en anmälan från stamnätsföretaget eller en begäran från EU-kommissionen kom in till nätmyndigheten. Om omprövningen sker på initiativ av nätmyndigheten enligt 6 § 3 gäller inte tidsfristen.

Artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 är tillämplig bl.a. när det gäller nätmyndighetens slutliga beslut i frågan om certifiering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.2. Bestämmelserna har utformats med beaktande av vad *Lagrådet* har anfört i sitt yttrande.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 10.7 i elmarknadsdirektivet. Möjligheten att begära uppgifter gäller inte bara stamnätsföretaget utan även företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.3.3. Bestämmelsen har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* har anfört i sitt yttrande.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

I detta kapitel finns bestämmelser om förfarandet för certifiering när det finns en anknytning till tredje land. De gäller i stället för bestämmelserna i 3 kap. när en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land ansöker om certifiering.

Första stycket har tillkommit med anledning av artikel 11.3 första meningen i elmarknadsdirektivet. *Andra stycket* svarar mot det som stadgas i artikel 11.4.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.2.

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857), och

2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Bestämmelsen i paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.4.2, har tillkommit med anledning av artikel 11.5 i elmarknadsdirektivet.

3 § Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Första stycket ska ses mot bakgrund av det som stadgas i artikel 11.6 och 11.8 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena i denna del finns i avsnitt 11.4.2.

Artikel 11.6 innehåller bestämmelser om handläggningen vid Europeiska kommissionen. Kommissionen ska avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten inom två månader efter det att den har tagit emot en sådan begäran som avses i 2 §. När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER), berörd medlemsstat och berörda parter. I ett sådant fall ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader. Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den nämnda perioden, ska den anses inte göra några invändningar mot nätmyndighetens beslut.

Av artikel 11.8 i elmarknadsdirektivet framgår att den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i artikel 11.6.

I första stycket föreskrivs att nätmyndigheten ska meddela sitt beslut inom frister som beräknas med utgångspunkt i den tidpunkt när Europeiska kommissionen mottog myndighetens begäran. Det blir således nödvändigt för nätmyndigheten att ha kännedom om när mottagandet ägde rum. Myndigheten ska meddela sitt beslut inom de angivna tidsramarna oavsett om kommissionen avger något yttrande eller inte.

I *andra stycket* föreskrivs att ett beslut om certifiering ska villkoras. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av artikel 39 i elmarknadsdirektivet. Frågan behandlas i avsnitt 11.5.

4 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

I paragrafen förtydligas när ett beslut om certifiering ska börja gälla. När det gäller beslutets rättsverkningar hänvisas till kommentaren till 3 kap. 2 §.

Omprövning av certifiering

5 § Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över stamnätsföretaget eller stamnätet.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.4.3, har tillkommit med anledning av artikel 11.2 i elmarknadsdirektivet.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

I *första stycket* anges att en certifiering ska omprövas efter en anmälan från ett stamnätsföretag enligt 5 §. En omprövning ska i ett sådant fall ske enligt bestämmelserna i detta kapitel även om omständigheterna är sådana som kan föranleda en omprövning enligt 3 kap. 6 §. En omprövning kan leda till att certifieringen återkallas enligt 7 §.

Av *andra stycket* framgår att förfarandet vid omprövningen är detsamma som vid en ansökan om certifiering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 11.4.3.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.4.3, regleras förutsättningarna för att återkalla en certifiering. En återkallelse ska ske dels om kraven på åtskilt ägande inte längre är uppfyllda, dels om det inte framgår att en fortsatt certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i EU. Vidare kan förutsättningar för certifiering saknas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 kap. 2 § tredje stycket.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att stamnätsföretag följer denna lag.

Enligt 12 kap. 1 § andra stycket ellagen utövar nätmyndigheten tillsyn över efterlevnaden bl.a. av bestämmelserna i 3 kap. ellagen om avgränsning av elnätsverksamhet. Tillsynen enligt den lagen omfattar sålunda även kraven på åtskillnad. Av 12 kap. 3 § ellagen framgår att tillsynsmyndigheten kan ingripa med förelägganden, som får förenas med vite, mot den som inte följer lagens bestämmelser. Den löpande kontrollen av att stamnätsföretaget uppfyller åtskillnadskraven kan således bedrivas med stöd av bestämmelserna i 12 kap. ellagen.

Bestämmelsen i paragrafen kan ses som ett komplement till den tillsyn som sker enligt ellagen. Den tar sikte på de krav som ställs på stamnätsföretaget i 2 kap. 1 §, 3 kap. 5 § och 4 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

2 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.6, reglerar nätmyndighetens befogenheter om det fordras ett ingripande mot ett stamnätsföretag.

Överklagande

3 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,

2. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och

3. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.7, finns bestämmelser om överklagande. De beslut som kan överklagas är nätmyndighetens slutliga beslut i certifieringsfrågor enligt 3 kap., om avgörandet innebär att certifiering inte beviljas eller att en beviljad certifiering återkallas, samt beslut om förelägganden.

4 § Nätmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.7, finns en bestämmelse om överklagande av nätmyndighetens beslut i fråga om en certifiering i förhållande till tredje land. Ett överklagande ska i sådana fall ske hos regeringen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. Ett stamnätsföretag får fortsätta att bedriva överföring av el i stamledningar till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredje land ska tillämpas först i fråga om ärenden som inleds

från och med den 3 mars 2013 (jfr artikel 49.1 andra stycket i elmarknadsdirektivet).

Enligt *tredje punkten* kan ett stamnätsföretag, som har lämnat in en ansökan om certifiering till nätmyndigheten före utgången av augusti månad 2011, bedriva stamnätsverksamhet utan hinder av det som sägs i 2 kap. 1 § fram till dess att det finns ett lagakraftvunnet avgörande i certifieringsfrågan.

Övervägandena finns i avsnitt 31.1.

33.2 Förslaget till lag om certifiering av vissa naturgasföretag

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Det som sägs i lagen om en transmissionsnätsoperatör gäller även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005.

Lagförslaget har tillkommit med anledning av de krav på certifiering som ställs upp i artiklarna 10 och 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet). Dessa krav avser enligt direktivets svenska lydelse ”systemansvariga för överföringssystem”. Av skäl som redovisas i avsnitt 20 föreslås att en sådan aktör i den svenska naturgaslagstiftningen ska benämnas ”transmissionsnätsoperatör”.

Den föreslagna regleringen ska även ses mot bakgrund av att medlemsstaterna enligt artikel 1 fjärde stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 får inrätta ett organ i enlighet med gasmarknadsdirektivet vilket ska genomföra en eller flera av de uppgifter som brukar handhas av systemansvariga för överföringssystem. Detta organ ska vara föremål för certifiering. I Sverige utförs de nämnda uppgifterna dels av de företag som innehar koncession för naturgasledning, dels av den systemansvariga myndigheten, som enligt 7 kap. 1 § naturgaslagen (2005:403) har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

I *andra stycket* finns en upplysning om att det finns bestämmelser om certifiering även i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009. Dessa har direkt tillämpning i Sverige och ska således inte genomföras i nationell lagstiftning.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-området).

Av *första stycket* framgår att naturgaslagens terminologi används i lagen. Det innebär bl.a. att med transmissionsnätsoperatör avses den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

I *andra stycket* finns en definition av tredje land, varmed avses länder utanför EES-området.

Tillsyns- och beslutsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över att 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) följs är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

Med tillsynsmyndighet avses tillsynsmyndigheten enligt 1 kap. 9 § naturgaslagen. Det är emellertid möjligt för regeringen att utse flera myndigheter till tillsynsmyndighet enligt den lagen. För att det inte ska kunna råda någon oklarhet i frågan om vilken tillsynsmyndighet som avses anges att det är den myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om åtskilt ägande. För närvarande är Energimarknadsinspektionen tillsynsmyndighet (34 § naturgasförordningen [2006:1043]).

4 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av tillsynsmyndigheten.

Av artikel 10 i gasmarknadsdirektivet framgår att det är den nationella tillsynsmyndigheten som har att pröva frågor om certifiering.

Övervägandena finns i avsnitt 22.3.1.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar utan certifiering enligt denna lag. Detta gäller inte högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

Med transmissionsnätsoperatör avses enligt 1 kap. 7 a § naturgaslagen den som bedriver överföring av naturgas i en högtryckssledning eller ett nät som i huvudsak består av högtryckssledningar med undantag för högtryckssledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Av artikel 10.1 i gasmarknadsdirektivet framgår att ett företag måste certifieras innan det godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem. Som nämnts i kommentaren till 1 kap. 1 § gäller detta även för ett organ som ska genomföra en eller flera av de uppgifter som brukar handhas av systemansvariga för överföringssystem.

Utifrån svenska förhållanden innebär detta till en början att ett företag måste certifieras för att kunna bedriva överföring av naturgas i en högtryckssledning eller ett nät som i huvudsak består av högtryckssledningar, med undantag för ledningar som huvudsakligen används i samband med lokal distribution. Detta kommer till uttryck i *första stycket*.

Vidare måste den systemansvariga myndigheten, som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, certifieras. En bestämmelse om detta finns i *andra stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 22.1.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtryckssledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, om kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

Certifieringen ska säkerställa att transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven på effektiv åtskillnad enligt artikel 9 i gasmarknadsdirektivet. I propositionen föreslås att direktivet i denna del genomförs i Sverige genom att det införs krav på åtskilt ägande i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen. Därför föreskrivs i *första stycket* att dessa krav ska vara uppfyllda för att certifiering ska få beviljas. Det framgår också att certifiering beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtryckssledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet. Det ställs sålunda inte upp något krav på att den som ansöker om certifiering redan ska vara transmissionsnätsoperatör.

I *andra stycket* finns en bestämmelse om särskilda krav i fråga om en sökande med anknytning till tredje land. Med anledning av artikel 11.3 i gasmarknadsdirektivet föreskrivs att en certifiering i sådana fall inte får äventyra en trygg energiförsörjning i Europeiska unionen. Av artikel 11.8 framgår vidare att en medlemsstat har rätt att vägra certifiering när en sådan äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller en annan medlemsstat.

Med person avses såväl fysisk som juridisk person.

Genom bemyndigandet i *tredje stycket* blir det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om vilka krav som ska gälla för certifiering. Sådana föreskrifter kan vara påkallade med hänsyn till försörjningstryggheten inom unionen.

Övervägandena finns i avsnitt 22.2 och 22.4.1.

3 kap. Certifiering i förhållande till EES-området

Anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Av paragrafen framgår att det finns särskilda bestämmelser om förfarandet i 4 kap. i fråga om sökande med anknytning till tredje land. Tillsynsmyndigheten måste därför, när den inleder sin prövning, ta ställning till om ärendet gäller en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land.

Övervägandena finns i avsnitt 22.4.2.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering ska gälla först från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Ett beslut om certifiering får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet.

Av *första stycket* framgår till en början att en fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Vidare föreskrivs att om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering. Denna bestämmelse har tillkommit med anledning av det som föreskrivs i artikel 10.5 i gasmarknadsdirektivet.

Bestämmelsen i *andra stycket* har tillkommit med anledning av artikel 10.5 tredje meningen i gasmarknadsdirektivet. Där föreskrivs att tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i artikel 10.6 har fullföljts. Detta innebär bl.a. att tillsynsmyndigheten inte kan avgöra frågan om certifiering slutligt förrän Europeiska kommissionen har beretts tillfälle att yttra sig. I andra stycket föreskrivs mot denna bakgrund att certifieringen ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat sitt slutliga beslut enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009. Dessförinnan får certifieringen anses vara preliminär.

Av 2 kap. 1 § första stycket framgår att certifieringen är ett krav för att företaget ska få bedriva överföring av naturgas i transmissionsnät. Ett slutligt beslut om certifiering är sålunda att betrakta som ett tillstånd att bedriva sådan verksamhet. Genom det slutliga beslutet om certifiering har naturgasföretaget utsetts och godkänts som transmissionsnätsoperatör på ett sådant sätt som anges i artikel 10.1 i gasmarknadsdirektivet.

Av *tredje stycket* framgår att en certifiering får förenas med villkor. Detta har särskild betydelse när det gäller en transmissionsnätsoperatör som inte uppfyller kraven på åtskilt ägande. Det blir på detta sätt möjligt för företaget att lämna in en ansökan om certifiering innan de nödvändiga åtgärderna för att uppnå åtskillnad har fullbordats. Tillsynsmyndigheten kan i ett sådant fall göra certifieringen avhängig av att åtskillnaden genomförs. Transmissionsnätsoperatören bör i sin ansökan redogöra för hur detta ska ske.

Övervägandena finns i avsnitt 22.3.1. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 10.6 i gasmarknadsdirektivet. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Första stycket innehåller en upplysning om att det i artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som ska tillämpas vid certifieringen.

Av *andra stycket* framgår att det i ett beslut om certifiering ska anges att det kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av EU-kommissionen. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 43 i gasmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 22.5.

Omprövning av certifiering

5 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

Bestämmelsen i paragrafen har tillkommit med anledning av artikel 10.3 i gasmarknadsdirektivet, där det framgår att systemansvariga för överföringssystemet (transmissionsnätsoperatörer) ska anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9 i direktivet till tillsynsmyndigheten. I propositionen föreslås att artikel 9 genomförs genom nya bestämmelser om åtskilt ägande i 3 kap. naturgaslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 22.3.2.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 5 §,

2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

Av paragrafen framgår när en beviljad certifiering ska omprövas. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av det som föreskrivs i artikel 10.4 i gasmarknadsdirektivet. En omprövning kan leda till att certifieringen återkallas enligt 7 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.3.2.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

I paragrafen regleras förutsättningarna för att återkalla en certifiering. Om en certifierad transmissionsnätsoperatör inte längre uppfyller åtskillnadskraven, ska certifieringen återkallas.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.3.2.

8 § Ett omprövningsärende ska handläggas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i ärendet inom fyra månader från det att en anmälan enligt 5 § eller en begäran från

Europeiska kommissionen kom in till myndigheten, ska certifieringen anses bestå.

Om certifieringen inte återkallas vid en prövning enligt första stycket, ska tillsynsmyndigheten utan dröjsmål anmäla detta till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter i ärendet.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

När det gäller förfarandet gör gasmarknadsdirektivet inte skillnad på en ny ansökan och en omprövning av en redan beviljad certifiering. Prövningen ska därför ske i den ordning som föreskrivs i artikel 10.5 och 10.6. Det förfarande som beskrivs i paragrafen är därför i stort detsamma som vid en prövning enligt 2 och 3 §§. Fyramånadersfristen ska räknas från det att en anmälan från transmissionsnätsoperatören eller en begäran från EU-kommissionen kom in till tillsynsmyndigheten. Om omprövningen sker på initiativ av tillsynsmyndigheten enligt 6 § 3 gäller inte tidsfristen.

Artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009 är tillämplig bl.a. när det gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i frågan om certifiering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.3.2. Bestämmelserna har utformats med beaktande av vad *Lagrådet* har anfört i sitt yttrande.

Begäran om uppgifter

9 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten får begära att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 10.7 i gasmarknadsdirektivet. Möjligheten att begära uppgifter gäller inte bara i fråga om transmissionsnätsoperatörer utan även företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.3.3. Bestämmelsen har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* har anfört i sitt yttrande.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

I detta kapitel finns bestämmelser om förfarandet för certifiering när det finns en anknytning till tredje land. De gäller i stället för bestämmelserna i 3 kap. när en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land ansöker om certifiering.

Första stycket har tillkommit med anledning av artikel 11.3 första meningen i gasmarknadsdirektivet. *Andra stycket* svarar mot det som stadgas i artikel 11.4.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.4.2.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403), och

2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Bestämmelsen i paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.4.2, har tillkommit med anledning av artikel 11.5 i gasmarknadsdirektivet.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Första stycket, som behandlas i avsnitt 22.4.2, ska ses mot bakgrund av det som stadgas i artikel 11.6 och 11.8 i gasmarknadsdirektivet.

Artikel 11.6 innehåller bestämmelser om handläggningen vid Europeiska kommissionen. Kommissionen ska avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten inom två månader efter det att den har tagit emot en sådan begäran som avses i 2 §. När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER), berörd medlemsstat och berörda parter. I ett sådant fall ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader. Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den nämnda perioden, ska den anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

Av artikel 11.8 i gasmarknadsdirektivet framgår att den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i artikel 11.6.

I paragrafen föreskrivs att tillsynsmyndigheten ska meddela sitt beslut inom frister som beräknas med utgångspunkt i den tidpunkt när Europeiska kommissionen mottog tillsynsmyndighetens begäran. Det blir således nödvändigt för myndigheten att ha kännedom om när mottagandet ägde rum. Myndigheten ska meddela sitt beslut inom de angivna tidsramarna oavsett om kommissionen avger något yttrande eller inte.

I *andra stycket* föreskrivs att ett beslut om certifiering ska villkoras. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av artikel 43 i elmarknadsdirektivet. Frågan behandlas i avsnitt 22.5.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

I paragrafen förtydligas när ett beslut om certifiering ska börja gälla. När det gäller beslutets rättsverkningar hänvisas till kommentaren till 3 kap. 2 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledningar.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.4.3, har tillkommit med anledning av artikel 11.2 i gasmarknadsdirektivet.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

I *första stycket* anges att en certifiering ska omprövas efter en anmälan från en transmissionsnätsoperatör enligt 5 §. En omprövning ska i ett sådant fall ske enligt bestämmelserna i detta kapitel även om omständigheterna är sådana som kan föranleda en omprövning enligt 3 kap. 6 §. En omprövning kan leda till att certifieringen återkallas enligt 7 §.

Av *andra stycket* framgår att förfarandet vid omprövningen är detsamma som vid en ansökan om certifiering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 22.4.3.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.4.3, regleras förutsättningarna för att återkalla en certifiering. En återkallelse ska ske dels om kraven på

åtskilt ägande inte längre är uppfyllda, dels om det inte framgår att en fortsatt certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i EU. Vidare kan förutsättningar för certifiering saknas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 kap. 2 § tredje stycket.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer följer denna lag.

Enligt 10 kap. 1 § första stycket naturgaslagen utövar tillsynsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden bl.a. av bestämmelserna i 3 kap. i samma lag om juridisk och personell åtskillnad. Tillsynen enligt naturgaslagen omfattar sålunda även kraven på åtskillnad. Av 10 kap. 3 § naturgaslagen framgår att tillsynsmyndigheten kan ingripa med förelägganden, som får förenas med vite, mot den som inte följer lagens bestämmelser. Den löpande kontrollen av att transmissionsnätsoperatörer uppfyller åtskillnadskraven kan alltså bedrivas med stöd av bestämmelserna i 10 kap. naturgaslagen.

Bestämmelsen i paragrafen kan ses som ett komplement till den tillsyn som sker enligt naturgaslagen. Den tar sikte på de krav som ställs på transmissionsnätsoperatörer i 2 kap. 1 §, 3 kap. 5 § och 4 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 22.6.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.6, reglerar tillsynsmyndighetens befogenheter om det fordras ett ingripande mot en transmissionsnätsoperatör.

Överklagande

3 § Följande beslut av tillsynsmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,

2. beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009,

3. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och

4. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.7, finns bestämmelser om överklagande. Beslut som kan överklagas är tillsynsmyndighetens slutliga beslut i certifieringsfrågor enligt 3 kap., om avgörandet innebär att certi-

fiering inte beviljas eller att en beviljad certifiering återkallas, samt beslut om förelägganden. Vidare kan beslut om villkor för certifieringen överklagas, om de meddelas efter EU-kommissionens yttrande i ärendet.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 22.7, finns en bestämmelse om överklagande av tillsynsmyndighetens slutliga beslut i fråga om en certifiering i förhållande till tredje land. Ett överklagande ska i sådana fall ske hos regeringen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. En transmissionsnätsoperatör får fortsätta att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om transmissionsnätsoperatören har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna om certifiering i förhållande till tredje land ska tillämpas först i fråga om ärenden som inleds från och med den 3 mars 2013 (jfr artikel 54.1 andra stycket i gasmarknadsdirektivet).

Enligt *tredje punkten* kan en transmissionsnätsoperatör, som har lämnat in en ansökan om certifiering till tillsynsmyndigheten före utgången av augusti månad 2011, bedriva transmissionsverksamhet utan hinder av det som sägs i 2 kap. 1 § fram till dess att det finns ett lagakraftvunnet avgörande i certifieringsfrågan.

Övervägandena finns i avsnitt 31.2.

33.3 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

1 kap.

5 a § Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* under en tillsynsperiod.

Paragrafen har ändrats för att tydliggöra att det är nätföretagets samlade intäkter från nätverksamheten som omfattas av intäktsramen. Det är sålunda inte bara de rena överförings- och anslutningsavgifterna som ingår utan även andra intäkter som härrör ur verksamheten, t.ex. arvode

vid flyttning av befintliga ledningar. Intäkter som inte är knutna till nätverksamheten, t.ex. avkastning på finansiella tillgångar, berörs inte av intäktsramen.

Övervägandena finns i avsnitt 29.

5 b § Med stamnätsföretag avses i denna lag den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.

I paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 9, införs och definieras termen stamnätsföretag.

2 kap.

10 § Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.

Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *ett stamnätsföretag* eller en juridisk person där *ett sådant företag* har ett bestämmande inflytande. Nätkoncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

Inga ändringar föreslås i *första stycket.*

Andra stycket har ändrats med anledning av att den nya termen stamnätsföretag införs i lagen (1 kap. 5 b §). I sak görs ingen ändring.

3 kap.

1 a § En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el. *Ett stamnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.*

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller

2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

Första stycket har ändrats. Av den andra meningen, som är ny, framgår att ett stamnätsföretag inte får bedriva produktion av eller handel med naturgas. Förbudet har tillkommit med anledning av de krav på åtskillnad som ställs upp i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet).

Inga ändringar föreslås i *andra stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

1 f § Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

I paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 10.2, finns en grundläggande bestämmelse om oberoende för stamnätsföretag i förhållande till produktion av eller handel med el eller naturgas. Ett företag som bedriver sådan produktion eller handel får inte under några omständigheter kunna utöva kontroll över stamnätet. Vad oberoendet innebär förtydligas i viktiga avseenden i 1 g–1 j §§.

1 g § Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som syftar till att genomföra kravet på åtskilt ägande enligt artikel 9.1 och 9.2 i elmarknadsdirektivet. Åtskilt ägande innebär i huvudsak att den som äger ett elnät är oberoende av leverans- eller produktionsintressen. Kraven i artikel 9 gäller den som ansvarar för stamnätet. Bestämmelserna i paragrafen gäller därför stamnätsföretag. Denna term definieras i 1 kap. 5 b §. Innehavare av koncession för regionledning eller område träffas inte av regleringen.

I *första stycket* föreskrivs att den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag. Av *andra stycket* framgår att den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas. Bestämmelserna i dessa stycken svarar mot artikel 9.1 b i elmarknadsdirektivet.

I *tredje stycket* föreskrivs att den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 9.1 c i elmarknadsdirektivet.

Definitionen av kontroll, som finns i artikel 2.34 i elmarknadsdirektivet, är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (den s.k. koncentrationsförordningen). Uttrycket ska inte förstås på något annat sätt i paragrafen.

När det gäller tolkningen av vad som avses med rättigheter som inte får utövas kan viss ledning hämtas i artikel 9.2 i elmarknadsdirektivet. Där framhålls att dessa i synnerhet ska omfatta rätten att rösta, befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget och rätten att inneha ägarmajoriteten.

Bestämmelserna i paragrafen hindrar inte att exempelvis ett elhandelsföretag är minoritetsägare i ett stamnätsföretag som bedrivs i bolagsform. Elhandelsföretaget är emellertid i ett sådant fall förhindrat att utöva de rättigheter som följer av aktieinnehavet i strid med reglerna om åtskillnad. Ägandet måste alltså vara passivt.

Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

1 h § Det som anges i 1 g § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Det som anges i 1 g § första och andra styckena om företag som bedriver produktion av eller handel med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Vid tillämpningen av andra stycket ska elanvändaren anses vara nettoförbrukare om den genomsnittliga elförbrukningen är större än produktionen per år räknat. I produktionen ska vid beräkningen ingå den el elanvändaren själv producerar och dennes andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

Av paragrafen framgår vissa undantag från de krav som ställs upp i 1 g §.

Av artikel 9.6 i elmarknadsdirektivet framgår att kravet på åtskilt ägande inte hindrar att staten bedriver såväl stamnätsverksamhet som produktion av eller handel med el eller naturgas, förutsatt att verksamheterna inte kontrolleras av samma offentliga organ. I detta sammanhang är inte regeringen att betrakta som ett offentligt organ i direktivets mening. Av *första stycket* framgår att det som sägs i 1 g § inte gäller kontroll eller rättigheter som utövas av staten genom regeringen. Det är däremot inte tillåtet för en förvaltningsmyndighet att kontrollera såväl ett stamnätsföretag som en el- eller naturgasleverantör.

Av *andra stycket* framgår att förbudet mot kontroll i 1 g § första och andra styckena inte gäller elproducenter eller elhandelsföretag som är nettoförbrukare av el, om värdet av den el som företaget säljer till utomstående är obetydligt i förhållande till den övriga näringsverksamheten.

I *tredje stycket* anges vad som ska gälla för att någon ska anses vara nettoförbrukare vid tillämpningen av andra stycket.

Bestämmelserna i andra och tredje styckena har tillkommit med anledning av artikel 44.2 andra stycket i elmarknadsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

1 i § Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att ett stamnätsföretag bedriver sådan produktion av el som avses i 1 a § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

I paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 10.3, finns en bestämmelse om undantag från kraven på åtskilt ägande dels i fråga om sådan elproduktion som ett elnätsföretag får bedriva i egen regi enligt 1 a § andra stycket, dels i fråga om elproduktion som bedrivs av ett dotterföretag och som uteslutande är motiverad av nätdriften.

1 j § En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett stamnätsföretag får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

I paragrafen, som är ny, finns ett förbud för personer som företräder stamnätsföretaget att samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 9.1 d i elmarknadsdirektivet, där det anges att samma person inte får vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. I ett aktiebolag har styrelseledamöterna, den verkställande direktören och andra firmatecknare en sådan ställning. Kravet träffar emellertid även andra legala ställföreträdare. Sålunda har exempelvis generaldirektören i Affärsverket svenska kraftnät en sådan ställning som avses i paragrafen.

För tydlighetens skull bör påpekas att om en person innehar någon av de tre angivna funktionerna eller en liknande funktion i ett stamnätsföretag får han eller hon inte ha någon av dessa funktioner i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

När det gäller företag som bedriver eldistribution finns en delvis motsvarande bestämmelse i 1 b § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

1 k § Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 10.5, innehåller en bestämmelse som har tillkommit med anledning av artikel 9.7 i elmarknadsdirektivet.

Åtgärder som vidtas av företag i en koncern, där det bedrivs såväl stamnätsverksamhet som produktion av eller handel med el, för att säkerställa åtskilt ägande får inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Med kommersiellt känsliga uppgifter avses uppgifter i stamnätsverksamheten, vilka inte är allmänt kända och utgör en kommersiell fördel för annan aktör, i synnerhet företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Bestämmelsen riktar sig till företagen i den aktuella koncernen och avser de åtgärder företagen vidtar för att säkerställa effektiv åtskillnad. Det rör sig sålunda inte om något förbud mot att personal hos stamnätsföretaget i ett annat sammanhang söker anställning hos ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

17 § ***Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ska*** **upprätta en övervakningsplan och se till att** ***planen*** **följs.**

Av övervakningsplanen ***ska*** **det framgå vilka åtgärder som** ***ska*** **vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen** ***ska*** **särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål** ***ska*** **uppnås.**

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

I sak har paragrafen ändrats på så sätt att kravet på övervakningsplan enligt *första stycket* har inskränkts till att avse nätföretag som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med el. Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

I *andra stycket* har rent språkliga ändringar gjorts.

Nuvarande tredje stycket har utgått. En bestämmelse med i huvudsak motsvarande innehåll finns i 17 a § andra stycket.

Bemyndigandet i *tredje stycket*, som motsvarar nuvarande fjärde stycket, har ändrats till att avse endast föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter. Bemyndigandet att meddela föreskrifter om offentliggörandet av den årliga rapporten återfinns i 17 a § tredje stycket.

17 a § Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 17 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en särskild övervakningsansvarig, som ska ha i uppdrag att bevaka att den övervakningsplan som ska finnas enligt 17 § upprättas och följs. Bestämmelserna om övervakningsansvarig har tillkommit med anledning av de nya kraven i artikel 26.2 d i elmarknadsdirektivet.

Av *första stycket* framgår till en början att det är nätföretaget som ska utse en övervakningsansvarig. Det finns inget hinder mot att företaget utser någon av sina anställda. Den övervakningsansvarige ska emellertid kunna utföra sitt uppdrag helt självständigt. Den person som utses bör mot denna bakgrund vara erfaren och ha god integritet och goda kunskaper inom området. Kravet på oberoende kommer även till uttryck i att nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Bestämmelserna i *andra stycket* svarar delvis mot nuvarande 17 § tredje stycket. I enlighet med elmarknadsdirektivets krav åligger det den övervakningsansvarige att årligen upprätta en rapport, som ska offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten. Sådana föreskrifter kan avse bl.a. krav att den övervakningsansvarige ska påpeka brister i hanteringen av övervakningsplanen för nätföretaget och lämna uppgifter till nätmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

23 § Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

Elmarknadsdirektivet innehåller en rad bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet. I Sverige är detta företag som bedriver region- eller lokalnätsverksamhet. Om ett sådant nätföretag är en del av ett vertikalt integrerat företag, dvs. en koncern där det även bedrivs produktion av eller handel med el, ska de olika verksamheterna hållas tydligt åtskilda. Bestämmelser om detta finns redan i ellagen.

Bestämmelsen i paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av nya krav i elmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad. Nätföretaget ska inte kunna dra fördel av den vertikala integrationen för att snedvrida konkurrensen. I artikel 26.3 i direktivet stadgas mot denna bakgrund att vertikalt integrerade nätföretag inte får ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

Av paragrafen följer att om ett elnätsföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska såväl nätföretaget som elhandelsföretaget ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver. Kravet

gäller när företagen vänder sig till elanvändare och till allmänheten. Sålunda omfattas fakturor, information som bifogas fakturor, webbplatser, alla former av reklam och s.k. varumärkesprofilering.

Bestämmelsen hindrar inte att företag i samma koncern använder sig av ett gemensamt kännetecken. Företagen måste emellertid ange sin identitet på ett sätt som inte leder till oklarhet i frågan om företaget bedriver nätverksamhet eller elhandel. Ett lämpligt sätt att göra detta är att det i anslutning till den benämning under vilken företaget driver sin verksamhet (firman) tydligt anges om det är nätföretaget eller elhandelsföretaget som är avsändare.

Övervägandena finns i avsnitt 12.3.

5 kap.

3 § *Nätmyndigheten ska meddela beslut* om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen.

10 § På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *nätmyndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning ska handläggas skyndsamt.

11 § *Nätmyndigheten* ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,

2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller

3. det annars finns särskilda skäl.

12 § En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka *hos nätmyndigheten* om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Ansökan ska handläggas skyndsamt.

13 § *Nätmyndigheten* ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *nätmyndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får

myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

14 § Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *nätmyndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fastställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

15 § Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *nätmyndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

16 § *Nätmyndigheten* ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

17 § Om det finns särskilda skäl, får *nätmyndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

En ansökan enligt första stycket ska ha kommit in till nätmyndigheten senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit.

I 3 och 10–17 §§ har ändringar gjorts som innebär att det alltid är nätmyndigheten som är beslutande myndighet i frågor om intäktsramen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

20 § Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

21 § Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *från nätverksamheten* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter

en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

Ändringar har gjorts i 20 och 21 §§ med anledning av att definitionen av intäktsram enligt 1 kap. 5 a § har justerats.

8 kap.

6 § En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera el ska göras omedelbart.*

En elleverantör *får överta* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter* anmälan enligt första stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om byte av elleverantör, har ändrats med anledning av artikel 3.5 a i elmarknadsdirektivet.

Ändringarna i *första stycket* är av redaktionell karaktär.

De sakliga ändringarna framgår av *andra stycket*. Där anges nu att en elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare 14 dagar efter en anmälan om bytet till berörd nätkoncessionshavare. Något krav att elleverantören ska anmäla övertagandet inom en viss tid efter avtalet med elanvändaren finns inte.

Inga ändringar har gjorts i *tredje stycket*.

I *fjärde stycket* har endast en språklig ändring gjorts.

I *femte stycket* har ”närmare” ersatts av ”ytterligare”. Normgivningsbemyndigandet har därmed utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

9 § Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 6 § första stycket får göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna.*

***I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *ska* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande,**

nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *ska* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *ska* börja gälla tidigare än vad som följer av *andra* stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt *andra* stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 7, innehåller bestämmelser om övertagande av balansansvar.

I *första stycket* har ändringar gjorts med anledning av de nya bestämmelserna om leverantörsbyte. Den som övertar balansansvaret ska kunna göra det samtidigt som den nye elleverantören övertar leveranserna.

När det är fråga om ett övertagande av balansansvaret utan samband med ett leverantörsbyte gäller bestämmelserna i *andra stycket*, som i huvudsak motsvarar nuvarande första stycket.

Föreskrifterna i första och andra styckena gäller bara då det verkligen är fråga om ett övertagande av balansansvaret, däremot inte då någon åtar sig balansansvaret i samband med att elleverans till en ny kund påbörjas i uttagspunkten, dvs. i samband med att kunden flyttar, eller då någon åtar sig balansansvaret i en helt ny uttagspunkt eller i en uttagspunkt efter återinkoppling (prop. 1998/99:137 s. 53).

Tredje och fjärde styckena motsvarar nuvarande andra och tredje styckena och har endast justerats redaktionellt och språkligt.

11 kap.

13 § Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av de krav som ställs upp i elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 a. Ändamålet med bestämmelsen är att säkerställa att konsumenten får information om de viktigaste villkoren i avtalet med elleverantören innan avtalet ingås.

Av *första stycket första punkten* framgår till en början att det av avtalet tydligt ska framgå vem elleverantören är och hur konsumenten kan komma i kontakt med företaget.

Enligt *punkten 2* ska elleverantörens samtliga åtaganden gentemot konsumenten framgå, exempelvis att ett fast pris ska gälla för elleveranserna. Om elleverantören åtagit sig att t.ex. leverera el från förnybara energikällor ska även det ses som en del av åtagandet enligt avtalet.

Enligt *punkten 3* ska det framgå när avtalet ingåtts och när elleverantören avser att överta leveranserna. Hänvisning ska enligt *punkten 4* ske till var konsumenten kan hitta information om de priser som gäller vid varje tidpunkt samt övriga villkor.

Av *punkten 5* följer att avtalet ska innehålla uppgift om det faktureringsintervall som har överenskommits. Även elleverantörens sätt att räkna fram uppgifterna i fakturan är en del av villkoren för fakturering och betalning. Om elleverantören tillämpar ett system med förskottsbetalning och i efterhand stämmer av fakturerat belopp gentemot den faktiska förbrukningen ska det tydligt framgå.

Enligt *punkten 6* ska den tid som avtalet löper anges eller annars om det löper tills vidare. Om avtalet löper under viss tid ska det enligt *punkten 7* anges hur avtalet förlängs och vad som gäller i dessa fall. Villkoren för uppsägning av avtalet, som ska finnas med enligt *punkten 8,* kan exempelvis gälla uppsägningstider och uppgift om elleverantören kräver skriftlig uppsägning.

Enligt *punkten 9* ska det framgå hur ersättningen beräknas om konsumenten vill frånträda ett avtal i förtid, eller om detta kan ske utan kostnad för konsumenten. Elleverantören har en möjlighet att ta ut ersättning för den förlust som uppstår om avtalet frånträds under löpande avtalstid. Även om någon summa inte kan anges i avtalet ska principerna för hur ersättningen beräknas förklaras för konsumenten. Syftet är att konsumenten ska få en uppfattning om vad det kostar att i förtid avbryta avtalsförhållandet och därigenom kunna avgöra om det lönar sig att byta elleverantör trots ett befintligt tidsbestämt avtal.

I *punkten 10* föreskrivs att det ska framgå vilka villkor som gäller för ersättning till konsumenten om elleverantören inte kan fullgöra sitt åtagande.

Elleverantören ska enligt 18 § tillhandahålla ytterligare information om bl.a. konsumenternas rättigheter enligt 11 kap. och vart konsumenterna ska vända sig med klagomål. Den informationen kan lämnas på webbplatsen, men en hänvisning dit ska enligt *punkten 11* finnas med i den information som tillhandahålls i samband med att avtalet ingås.

I *andra stycket* anges att konsumenten ska få information om avtalets innehåll innan det ingås eller bekräftas. Även om avtalet ingås med hjälp av en mellanman måste informationen tillhandahållas konsumenten innan denne kan bekräfta avtalet.

En speciell situation är den när konsumenten anvisas en elleverantör enligt 8 kap. 8 §. Någon möjlighet för elleverantören att invänta att konsumenten bekräftar avtalet finns då inte. I stället gäller enligt 8 kap. 8 § fjärde stycket att elleverantören utan dröjsmål ska underrätta elanvändaren om de villkor som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då leveransen påbörjas.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

14 § Ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla uppgifter om

1. nätkoncessionshavarens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. nätkoncessionshavarens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om nätkoncessionshavarens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätkoncessionshavaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätkoncessionshavaren på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Paragrafen är ny och har liksom 13 § tillkommit mot bakgrund av de krav som ställs upp i elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 a. Trots den utformning som bestämmelsen fått i bilagan i dess svenska lydelse, där beteckningen ”elhandlare” används, är det tydligt att kraven även gäller när nätkoncessionshavare träffar avtal med konsumenter. Eftersom en nätkoncessionshavare inte kan binda konsumenten för en bestämd tid och dessutom är ensam om att kunna tillhandahålla överföringen av el till uttagspunkten, saknas dock i vissa fall skäl för att ställa upp sådana krav som enligt 13 § gäller för en elleverantör. Eftersom nätkoncessionshavaren knappast har möjlighet att kontakta konsumenten innan denne börjar ta ut el ur uttagspunkten saknas det skäl för att ålägga nätkoncessionshavaren ett krav att tillhandahålla information innan avtalet ingås. I övrigt hänvisas till kommentaren under 13 §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

15 § En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av kraven i elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 d.

Av *första stycket* följer att konsumenterna fritt ska kunna välja mellan de olika betalningssätt som elleverantörerna erbjuder utan att genom

oskäligt höga avgifter eller andra villkor tvingas in i en viss betalningsmodell eller ett visst faktureringssätt. Bestämmelsen hindrar dock inte att en elleverantör tar ut en något högre faktureringsavgift för de konsumenter som väljer ett för elleverantören dyrare faktureringssätt, så länge den högre avgiften är skälig och motsvarar kostnaden.

Bestämmelsen i första stycket gäller inte nätkoncessionshavare. Att nätföretag inte får ställa upp oskäliga villkor beroende på valt betalningssätt följer i stället av 4 kap. 1 §.

I *andra stycket* stadgas att ett betalningssystem som bygger på förskottsbetalning ska vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen. Något förbud mot att fakturera konsumenter i förskott finns inte, även om detta torde vara ovanligt. Bestämmelsen kräver att förskottsfakturan beräknas utifrån den enskilde konsumentens förväntade förbrukning. Skälighetskravet tar främst sikte på att förskottsbegäran inte kan avse en alltför lång tidsperiod. Bestämmelsen omfattar både elleverantörer och nätkoncessionshavare.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

16 § En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 b. Paragrafen omfattar avtal som löper tills vidare mellan en elleverantör och en konsument. När det gäller avtal som löper under en viss tid kan elleverantören som huvudregel inte ensidigt ändra villkoren under avtalets löptid. En särskild informationsskyldighet gäller i stället enligt 8 kap. 5 § när en sådan avtalsperiod närmar sig sitt slut.

Av *första stycket* framgår att elleverantören måste underrätta konsumenten i förväg om ändringar i avtalsvillkoren. Med villkoren för ett avtal avses samtliga åtaganden för båda parter, såsom prissättning, faktureringssätt, uppsägningstider eller åtaganden att tillhandahålla el från en viss produktionskälla. Om avtalet är ett avtal om rörligt pris är dock en prisförändring som sker på föreskrivet sätt inte någon ändring av avtalsvillkoren. Inte heller en ändring av påförda energiskatter innebär att avtalet ändras. Ett informationskrav som även omfattar avtalsenliga prisförändringar följer dock av 17 §.

Underrättelse till konsumenten ska ske genom ett särskilt meddelande. Bestämmelsen är teknikneutral. Det är sålunda möjligt för elleverantören att underrätta kunden genom t.ex. ett e-postmeddelande. Det ligger dock i sakens natur att detta endast kan ske när konsumenten själv har anmält en e-postadress till elleverantören och godtagit att underrättas på detta sätt.

Samtliga villkorsändringar ska meddelas konsumenten, som samtidigt ska informeras om att han eller hon har rätt att säga upp avtalet. Av 19 § följer att den konsument som väljer att säga upp avtalet och träffa avtal

med en annan elleverantör ska få genomföra bytet utan att åläggas någon särskild avgift för detta.

Av *andra stycket* följer att elleverantören inte kan börja tillämpa de nya avtalsvillkoren förrän tidigast två månader efter det att meddelandet skickats till konsumenten. Det bör framgå redan av meddelandet vid vilken tidpunkt som de nya villkoren kommer att träda i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

17 § När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från elleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 b.

Kravet att särskilt uppmärksamma konsumenten på en prishöjning omfattar situationen att elleverantören har meddelat nya villkor och höjt priset för elleveransen. Kravet gäller då utöver den informationsplikt som följer av 16 §. Även när priset höjs i enlighet med avtalet, t.ex. om priset är kopplat till elbörsens utveckling, ska elleverantören uppmärksamma konsumenten på prisändringen i samband med den efterföljande fakturan. Om konsumentpriset räknas fram utifrån ett genomsnittspris på elbörsen under en viss tidsperiod, får genomsnittspriset jämföras med föregående periods genomsnittspris. Det är inte nödvändigt att redogöra för börsens upp- och nedgångar under den period som faktureringen avser. Det är bara prishöjningar som omfattas av kravet på information, även om det kan ligga i elleverantörens intresse att uppmärksamma konsumenten när en sänkning av priset sker.

Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

18 § Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av artikel 3.9 c i elmarknadsdirektivet och direktivets bilaga I, punkten 1 a.

Av *första stycket* framgår att elleverantörer och nätkoncessionshavare är skyldiga att tillhandahålla konsumenter viss information. Informationen kan komma att bli ganska omfattande och det är därför tillräckligt att den finns tillgänglig på företagets webbplats. På begäran av en enskild

konsument ska dock enligt *andra stycket* informationen lämnas på annat sätt.

Den information det är fråga om är dels en allmän information om en konsuments rättigheter enligt detta kapitel, dels information om hur företaget har inrättat sin klagomålshantering. Information ska också finnas om den kontaktpunkt som regeringen utser samt vilka möjligheter som finns för en konsument att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden och Energimarknadsinspektionen. Enligt 13 och 14 §§ ska även ett avtal som träffas med en konsument innehålla en uppgift om att den nu aktuella informationen finns på webbplatsen.

I *tredje stycket* stadgas att elleverantörer och nätkoncessionshavare som fakturerar konsumenter eller utformar reklam riktad till konsumenter ska lämna den information som anges i första stycket antingen i fakturan eller reklamen eller annars hänvisa till att informationen finns på webbplatsen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1 och 8.4.

19 § Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av kraven i artikel 3 i elmarknadsdirektivet och direktivets bilaga I, punkten 1 e och j.

Bestämmelsen i *första stycket* gäller såväl de berörda elleverantörerna som nätkoncessionshavaren. Bestämmelsen innebär ett förbud mot att ta ut någon avgift särskilt för att genomföra bytesprocessen eller avsluta avtalsförhållandet. Det finns däremot inte något hinder mot att den elleverantör som avslutar avtalsförhållandet med konsumenten tar ut den vanliga fakturaavgiften även i samband med upprättandet av slutfakturan.

Bytesprocessen förutsätter att konsumenten följer villkoren avseende det gällande avtalets löptid och uppsägningstid. Om konsumenten vill frånträda ett tidsbestämt avtal i förtid, eller ett tidsobestämt avtal utan att iaktta föreskriven uppsägningstid kan konsumenten bli skyldig att betala en avtalsenlig avgift till elleverantören. Hur denna avgift ska beräknas ska enligt 13 § första stycket 9 framgå av avtalet.

Av *andra stycket* framgår att den frånträdande elleverantören måste tillhandahålla konsumenten en slutfaktura inom sex veckor räknat från den dag då leveranserna upphörde.

Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

20 § Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av elmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 f. Bestämmelsen medför ett krav på elleverantörer och nätkoncessionshavare att ta fram fasta rutiner för att ta emot och hantera klagomål från konsumenter. Hur rutinerna ser ut och vart

konsumenten ska vända sig ska tydligt framgå av den konsumentrelaterade information som företaget enligt 18 § ska ange på sin webbplats.

Övervägandena finns i avsnitt 8.4.

12 kap.

1 § Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 *och* 10 *kap. samt* 11 kap. *1–12 §§* och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *714/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel *och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003*.

Innehållet i *första och andra styckena* är oförändrat.

I *tredje stycket* görs en ändring som innebär att nätmyndighetens tillsyn också omfattar elleverantörers och nätkoncessionshavares skyldigheter enligt de nya bestämmelserna i 11 kap. 13–20 §§.

I *fjärde stycket* anges att nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003. Ändringen är föranledd av att den förordningen har ersatt förordning (EG) nr 1228/2003.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

1 a § Ärenden om undantag enligt artikel *17.1, 17.2* och *17.3* i förordning (EG) nr *714/2009* prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *ska i samband med överlämnandet* offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

I *första stycket* har hänvisningen till förordning (EG) nr 1228/2003 bytts ut mot en hänvisning till motsvarande bestämmelser i förordning (EG) nr 714/2009.

Andra stycket har justerats språkligt.

I *tredje stycket* finns en ny bestämmelse, som har tillkommit med anledning av att det i vissa fall är byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) som ska meddela beslutet om undantag eller avge yttrande till det relevanta organet i medlemsstaten. Vilka dessa situationer är anges i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009. Därför föreskrivs nu i tredje stycket att regeringen i sådana fall ska meddela beslut efter yttrande från ACER i stället för nätmyndigheten. Av artikel 17.6 andra meningen följer att ACER:s yttrande ska offentliggöras tillsammans med regeringens beslut i ärendet.

Övervägandena finns i avsnitt 15.

1 b § I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om att nätmyndighetens beslut enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska villkoras av att beslutet inte ändras eller upphävs på begäran av EU-kommissionen. Bestämmelsen tar sikte på beslut som nätmyndigheten meddelar med tillämpning av riktlinjerna. Förelägganden och andra åtgärder som beslutas enligt reglerna i detta kapitel omfattas inte.

Paragrafen, som har tillkommit med anledning av artikel 39 i elmarknadsdirektivet, behandlas i avsnitt 14.3.

3 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande *gäller omedelbart, om det*

***1.* avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,**

2.* avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, *eller

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

Inga ändringar föreslås i *första stycket*.

I *andra stycket* har en ändring gjorts som innebär nätmyndighetens beslut om föreläggande med anledning av en anmälan enligt 14 § gäller omedelbart. Ändringen har gjorts med hänsyn till artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

14 § Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 3 kap. 6 § första stycket, 7 § första stycket, 11 § första och andra styckena, 14 § första stycket och 15 § första stycket samt 4 kap. 10 § första och tredje styckena.

Paragrafen är ny och har tillkommit med anledning av artikel 37.11 i elmarknadsdirektivet, där det finns bestämmelser om vilka tidsfrister som ska gälla när en part lämnar in ett klagomål till tillsynsmyndigheten mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystemet.

Som anges i *första stycket* gäller paragrafen en anmälan från någon som har ett intresse i saken. De angivna tidsfristerna gäller alltså endast när anmälaren har rättigheter som berörs av en regelöverträdelse från nätkoncessionshavarens sida. Det bör dock betonas att bestämmelsen inte inskränker de möjligheter andra personer har att anmäla missförhållanden till nätmyndigheten.

Det bör vidare anmärkas att paragrafen inte innebär någon förändring i fråga om i vilka situationer nätmyndigheten kan ingripa mot ett försumligt nätföretag eller vilka medel myndigheten kan tillgripa. En anmälan ska således föranleda en bedömning av om det är motiverat med en åtgärd inom ramen för nätmyndighetens vanliga tillsynsverksamhet.

Nätmyndigheten ska normalt fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Av *andra stycket* framgår dock att tiden kan förlängas i vissa fall.

Av *tredje stycket* framgår att vissa av nätkoncessionshavarens skyldigheter är undantagna från bestämmelserna i paragrafen. När det gäller dessa skyldigheter finns särskilda bestämmelser om prövningen av tvister.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2011 i fråga om 8 kap. 6 och 9 §§, den 1 januari 2012 i fråga om 5 kap. 3 och 10–18 §§ och i övrigt den 1 augusti 2011.

2. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av stamnätsföretag för el får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 1 f och 1 g §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Av *första punkten* framgår att huvuddelen av lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2011. De nya bestämmelserna om byte av elleverantör träder dock i kraft först den 1 oktober samma år för att göra det möjligt för företagen att lägga om sina rutiner. De ändringar i 5 kap. som innebär att nätmyndigheten ska fatta beslut om intäktsramen även när det gäller intäkter från stamledning träder i kraft den 1 januari 2012.

I *andra punkten* finns en bestämmelse som syftar till att göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att genomföra övergången till åtskilt ägande fram till den 3 mars 2012, då kraven på åtskilt ägande ska vara fullt genomförda i de medlemsstater som har valt den lösningen. Ett stamnätsföretag, som ingår i en koncern som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, kan under övergångstiden bedriva verksamhet trots att kraven på oberoende inte är uppfyllda. En förutsättning är dock att företaget ansökt om certifiering.

Övervägandena finns i avsnitt 31.3.

33.4 Förslaget till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

1 kap.

***7 a §** Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.*

I paragrafen, som är ny, definieras termen transmissionsnätsoperatör. I praktiken svarar uttrycket mot det som i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet) benämns systemansvarig för överföringssystemet. Transmissionsnätsoperatör har dock definierats som den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Lokal distribution bör förstås som överföring av naturgas till slutförbrukare inom ett begränsat område. Ett sådant område torde i de allra flesta fall vara lätt att avgränsa med hänsyn till distributionsnätens hittillsvarande uppbyggnad, som har skett genom utbyggnad inom orter med större befolkningskoncentrationer. De ledningar som undantas används sålunda inte för ”överföring” (transmission) i gasmarknadsdirektivets mening utan fungerar som en del av det lokala distributionsnätet. I direktivet undantas inte ledningar som används för regional distribution.

Definitionen behandlas i avsnitt 20.

3 kap.

2 § Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.

En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.

Paragrafen har ändrats mot bakgrund av gasmarknadsdirektivets strängare krav på åtskillnad mellan transmissionsverksamhet å ena sidan och produktion och handel å den andra.

I *första stycket* har ingen ändring gjorts.

Det nuvarande *andra stycket* har utgått ur paragrafen. En bestämmelse med i huvudsak motsvarande innehåll har införts i 2 d §. I andra stycket föreskrivs i stället att en transmissionsnätsoperatör inte får bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.

Övervägandena finns i avsnitt 21.2.

2 a § En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

I paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 21.2, finns en grundläggande bestämmelse om oberoende för transmissionsnätsoperatörer i förhållande till produktion av eller handel med naturgas eller el. Ett företag som bedriver sådan produktion eller handel får inte under några omständigheter kunna utöva kontroll över en transmissionsnätsoperatör. Vad oberoendet innebär förtydligas i viktiga avseenden i 2 b–2 d §§.

2 b § Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som syftar till att genomföra kravet på åtskilt ägande enligt artikel 9.1 och 9.2 i gasmarknadsdirektivet. Åtskilt ägande innebär i huvudsak att den som äger ett naturgasnät är oberoende av leverans- och produktionsintressen. Kraven i artikel 9 gäller den som ansvarar för transmissionsnätet. Bestämmelserna i paragrafen gäller därför transmissionsnätsoperatörer. Denna term definieras i 1 kap. 7 a §. Innehavare av distributionsledningar är undantagna.

I *första stycket* föreskrivs att den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör. Av *andra stycket* framgår att den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el. Bestämmelserna i dessa stycken svarar mot artikel 9.1 b i gasmarknadsdirektivet.

I *tredje stycket* föreskrivs att den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör inte får utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 9.1 c i gasmarknadsdirektivet.

Definitionen av kontroll, som finns i artikel 2.36 i gasmarknadsdirektivet, är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (den s.k. koncentrationsförordningen). Uttrycket ska inte förstås på något annat sätt i paragrafen.

När det gäller tolkningen av vad som avses med rättigheter som inte får utövas kan viss ledning hämtas i artikel 9.2 i gasmarknadsdirektivet. Där framhålls att dessa i synnerhet ska omfatta rätten att rösta, befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget och rätten att inneha ägarmajoriteten.

Bestämmelserna i paragrafen hindrar inte att exempelvis ett gashandelsföretag är minoritetsägare i en transmissionsnätsoperatör. Gashandelsföretaget är emellertid i ett sådant fall förhindrat att utöva de rättigheter som följer av aktieinnehavet i strid med reglerna om åtskillnad. Ägandet måste alltså vara passivt.

Övervägandena finns i avsnitt 21.2.

2 c § Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen (1997:857) eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.

I paragrafen anges vissa undantag från de krav som ställs upp i 2–2 b §§.

Av artikel 9.6 i gasmarknadsdirektivet framgår att kravet på åtskilt ägande inte hindrar att staten bedriver såväl transmissionsverksamhet som produktion av eller handel med naturgas eller el, förutsatt att verksamheterna inte kontrolleras av samma offentliga organ. I detta sammanhang är inte regeringen att betrakta som ett offentligt organ i direktivets mening. Av *första stycket* framgår att det som sägs i 2 b § inte gäller kontroll eller rättigheter som utövas av staten genom regeringen. Det är däremot inte tillåtet för en förvaltningsmyndighet att kontrollera såväl en transmissionsnätsoperatör som en el- eller naturgasleverantör.

I *andra stycket* finns en särskild bestämmelse som gäller en transmissionsnätsoperatör som även bedriver elnätsverksamhet. När det gäller ett sådant företag görs undantag från kraven på åtskilt ägande i fråga om sådan elproduktion som är motiverad av nätdriften. Övervägandena i denna fråga finns i avsnitt 21.5.

2 d § En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en transmissionsnätsoperatör

får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Paragrafen, som är ny, motsvarar i huvudsak nuvarande 2 § andra stycket. Bestämmelsen har dock justerats något, främst mot bakgrund av att kraven i artikel 9.1 d i gasmarknadsdirektivet ska tillämpas även i fråga om transmissionsnätsoperatörer som inte är privata rättssubjekt.

I artikel 9.1 d i gasmarknadsdirektivet anges att samma person inte får vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. I ett aktiebolag har styrelseledamöterna, den verkställande direktören och andra firmatecknare en sådan ställning. Kravet träffar emellertid även andra legala ställföreträdare. Sålunda har exempelvis generaldirektören i Affärsverket svenska kraftnät en sådan ledande ställning som avses i paragrafen.

För tydlighetens skull bör påpekas att om en person innehar någon av de tre angivna funktionerna eller en liknande funktion i ett stamnätsföretag får han eller hon inte ha någon av dessa funktioner i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Övervägandena finns i avsnitt 21.3.

2 e § Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a, 2 b och 2 d §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Paragrafen, som är ny och behandlas i avsnitt 21.4, innehåller bestämmelser som har tillkommit med anledning av artikel 9.7 i gasmarknadsdirektivet.

Åtgärder som vidtas av företag i en koncern, där det bedrivs såväl transmissionsverksamhet som produktion av eller handel med naturgas, för att säkerställa åtskilt ägande får inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Med kommersiellt känsliga uppgifter avses uppgifter i transmissionsverksamheten, vilka inte är allmänt kända och utgör en kommersiell fördel för annan aktör, i synnerhet företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

Bestämmelsen riktar sig till företagen i den aktuella koncernen och avser de åtgärder företagen vidtar för att säkerställa effektiv åtskillnad. Det rör sig sålunda inte om något förbud mot att personal hos transmissionsnätsoperatören i ett annat sammanhang söker anställning hos ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

9 § ***Ett företag*** **som bedriver överföring av naturgas** ***och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller***

handel med naturgas ska **upprätta en övervakningsplan och se till att** ***planen*** **följs.**

Av övervakningsplanen ***ska*** **det framgå vilka åtgärder som** ***ska*** **vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen** ***ska*** **dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål** ***ska*** **uppnås.**

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

I sak har paragrafen ändrats på så sätt att kravet på övervakningsplan enligt *första stycket* har inskränkts till att avse ledningsinnehavare som ingår i samma koncern som företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas. Övervägandena finns i avsnitt 23.1.

I *andra stycket* har endast rent språkliga ändringar gjorts.

Nuvarande tredje stycket har utgått. En bestämmelse med i huvudsak motsvarande innehåll finns i 10 § andra stycket.

Bemyndigandet i *tredje stycket*, som motsvarar nuvarande fjärde stycket, har ändrats till att avse endast föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter. Bemyndigandet att meddela föreskrifter om offentliggörandet av den årliga rapporten återfinns i 10 § tredje stycket.

10 § Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 9 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att planen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Företaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en särskild övervakningsansvarig, som ska ha i uppdrag att bevaka att den övervakningsplan som ska finnas enligt 9 § upprättas och följs. Bestämmelserna om övervakningsansvarig har tillkommit med anledning av de nya kraven i artikel 26.2 d i gasmarknadsdirektivet.

Av *första stycket* framgår till en början att det är det berörda naturgasföretaget som ska utse en övervakningsansvarig. Det finns inget hinder mot att företaget utser någon av sina anställda. Den övervakningsansvarige ska emellertid kunna utföra sitt uppdrag helt självständigt. Den person som utses bör mot denna bakgrund vara erfaren och ha god integritet och goda kunskaper inom området. Kravet på oberoende kommer även till uttryck i att naturgasföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Bestämmelserna i *andra stycket* svarar delvis mot nuvarande 9 § tredje stycket. I enlighet med gasmarknadsdirektivets krav åligger det den övervakningsansvarige att årligen upprätta en rapport, som ska offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten. Sådana föreskrifter kan avse bland annat krav att den övervakningsansvarige ska påpeka brister i hanteringen av övervakningsplanen för naturgasföretaget och lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 23.2.

11 § Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

Gasmarknadsdirektivet innehåller en rad bestämmelser om åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet. I Sverige är detta företag som bedriver överföring av gas i distributionsledningar. Om ett sådant företag är en del av ett vertikalt integrerat företag, dvs. en koncern där det även bedrivs produktion av eller handel med naturgas, ska de olika verksamheterna hållas åtskilda.

Bestämmelsen i paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av nya krav i gasmarknadsdirektivet i fråga om åtskillnad. Distributionsföretaget ska inte kunna dra fördel av den vertikala integrationen för att snedvrida konkurrensen. I artikel 26.3 stadgas mot denna bakgrund att vertikalt integrerade distributionsföretag inte får ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

Av paragrafen följer att om ett distributionsföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska såväl distributionsföretaget som gashandelsföretaget ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver. Kravet gäller när företagen vänder sig till gasförbrukare och till allmänheten. Sålunda omfattas fakturor, information som bifogas fakturor, webbplatser, alla former av reklam och s.k. varumärkesprofilering.

Bestämmelsen hindrar inte att företag i samma koncern använder sig av ett gemensamt kännetecken. Företagen måste emellertid ange sin identitet på ett sätt som inte leder till oklarhet i frågan om företaget bedriver distributionsverksamhet eller gashandel. Ett lämpligt sätt att göra detta är att det i anslutning till den benämning under vilken företaget driver sin verksamhet (firman) tydligt anges att det är distributionsföretaget eller gashandelsföretaget som är avsändare.

Övervägandena finns i avsnitt 23.3.

3 a § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas. Bestämmelsen har tillkommit med anledning av artikel 33.1 i gasmarknadsdirektivet. När det gäller tariffer för *överföring* finns bestämmelser om utformningen i 3 och 5 §§.

Paragrafen behandlas i avsnitt 25.

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

I paragrafen, som är ny, finns ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om undantag från förhandsregleringen av anslutningsavgifter och överföringstariffer i fråga om slutna distributionssystem.

Föreskrifter om undantag kan få praktisk betydelse framför allt när det gäller naturgasledningar inom hamn- och industriområden, förutsatt att ledningarna inte uteslutande används för överföring av gas för ledningsinnehavarens egen räkning. Förhandsregleringen enligt 5 § gäller endast den som bedriver överföring för annans räkning (jfr 1 kap. 6 §).

De närmare förutsättningarna för att undanta slutna distributionssystem från tariffregleringen framgår av artikel 28 i gasmarknadsdirektivet. Direktivets krav måste således beaktas vid utformningen av nationella föreskrifter om undantag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 24.

7 kap.

8 § En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt*, *ska* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera naturgas ska göras omedelbart.*

En leverantör av naturgas *får överta* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter anmälan* enligt första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de

närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om byte av naturgasleverantör, har ändrats med anledning av artikel 3.6 a i gasmarknadsdirektivet.

Ändringarna i *första stycket* är av redaktionell karaktär.

De sakliga ändringarna framgår av *andra stycket*. Där anges nu att en naturgasleverantör får överta leveranserna till en naturgasförbrukare 14 dagar efter en anmälan om bytet till innehavaren av naturgasledningen. Något krav att leverantören ska anmäla övertagandet inom en viss tid efter avtalet med förbrukaren finns inte.

I *tredje stycket* har endast en språklig ändring gjorts.

I *fjärde stycket* har ”närmare” ersatts av ”ytterligare”. Normgivningsbemyndigandet har därmed utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

Övervägandena finns i avsnitt 18.

9 § Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna.*

***I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.**

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av *andra* stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt *andra* stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 18, innehåller bestämmelser om övertagande av balansansvar.

I *första stycket* har ändringar gjorts med anledning av de nya bestämmelserna om leverantörsbyte i 8 § andra stycket. Den som övertar balansansvaret ska kunna göra det samtidigt som den nye naturgasleverantören övertar leveranserna.

Bestämmelsen i *andra stycket* tar sikte på det fallet att balansansvaret övertas utan samband med leverantörsbyte.

Tredje och fjärde styckena motsvarar nuvarande andra och tredje styckena och har endast justerats redaktionellt.

13 § Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av de krav som ställs upp i gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 a. Ändamålet med bestämmelserna är att säkerställa att konsumenten får information om de viktigaste villkoren i avtalet med naturgasleverantören innan avtalet ingås.

Av *första stycket första punkten* framgår till en början att det av avtalet tydligt ska framgå vem naturgasleverantören är och hur konsumenten kan komma i kontakt med företaget.

Enligt *punkten 2* ska naturgasleverantörens samtliga åtaganden gentemot konsumenten framgå, exempelvis om ett fast pris ska gälla för gasleveranserna.

Enligt *punkten 3* ska det framgå när avtalet ingåtts och när naturgasleverantören planerar att överta leveranserna.

Hänvisning ska enligt *punkten 4* ske till hur konsumenten kan hitta information om de priser som gäller vid varje tidpunkt samt övriga villkor.

Av *punkten 5* följer att avtalet ska innehålla uppgift om det faktureringsintervall som har överenskommits. Även naturgasleverantörens sätt att räkna fram uppgifterna i fakturan är en del av villkoren för fakturering och betalning. Om naturgasleverantören tillämpar ett system med förskottsbetalning och i efterhand stämmer av fakturerat belopp gentemot den faktiska förbrukningen ska det tydligt framgå.

Enligt *punkten 6* ska den tid som avtalet löper anges eller annars om det löper tills vidare. Om avtalet löper under viss tid ska det enligt *punkten 7* anges hur avtalet förlängs och vad som gäller i dessa fall.

Villkoren för uppsägning av avtalet, som ska finnas med enligt *punkten 8*, kan exempelvis gälla uppsägningstider och uppgift om naturgasleverantören kräver skriftlig uppsägning.

Enligt *punkten 9* ska det framgå hur ersättningen beräknas om konsumenten vill frånträda ett tidsbestämt avtal i förtid eller om detta kan ske utan kostnad för konsumenten. Naturgasleverantören har en möjlighet att begära ersättning för den förlust som uppstår vid ett frånträdande under löpande avtalstid. Även om någon summa inte kan anges i avtalet ska principerna för hur ersättningen beräknas förklaras för konsumenten. Syftet är att konsumenten ska få en uppfattning om vad det kostar att i förtid avbryta avtalsförhållandet och därigenom kunna avgöra om det lönar sig att byta naturgasleverantör trots ett befintligt tidsbestämt avtal.

I *punkten 10* föreskrivs att det ska framgå vilka villkor som gäller för ersättning till konsumenten om naturgasleverantören inte kan fullgöra sitt åtagande.

Naturgasleverantören ska enligt 18 § tillhandahålla ytterligare information om bl.a. konsumenternas rättigheter enligt detta kapitel och hur konsumenterna ska gå till väga för att lämna klagomål. Den informationen kan lämnas på webbplatsen, men en hänvisning dit ska enligt *punkten 11* finnas med i den information som tillhandahålls i samband med att avtalet ingås.

I *andra stycket* anges att konsumenten ska få information om avtalets innehåll innan det ingås eller bekräftas. Även om avtalet ingås med hjälp av en mellanman måste informationen tillhandahållas konsumenten innan denne kan bekräfta avtalet.

En speciell situation är den när konsumenten anvisas en leverantör enligt 7 kap. 8 a § . Någon möjlighet för leverantören att invänta att konsumenten bekräftar avtalet finns då inte. I stället gäller enligt 7 kap. 8 a § fjärde stycket att leverantören utan dröjsmål ska underrätta gasförbrukaren om de villkor som leverantören avser att tillämpa och om den dag då leveransen påbörjas.

Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

14 § Ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. företagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. företagets åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om företagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om företaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur företaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Paragrafen är ny och har liksom 13 § tillkommit mot bakgrund av de krav som ställs upp i gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 a. Trots

den utformning som bestämmelsen fått i bilagan i dess svenska lydelse, där beteckningen ”gashandlare” används, är det tydligt att kraven även gäller när företag som bedriver gasnätsverksamhet träffar avtal med konsumenter. Eftersom företaget inte kan binda konsumenten för en bestämd tid och dessutom är ensamt om att kunna tillhandahålla överföringen av gas till uttagspunkten, saknas dock i vissa fall skäl för att ställa upp samma krav som enligt 13 § gäller för en naturgasleverantör. I övrigt hänvisas till kommentaren under 13 §. Eftersom företaget knappast har möjlighet att kontakta konsumenten innan denne börjar ta ut naturgas ur uttagspunkten saknas det skäl för att ålägga företaget ett krav motsvarande det som gäller för leverantörer, att tillhandahålla information innan avtalet ingås.

Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

15 § En leverantör av naturgas får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av kraven i gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 d.

Av *första stycket* följer att konsumenterna fritt ska kunna välja mellan de olika betalningssätt som naturgasleverantörerna erbjuder utan att genom oskäligt höga avgifter eller andra villkor tvingas in i en viss betalningsmodell eller ett visst faktureringssätt. Bestämmelsen hindrar dock inte att en naturgasleverantör tar ut en något högre faktureringsavgift för de konsumenter som väljer ett för företaget dyrare faktureringssätt, så länge den högre avgiften är skälig och motsvarar kostnaden.

I *andra stycket* stadgas att ett betalningssystem som bygger på förskottsbetalning ska vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen. Något förbud mot att fakturera konsumenter i förskott finns dock inte. Bestämmelsen kräver att förskottsfakturan beräknas utifrån den enskilde konsumentens förväntade förbrukning. För de konsumenter som inte blir individuellt avlästa får i stället ett eventuellt förskott avse en viss del av årskostnaden.

Skälighetskravet tar främst sikte på att begäran om förskott inte kan avse en alltför lång tidsperiod. Bestämmelsen omfattar både naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas.

Övervägandena finns i avsnitt 19.2.

16 § En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 b. Paragrafen omfattar avtal som löper tills vidare mellan en naturgasleverantör och en konsument. När det gäller avtal som löper under en viss tid kan naturgasleverantören som huvudregel inte ensidigt ändra villkoren under avtalets löptid.

Av *första stycket* framgår att naturgasleverantören måste underrätta konsumenten i förväg om ändringar i avtalsvillkoren. Med villkoren för ett avtal avses samtliga åtaganden för båda parter, såsom prissättning, faktureringssätt och uppsägningstider. Om avtalet är ett avtal om rörligt pris är dock en prisförändring som sker på föreskrivet sätt inte någon ändring av avtalsvillkoren. Inte heller en ändring av påförda energiskatter innebär att avtalet ändras. Ett informationskrav som även omfattar avtalsenliga prisförändringar följer dock av 17 §.

Underrättelse till konsumenten ska ske genom ett särskilt meddelande. Bestämmelsen är teknikneutral. Naturgasleverantören kan således underrätta sina kunder genom t.ex. e-postmeddelanden. Det ligger dock i sakens natur att detta endast kan ske när konsumenten själv har anmält en e-postadress till naturgasleverantören och godtagit att underrättas på detta sätt.

Samtliga villkorsändringar ska meddelas konsumenten, som samtidigt ska informeras om att han eller hon har rätt att säga upp avtalet. Av 19 § följer att den konsument som väljer att säga upp avtalet och träffa avtal med en annan naturgasleverantör ska få genomföra bytet utan att åläggas någon särskild avgift för detta.

Av *andra stycket* följer att naturgasleverantören inte kan börja tillämpa de nya avtalsvillkoren förrän tidigast två månader efter det att meddelandet skickats till konsumenten. Det bör framgå redan av meddelandet vid vilken tidpunkt som de nya villkoren kommer att träda i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 19.5.

17 § När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från naturgasleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Paragrafen, som är ny, har tillkommit med anledning av gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 b.

Kravet att särskilt uppmärksamma konsumenten på en prishöjning omfattar situationen att naturgasleverantören har meddelat nya villkor och höjt priset för gasleveransen. Kravet gäller då utöver den informationsplikt som följer av 16 §. Även när priset höjs i enlighet med avtalet, ska naturgasleverantören uppmärksamma konsumenten på prisändringen i samband med den efterföljande fakturan. Det är bara prishöjningar som omfattas av kravet på information, även om det kan ligga i naturgasleverantörens intresse att uppmärksamma konsumenten när en sänkning av priset sker.

Övervägandena finns i avsnitt 19.5.

18 § Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 a. Såväl naturgasleverantörer som företag som bedriver överföring av naturgas är skyldiga att tillhandahålla konsumenter viss information. Informationen kan komma att bli ganska omfattande, och det är därför tillräckligt att den finns tillgänglig på företagets webbplats. På begäran av en enskild konsument ska dock informationen lämnas på annat sätt.

Den information det är fråga om är dels en allmän information om en konsuments rättigheter enligt detta kapitel, dels information om hur företaget har inrättat sin klagomålshantering. Information ska också finnas om den kontaktpunkt som regeringen utser samt vilka möjligheter som finns för en konsument att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden och Energimarknadsinspektionen. Enligt 13 och 14 §§ ska även ett avtal som träffas med en konsument hänvisa till att denna information finns på webbplatsen.

Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

19 § Ett byte av naturgasleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av naturgasleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande naturgasleverantörens leverans upphörde.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av kraven i artikel 3 i gasmarknadsdirektivet och direktivets bilaga I, punkten 1 e.

Bestämmelsen i *första stycket* gäller såväl de berörda naturgasleverantörerna som det företag som innehar naturgasledningen och genomför bytet. Bestämmelsen innebär ett förbud mot att ta ut någon avgift särskilt för att genomföra bytesprocessen eller avsluta avtalsförhållandet. Att den naturgasleverantör som avslutar avtalsförhållandet med konsumenten tar ut den vanliga fakturaavgiften även i samband med upprättandet av slutfakturan finns det inte något hinder mot.

Bytesprocessen förutsätter att konsumenten följer villkoren avseende det gällande avtalets löptid och uppsägningstid. Om konsumenten vill frånträda ett tidsbestämt avtal i förtid eller ett tidsobestämt avtal utan att iaktta föreskriven uppsägningstid, kan han eller hon bli skyldig att betala en avtalsenlig avgift till naturgasleverantören. Hur denna avgift ska beräknas ska enligt 13 § framgå av avtalet.

Av *andra stycket* framgår att den frånträdande naturgasleverantören måste tillhandahålla konsumenten en slutfaktura inom sex veckor räknat från den dag då leveranserna upphörde.

Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

20 § Leverantörer av naturgas och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

Paragrafen är ny och har tillkommit mot bakgrund av gasmarknadsdirektivets bilaga I, punkten 1 f. Bestämmelsen medför ett krav på naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas att ta fram fasta rutiner för att ta emot och hantera klagomål från konsumenter. Hur rutinerna ser ut och vart konsumenten ska vända sig ska tydligt framgå av den konsumentrelaterade information som företaget enligt 18 § ska ange på sin webbplats.

Övervägandena finns i avsnitt 19.4.

9 kap.

1 § Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–*2 d*, 5, 6 *och* 8–*10* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

I *första stycket* har ändringar gjorts med anledning av de nya bestämmelserna i 3 kap. 2 a–2 d och 10 §§. Undantag ska kunna beviljas även i fråga om dessa bestämmelser.

I *andra och tredje styckena* har inga ändringar gjorts.

Övervägandena finns i avsnitt 26.

3 § Ett beviljat undantag enligt 1 § *ska* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *ska* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *ska* det anges att *beslutet* kan komma att ändras eller upphävas *efter begäran* av Europeiska *kommissionen*.

Inga ändringar i sak föreslås i paragrafen.

I *första och andra styckena* har rent språkliga ändringar gjorts.

I *tredje stycket* har ”Europeiska gemenskapernas kommission” bytts ut mot ”Europeiska kommissionen” för att anpassa bestämmelsen till Lissabonfördraget. Vidare har lydelsen ändrats så att det tydligare fram-

går att det inte är kommissionen som fattar själva beslutet om ändring eller upphävande.

5 § Ett beslut om undantag *ska* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *kommissionen*.

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget på samma sätt som 3 §.

10 kap.

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *715/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten *och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005*.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, *8 kap. med undantag för 13–20 §§,* 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 kap.

I *första stycket 2* anges att tillsynen omfattar efterlevnaden av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005. Ändringen är föranledd av att den förordningen har ersatt förordning (EG) nr 1775/2005.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att tillsynen också omfattar naturgasföretagens skyldigheter enligt de nya bestämmelserna i 8 kap. 13–20 §§.

Paragrafen behandlas i avsnitt 27.1.

1 a § I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om att tillsynsmyndighetens beslut enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska villkoras av att det inte ändras eller upphävs efter begäran av EU-kommissionen. Bestämmelsen tar sikte på beslut som tillsynsmyndigheten meddelar med tillämpning av riktlinjerna. Förelägganden och andra åtgärder som beslutas enligt reglerna i detta kapitel omfattas inte.

Paragrafen, som har tillkommit med anledning av artikel 43 i gasmarknadsdirektivet, behandlas i avsnitt 27.3.

3 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en anmälan enligt 4 § gäller omedelbart.

Inga ändringar föreslås i *första stycket*.

Andra stycket är nytt och motsvarar delvis nuvarande 4 § tredje stycket. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

4 § ***Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att* en anmälan *kom in till myndigheten om anmälan***

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

2. innehåller ett* påstående att *en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller* förgasningsanläggning inte *följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Tidsfristerna gäller även vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

Paragrafen har ändrats med anledning av artikel 41.11 i gasmarknadsdirektivet, där det finns bestämmelser om vilka tidsfrister som ska gälla när en part lämnar in ett klagomål till tillsynsmyndigheten mot en systemansvarig för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet.

Som anges i *första stycket* gäller paragrafen en anmälan från någon som har ett intresse i saken. De angivna tidsfristerna gäller alltså endast när anmälaren har rättigheter som berörs av en regelöverträdelse från naturgasföretagets sida. Tillsynsmyndigheten ska i sådana fall normalt fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Det bör dock betonas att bestämmelsen inte inskränker de möjligheter andra personer har att anmäla missförhållanden till myndigheten.

Det bör vidare anmärkas att förslaget inte innebär någon förändring i fråga om i vilka situationer tillsynsmyndigheten kan ingripa mot ett försumligt naturgasföretag eller vilka medel myndigheten kan tillgripa. En anmälan ska således föranleda en bedömning av om det är motiverat med en åtgärd inom ramen för myndighetens vanliga tillsynsverksamhet.

I *andra stycket* har endast en rent språklig ändring gjorts.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar nuvarande första stycket andra meningen. Nuvarande tredje stycket har ersatts med en ny bestämmelse i 3 § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011 utom i fråga om 7 kap. 8 och 9 §§, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva verksamhet utan hinder av 3 kap. 2 § andra stycket, 2 a och 2 b §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Av *första punkten* framgår att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti 2011 utom de nya reglerna om byte av naturgasleverantör och balansansvarig, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

I *andra punkten* finns en bestämmelse som syftar till att göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att genomföra övergången till åtskilt ägande under ordnade former fram till den 3 mars 2012, då kraven på åtskilt ägande ska vara fullt genomförda i de medlemsstater som har valt den lösningen. En transmissionsnätsoperatör, som ingår i en koncern som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el, kan under övergångstiden bedriva verksamhet trots att kraven på oberoende inte är uppfyllda. En förutsättning är dock att transmissionsnätsoperatören ansökt om certifiering.

Övervägandena finns i avsnitt 31.4.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/72/EG

av den 13 juli 2009

om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 47.2, 55 och 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av yttrandet från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ([1]),

med beaktande av yttrandet från Regionkommittén ([2]),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([3]), och

av följande skäl:

(1) Den inre marknaden för el, som stegvis har genomförts i hela gemenskapen sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i Europeiska unionen, både enskilda och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna, vilket ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser, högre kvalitet på tjänsterna och bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.

(2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ([4]) har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el.

(3) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget – bland annat, fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständigt öppnad marknad, där alla konsumenter fritt kan välja handlare och där alla handlare kan leverera fritt till sina kunder.

(4) Det föreligger för närvarande hinder mot att sälja el på lika villkor och utan diskriminering eller nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighetstillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater.

(5) En trygg elförsörjning är av avgörande betydelse för samhällsutvecklingen i Europa, för genomförandet av en hållbar klimatförändringspolitik samt för främjandet av konkurrenskraften på den inre marknaden. I detta syfte bör gränsöverskridande sammanlänkningar utvecklas ytterligare för att trygga försörjningen från alla energikällor till mest konkurrenskraftiga priser för konsumenter och näringsliv inom gemenskapen.

(6) En välfungerande inre elmarknad bör ge producenterna lämpliga incitament att investera i ny elproduktion, också i el från förnybara energikällor, och då särskilt uppmärksamma de mest isolerade länderna och regionerna på gemenskapens energimarknad. En välfungerande marknad bör också förse konsumenterna med lämpliga åtgärder för att främja en mer effektiv energianvändning, och trygg energiförsörjning är en förutsättning för detta.

(7) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 med titeln ”En energipolitik för Europa” framhävdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för el och skapa lika villkor för alla elföretag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 ”Om utsikterna för den inre el- och gasmarknaden” och ”Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)” visade att nuvarande regler och åtgärder inte tillhandahåller den ram som krävs för att målet om en välfungerande inre marknad ska kunna uppnås.

([1]) EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

([2]) EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

([3]) Europaparlamentets yttrande av den 18 juni 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 70 E, 24.3.2009, s. 1) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

([4]) EUT L 176, 15.7.2003, s. 37.

(8) För att trygga konkurrens och elförsörjning till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och de nationella tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya elhandlare som levererar el från olika energikällor samt för nya leverantörer av elproduktion.

(9) Utan effektiv åtskillnad mellan nätverksamhet och verksamheter som rör produktion och leverans (”effektiv åtskillnad”) finns det en inneboende risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för de vertikalt integrerade företagen att göra de investeringar i näten som krävs.

(10) De regler för rättslig och funktionell åtskillnad som anges i direktiv 2003/54/EG har emellertid inte medfört någon effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem. Därför uppmanades kommissionen vid Europeiska rådets möte den 8 – 9 mars 2007 att utarbeta lagförslag för effektiv åtskillnad mellan leverans och produktion, å ena sidan, och nätverksamhet, å andra sidan.

(11) Effektiv åtskillnad kan bara säkras genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden [1] till åtskilt ägande av överföringsnäten som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och trygga ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystemet eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag. Inom dessa begränsningar bör ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem.

(12) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, elhandlare och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och garantera nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk, samt bör inte skapa ett alltför betungande regelverk för de nationella tillsynsmyndigheterna.

(13) Definitionen av begreppet ”kontroll” är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning) [2].

(14) Eftersom åtskilt ägande i en del fall innebär att företag måste omstruktureras bör de medlemsstater som beslutar att tillämpa åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad tillämpas tvärsöver båda sektorerna.

(15) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett elhandelsföretag.

(16) Inrättandet av systemansvariga eller systemansvariga för överföringssystem vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en effektiv intresseuppdelning säkras, förutsatt att den oberoende systemansvarige (ISO) eller den oberoende systemansvarige för överföring (ITO) utför den systemansvariges samtliga uppgifter samt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.

(17) När ett företag som den 3 september 2009 äger ett överföringssystem ingår i ett vertikalt integrerat företag bör medlemsstaterna därför ges ett val mellan ägarskapsåtskild systemansvarig för överföringssystemet (TSO) och införande av oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföring utan leverans- eller produktionsintressen.

(18) För att till fullo kunna tillvarata aktieägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i nätföretaget och aktier i det återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.

[1] EUT C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

[2] EUT L 24, 29.1.2004, s. 1.

(19) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska vara effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera fungerande konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya aktörer på marknaden och integration av elmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföringssystem, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för den systemansvarige för överföring bör också bland annat säkerställas genom vissa ”avkylningsperioder”, under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget. Modellen för effektiv åtskillnad med hjälp av en oberoende systemansvarig för överföring uppfyller de krav som fastställdes vid Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars 2007.

(20) I syfte att utveckla konkurrensen på den inre marknaden för el bör stora icke-hushållskunder ha rätt att välja elhandlare och teckna avtal med flera olika elhandlare för att täcka sitt elförsörjningsbehov. Dessa kunder bör skyddas mot exklusivitetsklausuler som utesluter konkurrerande eller kompletterande anbud.

(21) En medlemsstat har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.

(22) Det kommer enligt detta direktiv att finnas olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för el. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med fördraget och gemenskapsrätten.

(23) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med det åtskilda ägandet eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för produktionsföretag eller elhandelsföretag. Under förutsättning att medlemsstaten i fråga kan visa att detta krav uppfylls, bör vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktion och leverans å ena sidan och överföring å den andra.

(24) Effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans och produktion bör gälla i hela gemenskapen, för både gemenskapsföretag och icke-gemenskapsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans och produktion i gemenskapen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra certifiering av sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela gemenskapen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att gemenskapens internationella åtaganden respekteras, liksom solidariteten och försörjningstryggheten inom gemenskapen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande om certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.

(25) En tryggad energiförsörjning är absolut nödvändig för den allmänna säkerheten och är därför till sin natur förknippad med en effektivt fungerande inre marknad för el och med en integration av medlemsstaternas separata elmarknader. Elförsörjningen till unionens medborgare kan enbart ske genom ett nät. Fungerande elmarknader, och framför allt de nät och andra tillgångar som är förknippade med elförsörjningen, har en avgörande betydelse för den allmänna säkerheten, ekonomins konkurrenskraft och för unionsmedborgarnas välfärd. Personer från tredjeländer bör därför endast tillåtas kontrollera ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem, om de uppfyller de krav på effektiv åtskillnad som tillämpas inom gemenskapen. Utan att det påverkar gemenskapens internationella åtaganden anser gemenskapen att sektorn för överföringssystem för el är mycket viktig för gemenskapen och att ytterligare skyddsåtgärder därför behövs när det gäller att upprätthålla en tryggad energiförsörjning till gemenskapen i syfte att förhindra hot mot den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten i gemenskapen och unionsmedborgarnas välfärd. En trygg energiförsörjning till gemenskapen kräver i synnerhet en bedömning av nätdriftens oberoende, nivån på gemenskapens och enskilda medlemsstaters beroende av energiförsörjning från tredjeländer

samt av hur både inhemsk och internationell handel och energiinvesteringar behandlas i ett visst tredjeland. Försörjningstryggheten bör därför bedömas mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall samt de rättigheter och skyldigheter som uppkommer enligt internationell rätt, särskilt de internationella avtalen mellan gemenskapen och det berörda tredjelandet. Kommissionen uppmanas att vid behov lägga fram rekommendationer för förhandlingar om relevanta avtal med tredjeländer beträffande trygg energiförsörjning till gemenskapen, eller att ta med de nödvändiga frågorna i andra förhandlingar med dessa tredjeländer.

(26) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. Utrymmet för diskriminering när det gäller tredje parts tillträde och investeringar är dock mindre på distributionsnivå än på överföringsnivå, eftersom nätbegränsningar och produktions- eller leveransintressenas inflytande i allmänhet inte är så betydande på distributionsnivån som på överföringsnivån. I enlighet med direktiv 2003/54/EG blev rättslig och funktionell åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet dessutom obligatorisk först från och med den 1 juli 2007 och dess effekter på den inre marknaden för el har ännu inte utvärderats. De regler om rättslig och funktionell åtskillnad som för närvarande finns kan leda till effektiv åtskillnad förutsatt att de definieras tydligare, genomförs ordentligt och övervakas noggrant. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att de hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller konkurrensläget på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.

(27) Medlemsstaterna bör uppmuntra till en modernisering av distributionsnät, exempelvis genom införandet av intelligenta nät, som bör vara uppbyggda på ett sätt som uppmuntrar till decentraliserad produktion och energieffektivitet.

(28) När det gäller små system kan det vara nödvändigt att stödtjänster tillhandahålls av systemansvariga för överföringssystem som är sammanlänkade med små system.

(29) För att undvika att små systemansvariga för distributionssystem får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta berörda företag från krav på rättslig åtskillnad när det gäller distributionen.

(30) När ett slutet distributionssystem används för att skapa optimal effektivitet i en integrerad energiförsörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödig administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemets användare. Industriella och kommersiella platser samt platser där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar eller kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.

(31) Tillståndsförfarandena får inte leda till en administrativ börda som är oproportionerlig i förhållande till elproducenternas storlek och eventuella inverkan. Obefogat utdragna tillståndsförfaranden kan hindra nya aktörer att komma in på marknaden.

(32) Det behövs ytterligare åtgärder för att säkerställa transparenta och icke-diskriminerande tariffer för tillträde till näten. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering.

(33) Genom direktiv 2003/54/EG infördes ett krav på medlemsstaterna att utse tillsynsmyndigheter med särskilda befogenheter. Erfarenheterna visar dock att tillsynens effektivitet ofta hämmas av att tillsynsmyndigheterna inte är tillräckligt självständiga gentemot staten, har otillräckliga befogenheter och för liten handlingsfrihet. Därför uppmanade Europeiska rådet vid sitt möte den 8–9 mars 2007 kommissionen att utarbeta lagstiftningsförslag för ytterligare harmonisering av medlemsstaternas energitillsynsmyndigheters befogenheter och förstärkning av deras oberoende. Det bör vara möjligt för dessa nationella tillsynsmyndigheter att omfatta både el- och gassektorn.

(34) För att den inre marknaden för el ska kunna fungera korrekt behöver energitillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de måste också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar inte domstolsprövning och parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndigheters budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till den nationella tillsynsmyndighetens oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.

(35) För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande balansmekanismer som avspeglar

kostnaderna. När likviditetsnivån på elmarknaden väl är tillräckligt hög, bör detta uppnås genom att man inför sådana transparenta marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av el som krävs för att uppfylla kraven på balans. Så länge likviditetsnivån på marknaden inte är tillräckligt hög, bör de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta aktivt för att balanstarifferna ska vara icke-diskriminerande och avspegla kostnaderna. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av el och för att inte äventyra systemet. Systemansvariga för överföringssystem bör göra det lättare för slutförbrukare och sammanslutningar av slutförbrukare att medverka på reserv- och balansmarknader.

(36) De nationella tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör de nationella tillsynsmyndigheterna se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.

(37) Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende elföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt. Införandet av virtuella elkraftanläggningar – dvs. program för frigörande av el varigenom elföretag är skyldiga att sälja eller ställa en viss elvolym till förfogande eller medge åtkomst till en del av sin produktionskapacitet för intresserade elhandelsföretag under en viss tidsperiod – är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentration med en gemenskapsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.

(38) Harmonisering av de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter bör inbegripa befogenheter att erbjuda elföretagen incitament och befogenheter att fastställa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för dessa företag eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner. Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att begära in relevant information från elföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister.

(39) Den inre marknaden för el har vissa brister när det gäller likviditet och transparens, vilket hindrar effektiv resursfördelning, riskhantering och etablering av nya företag på marknaden. Det finns ett behov av ökad konkurrens och försörjningstrygghet genom att anslutning av nya kraftverk till elnätet underlättas i samtliga medlemsstater, särskilt genom att nya marknadsaktörer uppmuntras. Förtroendet för marknaden, dess likviditet och antalet marknadsaktörer behöver öka, och därför måste tillsynen av företag verksamma på området för elförsörjning stärkas. Sådana krav bör inte påverka, och bör vara förenliga med, befintlig gemenskapslagstiftning beträffande finansmarknaderna. Tillsynsmyndigheterna för energisektorn och för finansmarknaden behöver samarbeta för att göra det möjligt för varandra att få en överblick över berörda marknader.

(40) Innan kommissionen antar riktlinjer för kraven när det gäller bevarande av information, bör byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ([1]), nedan kallad *byrån*, och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (EVTK), inrättad genom kommissionens beslut 2009/77/EG ([2]), samråda och råda kommissionen om innehållet i dessa riktlinjer. Byrån och EVTK bör också samarbeta för att ytterligare utreda och ge råd i frågan om huruvida transaktioner med avtal om leverans av el och elderivat bör omfattas av transparenskrav före eller efter handel och i så fall hur dessa krav bör utformas.

(41) Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten bör uppmuntra utvecklingen av avbrytbara leveransavtal.

(42) Av rättvise- och konkurrensskäl samt indirekt för att skapa arbetstillfällen bör industrin och handeln i hela gemenskapen, inbegripet små och medelstora företag, och alla

([1]) Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

([2]) EUT L 25, 29.1.2009, s. 18.

unionsmedborgare som åtnjuter de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden också kunna åtnjuta en hög konsumentskyddsnivå, särskilt hushållskunder, och, när medlemsstater anser det lämpligt, bör småföretag också kunna komma i åtnjutande av garantier för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, särskilt med avseende på försörjningstrygghet och skäliga tariffer. Dessa kunder bör också ha rätt till valmöjligheter, rättvisa, representation och mekanismer för tvistlösning.

(43) Nästan alla medlemsstater har valt att säkerställa konkurrensen på elproduktionsmarknaden genom ett transparent tillståndsförfarande. Om tillräcklig elproduktionskapacitet inte anläggs på grundval av tillståndsförfarandet, bör dock medlemsstaterna se till att det finns en möjlighet att bidra till att trygga försörjningen genom ett anbudsförfarande eller ett liknande förfarande. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att, för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar, se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Sådan ny kapacitet omfattar bland annat el från förnybara energikällor och kraftvärmeproduktion.

(44) Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan på el i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinfrastruktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil elförsörjning. Underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkningskapaciteten och decentraliserad elproduktion, är viktiga förutsättningar för att garantera en stabil elförsörjning.

(45) Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart samt är transparenta och rimliga. För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa specifika åtgärder avseende betalning av elräkningar eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushållskunder och små företag.

(46) Respekt för kraven när det gäller allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven när det gäller allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter, om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.

(47) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse en sistahandselhandlare. Denne elhandlare kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad i detta direktiv.

(48) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att säkerställa nödvändiga investeringar.

(49) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

(50) Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster, inklusive samhällsomfattande tjänster, och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla konsumenter, särskilt utsatta konsumenter, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet ochrimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till

konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör återspegla den sannolika elförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster [1] kommer i detta hänseende att kunna hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.

(51) Konsumenternas intresse bör stå i centrum för detta direktiv och tjänsternas kvalitet bör höra till elföretagens centrala ansvarsområden. Befintliga konsumenträttigheter behöver stärkas och tryggas och bör innefatta ökad transparens. Konsumentskyddet bör säkerställa att alla konsumenter inom gemenskapens utökade ansvarsområde kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, bör se till att konsumenträttigheterna tillgodoses.

(52) Konsumenterna bör få tydlig och begriplig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen bör, efter samråd med berörda intressenter, bland dem medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, fastställa en lättillgänglig och användarvänlig kontrollista för energianvändare, där konsumenterna får praktiska upplysningar om sina rättigheter. Alla konsumenter bör få denna kontrollista och den bör göras tillgänglig för allmänheten.

(53) Energifattigdom är ett växande problem i gemenskapen. De medlemsstater som berörs bör därför, om de ännu inte gjort det, utarbeta nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdomen, varvid syftet bör vara att minska antalet personer som lever i energifattigdom. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkra nödvändig energiförsörjning för utsatta kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inrikta sig på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör åtminstone medge en nationell politik till förmån för utsatta kunder.

(54) Effektiva möjligheter till tvistlösning för alla konsumenter borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.

(55) Det bör vara möjligt att basera införandet av system med smarta mätare på en ekonomisk bedömning. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är ekonomiskt rimligt och kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss elförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till detta när de bygger ut systemen med smarta mätare.

(56) Marknadspriserna bör ge de rätta incitamenten för utvecklingen av nätet och investeringar i ny elproduktion.

(57) Det bör vara av största vikt för medlemsstaterna att verka för fungerande konkurrens och att olika elhandlare utan svårighet får tillträde till marknaden samt att främja ny elproduktionskapacitet för att konsumenterna verkligen ska kunna dra full fördel av en liberaliserad inre marknad för el.

(58) Medlemsstaterna bör inför inrättandet av en inre marknad för el främja integrationen av sina inhemska marknader och samarbetet mellan systemoperatörer på gemenskapsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen.

(59) Ett viktigt mål för detta direktiv bör vara att med hjälp av ett sammanlänkat nät över hela gemenskapen utveckla en verklig europeisk inre marknad för el, och tillsynsmyndigheterna bör därför ha som en av sina huvuduppgifter att, i förekommande fall i nära samarbete med byrån, sköta regleringen av gränsöverskridande sammanlänkningar och regionala marknader.

(60) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att garantera gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för el och ett brett elutbud som är tillgängligt för alla. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge incitament till gränsöverskridande sammanlänkningar och investeringar i ny elproduktion, samtidigt som de på lång sikt skulle leda till priskonvergens.

(61) Tillsynsmyndigheterna bör också tillhandhålla information om marknaden så att kommissionen kan utöva sin roll som observatör och övervakare av den inre marknaden för el och dess utveckling på kort, medellång och lång sikt,

[1] EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

inklusive aspekter som produktionskapacitet, olika källor för elproduktion, infrastruktur för överföring och distribution, tjänsternas kvalitet, gränsöverskridande handel, hantering av överbelastning, investeringar, grossist- och konsumentpriser, marknadens likviditet samt miljö- och effektivitetsförbättringar. Nationella tillsynsmyndigheter bör underrätta konkurrensmyndigheterna och kommissionen om de medlemsstater där priserna utgör ett hinder för konkurrensen och en väl fungerande marknad.

(62) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för el, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(63) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel ([1]) kan kommissionen anta riktlinjer i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer, som utgör bindande genomförandeåtgärder, är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.

(64) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ([2]).

(65) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna åstadkommas som behövs för att syftet med detta direktiv ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

(66) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ([3]) uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så vitt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

([1]) Se sidan 15 i detta nummer av EUT.
([2]) EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.
([3]) EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

(67) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 2003/54/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att det görs en omarbetning av bestämmelserna i fråga till en enda text i ett nytt direktiv.

(68) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att förbättra och integrera konkurrensutsatta elmarknader i gemenskapen. Det innehåller regler för elsektorns organisation och funktion, öppet tillträde till marknaden, kriterier och förfaranden som ska tillämpas för anbud, för beviljande av tillstånd och för driften av system. Det fastställer även krav på samhällsomfattande tjänster och elkonsumenters rättigheter och klargör konkurrenskraven.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *produktion*: framställning av el.

2. *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el.

3. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans.

4. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.

5. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.

6. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.

7. *kund*: grossist eller slutförbrukare av el.

8. *grossist*: varje fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.

9. *slutförbrukare*: kund som köper el för eget bruk.

10. *hushållskund*: kund som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet.

11. *icke-hushållskund*: varje fysisk eller juridisk person, inklusive producenter och grossister, som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.

12. *berättigad kund*: kund som fritt kan välja elhandlare i den mening som avses i artikel 33.

13. *sammanlänkning*: utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.

14. *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningar.

15. *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en elproducent och en elhandlare så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder.

16. *ekonomisk rangordning*: rangordning av källor som tillhandahåller elleveranser enligt ekonomiska kriterier.

17. *stödtjänst*: varje tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem.

18. *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett överförings- eller distributionssystem.

19. *leverans* eller *handel*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.

20. *integrerat elföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag.

21. *vertikalt integrerat företag*: ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person(er) direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el.

22. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning (1), och/eller ett intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller ett företag som tillhör samma aktieägare.

23. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans av el samt en annan verksamhet utan anknytning till el.

24. *anbudsförfarande*: förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom leveranser från ny eller befintlig produktionskapacitet.

25. *långtidsplanering*: planering av investeringsbehovet i fråga om produktions-, överförings- och distributionskapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på el i systemet och för att säkra leveranserna till kunderna.

26. *litet enskilt system*: varje system med en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.

27. *enskilt mikrosystem*: varje system med en förbrukning på mindre än 500 GWh under 1996 och där det inte finns någon koppling till andra system.

28. *tillförlitlighet*: både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.

29. *styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan*: en övergripande eller integrerad metod som syftar till att påverka elförbrukningens omfattning och den tidpunkt vid vilken elen förbrukas för att därigenom minska förbrukningen av primärenergi och toppbelastningar genom att i stället för investeringar i ökad produktionskapacitet gynna investeringar i energieffektivitetsåtgärder eller andra åtgärder, såsom leveransavtal som kan avbrytas, om det sistnämnda alternativet är mest effektivt och ekonomiskt med hänsyn till de positiva effekterna för miljön och försörjningstrygghets- och distributionskostnadsaspekterna av lägre energiförbrukning.

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

(1) EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

30. *förnybara energikällor*: förnybara icke-fossila energikällor (vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsanläggningar och biogaser).

31. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionssystem.

32. *avtal om leverans av el*: ett avtal om leverans av el, men som inte inbegriper ett elderivat.

33. *elderivat*: ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument [1] och som avser el.

34. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom

a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,

b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.

35. *elföretag*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och skyddet av kunderna

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet i leveranserna, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa åligganden ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i gemenskapen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål och mål för energi från förnybara energikällor som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn ska tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

3. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium se till att alla hushållskunder, och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag (det vill säga företag som har färre än 50 anställda och en årlig omsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner EUR), har rätt till samhällsomfattande tjänster, det vill säga rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till rimliga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sistahandselhandlare. Medlemsstaterna ska ålägga distributionsföretagen att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 37.6. Inget i detta direktiv får hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och de små och medelstora förbrukarnas ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig samgång mellan företrädare för dessa konsumentkategorier.

Första stycket ska genomföras på ett transparent och icke-diskriminerande sätt och ska inte hindra öppnandet av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 33.

4. Medlemsstaterna ska se till att alla kunder har rätt att få sin elförsörjning tillhandahållen av en elhandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat elhandlaren är registrerad i, så länge elhandlaren följer gällande regler för handel och balans. Med avseende på detta ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa

a) att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta elhandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och

b) att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter.

Medlemsstaterna ska se till att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i leden a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång.

[1] EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

6. Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i punkterna 2 och 3, ska detta ske på ett icke-diskriminerande och transparent sätt.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare, och de ska särskilt se till att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot avstängning av dessa kunder från elleverans i kritiska situationer. Medlemsstaterna ska se till att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden. De ska säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt vad gäller transparens i fråga om allmänna avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna ska se till att berättigade kunder i praktiken lätt kan byta till en ny elhandlare. Åtminstone när det gäller hushållskunder ska dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga I.

8. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att utfärda nationella energihandlingsplaner, föreskriva om förmåner inom socialförsäkringssystemen för att utsatta kunder ska få den elförsörjning de behöver, eller stödja energieffektivitetsförbättringar för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 33 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med bestämmelserna i punkt 15 i denna artikel. Sådan underrättelse får även omfatta åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

9. Medlemsstaterna ska se till att elhandlarna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare anger följande:

a) Varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och, på nationell nivå, tydligt jämförbart.

b) Åtminstone hänvisning till befintliga referenskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättning som elhandlaren använt under det föregående året har, åtminstone när det gäller utsläpp av CO_2 och radioaktivt avfall.

c) Information om deras rättigheter och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist.

Vad gäller leden a och b i första stycket, för el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen, får aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att den information som elhandlare tillhandahåller sina kunder i enlighet med denna artikel är tillförlitlig och att den, på nationell nivå, tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

10. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning samt miljöskydd, vilket vid behov ska inkludera åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och metoder för att bekämpa klimatförändringar samt försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkningskapacitet.

11. För att främja energieffektiviteten ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att elföretagen optimerar elförbrukningen, till exempel genom att tillhandahålla energiförvaltning, utveckla innovativa former för prissättning eller införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.

12. Medlemsstaterna ska se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och möjligheter till tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

13. Medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, till exempel i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.

14. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artiklarna 7, 8, 32 och/eller 34, i den utsträckning som tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

15. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna att tillhandahålla samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.

16. Kommissionen ska, efter samråd med berörda intressenter, däribland medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, samt, utifrån de framsteg som hittills gjorts, med arbetsmarknadens parter, fastställa en klar och kortfattad kontrollista för energianvändare, med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att elhandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.

Artikel 4

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna ska se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35. Denna övervakning ska i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera elhandlares sida. De behöriga myndigheterna ska senast den 31 juli vartannat år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats ska anges; rapporten ska därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 5

Tekniska regler

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, sammanlänkningar för sammankoppling och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Byrån får vid behov utfärda lämpliga rekommendationer för att dessa regler ska bli förenliga med varandra. Dessa regler ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster ([1]).

Artikel 6

Främjande av regionalt samarbete

1. Medlemsstaterna liksom tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad. I synnerhet ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna främja och underlätta regionalt samarbete mellan de systemansvariga för överföringssystemen, bland annat i gränsöverskridande frågor, för att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el, verka för att lagar, föreskrifter och tekniska ramar är konsekventa och underlätta integrationen av de isolerade system som bildar så kallade elöar, som fortfarande existerar i gemenskapen. Det geografiska område som omfattas av detta regionala samarbete ska omfatta samarbete inom geografiska områden i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EG) nr 714/2009. Detta samarbete får omfatta andra geografiska områden.

2. Byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystemen för att de olika regionernas regelverk ska vara förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för el. Om byrån anser att det krävs bindande regler för ett sådant samarbete ska den utfärda lämpliga rekommendationer.

3. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera regionalt integrerade system som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.

4. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som inrättats i syfte att genomföra samarbetet, ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteenden som motverkar konkurrens. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga för de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

KAPITEL III

PRODUKTION

Artikel 7

Tillståndsförfarande för ny kapacitet

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet ska medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Vid fastställandet av lämpliga kriterier ska medlemsstaterna ta hänsyn till

a) säkerhet och tillförlitlighet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning,

([1]) EGT L 204, 21.7.1998, s. 37.

b) skydd av folkhälsa och allmän säkerhet,

c) miljöskydd,

d) markanvändning och lokalisering,

e) användningen av allmän mark,

f) energieffektivitet,

g) typ av primärkällor,

h) sökandens specifika egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,

i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 3,

j) produktionskapacitetens bidrag till uppnåendet av gemenskapens övergripande mål om att åtminstone 20 % av gemenskapens slutliga energianvändning (brutto) år 2020 ska komma från förnybara energikällor, i enlighet med artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor ([1]), och

k) produktionskapacitetens bidrag till utsläppsminskning.

3. Medlemsstaterna ska se till att det finns särskilda tillståndsförfaranden för liten decentraliserad produktion och/eller distribuerad produktion, som tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.

Medlemsstaterna får fastställa riktlinjer för detta särskilda tillståndsförfarande. De nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga nationella myndigheter, även planeringsmyndigheter, ska se över dessa riktlinjer och får rekommendera ändringar.

Om medlemsstaterna har fastställt särskilda förfaranden för beviljande av markanvändning för stora nya infrastrukturprojekt som avser produktionskapacitet, ska medlemsstaterna vid behov se till att dessa förfaranden omfattar anläggandet av ny produktionskapacitet och att de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och inom en lämplig tidsram.

4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd ska offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås ska den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Dessa skäl ska vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen motiverade. Den sökande ska ha möjlighet att överklaga.

Artikel 8

Anbudsförfarande för ny kapacitet

1. För att trygga försörjningen ska medlemsstaterna se till att det genom ett anbudsförfarande eller ett annat förfarande som är likvärdigt i fråga om transparens och icke-diskriminering, grundat på offentliggjorda kriterier, finns möjlighet att erbjuda ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Dessa förfaranden får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan inte är tillräckliga för att säkerställa försörjningstryggheten.

2. Medlemsstaterna får för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Ett sådant anbudsförfarande får gälla ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Ett anbudsförfarande får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas inte är tillräckliga för att uppnå dessa mål.

3. Närmare uppgifter om ett anbudsförfarande avseende produktionskapacitet och åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* senast sex månader före den sista dagen för inlämnande av anbud.

Anbudsspecifikationerna ska göras tillgängliga i tillräckligt god tid för att alla intresserade företag som är etablerade på en medlemsstats territorium ska kunna lämna in anbud.

I syfte att säkerställa transparens och icke-diskriminering ska anbudsspecifikationerna innehålla en detaljerad beskrivning av kontraktsspecifikationerna och det förfarande som ska följas av alla anbudsgivare samt en uttömmande förteckning över de kriterier som ska styra urvalet av anbudsgivare och tilldelningen av kontrakt, inklusive stimulansåtgärder som omfattas av anbudsförfarandet, t.ex. subventioner. Dessa specifikationer får också avse de områden som anges i artikel 7.2.

4. I anbudsinfordringar avseende erforderlig produktionskapacitet ska hänsyn också tas till anbud om elleveranser med långtidsgarantier från befintliga produktionsanläggningar, under förutsättning att tilläggskrav kan tillgodoses på detta sätt.

5. Medlemsstaterna ska utse en myndighet, ett offentligt organ eller ett enskilt organ vars verksamhet inte omfattar elproduktion, elöverföring, eldistribution eller elleveranser och som kan vara en tillsynsmyndighet enligt artikel 35.1, att ansvara för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet i punkterna 1–4 i den här artikeln. Om den systemansvarige för överföringssystemet är helt oberoende av annan verksamhet utan ägarsamband med överföringssystemet, får den systemansvarige utses till det organ som ansvarar för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet. Denna myndighet eller detta organ ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i anbuden behandlas konfidentiellt.

([1]) EUT L 140, 5.6.2009, s. 16.

KAPITEL IV

DRIFT AV ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 9

Åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Medlemsstaterna ska se till att följande gäller från och med den 3 mars 2012.

a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.

b) Samma person(er) får inte

i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

c) Samma person(er) får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

d) Samma person får inte vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.

2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta

a) rätten att rösta,

b) befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller

c) rätten att inneha ägarmajoriteten.

3. I punkt 1 b ska begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet”, omfatta det som avses med detta begrepp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [1] och termerna ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” omfatta ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” i den mening som avses i det direktivet.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 b och c till och med den 3 mars 2013, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystemet inte ingår i ett vertikalt integrerat företag.

5. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 13 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med kapitel V.

6. Vid tillämpningen av denna artikel ska, om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.

7. Medlemsstaterna ska se till att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 16, och som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.

I sådant fall ska den berörda medlemsstaten antingen

a) utse en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 13, eller

b) följa bestämmelserna i kapitel V.

9. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige än bestämmelserna i kapitel V, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.

10. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 9 i denna artikel, ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 10.4, 10.5 och 10.6 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än bestämmelserna i kapitel V.

[1] Se sidan 94 i detta nummer av EUT.

11. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte i något fall hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.

12. Företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet får inte under några omständigheter kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Artikel 10

Utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i den här artikeln och i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

2. Ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 9, ska av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Systemansvariga för överföringssystemet ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9.

4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.

b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring när det gäller rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystemet kan leda till överträdelse av artikel 9, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett.

c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.

5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader från den dag då denne inkom med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i punkt 6 har fullföljts.

6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet till kommissionen, och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009.

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen får begära sådan information från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

8. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 11

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer, ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem.

2. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om det inte visats

a) att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och

b) för tillsynsmyndigheten eller annan behörig myndighet som utsetts av medlemsstaten, att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och gemenskapen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig utsedd myndighet ta hänsyn till

   i) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning,

ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer, enligt avtal som ingåtts med tredjeländerna i den mån avtalen överensstämmer med gemenskapslagstiftningen, och

iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utsedda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och

b) ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från den utsedda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån, berörd medlemsstat och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från tredjeländer kommer att äventyra trygg energiförsörjning till gemenskapen, ska den beakta

a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och

b) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på det eller de tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning.

8. Den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i punkt 6. När den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för att bedöma punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga myndighetens bedömning. Den nationella tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra, tillsammans med beslutet, skälen för detta beslut.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att, i överensstämmelse med gemenskapsrätten, utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör allmän säkerhet.

10. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

11. Denna artikel, med undantag av punkt 3 a, ska också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 44.

Artikel 12

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet (TSO)

Varje systemansvarig för överföringssystemet ska ansvara för följande:

a) Att säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på överföring av el, att på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem.

b) Att säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster.

c) Att bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.

d) Att styra elkraftflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige ska för detta ändamål ansvara för att kraftsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvid säkerställa att alla nödvändiga stödtjänster, även sådana som styrs av efterfrågan, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilket systemet är sammanlänkat.

e) Att förse den systemansvarige för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet ska kunna säkerställas.

f) Att säkerställa att ingen diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.

g) Att förse systemanvändarna med den information som behövs för att de ska kunna få effektivt tillträde till systemet.

h) Att inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 714/2009, att bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekas, vilket ska övervakas av de nationella tillsynsmyndigheterna, varvid de systemansvariga för överföringssystemet, då de fullgör sina uppgifter enligt denna artikel, främst ska underlätta marknadsintegrationen.

Artikel 13

Oberoende systemansvariga (ISO)

1. Om överföringssystemet tillhör ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 9.1 och utse en oberoende systemansvarig (ISO) på förslag av överföringssystemets ägare (TSOW). En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.

2. Medlemsstaten får endast godkänna och utse en oberoende systemansvarig om följande villkor är uppfyllda:

a) Den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 9.1 b, c och d.

b) Den sökande har visat att den förfogar över nödvändiga ekonomiska, tekniska, fysiska och mänskliga resurser för att utföra sina uppgifter enligt artikel 12.

c) Den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan som övervakas av tillsynsmyndigheten.

d) Överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med det sökande företaget och övriga relevanta enheter.

e) Den sökande har visat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EG) nr 714/2009, inbegripet samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.

3. Företag som av tillsynsmyndigheten intygas uppfylla villkoren i artikel 11 och punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, inbegripet inkasseringen av avgifter för tillträde, kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringsnäten i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 714/2009 samt att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet och att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (inbegripet tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta kapitel. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.

5. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:

a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.

b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som godkänts av tillsynsmyndigheten, eller medge att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och de andra berörda parterna.

c) Stå för skadeståndsansvar i anslutning till nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges uppgifter.

d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren, i enlighet med b, har medgivit att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.

6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska i nära samverkan med tillsynsmyndigheten ges alla relevanta befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 14

Åtskillnad av ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska ägare till överföringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande.

2. För att säkerställa att den ägare till överföringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:

a) Personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion, distribution eller leverans av el.

b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos dem som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

c) Överföringssystemets ägare ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits.

3. Kommissionen får utfärda riktlinjer för att säkerställa att överföringssystemets ägare i alla avseenden uppfyller villkoren i punkt 2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 15

Inmatningsordning och balans

1. Utan att detta inverkar på leveranser av el som grundas på avtalsförpliktelser, inklusive sådana som härrör från anbudsspecifikationerna, ska den systemansvarige för överföringssystemet, när den systemansvarige har denna funktion, ansvara för inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna inom sitt område och bestämma hur sammanlänkningar till andra system ska utnyttjas.

2. Inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna och utnyttjandet av sammanlänkningar ska fastställas på grundval av kriterier som ska godkännas av de tillsynsmyndigheterna om de är behöriga och som måste vara objektiva, offentliggjorda och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt som säkerställer att den inre marknaden för el fungerar väl. I kriterierna ska den ekonomiska rangordning som gäller el från tillgängliga installationer för elproduktion, eller från överföring genom sammanlänkningar, samt de tekniska begränsningarna i systemet beaktas.

3. En medlemsstat ska ålägga de systemansvariga att, då de avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, agerar i enlighet med artikel 16 i direktiv 2009/28/EG. De får också ålägga den systemansvarige att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, ge kraftvärmeverk företräde.

4. En medlemsstat får med hänsyn till försörjningstryggheten bestämma att produktionsanläggningar som använder inhemska källor för primärenergi ska prioriteras i en utsträckning som inte under något kalenderår överstiger 15 % av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som förbrukas i den berörda medlemsstaten.

5. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska kräva att de systemansvariga för överföringssystem uppfyller vissa minimikrav i fråga om underhåll och utveckling av överföringssystemet, inklusive dess sammanlänkningskapacitet.

6. Systemansvariga för överföringssystem ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden närhelst de har denna funktion.

7. De regler för balans av elsystemet som fastställs av systemansvariga för överföringssystemet ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande, vilket även ska gälla för reglerna för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av systemansvarigas nät. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.

Artikel 16

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem (TSO) och ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska varje systemansvarig för och ägare till överföringssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt, och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. Den ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

KAPITEL V

OBEROENDE SYSTEMANSVARIG FÖR ÖVERFÖRING (ITO)

Artikel 17

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska vara utrustad med alla de mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva elöverföringsverksamhet, särskilt följande:

a) Tillgångar som är nödvändiga för elöverföringsverksamheten, bl.a. överföringssystem, ska ägas av den oberoende systemansvarige för överföring.

b) Personal som är nödvändig för elöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den oberoende systemansvarige för överföring.

c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjuden. Detta ska dock inte hindra den oberoende systemansvarige för överföring från att tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att

   i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar systemanvändarna, att de är tillgängliga för alla systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrensen avseende produktion eller leverans, och

   ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.

d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 20, ska tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar göras tillgängliga för den oberoende systemansvarige för överföring i god tid av det vertikalt integrerade företaget efter en vederbörlig begäran från den oberoende systemansvarige för överföring.

2. Elöverföringsverksamheten ska åtminstone omfatta följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 12:

a) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.

b) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (”Entso för el”).

c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde på ett icke-diskriminerande sätt mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.

d) Uppbära alla avgifter som härrör från överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, balansavgifter för stödtjänster, t.ex. inköp av tjänster (balanskostnader, kompensation för energiförluster).

e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.

f) Planera investeringar för att se till att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera säkra leveranser.

g) Inrätta lämpliga samriskföretag, bl.a. med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, elbörser och andra relevanta aktörer, för att söka nå målen att vidareutveckla regionala marknader eller underlätta liberaliseringen.

h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster, redovisnings- och IT-tjänster.

3. Oberoende systemansvariga för överföringssystem ska organisera sig i en juridisk form enligt artikel 1 i rådets direktiv 68/151/EEG [1].

4. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte i sin företagsprofil, kommunikationer, firmamärke och lokaler skapa förvirring i fråga om det vertikalt integrerade företagets separata identitet eller någon del därav.

5. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte dela IT-system eller IT-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa leverantörer för IT-system eller IT-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.

6. De oberoende systemansvariga för överförings räkenskaper ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget, eller någon del av detta.

[1] Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, 14.3.1968, s. 8).

Artikel 18

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 20 ska den oberoende systemansvarige för överföring ha

a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, när det gäller de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla nätet, och

b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt samt för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringssystem.

3. Det vertikalt integrerade företagets dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt inneha aktier i den oberoende systemansvarige för överföring. Den oberoende systemansvarige för överföring får varken direkt eller indirekt äga aktier i något av det vertikalt integrerade företagets dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.

4. Den oberoende systemansvarige för överförings övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa ett effektivt oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring i enlighet med detta kapitel. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den oberoende systemansvarige för överförings konkurrensbeteende i förhållande till den oberoende systemansvarige för överförings dagliga verksamhet och nätförvaltning, eller i förhållande till den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

5. När oberoende systemansvariga för överföring fullgör sina uppgifter enligt artiklarna 12 och 17.2 i detta direktiv och när de följer artiklarna 14, 15 och 16 i förordning (EG) nr 714/2009 får de inte diskriminera olika personer eller enheter och får inte inskränka, snedvrida eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.

6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring, bl.a. lån från den oberoende systemansvarige för överföring till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den oberoende systemansvarige för överföring ska noggrant notera sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra dem tillgängliga för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

7. Den oberoende systemansvarige för överföring ska förelägga för tillsynsmyndighetens godkännande alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget.

8. Den oberoende systemansvarige för överföring ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser som avses i artikel 17.1 d och som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.

9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvårar för eller förhindrar den oberoende systemansvarige för överföring att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel och får inte kräva att den oberoende systemansvarige för överföring ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.

10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten att det uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utses till oberoende systemansvarig för överföring av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och artikel 3 i förordning (EG) nr 714/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 19

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överförings personal och företagsledning

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, bl.a. löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska fattas av den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan, som utsetts i enlighet med artikel 20.

2. Identiteten hos och de villkor som reglerar tjänsteperioden, dess varaktighet och uppsägningen för personer som utsetts av tillsynsorganet för utnämning eller förlängning såsom personer med ansvar för verkställande företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ samt skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänsteperiod ska meddelas tillsynsmyndigheten. Dessa villkor och beslut som avses i punkt 1 ska endast vara bindande om tillsynsmyndigheten inom tre veckor efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.

Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1

a) om den hyser tvivel på det yrkesmässiga oberoendet hos en utsedd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något administrativt organ, eller

b) om den, vid ett förtida avbrytande av tjänsteperioden, hyser tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avbrytande.

3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse eller yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsaktieägare än den oberoende systemansvarige för överföring får utövas under en treårsperiod före utnämningen av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ, vilka omfattas av denna punkt.

4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget eller med dess majoritetsaktieägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha något intresse eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring. Deras lön får inte bero på det vertikalt integrerade företagets verksamhet eller resultat som inte härrör från den oberoende systemansvarige för överföring.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska garanteras effektiv rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avbrytande av deras tjänsteperiod.

7. Efter avslutad tjänsteperiod hos den oberoende systemansvarige för överföring får inte personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring, eller med dess majoritetsaktieägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt och punkterna 4–7 ska gälla samtliga personer som tillhör den verkställande ledningen samt dem som rapporterar direkt till dessa personer i frågor som rör drift, underhåll och utveckling av nätet.

Artikel 20

Tillsynsorgan

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på aktieägarnas tillgångar i den oberoende systemansvarige för överföring, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de mer långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till aktieägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde omfattar inte sådana beslut som rör den dagliga verksamheten för den oberoende systemansvarige för överföring och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts aktieägare och, om så föreskrivs i någon medlemsstats lagstiftning, företrädare för andra intressenter såsom den oberoende systemansvarige för överförings anställda.

3. Artikel 19.2 första stycket och artikel 19.3–19.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 19.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 21

Övervakningsplan och övervakningsansvarig

1. Medlemsstaterna ska se till att den oberoende systemansvarige för överföring upprättar och genomför en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtas för att motverka diskriminerande beteende och på lämpligt sätt se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Övervakningsplanen ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska den övervakningsansvarige oberoende övervaka att planen följs.

2. Tillsynsorganet ska utse en övervakningsansvarig som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den övervakningsansvarige endast på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet. Den övervakningsansvarige kan vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 19.2–19.8 ska tillämpas på den övervakningsansvarige.

3. Den övervakningsansvarige ska ansvara för följande åtgärder:

a) Övervaka genomförandet av övervakningsplanen.

b) Utarbeta en årsrapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra övervakningsplanen och överlämna den till tillsynsmyndigheten.

c) Rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer för övervakningsprogrammet och dess genomförande.

d) Underrätta tillsynsmyndigheten alla betydande överträdelser i fråga om genomförandet av övervakningsplanen.

e) Rapportera till tillsynsmyndigheten om kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring.

4. Den övervakningsansvarige ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen eller om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller den oberoende systemansvarige för överförings behöriga administrativa organ överlämnar dem till tillsynsorganet.

5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utsedda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar, som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska den övervakningsansvarige rapportera detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 22.

6. De villkor som reglerar den övervakningsansvariges uppdrag eller anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den övervakningsansvariges oberoende, bland annat genom att förse den övervakningsansvarige med de resurser som krävs för uppdragets fullgörande. Under uppdragsperioden får den övervakningsansvarige inte ha något annat yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse, direkt eller indirekt, i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsaktieägare.

7. Den övervakningsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till tillsynsmyndigheten och ska ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan.

8. Den övervakningsansvarige får delta i alla möten i den oberoende systemansvarige för överförings företagsledning eller administrativa organ, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den övervakningsansvarige ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:

a) Villkor för tillträde till nätet enligt vad som föreskrivs i förordning (EG) nr 714/2009 vad avser tariffer, tjänster för tillträde för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering, transparens, balans och sekundärmarknader.

b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, bl.a. sammanlänkningar och investeringar i nätanslutningar.

c) Inköp eller försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.

9. Den övervakningsansvarige ska övervaka att den oberoende systemansvarige för överföring följer artikel 16.

10. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till den oberoende systemansvarige för överförings kontor och till all information som är nödvändig för att fullgöra sin uppgift.

11. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får tillsynsorganet säga upp den övervakningsansvarige. Tillsynsorganet ska på anmodan av tillsynsmyndigheten säga upp den övervakningsansvarige på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet.

12. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till den oberoende systemansvarige för överförings kontor utan anmälan i förväg.

Artikel 22

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska varje år till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan efter att ha samrått med alla berörda intressenter. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och säkra leveranser.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,

b) innehålla alla investeringar som redan beslutats och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren, och

c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas, ska den oberoende systemansvarige för överföring göra rimliga antaganden om utvecklingen av produktionen, leveranserna, förbrukningen och utbytet med andra länder med beaktande av investeringsplanerna för regionala och gemenskapstäckande nät.

4. Tillsynsmyndigheten ska ha öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer eller företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka om den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställts under samrådsprocessen och om den överensstämmer med den icke-bindande gemenskapsomfattande tioåriga nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 714/2009 (”gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan”). Om det uppstår några tvivel om överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen, ska tillsynsmyndigheten samråda med byrån. Tillsynsmyndigheten kan kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennes kontroll, inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs, om denna investering fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer investeringen.

b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.

c) Förpliktiga den oberoende systemansvarige för överföring att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt första stycket b får den kräva att den oberoende systemansvarige för överföring godtar något eller några av följande alternativ, nämligen

a) finansiering av tredje part,

b) konstruktion av tredje part,

c) egen utbyggnad av den nya tillgången i fråga,

d) egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den oberoende systemansvarige för överföring ska lämna investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ska koppla nya tillgångar till överföringsnätet och ska allmänt på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 första stycket ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Artikel 23

Beslutsbefogenhet avseende kopplingen av nya kraftverk till överföringsnätet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden för icke-diskriminerande inkoppling av nya kraftverk till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska underställas de nationella tillsynsmyndigheternas godkännande.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att vägra ett nytt kraftverks inkoppling på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet, t.ex. överbelastning i avlägsna delar av överföringssystemet. Den oberoende systemansvarige för överföring ska lämna nödvändig information.

3. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att vägra en ny anslutningspunkt på grund av att detta leder till ytterligare kostnader som uppstår vid nödvändig kapacitetsökning i de delar av systemet som ligger närmast anslutningspunkten.

KAPITEL VI

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 24

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystem att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet. Medlemsstaterna ska se till att de systemansvariga för distributionssystemet handlar i överensstämmelse med artiklarna 25, 26 och 27.

Artikel 25

Uppgifter som åligger de systemansvariga för distributionssystemet

1. Den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

2. Den systemansvarige får inte i något fall diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet.

4. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall, eller kraftvärmeverk.

5. Systemansvariga för distributionssystemet ska anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden, närhelst de har denna funktion. Detta krav ska inte påverka användningen av elektricitet som erhållits enligt avtal som ingicks före den 1 januari 2002.

6. I det fall de systemansvariga för distributionssystemet ansvarar för balans av eldistributionssystemet ska de av dem fastställda reglerna härför, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 37.6 och ska offentliggöras.

7. När den systemansvarige planerar en utveckling av distributionsnätet ska hänsyn tas till sådana åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan eller distribuerad produktion som kan komma att ersätta behovet av att uppgradera eller ersätta elkapaciteten.

Artikel 26

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:

a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av el.

b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, inbegripet mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 37.6, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs (nedan kallad *den övervakningsansvarige*) ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 35.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.

3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

Artikel 27

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystemet

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och ska förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel 28

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar el inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, levererar el till hushållskunder, såvida

a) driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller

b) systemet distribuerar el huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantar den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från

a) skyldigheten i artikel 25.5 att anskaffa energi för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sitt system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,

b) skyldigheten i artikel 32.1 att tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel 37.

3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet, ses över och godkännas i enlighet med artikel 37.

4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får el levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 29

Kombinerat systemansvar

Artikel 26.1 ska inte hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings- och distributionssystemen, under förutsättning att denne systemansvarige följer artikel 9.1, eller artiklarna 13 och 14, eller kapitel V, eller omfattas av artikel 44.2.

KAPITEL VII

SÄRREDOVISNING AV OLIKA VERKSAMHETER SAMT TRANSPARENS I BOKFÖRINGEN

Artikel 30

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35, ska i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel 31.

2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive tillsynsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 31

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2 och 3.

2. Elföretag ska, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag ([1]).

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag ska i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra elverksamheter utan samband med överföring eller distribution. Fram till den 1 juli 2007 ska de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings- eller distributionssystemet ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför elsektorn. Den interna bokföringen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

(*) Rubriken på direktiv 78/660/EEG har anpassats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Den ursprungliga hänvisningen gjordes till artikel 54.3 g.

([1]) EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

KAPITEL VIII

ORGANISATION AV TILLTRÄDE TILL SYSTEMET

Artikel 32

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder samt tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel 37 samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Vederbörligen motiverade skäl, som särskilt tar hänsyn till artikel 3 och som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier, måste anges för en sådan vägran. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att dessa kriterier tillämpas konsekvent och att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, ska tillsynsmyndigheterna också se till att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att förstärka nätet. Den part som begär sådan information får åläggas en rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.

Artikel 33

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

1. Medlemsstaterna ska se till att följande kunder är berättigade:

a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 19.1–19.3 i direktiv 96/92/EG. Medlemsstaterna ska senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.

b) Från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.

c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.

2. För att undvika bristande jämvikt när elmarknaderna öppnas

a) får avtal om leverans av el med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden anses berättigad i båda de berörda systemen, och

b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden är berättigad endast i det ena av de båda systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av den medlemsstat där den berättigade kunden är belägen.

Artikel 34

Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för

a) alla elproducenter och elhandlare som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder genom en direktledning, och

b) alla berättigade kunder inom deras territorium att få leveranser via en direktledning från ett producentföretag och en elhandlare.

2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 i den här artikeln ska inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel 32.

4. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 32, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 37 har inletts.

5. Medlemsstaterna får vägra att meddela tillstånd till en direktledning om ett sådant tillstånd skulle strida mot bestämmelserna i artikel 3. Vederbörligen motiverade skäl ska anges för en sådan vägran.

KAPITEL IX

NATIONELLA TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 35

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet på nationell nivå.

2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utse tillsynsmyndigheter för mindre system på ett geografiskt separat område vars konsumtion 2008 understiger 3 % av den samlade konsumtionen i den medlemsstat där området är beläget. Detta undantag ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas i enlighet med detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla andra offentliga och privata organ,

b) att dess personal och de personer som svarar för dess ledning

i) agerar oberoende av marknadsintressen, och

ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller annat offentligt eller privat organ när de utför sina tillsynsuppgifter. Detta krav inkräktar inte i förekommande fall på ett nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdat och som inte avser tillsynsskyldigheter och tillsynsbefogenheter enligt artikel 37.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet se till

a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ och har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter, och

b) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång.

Med avseende på första stycket b ska medlemsstaterna se till att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, medlemmar av högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till fel enligt nationell lag.

Artikel 36

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 37, i förekommande fall i samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheterna, och utan att inkräkta på deras behörighet:

a) I nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för el i gemenskapen och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och elhandlare i gemenskapen, och se till att det råder lämpliga villkor för att elnäten ska kunna fungera effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen.

b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala marknader inom gemenskapen för att de mål som avses i led a ska kunna uppnås.

c) Undanröja restriktioner för elhandeln mellan medlemsstater, utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som rimligen krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader som kan underlätta för elflödet inom hela gemenskapen.

d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av el från förnybara energikällor och distribuerad produktion.

e) Underlätta tillträde till elnätet för ny produktionskapacitet, i synnerhet genom att undanröja hinder som skulle kunna förhindra tillträdet för nya marknadsaktörer och för el producerad från förnybara energikällor.

f) Säkerställa att systemansvariga och systemkunder får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten och främja marknadsintegreringen.

g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att den inhemska marknaden fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och bidra till att säkerställa konsumentskyddet.

h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster på elförsörjningens område, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter elhandlare är kompatibla.

Artikel 37

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande skyldigheter:

a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoder för beräkning av dem.

b) Säkerställa att systemansvariga för och, i förekommande fall, ägare av överförings- och distributionssystem, liksom elföretag, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv samt övrig relevant gemenskapslagstiftning, inbegripet i fråga om gränsöverskridande aspekter.

c) Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån.

d) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av byrån och kommissionen.

e) Lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, byrån och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.

f) Förhindra korssubventionering inom verksamhetsgrenarna överföring, distribution och leverans.

g) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystem utarbetar och i sin årsrapport presentera en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 714/2009, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.

h) Övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet, se över hur reglerna efterlevts tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter.

i) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriser, och säkerställa att elföretagen fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.

j) Övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och konsumentnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, andel kunder som byter elhandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.

k) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, däribland exklusivitetsklausuler, som kan hindra större icke-hushållskunder från att teckna avtal med mer än en elhandlare samtidigt eller begränsa deras möjligheter att göra detta och, om så är lämpligt, underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.

l) Respektera avtalsfriheten, både för avtal som kan avbrytas och för långtidsavtal, förutsatt att dessa stämmer överens med gemenskapslagstiftningen och gemenskapens politik.

m) Övervaka den tid som överförings- och distributionsföretagen behöver för att genomföra sammanlänkningar och reparationer.

n) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att konsumentskyddsåtgärderna, inklusive åtgärderna i bilaga I, är effektiva och genomförs.

o) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 3 och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.

p) Säkerställa tillgången till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet för alternativ användning av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter enligt led h i bilaga I.

q) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem, elhandlare och kunder samt andra marknadsaktörer enligt förordning (EG) nr 714/2009;

r) Övervaka investeringarna i produktionskapacitet med avseende på försörjningstryggheten.

s) Övervaka tekniskt samarbete mellan gemenskapen och tredjeländers systemansvariga för överföringssystemet.

t) Övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 42.

u) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter om de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.

2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika behörighet den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som den bevarar sin självständighet, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller byrån i enlighet med detta direktiv ska inte påverka dess vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller kommissionen.

3. Förutom de skyldigheter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkt 1 ska den, när en oberoende systemansvarig har utsetts enligt artikel 13,

a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt besluta om sanktioner då skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 4 d,

b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med punkt 11,

c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 13.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som presenteras årligen av den oberoende systemansvarige,

d) se till att tariffer för tillträde till nät som tas ut av oberoende systemansvariga inkluderar en ersättning till nätägaren eller nätägarna som ger en adekvat ersättning för användning av nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar däri, förutsatt att de gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt,

e) ha befogenhet att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och de oberoende systemansvariga, och

f) övervaka användningen av kapacitetsavgifter som tas ut av den oberoende systemansvarige i enlighet med artikel 16.6 i förordning (EG) nr 714/2009.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får befogenheter att kunna utföra de skyldigheter som anges i punkterna 1, 3 och 6 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone få befogenheter att

a) fatta bindande beslut om elföretag,

b) göra undersökningar av elmarknadernas funktion och att besluta om och införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,

c) begära den information från elföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,

d) besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller byrån, eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner; detta ska inbegripa befogenhet att besluta om eller att föreslå att det beslutas om sanktioner på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller på upp till 10 % av det vertikalt integrerade företagets årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, och

e) göra erforderliga undersökningar och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt punkterna 11 och 12.

5. Utöver de skyldigheter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 4 när en oberoende systemansvarig för överföring har utsetts i enlighet med kapitel V, ska tillsynsmyndigheten ha åtminstone följande uppgifter och befogenheter:

a) Besluta om sanktioner enligt punkt 4 d för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

b) Övervaka kommunikationerna mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att se till att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.

c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt punkt 11.

d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, bl.a. lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.

e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, på villkor att de följer marknadsvillkoren.

f) Begära motivering av det vertikalt integrerade företaget när det anmälts av den övervakningsansvarige enligt artikel 21.4. Sådan motivering ska särskilt innehålla bevis på att inget diskriminerande beteende har skett till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företagets och den systemansvariges lokaler.

h) Överlåta den systemansvariges alla eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som utsetts i enlighet med artikel 13 när den systemansvarige upprepade gånger inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

6. Tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för

a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder; dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens funktion,

b) tillhandahållande av balanstjänster, vilka ska utföras så ekonomiskt som möjligt och ge nätanvändarna goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag; balanstjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier, och

c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

7. Metoderna eller villkoren som avses i punkt 6 ska offentliggöras.

8. När det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänsterna ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området.

9. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänkningar och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

10. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen ändrar villkoren, inbegripet de tariffer eller metoder som avses i denna artikel, för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. I händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder.

11. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösande myndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

12. Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med denna artikel eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

13. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82.

14. Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte har följts.

15. Klagomål enligt punkterna 11 och 12 ska inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapsrätten eller den nationella lagstiftningen.

16. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.

17. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 38

Regelverk för gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska nära samråda och samarbeta med varandra, och ska bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att

a) främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras, utan diskriminering mellan leveransföretagen i de olika medlemsstaterna,

b) samordna utvecklingen av alla nätföreskrifter som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystemet och för andra marknadsaktörer, och

c) samordna utvecklingen av regler för hanteringen av överbelastning.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.

4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att detta påverkar deras specifika befogenheter.

5. Kommissionen får anta riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med byrån. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 39

Överensstämmelse med riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från byrån angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009.

2. Byrån ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.

3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer byråns yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska byrån informera kommissionen härom.

4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009 inom två månader räknat från dagen för det beslutet.

5. Om kommissionen, inom två månader efter att ha informerats av byrån i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4 eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det beslut som fattats av en tillsynsmyndighet ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 714/2009, får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att

a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller

b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten ändrar eller återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts.

7. Om kommissionen inte beslutar att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte haft några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att återkalla beslutet inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.

9. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

Artikel 40

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att elhandlare under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.

2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte fullgjorts.

3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

4. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna artikel får kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 46.2.

5. När det gäller transaktioner avseende elderivat mellan elhandlare, å ena sidan, och grossister och systemansvariga för överföringssystemet, å andra sidan, ska denna artikel tillämpas först när kommissionen har antagit de riktlinjer som avses i punkt 4.

6. Bestämmelserna i denna artikel får inte skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

7. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL X

KUNDMARKNADER

Artikel 41

Kundmarknader

För att underlätta utvecklingen av välfungerande och transparenta kundmarknader för el i gemenskapen, ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, elhandlare och kunder samt vid behov andra aktörer på marknaden fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mätningsansvar.

Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och elhandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

Större icke-hushållskunder ska ha rätt att ingå avtal med flera leverantörer samtidigt.

KAPITEL XI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 42

Skyddsåtgärder

I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller i fall av hot mot personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet eller mot ett kraftsystems integritet, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

Sådana åtgärder ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

Den berörda medlemsstaten ska utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten ska ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 43

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med detta direktiv ska vara förenliga med fördraget, särskilt artikel 30, och gemenskapslagstiftningen.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.

3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader efter anmälans mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte handlat inom denna tvåmånadersperiod, ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 44

Undantag

1. Medlemsstater som efter det att detta direktiv har trätt i kraft kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små, enskilda system får till kommissionen ansöka om undantag från tillämpliga bestämmelser i kapitlen IV, VI, VII och VIII, samt kapitel III, till förmån för enskilda mikrosystem, i fråga om renovering, uppgradering och utvidgning av befintlig kapacitet, vilka får beviljas av kommissionen. Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för konfidentialitet. Beslutet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Artikel 9 ska inte gälla Cypern, Luxemburg och/eller Malta. Dessutom ska inte heller artiklarna 26, 32 och 33 gälla Malta.

I artikel 9.1 b ska begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet” inte omfatta slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion och/eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutförbrukarna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

Artikel 45

Granskningsförfarande

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 47.6 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat – vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde – att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten ska omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde säkerställs kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har underrättats ska den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen får i förslagen om att ändra direktivet föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

Artikel 46

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5a.1–5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 47

Rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och ska senast den 4 augusti 2004 och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten om framsteg ska omfatta åtminstone följande:

a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för el och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i form av dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens samt de effekter detta har i form av snedvridningar på marknaden.

b) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tariffering i detta direktiv har lett till att tillträdet till gemenskapens elnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensnivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av elmarknaden fått för kunderna.

c) En analys av frågor rörande systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller el i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntade balansen mellan tillgång och efterfrågan, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan olika områden.

d) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera elhandlares sida.

e) Genomförandet av undantaget som föreskrivs i artikel 26.4 i syfte att eventuellt revidera tröskeln.

f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med de tredjeländer som producerar och exporterar eller transporterar el, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, de sociala och miljömässiga konsekvenserna av handel med el och tillträde till näten.

g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är kopplade till bestämmelserna i detta direktiv.

h) Det sätt på vilket medlemsstaterna i praktiken har genomfört kraven om energimärkning i artikel 3.9, och det sätt på vilket eventuella rekommendationer från kommissionen i denna fråga har beaktats.

Rapporten om framsteg får vid behov innehålla rekommendationer, särskilt när det gäller räckvidden och villkoren för bestämmelserna om märkning, till exempel hur det hänvisas till befintliga referenskällor och innehållet i dessa källor samt särskilt om hur informationen om den inverkan på miljön som elframställning från olika energikällor har, åtminstone när det gäller utsläpp av CO_2 och radioaktivt avfall, skulle kunna göras tillgänglig på ett sätt som är transparent och lättillgängligt samt möjliggör jämförelser inom gemenskapen, och om hur de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att kontrollera tillförlitligheten hos den information som tillhandahållits av elhandlare skulle kunna rationaliseras, och vilka åtgärder som skulle kunna motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

2. Vartannat år ska den rapport om framsteg som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla skyldigheter när det gäller allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på elmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen ska senast den 3 mars 2013 som en del av den allmänna översynen förelägga Europaparlamentet och rådet en detaljerad särskild rapport om i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt kapitel V med framgång har kunnat säkerställa fullt och effektivt oberoende för de oberoende systemansvariga för överföring, med faktisk och effektiv åtskillnad som riktmärke.

4. För kommissionens bedömning enligt punkt 3 ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier: rättvist och icke-diskriminerande tillträde till nätet, effektiv reglering, utveckling av nätet för att tillgodose marknadens behov, icke snedvridna investeringsincitament, utveckling av sammanlänkningsinfrastruktur, effektiv konkurrens på gemenskapens energimarknader och säkra leveranser i gemenskapen.

5. När så är lämpligt och särskilt för det fall det i den detaljerade särskilda rapport som avses i punkt 3 fastställs att villkoren enligt punkt 4 inte har säkerställts i praktiken, ska kommissionen lämna förslag till Europaparlamentet och rådet för att säkerställa fullt och effektivt oberoende för de systemansvariga för överföringssystemen senast den 3 mars 2014.

6. Kommissionen ska senast den 1 januari 2006 överlämna en detaljerad rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för el. I rapporten ska särskilt redovisas

— förekomsten av icke-diskriminerande nättillträde,

— fungerande tillsyn,

— utvecklingen av infrastrukturen för sammanlänkning och läget beträffande försörjningstryggheten i gemenskapen,

— i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushållskunder, särskilt i fråga om kvaliteten på de samhällsomfattande och allmännyttiga tjänsterna,

— i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för verklig konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprissättning eller beteende som motverkar konkurrens,

— i vilken utsträckning kunderna verkligen byter elhandlare och omförhandlar tariffer,

— prisutveckling, inbegripet leveransavgifterna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas, och

— de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av detta direktiv vad gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och särredovisning har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med rättslig åtskillnad.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov ska dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprissättning eller beteende som motverkar konkurrensen.

Artikel 48

Upphävande

Direktiv 2003/54/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 49

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 mars 2011. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11, som de ska tillämpa från och med den 3 mars 2013.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 50

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 51

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
H.-G. PÖTTERING	E. ERLANDSSON
Ordförande	*Ordförande*

BILAGA I

KONSUMENTSKYDDSÅTGÄRDER

1. Om inte annat följer av gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal [1] och rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal [2], ska de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

   a) Rätt till ett avtal med sin elhandlare, i vilket följande anges:

      — Elhandlarens namn och adress.

      — De tjänster som tillhandahålls, kvalitet på de tjänster som erbjuds och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.

      — De underhållstjänster som tillhandahålls.

      — På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.

      — Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt huruvida det ska vara tillåtet att frånträda ett avtal utan kostnad.

      — Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.

      — Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.

      — Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på räkningen eller elföretagens webbplatser.

      Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand ska de upplysningar som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

   b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Elhandlarna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning, vid lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som elhandlaren meddelat.

   c) Transparent information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.

   d) Brett val av betalningssätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan olika kunder. Eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika elförbrukningen. Alla skillnader i villkor och bestämmelser ska motsvara elhandlarens kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta. De ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, till exempel att avtalen är onödigt omfattande. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.

   e) Möjlighet att byta elhandlare utan kostnad.

(1) EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.
(2) EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

f) Tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Alla kunder ska framför allt ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin elhandlares sida. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol ska göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist, helst inom tre månader, och när det är befogat ska de innefatta ett system för återbetalning och/eller ersättning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG av den 30 mars 1998 om principer som ska tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol [1].

g) Information om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster om de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 3.3.

h) Tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge registrerade leveransföretag tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett förfarande för elhandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.

i) Klar och tydlig information om den faktiska elförbrukningen och faktiska elkostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen elförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningsutrustning och elprodukten i fråga. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader får åläggas konsumenten för denna tjänst.

j) Slutavräkning efter varje byte av elhandlare senast sex veckor efter det att bytet skett.

2. Medlemsstaterna ska se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på elmarknaden. Genomförandet av dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla kostnader och all nytta de för med sig för marknaden på lång sikt och den enskilda konsumenten eller av vad slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva och vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution.

En sådan bedömning ska göras senast den 3 september 2012.

Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna, eller ett behörigt organ som de utser, ta fram en tidsplan med ett mål på upp till 10 år för genomförandet av system med smarta mätare.

Om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång ska minst 80 procent av konsumenterna senast 2020 ha ett intelligent mätarsystem.

Medlemsstaterna, eller en behörig myndighet som de utser, ska se till att de mätarsystem som ska tas i bruk på deras territorier är driftskompatibla samt ta vederbörlig hänsyn till lämpliga standarder och bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en gemensam elmarknad.

---

[1] EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2003/54/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
—	Artikel 6
Artikel 6	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 10	Artikel 9
Artikel 8	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 9	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
Artikel 11	Artikel 15
Artikel 12	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
Artikel 13	Artikel 24
Artikel 14	Artikel 25
Artikel 15	Artikel 26
Artikel 16	Artikel 27
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Artikel 19	Artikel 31
Artikel 20	Artikel 32
Artikel 21	Artikel 33
Artikel 22	Artikel 34
Artikel 23.1 första och andra meningen	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 23 (resten)	Artikel 37
—	Artikel 38
—	Artikel 39
—	Artikel 40
—	Artikel 41
Artikel 24	Artikel 42

Direktiv 2003/54/EG	Detta direktiv
—	Artikel 43
Artikel 25	—
Artikel 26	Artikel 44
Artikel 27	Artikel 45
—	Artikel 46
Artikel 28	Artikel 47
Artikel 29	Artikel 48
Artikel 30	Artikel 49
Artikel 31	Artikel 50
Artikel 32	Artikel 51
Bilaga A	Bilaga I

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 714/2009

av den 13 juli 2009

om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([3]), och

av följande skäl:

(1) Den inre marknaden för el som steg för steg har genomförts sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla konsumenter i gemenskapen, både enskilda medborgare och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna. Detta ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser och högre kvalitet på tjänsterna samt bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.

(2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ([4]) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel ([5]) har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el.

(3) Det finns dock för närvarande hinder för att sälja el i en annan medlemsstat på lika villkor och utan diskriminering eller andra nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighetstillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater, och isolerade marknader kvarstår.

(4) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 ”En energipolitik för Europa” framhävdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för el och skapa lika villkor för alla elbolag i gemenskapen. Kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 ”Utsikterna för den inre el- och gasmarknaden” och kommissionens meddelande ”Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)” visade att nuvarande regler och åtgärder varken skapar den ram som krävs eller medför att det skapas sammanlänkningskapacitet för att målet om en välfungerande, effektiv och öppen inre marknad ska kunna uppnås.

(5) Förutom att den gällande regleringen behöver genomföras fullt ut bör den reglering av den inre marknaden för el som anges i förordning (EG) nr 1228/2003 anpassas i enlighet med dessa meddelanden.

(6) Det krävs i synnerhet ett ökat samarbete och en ökad samordning mellan de systemansvariga för överföringssystemen för att utarbeta nätföreskrifter för tillhandahållande och förvaltning av ett effektivt och transparent tillträde till överföringsnäten över gränserna, samt en samordnad och tillräckligt långsiktig planering och sund teknisk utveckling av gemenskapens överföringsnät, inbegripet skapande av sammanlänkningskapacitet, med vederbörlig hänsyn till miljön. Dessa nätföreskrifter bör följa de ramriktlinjer av icke-bindande karaktär (ramriktlinjer) som har utarbetats av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ([6]) (nedan kallad *byrån*). Byrån bör ges en roll när det gäller att på grundval av faktiska omständigheter se över utkast till nätföreskrifter, bland annat deras överensstämmelse med ramriktlinjerna, och den bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. Byrån bör lämpligen även få utvärdera föreslagna ändringar av nätföreskrifterna och bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. De systemansvariga för överföringssystemen bör bedriva verksamheten i sina nät enligt dessa nätföreskrifter.

(7) För att elöverföringsnäten i gemenskapen ska kunna fungera på bästa sätt och för att möjliggöra gränsöverskridande handel med och leveranser av el, bör det upprättas ett europeiskt nätverk av systemansvariga för överföringssystemen för el (”Entso för el”). Arbetsuppgifterna för Entso

([1]) EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

([2]) EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

([3]) Europaparlamentets yttrande av den 18 juni 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 75 E, 31.3.2009, s. 16) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

([4]) EUT L 176, 15.7.2003, s. 37.

([5]) EUT L 176, 15.7.2003, s. 1.

([6]) Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

för el bör genomföras i överensstämmelse med gemenskapens konkurrensregler, som även fortsättningsvis ska gälla för beslut av Entso för el. Entso för el:s uppgifter bör vara väldefinierade och arbetssättet bör säkerställa effektivitet, transparens och att Entso för el är representativt. Nätföreskrifter som utarbetas av Entso för el är inte avsedda att ersätta de nödvändiga nationella nätföreskrifterna för inhemskt bruk. Eftersom större framsteg kan göras via regionala insatser, ska de systemansvariga för överföringssystemen inrätta regionala nivåer inom den övergripande samarbetsorganisationen och samtidigt se till att resultaten på regional nivå överensstämmer med nätföreskrifter och icke-bindande tioåriga nätutvecklingsplaner på gemenskapsnivå. Medlemsstaterna bör främja samarbete och övervaka nätets effektivitet på regional nivå. Det regionala samarbetet bör vara förenligt med utvecklingen mot en konkurrensutsatt och effektiv inre marknad för el.

(8) Samtliga marknadsaktörer har ett intresse av det arbete som förväntas av Entso för el. En effektiv samrådsprocess är därför viktig och befintliga strukturer som inrättats för att underlätta och effektivisera processen, exempelvis Ucte (Union for the Coordination of Transmission of Electricity), de nationella tillsynsmyndigheterna eller byrån bör spela en viktig roll.

(9) För att öka transparensen när det gäller hela elöverföringsnätet i gemenskapen bör Entso för el utarbeta, offentliggöra och regelbundet uppdatera en gemenskapsomfattande tioårig nätutvecklingsplan (gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan). Denna nätutvecklingsplan bör omfatta hållbara elöverföringsnät och nödvändiga regionala sammanlänkningar som behövs på grund av kommersiella eller försörjningstrygghetsmässiga hänseenden.

(10) I denna förordning bör de grundläggande principerna för tariffsystem och tilldelning av kapacitet fastställas, samtidigt som förordningen bör möjliggöra antagande av riktlinjer för ytterligare relevanta principer och metoder för att främja en snabb anpassning till förändrade förhållanden.

(11) På en öppen, konkurrensutsatt marknad bör systemansvariga som via sina nät överför el över gränserna kompenseras för kostnader i samband med detta av dem som är systemansvariga för de överföringssystem från vilka de gränsöverskridande kraftflödena härstammar och för de system dessa flöden överförs till.

(12) Betalningar och intäkter som uppstår genom kompensationsbetalningar mellan systemansvariga bör beaktas när de nationella nättarifferna fastställs.

(13) Det faktiska belopp som betalas för gränsöverskridande tillträde till systemet kan variera avsevärt, beroende på vilka systemansvariga för överföringssystemen som berörs och till följd av strukturella skillnader i de tariffsystem som tillämpas i medlemsstaterna. En viss grad av harmonisering är därför nödvändig för att undvika snedvridning av handeln.

(14) Ett ordentligt system med långsiktiga lokaliseringssignaler är nödvändigt och bör grundas på principen att nivån på avgifterna för nättillträde bör återspegla den balans mellan produktion och förbrukning i det berörda området som skapas på grundval av en differentiering av producenternas och/eller konsumenternas nättillträdesavgifter.

(15) Det skulle vara olämpligt att tillämpa avståndsrelaterade tariffer eller, förutsatt att det finns lämpliga lokaliseringssignaler, särskilda tariffer som endast betalas av exportörer eller importörer utöver den allmänna avgiften för tillträde till det nationella nätet.

(16) En fungerande konkurrens på den inre marknaden för el förutsätter icke-diskriminerande och transparenta avgifter för användningen av nät och de sammanlänkande ledningarna i överföringssystemet. Den tillgängliga kapaciteten för dessa förbindelser bör vara de största möjliga som är förenliga med säkerhetsstandarderna för säker nätdrift.

(17) Det är viktigt att undvika att de olika säkerhets-, drifts- och planeringsstandarder som används av de systemansvariga i medlemsstaterna leder till snedvridning av konkurrensen. Dessutom bör det råda transparens för marknadsaktörerna vad gäller tillgänglig överföringskapacitet och de säkerhets-, planerings- och driftsstandarder som påverkar den tillgängliga överföringskapaciteten.

(18) Marknadsövervakningen, som de senaste åren har utövats av de nationella tillsynsmyndigheterna och av kommissionen, har visat att hittills gällande krav på transparens och bestämmelser om tillträde till infrastruktur inte är tillräckliga för att garantera en verklig, välfungerande, öppen och effektiv inre marknad för el.

(19) Lika tillgång till information om systemets fysiska status och effektivitet är nödvändigt så att alla marknadsaktörer har möjlighet att bedöma den övergripande situationen när det gäller tillgång och efterfrågan och att identifiera orsakerna till förändringar av grossistpriset. Detta inbegriper mer exakt information om elproduktion, tillgång och efterfrågan, vilket inbegriper prognoser, nät- och sammanlänkningskapacitet, kraftflöden och underhåll, balanshållning och reservkapacitet.

(20) För att öka förtroendet för marknaden måste marknadsaktörerna kunna vara säkra på att företag som missbrukar sin ställning kan bli föremål för effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner. De behöriga myndigheterna bör ges befogenhet att göra en fullödig bedömning av påståenden om missbruk av marknadsställning. Det är därför nödvändigt att ge de behöriga myndigheterna tillgång till uppgifter om operativa beslut som fattas av elhandelsföretag. På elmarknaden fattas många relevanta beslut av producenterna, som bör hålla information om sådana beslut lätt tillgänglig för de behöriga myndigheterna under en fastställd period. De behöriga myndigheterna bör dessutom regelbundet kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemen efterlever reglerna. Små producenter, utan egentlig möjlighet att snedvrida marknaden, bör undantas från det kravet.

(21) Det bör finnas regler för användningen av intäkter som härrör från hanteringen av överbelastning, såvida inte sammanlänkningens särdrag motiverar ett undantag från dessa regler.

(22) Hanteringen av problemen med överbelastning bör ge korrekta ekonomiska signaler till de systemansvariga för överföringssystemen och till marknadsaktörerna och grundas på marknadsmekanismer.

(23) Investeringar i viktig ny infrastruktur bör prioriteras, samtidigt som man bör se till att den inre marknaden för el fungerar korrekt. För att kunna förstärka de positiva effekterna av undantagna likströmslänkar med avseende på konkurrensen och försörjningstryggheten bör det göras en prövning av marknadens intresse i projektets planeringsfas och bestämmelser för att hantera överbelastning bör antas. När likströmslänkar är dragna över mer än en medlemsstats territorium bör byrån, som en sista åtgärd, behandla ansökan om undantag i syfte att bättre beakta dess gränsöverskridande följder och underlätta administrationen. Med tanke på den exceptionella riskprofilen för dessa undantagna stora infrastrukturprojekt bör det ges möjlighet att tillfälligt undanta företag med leverans- och produktionsintressen från samtliga bestämmelser om åtskillnad för de projekt som berörs. Undantag som beviljas i enlighet med förordning (EG) nr 1228/2003 fortsätter att gälla fram till det planerade slutdatum som fastställts i beslutet om beviljande av undantag.

(24) För att säkerställa att den inre marknaden för el fungerar väl bör det införas förfaranden som ger kommissionen möjlighet att anta beslut och riktlinjer om bl.a. tariffsystem och kapacitetstilldelning, och som samtidigt säkerställer att medlemsstaternas tillsynsmyndigheter är delaktiga i denna process, i förekommande fall genom sin europeiska sammanslutning. Tillsynsmyndigheterna har, tillsammans med övriga berörda myndigheter i medlemsstaterna, en viktig uppgift när det gäller att bidra till att den inre marknaden för el fungerar väl.

(25) De nationella tillsynsmyndigheterna bör se till att bestämmelserna i denna förordning och riktlinjerna som antas med stöd av denna förordning följs.

(26) Medlemsstaterna och de behöriga nationella myndigheterna bör åläggas att förse kommissionen med relevant information. Kommissionen bör behandla denna information konfidentiellt. Vid behov bör kommissionen kunna begära in relevant information direkt från de berörda företagen, under förutsättning att de behöriga nationella myndigheterna underrättas.

(27) Medlemsstaterna bör fastställa regler om sanktioner för överträdelser av bestämmelserna i denna förordning och se till att de tillämpas. Sanktionerna måste vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

(28) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter [1].

(29) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att fastställa eller anta de riktlinjer som behövs för den nivå av harmonisering som minst krävs för att målen med denna förordning ska uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

(30) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att upprätta en harmoniserad ram för gränsöverskridande elhandel, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(31) Med tanke på de många ändringarna av förordning (EG) nr 1228/2003 är det av tydlighets- och effektivitetsskäl önskvärt att bestämmelserna i fråga omarbetas och ställs samman till en enda ny förordning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna förordning är

a) att fastställa rättvisa regler för gränsöverskridande elhandel, och därmed stärka konkurrensen på den inre marknaden för el, med beaktande av de nationella och regionala marknadernas särdrag; detta kommer att innebära att det inrättas en

[1] EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

kompensationsmekanism för gränsöverskridande flöden av el och att det införs harmoniserade principer för avgifter för gränsöverskridande överföring och tilldelning av tillgänglig kapacitet för sammanlänkningar mellan de nationella överföringssystemen,

b) att underlätta genomförandet av en väl fungerande och transparent grossistmarknad med hög nivå av elförsörjningstrygghet. Denna förordning innehåller mekanismer för att harmonisera reglerna för gränsöverskridande elhandel.

Artikel 2

Definitioner

1. För tillämpningen av denna förordning ska definitionerna i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el [1] gälla, med undantag för definitionen av *sammanlänkning* som ska ersättas med följande:

— *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan medlemsstater och som kopplar samman medlemsstaternas nationella överföringssystem.

2. Dessutom gäller följande definitioner:

a) *tillsynsmyndighet*: de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35.1 i direktiv 2009/72/EG.

b) *gränsöverskridande flöde*: ett fysiskt flöde av el i en medlemsstats överföringsnät som uppstår genom påverkan av producent och/eller konsumentverksamhet utanför den medlemsstaten på dess överföringsnät.

c) *överbelastning*: en situation där en sammanlänkning mellan nationella nät för överföring på grund av kapacitetsbrist i berörda sammanlänkningar och/eller nationella överföringssystem inte kan ta emot alla de fysiska flöden som uppstår genom internationell handel, som marknadsaktörerna efterfrågar.

d) *deklarerad export*: avsändande av el från en medlemsstat på grundval av det bakomliggande kontraktsvillkoret att ett samtidigt motsvarande mottagande (deklarerad import) kommer att ske i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland.

e) *deklarerad transitering*: situation då deklarerad export av el äger rum och den utsedda transportvägen för transaktionen går genom ett land där elen varken kommer att avsändas eller samtidigt motsvarande mottagas.

f) *deklarerad import*: mottagande av el i en medlemsstat eller ett tredje land som äger rum samtidigt som el avsänds (deklarerad export) i en annan medlemsstat.

g) *ny sammanlänkning*: en sammanlänkning som inte är färdig den 4 augusti 2003.

Endast när det gäller kompensationsmekanismerna mellan systemansvariga för överföringssystemen i artikel 13, ska, om två eller flera medlemsstaters överföringsnät helt eller delvis ingår i en enda kontrollenhet, hela kontrollenheten anses ingå i en av de berörda medlemsstaternas överföringsnät, för att undvika att flöden inom kontrollenheter anses som gränsöverskridande flöden enligt första stycket b i den här punkten och ger anledning till kompensationsbetalning enligt artikel 13. De berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter får avgöra vilken av de berörda medlemsstaterna som kontrollenheten som helhet ska anses tillhöra.

Artikel 3

Certifiering av systemansvariga för överföringssystemen

1. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem i enlighet med artikel 10.6 i direktiv 2009/72/EG, ska den pröva denna anmälan så snart som den mottagits. Inom två månader efter mottagandet av en sådan anmälan ska kommissionen till den berörda nationella tillsynsmyndigheten yttra sig om dess förenlighet med artikel 10.2 eller artikel 11, och artikel 9 i direktiv 2009/72/EG.

När det yttrande som avses i första stycket utarbetas kan kommissionen begära att byrån ska yttra sig om den nationella tillsynsmyndighetens beslut. I det fallet ska tvåmånadersperioden som avses i första stycket förlängas med två månader.

I avsaknad av ett yttrande från kommissionen inom de perioder som avses i första och andra styckena ska kommissionen anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

2. Efter mottagandet av ett yttrande från kommissionen ska den nationella tillsynsmyndigheten inom två månader anta sitt slutliga beslut om certifiering av den systemansvarige för överföringssystemet och därvidlag ta största möjliga hänsyn till kommissionens yttrande. Tillsynsmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

3. Under förfarandet får tillsynsmyndigheterna och/eller kommissionen när som helst begära sådana uppgifter från systemansvariga för överföringssystemen och/eller företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

4. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

[1] Se sidan 55 i detta nummer av EUT.

5. Kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av punkterna 1 och 2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

6. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem enligt artikel 9.10 i direktiv 2009/72/EG ska den fatta ett beslut angående certifiering. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut.

Artikel 4

Europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso för el)

Alla systemansvariga för överföringssystemen för el ska samarbeta på gemenskapsnivå genom Entso för el för att verka för att den inre elmarknaden fullbordas och fungerar väl samt för att gynna gränsöverskridande handel och säkerställa optimal förvaltning, samordnad drift och sund teknisk utveckling av det europeiska elöverföringsnätet.

Artikel 5

Inrättande av Entso för el

1. Senast den 3 mars 2011 ska de systemansvariga för överföringssystemen för el till kommissionen och byrån lämna in ett utkast till stadgar, en förteckning över medlemmar och ett utkast till arbetsordning, inklusive regler för hur samrådet ska gå till mellan intressenterna i Entso för el som nu ska inrättas.

2. Inom två månader efter mottagandet ska byrån, efter formellt samråd med organisationer som representerar samtliga berörda parter, särskilt systemanvändare, inklusive kunder, lämna ett yttrande till kommissionen om utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning.

3. Kommissionen ska lämna ett yttrande om utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning med beaktande av det yttrande som byrån ska avge enligt punkt 2 och inom tre månader efter mottagandet av byråns yttrande.

4. Inom tre månader efter mottagandet av kommissionens yttrande ska de systemansvariga för överföringssystemen inrätta Entso för el samt anta och offentliggöra dess stadgar och arbetsordning.

Artikel 6

Utarbetande av nätföreskrifter

1. Kommissionen ska, efter samråd med byrån, Entso för el och de andra berörda intressenterna, årligen upprätta en förteckning över de i artikel 8.6 angivna områden som ska inbegripas i utarbetandet av prioriterade nätföreskrifter.

2. Kommissionen ska uppmana byrån att, inom en rimlig tidsfrist som inte överstiger sex månader, lämna in en icke-bindande ramriktlinje (ramriktlinje), i vilken det anges klara och objektiva principer i enlighet med artikel 8.7 för utarbetande av varje allmänt villkor för överföring som har anknytning till de områden som anges i förteckningen över prioriterade nätföreskrifter. Varje ramriktlinje ska bidra till icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en väl fungerande marknad. Efter en motiverad ansökan från byrån får kommissionen förlänga denna period.

3. Byrån ska på ett öppet och transparent sätt under en period på minst två månader formellt samråda med Entso för el och med de andra berörda intressenterna om ramriktlinjen.

4. Om kommissionen anser att ramriktlinjen inte medverkar till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad, får den begära att byrån reviderar ramriktlinjen inom en rimlig tidsfrist och lämnar in den till kommissionen på nytt.

5. Om byrån underlåter att lämna in en ramriktlinje eller en reviderad ramriktlinje inom den period som kommissionen angett i punkt 2 eller 4, ska kommissionen utarbeta ramriktlinjen i fråga.

6. Kommissionen ska uppmana Entso för el att för byrån lägga fram nätföreskrifter som överensstämmer med den relevanta ramriktlinjen inom en rimlig period som inte överstiger tolv månader.

7. Inom tre månader efter mottagandet av en nätföreskrift, en period under vilken byrån får hålla ett formellt samråd med berörda parter, ska byrån avge ett motiverat yttrande till Entso för el om nätföreskriften.

8. Entso för el får ändra nätföreskriften efter byråns yttrande och lämna in den på nytt till byrån.

9. När byrån har förvissat sig om att nätföreskriften överrensstämmer med den relevanta ramriktlinjen, ska den lämna nätföreskriften till kommissionen och får rekommendera att den antas inom en rimlig tidsperiod. Om kommissionen inte antar nätföreskriften ska den ange skälen till detta.

10. Om Entso för el har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift inom den tidsperiod som kommissionen har fastställt enligt punkt 6, får kommissionen uppmana byrån att utarbeta ett utkast till nätföreskrift på grundval av den relevanta ramriktlinjen. Byrån får inleda ytterligare ett samråd under utarbetandet av en nätföreskrift enligt denna punkt. Byrån ska lämna in ett utkast till nätföreskrift som utarbetats enligt denna punkt till kommissionen och får rekommendera att den antas.

11. Kommissionen får på eget initiativ, om Entso för el har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift eller byrån har underlåtit att utarbeta ett utkast till nätföreskrift enligt punkt 10, eller efter rekommendation från byrån enligt punkt 9, anta en eller flera nätföreskrifter på de områden som omfattas av artikel 8.6.

Om kommissionen på eget initiativ föreslår att en nätföreskrift ska antas ska den under en period som inte understiger två månader samråda med byrån, Entso för el och alla berörda intressenter om ett utkast till nätföreskrift. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

12. Denna artikel påverkar inte kommissionens rätt att anta och ändra riktlinjerna enligt artikel 18.

Artikel 7

Ändring av nätföreskrifter

1. Personer som kan ha intresse av en nätföreskrift som har antagits i enlighet med artikel 6, inklusive Entso för el, systemansvariga för överföringsnät, nätanvändare och konsumenter, får föreslå byrån utkast till ändringar av denna nätföreskrift. Byrån får också föreslå ändringar på eget initiativ.

2. Byrån ska samråda med samtliga aktörer i enlighet med artikel 10 i förordning (EG) nr 713/2009. Efter detta förfarande får byrån lägga fram motiverade förslag till ändringar för kommissionen, med en förklaring av hur förslagen är förenliga med de mål för nätföreskrifterna som anges i artikel 6.2 i den här förordningen.

3. Kommissionen får med beaktande av byråns förslag anta ändringar av alla nätföreskrifter som har antagits enligt artikel 6. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

4. Överväganden rörande föreslagna ändringar enligt förfarandet i artikel 23.2 ska begränsas till övervägande av aspekter i samband med den föreslagna ändringen. Sådana förslag till ändringar påverkar inte andra ändringar som kommissionen kan komma att föreslå.

Artikel 8

Uppgifter för Entso för el

1. Entso för el ska utarbeta nätföreskrifter inom de områden som anges i punkt 6 i den här artikeln på uppmaning av kommissionen i enlighet med artikel 6.6.

2. Entso för el får utarbeta nätföreskrifter inom de områden som anges i punkt 6 för uppnåendet av de mål som anges i artikel 4 om dessa nätföreskrifter inte hänför sig till områden som omfattas av en uppmaning från kommissionen till nätverket. Dessa nätföreskrifter ska föreläggas byrån för yttrande. Entso för el ska ta vederbörlig hänsyn till detta yttrande.

3. Entso för el ska anta

a) gemensamma verktyg för säkerställande av samordning av nätdriften under normala förhållanden och vid nödsituationer, inklusive gemensamma kriterier för klassificering av nätincidenter och forskningsplaner,

b) en icke-bindande gemenskapsomfattande tioårig nätutvecklingsplan (den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen), inklusive en europeisk försörjningsprognos, vartannat år,

c) rekommendationer för samordningen av det tekniska samarbetet mellan gemenskapens och tredjeländers systemansvariga för överföringssystemen,

d) ett årsarbetsprogram,

e) en årsrapport,

f) årliga försörjningsprognoser för sommar och vinter.

4. I den europeiska försörjningsprognos som avses i punkt 3 b ska anges elsystemets sammantagna tillräcklighet för den befintliga och förväntade efterfrågan på el för den kommande femårsperioden och för perioden 5–15 år räknat från datumet för den prognosen. Den europeiska försörjningsprognosen ska bygga på nationella försörjningsprognoser utarbetade av var och en av de systemansvariga för överföringssystemen.

5. Årsarbetsprogrammet enligt punkt 3 d ska innehålla en förteckning och beskrivning av de nätföreskrifter som ska utarbetas, en samordningsplan för nätdriften samt forsknings- och utvecklingsverksamhet som ska utföras det året och en preliminär tidsplan.

6. De nätföreskrifter som avses i punkterna 1 och 2 ska omfatta följande områden, med beaktande av regionala särdrag i tillämpliga fall:

a) Reglerna för nätets driftsäkerhet och tillförlitlighet, inklusive regler för nätreservkapacitet i överföringssystem.

b) Regler för nätanslutning.

c) Regler för tredjepartstillträde.

d) Regler för informationsutbyte och balansavräkning.

e) Regler för driftskompatibilitet.

f) Rutiner och procedurer för störningssituationer.

g) Regler för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

h) Regler för elhandel avseende tillhandahållande av tjänster för tillträde till nätet på teknisk nivå och på driftsnivå samt systembalans.

i) Regler för transparens.

j) Balanshantering, inklusive regler för reservkraft för nätet.

k) Regler för harmoniserade avgiftsstrukturer för överföring, inklusive lokaliseringssignaler och regler för kompensation mellan systemansvariga för överföringssystem.

l) Energieffektivitet för elnät.

7. Nätföreskrifterna ska utarbetas för gränsöverskridande nätfrågor och marknadsintegrationsfrågor och ska inte påverka medlemsstaternas rätt att fastställa nationella nätföreskrifter som inte har någon inverkan på den gränsöverskridande handeln.

8. Entso för el ska övervaka och analysera tillämpningen av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 6.11 och deras inverkan på harmonisering av regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering. Entso för el ska avlägga rapport till byrån och redovisa resultaten av analysen i den årliga rapport som avses i punkt 3 e i den här artikeln.

9. Entso för el ska ställa all information till förfogande som krävs för att byrån ska kunna genomföra uppgifterna enligt artikel 9.1.

10. Entso för el ska vartannat år anta och offentliggöra en gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan. Den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska omfatta modellbeskrivningar av det integrerade nätet, ett utvecklingsscenario, en europeisk försörjningsprognos samt en bedömning av systemets uthållighet.

Den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska särskilt

a) bygga på nationella investeringsplaner, med beaktande av de regionala investeringsplaner som avses i artikel 12.1, och, i tillämpliga fall, på gemenskapsaspekter av nätplanering, inbegripet riktlinjerna för transeuropeiska energinät i enlighet med Europaparlamentets och rådets beslut nr 1364/2006/EG [1],

b) när det gäller gränsöverskridande sammanlänkningar, även bygga på rimliga behov hos olika systemanvändare samt integrera de åtaganden på lång sikt från investerare som avses i artikel 8 och artiklarna 13 och 22 i direktiv 2009/72/EG, och

c) identifiera investeringsluckor, särskilt med avseende på gränsöverskridande kapacitet.

Beträffande led c i andra stycket kan en översyn av de faktorer som på grund av skillnader i godkännandeförfaranden eller godkännandepraxis hindrar en utbyggnad av den gränsöverskridande nätkapaciteten bifogas den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen.

[1] EUT L 262, 22.9.2006, s. 1.

11. Byrån ska avge ett yttrande över de nationella tioåriga nätutvecklingsplanerna i syfte att bedöma deras överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen. Om byrån konstaterar att en nationell tioårig nätutvecklingsplan inte stämmer överens med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska den rekommendera att den nationella nätutvecklingsplanen eller den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ändras på lämpligt sätt. Om en sådan nationell tioårig nätutvecklingsplan utarbetas i enlighet med artikel 22 i direktiv 2009/72/EG ska byrån rekommendera den behöriga nationella tillsynsmyndigheten att ändra den nationella tioåriga nätutvecklingsplanen i enlighet med artikel 22.7 i det direktivet och informera kommissionen om detta.

12. På begäran av kommissionen ska Entso för el lämna sina synpunkter till kommissionen i samband med antagande av riktlinjerna i enlighet med artikel 18.

Artikel 9

Byråns övervakningsuppgifter

1. Byrån ska övervaka att Entso genomför sina uppgifter enligt artikel 8.1, 8.2 och 8.3 och rapportera till kommissionen.

Byrån ska övervaka hur Entso för el genomför de nätföreskrifter som har utarbetats enligt artikel 8.2 och de nätföreskrifter som har utarbetats enligt artikel 6.1–6.10 men som inte har antagits av kommissionen enligt artikel 6.11. Om Entso för el inte har genomfört sådana nätföreskrifter ska byrån begära att Entso för el avger en vederbörligen motiverad förklaring till varför detta inte har skett. Byrån ska informera kommissionen om denna förklaring och avge ett yttrande över den.

Byrån ska övervaka och analysera genomförandet av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 6.11 och deras inverkan på harmoniseringen av de regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering samt på icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad, samt rapportera till kommissionen.

2. Entso för el ska lämna utkastet till gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan, utkastet till årsarbetsprogram med information om samrådsprocessen och övriga handlingar som avses i artikel 8.3 till byrån för yttrande.

Inom två månader efter mottagandet ska byrån lämna ett motiverat yttrande, tillsammans med rekommendationer till Entso för el och kommissionen, om byrån anser att utkastet till årsarbetsprogrammet eller utkastet till gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som lagts fram av Entso för el inte medverkar till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad eller till en tillräcklig grad av gränsöverskridande sammanlänkningar med tillträde för tredjepart.

Artikel 10

Samråd

1. När Entso för el utarbetar nätföreskrifterna, utkastet till gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan och årsarbetsprogrammet enligt artikel 8.1, 8.2 och 8.3, ska det i ett tidigt skede och på ett öppet och transparent sätt ha omfattande samråd med alla berörda aktörer på marknaden, särskilt med de organisationer som företräder alla intressenter, i enlighet med de förfaranderegler som avses i artikel 5.1. Samrådet ska inkludera nationella tillsynsmyndigheter och andra nationella myndigheter, elhandels- och producentföretag, systemanvändare, inklusive kunder, systemansvariga för distributionssystemen, inklusive berörda branschorganisationer, tekniska organ och intressentplattformar. Samrådet ska ha till syfte att identifiera synpunkter och förslag från alla berörda parter i beslutsprocessen.

2. Samtliga dokument och protokoll från sammanträden med anknytning till de samråd som avses i punkt 1 ska offentliggöras.

3. Innan årsarbetsprogrammet och nätföreskrifterna enligt artikel 8.1, 8.2 och 8.3 antas, ska Entso för el redovisa de synpunkter som framförts under samrådsförfarandet och hur dessa synpunkter har beaktats. Om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till det anges.

Artikel 11

Kostnader

Kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av Entso för el och som avses i artiklarna 4–12 ska bäras av de systemansvariga för överföringssystemen och tas med i avgiftsberäkningen. Tillsynsmyndigheterna ska godkänna dessa kostnader endast om de är rimliga och proportionerliga.

Artikel 12

Regionalt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystemen

1. De systemansvariga för överföringssystemen ska inleda regionalt samarbete inom ramen för Entso för el för att bidra till den verksamhet som anges i artikel 8.1, 8.2 och 8.3. De ska särskilt offentliggöra en regional investeringsplan vartannat år, och får fatta investeringsbeslut baserade på denna regionala investeringsplan.

2. De systemansvariga för överföringssystemen ska främja driftslösningar som säkerställer optimal hantering av nätet och främja utvecklingen av energiutbyte, samordnad tilldelning av gränsöverskridande kapacitet efter icke-diskriminerande marknadsbaserade metoder, med vederbörligt beaktande av fördelarna med implicita auktioner för kortfristig tilldelning och integrering av balansmekanismer och mekanismer för reservkraft.

3. Kommissionen får i syfte att uppnå målen i punkterna 1 och 2 fastställa de regionala samarbetsstrukturernas geografiska utsträckning med beaktande av befintliga regionala samarbetsstrukturer. Varje medlemsstat får främja samarbete i mer än ett geografiskt område. Den åtgärd som avses i första meningen, vilken avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

Kommissionen ska för detta ändamål samråda med byrån och Entso för el.

Artikel 13

Kompensationsmekanism mellan systemansvariga för överföringssystemen

1. De systemansvariga för överföringssystemen ska få kompensation för kostnader som uppstår till följd av att de överför gränsöverskridande flöden av el via sina nät.

2. Den kompensation som avses i punkt 1 ska betalas av systemansvariga för de nationella överföringssystem från vilka de gränsöverskridande flödena härstammar och de system för vilka dessa flöden är avsedda.

3. Kompensationsbetalningar ska göras regelbundet för en viss tidigare period. Vid behov ska kompensationsbetalningarna justeras i efterhand för att spegla de faktiska kostnaderna.

Den första tidsperiod för vilken kompensationsbetalningar ska göras ska fastställas enligt de riktlinjer som avses i artikel 18.

4. Kommissionen ska fastställa de belopp som ska betalas i kompensation. Denna åtgärd, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

5. Omfattningen av gränsöverskridande flöden som överförts och omfattningen av gränsöverskridande flöden som enligt sin beteckning härstammar från och/eller är avsedda för nationella överföringssystem, ska fastställas på grundval av faktiskt uppmätta fysiska flöden av el under en given tidsperiod.

6. De kostnader som uppstår till följd av överföring av gränsöverskridande flöden ska fastställas på grundval av en långsiktig uppskattning av framtida genomsnittliga faktiska kostnader med beaktande av förluster, investeringar i ny infrastruktur och en lämplig andel av kostnaderna för befintlig infrastruktur, om infrastrukturen används för överföring av gränsöverskridande flöden, varvid särskild hänsyn ska tas till behovet att försörjningstryggheten garanteras. Vid beräkningen av de kostnader som uppkommit ska erkända metoder för kostnadsberäkning användas. De vinster i nätet som uppkommer på grund av överföring av gränsöverskridande flöden ska beaktas för att minska den erhållna kompensationen.

Artikel 14

Avgifter för tillträde till näten

1. De avgifter som tas ut av nätoperatörerna för tillträde till näten ska vara transparenta, beakta behovet av nätsäkerhet och spegla de faktiska kostnaderna, i den mån dessa kostnader motsvaras av effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörers kostnader, samt tillämpas på ett icke diskriminerande sätt. Avgifterna får inte vara avståndsrelaterade.

2. Vid behov ska den tariffnivå som tillämpas för producenter och/eller konsumenter tillhandahålla lokaliseringssignaler på gemenskapsnivå och beakta de nätförluster och överbelastningar som orsakats, liksom investeringskostnader för infrastruktur.

3. När avgifterna för nättillträde fastställs, ska följande beaktas:

a) Betalningar och intäkter som uppstår på grund av kompensationsmekanismen mellan de systemansvariga för överföringssystemen.

b) Både faktiska betalningar som gjorts och mottagits, och betalningar som förväntas för kommande tidsperioder, som beräknas på grundval av tidigare perioder.

4. Fastställandet av avgifterna för nättillträdet enligt denna artikel får inte påverka de avgifter för deklarerad export och deklarerad import som uppstår av den hantering av överkapacitet som avses i artikel 16.

5. Det får inte tas ut någon särskild nätavgift för enskild deklarerad eltransit.

Artikel 15

Tillhandahållande av information

1. De systemansvariga för överföringssystemen ska upprätta mekanismer för samordning och informationsutbyte i syfte att säkerställa nätens säkerhet i samband med hantering av överbelastning.

2. De normer för säkerhet, drift och planering som tillämpas av de systemansvariga för överföringssystemen ska offentliggöras. De offentliggjorda upplysningarna ska inbegripa en allmän plan för beräkning av den sammanlagda överföringskapaciteten och säkerhetsmarginalen för överföringen, som baseras på nätets elektriska och fysiska egenskaper. Sådana planer ska godkännas av tillsynsmyndigheterna.

3. De systemansvariga för överföringssystemen ska offentliggöra beräkningar av tillgänglig överföringskapacitet för varje dag, och ange om tillgänglig överföringskapacitet redan reserverats. Dessa beräkningar ska offentliggöras på bestämda tidpunkter före själva överföringsdagen, och ska under alla omständigheter omfatta beräkningar av kapaciteten för den kommande veckan och den kommande månaden samt en kvantitativ indikation på den förväntade tillgängliga kapaciteten och dess tillförlitlighet.

4. De systemansvariga för överföringssystemen ska offentliggöra relevanta uppgifter om aggregerade förbrukningsprognoser, faktisk elförbrukning, tillgänglig produktionskapacitet och faktisk produktion samt effektbalans, tillgänglig överföringskapacitet och nyttjande av nätet inklusive sammanlänkningar. För tillgänglighet och faktiskt nyttjande av små produktions- och förbrukningsenheter kan sammanlagda skattningar användas.

5. Berörda marknadsaktörer ska tillhandahålla relevanta uppgifter till de systemansvariga för överföringssystemen.

6. Produktionsföretag som äger eller driver produktionstillgångar, av vilken minst en produktionstillgång har en installerad kapacitet på minst 250 MW, ska under fem år hålla alla uppgifter per timme per anläggning som är nödvändiga för att det ska gå att följa upp in- och utmatning till nätet samt budgivning vid elhandel, sammanlänkningsauktioner, reservmarknader och OTC-marknader tillgängliga för den nationella tillsynsmyndigheten. Den information per anläggning och timme som ska lagras ska minst omfatta uppgifter om tillgänglig produktionskapacitet och bokade reserver, inklusive tilldelning av dessa reserver per anläggning, vid tidpunkten för budgivningen och för elproduktionen.

Artikel 16

Allmänna principer om hantering av överbelastning

1. Problem med överbelastning i nätet ska åtgärdas med icke-diskriminerande, marknadsbaserade lösningar som ger effektiva ekonomiska signaler till berörda marknadsaktörer och berörda systemansvariga. Problem med överbelastning i nätet ska företrädesvis lösas med metoder som inte bygger på transaktioner, dvs. metoder som inte innefattar ett val mellan enskilda marknadsaktörers kontrakt.

2. Förfaranden för att inskränka handeln får endast tillämpas i nödfall när den systemansvarige för överföringsnäten tvingas vidta omedelbara åtgärder och omdirigering eller motköp inte är möjliga. Alla sådana förfaranden ska tillämpas på ett icke diskriminerande sätt.

Utom vid fall av force majeure ska marknadsaktörer få kompensation för inskränkning av tilldelad kapacitet.

3. Den maximala kapaciteten hos sammanlänkningarna och/eller de överföringsnät som påverkar gränsöverskridande flöden ska ställas till marknadsaktörernas förfogande och uppfylla säkerhetsnormerna för säker nätdrift.

4. Marknadsaktörerna ska i god tid före den relevanta operativa perioden informera de berörda systemansvariga för överföringssystemen huruvida de har för avsikt att använda tilldelad kapacitet. Tilldelad kapacitet som inte utnyttjas ska återföras till marknaden på ett öppet, transparent och icke diskriminerande sätt.

5. De systemansvariga för överföringssystemen ska, i den mån det är tekniskt möjligt, leda kapacitetsbehoven för elflöden i motsatt riktning över den överbelastade sammanlänkningsförbindelsen för att maximalt utnyttja kapaciteten hos denna förbindelse. Med fullständig hänsyn tagen till driftsäkerheten ska handel som minskar överbelastning aldrig avslås.

6. Alla inkomster från tilldelning av sammanlänkning ska användas för följande ändamål, nämligen

a) garantier för att den tilldelade kapaciteten faktiskt är tillgänglig, och/eller

b) nätinvesteringar för att bibehålla eller öka överföringskapaciteten, särskilt sådana som avser nya sammanlänkningar.

Om intäkterna inte på ett effektivt sätt kan användas för ändamålen i första stycket a och/eller b, får de, förutsatt att de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter godkänner det, användas, upp till ett högsta belopp som ska fastställas av dessa tillsynsmyndigheter, som en intäkt som ska beaktas av tillsynsmyndigheterna när de godkänner metoder för att beräkna nättariffer och/eller fastställer dessa.

Den resterande delen av intäkterna ska placeras på ett separat internkonto tills det blir möjligt att använda den för de ändamål som avses i första stycket a och/eller b. Tillsynsmyndigheten ska informera byrån om det godkännande som avses i andra stycket.

Artikel 17

Nya sammanlänkningar

1. Tillsynsmyndigheterna får, på begäran och för en begränsad tidsperiod, bevilja undantag för nya likströmslänkar från bestämmelserna i artikel 16.6 i denna förordning och artiklarna 9, 32, 37.6 och 37.10 i direktiv 2009/72/EG på följande samtliga villkor:

a) Investeringen stärker konkurrensen på elförsörjningsområdet.

b) Den risknivå som är förenad med investeringen är sådan att ett undantag är en förutsättning för att investeringen ska bli av.

c) Sammanlänkningen måste ägas av en fysisk eller juridisk person som åtminstone till den juridiska formen är skild från de systemansvariga inom vilkas system sammanlänkningen kommer att byggas upp.

d) Debitering sker av sammanlänkningens användare.

e) Sedan det partiella öppnandet av marknaden i enlighet med artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om. gemensamma regler för den inre marknaden för el [1] har ingen del av kapital- eller driftskostnaderna för sammanlänkningen kunnat återvinnas som del av avgifterna för användningen av de överförings- eller distributionssystem som sammanbinds av sammanlänkningen.

f) Undantaget får inte skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för el, eller hindra att det reglerade system till vilket sammanlänkningen är kopplad fungerar effektivt.

2. Punkt 1 ska i undantagsfall även tillämpas på växelströmslänkar, förutsatt att kostnaderna och riskerna för investeringarna i fråga är särskilt höga i jämförelse med de kostnader och risker som normalt är förknippade med en sammanlänkning, via en växelströmslänk, mellan de nationella överföringssystemen i två grannländer.

3. Punkt 1 ska även tillämpas på väsentliga kapacitetsökningar i befintliga sammanlänkningar.

4. Tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna ska, från fall till fall, besluta om det undantag som avses i punkterna 1, 2 och 3. Ett undantag får gälla hela eller delar av den nya sammanlänkningens kapacitet, eller den befintliga sammanlänkningen med en väsentligt ökad kapacitet.

Inom två månader från det datum då en begäran om undantag mottogs av den sista av de berörda tillsynsmyndigheterna får byrån avge ett rådgivande yttrande till dessa tillsynsmyndigheter, vilket kan ligga till grund för deras beslut.

När beslut fattas om att bevilja undantag, ska det i varje enskilt fall övervägas om villkor måste anges för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till sammanlänkningen. När dessa villkor fastställs ska särskild hänsyn tas till den ökade kapacitet som ska byggas upp eller till ändringen av befintlig kapacitet, till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.

Innan ett undantag beviljas ska tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna fatta beslut om de regler och mekanismer som ska gälla för hantering och tilldelning av kapacitet. Regler för hantering av överbelastning ska inkludera en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden, och att användare av anläggningen ska ges rätt att handla med sina avtalade kapaciteter på andrahandsmarknaden. Vid bedömningen av de kriterier som anges i punkt 1 a, b och f, ska resultaten av kapacitetstilldelningen beaktas.

Om samtliga berörda tillsynsmyndigheter har enats om beslutet om undantag inom sex månader ska de underrätta byrån om sitt beslut.

[1] EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.

Beslut om undantag, inklusive eventuella villkor enligt andra stycket, ska motiveras och offentliggöras i vederbörlig ordning.

5. Byrån ska fatta det beslut som avses i punkt 4

a) om inte samtliga berörda tillsynsmyndigheter har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då en begäran om undantag lades fram för den sista av dessa tillsynsmyndigheter, eller

b) på gemensam begäran av de berörda tillsynsmyndigheterna.

Innan byrån fattar ett sådant beslut ska den samråda med de berörda tillsynsmyndigheterna och sökandena.

6. Medlemsstaterna får, utan hinder av punkterna 4 och 5, föreskriva att tillsynsmyndigheten eller byrån, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande om förfrågan om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslut. Detta yttrande ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

7. Tillsynsmyndigheten ska efter mottagandet utan dröjsmål översända en kopia av varje begäran om undantag till byrån och till kommissionen för information. De berörda tillsynsmyndigheterna eller byrån (de anmälande organen) ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om beslutet tillsammans med alla relevanta uppgifter som rör beslutet. Dessa uppgifter får överlämnas till kommissionen i samlad form med möjlighet för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut. Uppgifterna ska särskilt innehålla följande:

a) Detaljerad motivering som utgör grunden för att undantaget beviljades eller nekades, inklusive de ekonomiska uppgifter som motiverade behovet av ett undantag.

b) Den analys som har gjorts om hur beviljandet av undantaget påverkar konkurrensen och den inre elmarknadens sätt att fungera.

c) Skälen till tidsperioden och den del av den totala kapaciteten i den ifrågavarande sammanlänkningen för vilken undantaget har beviljats.

d) Resultatet av samrådet med de berörda tillsynsmyndigheterna.

8. Kommissionen får, inom två månader efter mottagandet av en anmälan enligt punkt 7, besluta om att begära att de anmälande organen ska ändra eller återkalla beslutet om beviljande av ett undantag. Den tvåmånadersperioden kan förlängas med ytterligare två månader om kommissionen önskar ytterligare uppgifter. Denna ytterligare period ska inledas dagen efter det fullständiga uppgifter mottagits. Den inledande tvåmånadersperioden kan också förlängas efter godkännande av både kommissionen och de anmälande organen.

Om de begärda uppgifterna inte lämnas inom den period som anges i begäran, ska anmälan anses vara återkallad om inte perioden innan den löpte ut har förlängts efter godkännande av både kommissionen och de anmälande organen, eller om de anmälande organen i ett vederbörligen motiverat meddelande har informerat kommissionen om att de anser att anmälan innehåller fullständiga uppgifter.

De anmälande organen ska följa ett kommissionsbeslut om ändring eller återkallande av beslutet om undantag inom en månad från dess antagande och de ska informera kommissionen därom.

Kommissionen ska behandla kommersiellt känslig information konfidentiellt.

Kommissionens godkännande av ett beslut om undantag ska upphöra att gälla efter två år från antagandet, om byggandet av sammanlänkningen ännu inte har påbörjats, och efter fem år från antagandet om sammanlänkningen inte har kunnat tas i drift, om inte kommissionen fastslår att de eventuella förseningarna beror på omfattande hinder som den person som beviljats undantaget inte kan påverka.

9. Kommissionen får anta riktlinjer för tillämpningen av de villkor som avses i punkt 1 och fastställa det förfarande som ska följas vid tillämpningen av punkterna 4, 7 och 8. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

Artikel 18

Riktlinjer

1. I enlighet med principerna i artiklarna 13 och 14 ska vid behov riktlinjerna för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystemen innehålla följande:

a) Uppgifter avseende förfarandet för att fastställa vilka systemansvariga för överföringssystemen som är skyldiga att betala kompensation för gränsöverskridande flöden, inklusive när det gäller uppdelning mellan systemansvariga för nationella överföringssystem från vilka de gränsöverskridande flödena härstammar och de system som dessa flöden är avsedda för, i enlighet med artikel 13.2.

b) Uppgifter avseende det betalningsförfarande som ska tillämpas, inklusive fastställande av den första tidsperioden för vilken kompensation ska betalas, i enlighet med artikel 13.3 andra stycket.

c) Uppgifter avseende de metoder som ska användas för att bestämma de överförda gränsöverskridande flöden, för vilka ersättning ska betalas enligt artikel 13, vad avser både kvantitet och typ av flöden, och beteckningen på omfattningen av sådana flöden som härstammar från och/eller slutar i enskilda medlemsstaters överföringssystem, i enlighet med artikel 13.5.

d) Uppgifter avseende de metoder som ska användas för att fastställa vilka kostnader och vinster som uppkommit till följd av överföring av gränsöverskridande flöden, i enlighet med artikel 13.6.

e) Uppgifter avseende behandlingen i samband med kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för elflöden som har sitt ursprung i eller slutar i länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

f) Nationella systemens delaktighet, när dessa är sammanlänkade genom likströmsledningar, i enlighet med artikel 13.

2. I riktlinjerna kan det också fastställas hur de bakomliggande principerna för fastställande av avgifter för producenter och konsumenter (efter belastning) som tillämpas i de nationella tariffsystemen stegvis ska harmoniseras, inklusive beaktandet av kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för avgifterna i de nationella näten och tillhandahållande av lämpliga och effektiva lokaliseringssignaler i enlighet med principerna i artikel 14.

Riktlinjerna ska sörja för lämpliga och effektiva harmoniserade platsindikerande signaler på gemenskapsnivå.

En eventuell harmonisering i detta avseende ska inte hindra att medlemsstaterna tillämpar mekanismer för att säkerställa att avgifter för tillträde till nät som betalas av konsumenter (belastning) är jämförbara inom hela deras territorium.

3. Vid behov ska det utarbetas riktlinjer för vilken lägsta harmoniseringsgrad som behövs för att uppnå denna förordnings syfte, med närmare uppgifter om följande:

a) Uppgifter om tillhandahållande av information i enlighet med principerna i artikel 15.

b) Uppgifter avseende bestämmelser om elhandel.

c) Uppgifter avseende bestämmelser om investeringsstöd för sammanlänkningskapacitet inklusive lokaliseringssignaler.

d) De områden som anges i artikel 8.6.

I detta syfte ska kommissionen samråda med byrån och Entso för el.

4. Riktlinjer för hantering och tilldelning av tillgänglig överföringskapacitet i sammanlänkningar mellan nationella system fastställs i bilaga I.

5. Kommissionen får anta riktlinjer för de frågor som behandlas i punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel. Den får ändra de riktlinjer som avses i punkt 4 i den här artikeln, i enlighet med principerna i artiklarna 15 och 16, framför allt för att de ska omfatta detaljerade riktlinjer om samtliga metoder för kapacitetstilldelning som används och för att se till att mekanismerna för hantering av överbelastning utvecklas på ett sätt som överensstämmer med målen för den inre marknaden. I samband med sådana ändringar ska man vid behov fastställa sådana allmänna regler om minimikrav på säkerhet och driftsnormer för användning och drift av nätet som avses i artikel 15.2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 23.2.

När kommissionen antar eller ändrar riktlinjer, ska den

a) säkerställa att riktlinjerna tillhandahåller den lägsta harmoniseringsgrad som krävs för att målen i denna förordning ska uppnås och att de inte går utöver vad som är nödvändigt för detta syfte, och

b) ange vilka åtgärder den har vidtagit för att bestämmelserna i de tredje länder som ingår i gemenskapens elsystem ska överensstämma med riktlinjerna i fråga.

När kommissionen antar riktlinjer enligt denna artikel för första gången, ska kommissionen säkerställa att de i ett enda utkast till åtgärd täcker åtminstone de frågor som avses i punkt 1 a och d samt punkt 2.

Artikel 19

Tillsynsmyndigheter

När tillsynsmyndigheterna genomför sina åligganden ska de säkerställa att denna förordning och de riktlinjer som antagits enligt artikel 18 följs. För att uppfylla syftena med denna förordning ska tillsynsmyndigheterna vid behov samarbeta med varandra, med kommissionen och med byrån i enlighet med kapitel IX i direktiv 2009/72/EG.

Artikel 20

Tillhandahållande av information och konfidentialitet

1. Medlemsstaterna och tillsynsmyndigheterna ska på begäran förse kommissionen med all information som behövs för de ändamål som avses i artiklarna 13.4 och 18.

Tillsynsmyndigheterna ska, särskilt för ändamål som avses i artikel 13.4 och 13.6, regelbundet lämna information om de kostnader som faktiskt uppkommit genom nationella systemansvariga för överföringssystemen samt lämna uppgifter och all relevant information som hör samman med fysiska flöden i näten hos de systemansvariga för överföringssystemen och kostnaderna för nätet.

Kommissionen ska fastställa en rimlig tid inom vilken informationen ska lämnas, med hänsyn till hur komplex och brådskande den begärda informationen är.

2. Om den berörda medlemsstaten eller tillsynsmyndigheten inte lämnar den information som avses i punkt 1 inom den givna tidsfrist som fastställts i enlighet med punkt 1 i denna artikel får kommissionen begära all information som behövs för de ändamål som avses i artiklarna 13.4 och 18 direkt från de berörda företagen.

När kommissionen skickar en begäran om information till ett företag, ska den samtidigt skicka en kopia av begäran till tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där företaget har sitt säte.

3. I sin begäran om information enligt punkt 1 ska kommissionen ange den rättsliga grunden för begäran, den tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas, syftet med begäran samt de sanktioner som är tillämpliga enligt artikel 22.2 om felaktig, ofullständig eller vilseledande information lämnas. Kommissionen ska fastställa en rimlig tidsfrist med hänsyn till hur komplex och brådskande den begärda informationen är.

4. Ägarna till företagen eller deras företrädare eller, om det rör sig om juridiska personer, de personer som är bemyndigade att företräda dem enligt lag eller enligt deras bolagsordning, ska lämna den information som begärs. När jurister som är vederbörligen bemyndigade att agera tillhandahåller informationen på sina klienters vägnar, ska klienten bära det fulla ansvaret om informationen är felaktig, ofullständig eller vilseledande.

5. Om ett företag inte tillhandahåller den begärda informationen inom den tidsfrist som kommissionen fastställt, eller tillhandahåller ofullständig information, får kommissionen genom ett beslut kräva att informationen tillhandahålls. I detta beslut ska anges vilken information som krävs och en lämplig tidsfrist fastställas inom vilken den ska tillhandahållas. I beslutet ska anges de sanktioner, som det stadgas om i artikel 22.2. I beslutet ska även anges rätten att få beslutet prövat av Europeiska gemenskapernas domstol.

Kommissionen ska samtidigt skicka en kopia av sitt beslut till tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den berörda personen har sin hemvist eller det berörda företaget sitt säte.

6. Den information som avses i punkterna 1 och 2 ska endast användas för de ändamål som avses i artiklarna 13.4 och 18.

Kommissionen får inte röja information som den erhållit i enlighet med denna förordning och som omfattas av tystnadsplikt.

Artikel 21

Medlemsstaternas rätt att besluta om mer detaljerade åtgärder

Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas rätt att behålla eller införa åtgärder som innehåller mer ingående bestämmelser än dem som anges i denna förordning och i de riktlinjer som avses i artikel 18.

Artikel 22

Sanktioner

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att dessa bestämmelser följs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de regler som motsvarar bestämmelserna i förordning (EG) nr 1228/2003, senast den 1 juli 2004 och ska utan dröjsmål meddela kommissionen eventuella ändringar som påverkar dem. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de bestämmelser som inte motsvarar bestämmelserna i förordning (EG) nr 1228/2003 senast den 3 mars 2011 och ska utan dröjsmål meddela kommissionen eventuella ändringar som påverkar dem.

2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag böter upp till högst 1 % av företagets totala omsättning under det föregående verksamhetsåret, om företaget uppsåtligen eller av vårdslöshet har lämnat felaktig, ofullständig eller vilseledande information som svar på en begäran som gjorts enligt artikel 20.3 eller om företaget inte lämnar information inom den tidsfrist som fastställts genom ett beslut som antagits med stöd av artikel 20.5 första stycket.

När kommissionen fastställer bötesbeloppets storlek ska den ta hänsyn till allvaret i underlåtelsen att uppfylla kraven i första stycket.

3. Sanktioner enligt punkt 1 och beslut som fattas med stöd av punkt 2 ska inte vara straffrättsliga.

Artikel 23

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av den kommitté som inrättas genom artikel 46 i direktiv 2009/72/EG.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5a.1–5a.4 och artikel 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 24

Kommissionens rapport

Kommissionen ska övervaka genomförandet av denna förordning. Kommissionen ska i sin rapport enligt artikel 47.6 i direktiv 2009/72/EG även rapportera om de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av denna förordning. I rapporten ska särskilt undersökas i vilken utsträckning man genom förordningen lyckats se till att villkoren för tillträde till nät för gränsöverskridande utbyte av el är icke-diskriminerande och återspeglar kostnaderna i syfte att bidra till kundernas valfrihet på en väl fungerande inre marknad för el och till en långsiktig försörjningstrygghet, samt även i vilken mån effektiva lokaliseringssignaler har införts. Vid behov ska rapporten åtföljas av lämpliga förslag och/eller rekommendationer.

Artikel 25

Upphävande

Förordning (EG) nr 1228/2003 ska upphöra att gälla den 3 mars 2011. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 26

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 3 mars 2011.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. PÖTTERING
Ordförande

På rådets vägnar
E. ERLANDSSON
Ordförande

BILAGA I

RIKTLINJER FÖR HANTERING OCH TILLDELNING AV TILLGÄNGLIG ÖVERFÖRINGSKAPACITET MELLAN NATIONELLA SYSTEM

1. **Allmänna bestämmelser**

1.1 De systemansvariga för överföringsnäten (nedan kallade *systemansvariga*) ska sträva efter att godta alla kommersiella transaktioner, inklusive sådana som inbegriper gränsöverskridande handel.

1.2 Om det inte finns någon överbelastning får det inte finnas någon begränsning av tillträdet till sammanlänkningen. Där det ofta finns överbelastning behöver det inte finnas något permanent allmänt tilldelningsförfarande för tillträde till en gränsöverskridande överföringstjänst.

1.3 Om schemalagda kommersiella transaktioner inte är förenliga med en säker nätdrift ska de systemansvariga minska belastningen i enlighet med kraven på driftsäkerhet för elnätet samtidigt som de ska sträva efter att alla därmed sammanhängande kostnader hålls på en ekonomiskt effektiv nivå. Korrigerande omdirigering eller motköp ska användas om lågkostnadsåtgärder inte kan tillämpas.

1.4 Om strukturell överbelastning uppträder ska de systemansvariga omedelbart tillämpa i förväg fastställda och överenskomna lämpliga metoder och arrangemang för hantering av överbelastning. Metoderna för hantering av överbelastning ska säkerställa att de fysiska kraftflöden som är förbundna med all tilldelad överföringskapacitet är förenliga med nätsäkerhetsstandarderna.

1.5 De metoder som är fastställda för hantering av överbelastning ska ge effektiva ekonomiska signaler till marknadsaktörer och systemansvariga, främja konkurrensen och vara lämpade för regional tillämpning och tillämpning i hela gemenskapen.

1.6 Vid hantering av överbelastning får det inte göras någon transaktionsbaserad åtskillnad. En särskild begäran om en överföringstjänst får endast avslås om följande villkor gemensamt uppfylls, nämligen

a) de inkrementella fysiska kraftflöden som följer av godtagandet av denna begäran innebär att en säker drift av elsystemet inte längre kan garanteras, och

b) det monetära värdet av denna begäran om förfaranden för hantering av överbelastning är lägre än varje annan begäran som är avsedd att godtas för samma tjänst och på samma villkor.

1.7 Vid fastställande av lämpliga nätområden i och mellan vilka hantering av överbelastning ska gälla, ska de systemansvariga vägledas av principerna om kostnadseffektivitet och minimering av negativ inverkan på den inre marknaden för el. De systemansvariga får i synnerhet inte begränsa överföringskapaciteten för att lösa överbelastning inom sitt eget kontrollområde, förutom av ovannämnda skäl och skäl som har med driftssäkerhet [1] att göra. Om en sådan situation uppstår ska de systemansvariga beskriva och på ett transparent sätt presentera den för alla systemanvändare. En sådan situation får godtas endast tills man funnit en långsiktig lösning. De systemansvariga ska för alla systemanvändare beskriva och på ett transparent sätt presentera den metod och de projekt som ska möjliggöra en långsiktig lösning.

1.8 När nätet balanseras innanför kontrollområdet med hjälp av driftsåtgärder och omdirigering ska den systemansvarige ta hänsyn till effekten av dessa åtgärder på de angränsande kontrollområdena.

1.9 Senast den 1 januari 2008 ska mekanismer för hantering av överbelastning av sammanlänkningskapaciteten flera gånger dagligen (intradag-hantering) inrättas på ett samordnat sätt och i enlighet med säkra driftsvillkor för att maximera handelsmöjligheterna och för att tillhandahålla gränsöverskridande balans.

[1] Med driftssäkerhet menas ”att överföringssystemet ligger inom överenskomna säkerhetsgränser”.

1.10 De nationella tillsynsmyndigheterna ska regelbundet utvärdera metoderna för hantering av överbelastning, och särskilt se till att de principer och regler som inrättats i denna förordning och riktlinjer uppfylls i enlighet med de villkor som fastställs av tillsynsmyndigheterna själva i enlighet med dessa principer och regler. En sådan utvärdering ska inbegripa samråd med alla marknadsaktörer och särskilda undersökningar.

2. **Metoder för hantering av överbelastning**

2.1 För att underlätta en effektiv gränsöverskridande handel ska metoderna för hantering av överbelastning vara marknadsbaserade. I detta syfte ska kapaciteten endast tilldelas genom explicita (kapacitet) eller implicita (kapacitet och energi) auktioner. Båda metoderna kan samexistera för samma sammanlänkning. För intradaglig handel kan kontinuerlig handel användas.

2.2 Beroende på konkurrensvillkoren kan det vara nödvändigt att mekanismerna för hantering av överbelastning tillåter tilldelning av överföringskapacitet både på lång och kort sikt.

2.3 Vid varje kapacitetstilldelningsförfarande ska man tilldela en förutbestämd del av den tillgängliga överföringskapaciteten plus eventuell återstående kapacitet som inte tidigare tilldelats och eventuell kapacitet som frigjorts av kapacitetsinnehavare från tidigare tilldelningar.

2.4 För att underlätta en effektiv konkurrens ska de systemansvariga optimera kapacitetens stabilitetsgrad, med beaktande av de berörda systemansvarigas och marknadsaktörernas skyldigheter och rättigheter. En rimlig del av kapaciteten får erbjudas marknaden med en lägre stabilitetsgrad, men de exakta villkoren för gränsöverskridande transporter ska ständigt vara tillgängliga för marknadsaktörerna.

2.5 Tillträdesrättigheterna för tilldelning på lång och medellång sikt ska vara rättigheter för stabil överföringskapacitet. Då rättigheterna nomineras ska omfattas av principen om att outnyttjad kapacitet går förlorad och principen om att outnyttjad kapacitet måste säljas.

2.6 De systemansvariga ska definiera en lämplig struktur för tilldelning av kapacitet mellan olika tidsramar. Detta kan inkludera ett alternativ för att reservera en minsta procentsats sammanlänkningskapacitet för daglig tilldelning eller intradagtilldelning. Denna tilldelningsstruktur ska granskas av respektive tillsynsmyndigheter. Då de utarbetar sina förslag ska de systemansvariga beakta

a) marknadernas egenskaper,

b) driftsvillkoren, t.ex. följderna av en nettoberäkning av fast angivna scheman,

c) harmoniseringsnivån för de procentsatser och tidsramar som antagits för de olika mekanismer för kapacitetstilldelning som införts.

2.7 Kapacitetstilldelningen får inte innebära diskriminering mellan marknadsaktörer som vill använda sina rättigheter för att utnyttja bilaterala leveranskontrakt eller lämna bud på elbörser. De högsta buden under en given tidsram ska vinna, oavsett om de är implicita eller explicita.

2.8 I regioner där de finansiella terminselektricitetsmarknaderna är välutvecklade och har visat sig vara effektiva, kan all sammanlänkningskapacitet tilldelas genom implicita auktioner.

2.9 Utom för nya sammanlänkningar som omfattas av ett undantag enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003 eller artikel 17 i den här förordningen, är det inte tillåtet att fastställa reservationspriser inom ramen för kapacitetstilldelningsmetoderna.

2.10 Alla potentiella marknadsaktörer ska i princip tillåtas att utan hinder delta i tilldelningsförfarandet. För att undvika att skapa eller förvärra problem som beror på att en eller flera marknadsaktörer eventuellt kan använda sig av sin dominerande ställning, får de berörda tillsyns- och/eller konkurrensmyndigheterna i lämpliga fall införa allmänna begränsningar eller begränsningar för ett enskilt företag på grund av dess marknadsdominans.

2.11 Marknadsaktörerna ska ange sin användning av kapaciteten till de systemansvariga senast vid en fastställd tidsfrist för varje tidsram. Tidsfristen ska fastställas på ett sådant sätt att de systemansvariga på nytt ska kunna tilldela oanvänd kapacitet under nästa berörda tidsram – inbegripet intradagliga sessioner.

2.12 Kapaciteten ska kunna handlas fritt på sekundär basis, under förutsättning att den systemansvarige informeras tillräckligt lång tid i förväg. Om en systemansvarig vägrar genomföra en sekundär handel (transaktion) måste detta på ett tydligt och transparent sätt meddelas och förklaras för alla marknadsaktörer av den systemansvarige och meddelas tillsynsmyndigheten.

2.13 De finansiella konsekvenserna av att de skyldigheter som är förbundna med kapacitetstilldelning inte uppfylls ska bäras av dem som är ansvariga för denna underlåtelse. Om marknadsaktörerna inte använder den kapacitet som de har åtagit sig att använda eller, när det gäller kapacitet som utauktionerats explicit, inte handlar på sekundär basis eller ger tillbaka kapaciteten i tid, ska de förlora rättigheterna till denna kapacitet och betala en avgift som avspeglar kostnaderna. Alla avgifter som avspeglar kostnaderna för outnyttjad kapacitet ska vara motiverade och proportionerliga. På motsvarande sätt ska en systemansvarig som inte uppfyller sina skyldigheter vara skyldig att kompensera marknadsaktören för dennes förlust av kapacitetsrättigheter. Inga följdskador ska beaktas i detta hänseende. De viktigaste begreppen och metoderna för att fastställa ansvar vid bristande fullgörande av åtagandena ska fastställas i förväg med hänsyn till de finansiella följderna och ska granskas av den eller de berörda nationella tillsynsmyndigheterna.

3. **Samordning**

3.1 Kapacitetstilldelningen vid en sammanlänkning ska samordnas och genomföras genom att de berörda systemansvariga använder gemensamma tilldelningsförfaranden. Om de kommersiella utbytena mellan två länders systemansvariga förväntas avsevärt påverka villkoren för de fysiska kraftflödena för en systemansvarig i ett tredje land, ska metoderna för hantering av överbelastningar samordnas genom ett gemensamt förfarande för hantering av överbelastningar mellan alla berörda systemansvariga. De nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga ska säkerställa att det inte sker någon ensidig utformning av förfarandet för hantering av överbelastningar som avsevärt påverkar de fysiska kraftflödena i något av de andra näten.

3.2 Senast den 1 januari 2007 ska en gemensam samordnad metod för hantering av överbelastning och ett gemensamt samordnat förfarande för kapacitetstilldelning till marknaden tillämpas minst varje år, månad och för påföljande dag mellan länderna i följande regioner:

a) Norra Europa (dvs. Danmark, Sverige, Finland, Tyskland och Polen).

b) Nordvästra Europa (dvs. Benelux, Tyskland och Frankrike).

c) Italien (dvs. Italien, Frankrike, Tyskland, Österrike, Slovenien och Grekland).

d) Centrala Österuropa (dvs. Tyskland, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Österrike och Slovenien).

e) Sydvästra Europa (dvs. Spanien, Portugal och Frankrike).

f) Storbritannien, Irland och Frankrike.

g) De baltiska staterna (dvs. Estland, Lettland och Litauen).

Vid en sammanlänkning som berör länder som tillhör fler än en region kan den metod som tillämpas för hantering av överbelastning vara annorlunda för att säkerställa att den är kompatibel med de metoder som tillämpas i de andra regioner som dessa länder tillhör. I detta fall ska de berörda systemansvariga föreslå vilken metod som ska granskas av de behöriga tillsynsmyndigheterna.

3.3 De regioner som avses i punkt 2.8 får tilldela all sammanlänkningskapacitet genom tilldelning för påföljande dag.

3.4 I alla dessa sju regioner ska det fastställas kompatibla förfaranden för hantering av överbelastningar i syfte att skapa en fullständigt integrerad europeisk marknad för el. Marknadsaktörerna ska inte konfronteras med inkompatibla regionala system.

3.5 I syfte att främja en rättvis och effektiv konkurrens och gränsöverskridande handel ska samordningen mellan de systemansvariga inom de regioner som anges i punkt 3.2 inkludera alla steg från kapacitetsberäkning och optimering av tilldelningen till en säker drift av nätet, med tydlig ansvarsfördelning. I denna samordning ska särskilt följande ingå:

a) Användning av en gemensam överföringsmodell som på ett effektivt sätt hanterar de av varandra beroende fysiska ”loop-flows” och som tar hänsyn till avvikelserna mellan de fysiska och kommersiella flödena.

b) Tilldelning och nominering av kapacitet för att på ett effektivt sätt hantera de av varandra beroende fysiska ”loop-flows”.

c) Identiska skyldigheter för kapacitetsinnehavare att tillhandahålla information om deras avsedda användning av kapaciteten, dvs. nominering av kapacitet (för explicita auktioner).

d) Identiska tidsramar och stängningstider.

e) Identisk struktur för tilldelning av kapacitet mellan olika tidsramar (t.ex. en dag, tre timmar, en vecka etc.) och i fråga om sålda kapacitetsenheter (mängd kraft i MW, MWh, etc.).

f) Konsekvent kontraktsram för marknadsaktörerna.

g) Kontroll av att flödena är förenliga med säkerhetskraven för nätet vad gäller driftsplanering och realtidsdrift.

h) Redovisning och fastställande av åtgärder för hantering av överbelastningar.

3.6 Samordningen ska även omfatta informationsutbyte mellan de systemansvariga. Karaktär, tidpunkter och frekvens för informationsutbytet ska vara förenliga med verksamheten i punkt 3.5 och med elmarknadernas funktionssätt. Detta informationsutbyte ska särskilt göra det möjligt för de systemansvariga att ställa en så bra prognos som möjligt om läget i det globala elnätet för att de ska kunna utvärdera flödena i sina nät och de tillgängliga sammanlänkningskapaciteterna. Varje systemansvarig som samlar in information på andra systemansvarigas vägnar ska tillhandahålla de deltagande systemansvariga resultaten av denna insamling.

4. **Tidsplan för marknadstransaktioner**

4.1 Tilldelningen av den tillgängliga överföringskapaciteten ska ske i god tid i förväg. Före varje tilldelning ska de berörda systemansvariga gemensamt offentliggöra den kapacitet som ska tilldelas med beaktande där så är lämpligt av den kapacitet som frigjorts från eventuella stabila överföringsrättigheter och, om så är relevant, därmed förbundna nettoberäknade nomineringar tillsammans med de tidsperioder under vilka kapaciteten kommer att minskas eller inte vara tillgänglig (t.ex. på grund av underhåll).

4.2 Med full hänsyn till nätsäkerheten ska nominering av överföringsrättigheter ske tillräckligt lång tid i förväg, före sessionerna för påföljande dag för alla relevanta organiserade marknader och före offentliggörandet av den kapacitet som ska tilldelas enligt mekanismen för tilldelning påföljande dag eller intradagtilldelning. Nomineringarna av överföringsrättigheter i motsatt riktning ska vara nettoberäknade för att få en så effektiv användning av sammanlänkningen som möjligt.

4.3 På varandra följande intradagtilldelningar av tillgänglig överföringskapacitet för dag D ska äga rum under dagarna D-1 och D, efter utfärdandet av angivna produktionsscheman eller faktiska produktionsscheman för påföljande dag.

4.4 Då de systemansvariga förbereder elnätsdriften för påföljande dag ska de utbyta information med systemansvariga för angränsande nät. Denna ska inkludera information om deras planerade elnätstopologi, tillgängligheten och den beräknade tillverkningen av produktionsenheter och belastningsflöden. Syftet är att optimera användningen av hela nätet genom driftsåtgärder som är förenliga med reglerna för säker elnätsdrift.

5. **Transparens**

5.1 De systemansvariga ska offentliggöra alla relevanta uppgifter som avser tillgängligheten och användningen av nätet och tillträdet till det, inbegripet en rapport om var och varför överbelastningarna finns, de metoder som används för att hantera överbelastningarna och planerna för den framtida hanteringen av dem.

5.2 De systemansvariga ska offentliggöra dels en allmän beskrivning av den metod för hantering av överbelastningar som tillämpas under olika förhållanden för att maximera den kapacitet som är tillgänglig för marknaden dels en allmän beskrivning av hur den totala överföringskapaciteten beräknas för de olika tidsramarna med nätets elektriska och fysiska karaktäristika som underlag. Beskrivningen ska bli föremål för granskning av tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna.

5.3 De förfaranden som används för hantering av överbelastningar och kapacitetstilldelning, tillsammans med tiderna och förfarandena för ansökan om kapacitet, en beskrivning av de produkter som erbjuds och skyldigheterna och rättigheterna för både de systemansvariga och den part som ska erhålla kapaciteten (inbegripet skyldigheter vid bristande fullgörande av åtagandena), ska beskrivas i detalj och på ett transparent sätt göras tillgängliga av de systemansvariga för alla potentiella nätanvändare.

5.4 Säkerhetsstandarder för drift och planering ska ingå i den information som de systemansvariga ska offentliggöra i ett öppet och offentligt dokument. Detta dokument ska även granskas av de nationella tillsynsmyndigheterna.

5.5 De systemansvariga ska offentliggöra alla relevanta uppgifter om gränsöverskridande handel på grundval av den bästa möjliga prognosen. För att uppfylla denna skyldighet ska de berörda marknadsaktörerna tillhandahålla de systemansvariga relevanta uppgifter. Det sätt som sådan information offentliggörs på måste granskas av tillsynsmyndigheterna. De systemansvariga ska åtminstone offentliggöra följande:

a) En gång per år: information om den långsiktiga utvecklingen av överföringsinfrastrukturen och dess inverkan på den gränsöverskridande överföringskapaciteten.

b) En gång per månad: månads- och årsprognoser över den överföringskapacitet som är tillgänglig för marknaden, med beaktande av all relevant information som är tillgänglig för de systemansvariga vid beräkningen av prognoserna (t.ex. den inverkan som sommar- och vintersäsongerna har på ledningarnas kapacitet, underhåll av elnätet, tillgängligheten av produktionsenheter, etc.).

c) En gång per vecka: veckoprognoser över den överföringskapacitet som är tillgänglig för marknaden, med beaktande av all relevant information som är tillgänglig för de systemansvariga vid beräkningen av prognosen, t.ex. väderprognosen, planerade underhållsarbeten på elnätet, tillgängligheten av produktionsenheter, etc.

d) Dagligen: den överföringskapacitet som är tillgänglig för marknaden för påföljande dag och intradag för varje tidsenhet på marknaden, med beaktande av alla nettoberäknade nomineringar, produktionsscheman för påföljande dag, efterfrågeprognoser och planerade underhållsarbeten på elnätet.

e) Total kapacitet som redan har tilldelats, per tidsenhet på marknaden, och alla relevanta villkor enligt vilka denna kapacitet får användas (t.ex. det pris som uppnåtts på auktionen, skyldigheter i fråga om hur kapaciteten ska användas etc.), för att identifiera eventuell återstående kapacitet.

f) Tilldelad kapacitet så snart som möjligt efter varje tilldelning, samt en indikation på de priser som betalats.

g) Total kapacitet som används, per tidsenhet på marknaden, omedelbart efter nomineringen.

h) Så nära realtid som möjligt: sammanlagda realiserade kommersiella och fysiska flöden, per tidsenhet på marknaden, inklusive en beskrivning av effekterna av eventuella korrigeringsåtgärder vidtagna av de systemansvariga (t.ex. begränsning) för att lösa nät- eller systemproblem.

i) Förhandsinformation om planerade avbrott och information i efterhand för den föregående dagen om planerade och oplanerade avbrott för produktionsenheter som är större än 100 MW.

5.6 All relevant information ska vara tillgänglig på marknaden i god tid före förhandlingen av alla transaktioner (t.ex. tidpunkten för förhandling av årliga leveranskontrakt för industrikunder eller tidpunkten när buden måste lämnas på de organiserade marknaderna).

5.7 Den systemansvarige ska offentliggöra relevant information om prognoserna för efterfrågan och produktion enligt de tidsramar som anges i punkterna 5.5 och 5.6. Den systemansvarige ska också offentliggöra relevant information som är nödvändig för den gränsöverskridande balansmarknaden.

5.8 När prognoserna offentliggörs ska efterhandsvärdena för prognosen också offentliggöras under den tidsperiod efter vilken prognosen gäller eller senast följande dag (D + 1).

5.9 All information som offentliggörs av de systemansvariga ska vara tillgänglig gratis och på ett lättillgängligt sätt. Alla uppgifter ska också vara tillgängliga genom ett lämpligt och standardiserat informationsutbyte som ska definieras i nära samarbete med marknadsdeltagarna. Uppgifterna ska inbegripa information om tidigare tidsperioder (minst två år), så att nya marknadsaktörer även får tillgång till sådana uppgifter.

5.10 De systemansvariga ska ha ett regelbundet utbyte av tillräckligt exakta uppgifter om nätet och belastningsflöden för att göra det möjligt för varje systemansvarig att beräkna belastningsflödena i sitt berörda område. Samma uppsättning uppgifter ska på begäran göras tillgängliga för tillsynsmyndigheterna och kommissionen. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska säkerställa att denna uppsättning uppgifter behandlas konfidentiellt, både av dem själva och av alla konsulter som utför analysarbete för dem på grundval av dessa uppgifter.

6. **Användning av kapacitetsintäkter vid överbelastning**

6.1 Förfaranden för hantering av överbelastning för en i förväg angiven tidsram får generera intäkter endast vid överbelastning som uppstår under den tidsramen, utom då det handlar om nya sammanlänkningar som befriats från ett undantag i enlighet med artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003 eller artikel 17 i den här förordningen. Förfarandet för fördelningen av dessa intäkter ska granskas av tillsynsmyndigheterna och det får vare sig snedvrida tilldelningsförfarandet till förmån för en part som begär kapacitet eller energi eller utgöra hinder för minskad överbelastning.

6.2 De nationella tillsynsmyndigheterna ska på ett transparent sätt redovisa hur de använder intäkterna från tilldelningen av överföringskapacitet.

6.3 Intäkterna från överbelastning ska delas mellan de berörda systemansvariga i enlighet med kriterier som de berörda systemansvariga kommer överens om och som granskas av respektive tilldelningsmyndighet.

6.4 De systemansvariga ska i förväg tydligt fastställa hur de ska använda eventuella intäkter från överbelastning som de kan komma att erhålla och rapportera om den faktiska användningen av dessa intäkter. Tillsynsmyndigheterna ska säkerställa att denna användning är förenlig med denna förordning och dessa riktlinjer och att de samlade intäkterna från överbelastning som följer av tilldelningen av överföringskapaciteten används för ett eller flera av de tre ändamål som beskrivs i artikel 16.6 i denna förordning.

6.5 Senast den 31 juli varje år ska tillsynsmyndigheterna offentliggöra en rapport i vilken beloppet av de intäkter som samlats in under tolvmånadersperioden fram till och med den 30 juni samma år fastställs. I denna rapport ska det även finnas med en beskrivning av hur dessa intäkter används samt en bekräftelse av att denna användning är förenlig med denna förordning och dessa riktlinjer, och att de samlade intäkterna från överbelastning används för ett eller flera av de tre föreskrivna ändamålen.

6.6 Intäkter från överbelastning för investeringar i syfte att behålla eller öka överföringskapaciteten ska helst användas för specifika fördefinierade projekt som bidrar till att lindra den föreliggande överbelastningen och som även kan genomföras inom en rimlig tid, särskilt vad gäller bemyndigandeförfarandet.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Förordning (EG) nr 1228/2003	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
—	Artikel 3
—	Artikel 4
—	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
—	Artikel 8
—	Artikel 9
—	Artikel 10
—	Artikel 11
—	Artikel 12
Artikel 3	Artikel 13
Artikel 4	Artikel 14
Artikel 5	Artikel 15
Artikel 6	Artikel 16
Artikel 7	Artikel 17
Artikel 8	Artikel 18
Artikel 9	Artikel 19
Artikel 10	Artikel 20
Artikel 11	Artikel 21
Artikel 12	Artikel 22
Artikel 13	Artikel 23
Artikel 14	Artikel 24
—	Artikel 25
Artikel 15	Artikel 26
Bilaga	Bilaga I

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/73/EG

av den 13 juli 2009

om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 47.2, 55 och 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande [1],

med beaktande av Regionkommitténs yttrande [2],

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget [3], och

av följande skäl:

(1) Den inre marknaden för naturgas, som stegvis har genomförts i hela gemenskapen sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i Europeiska unionen, både enskilda och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna, vilket ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser, högre kvalitet på tjänsterna och bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.

(2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [4] har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för naturgas.

(3) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget – bland annat fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständigt öppnad marknad, där alla konsumenter fritt kan välja handlare och där alla handlare kan leverera fritt till sina kunder.

(4) Det föreligger emellertid för närvarande hinder mot att sälja gas på lika villkor och utan diskriminering eller nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighetstillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater.

(5) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 med titeln ”En energipolitik för Europa” framhävdes betydelsen av att fullborda den inre marknaden för naturgas och skapa lika villkor för alla naturgasföretag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 ”Om utsikterna för den inre el- och gasmarknaden” och ”Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)” visade att nuvarande regler och åtgärder inte tillhandahåller den ram som krävs för att målet om en välfungerande inre marknad ska kunna uppnås.

(6) Utan effektiv åtskillnad mellan näten och verksamheter som rör produktion och leverans (”effektiv åtskillnad”), finns det en risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för de vertikalt integrerade företagen att göra de investeringar i näten som krävs.

(7) De regler för rättslig och funktionell åtskillnad som anges i direktiv 2003/55/EG har emellertid inte medfört någon effektiv åtskillnad av systemansvariga för överföringssystem. Därför uppmanades kommissionen vid Europeiska rådets möte den 8–9 mars 2007 att utarbeta lagförslag för effektiv åtskillnad mellan leverans och produktion, å ena sidan, och nätverksamhet, å andra sidan.

(8) Effektiv åtskillnad kan bara säkras genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkra försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden [5] till åtskilt ägande på överföringsnivå som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och garantera ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar ett produktions- eller gashandelsföretag samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en

[1] EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

[2] EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

[3] Europaparlamentets yttrande av den 9 juli 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 70 E, 24.3.2009, s. 37) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

[4] EUT L 176, 15.7.2003, s. 57.

[5] EUT C 175 E, 10.7.2008, s. 206.

systemansvarig för överföringssystemet eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag. Inom dessa begränsningar bör ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem.

(9) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, handlare och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och trygga nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk samt bör inte skapa ett regelverk som är alltför betungande för de nationella tillsynsmyndigheterna.

(10) Definitionen av begreppet kontroll är hämtad från rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer (EG:s koncentrationsförordning) [1].

(11) Eftersom åtskilt ägande i vissa fall innebär att företag måste omstruktureras, bör de medlemsstater som beslutar att förverkliga åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad dessutom tillämpas tvärsöver båda sektorerna.

(12) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för ett överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot ett produktionsföretag eller ett gashandelsföretag.

(13) Inrättandet av systemansvariga eller systemansvariga för överföringssystem vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en effektiv intresseuppdelning säkras, förutsatt att den oberoende systemansvarige (ISO) eller den oberoende systemansvarige för överföring (ITO) utför den systemansvariges samtliga uppgifter samt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.

(14) När ett företag som den 3 september 2009 äger ett överföringssystem ingår i ett vertikalt integrerat företag bör medlemsstaterna därför ges ett val mellan ägarskapsåtskild systemansvarig för överföringssystemet (TSO) och införande av oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföring utan leverans- eller produktionsintressen.

(15) För att till fullo kunna tillvarata aktieägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i nätföretaget och aktier i det återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.

(16) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska vara effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera fungerande konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya aktörer på marknaden och integration av gasmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av reglerna för den oberoende systemansvarige för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföring, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för den systemansvarige för överföring bör också bland annat säkerställas genom vissa ”avkylningsperioder”, under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget. Modellen för effektiv åtskillnad med hjälp av en oberoende systemansvarig för överföring uppfyller de krav som fastställdes vid Europeiska rådets möte den 8 och 9 mars 2007.

(17) I syfte att utveckla konkurrensen på den inre marknaden för gas bör stora icke-hushållskunder ha möjlighet att välja gashandlare och teckna avtal med flera gashandlare för att täcka sina försörjningsbehov. Dessa kunder bör skyddas mot exklusivitetsklausuler, som utesluter konkurrerande eller kompletterande anbud.

[1] EUT L 24, 29.1.2004, s. 1.

(18) En medlemsstat har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på sitt territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.

(19) Det kommer enligt detta direktiv att finnas olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för naturgas. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med fördraget och gemenskapslagstiftningen.

(20) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med det åtskilda ägandet eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för produktionsföretag eller gashandelsföretag. Under förutsättning att medlemsstaten i fråga kan visa att detta krav uppfylls, bör vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktion och leverans å ena sidan och överföring å den andra.

(21) Effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans och produktion bör gälla i hela gemenskapen, för både gemenskapsföretag och icke-gemenskapsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans och produktion i gemenskapen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra certifiering av sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela gemenskapen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att gemenskapens internationella åtaganden respekteras, liksom solidariteten och försörjningstryggheten inom gemenskapen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande om certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.

(22) En tryggad energiförsörjning är absolut nödvändig för den allmänna säkerheten och är därför till sin natur förknippad med en effektivt fungerande inre marknad för gas och med en integration av medlemsstaternas separata gasmarknader. Gasförsörjningen till unionens medborgare kan enbart ske genom ett nät. Fungerande öppna gasmarknader, och framför allt de nät och andra tillgångar som är förknippade med gasförsörjningen, har en avgörande betydelse för den allmänna säkerheten, ekonomins konkurrenskraft och för unionsmedborgarnas välfärd. Personer från tredjeländer bör därför endast tillåtas kontrollera ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem, om de uppfyller de krav på effektiv åtskillnad som tillämpas inom gemenskapen. Utan att det påverkar gemenskapens internationella åtaganden anser gemenskapen att sektorn för överföringssystem för gas är mycket viktig för gemenskapen och att ytterligare skyddsåtgärder därför behövs när det gäller att upprätthålla en tryggad energiförsörjning till gemenskapen i syfte att förhindra hot mot den allmänna ordningen och den allmänna säkerheten i gemenskapen och unionsmedborgarnas välfärd. En trygg energiförsörjning till gemenskapen kräver i synnerhet en bedömning av nätdriftens oberoende, nivån på gemenskapens och enskilda medlemsstaters beroende av energiförsörjning från tredjeländer samt av hur både inhemsk och internationell handel och energiinvesteringar hanteras i ett visst tredjeland. Försörjningstryggheten bör därför bedömas mot bakgrund av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall samt de rättigheter och skyldigheter som uppkommer enligt internationell rätt, särskilt de internationella avtalen mellan gemenskapen och det berörda tredjelandet. Kommissionen uppmanas att vid behov lägga fram rekommendationer för förhandlingar om relevanta avtal med tredjeländer beträffande en trygg energiförsörjning till gemenskapen, eller ta med de nödvändiga frågorna i andra förhandlingar med dessa tredjeländer.

(23) Det behövs ytterligare åtgärder för att säkerställa transparenta och icke-diskriminerande tariffer för tillträde till transport. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering. När lagringsanläggningar, lagring av gas i rörledningar eller stödtjänster opererar på en tillräckligt konkurrensutsatt marknad kan tillträde medges på grundval av transparenta och icke-diskriminerande marknadsbaserade mekanismer.

(24) Det är nödvändigt att se till att systemansvariga för lagringssystemen är oberoende i syfte att förbättra tredje parts tillträde till lagringsanläggningar när detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att de ska kunna leverera till kunderna på ett effektivt sätt. Det är därför lämpligt att lagringsanläggningar drivs genom juridiskt skilda enheter som har faktisk rätt att fatta beslut när det gäller de tillgångar som behövs för att underhålla, driva och utveckla lagringsanläggningarna. Det är också nödvändigt att öka transparensen när det gäller lagringskapacitet som erbjuds tredje part genom att förpliktiga medlemsstaterna att

fastställa och offentliggöra en icke-diskriminerande och tydlig ram som omfattar lämpliga tillsynsformer för lagringsanläggningar. Denna förpliktelse bör inte kräva ett nytt beslut beträffande reglerna om tillträde, men bör leda till förbättrad transparens när det gäller reglerna om tillträde till lagring. Kravet på konfidentialitet för kommersiellt känslig information är särskilt viktigt när det gäller uppgifter av strategisk karaktär eller när det finns endast en enda användare av en lagringsanläggning.

(25) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. Utrymmet för diskriminering när det gäller tredje parts tillträde och investeringar är dock mindre på distributionsnivå än på överföringsnivå, eftersom nätbegränsningar och produktionsintressenas inflytande i allmänhet inte är så betydande på distributionsnivån som på överföringsnivån. I enlighet med direktiv 2003/55/EG blev rättslig och funktionell åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet dessutom obligatorisk först från och med den 1 juli 2007 och dess effekter på den inre marknaden för naturgas har ännu inte utvärderats. De regler om rättslig och funktionell åtskillnad som för närvarande finns kan leda till effektiv åtskillnad förutsatt att de definieras tydligare, genomförs ordentligt och övervakas noggrant. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att de hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller konkurrensläget på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.

(26) Medlemsstaterna bör vidta konkreta åtgärder för att främja ökad användning av biogas och gas från biomassa, och producenter av sådan gas bör ges icke-diskriminerande tillträde till gassystemet, förutsatt att detta tillträde är förenligt med de kontinuerligt relevanta tekniska föreskrifterna och säkerhetsstandarderna.

(27) För att undvika att små systemansvariga för distributionssystem får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta berörda företag från krav på rättslig åtskillnad när det gäller distributionen.

(28) När ett slutet distributionssystem används för att trygga optimal effektivitet i en integrerad energiförsörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödig administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemets användare. Industriella och kommersiella platser samt platser där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar eller kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.

(29) Genom direktiv 2003/55/EG infördes ett krav på medlemsstaterna att utse tillsynsmyndigheter med särskilda befogenheter. Erfarenheterna visar dock att tillsynens effektivitet ofta hämmas av att tillsynsmyndigheterna inte är tillräckligt självständiga gentemot staten, har otillräckliga befogenheter och för liten handlingsfrihet. Därför uppmanade Europeiska rådet vid sitt möte den 8–9 mars 2007 kommissionen att utarbeta lagstiftningsförslag för ytterligare harmonisering av medlemsstaternas energitillsynsmyndigheters befogenheter och förstärkning av deras oberoende. Det bör vara möjligt för dessa nationella tillsynsmyndigheter att omfatta både el- och gassektorn.

(30) För att den inre marknaden för naturgas ska kunna fungera korrekt behöver energitillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de måste också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar inte domstolsprövning och parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndigheternas budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till den nationella tillsynsmyndighetens oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.

(31) För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande balansmekanismer som avspeglar kostnaderna. Detta bör uppnås genom att man inför sådana transparenta marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av gas som krävs för att uppfylla kraven på balans. De nationella tillsynsmyndigheterna bör arbeta aktivt för att balanstarifferna ska vara icke-diskriminerande och avspegla kostnaderna. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av gas och för att inte äventyra systemet.

(32) De nationella tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller LNG-anläggningar eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör tillsynsmyndigheten se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av åtgärder för styrning av efterfrågan.

(33) Energitillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att fatta bindande beslut avseende naturgasföretag och antingen själva besluta, eller föreslå att en behörig domstol beslutar, om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för naturgasföretag som inte fullgör sina skyldigheter. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för naturgas ska fungera korrekt. Program för frigörande av gas är en av möjliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt. Energitillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på allmännyttiga tjänster som står i samklang med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentration med en gemenskapsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.

(34) Harmonisering av de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter bör inbegripa befogenheter att erbjuda naturgasföretagen incitament och befogenheter att fastställa effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för dessa företag eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner. Dessutom bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att begära in relevant information från naturgasföretagen, göra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister.

(35) Investeringar i viktig ny infrastruktur bör kraftigt prioriteras, samtidigt som man ser till att den inre marknaden för naturgas fungerar korrekt. För att förstärka de positiva effekterna på konkurrens och försörjningstrygghet av undantagna infrastrukturprojekt bör det göras en prövning av marknadens intresse i projektets planeringsfas, och samtidigt bör bestämmelserna för hantering av överbelastning tillämpas. Om ett infrastrukturprojekt sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium bör byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter [1] (nedan kallad *byrån*), i sista hand behandla ansökan om undantag i syfte att bättre beakta dess gränsöverskridande följder och underlätta administrationen. Med anledning av den exceptionella riskprofil som kännetecknar genomförandet av de undantagna större infrastrukturprojekten, bör det också vara möjligt att tillfälligt bevilja företag med leverantörs- och produktionsintressen partiella undantag från bestämmelserna om åtskillnad för projekten i fråga. Med tanke på försörjningstryggheten bör möjligheten till tillfälliga undantag särskilt gälla nya rörledningar inom gemenskapen som transporterar gas från tredjeländer till gemenskapen. Undantag som beviljas i enlighet med direktiv 2003/55/EG fortsätter att gälla fram till det planerade slutdatum som fastställs i beslutet om beviljande av undantag.

(36) Den inre marknaden för naturgas har vissa brister när det gäller likviditet och transparens, vilket hindrar effektiv resursfördelning, riskgardering och etablering av nya företag på marknaden. Förtroendet för marknaden, dess likviditet och antalet marknadsaktörer måste öka, och därför måste tillsynen av företag verksamma på området för gasförsörjning stärkas. Sådana krav bör inte påverka, och bör vara förenliga med, befintlig gemenskapslagstiftning beträffande finansmarknaderna. Tillsynsmyndigheterna för energisektorn och för finansmarknaden behöver samarbeta för att göra det möjligt för varandra att få en överblick över berörda marknader.

(37) Till övervägande del, och i stigande grad, importeras naturgas till gemenskapen från tredjeländer. Gemenskapslagstiftningen bör ta hänsyn till naturgassektorns särdrag, exempelvis en viss strukturell stelhet som har sin grund i koncentrationen av gashandlare, långsiktiga avtal och bristen på likviditet i slutkundsledet. Därför krävs ökad transparens, bland annat i fråga om prisbildning.

(38) Innan kommissionen antar riktlinjer för kraven när det gäller bevarande av information, bör byrån och Europeiska värdepapperstillsynskommittén (EVTK), inrättad genom

[1] Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

kommissionens beslut 2009/77/EG ([1]), samråda och råda kommissionen om innehållet i dessa riktlinjer. Byrån och EVTK bör också samarbeta för att ytterligare utreda och ge råd i frågan om huruvida transaktioner med avtal om leverans av gas och gasderivat bör omfattas av transparenskrav före och/eller efter handel och i så fall hur dessa krav bör utformas.

(39) Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten bör uppmuntra utvecklingen av avbrytbara leveransavtal.

(40) Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan på gas i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinfrastruktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil gasförsörjning.

(41) Medlemsstaterna bör, med beaktande av nödvändiga kvalitetskriterier, se till att biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas kan få icke-diskriminerande tillträde till systemet under förutsättning att detta tillträde är permanent förenligt med relevanta tekniska bestämmelser och säkerhetsstandarder. Dessa bestämmelser och standarder bör säkerställa att det är tekniskt möjligt att på ett säkert sätt föra in dessa gaser i och transportera dem genom systemet för naturgas och bör även omfatta deras kemiska egenskaper.

(42) Medlemsstaterna kommer också i fortsättningen att behöva långsiktiga avtal för sin gasförsörjning, och gashandelsföretagen bör kunna fortsätta att använda sådana avtal så länge de inte motverkar målsättningen med detta direktiv och så länge de är förenliga med fördraget och dess konkurrensregler. Det är därför nödvändigt att ta hänsyn till långsiktiga avtal vid planering av naturgasföretagens leverans- och transportkapacitet.

(43) För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör också se till att kunderna, när de är anslutna till gassystemet, informeras om sin rätt att få tillgång till gasförsörjning av en bestämd kvalitet till rimliga priser. Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna för att skydda slutkonsumenten kan vara olika för hushållskunder och för små och medelstora företag.

(44) Respekt för kraven när det gäller allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven när det gäller allmännyttiga tjänster kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.

(45) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att säkerställa nödvändiga investeringar.

(46) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

(47) Kraven när det gäller allmännyttiga tjänster och de gemensamma miniminormer som är en följd av dem måste stärkas ytterligare för att alla kunder, särskilt utsatta kunder, ska kunna gynnas av konkurrensen och skäliga priser. Kraven på allmännyttiga tjänster bör definieras på nationell nivå och med hänsyn till nationella omständigheter; gemenskapslagstiftningen bör emellertid respekteras av medlemsstaterna. Unionsmedborgarna och, när medlemsstaterna finner det lämpligt, småföretagen, bör garanteras allmännyttiga tjänster, i synnerhet försörjningstrygghet och rimliga tariffer. En viktig aspekt när det gäller leverans till konsumenterna är tillgången till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och tillhörande priser och servicekostnader så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av dessa uppgifter. Konsumenterna bör även ha rätt att få ordentlig information om sin energianvändning. Förskottsbetalningarna bör återspegla den sannolika naturgasförbrukningen och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om konsumenterna tillräckligt ofta ges information om energikostnaderna kommer de att uppmuntras till att spara energi, eftersom konsumenterna direkt ser effekterna av investeringar i energieffektivitet och ändrat beteende.

([1]) EUT L 25, 29.1.2009, s. 18.

(48) Konsumenternas intresse bör stå i centrum för detta direktiv och tjänsternas kvalitet bör höra till naturgasföretagens centrala ansvarsområden. Befintliga konsumenträttigheter behöver stärkas och tryggas och bör innefatta ökad transparens. Konsumentskyddet bör säkerställa att alla konsumenter inom gemenskapens utökade ansvarsområde kan dra nytta av en konkurrensutsatt marknad. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna, bör se till att konsumenträttigheterna tillgodoses.

(49) Konsumenterna bör få tydlig och begriplig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen bör, efter samråd med berörda intressenter, bland annat medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och naturgasföretag, fastställa en lättillgänglig och användarvänlig kontrollista för energianvändare, där konsumenterna får praktiska upplysningar om sina rättigheter. Denna kontrollista bör tillhandahållas alla konsumenter och göras tillgänglig för allmänheten.

(50) Energifattigdom är ett växande problem i gemenskapen. De medlemsstater som berörs bör därför, om de ännu inte gjort det, utarbeta nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdomen, varvid syftet bör vara att minska antalet människor som befinner sig i en sådan situation. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkra nödvändig energiförsörjning för utsatta kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inrikta sig på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör åtminstone medge en nationell politik till förmån för utsatta kunder.

(51) Effektiva tvistlösningsmöjligheter för alla konsumenter borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.

(52) Det bör vara möjligt att basera införandet av system med smarta mätare på en ekonomisk bedömning. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är ekonomiskt rimligt och kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss gasförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till detta när de bygger ut systemen med smarta mätare.

(53) Marknadspriserna bör ge de rätta incitamenten för utvecklingen av nätet.

(54) Det bör vara av största vikt för medlemsstaterna att verka för fungerande konkurrens och att olika gashandlare utan svårighet får tillträde till marknaden, för att konsumenterna ska kunna dra full fördel av en liberaliserad inre marknad för naturgas.

(55) För att kunna bidra till försörjningstryggheten i solidarisk anda mellan medlemsstaterna, särskilt i händelse av en kris i energiförsörjningen, är det viktigt att tillhandahålla en ram för regionalt, solidariskt samarbete. Detta samarbete får, om medlemsstaterna beslutar så, främst förlita sig på marknadsbaserade mekanismer. Samarbete för främjande av regional och bilateral solidaritet får inte innebära en oproportionerlig börda för eller leda till diskriminering mellan marknadsaktörerna.

(56) Medlemsstaterna bör inför inrättandet av en inre marknad för naturgas främja integrationen av sina inhemska marknader och samarbetet mellan systemoperatörer på gemenskapsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de isolerade system som bildar så kallade gasöar, som fortfarande existerar i gemenskapen.

(57) Ett viktigt mål för detta direktiv bör vara att med hjälp av ett sammanlänkat nät över hela gemenskapen utveckla en verklig inre marknad för naturgas, och tillsynsmyndigheterna bör därför ha som en av sina huvuduppgifter att, i förekommande fall i nära samarbete med byrån, sköta regleringen av gränsöverskridande sammanlänkningar och regionala marknader.

(58) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att säkerställa gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för gas och ett brett gasutbud. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge ett incitament till gränsöverskridande sammanlänkningar, samtidigt som det på lång sikt skulle leda till priskonvergens.

(59) Tillsynsmyndigheterna bör också tillhandahålla information om marknaden så att kommissionen kan utöva sin roll som observatör och övervakare av den inre marknaden för naturgas och dess utveckling på kort, medellång och lång sikt, inklusive aspekter som tillgång och efterfrågan, infrastruktur för överföring och distribution, tjänsternas kvalitet, gränsöverskridande handel, hantering av överbelastning, investeringar, grossist- och konsumentpriser, marknadens likviditet samt miljö- och effektivitetsförbättringar. De nationella tillsynsmyndigheterna bör underrätta konkurrensmyndigheterna och kommissionen om medlemsstater där priserna utgör ett hinder för konkurrensen och en väl fungerande marknad.

(60) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för naturgas, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(61) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten [1] kan kommissionen anta riktlinjer i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer, som utgör bindande genomförandeåtgärder, är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.

(62) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter [2].

(63) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna åstadkommas som behövs för att syftet med detta direktiv ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

(64) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning [3] uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så vitt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

(65) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 2003/55/EG är det av tydlighets- och rationaliseringsskäl önskvärt att det görs en omarbetning av bestämmelserna i fråga till en enda text i ett nytt direktiv.

(66) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Det innehåller regler om naturgassektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden och de kriterier och förfaranden som ska tillämpas vid beviljande av tillstånd för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas samt drift av system.

2. De bestämmelser som fastställs i detta direktiv för naturgas, inbegripet kondenserad naturgas (LNG), ska även på ett icke-diskriminerande sätt gälla biogas och gas från biomassa eller andra typer av gas om det är tekniskt möjligt och säkert att föra in dessa gaser i och transportera dem genom naturgassystemet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *naturgasföretag*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, leverans, köp eller lagring av naturgas, inbegripet LNG, som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter och/eller underhåll i samband med dessa verksamheter.

2. *tidigare led i rörledningsnätet*: varje rörledning eller nät av rörledningar som drivs och/eller byggs som en del av en anläggning för olje- eller gasproduktion, eller som används för att överföra naturgas från en eller flera sådana anläggningar till en bearbetningsanläggning eller terminal eller slutlig landningsterminal vid kusten.

3. *överföring*: transport, vars avsikt är tillhandahållande till kunder, men inte leverans, av naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, undantaget tidigare led i rörledningsnätet och undantaget den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas.

4. *systemansvarig för överföringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter.

[1] Se sidan 36 i detta nummer av EUT.
[2] EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.
[3] EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

5. *distribution*: transport av naturgas genom lokala eller regionala rörledningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.

6. *systemansvarig för distributionssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver distributionsverksamhet och som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gasdistribution.

7. *leverans* eller *handel*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av naturgas, inbegripet LNG, till kunder.

8. *gashandelsföretag* eller *gashandlare*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver leveransverksamhet.

9. *lagringsanläggning*: en anläggning som används för lagring av naturgas och som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet den del av en LNG-anläggning som används för lagring men undantaget den del som används för produktionsverksamhet, och undantaget anläggningar som uteslutande är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.

10. *systemansvarig för lagringssystemet*: varje fysisk eller juridisk person som bedriver lagringsverksamhet och som ansvarar för driften av en lagringsanläggning.

11. *LNG-anläggning*: en terminal som används för kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG, inklusive stödtjänster och den tillfälliga lagring som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet, men undantaget den del av en LNG-anläggning som används för lagring.

12. *systemansvarig för en LNG-anläggning*: varje fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av LNG och som ansvarar för driften av en LNG anläggning.

13. *system*: varje överföringsnät, distributionsnät, LNG-anläggning och/eller lagringsanläggning som ägs och/eller drivs av ett naturgasföretag, inbegripet lagring av gas i rörledning och dess anläggningar för stödtjänster och sådana som tillhör anknutna företag och som är nödvändiga för att erbjuda tillgång till överföring, distribution och LNG.

14. *stödtjänster*: de tjänster som är nödvändiga för tillträdet till och driften av överförings- eller distributionsnät eller LNG-anläggningar och/eller lagringsanläggningar, inklusive lastbalans, blandning och injektion av inerta gaser men undantaget anläggningar som uteslutande är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.

15. *lagring av gas i rörledning*: lagring av gas genom kompression i överförings- och distributionssystem för gas, men undantaget anläggningar som är förbehållna systemansvariga för överföringssystemet när de utför sina uppgifter.

16. *sammanlänkat system*: ett antal system som har länkats samman.

17. *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan två medlemsstater uteslutande i syfte att koppla samman dessa medlemsstaters nationella överföringssystem.

18. *direktledning*: en naturgasrörledning som kompletterar det sammanlänkade systemet.

19. *integrerat naturgasföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag.

20. *vertikalt integrerat företag*: ett naturgasföretag eller en grupp av naturgasföretag där samma person(er) direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, LNG eller lagring och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas.

21. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion, överföring, distribution, leverans eller lagring av naturgas samt en annan verksamhet utan anknytning till gas.

22. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning (1) och/eller intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller ett företag som tillhör samma aktieägare.

23. *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från systemet.

24. *kund*: grossist eller slutförbrukare av naturgas samt naturgasföretag som köper naturgas.

25. *hushållskund*: kund som köper naturgas för sin egen hushållsförbrukning.

26. *icke-hushållskund*: kund som köper naturgas som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.

27. *slutförbrukare*: kund som köper naturgas för eget bruk.

28. *berättigad kund*: kund som fritt kan välja gashandlare i den mening som avses i artikel 37.

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades det till artikel 54.3 g.

(1) EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

29. *grossist*: varje fysisk eller juridisk person, med undantag för en systemansvarig för överförings- och distributionssystemet, som köper naturgas i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.

30. *långtidsplanering*: naturgasföretags planering av leverans- och transportkapacitet på lång sikt för att kunna tillmötesgå efterfrågan på naturgas i systemet, diversifiera källorna och säkra leveranserna till kunderna.

31. *framväxande marknad*: en medlemsstat i vilken den första kommersiella leveransen enligt det första långsiktiga avtalet för naturgasleveranser genomfördes för kortare tid än tio år sedan.

32. *tillförlitlighet*: både försörjningstrygghet i fråga om naturgas och teknisk säkerhet.

33. *ny infrastruktur*: en infrastruktur som inte färdigställts senast den 4 augusti 2003.

34. *avtal om leverans av gas*: ett avtal om leverans av naturgas, men som inte inbegriper ett gasderivat.

35. *gasderivat*: ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument [1], och som avser naturgas.

36. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom

    a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,

    b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och skyddet av kunderna

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att naturgasföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar naturgasmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom gassektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, leveransernas regelbundenhet, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa åligganden ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att naturgasföretag i gemenskapen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet och energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål och mål för energi från förnybara energikällor som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn ska tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare och de ska särskilt se till att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot avstängning av dessa kunder från leverans av gas i kritiska situationer. Medlemsstaterna ska se till att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden som är anslutna till gassystemet. Medlemsstaterna får utse en sistahandsleverantör för kunder anslutna till gasnätet. De ska säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, särskilt i form av transparenta avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna ska säkerställa att berättigade kunder i praktiken lätt kan byta till en ny gashandlare. Åtminstone när det gäller hushållskunder ska dessa åtgärder omfatta dem som anges i bilaga I.

4. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att utfärda nationella energihandlingsplaner, föreskriva om sociala förmåner för att utsatta kunder ska få den energiförsörjning de behöver eller stödja energieffektivitetsförbättringar för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 37 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med punkt 11 i denna artikel. Kommissionen ska dock inte underrättas om åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

5. Medlemsstaterna ska se till att alla kunder som är anslutna till gasnätet har rätt att få sin gasförsörjning tillhandahållen av en gashandlare, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat gashandlaren är registrerad i, så länge gashandlaren följer gällande handels- och balansregler och försörjningen tryggas. Därför ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte innebär något hinder för leveransföretag som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

[1] EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa

a) att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta gashandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och

b) att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter.

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i första stycket a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning, miljöskydd, däribland även metoder för att bekämpa klimatförändringar, samt försörjningstrygghet. Dessa åtgärder kan särskilt omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkningskapacitet.

8. För att främja energieffektiviteten ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att naturgasföretagen optimerar gasförbrukningen, till exempel genom att tillhandahålla energiförvaltning, utveckla innovativa former för prissättning eller införa system med smarta mätare eller intelligenta nät, om det är lämpligt.

9. Medlemsstaterna ska se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, gällande lagstiftning och tvistlösningsmöjligheter i händelse av en tvist. Dessa kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

Medlemsstaterna ska se till att det finns en oberoende mekanism, till exempel i form av en energiombudsman eller ett konsumentorgan, för att säkerställa effektiv behandling av klagomål och tvistlösning utanför domstol.

10. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artikel 4 i fråga om distribution i den utsträckning som tillämpningen av dessa rättsligt eller i praktiken skulle hindra naturgasföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset, och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

11. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om åtgärderna kräver undantag från direktivet eller ej.

12. Kommissionen ska, efter samråd med berörda intressenter, däribland medlemsstaterna, de nationella tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och naturgasföretag, fastställa en klar och kortfattad kontrollista för energianvändare, med praktiska upplysningar om energianvändarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska se till att gashandlarna eller de systemansvariga för distributionssystemet i samarbete med tillsynsmyndigheten vidtar nödvändiga åtgärder för att alla deras konsumenter ska få ett exemplar av kontrollistan för energianvändare och se till att den finns tillgänglig för allmänheten.

Artikel 4

Tillståndsförfarande

1. När det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av naturgasanläggningar, ska medlemsstaterna eller den behöriga myndighet som de utser bevilja tillstånd att anlägga och/eller driva sådana anläggningar, rörledningar och tillhörande utrustning inom sitt territorium i enlighet med punkterna 2–4. Medlemsstaterna eller av dem utsedd behörig myndighet får också, på samma villkor, bevilja tillstånd att leverera naturgas och bevilja tillstånd för grossister.

2. Om medlemsstaterna har ett tillståndssystem ska de fastställa objektiva och icke-diskriminerande kriterier, som ska uppfyllas av företag som ansöker om tillstånd för att anlägga och/eller driva naturgasanläggningar eller som ansöker om tillstånd att leverera naturgas. De icke-diskriminerande kriterierna och förfarandena för att bevilja tillstånd ska offentliggöras. Medlemsstaterna ska se till att tillståndsförfaranden för anläggningar, rörledningar och tillhörande utrustning vid behov beaktar projektets betydelse för den inre naturgasmarknaden.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att skälen för avslag på ansökan om tillstånd är objektiva och icke-diskriminerande och att de meddelas den sökande. Skälen för sådana avslag ska meddelas kommissionen för kännedom. Medlemsstaterna ska införa ett förfarande som ger den sökande möjlighet att överklaga ett avslag.

4. För att kunna utveckla områden som nyligen har börjat bli försörjda, och för effektiv drift i allmänhet och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 38, får medlemsstaterna avslå en ansökan om ytterligare tillstånd att anlägga och driva rörledningssystem för distribution inom något visst område efter det att sådana ledningssystem har byggts eller föreslagits bli byggda inom detta område och om befintlig eller föreslagen kapacitet inte är mättad.

Artikel 5

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna ska se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift till de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1. Denna övervakning ska i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera gashandlares sida. De behöriga myndigheterna ska senast den 31 juli varje år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats ska anges; rapporten ska därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 6

Regional solidaritet

1. För att säkerställa försörjningstryggheten på den inre marknaden för naturgas ska medlemsstaterna samarbeta i syfte att främja regional och bilateral solidaritet.

2. Detta samarbete ska omfatta situationer som leder till eller som på kort sikt troligen kommer att leda till allvarliga avbrott i leveranserna som påverkar en medlemsstat. Den ska innefatta

a) samordning av de nationella åtgärder för krissituationer som nämns i artikel 8 i rådets direktiv 2004/67/EG av den 26 april 2004 om åtgärder för att säkerställa en tryggad naturgasförsörjning [1],

b) identifiering och, vid behov, utveckling eller uppgradering av sammanlänkningar av el- och naturgasnät,

c) villkor och praktiska metoder för ömsesidigt stöd.

3. Kommissionen och de övriga medlemsstaterna ska hållas informerade om sådant samarbete.

4. Kommissionen får anta riktlinjer för regionalt samarbete i en solidarisk anda. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 7

Främjande av regionalt samarbete

1. Medlemsstaterna liksom tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra i syfte att integrera sina inhemska marknader på en eller flera regionala nivåer, som ett första steg mot skapandet av en helt liberaliserad inre marknad. I synnerhet ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna främja och underlätta regionalt samarbete mellan de systemansvariga för överföringssystemen, bland annat i gränsöverskridande frågor, för att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för naturgas, verka för att lagar, föreskrifter och tekniska ramar är konsekventa och underlätta integrationen av de isolerade system som bildar så kallade gasöar, som fortfarande existerar i gemenskapen. Det geografiska område som omfattas av detta regionala samarbete ska omfatta samarbete inom geografiska områden i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EG) nr 715/2009. Detta samarbete får omfatta andra geografiska områden.

2. Byrån ska samarbeta med de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för överföringssystem för att säkerställa att de olika regionernas regelverk är förenliga med målet att skapa en konkurrensutsatt inre marknad för naturgas. Om byrån anser att det krävs bindande regler för ett sådant samarbete ska den utfärda lämpliga rekommendationer.

3. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att de systemansvariga för överföringssystemen har ett eller flera integrerade system på regional nivå som omfattar två eller flera medlemsstater för kapacitetstilldelning och för kontroll av säkerheten för nätet.

4. Om vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen deltar i ett samriskföretag som bildats i syfte att genomföra samarbetet, ska samriskföretaget upprätta och genomföra en övervakningsplan med åtgärder som ska vidtas för att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteende. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla målet att utesluta diskriminering och beteende som motverkar konkurrens. Planen ska underställas byråns godkännande. De övervakningsansvariga hos de vertikalt integrerade systemansvariga för överföringssystemen ska oberoende av andra kontrollera att planen följs.

Artikel 8

Tekniska regler

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av LNG-anläggningar, lagringsanläggningar, andra överförings- eller distributionssystem och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler ska säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Byrån får vid behov utfärda lämpliga rekommendationer för att dessa regler ska bli förenliga med varandra. Dessa regler ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster [2].

[1] EUT L 127, 29.4.2004, s. 92.

[2] EGT L 204, 21.7.1998, s. 37.

KAPITEL III

ÖVERFÖRING, LAGRING OCH LNG

Artikel 9

Åtskillnad av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Medlemsstaterna ska se till att följande gäller från och med den 3 mars 2012.

a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.

b) Samma person(er) får inte

i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem, eller

ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

c) Samma person(er) får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

d) Samma person får inte vara ledamot i styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.

2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta

a) rätten att rösta,

b) befogenheten att utse ledamöter till styrelsen, tillsynsorganet eller organ som juridiskt företräder företaget, eller

c) rätten att inneha ägarmajoriteten.

3. I punkt 1 b ska begreppet ”företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet” omfatta det som avses med detta begrepp i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ([1]), och termerna ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” omfatta ”systemansvarig för överföringssystem” och ”överföringssystem” i den mening som avses i det direktivet.

4. Medlemsstaterna får bevilja undantag från punkt 1 b och c till och med den 3 mars 2013, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystemet inte ingår i ett vertikalt integrerat företag.

5. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget såvida det inte har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 14 eller som en oberoende systemansvarig för överföring i enlighet med kapitel IV.

6. Vid tillämpningen av denna artikel ska, om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ, två separata offentliga organ som utövar kontroll över, å ena sidan, en systemansvarig för överföringssystemet eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antigen produktions- eller leveransverksamhet, inte anses vara samma person eller samma personer.

7. Medlemsstaterna ska se till att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 16, och som innehas av en systemansvarig för överföringssystemet som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystemet överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.

I sådant fall ska den berörda medlemsstaten antingen

a) utse en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 14, eller

b) följa bestämmelserna i kapitel IV.

9. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhör ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer att den systemansvarige för överföringssystemet faktiskt är mer oberoende än vad som föreskrivs i bestämmelserna i kapitel IV, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.

([1]) Se sidan 55 i detta nummer av EUT.

10. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 9 i denna artikel, ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 10.4, 10.5 och 10. 6 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009, enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än bestämmelserna i kapitel IV.

11. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte i något fall hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.

12. Företag som bedriver någon av funktionerna produktions- eller leveransverksamhet får inte under några omständigheter kunna direkt eller indirekt ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot systemansvariga för överföringssystem med åtskild ägare i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Artikel 10

Utseende och certifiering av systemansvariga för överföringssystem (TSO)

1. Innan ett företag godkänns och utses till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras enligt förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i den här artikeln och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Ett företag som äger ett överföringssystem och som av den nationella tillsynsmyndigheten, till följd av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 9, ska av medlemsstaterna godkännas och utses till systemansvarig för överföringssystemet. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystemet ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Systemansvariga för överföringssystemet ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 9.

4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemet fortlöpande uppfyller kraven i artikel 9. För att säkerställa att kraven uppfylls ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.

b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring när det gäller rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystemet kan leda till överträdelse av artikel 9, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett.

c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.

5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader från den dag då denne inkom med anmälan eller kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som avses i punkt 6 har fullföljts.

6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet till kommissionen, och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009.

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen har rätt att från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet begära sådan information som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

8. Tillsynsmyndigheten och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 11

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer, ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystem.

2. Den systemansvariga för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystemet inom fyra månader efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om det inte visas

a) att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och

b) för tillsynsmyndigheten eller annan behörig myndighet som utsetts av medlemsstaten, att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i medlemsstaten och gemenskapen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig utsedd myndighet ta hänsyn till

i) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör trygg energiförsörjning,

ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter med avseende på dessa tredjeländer, enligt avtal som ingåtts med tredjeländerna i den mån avtalen överensstämmer med gemenskapslagstiftningen, och

iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utsedda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 9, och

b) ett beviljande av certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader efter det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till den nationella tillsynsmyndigheten eller, om begäran kommit från den utsedda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande kan den begära in synpunkter från byrån, berörd medlemsstat och berörda parter. I ett sådant fall ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från tredjeländer kommer att äventyra en trygg energiförsörjning till gemenskapen, ska den beakta

a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och

b) gemenskapens rättigheter och skyldigheter med avseende på det eller de tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som gemenskapen är part i och som rör en trygg energiförsörjning.

8. Den nationella tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader efter utgången av den period som avses i punkt 6. När den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar en trygg energiförsörjning i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för att bedöma punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att den nationella tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga myndighetens bedömning. Den tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra, tillsammans med beslutet, skälen för detta beslut.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att, i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen, utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör allmän säkerhet.

10. Kommissionen kan anta riktlinjer där detaljer anges för förfarandet vid tillämpningen av denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

11. Denna artikel, med undantag av punkt 3 a, ska också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 49.

Artikel 12

Utseende av systemansvariga för lagringssystem och LNG anläggningar

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de naturgasföretag som äger lagringssystem eller LNG-anläggningar att utse en eller flera systemansvariga för lagringssystem och LNG-anläggningar.

Artikel 13

Uppgifter som åligger de systemansvariga för överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar

1. Den som är systemansvarig för överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar

a) ska på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överförings-, lagrings- och/eller LNG-anläggningar för att säkra en öppen marknad, samt säkerställa tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster,

b) får inte diskriminera systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag,

c) ska förse övriga systemansvariga för överförings-, lagrings- och/eller distributionssystem och/eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas kan ske på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet,

d) ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektivt tillträde till systemet.

2. Varje systemansvarig för överföringssystem ska bygga upp en tillräcklig gränsöverskridande kapacitet för att integrera en europeisk överföringsinfrastruktur för att tillgodose alla ekonomiskt rimliga och tekniskt genomförbara kapacitetsbehov och ta hänsyn till en tryggad gasförsörjning.

3. De regler om balans av gasöverföringssystemet som fastställs av de systemansvariga för överföringssystemen ska vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande, vilket även ska gälla för reglerna om de avgifter som tas ut av systemanvändarna för utnyttjande av de systemansvarigas nät för obalanser i energitillförseln. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 41.6 och ska offentliggöras.

4. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna får begära att den systemansvarige för överföringssystemet uppfyller vissa miniminormer i fråga om underhåll och utbyggnad av överföringssystemet, inbegripet sammanlänkningskapaciteten.

5. Systemansvariga för överföringssystem ska anskaffa den energi de behöver för att kunna utföra sin verksamhet på ett transparent, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Artikel 14

Oberoende systemansvariga (ISO)

1. Om överföringssystemet tillhör ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 9.1 och utse en oberoende systemansvarig (ISO) på förslag av överföringssystemets ägare (TSOW). En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.

2. Medlemsstaten får endast godkänna och utse en oberoende systemansvarig om följande villkor är uppfyllda:

a) Den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 9.1 b, c och d.

b) Den sökande har visat att den förfogar över nödvändiga ekonomiska, tekniska, fysiska och mänskliga resurser för att utföra sina uppgifter enligt artikel 13.

c) Den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan, som övervakas av tillsynsmyndigheten.

d) Överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med det sökande företaget och övriga relevanta enheter.

e) Den sökande har visat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EG) nr 715/2009, inbegripet samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.

3. Företag som av tillsynsmyndigheten intygas uppfylla villkoren i artikel 11 och i punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, inbegripet inkasseringen av tillträdes- och kapacitetsavgifter, och för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, samt för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (inbegripet tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta kapitel. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.

5. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:

a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.

b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som godkänts av tillsynsmyndigheten, eller medge att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och andra berörda parter.

c) Stå för skadeståndsansvar i anslutning till nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges uppgifter.

d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av en utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren, i enlighet med led b, har medgett att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.

6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska i nära samverkan med tillsynsmyndigheten ges alla relevanta befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 15

Åtskillnad av ägare till överföringssystem (TSOW) och systemansvariga för lagringssystem

1. Om en oberoende systemansvarig har utsetts ska ägare till överföringssystem och systemansvariga för lagringssystem som ingår i vertikalt integrerade företag vara oberoende av annan verksamhet som inte rör överföring, distribution och lagring, åtminstone när det gäller juridisk form, organisation och beslutsfattande.

Denna artikel ska endast gälla lagringsanläggningar som är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändiga för ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna i enlighet med artikel 33.

2. För att säkerställa att den ägare till överföringssystem och den systemansvarige för lagringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:

a) De personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion eller leverans av naturgas.

b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen av ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

c) Den systemansvarige för lagringssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade naturgasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för drift, underhåll och utveckling av lagringsanläggningar. Detta ska inte hindra förekomsten av lämpliga samordningssystem för att säkerställa ett skydd för moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 41.6, i ett dotterbolag. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för lagringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivå. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av lagringsanläggningar, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

d) Ägaren till överföringssystemet och den systemansvarige för lagringssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits.

3. Kommissionen får utfärda riktlinjer för att säkerställa att överföringssystemets ägare och den systemansvarige för lagringssystemet i alla avseenden uppfyller punkt 2 i denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 16

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för överföringssystem (TSO) och ägare till överföringssystem (TSOW)

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter, ska varje systemansvarig för och ägare till överförings- och lagringssystem och/eller LNG-anläggningar behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt, och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. Den ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget såvida inte detta är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare, inklusive i fall av en systemansvarig med kombinerat ansvar, den systemansvarige för distributionssystemet, och övriga delar av företaget inte heller har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner eller IT-funktioner.

2. Systemansvariga för överförings- och lagringssystem och/eller LNG-anläggningar får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av naturgas, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

KAPITEL IV

OBEROENDE SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRING (ITO)

Artikel 17

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska vara utrustad med alla de mänskliga, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva gasöverföringsverksamhet, särskilt följande:

a) Tillgångar som är nödvändiga för gasöverföringsverksamheten, bl.a. överföringssystemet, ska ägas av den oberoende systemansvarige för överföring.

b) Personal som är nödvändig för gasöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den oberoende systemansvarige för överföring.

c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjuden. Detta ska dock inte hindra den oberoende systemansvarige för överföring från att tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att

   i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar systemanvändarna, att de är tillgängliga för samtliga systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrensen avseende produktion eller leverans, och

   ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.

d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 20, ska tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar göras tillgängliga för den oberoende systemansvarige för överföring i god tid av det vertikalt integrerade företaget efter en vederbörlig begäran från den oberoende systemansvarige för överföring.

2. Gasöverföringsverksamheten ska åtminstone omfatta följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 13:

a) Företräda den oberoende systemansvarige för överföring och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.

b) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas ("Entso för gas").

c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde på ett ickediskriminerande sätt mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.

d) Uppbära alla avgifter som härrör från överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, balansavgifter för stödtjänster, t.ex. gasbehandling, inköp av tjänster (balanskostnader, kompensation för energiförluster).

e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.

f) Planera investeringar för att se till att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera säkra leveranser.

g) Inrätta lämpliga samriskföretag, bl.a. med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, gasbörser och andra relevanta aktörer, för att söka nå målen att vidareutveckla regionala marknader eller underlätta liberaliseringen.

h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster, redovisnings- och IT-tjänster.

3. Oberoende systemansvariga för överföring ska organisera sig i en juridisk form enligt artikel 1 i rådets direktiv 68/151/EEG [1].

4. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte i företagsprofil, kommunikationer, firmamärke och lokaler skapa förvirring i fråga om den separata identiteten av det vertikalt integrerade företaget eller någon del därav.

5. Den oberoende systemansvarige för överföring får inte dela IT-system eller IT-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa entreprenörer för IT-system eller IT-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.

6. De oberoende systemansvariga för överförings räkenskaper ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget, eller någon del av detta.

Artikel 18

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 20 ska den oberoende systemansvarige för överföring ha

[1] Rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, 14.3.1968, s. 8).

a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, när det gäller de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla nätet,

b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska alltid agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt samt för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringssystem.

3. Det vertikalt integrerade företagets dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt inneha aktier i den oberoende systemansvarige för överföring. Den oberoende systemansvarige för överföring får varken direkt eller indirekt äga aktier i något av det vertikalt integrerade företagets dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.

4. Den oberoende systemansvarige för överförings övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa ett effektivt oberoende för den oberoende systemansvarige för överföring i enlighet med detta kapitel. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den oberoende systemansvarige för överförings konkurrensbeteende i förhållande till den oberoende systemansvarige för överförings dagliga verksamhet och nätförvaltning, eller i förhållande till den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

5. När oberoende systemansvariga för överföringssystem fullgör sina uppgifter enligt artiklarna 13 och 17.2 i detta direktiv och följer artiklarna 13.1, 14.1 a, 16.2, 16.3, 16.5, 18.6 och 21.1 i förordning (EG) nr 715/2009 får de inte diskriminera olika personer eller enheter och får inte inskränka, snedvrida eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.

6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för överföring, bl.a. lån från den oberoende systemansvarige för överföring till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den oberoende systemansvarige för överföring ska noggrant notera sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra dem tillgängliga för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

7. Den oberoende systemansvarige för överföring ska förelägga för tillsynsmyndighetens godkännande alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget.

8. Den oberoende systemansvarige för överföring ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser som avses i artikel 17.1 d och som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.

9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvårar för eller förhindrar den oberoende systemansvarige för överföring att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel och får inte kräva att den oberoende systemansvarige för överföring ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.

10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten att det uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utses till oberoende systemansvarig för överföring av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet i antingen artikel 10 i detta direktiv och i artikel 3 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i artikel 11 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 19

Oberoende för den oberoende systemansvarige för överförings personal och företagsledning

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, bl.a. löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska fattas av den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan, som utsetts i enlighet med artikel 20.

2. Identiteten hos och de villkor som reglerar tjänsteperioden, dess varaktighet och uppsägningen för personer som utsetts av tillsynsorganet för utnämning eller förlängning såsom personer med ansvar för verkställande ledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ samt skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänsteperiod ska meddelas tillsynsmyndigheten. Dessa villkor och beslut som avses punkt 1 ska endast vara bindande om tillsynsmyndigheten inom en treveckorsperiod efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.

Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1

a) om den hyser tvivel på det yrkesmässiga oberoendet hos en utsedd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något administrativt organ, eller

b) om den, vid ett förtida avbrytande av tjänsteperioden, hyser tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avbrytande.

3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse och inget yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsaktieägare än den oberoende systemansvarige för överföring får utövas under en treårsperiod före utnämningen av personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ, vilka omfattas av denna punkt.

4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte yrkesmässigt ha någon position eller något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget eller med dess majoritetsaktieägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt den oberoende systemansvarige för överförings anställda får inte ha något intresse eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring. Deras lön får inte bero på det vertikalt integrerade företagets verksamhet eller resultat som inte härrör från den oberoende systemansvarige för överföring.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i den oberoende systemansvarige för överförings administrativa organ ska garanteras effektiv rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avbrytande av deras tjänsteperiod.

7. Efter avslutad tjänsteperiod hos den oberoende systemansvarige för överföring får inte personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ yrkesmässigt ha någon position eller något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den oberoende systemansvarige för överföring, eller med dess majoritetsaktieägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den oberoende systemansvarige för överföring.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i det administrativa organet för den oberoende systemansvarige för överföring och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt och punkterna 4–7 ska gälla samtliga personer som tillhör den verkställande ledningen samt dem som rapporterar direkt till dessa personer i frågor som rör drift, underhåll eller utveckling av nätet.

Artikel 20

Tillsynsorgan

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på aktieägarnas tillgångar i den oberoende systemansvarige för överföring, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till aktieägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde omfattar inte sådana beslut som rör den dagliga verksamheten för den oberoende systemansvarige för överföring och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 22.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts aktieägare och, om så föreskrivs i någon medlemsstats lagstiftning, företrädare för andra intressenter såsom den oberoende systemansvarige för överförings anställda.

3. Artikel 19.2 första stycket och artikel 19.3–19.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 19.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 21

Övervakningsplan och övervakningsansvarig

1. Medlemsstaterna ska se till att den oberoende systemansvarige för överföring upprättar och genomför en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtas för att motverka diskriminerande beteende och på lämpligt sätt se till att planen följs. I övervakningsplanen ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Övervakningsplanen ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska den övervakningsansvarige oberoende övervaka att planen följs.

2. Tillsynsorganet ska utse en övervakningsansvarig som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den övervakningsansvarige endast på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet. Den övervakningsansvarige kan vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 19.2–19.8 ska tillämpas på den övervakningsansvarige.

3. Den övervakningsansvarige ska ansvara för följande åtgärder:

a) Övervaka genomförandet av övervakningsplanen.

b) Utarbeta en årsrapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra övervakningsplanen och överlämna den till tillsynsmyndigheten.

c) Rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer för övervakningsprogrammet och dess genomförande.

d) Underrätta tillsynsmyndigheten om betydande överträdelser i fråga om genomförandet av övervakningsplanen.

e) Rapportera till tillsynsmyndigheten om kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den oberoende systemansvarige för övervakning.

4. Den övervakningsansvarige ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen eller om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller den oberoende systemansvarige för överförings behöriga administrativa organ överlämnar dem till tillsynsorganet.

5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utsedda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar, som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts i nätet inom de följande tre åren, ska den övervakningsansvarige rapportera detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 22.

6. De villkor som reglerar den övervakningsansvariges uppdrag eller anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den övervakningsansvariges oberoende, bland annat genom att förse den övervakningsansvarige med de resurser som krävs för uppdragets fullgörande. Under uppdragsperioden får den övervakningsansvarige inte ha något annat yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse, direkt eller indirekt, i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsaktieägare.

7. Den övervakningsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till tillsynsmyndigheten och ska ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligt eller skriftligt, till den oberoende systemansvarige för överförings tillsynsorgan.

8. Den övervakningsansvarige får delta i alla möten i den oberoende systemansvarige för överförings företagsledning eller administrativa organ, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den övervakningsansvarige ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:

a) Villkor för tillträde till nätet enligt vad som föreskrivs i förordning (EG) nr 715/2009, särskilt vad avser tariffer, tjänster för tillträde för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering, transparens, balans och sekundärmarknader.

b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringsnätet, bl.a. investeringar i nya transportförbindelser, i expanderad kapacitet och i optimering av befintlig kapacitet.

c) Inköp eller försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.

9. Den övervakningsansvarige ska övervaka att den oberoende systemansvarige för överföring följer artikel 16.

10. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till den oberoende systemansvarige för överförings kontor och till all information som är nödvändig för att fullgöra sin uppgift.

11. Efter tillsynsmyndighetens godkännande får tillsynsorganet säga upp den övervakningsansvarige. Tillsynsorganet ska på anmodan av tillsynsmyndigheten säga upp den övervakningsansvarige på grund av bristande oberoende eller yrkesmässig kapacitet.

12. Den övervakningsansvarige ska ha tillgång till den oberoende systemansvarige för överförings kontor utan anmälan i förväg.

Artikel 22

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska varje år till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan efter att ha samrått med alla berörda intressenter. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och säkra leveranser.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,

b) innehålla alla investeringar som redan beslutats och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren, och

c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas, ska den oberoende systemansvarige för överföring göra rimliga antaganden om utvecklingen av produktionen, leveranserna, förbrukningen och utbytet med andra länder med beaktande av investeringsplanerna för regionala och gemenskapstäckande nät, samt investeringsplaner för lagring och anläggningar för återförgasning av LNG.

4. Tillsynsmyndigheten ska ha öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer eller företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka om den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställts under samrådsprocessen och om den överensstämmer med den icke-bindande gemenskapsomfattande tioåriga investeringsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 715/2009 (”gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan”). Om det uppstår några

tvivel om överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen, ska tillsynsmyndigheten samråda med byrån. Tillsynsmyndigheten kan kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennes kontroll, inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs om den fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer investeringen.

b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.

c) Förpliktiga den oberoende systemansvarige för överföring att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt första stycket b får den kräva att den oberoende systemansvarige för överföring godtar något eller några av följande alternativ, nämligen

a) finansiering av tredje part,

b) konstruktion av tredje part,

c) egen utbyggnad av den nya tillgången i fråga,

d) egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den systemansvarige för överföringssystemet ska lämna investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ska koppla nya tillgångar till överföringsnätet och ska allmänt på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 första stycket ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Artikel 23

Beslutsbefogenhet avseende koppling av lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och industrikunder till överföringssystemet

1. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden och tariffer för icke-diskriminerande inkoppling av lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och kunder inom industrin till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska underställas de nationella tillsynsmyndigheternas godkännande.

2. Den oberoende systemansvarige för överföring ska inte ha rätt att vägra inkoppling av nya lagringsanläggningar, anläggningar för återförgasning av LNG och industrikunder på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet eller tillkommande kostnader som uppstår vid nödvändig kapacitetsökning. Den oberoende systemansvarige för överföring ska säkerställa att den nya förbindelsen har tillräcklig inmatnings- och uttagskapacitet.

KAPITEL V

DISTRIBUTION OCH LEVERANS

Artikel 24

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna ska, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de företag som äger eller ansvarar för distributionssystem att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet, och de ska se till att de systemansvariga handlar i överensstämmelse med artiklarna 25, 26 och 27.

Artikel 25

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystemet

1. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på distribution av gas, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla ett säkert, tillförlitligt och effektivt system inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och främjandet av energieffektivitet.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får inte i något fall diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska förse övriga systemansvariga för ett distributions-, överförings- eller lagringssystem eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas sker på ett sätt som är förenligt med en säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.

4. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska förse systemanvändare med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet.

5. När de systemansvariga för distributionssystem ansvarar för balans av gasdistributionssystemet ska de av dem fastställda reglerna härför, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster ska fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 41.6 och ska offentliggöras.

Artikel 26

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:

a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade naturgasföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av naturgas.

b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade naturgasföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, inbegripet mänskliga, tekniska, ekonomiska och fysiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 41.6, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till det kontrolleras att planen följs. I övervakningsplanen ska anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs (nedan kallad *den övervakningsansvarige*) ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 39.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.

3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna se till att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrida konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.

4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade naturgasföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder.

Artikel 27

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystemet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska varje systemansvarig för distributionssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och ska förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av naturgas, inte missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

Artikel 28

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter klassificerar som ett slutet distributionssystem ett system som distribuerar gas inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, levererar gas till hushållskunder, såvida

a) driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna är integrerad av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller

b) systemet distribuerar gas huvudsakligen till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av eller den driftsansvarige för systemet.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att de nationella tillsynsmyndigheterna undantar den driftsansvarige för ett slutet distributionssystem från kravet enligt artikel 32.1 att tarifferna eller de metoder som använts för att beräkna dem måste godkännas innan de träder i kraft i enlighet med artikel 41.

3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet, ses över och godkännas i enlighet med artikel 41.

4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får gas levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 29

Kombinerat systemansvar

Artikel 26.1 ska inte hindra verksamheten för en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings-, LNG-, lagrings- och distributionssystemen, under förutsättning att denne systemansvarige följer artikel 9.1, eller artiklarna 14 och 15, eller kapitel IV, eller omfattas av artikel 49.6.

KAPITEL VI

SÄRREDOVISNING OCH TRANSPARENS I BOKFÖRINGEN

Artikel 30

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1och de tvistlösningsmyndigheter som avses i artikel 34.3, ska i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till naturgasföretagens bokföring i enlighet med artikel 31.

2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 39.1 och tvistlösningsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 31

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att naturgasföretagens bokföring utförs i enlighet med punkterna 2–5. De naturgasföretag som kan beviljas undantag från denna bestämmelse i enlighet med artikel 49.2 och 49.4 ska åtminstone genomföra sin interna bokföring i enlighet med denna artikel.

2. Naturgasföretag ska, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (1).

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av denna tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Naturgasföretag ska i sin interna bokföring särredovisa verksamhetsgrenarna överföring, distribution, LNG och lagring så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra gasverksamheter utan samband med överföring, distribution, LNG och lagring. Fram till den 1 juli 2007 ska de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings- eller distributionsnäten ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför gassektorn. Den interna bokföringen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

(*) Titeln till direktiv 78/660/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades det till artikel 54.3 g.

(1) EGT L 222, 14.8.1978, s. 11.

5. Företagen ska i sin interna bokföring ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder, utgifter och inkomster samt för avskrivningar som de följer vid upprättandet av den separata bokföring som anges i punkt 3, utan att det påverkar tillämpningen av nationellt tillämpliga bestämmelser om bokföring. Dessa interna regler får ändras endast i undantagsfall. Sådana ändringar ska anges och vara vederbörligen motiverade.

6. Årsredovisningen ska i noter ange alla transaktioner av en viss storlek som har genomförts med anknutna företag.

KAPITEL VII

ORGANISATION AV TILLTRÄDE TILL SYSTEMET

Artikel 32

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder, inbegripet gashandelsföretag, och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, godkänns av en i artikel 39.1 avsedd tillsynsmyndighet innan de träder i kraft i enlighet med artikel 41 samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Systemansvariga för överföringssystem ska, om det behövs för att kunna utföra arbetsuppgifter bl.a. avseende gränsöverskridande överföring, ha tillträde till nät som tillhör andra systemansvariga för överföringssystem.

3. Bestämmelserna i detta direktiv ska inte hindra att långsiktiga avtal ingås i den mån de överensstämmer med gemenskapens konkurrensregler.

Artikel 33

Tillträde till lagring

1. Vad gäller organiseringen av tillträdet till lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning samt stödtjänster får medlemsstaterna, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillträde till systemet för leverans till kunderna, välja att organisera detta tillträde i enlighet med något eller båda av de förfaranden som anges i punkterna 3 och 4. Förfarandena ska användas i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska fastställa och offentliggöra kriterier enligt vilka det kan fastställas vilka regler för tillträde som ska tillämpas för lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning. De ska offentliggöra eller ålägga systemansvariga för lagringsanläggningar och överföringssystem att offentliggöra, vilka lagringsanläggningar eller delar av sådana anläggningar respektive vilken lagring av gas i rörledning som tillhandahålls i enlighet med de olika förfaranden som avses i punkterna 3 och 4.

Den skyldighet som avses i andra stycket första meningen ska inte påverka medlemsstaternas valmöjlighet i enlighet med första stycket.

2. Bestämmelserna i punkt 1 gäller inte stödtjänster och tillfällig lagring som rör LNG anläggningar och som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

3. Vid förhandlat tillträde ska medlemsstaterna eller, om medlemsstaterna föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna vidta nödvändiga åtgärder för att naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, ska kunna förhandla om tillträde till lagringsanläggningar och lagring av gas i rörledning, om detta är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillträde till systemet samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. Parterna ska vara skyldiga att i god anda förhandla om tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

Avtalen om tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster ska förhandlas fram med den berörda systemansvarige för lagringssystemet eller med de berörda naturgasföretagen. Tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna ska kräva att de systemansvariga för lagringssystemet och naturgasföretagen senast den 1 januari 2005 och därefter årligen offentliggör sina viktigaste kommersiella villkor för utnyttjandet av lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster.

Vid utarbetandet av dessa villkor ska de systemansvariga för lagringssystemet och naturgasföretagen samråda med systemanvändarna.

4. Vid reglerat tillträde ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att ge naturgasföretag och berättigade kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, rätt till tillträde till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster på grundval av offentliggjorda tariffer och/eller andra villkor och skyldigheter, när tillträde till lagring och lagring av gas i rörledning är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att tillhandahålla ett effektivt tillträde till systemet, samt för organiseringen av tillträdet till andra stödtjänster. I samband med utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande ska tillsynsmyndigheterna, om medlemsstaterna föreskrivit detta, eller medlemsstaterna samråda med systemanvändarna. Denna rätt till tillträde för berättigade kunder kan ges genom att de får möjlighet att ingå leveransavtal med andra konkurrerande naturgasföretag än systemets ägare och/eller den systemansvarige eller ett anknutet företag.

Artikel 34

Tillträde till tidigare led i rörledningsnätet

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att naturgasföretag och berättigade kunder, oavsett var de befinner sig, i enlighet med denna artikel kan få tillträde till tidigare led i rörledningsnätet, inbegripet anläggningar som ger teknisk service som sammanhänger med sådant tillträde, förutom de delar av sådana nät och anläggningar som används för lokal produktion på den plats på fältet där gasen produceras. Åtgärderna ska anmälas till kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 54.

2. Tillträde i enlighet med punkt 1 ska medges på det sätt som medlemsstaterna har bestämt i överensstämmelse med relevanta rättsliga instrument. Medlemsstaterna ska ha som mål att tillträdet ska vara rättvist och öppet, att en konkurrensutsatt naturgasmarknad uppnås och att varje missbruk av dominerande ställning undviks, varvid säkerhet och regelbundenhet i leveranserna, kapacitet som är eller rimligtvis kan bli tillgänglig samt miljöskydd ska beaktas. Följande får beaktas:

a) Behovet av att vägra tillträde där inkompatibiliteten mellan tekniska specifikationer inte på ett rimligt sätt kan övervinnas.

b) Behovet av att undvika svårigheter som inte på ett rimligt sätt kan övervinnas och som kan inverka menligt på en effektiv, befintlig och framtida kolväteproduktion, inbegripet den vid fält med svag ekonomisk lönsamhet.

c) Behovet av att ta hänsyn till vederbörligen motiverade rimliga behov av transport och bearbetning av gas, som ägaren till eller den ansvarige för de tidigare leden i rörledningsnätet har framfört, och till intressena hos alla andra användare av tidigare led i rörledningsnätet eller relevanta bearbetnings- eller hanteringsanläggningar som kan påverkas.

d) Behovet av att tillämpa nationella lagar och administrativa förfaranden i överensstämmelse med gemenskapsrätten för beviljande av tillstånd till produktion eller utbyggnad i tidigare led.

3. Medlemsstaterna ska se till att tvistlösningsförfaranden inrättas, däribland en myndighet som är oberoende av parterna och har tillgång till all relevant information, så att tvister som rör tillträde till tidigare led i rörledningsnätet kan lösas snabbt, med beaktande av kriterierna i punkt 2 och det antal parter som kan bli inblandade när det gäller att förhandla om tillträde till sådana nät.

4. Vid gränsöverskridande tvister ska de tvistlösningsförfaranden tillämpas som gäller i den medlemsstat som har jurisdiktion över de tidigare leden i rörledningsnätet till vilka tillträde vägras. Vid gränsöverskridande tvister där flera medlemsstater täcker det berörda systemet ska de berörda medlemsstaterna samråda med varandra i syfte att säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv tillämpas konsekvent.

Artikel 35

Vägrat tillträde

1. Naturgasföretag får vägra tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet, eller om tillträde till systemet skulle hindra dem från att tillhandahålla sådana allmännyttiga tjänster som de åläggs i enlighet med artikel 3.2, eller på grundval av allvarliga ekonomiska och finansiella problem med take-or-pay-avtal som har att göra med kriterierna och förfarandena i artikel 48 och det alternativ som valts av medlemsstaterna i enlighet med artikel 48.1. Vederbörligen motiverade skäl ska ges för en sådan vägran.

2. Medlemsstaterna får vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att det naturgasföretag som vägrar tillträde till systemet på grund av bristande kapacitet eller otillräcklig anslutning genomför nödvändiga förbättringar så långt detta är ekonomiskt försvarbart, eller när en potentiell kund är villig att betala för det. När medlemsstaterna tillämpar artikel 4.4 ska de vidta sådana åtgärder.

Artikel 36

Ny infrastruktur

1. Större nya gasinfrastrukturprojekt, dvs. sammanlänkningar, LNG- och lagringsanläggningar, får på begäran undantas, under en fastställd tid, från bestämmelserna i artiklarna 9, 32, 33, 34, 41.6, 41.8 och 41.10 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

a) Investeringen måste stärka konkurrensen vad gäller gasförsörjning och försörjningstrygghet.

b) Den risknivå som är förenad med investeringen ska vara sådan att investeringen inte skulle bli av om inte undantag beviljades.

c) Infrastrukturen måste ägas av en fysisk eller juridisk person som åtminstone vad avser juridisk form är skild från de systemansvariga inom vilkas system infrastrukturen kommer att byggas upp.

d) Avgifter ska tas ut av användare av denna infrastruktur.

e) Undantaget får inte skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för naturgas eller hindra det reglerade system till vilket infrastrukturen är kopplad från att fungera effektivt.

2. Punkt 1 ska även tillämpas på väsentliga kapacitetsökningar i befintliga infrastrukturer och förändringar av sådana infrastrukturer som möjliggör utveckling av nya källor för gasförsörjning.

3. Den tillsynsmyndighet som avses i kapitel VIII får besluta, från fall till fall, om det undantag som avses i punkterna 1 och 2.

4. Om den berörda infrastrukturen sträcker sig över mer än en medlemsstats territorium får byrån till de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter, inom två månader från den dag då en begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, lämna ett rådgivande yttrande som kan utgöra grund för deras beslut.

När samtliga berörda tillsynsmyndigheter har kommit överens beträffande begäran om undantag inom sex månader från den dag då begäran mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter ska de informera byrån om detta.

Byrån ska utföra de uppgifter som i denna artikel tilldelas de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter

a) om alla de berörda tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då begäran om undantag mottogs av den sista av dessa tillsynsmyndigheter, eller

b) på gemensam begäran av de berörda tillsynsmyndigheterna.

Alla de berörda tillsynsmyndigheterna får gemensamt begära att den period som avses i tredje stycket led a ska förlängas med högst tre månader.

5. Innan beslutet fattas ska byrån samråda med relevanta tillsynsmyndigheter och med de sökande.

6. Ett undantag får gälla hela eller delar av den nya infrastrukturens kapacitet eller av den befintliga infrastrukturens kapacitet, om denna har ökat väsentligt.

Vid beslut om undantag ska det i varje enskilt fall övervägas om villkor måste anges för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till infrastrukturen. När beslut om sådana villkor fattas ska hänsyn särskilt tas till den ytterligare kapacitet som ska byggas upp, eller förändringen av befintlig kapacitet, samt till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.

Innan ett undantag beviljas ska tillsynsmyndigheten besluta om vilka regler och system som ska gälla för förvaltning och tilldelning av kapacitet. Enligt reglerna ska alla potentiella användare av infrastrukturen erbjudas att meddela sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan tilldelningen av kapacitet i den nya infrastrukturen sker, även för eget bruk. Tillsynsmyndigheten ska kräva att reglerna för hantering av överbelastning också innebär en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden, och att användare av infrastrukturen ges rätt att handla med sin avtalade kapacitet på andrahandmarknaden. I sin bedömning av de kriterier som anges i punkt 1 a, b och e, ska tillsynsmyndigheten beakta resultaten av kapacitetstilldelningen.

Beslut om undantag, inklusive eventuella villkor enligt andra stycket i denna punkt, ska motiveras och offentliggöras i vederbörlig ordning.

7. Medlemsstaterna får, utan hinder av punkt 3, föreskriva att tillsynsmyndigheten eller byrån, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande om förfrågan om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslut. Yttrandet ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

8. Tillsynsmyndigheten ska så snart den mottagit en begäran om undantag utan dröjsmål skicka en kopia av denna till kommissionen. Beslutet ska omedelbart anmälas till kommissionen av den behöriga myndigheten tillsammans med alla relevanta upplysningar om beslutet. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, vilket gör det möjligt för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut. I synnerhet ska upplysningarna innehålla följande, nämligen

a) detaljerade skäl på grundval av vilka tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten har beviljat eller vägrat undantaget tillsammans med en hänvisning till punkt 1, inklusive den eller de relevanta led i den punkten som beslutet grundar sig på, inklusive de ekonomiska upplysningar som motiverar behovet av undantaget,

b) den analys som har gjorts av hur undantaget kommer att påverka konkurrensen och den inre naturgasmarknadens sätt att fungera,

c) skälen till tidsperioden och den andel av den berörda gasinfrastrukturens totala kapacitet för vilken undantaget gäller,

d) om undantaget gäller en sammanlänkning, resultatet av samrådet med de berörda tillsynsmyndigheterna, och

e) infrastrukturens bidrag till diversifieringen av gasförsörjningen.

9. Senast två månader efter det att anmälan har mottagits får kommissionen fatta ett beslut om att tillsynsmyndigheten ska ändra eller återkalla beslutet att bevilja ett undantag. Den tvåmånadersperioden kan förlängas med ytterligare två månader under vilka kommissionen samlar in ytterligare upplysningar. Denna ytterligare period ska börja löpa dagen efter det att fullständiga upplysningar har mottagits. Den inledande tvåmånadersperioden kan även förlängas med både kommissionens och tillsynsmyndighetens medgivande.

Om de begärda upplysningarna inte tillhandahålls inom den period som anges i begäran, ska anmälan anses vara återkallad om inte perioden, innan den löpt ut, har förlängts efter medgivande från både kommissionen och tillsynsmyndigheten, eller tillsynsmyndigheten, i ett vederbörligt motiverat meddelande, har informerat kommissionen om att den anser att anmälan är fullständig.

Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att ändra eller återkalla beslutet om undantag inom en månad och ska meddela kommissionen i enlighet därmed.

Kommersiellt känslig information ska av kommissionen behandlas konfidentiellt.

Kommissionens godkännande av ett beslut om undantag ska upphöra att gälla efter två år från antagandet om byggandet av infrastrukturen ännu inte har påbörjats, och efter fem år från antagandet om infrastrukturen inte har tagits i bruk, om inte kommissionen beslutar att eventuella förseningar beror på omfattande hinder som den person som beviljats undantag inte har kunnat påverka.

10. Kommissionen får anta riktlinjer för tillämpningen av de villkor som avses i punkt 1 och fastställa det förfarande som ska följas vid tillämpningen av punkterna 3, 6, 8 och 9. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 37

Öppnande av marknaderna och ömsesidighet

1. Medlemsstaterna ska se till att följande kunder är berättigade:

a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [1]. Medlemsstaterna ska senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.

b) Från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.

c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.

2. För att undvika bristande jämvikt när gasmarknaderna öppnas

a) får avtal om leverans med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden är berättigad i båda de berörda systemen, och

b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden anses som berättigad endast i det ena av de två systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av en av de två medlemsstaterna.

Artikel 38

Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för

a) naturgasföretag som är etablerade inom deras territorium att leverera till berättigade kunder genom en direktledning, och

b) alla berättigade kunder inom deras territorium att få leveranser via en direktledning från naturgasföretag.

2. Om det krävs tillstånd (t.ex. licens, tillåtelse, koncession, samtycke eller godkännande) för uppförande eller drift av direktledningar, ska medlemsstaterna eller den behöriga myndigheten som de utser fastställa kriterier för beviljande av tillstånd för uppförande eller drift av sådana ledningar inom sitt territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva, transparenta och icke diskriminerande.

3. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 35, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 41 har inletts.

KAPITEL VIII

NATIONELLA TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 39

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en nationell tillsynsmyndighet på nationell nivå.

[1] EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utse tillsynsmyndigheter för mindre system på ett geografiskt separat område vars konsumtion 2008 understiger 3 % av den samlade konsumtionen i den medlemsstat där området är beläget. Detta undantag ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på gemenskapsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i byrån i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EG) nr 713/2009.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I detta syfte ska medlemsstaterna se till att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas i enlighet med detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av alla andra offentliga och privata organ,

b) att dess personal och de personer som svarar för dess ledning,

i) agerar oberoende av marknadsintressen, och

ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller annat offentligt eller privat organ när de utför sina tillsynsuppgifter. Detta krav inkräktar inte i förekommande fall på ett nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdat och som inte avser tillsynsskyldigheter och tillsynsbefogenheter enligt artikel 41.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet se till

a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ och har särskilda årliga budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande och tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter, och

b) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om sådan inte finns, tillsynsmyndighetens högsta ledning utses för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång.

Med avseende på första stycket b ska medlemsstaterna se till att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse inte finns, medlemmar av högsta ledningen kan avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till fel enligt nationell lag.

Artikel 40

Tillsynsmyndigheternas allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 41, i förekommande fall i samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheterna, och utan att inkräkta på deras behörighet:

a) I nära samarbete med byrån, andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter och kommissionen främja en konkurrenskraftig, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för naturgas i gemenskapen och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och gashandlare i gemenskapen, och se till att det råder lämpliga villkor för att gasnäten fungerar effektivt och tillförlitligt med beaktande av de långsiktiga målen.

b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala marknader inom gemenskapen för att de mål som avses i led a ska kunna uppnås.

c) Undanröja restriktioner för naturgashandeln mellan medlemsstater, utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader som kan underlätta för naturgasflödet inom hela gemenskapen.

d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, pålitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i linje med de allmänna energipolitiska målsättningarna, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av gas från förnybara energikällor och distribuerad produktion.

e) Underlätta tillträde till nätet för ny produktionskapacitet, i synnerhet genom att undanröja hinder som skulle kunna förhindra tillträdet för nya marknadsaktörer och för gas från förnybara energikällor.

f) Säkerställa att systemansvariga och systemanvändare får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten och främja marknadsintegreringen.

g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att den inhemska marknaden fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och bidra till att säkerställa konsumentskyddet.

h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster på naturgasområdet, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter gashandlare är kompatibla.

Artikel 41

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande skyldigheter:

a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoderna för beräkning av dem.

b) Säkerställa att systemansvariga för och, i förekommande fall, ägare av överförings- och distributionssystem, liksom naturgasföretag, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv samt övrig tillämplig gemenskapslagstiftning, inbegripet i fråga om gränsöverskridande aspekter.

c) Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de andra berörda medlemsstaterna och med byrån.

d) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av byrån och kommissionen.

e) Lämna in en årlig rapport om sin verksamhet och om hur dess skyldigheter har fullgjorts till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, byrån och kommissionen. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.

f) Förhindra korssubventionering mellan verksamhetsgrenarna överföring, distribution, lagring, LNG och leverans.

g) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystem utarbetar och i sin årsrapport presentera en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som avses i artikel 8.3 b i förordning (EG) nr 715/2009, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.

h) Övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet, se över hur reglerna efterlevts tidigare och fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter.

i) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriserna, och säkerställa att naturgasföretagen fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.

j) Övervaka graden och effektiviteten av marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och slutförbrukarnivå, även när det gäller naturgasbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, andel kunder som byter gashandlare, andel kunder som får sina leveranser avstängda, avgifterna för och utförandet av underhållstjänster och hushållskundernas klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, och tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.

k) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, inbegripet exklusivitetsklausuler, som kan hindra större icke-hushållskunder från att samtidigt teckna avtal med mer än en gashandlare eller begränsa deras möjligheter att göra detta och, om så är lämpligt, underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.

l) Respektera avtalsfriheten, både för avtal som kan avbrytas och för långtidsavtal, förutsatt att dessa stämmer överens med gemenskapslagstiftningen och överensstämmer med gemenskapens politik.

m) Övervaka den tid som överförings- och distributionsansvariga behöver för att genomföra sammanlänkningar och reparationer.

n) Övervaka och granska villkoren för tillträde till lagring, lagring av gas i rörledningar och andra stödtjänster enligt artikel 33. Om reglerna för tillträde till lagring fastställs i enlighet med artikel 33.3 ska denna uppgift inte omfatta granskning av tariffer.

o) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att konsumentskyddsåtgärderna, inklusive åtgärderna i bilaga I, är effektiva och genomförs.

p) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 3 och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.

q) Säkerställa tillgången till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet för alternativ användning av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter enligt led h i bilaga I.

r) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem, gashandlare och kunder samt andra marknadsaktörer enligt förordning (EG) nr 715/2009.

s) Övervaka att kriterierna för att avgöra om en lagringsanläggning omfattas av artikel 33.3 eller 33.4 tillämpas korrekt.

t) Övervaka genomförandet av skyddsåtgärder enligt artikel 46.

u) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter om de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.

2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika behörighet den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som den bevarar sin självständighet, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystemen och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de fullgör de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller byrån i enlighet med detta direktiv ska inte påverka dess vederbörligen motiverade framtida användning av sina befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som åläggs av andra berörda myndigheter eller kommissionen.

3. Förutom de skyldigheter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkt 1 ska den, när en oberoende systemansvarig har utsetts enligt artikel 14,

a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt besluta om sanktioner då skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 4 d,

b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med punkt 11,

c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 14.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som presenteras årligen av den oberoende systemansvarige,

d) se till att tariffer för tillträde till nät som tas ut av oberoende systemansvariga inkluderar en ersättning till nätägaren eller nätägarna som ger en adekvat ersättning för användning av nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar däri, förutsatt att de gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt, och

e) ha befogenheter att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och oberoende systemansvariga.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna tilldelas befogenheter som gör det möjligt för dem att utföra de uppgifter som anges i punkterna 1, 3 och 6 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone få befogenheter att

a) fatta bindande beslut om naturgasföretag,

b) göra undersökningar av gasmarknadernas funktion och att besluta om och införa nödvändiga och proportionerliga åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,

c) begära den information från naturgasföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,

d) besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner för naturgasföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller byrån, eller att föreslå en behörig domstol att besluta om sådana sanktioner; detta ska inbegripa befogenhet att införa eller att föreslå att det beslutas om sanktioner på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller på upp till 10 % av det vertikalt integrerade företagets årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv,

e) göra erforderliga undersökningar och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt punkterna 11 och 12.

5. Utöver de skyldigheter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 4 när en oberoende systemansvarig för överföring har utsetts i enlighet med kapitel IV, ska tillsynsmyndigheten ha åtminstone följande skyldigheter och befogenheter:

a) Besluta om sanktioner enligt punkt 4 d för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget,

b) Övervaka kommunikationerna mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att se till att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.

c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt punkt 11.

d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, bl.a. lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.

e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, på villkor att de följer marknadsvillkoren.

f) Begära motivering av det vertikalt integrerade företaget när det anmälts av den övervakningsansvarige enligt artikel 21.4. Sådan motivering ska särskilt innehålla bevis på att inget diskriminerande beteende har skett till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företagets och den systemansvariges lokaler.

h) Överlåta den systemansvariges alla eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som utsetts i enlighet med artikel 14 när den systemansvarige upprepade gånger inte uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

6. Tillsynsmyndigheterna ska ansvara för att tillräckligt lång tid i förväg innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för

a) anslutning och tillträde till nationella nät, inbegripet överförings- och distributionstariffer, samt villkor och tariffer för tillträde till LNG-anläggningar; dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten och LNG-anläggningarna kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens och LNG-anläggningarnas funktion på längre sikt,

b) tillhandahållande av balanstjänster, vilket ska göras så ekonomiskt som möjligt och ge goda incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag; balanstjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och bygga på objektiva kriterier, och

c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

7. Metoderna eller villkoren som avses i punkt 6 ska offentliggöras.

8. När det gäller fastställande eller godkännande av tariffer eller metoder och av balanstjänster ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen både på kort och lång sikt ges lämpliga incitament att öka effektiviteten, främja integrationen av marknaden och säkra leveranser samt stödja forskningsverksamheten på området.

9. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella gasöverföringsnät och sammanlänkningar och hur reglerna för hantering av överbelastning tillämpas. För detta ändamål ska de systemansvariga för överföringssystemen eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till de nationella tillsynsmyndigheterna. De nationella tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

10. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga för överförings-, lagrings-, LNG- och distributionssystemen ändrar villkoren, inbegripet de tariffer och metoder som avses i denna artikel, för att säkerställa att de är proportionerliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Om reglerna för tillträde till lagring fastställs i enlighet med artikel 33.3 ska denna uppgift inte omfatta ändring av tariffer. Om fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder härför, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna skiljer sig från dessa preliminära tariffer eller metoder.

11. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings-, lagrings-, LNG- eller distributionssystemet vad avser den systemansvariges skyldigheter i enlighet med detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheterna, som i egenskap av tvistlösande myndigheter ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheterna begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Tillsynsmyndigheternas beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

12. Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med denna artikel eller, om tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får senast inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

13. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82.

14. Medlemsstaterna ska se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte har följts.

15. Klagomål enligt punkterna 11 och 12 ska inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapsrätten eller den nationella lagstiftningen.

16. Tillsynsmyndigheternas beslut ska vara fullt motiverade för att medge domstolsprövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter bevaras.

17. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av tillsynsmyndigheten rätt att överklaga till ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 42

Regelverk för gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska nära samråda och samarbeta med varandra, och ska bistå varandra och byrån med sådan information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.

2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone på regional nivå för att

a) främja skapandet av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma gasbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå på sammanlänkningskapaciteten, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras utan diskriminering mellan leveransföretagen i de olika medlemsstaterna,

b) samordna utvecklingen av alla nätföreskrifter som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystem och för andra marknadsaktörer, och

c) samordna utvecklingen av reglerna för hanteringen av överbelastning.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.

4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att detta påverkar deras specifika befogenheter.

5. Kommissionen får anta riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med byrån. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 43

Överensstämmelse med riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från byrån angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Byrån ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.

3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer byråns yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska byrån informera kommissionen härom.

4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i förordning (EG) nr 715/2009 inom två månader räknat från dagen för det beslutet.

5. Om kommissionen, inom två månader efter att ha informerats av byrån i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4 eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det beslut som fattats av en tillsynsmyndighet ger anledning till allvarliga tvivel beträffande dess förenlighet med de riktlinjer som avses i det här direktivet eller i förordning (EG) nr 715/2009 får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att

a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller

b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten återkallar sitt beslut på grund av att riktlinjerna inte har följts.

7. Om kommissionen inte beslutar att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte haft några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att återkalla beslutet inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.

9. Kommissionen får anta riktlinjer för det förfarande som ska följas av tillsynsmyndigheterna, byrån och kommissionen när det gäller hur de beslut som fattas av tillsynsmyndigheter stämmer överens med de riktlinjer som avses i denna artikel. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

Artikel 44

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att gashandelsföretag under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner avseende gasleveransavtal och gasderivat med grossister, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för lagring och LNG tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive de nationella tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.

2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten liksom detaljerad information om gasleveransavtal och gasderivat som inte fullgjorts.

3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgänglig för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

4. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna artikel får kommissionen anta riktlinjer som fastställer metoder och villkor för bevarande av information liksom form och innehåll när det gäller de uppgifter som ska bevaras. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av detta direktiv genom att komplettera det, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 51.3.

5. När det gäller transaktioner avseende gasderivat mellan gashandelsföretag å ena sidan och grossister, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för lagring och LNG å andra sidan, ska denna artikel tillämpas först när kommissionen har antagit de riktlinjer som avses i punkt 4.

6. Bestämmelserna i den här artikeln får inte skapa ytterligare skyldigheter i förhållande till de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG.

7. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2004/39/EG, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL IX

KUNDMARKNADER

Artikel 45

Kundmarknader

För att underlätta utvecklingen av väl fungerande och transparenta kundmarknader i gemenskapen, ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, gashandelsföretag och kunder, samt vid behov andra aktörer på marknaden, fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mätningsansvar.

Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och gashandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

KAPITEL X

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46

Skyddsåtgärder

1. I händelse av en plötslig kris på energimarknaden eller i fall av hot mot personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet eller mot ett systems integritet, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

2. Sådana åtgärder ska orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

3. Den berörda medlemsstaten ska utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den berörda medlemsstaten ska ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 47

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att säkerställa lika villkor i enlighet med detta direktiv ska vara förenliga med fördraget, särskilt artikel 30, och gemenskapslagstiftningen.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionerliga, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.

3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader efter anmälans mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte handlat inom denna tvåmånadersperiod, ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 48

Undantag när det gäller take-or-pay-åtaganden

1. Om ett naturgasföretag råkar ut för, eller befarar att råka ut för, allvarliga ekonomiska och finansiella svårigheter på grund av de take-or-pay-åtaganden som har godkänts i ett eller flera avtal om köp av gas, får det inge en ansökan om ett tillfälligt undantag från artikel 32 till den berörda medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten. Ansökan om undantag ska, beroende på vad medlemsstaterna väljer, gälla enskilda fall och lämnas in antingen före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Medlemsstaterna får också överlåta till naturgasföretaget att välja mellan att lämna in en ansökan före eller efter det att tillträde till systemet har vägrats. Om ett naturgasföretag har vägrat tillträde ska ansökan läggas fram utan dröjsmål. Ansökningarna ska åtföljas av alla relevanta upplysningar om problemets art och omfattning samt om de ansträngningar som naturgasföretaget har gjort för att lösa problemet.

Om rimliga alternativa lösningar inte är tillgängliga och med beaktande av punkt 3, får medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten besluta att medge undantag.

2. Medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten ska utan dröjsmål anmäla sitt beslut om att bevilja undantag till kommissionen, tillsammans med alla relevanta upplysningar som rör detta undantag. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, för att kommissionen ska kunna fatta ett välgrundat beslut. Inom åtta veckor efter mottagandet av denna anmälan får kommissionen begära att medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten ändrar eller återkallar beslutet om att bevilja undantag.

Om medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten inte rättar sig efter denna begäran inom fyra veckor, ska ett slutgiltigt beslut snarast fattas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 51.2.

Kommersiellt känslig information ska av kommissionen behandlas konfidentiellt.

3. Vid beslut om de undantag som avses i punkt 1 ska medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten samt kommissionen särskilt ta hänsyn till följande kriterier:

a) Målet att uppnå en konkurrensutsatt gasmarknad.

b) Behovet av att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och att säkerställa försörjningstryggheten.

c) Naturgasföretagets ställning på gasmarknaden och det faktiska konkurrensläget på denna marknad.

d) Hur allvarliga de ekonomiska och finansiella svårigheter är som naturgasföretagen och överföringsföretagen eller berättigade kunder råkar ut för.

e) Undertecknandedatum för och villkor i det eller de aktuella avtalen, inbegripet i vilken utsträckning de tillåter förändringar på marknaden.

f) De ansträngningar som har gjorts för att lösa problemet.

g) I vilken mån företaget, när det godtog take-or-pay-åtagandena i fråga, rimligen kunde ha förutsett, med beaktande av bestämmelserna i detta direktiv, att allvarliga problem troligen skulle uppstå.

h) I hur hög grad systemet är anslutet till andra system samt i vilken mån dessa system är driftskompatibla.

i) De effekter ett beviljande av ett undantag skulle få på den korrekta tillämpningen av detta direktiv avseende en väl fungerande inre marknad för naturgas.

Ett beslut om ansökan om undantag för take-or-pay-avtal som ingåtts före den 4 augusti 2003 bör inte leda till en situation där det är omöjligt att finna en ekonomiskt lönsam alternativ avsättning. Allvarliga problem ska under alla omständigheter inte anses föreligga om försäljningen av naturgas inte faller under nivån för minimiköpgarantierna i take-or-pay-avtal om köp av naturgas, eller om det ifrågavarande take-or-pay-avtalet kan anpassas eller naturgasföretaget kan finna alternativa avsättningsmöjligheter.

4. De naturgasföretag som inte har beviljats sådana undantag som avses i punkt 1 får inte vägra, eller inte längre vägra, tillträde till systemet på grund av take-or-pay-åtaganden som har godkänts i ett avtal om köp av gas. Medlemsstaterna ska se till att de relevanta bestämmelserna i artiklarna 32–44 iakttas.

5. Varje undantag som beviljas enligt ovanstående bestämmelser ska vara vederbörligen motiverat. Kommissionen ska offentliggöra beslutet i *Europeiska unionens officiella tidning*.

6. Kommissionen ska senast den 4 augusti 2008 lägga fram en rapport med en översyn av de erfarenheter som har gjorts vid tillämpningen av denna artikel, för att Europaparlamentet och rådet i vederbörlig ordning ska kunna överväga i vilken utsträckning artikeln behöver anpassas.

Artikel 49

Framväxande och enskilda marknader

1. Medlemsstater som inte är direkt anslutna till det sammanlänkade systemet i någon annan medlemsstat och som endast har en extern huvudleverantör, får göra undantag från artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38. Ett gashandelsföretag med en marknadsandel på mer än 75 % ska betraktas som en huvudleverantör. Ett sådant undantag ska upphöra automatiskt när någon av de omständigheter som anges i detta stycke inte längre föreligger. Varje sådant undantag ska anmälas till kommissionen.

Cypern får göra undantag från artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra att gälla vid den tidpunkt då Cypern inte längre räknas som en enskild marknad.

Artiklarna 4, 9, 37 och/eller 38 ska inte gälla Estland, Lettland och/eller Finland fram till dess att någon av dessa medlemsstater direkt ansluts till någon annan medlemsstats, med undantag för Estland, Lettland, Litauen och Finland, sammanlänkade system. Detta stycke påverkar inte tillämpningen av undantag enligt det första stycket i denna punkt.

2. En medlemsstat som uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad och som på grund av genomförandet av detta direktiv skulle få allvarliga problem får göra undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra automatiskt från och med den tidpunkt medlemsstaten inte längre uppfyller villkoren för att betecknas som en framväxande marknad. Varje sådant undantag ska anmälas till kommissionen.

Cypern får göra undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38. Detta undantag ska upphöra att gälla från och med den tidpunkt Cypern inte längre räknas som en framväxande marknad.

3. Den dag då undantaget som avses i punkt 2 första stycket löper ut ska definitionen av berättigade kunder resultera i en öppning av marknaden som motsvarar minst 33 % av den totala årliga gasförbrukningen på den nationella gasmarknaden. Två år därefter ska artikel 37.1 b börja tillämpas och tre år därefter artikel 37.1 c. Fram till dess att artikel 37.1 b börjar tillämpas får den medlemsstat som avses i punkt 2 i den här artikeln besluta att inte tillämpa artikel 32 när det gäller stödtjänster och tillfällig lagring för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringssystemet.

4. Om genomförandet av detta direktiv skulle orsaka allvarliga problem inom ett geografiskt begränsat område i en medlemsstat, i synnerhet när det gäller att utveckla infrastrukturen för överföring och viktig distribution, och när syftet är att uppmuntra investeringar, får medlemsstaten ansöka hos kommissionen om ett tillfälligt undantag från artiklarna 4, 9, 13.1, 13.3, 14, 24, 25.5, 26, 31, 32, 37.1 och/eller 38 för utveckling inom detta område.

5. Kommissionen kan bevilja undantag enligt punkt 4 med beaktande särskilt av följande kriterier:

— Behovet av investeringar i infrastrukturen, vilka inte skulle vara ekonomiskt lönsamma att genomföra på en konkurrensutsatt marknad.

— Nivån på och avkastningsmöjligheterna för de investeringar som krävs.

— Gassystemets storlek och utvecklingsnivå i det berörda området.

— Utsikterna för den berörda gasmarknaden.

— Det berörda områdets eller den berörda regionens geografiska utbredning och beskaffenhet samt socioekonomiska och demografiska faktorer.

För annan gasinfrastruktur än distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas endast om ingen gasinfrastruktur har etablerats i detta område, eller om den är etablerad sedan kortare tid än tio år. Det tillfälliga undantaget får inte utsträckas till längre än tio år efter det att gas först levererades till området.

För distributionsinfrastruktur får ett undantag beviljas för en period som inte överstiger 20 år från den tidpunkt då gas för första gången levererades genom den nämnda infrastrukturen i området.

6. Artikel 9 ska inte gälla Cypern, Luxemburg och/eller Malta.

7. Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om ansökningar enligt punkt 4 innan ett beslut fattas i enlighet med punkt 5 med beaktande av respekten för konfidentialitet. Detta beslut, samt de undantag som avses i punkterna 1 och 2, ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

8. Grekland får göra undantag från artiklarna 4, 24, 25, 26, 32, 37 och/eller 38 i detta direktiv för de geografiska områden och den tid som anges i de licenser som Grekland har utfärdat, före den 15 mars 2002 och i överensstämmelse med direktiv 98/30/EG, för utveckling av och ensamrätt till distributionsnät i vissa geografiska områden.

Artikel 50

Granskningsförfarande

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 52.6 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat – vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde – att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten ska omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde säkerställs kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har underrättats ska den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändra de relevanta bestämmelserna i detta direktiv. Kommissionen får i förslagen om att ändra detta direktiv föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

Artikel 51

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

3. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5a.1–5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 52

Rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och ska senast den 31 december 2004, och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten om framsteg ska omfatta åtminstone följande:

a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för naturgas och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i fråga om dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens.

b) De undantag som beviljats enligt detta direktiv, inklusive genomförandet av undantaget enligt artikel 26.4 i syfte att eventuellt revidera tröskeln.

c) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tariffering i detta direktiv har lett till att tillträdet till gemenskapens gasnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensnivåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av gasmarknaden fått för kunderna.

d) En analys av frågor som rör systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller naturgas i gemenskapen, särskilt den rådande och förväntande balansen mellan efterfrågan och tillgång, med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan områden och utbyggnaden av lagringsmöjligheter (inbegripet frågan om marknadsregleringens proportionalitet inom detta område).

e) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera gashandlares sida.

f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med tredje länder som producerar och exporterar eller transporterar naturgas, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, handel och tillträde till näten.

g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är knutna till bestämmelserna i detta direktiv.

Rapporten om framsteg får vid behov även innehålla rekommendationer och åtgärder för att motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

I rapporten kan kommissionen, i samråd med Entso för gas, även undersöka om det är möjligt att de systemansvariga för överföringssystem skapar en enda gemensam europeisk systemansvarig för överföringssystem.

2. Vartannat år ska den rapport om framsteg som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att uppfylla skyldigheter när det gäller allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på gasmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen ska senast den 3 mars 2013 som en del den allmänna översynen förelägga Europaparlamentet och rådet en detaljerad särskild rapport om i vilken utsträckning kraven på åtskillnad enligt kapitel IV med framgång har kunnat säkerställa fullt och effektivt oberoende för de oberoende systemansvariga för överföring, med faktisk och effektiv åtskillnad som riktmärke.

4. För kommissionens bedömning enligt punkt 3 ska kommissionen särskilt beakta följande kriterier: rättvist och icke-diskriminerande tillträde till nätet, effektiv reglering, utveckling av nätet för att tillgodose marknadens behov, icke snedvridna investeringsincitament, utveckling av sammanlänkningsinfrastruktur, effektiv konkurrens på gemenskapens energimarknader och säkra leveranser i gemenskapen.

5. När så är lämpligt och särskilt för det fall det i den detaljerade särskilda rapport som avses i punkt 3 fastställs att villkoren enligt punkt 4 inte har säkerställts i praktiken, ska kommissionen lämna förslag till Europaparlamentet och rådet för att säkerställa fullt och effektivt oberoende för de systemansvariga för överföringssystemen senast den 3 mars 2014.

6. Kommissionen ska senast den 1 januari 2006 lägga fram en detaljerad rapport inför Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för gas. I rapporten ska särskilt redovisas

— förekomsten av icke-diskriminerande nättillträde,

— fungerande tillsyn,

— utvecklingen av infrastruktur för sammanlänkning, villkoren för transitering och läget beträffande försörjningstryggheten i gemenskapen,

— i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushållskunder, särskilt när det gäller kvaliteten på de allmännyttiga tjänsterna,

— i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för verklig konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprissättning eller beteende som motverkar konkurrensen,

— i vilken utsträckning kunderna verkligen byter gashandlare och omförhandlar tariffer,

— prisutveckling, inbegripet leveransavgifterna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas,

— huruvida tredje part har effektivt och icke-diskriminerande tillträde till gaslagring om det är tekniskt och/eller ekonomiskt nödvändigt för att ge effektivt tillträde till systemet,

— de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av detta direktiv när det gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och särredovisning har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med åtskillnad i rättsligt avseende.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt ska kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov ska dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprissättning eller beteende som motverkar konkurrensen.

Artikel 53

Upphävanden

Direktiv 2003/55/EG ska upphöra att gälla från och med den 3 mars 2011 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 54

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 mars 2011. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 3 mars 2011, med undantag av artikel 11, som de ska tillämpa från och med den 3 mars 2013.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 55

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 56

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
H.-G. PÖTTERING	E. ERLANDSSON
Ordförande	*Ordförande*

BILAGA I

KONSUMENTSKYDDSÅTGÄRDER

1. Om inte annat följer av gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal [1] och rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal [2], ska de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

   a) Rätten till ett avtal med sin gashandlare i vilket följande ska anges:

      — Gashandlarens namn och adress.

      — De tjänster som tillhandahålls, kvalitet på de tjänster som erbjuds och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.

      — De underhållstjänster som tillhandahålls.

      — På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.

      — Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt huruvida det ska vara tillåtet att frånträda ett avtal utan kostnad.

      — Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller avtalad kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.

      — Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.

      — Information om konsumentens rättigheter, inbegripet behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på räkningen eller naturgasföretagens webbplatser.

      Villkoren ska vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Då avtal ingås genom en mellanhand ska de upplysningar som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

   b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna underrättelse upplysning om att kunderna har rätt att frånträda avtalet. Gashandlarna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning vid en lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna ska se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som gashandlaren meddelat.

   c) Transparent information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av gastjänster.

   d) Brett val av betalningssätt, som inte får medföra oskälig diskriminering mellan olika kunder. Eventuella system för förskottsbetalningar ska vara skäliga och adekvat återspegla den sannolika förbrukningen. Alla skillnader i villkor och bestämmelser ska motsvara gashandlarens kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren ska vara skäliga och transparenta. De ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, till exempel att avtalen är onödigt omfattande. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.

   e) Möjlighet att byta gashandlare utan kostnad.

   f) Tillgång till transparenta, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Alla kunder ska framför allt ha rätt till en god standard på både tillhandahållandet av tjänster och behandlingen av klagomål från sin gashandlares sida. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol ska göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist, helst inom tre månader, och när det är befogat ska de innefatta ett system för återbetalning och/eller ersättning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG av den 30 mars 1998 om principer som skall tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol [3].

[1] EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.
[2] EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.
[3] EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

g) Information till kunder som är anslutna till gassystemet om deras rättigheter att, enligt tillämplig nationell lagstiftning, få tillgång till naturgas av en bestämd kvalitet till rimliga priser.

h) Tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna ska vara skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett förfarande för gashandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.

i) Klar och tydlig information om den faktiska gasförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen gasförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningsutrustning. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.

j) Slutavräkning efter varje byte av gashandlare senast sex veckor efter det att bytet skett.

2. Medlemsstaterna ska se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på gasmarknaden. Genomförandet av dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla kostnader och all nytta de för med sig på lång sikt för marknaden och den enskilde konsumenten eller av vad slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva och vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution.

En sådan bedömning ska göras senast den 3 september 2012.

Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna, eller ett behörigt organ som de utser, ta fram en tidsplan för genomförandet av system med smarta mätare.

Medlemsstaterna, eller en behörig myndighet som de utser, ska se till att de mätarsystem som ska tas i bruk på deras territorier är driftskompatibla samt ta vederbörlig hänsyn till lämpliga standarder och bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en gemensam marknad för naturgas.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2003/55/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
Artikel 6	Artikel 8
Artikel 9	Artikel 9
Artikel 7	Artikel 10
—	Artikel 11
Artikel 7	Artikel 12
Artikel 8	Artikel 13
—	Artikel 14
—	Artikel 15
Artikel 10	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
Artikel 11	Artikel 24
Artikel 12	Artikel 25
Artikel 13	Artikel 26
Artikel 14	Artikel 27
Artikel 15	Artikel 29
Artikel 16	Artikel 30
Artikel 17	Artikel 31
Artikel 18	Artikel 32
Artikel 19	Artikel 33
Artikel 20	Artikel 34
Artikel 21	Artikel 35
Artikel 22	Artikel 36
Artikel 23	Artikel 37
Artikel 24	Artikel 38
Artikel 25.1 första och andra meningarna	Artikel 39
—	Artikel 40

Direktiv 2003/55/EG	Detta direktiv
Artikel 25 (resten)	Artikel 41
—	Artikel 42
—	Artikel 43
—	Artikel 44
—	Artikel 45
Artikel 26	Artikel 46
—	Artikel 47
Artikel 27	Artikel 48
Artikel 28	Artikel 49
Artikel 29	Artikel 50
Artikel 30	Artikel 51
Artikel 31	Artikel 52
Artikel 32	Artikel 53
Artikel 33	Artikel 54
Artikel 34	Artikel 55
Artikel 35	Artikel 56
Annex A	Annex I

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) Nr 715/2009

av den 13 juli 2009

om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande [1],

med beaktande av Regionkommitténs yttrande [2],

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget [3], och

av följande skäl:

(1) Den inre marknaden för naturgas som steg för steg har genomförts sedan 1999, syftar till att skapa faktiska valmöjligheter för alla kunder i gemenskapen, både enskilda medborgare och företag, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna. Detta ska leda till ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser och högre kvalitet på tjänsterna samt bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.

(2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [4] och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1775/2005 av den 28 september 2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten [5] har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för naturgas.

(3) Erfarenheterna från tillämpningen och övervakningen av den första versionen av riktlinjerna för god praxis, som forumet för europeiska tillsynsmyndigheter på gasområdet (Madridforumet) antog 2002, visar att de regler som fastställs i dessa riktlinjer måste vara rättsligt bindande för att verkligen tillämpas i alla medlemsstater och för att i praktiken ge en minimigaranti för lika villkor för marknadstillträde.

(4) Madridforumet antog en andra version av de gemensamma reglerna med titeln ”De andra riktlinjerna för god praxis” vid sitt möte den 24 och 25 september 2003, och syftet med denna förordning är att på grundval av dessa riktlinjer fastställa grundläggande principer och bestämmelser för tillträde till nätet och tjänster för tredjepartstillträde, hantering av överbelastning, transparens, balans och handel med kapacitetsrättigheter.

(5) Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [6] medges ett kombinerat systemansvar för överföring och distribution. Enligt reglerna i denna förordning krävs därför ingen ändring av uppbyggnaden av de nationella överförings- och distributionssystem som överensstämmer med tillämpliga bestämmelser i det direktivet.

(6) Högtrycksrörledningar som kopplar lokala distributörer till gasnätet och som inte huvudsakligen används i samband med lokal distribution ingår i förordningens tillämpningsområde.

(7) Det måste anges enligt vilka kriterier avgifterna för nättillträde fastställs, så att det säkerställs att de fullt ut följer principerna om icke-diskriminering, uppfyller behoven för en väl fungerande inre marknad, tar full hänsyn till systemets funktionsduglighet och återspeglar de faktiska kostnaderna, i den utsträckning dessa kostnader motsvaras av sådana som effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörer har och är transparenta, samtidigt som en rimlig avkastning på investeringar tillgodoses, vid behov med hänsyn till tariffjämförelser av tillsynsmyndigheterna.

(8) Vid beräkning av tariffer för tillträde till nät är det viktigt att ta hänsyn till såväl faktiska kostnader, i den utsträckning dessa kostnader motsvaras av sådana som effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörer har och är transparenta, som till behovet av rimlig avkastning på investeringar och incitament till att uppföra ny infrastruktur, bland annat särskilda bestämmelser för nya investeringar enligt direktiv 2009/73/EG. I detta avseende, särskilt om verklig konkurrens råder mellan olika delar av systemet, kommer myndigheternas jämförelser mellan tarifferna att vara relevanta.

(9) Marknadsbaserade arrangemang, såsom auktioner, för att fastställa tarifferna måste vara förenliga med bestämmelserna i direktiv 2009/73/EG.

---

[1] EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

[2] EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

[3] Europaparlamentets yttrande av den 9 juli 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 75 E, 31.3.2009, s. 38) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

[4] EUT L 176, 15.7.2003, s. 57.

[5] EUT L 289, 3.11.2005, s. 1.

[6] Se sidan 94 i detta nummer av EUT.

(10) Det krävs en minsta gemensam uppsättning tjänster för tredjepartstillträde för att hela gemenskapen i praktiken ska få en gemensam lägsta tillträdesnivå, så att det säkerställs att tjänsterna för tredjepartstillträde är tillräckligt förenliga och fördelarna med en väl fungerande inre naturgasmarknad verkligen kan utnyttjas.

(11) Det finns för närvarande hinder för att sälja gas på lika villkor utan diskriminering eller andra nackdelar i gemenskapen. Framför allt finns det ännu inte något icke-diskriminerande nättillträde eller någon myndighetstillsyn som är lika effektiv i alla medlemsstater, och isolerade marknader kvarstår.

(12) Tillräcklig gränsöverskridande sammanlänkningskapacitet för gas bör skapas och integrerade marknader främjas för att fullborda den inre marknaden för naturgas.

(13) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 ”En energipolitik för Europa” framhävs betydelsen av att fullborda den inre marknaden för naturgas och skapa lika villkor för alla naturgasbolag i gemenskapen. Kommissionens meddelanden av den 10 januari 2007 ”Utsikterna för den inre el- och gasmarknaden” och ”Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna (slutrapport)” visade att nuvarande regler och åtgärder varken skapar den ram som krävs eller sörjer för skapandet av sammanlänkningskapacitet för att målen för en välfungerande, effektiv och öppen inre marknad ska kunna uppnås.

(14) Utöver ett omsorgsfullt genomförande av det nuvarande regelverket är det lämpligt att anpassa den reglering av den inre marknaden för naturgas som anges i förordning (EG) nr 1775/2005 i enlighet med dessa meddelanden.

(15) Det krävs i synnerhet ett ökat samarbete och en ökad samordning mellan de systemansvariga för överföringssystemen för att skapa nätföreskrifter, så att ett effektivt och transparent tillträde till överföringsnäten över gränserna kan säkerställas, och en samordnad och tillräckligt långsiktig planering samt sund teknisk utveckling för gemenskapens överföringsnät säkerställs, inbegripet skapande av sammanlänkningskapacitet, med vederbörlig hänsyn till miljön. Dessa nätföreskrifter bör följa de ramriktlinjer av icke-bindande karaktär (ramriktlinjer) som har utarbetats av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ([1]) (byrån). Byrån bör ges en roll när det gäller att på grundval av faktiska omständigheter se över utkast till nätföreskrifter, bland annat deras överensstämmelse med ramriktlinjerna, och den bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. Byrån bör lämpligen även få utvärdera föreslagna ändringar av nätföreskrifterna och bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. De systemansvariga för överföringssystemen bör bedriva verksamheten i sina nät enligt dessa nätföreskrifter.

(16) För att gasöverföringsnäten i gemenskapen ska kunna fungera på bästa sätt bör det upprättas ett europeiskt nätverk av systemansvariga för överföringssystemen för gas (”Entso för gas”). Arbetsuppgifterna för Entso för gas bör genomföras i överensstämmelse med gemenskapens konkurrensregler, som även fortsättningsvis ska gälla för beslut av Entso för gas. Entso för gas uppgifter bör vara väldefinierade och arbetssättet bör säkerställa effektivitet, transparens och att Entso för gas är representativt. Nätföreskrifter som utarbetas av Entso för gas är inte avsedda att ersätta de nödvändiga nätföreskrifterna för inhemskt bruk. Eftersom större framsteg kan göras via regionala insatser, ska de systemansvariga för överföringssystemen inrätta regionala nivåer inom den övergripande samarbetsorganisationen och samtidigt se till att resultaten på regional nivå överensstämmer med de allmänna villkoren för överföring och icke-bindande tioåriga nätutvecklingsplaner på gemenskapsnivå. Samarbetet på regional nivå förutsätter att nätverksamheten effektivt skiljs från produktions- och leveransverksamhet. Utan sådan åtskillnad finns det risk för att det regionala samarbetet mellan de systemansvariga för överföringssystemen leder till agerande som begränsar konkurrensen. Medlemsstaterna bör främja samarbete och övervaka nätets effektivitet på regional nivå. Det regionala samarbetet bör vara förenligt med utvecklingen mot en konkurrensutsatt och effektiv inre marknad för gas.

(17) Samtliga marknadsaktörer har ett intresse av arbetet i Entso för gas. En effektiv samrådsprocess är därför viktig och befintliga strukturer som inrättats för att underlätta och effektivisera processen, exempelvis EASEE-Gas (European Association for the Streamlining of Energy Exchange), de nationella tillsynsmyndigheter eller byrån, bör spela en viktig roll.

(18) För att öka transparensen när det gäller utvecklingen av ett gasöverföringsnät i gemenskapen bör Entso för gas utarbeta, offentliggöra och regelbundet uppdatera en icke-bindande gemenskapsomfattande tioårig nätutvecklingsplan (gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan). Denna nätutvecklingsplan bör omfatta hållbara gasöverföringsnät och nödvändiga regionala sammanlänkningar som behövs på grund av kommersiella eller försörjningstrygghetsmässiga hänseenden.

([1]) Se sidan 1 i detta nummer av EUT.

(19) För att konkurrensen på grossistmarknaderna för flytande gas ska kunna ökas, är det ytterst viktigt att handel med naturgas kan bedrivas oavsett dess plats i systemet. Det enda sättet att göra detta är att ge nätanvändarna frihet att självständigt boka inmatnings- och uttagskapacitet och därmed transportera naturgas genom områden i stället för på avtalsenliga vägar. De flesta intressegrupperna meddelade redan vid det sjätte forumet i Madrid den 30–31 oktober 2002 att de föredrar inmatnings- och uttagssystem. Tarifferna bör inte vara beroende av transportrutten. Den tariff som fastställs för en eller flera inmatningspunkter bör därför inte ha samband med den tariff som fastställs för en eller flera uttagspunkter och omvänt.

(20) Hänvisningar till harmoniserade transportavtal i samband med icke-diskriminerande tillträde till ett nät som innehas av systemansvariga för överföringssystem innebär inte att villkor i en särskild systemansvarigs transportavtal i en medlemsstat måste vara desamma som hos en annan systemansvarig i denna medlemsstat eller i en annan medlemsstat, om det inte har fastställts minimikrav som måste uppfyllas i alla transportavtal.

(21) Den avtalsbetingade överbelastningen i naturgasnätet är betydande. Principerna för hantering av överbelastning och kapacitetstilldelning för nya eller nyligen förhandlade avtal baseras därför på frigörande av outnyttjad kapacitet, genom att nätanvändarna får möjlighet att återförsälja eller hyra ut avtalsenlig kapacitet i andra hand. Dessa principer vilar också på de systemansvarigas skyldighet att erbjuda marknaden outnyttjad kapacitet, med åtminstone en dags framförhållning och möjlighet till frånkoppling. Med tanke på den stora andelen befintliga avtal och behovet av att skapa verkligt lika villkor mellan användare av ny och befintlig kapacitet, bör dessa principer tillämpas för all avtalskapacitet, även befintliga avtal.

(22) Visserligen är fysisk överbelastning av näten för närvarande inget stort problem i gemenskapen, men det kan komma att ändras i framtiden. Därför är det viktigt att fastställa grundläggande principer för hur kapaciteten ska tilldelas vid sådan överbelastning.

(23) Marknadsövervakningen, som de senaste åren har utövats av de nationella tillsynsmyndigheterna och av kommissionen, har visat att kraven på transparens och bestämmelser om tillträde till infrastruktur inte är tillräckliga för att garantera en verklig, välfungerande, öppen och effektiv inre marknad för gas.

(24) Lika tillgång till information om systemets fysiska status och effektivitet är nödvändigt så att alla marknadsaktörer har möjlighet att bedöma den övergripande tillgångs- och efterfrågesituationen och att identifiera orsakerna till förändringar av grossistpriset. Detta inbegriper mer exakt information om tillgång och efterfrågan, nätkapacitet, flöden och underhåll, balans, tillgänglighet samt lageranvändning. Eftersom dessa uppgifter är av avgörande betydelse för att marknaden ska kunna fungera väl, måste restriktionerna för offentliggörande med hänvisning till sekretess göras mindre stränga.

(25) Kravet på konfidentialitet för kommersiellt känslig information är särskilt viktigt när det gäller uppgifter av kommersiellt strategisk karaktär för företaget, när det finns en enda användare av en lagringsanläggning, eller när det gäller uppgifter om uttagspunkter inom ett system eller undersystem som inte är kopplat till något annat överförings- eller distributionssystem utan till en enda industriell slutförbrukare, om ett offentliggörande av sådana uppgifter avslöjar konfidentiell information om denna kunds produktionsprocess.

(26) För att öka förtroendet för marknaden måste marknadsaktörerna kunna vara säkra på att företag som missbrukar sin ställning kan bli föremål för effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner. De behöriga myndigheterna bör ges befogenhet att göra en fullödig bedömning av påståenden om missbruk av marknadsställning. Det är därför nödvändigt att ge de behöriga myndigheterna tillgång till uppgifter om operativa beslut som fattas av gashandelsföretag. På gasmarknaden meddelas alla dessa beslut de systemansvariga i form av kapacitetsreservationer, nomineringar och genomförda flöden. De systemansvariga bör hålla information om sådana beslut lätt tillgängliga för de behöriga myndigheterna under en fastställd period. De behöriga myndigheterna bör dessutom regelbundet kontrollera att de systemansvariga för överföringssystemen efterlever reglerna.

(27) Tillgången på lagringsanläggningar för naturgas och flytande naturgas (LNG) är otillräcklig i vissa medlemsstater, och genomförandet av befintliga regler måste därför förbättras. En granskning utförd av Europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter för el och gas (ERGEG) visade att riktlinjerna för god praxis för operatörer av lagringssystem rörande tillträde för tredje part, vilka samtliga intressegrupper hade enats om vid forumet i Madrid, inte tillämpas i tillräcklig utsträckning och därför måste göras bindande.

(28) De balanssystem för gas som systemansvariga för överföringssystem tillämpar måste vara icke-diskriminerande och transparenta, eftersom de är viktiga mekanismer, inte minst för nya marknadsaktörer, som kan ha större problem med att balansera sin samlade försäljningsportfölj än etablerade företag på marknaden i fråga. Det är därför nödvändigt att införa regler som ser till att systemansvariga för överföringssystem tillämpar sådana mekanismer på ett sätt som är förenligt med icke-diskriminerande, transparenta och effektiva villkor för tillträde till nätet.

(29) Handeln med primära kapacitetsrättigheter är ett viktigt led i utvecklingen av en konkurrensutsatt marknad och skapandet av likviditet. Denna förordning bör därför innehålla grundläggande bestämmelser om sådan handel.

(30) De nationella tillsynsmyndigheterna bör se till att de bestämmelser som omfattas av denna förordning och de riktlinjer som antas enligt förordningen följs.

(31) Riktlinjerna i bilagan till denna förordning innehåller särskilda, detaljerade genomföranderegler, vilka bygger på de andra riktlinjerna för god praxis. Om lämpligt kommer dessa regler att vidareutvecklas med tiden, med beaktande av skillnaderna mellan nationella gassystem.

(32) När kommissionen föreslår ändringar av de riktlinjer som bifogas denna förordning, bör den först samråda med alla de relevanta parter som berörs av riktlinjerna, företrädda av sina yrkesorganisationer, samt med medlemsstaterna i Madridforumet.

(33) Medlemsstaterna och de behöriga nationella myndigheterna bör åläggas att förse kommissionen med relevanta uppgifter. Kommissionen bör behandla sådana uppgifter konfidentiellt.

(34) Denna förordning och de riktlinjer som antas i enlighet med den får inte påverka tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler.

(35) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ([1]).

(36) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att fastställa eller anta de riktlinjer som krävs för att den grad av harmonisering ska kunna uppnås som är nödvändig för att syftet med denna förordning ska kunna uppnås. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning, bland annat genom att komplettera den med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

(37) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att införa rättvisa regler för villkoren för tillträde till naturgasöverföringsnäten, lagringsanläggningar och lagringsanläggningar för flytande naturgas (LNG), inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(38) Med tanke på omfattningen av ändringarna av förordning (EG) nr 1775/2005 är det av tydlighets- och effektivitetsskäl önskvärt att bestämmelserna i fråga omarbetas och ställs samman till en enda ny förordning.

([1]) EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna förordning är

a) att fastställa icke-diskriminerande regler när det gäller villkoren för tillträde till överföringssystem för gas, med hänsyn till de nationella och regionala marknadernas särdrag, för att säkerställa att den inre gasmarknaden fungerar väl,

b) att fastställa icke-diskriminerande regler när det gäller villkoren för tillträde till anläggningar för flytande naturgas och lagringsanläggningar, med hänsyn till de nationella och regionala marknadernas särdrag, och

c) att underlätta uppkomsten av en välfungerande och transparent grossistmarknad med en hög grad av försörjningstrygghet för gas och tillhandahålla mekanismer för harmonisering av reglerna för nättillträde för gränsöverskridande handel med gas.

Målen i första stycket inbegriper fastställande av harmoniserade principer för tariffer eller för de metoder som används för att beräkna dem, för tillträde till nät, men inte till lagringsanläggningar, inrättande av tjänster för tredjepartstillträde och harmoniserade principer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning, beslut om krav på transparens, balansregler och avgifter för obalans samt underlättande av handeln med kapacitet.

Denna förordning ska, med undantag av artikel 19.4, endast gälla för lagringsanläggningar som omfattas av artikel 33.3 eller 33.4 i direktiv 2009/73/EG.

Medlemsstaterna får inrätta ett organ i enlighet med direktiv 2009/73/EG, vilket ska genomföra en eller flera av de uppgifter som brukar handhas av den systemansvariga för överföringssystem och för vilket kraven i denna förordning ska gälla. Detta organ ska vara föremål för certifiering enligt artikel 3 i denna förordning och utses i enlighet med artikel 10 i direktiv 2009/73/EG.

Artikel 2

Definitioner

1. I denna förordning avses med

1. *överföring*: transport, vars avsikt är tillhandahållande till kunder, men inte leverans, av naturgas genom ett nät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, undantaget tidigare led i rörledningsnätet och undantaget den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas.

2. *transportavtal*: avtal som den systemansvariga för överföringssystemet har ingått med en nätanvändare i syfte att göra överföringen.

3. *kapacitet*: det maximala flöde, uttryckt i kubikmeter per tidsenhet eller som energienhet per tidsenhet, vilket nätanvändaren har rätt till enligt bestämmelserna i transportavtalet.

4. *outnyttjad kapacitet*: de fasta kapaciteter som en nätanvändare erhållit enligt ett transportavtal, men som denne användare inte har nominerat vid den tidpunkt då den i avtalet fastställda fristen löper ut.

5. *hantering av överbelastning*: hantering av den systemansvarigas kapacitetsportfölj, så att dels den tekniska kapaciteten utnyttjas på bästa möjliga sätt och i högsta möjliga grad, dels eventuella överbelastningar och flaskhalsar upptäcks i tid.

6. *andrahandsmarknad*: marknad där kapaciteten handlas men som inte är den primära marknaden.

7. *nominering*: nätanvändarens förhandsmeddelande till den systemansvariga för överföringssystemet om det faktiska gasflöde som nätanvändaren vill mata in i eller ta ut ur systemet.

8. *renominering*: senare meddelande om korrigerad nominering.

9. *funktionsduglighet*: läge där naturgasens tryck och kvalitet i ett överföringsnät och även i nödvändig överföringsutrustning befinner sig inom de övre och nedre gränser som den systemansvariga för överföringssystemet har fastställt, så att naturgasöverföringen är tekniskt säkerställd.

10. *balansperiod*: den period inom vilken varje nätanvändare måste utjämna uttaget av en viss mängd naturgas, uttryckt i energienheter, genom att mata in samma mängd naturgas i överföringsnätet i enlighet med transportavtalet eller de allmänna villkoren för överföring.

11. *nätanvändare*: kund eller potentiell kund till en systemansvarig för överföringssystem samt systemansvariga för överföringssystem, i den mån som det är nödvändigt för dem för att kunna bedriva sin överföringsverksamhet.

12. *avbrytbara tjänster*: tjänster som den systemansvariga för överföringssystemet tillhandahåller avseende avbrytbar kapacitet.

13. *avbrytbar kapacitet*: gasöverföringskapacitet som kan avbrytas av den systemansvariga för överföringssystemet i enlighet med villkoren i transportavtalet.

14. *långfristiga tjänster*: tjänster som den systemansvariga för överföringssystemet tillhandahåller med en löptid på minst ett år.

15. *kortfristiga tjänster*: tjänster som den systemansvariga för överföringssystemet tillhandahåller med en löptid på mindre än ett år.

16. *fast kapacitet*: gasöverföringskapacitet som avtalsenligt garanteras som icke-avbrytbar av den systemansvariga för överföringssystemet.

17. *fasta tjänster*: tjänster som tillhandahålls av den systemansvariga för överföringssystemet avseende fast kapacitet.

18. *teknisk kapacitet*: största möjliga fasta kapacitet som den systemansvariga för överföringssystemet kan tillhandahålla nätanvändarna, med beaktande av systemets funktionsduglighet och överföringsnätets tekniska drift.

19. *avtalad kapacitet*: kapacitet som den systemansvariga för överföringssystemet har tilldelat en nätanvändare genom ett transportavtal.

20. *tillgänglig kapacitet*: den del av den tekniska kapaciteten som ännu inte tilldelats och fortfarande finns tillgänglig i systemet.

21. *avtalsbetingad överbelastning*: situation där efterfrågan på fast kapacitet överstiger den tekniska kapaciteten.

22. *primär marknad*: marknad för kapacitet där den systemansvariga för överföringssystemet handlar direkt.

23. *fysisk överbelastning*: läge där efterfrågan på faktisk överföring överstiger den tekniska kapaciteten.

24. *anläggningskapacitet för flytande naturgas*: kapacitet vid en LNG-terminal för kondensering av naturgas eller import, avlastning och återställande av naturgas från LNG.

25. *utrymme*: den volym naturgas som en användare av en lagringsanläggning har rätt att använda för naturgaslagring.

26. *produktionskapacitet*: den takt i vilken en användare av en lagringsanläggning har rätt att ta ut naturgas från lagringsanläggningen.

27. *inmatningskapacitet*: den takt i vilken en användare av en lagringsanläggning har rätt att mata in naturgas till lagringsanläggningen.

28. *lagringskapacitet*: kombinationen utrymme, inmatningskapacitet och produktionskapacitet.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av definitionerna i punkt 1 i denna artikel ska de definitioner i artikel 2 i direktiv 2009/73/EG som är relevanta för tillämpningen av denna förordning tillämpas, med undantag av definitionen av överföring i artikel 2.3 i det direktivet.

Definitionerna i punkt 1 leden 3–23 avseende överföring ska gälla analogt för lagrings- och LNG-anläggningar.

Artikel 3

Certifiering av systemansvariga för överföringssystemen

1. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem i enlighet med artikel 10.6 i direktiv 2009/73/EG, ska den pröva denna anmälan så snart som den mottagits. Inom två månader efter mottagandet av en sådan anmälan ska kommissionen till den berörda nationella tillsynsmyndigheten yttra sig om dess förenlighet med artikel 10.2 eller artikel 11, och artikel 9 i direktiv 2009/73/EG.

När det yttrande som avses i första stycket utarbetas kan kommissionen begära att byrån ska yttra sig om den nationella tillsynsmyndighetens beslut. I detta fall ska den tvåmånadersperiod som nämns i första stycket förlängas med två månader.

I avsaknad av ett yttrande från kommissionen inom de perioder som nämns i första och andra styckena ska kommissionen anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

2. Efter mottagandet av ett yttrande från kommissionen ska den nationella tillsynsmyndigheten inom två månader anta sitt slutliga beslut om certifiering av den systemansvariga för överföringssystemet och därvidlag ta största möjliga hänsyn till kommissionens yttrande. Tillsynsmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

3. Under förfarandet får tillsynsmyndigheterna och/eller kommissionen när som helst begära sådana uppgifter från systemansvariga för överföringssystemen och/eller företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevanta för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

4. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

5. Kommissionen får anta riktlinjer som beskriver förfarandet för tillämpningen av punkterna 1 och 2. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 28.2.

6. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem i enlighet med artikel 9.10 i direktiv 2009/73/EG, ska den fatta ett beslut angående certifiering. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut.

Artikel 4

Europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för gas

Alla systemansvariga för överföringssystemen för gas ska samarbeta på gemenskapsnivå genom Entso för gas för att främja fullbordandet av en fungerande inre marknad för naturgas och gynna gränsöverskridande handel och säkerställa optimal förvaltning, samordnad drift och sund teknisk utveckling av det europeiska naturgasöverföringsnätet.

Artikel 5

Inrättande av Entso för gas

1. Senast den 3 mars 2011 ska de systemansvariga för överföringssystemen för gas till kommissionen och byrån lämna in ett utkast till stadgar, en förteckning över medlemmar och ett utkast till arbetsordning, inklusive regler för hur samrådet mellan intressenterna i Entso för gas som nu ska inrättas ska gå till.

2. Inom två månader efter mottagandet ska byrån, efter formellt samråd med organisationer som representerar samtliga berörda parter, särskilt systemanvändare, inklusive kunder, lämna ett yttrande till kommissionen om utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning.

3. Kommissionen ska lämna ett yttrande om utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning med beaktande av det yttrande som byrån ska avge enligt punkt 2 och inom tre månader efter mottagandet av byråns yttrande.

4. Inom tre månader efter mottagandet av kommissionens yttrande ska de systemansvariga inrätta Entso för gas samt anta och offentliggöra dess stadgar och arbetsordning.

Artikel 6

Utarbetande av nätföreskrifter

1. Kommissionen ska, efter samråd med byrån, Entso för gas och de andra berörda intressenterna, årligen upprätta en förteckning över de i artikel 8.6 angivna områden som ska inbegripas i utarbetandet av prioriterade nätföreskrifter.

2. Kommissionen ska uppmana byrån att, inom en rimlig tidsfrist som inte överstiger sex månader, lämna in en icke-bindande ramriktlinje (ramriktlinje), i vilken det anges klara och objektiva principer i enlighet med artikel 8.7 för utarbetande av varje nätföreskrift som har anknytning till de områden som anges i förteckningen över prioriterade nätföreskrifter. Varje ramriktlinje ska bidra till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad. Efter en motiverad ansökan från byrån får kommissionen förlänga denna period.

3. Byrån ska på ett öppet och transparent sätt under en period på minst två månader formellt samråda med Entso för gas och med de andra berörda intressenterna om ramriktlinjen.

4. Om kommissionen anser att ramriktlinjen inte medverkar till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad, får den begära att byrån reviderar ramriktlinjen inom en rimlig tidsfrist och lämnar in den till kommissionen på nytt.

5. Om byrån underlåter att lämna in en ramriktlinje eller en reviderad ramriktlinje inom den period som kommissionen angett enligt punkt 2 eller 4, ska kommissionen utarbeta ramriktlinjen ifråga.

6. Kommissionen ska uppmana Entso för gas att för byrån lägga fram nätföreskrifter som överensstämmer med den relevanta ramriktlinjen inom en rimlig period som inte överstiger tolv månader.

7. Inom tre månader efter mottagandet av en nätföreskrift, en period under vilken byrån får hålla ett formellt samråd med berörda parter, ska byrån avge ett motiverat yttrande till Entso för gas om nätföreskriften.

8. Entso för gas får ändra nätföreskriften efter byråns yttrande och lämna in den på nytt till byrån.

9. När byrån har förvissat sig om att nätföreskriften överrensstämmer med den relevanta ramriktlinjen, ska den lämna nätföreskriften till kommissionen och får rekommendera att den antas inom en rimlig tidsperiod. Om kommissionen inte antar nätföreskriften ska den ange skälen till detta.

10. Om Entso för gas har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift inom den tidsperiod som kommissionen har fastställt enligt punkt 6, får kommissionen uppmana byrån att utarbeta ett utkast till nätföreskrift på grundval av den relevanta ramriktlinjen. Byrån får inleda ytterligare ett samråd under utarbetandet av en nätföreskrift enligt denna punkt. Byrån ska lämna in ett utkast till nätföreskrift som utarbetats enligt denna punkt till kommissionen och får rekommendera att den antas.

11. Kommissionen får på eget initiativ, om Entso för gas har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift eller byrån har underlåtit att utarbeta ett utkast till nätföreskrift enligt punkt 10, eller efter rekommendation från byrån enligt punkt 9, anta en eller flera nätföreskrifter på de områden som omfattas av artikel 8.6.

Om kommissionen på eget initiativ föreslår att en nätföreskrift ska antas, ska den under en period som inte understiger två månader samråda med byrån, Entso för gas och alla berörda intressenter om ett utkast till nätföreskrift. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 28.2.

12. Denna artikel ska inte påverka kommissionens rätt att anta och ändra riktlinjerna enligt artikel 23.

Artikel 7

Ändring av nätföreskrifter

1. Personer som kan ha intresse av en nätföreskrift som har antagits i enlighet med artikel 6, inklusive Entso för gas, systemansvariga för överföringsnät, nätanvändare och konsumenter, får föreslå byrån utkast till ändringar av denna nätföreskrift. Byrån får också föreslå ändringar på eget initiativ.

2. Byrån ska samråda med alla aktörer i enlighet med artikel 10 i förordning (EG) nr 713/2009. Efter detta förfarande får byrån lägga fram motiverade förslag till ändringar för kommissionen, med en förklaring av hur förslagen i fråga är förenliga med de mål för nätföreskrifterna som anges i artikel 6.2 i den här förordningen.

3. Kommissionen får, med beaktande av byråns yttrande, anta ändringar av alla nätföreskrifter som har antagits enligt artikel 6. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 28.2.

4. Överväganden rörande föreslagna ändringar enligt förfarandet i artikel 28.2 ska begränsas till övervägande av aspekter i samband med den föreslagna ändringen. Sådana förslag till ändringar påverkar inte andra ändringar som kommissionen kan komma att föreslå.

Artikel 8

Uppgifter för Entso för gas

1. Entso för gas ska utarbeta nätföreskrifter inom de områden som anges i punkt 6 i den här artikeln på uppmaning av kommissionen i enlighet med artikel 6.6.

2. Entso för gas får utarbeta nätföreskrifter inom de områden som anges i punkt 6 för uppnåendet av de mål som anges i artikel 4, om dessa nätföreskrifter inte hänför sig till områden som omfattas av en uppmaning från kommissionen till nätverket. Dessa nätföreskrifter ska föreläggas byrån för yttrande. Entso för gas ska ta vederbörlig hänsyn till detta yttrande.

3. Entso för gas ska anta

a) gemensamma verktyg för säkerställande av samordning av nätdriften under normala omständigheter och vid nödsituationer, inklusive gemensamma kriterier för klassificering av nätincidenter, och forskningsplaner,

b) en icke-bindande gemenskapsomfattande tioårig nätutvecklingsplan (den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen), inklusive en europeisk försörjningsprognos, vartannat år,

c) rekommendationer för samordningen av det tekniska samarbetet mellan gemenskapens och tredjeländers systemansvariga för överföringssystemen,

d) ett årsarbetsprogram,

e) en årsrapport,

f) årliga försörjningsprognoser för sommar och vinter.

4. I den europeiska försörjningsprognos som avses i punkt 3 b ska anges gassystemets sammantagna tillräcklighet för den befintliga och förväntade efterfrågan på gas för den kommande femårsperioden och för perioden 5–10 år räknat från datumet för den prognosen. Den europeiska försörjningsprognosen ska bygga på nationella försörjningsprognoser utarbetade av var och en av de systemansvariga för överföringssystemen.

5. Årsarbetsprogrammet enligt punkt 3 d ska innehålla en förteckning och beskrivning av de nätföreskrifter som ska utarbetas, en samordningsplan för nätverket samt forsknings- och utvecklingsverksamhet som ska utföras det året och en preliminär tidsplan.

6. De nätföreskrifter som avses i punkterna 1 och 2 ska omfatta följande områden, med beaktande av regionala särdrag i tillämpliga fall:

a) Reglerna för nätets driftsäkerhet och tillförlitlighet.

b) Regler för nätanslutning.

c) Regler för tredjepartstillträde.

d) Regler för informationsutbyte och balansavräkning.

e) Regler för driftskompatibilitet.

f) Rutiner och procedurer för störningssituationer.

g) Regler för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

h) Regler för gashandel avseende tillhandahållande av tjänster för tillträde till nätet på teknisk nivå och på driftsnivå samt systembalans.

i) Regler för transparens.

j) Balansregler, inklusive nätrelaterade regler om nomineringsförfarandet, regler för obalansavgifter och regler för operationell balans mellan systemansvarigas överföringssystem.

k) Regler för harmoniserade avgiftsstrukturer för överföring.

l) Energieffektivitet för gasnät.

7. Nätföreskrifterna ska utarbetas för gränsöverskridande nätfrågor och marknadsintegrationsfrågor och ska inte påverka medlemsstaternas rätt att fastställa nationella nätföreskrifter som inte har någon inverkan på den gränsöverskridande handeln.

8. Entso för gas ska övervaka och analysera tillämpningen av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 6.11 och deras inverkan på harmoniseringen av tillämpliga regler med syftet att underlätta marknadsintegrering. Entso för gas ska avlägga rapport till byrån och redovisa resultaten av analysen i den årliga rapport som avses i punkt 3 e i den här artikeln.

9. Entso för gas ska ställa all den information till förfogande som krävs för att byrån ska kunna genomföra uppgifterna enligt artikel 9.1.

10. Entso för gas ska vartannat år anta och offentliggöra en gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan enligt punkt 3 b. Den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska omfatta modellbeskrivningar av det integrerade nätet, ett utvecklingsscenario, en europeisk försörjningsprognos samt en bedömning av systemets uthållighet.

Den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska särskilt

a) bygga på nationella investeringsplaner, med beaktande av de regionala investeringsplaner som avses i artikel 12.1 och, i tillämpliga fall, på gemenskapsaspekter av nätplanering, inbegripet riktlinjerna för transeuropeiska energinät i enlighet med Europaparlamentets och rådets beslut nr 1364/2006/EG [1],

b) när det gäller gränsöverskridande sammanlänkningar, även bygga på rimliga behov hos olika nätanvändare samt integrera de åtaganden på lång sikt från investerare som avses i artiklarna 14 och 22 i direktiv 2009/73/EG,

c) identifiera investeringsluckor, särskilt med avseende på gränsöverskridande kapacitet.

Beträffande led c i andra stycket kan en översyn av de faktorer som på grund av skillnader i godkännandeförfaranden eller godkännandepraxis hindrar en utbyggnad av den gränsöverskridande nätkapaciteten bifogas den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen.

11. Byrån ska se över de nationella tioåriga nätuvecklingsplanerna i syfte att bedöma deras överensstämmelse med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen. Om byrån konstaterar att en nationell tioårig nätutvecklingsplan inte stämmer överens med den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ska den rekommendera att den nationella nätutvecklingsplanen eller den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen ändras på lämpligt sätt. Om en sådan nationell tioårig nätutvecklingsplan utarbetas i enlighet med artikel 22 i direktiv 2009/73/EG ska byrån rekommendera den behöriga nationella tillsynsmyndigheten att ändra den nationella tioåriga nätutvecklingsplanen i enlighet med artikel 22.7 i det direktivet och informera kommissionen om detta.

12. På begäran av kommissionen ska Entso för gas lämna sina synpunkter till kommissionen i samband med antagande av riktlinjerna i enlighet med artikel 23.

Artikel 9

Byråns övervakningsuppgifter

1. Byrån ska övervaka att Entso för gas genomför sina uppgifter enligt artikel 8.1, 8.2 och 8.3 och rapportera till kommissionen.

[1] EUT L 262, 22.9.2006, s. 1.

Byrån ska övervaka hur Entso för gas genomför de nätföreskrifter som har utarbetats enligt artikel 8.2 och de nätföreskrifter som har fastställts enligt artikel 6.1–6.10 men som inte har antagits av kommissionen enligt artikel 6.11. Om Entso för gas inte har genomfört sådana nätföreskrifter ska byrån begära att Entso för gas avger en vederbörligen motiverad förklaring till varför detta inte har skett. Byrån ska informera kommissionen om denna förklaring och avge ett yttrande över den.

Byrån ska övervaka och analysera genomförandet av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 6.11 och deras inverkan på harmoniseringen av de regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering samt på icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad, samt rapportera till kommissionen.

2. Entso för gas ska lämna utkastet till nätutvecklingsplan, utkastet till årsarbetsprogram med information om samrådsprocessen och övriga handlingar som avses i artikel 8.3 till byrån för yttrande.

Inom två månader efter mottagandet ska byrån lämna ett motiverat yttrande, tillsammans med rekommendationer till Entso för gas och kommissionen, om byrån anser att utkastet till årsarbetsprogrammet eller utkastet till gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som lagts fram av Entso för gas inte medverkar till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad eller till en tillräcklig grad av gränsöverskridande sammanlänkningar med tillträde för tredjepart.

Artikel 10

Samråd

1. När Entso för gas utarbetar nätföreskrifterna, utkastet till gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan och årsarbetsprogrammet enligt artikel 8.1, 8.2 och 8.3, ska det i ett tidigt skede och på ett öppet och transparent sätt ha omfattande samråd med alla berörda aktörer på marknaden, särskilt med de organisationer som företräder alla intressenter, i enlighet med de förfaranderegler som avses i artikel 5.1. Samrådet ska inkludera nationella tillsynsmyndigheter och andra nationella myndigheter, gashandels- och producentföretag, systemanvändare, inklusive kunder, systemansvariga för distributionssystemen, inklusive berörda branschorganisationer, tekniska organ och intressentplattformar. Samrådet ska ha till syfte att identifiera synpunkter och förslag från alla berörda parter i beslutsprocessen.

2. Samtliga dokument och protokoll från sammanträden med anknytning till de samråd som avses i punkt 1 ska offentliggöras.

3. Innan årsarbetsprogrammet och nätföreskrifterna enligt artiklarna 8.1, 8.2 och 8.3 antas, ska Entso för gas redovisa de synpunkter som framförts under samrådsförfarandet och hur dessa synpunkter har beaktats. Om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till det anges.

Artikel 11

Kostnader

Kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av Entso för gas och som avses i artiklarna 4–12 ska bäras av de systemansvariga för överföringssystemen och tas med i avgiftsberäkningen. Tillsynsmyndigheterna ska endast godkänna dessa kostnader endast om de är rimliga och proportionerliga.

Artikel 12

Regionalt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystemen

1. De systemansvariga för överföringssystemen ska inleda regionalt samarbete inom ramen för Entso för gas för att bidra till den verksamhet som avses i artikel 8.1, 8.2 och 8.3. De ska särskilt offentliggöra en regional investeringsplan vartannat år, och får fatta investeringsbeslut baserade på denna regionala investeringsplan.

2. De systemansvariga för överföringssystemen ska främja driftslösningar som säkerställer optimal hantering av nätet och främja utvecklingen av energiutbyte, en samordnad tilldelning av gränsöverskridande kapacitet genom icke-diskriminerande marknadsbaserade metoder, med vederbörligt beaktande av fördelarna med implicita auktioner för kortfristig tilldelning och integrering av balansmekanismer.

3. Kommissionen får i syfte att uppnå målen i punkterna 1 och 2 fastställa de regionala samarbetsstrukturernas geografiska utsträckning med beaktande av befintliga regionala samarbetsstrukturer. Varje medlemsstat får främja samarbete i mer än ett geografiskt område. Den åtgärd som avses i första meningen, vilken avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 28.2.

Kommissionen ska för detta ändamål samråda med byrån och Entso för gas.

Artikel 13

Tariffer för tillträde till nät

1. De tariffer, eller de metoder som används för att beräkna dem, vilka tillämpas av systemansvariga för överföringssystem och har godkänts av tillsynsmyndigheterna enligt artikel 41.6 i direktiv 2009/73/EG, samt de tariffer som offentliggjorts enligt artikel 32.1 i det direktivet ska vara transparenta, ta hänsyn till systemets funktionsduglighet och förbättring och återspegla de faktiska kostnaderna, i den utsträckning kostnaderna motsvaras av de kostnader som effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörer har och är transparenta, samtidigt som en rimlig avkastning på investeringar tillgodoses och vid behov tariffjämförelser av tillsynsmyndigheterna beaktas. Tarifferna eller de metoder som används för att beräkna dem ska tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.

Medlemsstaterna får besluta att tarifferna också får fastställas genom marknadsbaserade principer, såsom auktioner, förutsatt att sådana principer och de intäkter som uppstår från dessa har godkänts av tillsynsmyndigheten.

Tarifferna eller de metoder som används för att beräkna dem ska underlätta effektiv gashandel och konkurrens och samtidigt hindra korssubventionering mellan nätanvändare samt ge incitament till investeringar och upprätthållande eller skapande av driftskompatibilitet för överföringsnät.

Tariffer för nätanvändare ska vara icke-diskriminerande och fastställas separat vid varje ingång till och utgång från överföringssystemet. Mekanismer för kostnadsfördelning och metoder för fastställande av priser när det gäller inmatnings- och uttagspunkter ska godkännas av de nationella tillsynsmyndigheterna. Efter en övergångsperiod, dvs. senast den 3 september 2011, ska medlemsstaterna se till att nätavgifter inte beräknas på grundval av avtal.

2. Tariffer för tillträde till nät får varken begränsa marknadens likviditet eller påverka den gränsöverskridande handeln mellan olika överföringssystem. Om olika tariffstrukturer eller balansregler skulle hindra handel mellan olika överföringssystem, ska de systemansvariga, trots vad som anges i artikel 41.6 i direktiv 2009/73/EG, i nära samarbete med berörda nationella myndigheter aktivt arbeta för enhetliga tariffstrukturer och avgiftsprinciper, även när det gäller balans.

Artikel 14

Tjänster för tredjepartstillträde avseende systemansvariga för överföringssystem

1. Systemansvariga för överföringssystem ska

a) se till att på ett icke-diskriminerande sätt erbjuda samtliga nätanvändare sina tjänster,

b) tillhandahålla både fasta och avbrytbara tjänster för tredjepartstillträde; priset på frånkopplingsbar kapacitet ska återspegla sannolikheten för avbrott,

c) erbjuda samtliga nätanvändare både lång- och kortfristiga tjänster.

Vad gäller led a i första stycket ska erbjudandet, när en systemansvarig för överföringssystemet erbjuder samma tjänster till olika kunder, ske på samma kontraktsvillkor, antingen på grundval av harmoniserade transportavtal eller en gemensam nätföreskrift som godkänts av behörig myndighet i enlighet med förfarandet i artikel 41 i direktiv 2009/73/EG.

2. Transportavtal som ingås med annat än normalt startdatum eller för kortare löptid än ett årligt standardtransportavtal får inte leda till godtyckligt högre eller lägre tariffer som inte återspeglar tjänstens marknadsvärde, i överensstämmelse med principerna i artikel 13.1.

3. Vid behov kan tjänster för tredjepartstillträde beviljas mot lämpliga garantier från nätanvändare om att de är kreditvärdiga. Sådana garantier får inte utgöra otillbörliga hinder för marknadsinträde och ska vara icke-diskriminerande, transparenta och proportionerliga.

Artikel 15

Tjänster för tredjepartstillträde avseende anläggningar för lagring och LNG

1. Systemansvariga för överföringssystem avseende LNG och lagring ska

a) erbjuda tjänster på icke-diskriminerande grund till alla nätanvändare; särskilt om en systemansvarig för LNG- eller lagringssystem erbjuder samma tjänst till olika kunder ska detta ske på likvärdiga avtalsvillkor,

b) erbjuda tjänster som är förenliga med användning av sammanlänkade gastransportsystem och underlätta tillträdet genom samarbete med de systemansvariga, och

c) offentliggöra relevant information, särskilt uppgifter om tjänsternas användning och tillgänglighet inom en tidsram som är förenlig med rimliga handelsbehov hos användare av lagrings- och LNG-anläggningar, och den nationella tillsynsmyndigheten ska övervaka offentliggörandet.

2. Varje systemansvarig för lagring ska

a) tillhandahålla både fasta och avbrytbara tjänster för tredjepartstillträde; priset på frånkopplingsbar kapacitet ska återspegla sannolikheten för avbrott,

b) erbjuda användare av lagringsanläggningar både lång- och kortsiktiga tjänster, och

c) erbjuda användare av lagringsanläggningar både kombinerade tjänster och separata tjänster när det gäller lagringsutrymme, inmatningsförmåga och leveransförmåga.

3. LNG- och lagringsanläggningsavtal ska inte leda till godtyckligt högre tariffer, om de tecknas

a) utanför ett naturgasår med ett inledningsdatum som inte följer standard, eller

b) med kortare varaktighet än standard för LNG- och lagringsanläggningsavtal på årlig basis.

4. Vid behov kan tjänster för tredjepartstillträde beviljas mot lämpliga garantier från nätanvändare om att de är kreditvärdiga. Sådana garantier får inte utgöra otillbörliga hinder för marknadsinträde och ska vara icke-diskriminerande, transparenta och proportionerliga.

5. Avtalsenliga gränser för den nödvändiga minimistorleken på LNG-anläggningens kapacitet och lagringskapaciteten ska motiveras på grundval av tekniska restriktioner och ge små användare av lagringsanläggningar möjlighet att få tillträde till lagringstjänster.

Artikel 16

Principer för mekanismerna för kapacitetstilldelning och förfarandena för hantering av överbelastning för systemansvariga för överföringssystem

1. Den maximala kapaciteten vid alla relevanta punkter som avses i artikel 18.3 ska ställas till marknadsaktörernas förfogande, med beaktande av systemets funktionsduglighet och effektiv nätdrift.

2. Den systemansvariga för överföringssystem ska tillämpa och offentliggöra icke-diskriminerande och transparenta mekanismer för kapacitetstilldelning, vilka ska

a) skicka lämpliga ekonomiska signaler för en effektiv och maximal användning av den tekniska kapaciteten, underlätta investeringar i ny infrastruktur och underlätta gränsöverskridande handel med naturgas,

b) vara förenliga med marknadsmekanismerna, även på spotmarknader och centrala marknadsplatser, och samtidigt vara flexibla och kunna anpassas till ändrade marknadsvillkor, och

c) vara förenliga med medlemsstaternas system för tillträde till systemen.

3. Den systemansvariga för överföringssystem ska genomföra och offentliggöra icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för förvaltning av överbelastningar som underlättar gränsöverskridande handel med naturgas på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av följande principer:

a) Vid avtalsbetingad överbelastning ska den systemansvariga erbjuda outnyttjad kapacitet på den primära marknaden, åtminstone med en dags framförhållning och på avbrytbara villkor.

b) Nätanvändare ska ha rätt att återförsälja eller återuthyra sin outnyttjade kapacitet på andrahandsmarknaden.

Vad gäller led b i första stycket får en medlemsstat begära att nätanvändarna anmäler detta till den systemansvariga för överföringssystemet eller att de informerar denne.

4. Vid fysisk överbelastning ska icke-diskriminerande, transparenta mekanismer för kapacitetstilldelning tillämpas av den systemansvariga för överföringssystemet eller vid behov av tillsynsmyndigheterna.

5. Den systemansvariga för överföringssystemen ska med jämna mellanrum utvärdera marknadens efterfrågan på nyinvesteringar. Vid planeringen av nyinvesteringar ska de systemansvariga bedöma marknadsefterfrågan och ta hänsyn till försörjningstryggheten.

Artikel 17

Principer för mekanismerna för kapacitetstilldelning och förfarandena för hantering av överbelastning när det gäller lagringsanläggningar och LNG-anläggningar

1. Den maximala kapaciteten i lagrings- och LNG-anläggningar ska ställas till marknadsaktörernas förfogande, med beaktande av systemets funktionsduglighet och drift.

2. Systemansvariga för LNG- och lagringssystem ska tillämpa och offentliggöra icke-diskriminerande och transparenta mekanismer för kapacitetstilldelning, vilka ska

a) skicka lämpliga ekonomiska signaler för effektiv och maximal användning av kapaciteten samt underlätta investeringar i ny infrastruktur,

b) vara förenliga med marknadsmekanismerna, även på spotmarknader och centrala marknadsplatser, och samtidigt vara flexibla och kunna anpassas till ändrade marknadsvillkor, och

c) vara kompatibla med det anslutna nätets tillträde till systemen.

3. Avtalen om LNG- och lagringsanläggningar ska omfatta åtgärder för att förhindra kapacitetsupptagning genom beaktande av följande principer, som ska gälla vid avtalsbetingad överbelastning:

a) Den systemansvariga måste utan dröjsmål erbjuda outnyttjad kapacitet i LNG- och lagringsanläggningar på den primära marknaden; detta måste ske med åtminstone en dags framförhållning och på avbrytbara villkor när det gäller lagringsanläggningar.

b) Användare av LNG- och lagringsanläggningar, vilka önskar återförsälja avtalsenlig kapacitet på andrahandsmarknaden, måste ha rätt att göra detta.

Artikel 18

Krav på transparens när det gäller systemansvariga för överföringssystem

1. Den systemansvariga för överföringssystem ska offentliggöra närmare upplysningar om de tjänster som den erbjuder och de villkor som är tillämpliga, tillsammans med de tekniska uppgifter som krävs för att nätanvändarna ska kunna få effektivt nättillträde.

2. För att säkerställa transparenta, objektiva och icke-diskriminerande tariffer och möjliggöra effektiv användning av gasnätet, ska den systemansvariga eller de berörda nationella myndigheterna offentliggöra rimlig och tillräcklig information om grund, metod och struktur för tariffer.

3. För de tillhandahållna tjänsterna ska varje systemansvarig för överföringssystem regelbundet, löpande och på ett användarvänligt standardiserat sätt offentliggöra numeriska uppgifter om teknisk, avtalad och tillgänglig kapacitet för alla relevanta punkter, inklusive inmatnings- och uttagspunkter.

4. De behöriga myndigheterna ska efter samråd med nätanvändare godkänna de relevanta punkter i överföringssystemet om vilka uppgifterna ska offentliggöras.

5. Den systemansvariga för överföringssystem ska alltid lämna de uppgifter som krävs enligt denna förordning i meningsfull, kvantifierbar, tydlig och lättillgänglig form och på icke-diskriminerande grund.

6. Den systemansvariga för överföringssystem ska offentliggöra förhands- och efterhandsinformation om tillgång och efterfrågan, grundad på nomineringar, prognoser och genomförda flöden till och från systemet. Den nationella tillsynsmyndigheten ska se till att all sådan information offentliggörs. Detaljerna i den information som offentliggörs ska avspegla den information som är tillgänglig för den systemansvariga.

Den systemansvariga ska offentliggöra de åtgärder som vidtas, kostnader som uppstår och inkomster som skapas för att balansera systemet.

De berörda marknadsaktörerna ska överlämna de uppgifter som anges i denna artikel till den systemansvariga.

Artikel 19

Krav på transparens när det gäller lagringsanläggningar och LNG-anläggningar

1. Systemansvariga för LNG- och lagringsanläggningar ska offentliggöra närmare upplysningar om de tjänster som de erbjuder och vilka villkor som är tillämpliga, tillsammans med de tekniska uppgifter som krävs för att användare av LNG- och lagringsanläggningar ska kunna få effektivt tillträde till LNG- och lagringsanläggningar.

2. För de tillhandahållna tjänsterna ska systemansvariga för LNG- och lagringsanläggningar regelbundet, löpande och på ett användarvänligt standardiserat sätt offentliggöra numeriska uppgifter om avtalad och tillgänglig kapacitet i LNG- och lagringsanläggningar.

3. Systemansvariga för LNG- och lagringsanläggningar ska alltid lämna de uppgifter som krävs enligt denna förordning i meningsfull, kvantifierbar, tydlig och lättillgänglig form och på icke-diskriminerande grund.

4. Systemansvariga för LNG- och lagringsanläggningar ska offentliggöra mängden gas i varje LNG- och lagringsanläggning eller grupp av lagringsanläggningar, om detta motsvarar det sätt på vilket systemanvändarna får tillträde, in- och utflöden samt tillgänglig kapacitet i anläggningen, även för de anläggningar som inte har tredjepartstillträde. Informationen ska även förmedlas till den systemansvariga för överföringssystem, som ska offentliggöra de sammanlagda mängder per system eller undersystem vilka har fastställts genom de relevanta punkterna. Informationen ska uppdateras åtminstone varje dag.

I sådana fall där användaren av ett lagringssystem är den enda användaren av en lagringsanläggning får användaren av lagringssystemet lämna in en motiverad ansökan till den nationella tillsynsmyndigheten om konfidentiell behandling av de uppgifter som anges i första stycket. Om den nationella tillsynsmyndigheten drar slutsatsen att en sådan ansökan är berättigad, särskilt med beaktande av behovet av att balansera vikten av legitimt skydd av affärshemligheter vilkas avslöjande skulle inverka negativt på lagringsanvändarens övergripande affärsstrategi och målet att skapa en konkurrenskraftig inre gasmarknad, kan myndigheten tillåta den för lagringsanläggningen systemansvariga att under högst ett år inte offentliggöra de uppgifter som anges i första stycket.

Andra stycket ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av skyldigheterna avseende meddelande till och offentliggörande av den systemansvariga för ett överföringssystem, utom när de aggregerade uppgifterna är identiska med de uppgifter i lagringssystemet för vilka den nationella tillsynsmyndigheten har godkänt att de inte offentliggörs.

5. För att säkerställa transparenta, objektiva och icke-diskriminerande tariffer och möjliggöra en effektiv användning av infrastrukturen ska de systemansvariga för LNG- och lagringsanläggningar eller relevanta tillsynsmyndigheter offentliggöra tillräcklig information om grund, metod och struktur för infrastrukturtarifferna vid reglerat tredjepartstillträde.

Artikel 20

Systemansvarigas register

Systemansvariga för överföringssystem, LNG- och lagringsanläggningar ska bevara all den information som anges i artiklarna 18 och 19 och i del 3 i bilaga I under fem år, så att de nationella myndigheterna, bl.a. den nationella tillsynsmyndigheten, den nationella konkurrensmyndigheten och kommissionen kan få tillgång till den.

Artikel 21

Balansregler och avgifter för obalans

1. Balansreglerna ska vara rättvisa, icke-diskriminerande och transparenta och bygga på objektiva kriterier. Balansreglerna ska återspegla verkliga systembehov med hänsyn till de resurser som den systemansvariga för överföringssystemet förfogar över. Balansreglerna ska vara marknadsbaserade.

2. För att nätanvändarna ska kunna vidta korrigerande åtgärder i tid, ska systemansvariga för överföringssystem tillhandahålla tillräcklig, läglig och tillförlitlig webbaserad information om nätanvändarnas balansstatus.

Den information som tillhandahålls ska avspegla den nivå av information som är tillgänglig för systemansvariga för överföringssystem och den betalningsperiod för vilken obalanskostnaderna beräknas.

Ingen avgift ska tas ut för tillhandahållandet av information enligt denna punkt.

3. Avgifterna för obalans ska så långt möjligt vara kostnadsbaserade och samtidigt ge nätanvändarna incitament till att balansera sina gasinmatningar och gasuttag. De ska hindra korssubventionering mellan nätanvändarna men får inte hindra nya marknadsaktörer från att etablera sig på marknaden.

Beräkningsmetoden för avgifterna för obalans samt sluttarifferna ska på lämpligt sätt offentliggöras av de behöriga myndigheterna eller den systemansvariga för överföringssystemet.

4. Medlemsstaterna ska se till att systemansvariga för överföringssystem strävar efter att harmonisera balanssystemen och förenkla balansavgifternas strukturer och nivåer för att underlätta gashandeln.

Artikel 22

Handel med kapacitetsrättigheter

Varje systemansvarig för överföringssystem, LNG- och lagringsanläggningar ska vidta rimliga åtgärder för att möjliggöra och underlätta fri handel med kapacitetsrättigheter på ett transparent och icke-diskriminerande sätt. Varje sådan systemansvarig ska ta fram harmoniserade avtal och förfaranden för transport, LNG-anläggningar och lagring för den primära marknaden för att underlätta den sekundära handeln med kapacitet samt erkänna sådan överlåtelse av primära kapacitetsrättigheter som har meddelats av systemanvändarna.

De harmoniserade avtalen och förfarandena för transport, LNG-anläggningar och lagring ska meddelas tillsynsmyndigheterna.

Artikel 23

Riktlinjer

1. Vid behov ska det utarbetas riktlinjer för vilken grad av harmonisering som minst behövs för att uppnå förordningens syfte, med närmare uppgifter om följande:

a) Tjänster för tredjepartstillträde med en beskrivning av tjänsternas art, löptid och andra förutsättningar i enlighet med artiklarna 14 och 15.

b) Principerna för mekanismerna för kapacitetstilldelning och tillämpning av förfarandena för hantering av avtalsbetingad överbelastning, i enlighet med artiklarna 16 och 17.

c) Tillhandahållande av information och fastställande av den tekniska information som nätanvändarna måste ha för att få effektivt tillträde till systemet och av alla punkter som är relevanta för uppfyllandet av kraven på transparens, inklusive de uppgifter som ska offentliggöras vid alla relevanta punkter och tidsplanen för offentliggörandet, i enlighet med artiklarna 18 och 19.

d) Tariffmetoden när det gäller gränsöverskridande naturgashandel i enlighet med artikel 13.

e) De områden som behandlas i artikel 8.6.

I detta syfte ska kommissionen samråda med byrån och Entso för gas.

2. Riktlinjer för de frågor som behandlas i punkt 1 a, b och c finns i bilaga I när det gäller de systemansvariga för överföringssystemen.

Kommissionen får anta riktlinjer för de områden som behandlas i punkt 1 och ändra de riktlinjer som avses i punkt 1 a, b och c. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning bland annat genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 28.2.

3. Tillämpning och ändring av de riktlinjer som antas enligt denna förordning ska återspegla olikheterna mellan de nationella gassystemen och ska därför inte kräva enhetliga detaljerade villkor för tredje parts tillträde på gemenskapsnivå. I riktlinjerna får dock de minimikrav fastställas som måste uppfyllas för att uppnå sådana icke-diskriminerande och transparenta villkor för tillträde till nätet som behövs för en inre marknad för naturgas, vilka sedan får tillämpas mot bakgrund av olikheterna mellan de nationella gassystemen.

Artikel 24

Tillsynsmyndigheter

När tillsynsmyndigheterna genomför sina åligganden enligt denna förordning, ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att denna förordning och de riktlinjer som har antagits i enlighet med artikel 23 följs.

Vid behov ska de samarbeta med varandra, med kommissionen och med byrån i enlighet med kapitel VIII i direktiv 2009/73/EG.

Artikel 25

Tillhandahållande av information

Medlemsstaterna och tillsynsmyndigheterna ska på begäran förse kommissionen med all information som behövs för de ändamål som avses i artikel 23.

Kommissionen ska fastställa en rimlig tid inom vilken informationen ska lämnas, med hänsyn till hur komplex och brådskande den begärda informationen är.

Artikel 26

Medlemsstaternas rätt att besluta om mer detaljerade åtgärder

Denna förordning ska inte påverka medlemsstaternas rätt att behålla eller införa åtgärder med mer detaljerade bestämmelser än de som anges i denna förordning och i de riktlinjer som avses i artikel 23.

Artikel 27

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner vid överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att bestämmelserna genomförs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de regler som motsvarar bestämmelserna i förordning (EG) nr 1775/2005 senast den 1 juli 2006 och ska utan dröjsmål meddela kommissionen eventuella ändringar som påverkar dem. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de bestämmelser som inte motsvarar bestämmelserna i förordning (EG) nr 1775/2005 senast den 3 september 2009 och ska utan dröjsmål meddela kommissionen eventuella ändringar som påverkar dem.

2. Sanktionerna enligt punkt 1 ska inte vara straffrättsliga.

Artikel 28

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av den kommitté som inrättas i enlighet med artikel 51 i direktiv 2009/73/EG.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5a.1–5a.4 och artikel 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 29

Kommissionens rapport

Kommissionen ska övervaka genomförandet av denna förordning. Kommissionen ska i sin rapport enligt artikel 52.6 i direktiv 2009/73/EG även rapportera om de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av denna förordning. I rapporten ska det särskilt undersökas i vilken utsträckning man genom förordningen lyckats se till att villkoren för tillträde till gasnät är icke-diskriminerande och återspeglar kostnaderna i syfte att bidra till kundernas valfrihet på en väl fungerande inre marknad och till en långsiktig försörjningstrygghet. Vid behov ska rapporten åtföljas av lämpliga förslag och/eller rekommendationer.

Artikel 30

Undantag

Denna förordning ska inte vara tillämplig på följande:

a) Naturgasöverföringssystem som är belägna i medlemsstaterna under giltighetstiden för de undantag som beviljats i enlighet med artikel 49 i direktiv 2009/73/EG.

b) Större ny infrastruktur, dvs. sammanlänkningar, LNG- och lagringsanläggningar och väsentliga kapacitetsökningar i befintliga infrastrukturer och förändringar av sådana infrastrukturer som möjliggör utveckling av nya källor för gasförsörjning i enlighet med artikel 36.1 och 36.2 i direktiv 2009/73/EG, vilka undantas från bestämmelserna i artiklarna 9, 14, 32, 33, 34 eller 41.6, 41.8 och 41.10 i det direktivet så länge som de undantas från de bestämmelser som det hänvisas till i denna punkt, med undantag av artikel 19.4 i den här förordningen.

c) Naturgasöverföringssystem som har beviljats undantag i enlighet med artikel 48 i direktiv 2009/73/EG.

Vad gäller led a i första stycket får medlemsstater som har beviljats undantag i enlighet med artikel 49 i direktiv 2009/73/EG hos kommissionen ansöka om ett temporärt undantag från att tillämpa denna förordning för en period på upp till två år från och med det datum då undantaget i det ledet upphör att gälla.

Artikel 31

Upphävande

Förordning (EG) nr 1775/2005 ska upphöra att gälla den 3 mars 2011. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 32

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 3 september 2009.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. PÖTTERING
Ordförande

På rådets vägnar
E. ERLANDSSON
Ordförande

BILAGA I

RIKTLINJER FÖR

1. **Tjänster för tredjepartstillträde avseende systemansvariga för överföringssystem**

1. Systemansvariga för överföringssystem (nedan kallade *systemansvariga*) ska erbjuda fasta och avbrytbara tjänster som varar minst en dag.

2. Harmoniserade transportavtal och gemensamma nätföreskrifter ska utformas så att de underlättar handel med och återanvändning av avtalad kapacitet utan att hindra överlåtelse av kapacitet.

3. De systemansvariga ska utarbeta nätföreskrifter och harmoniserade avtal efter vederbörligt samråd med nätanvändarna.

4. De systemansvariga ska tillämpa standardiserade förfaranden för nominering och renominering. De ska ta fram informationssystem och instrument för elektronisk kommunikation för att kunna tillhandahålla lämpliga uppgifter till nätanvändarna och förenkla transaktioner såsom nominering, avtal om kapacitet och överlåtelse av kapacitetsrättigheter mellan nätanvändare.

5. De systemansvariga ska harmonisera formaliserade förfaranden för bokning och svarstider i enlighet med bästa branschpraxis för att göra svarstiderna så korta som möjligt. De ska tillhandahålla direktuppkopplade, bildskärmsbaserade system för kapacitetsbokning och bekräftelser samt förfaranden för nominering och renominering senast den 1 juli 2006, efter samråd med de berörda nätanvändarna.

6. De systemansvariga får inte ta ut särskilda avgifter av nätanvändarna för förfrågningar och transaktioner som hänger ihop med transportavtalen och som handläggs enligt standardregler och standardförfaranden.

7. För förfrågningar som ger upphov till extraordinära eller orimliga kostnader, t.ex. på grund av att det krävs genomförbarhetsstudier, får det tas ut särskilda avgifter, förutsatt att kostnaderna kan styrkas.

8. De systemansvariga ska samarbeta med andra systemansvariga och samordna underhållet av sina respektive nät, så att nätanvändare och systemansvariga i andra områden drabbas av så få avbrott i överföringen som möjligt och för att se till att försörjningstryggheten gagnar alla lika mycket, även i fråga om transitflöden.

9. De systemansvariga ska minst en gång om året vid en i förväg fastställd tidpunkt offentliggöra alla planerade underhållsperioder som kan komma att påverka nätanvändarnas rättigheter enligt transportavtalen och i rimlig tid offentliggöra den driftsrelaterade information som är kopplad till detta. Detta innebär att så snart som uppgifterna är tillgängliga för de systemansvariga, ska de också utan dröjsmål och diskriminering offentliggöra eventuella ändringar i de planerade underhållsperioderna och meddela oplanerat underhåll. Under underhållsperioderna ska de systemansvariga regelbundet offentliggöra aktuell information om underhållet, förväntad varaktighet och förväntade effekter.

10. De systemansvariga ska varje dag föra protokoll om aktuellt underhåll och eventuella flödesstörningar. De ska på begäran ställa protokollen till den behöriga myndighetens förfogande. På begäran ska uppgifterna också lämnas till dem som påverkas av störningarna.

2. **Principer för mekanismer för kapacitetstilldelning och förfarandena för hantering av överbelastning avseende systemansvariga för överföringssystem samt tillämpningen av dessa vid avtalsbetingad överbelastning**

2.1 *Principer för mekanismer för kapacitetstilldelning och förfarandena för hantering av överbelastning avseende systemansvariga för överföringssystem*

1. Mekanismerna för kapacitetstilldelning och förfarandena för hantering av överbelastning ska underlätta utvecklingen av konkurrensen och likvidhandel med kapacitet. Mekanismerna ska vara marknadsanpassade, även på spotmarknader och centrala marknadsplatser. De ska vara flexibla och kunna anpassas till nya marknadsvillkor.

2. Dessa mekanismer och förfaranden ska ta hänsyn till det berörda systemets integritet och till försörjningstryggheten.

3. Dessa mekanismer och förfaranden får varken stå i vägen för nya marknadsaktörer eller skapa orimliga hinder för marknadsinträde. De får inte hindra marknadsaktörerna, inbegripet nya marknadsaktörer och företag med liten marknadsandel, från att konkurrera effektivt med varandra.

4. Dessa mekanismer och förfaranden ska skicka lämpliga ekonomiska signaler för effektiv och maximal användning av den tekniska kapaciteten samt underlätta investeringar i ny infrastruktur.

5. Nätanvändarna ska underrättas om vilken typ av omständigheter som kan påverka tillgängligheten när det gäller avtalad kapacitet. Information om avbrott bör återspegla nivån på den information som är tillgänglig för den systemansvariga.

6. Om det uppstår svårigheter med att uppfylla avtalsenliga leveransskyldigheter som är relaterade till systemets funktionsduglighet, bör de systemansvariga utan dröjsmål underrätta nätanvändarna och försöka finna en icke-diskriminerande lösning.

De systemansvariga ska rådfråga nätanvändarna om förfaranden innan de genomförs och komma överens om dem med tillsynsmyndigheten.

2.2 *Förfaranden för hantering av överbelastning vid avtalsbetingad överbelastning*

1. Om avtalad kapacitet inte utnyttjas, ska de systemansvariga göra denna kapacitet tillgänglig på den primära marknaden på avbrytbara villkor och genom avtal med olika löptider, om den relevanta nätanvändaren inte erbjuder denna kapacitet på andrahandsmarknaden till ett rimligt pris.

2. Intäkter från överlåtelsen av den frigjorda avbrytbara kapaciteten ska delas enligt de regler som fastställts eller godkänts av den relevanta tillsynsmyndigheten. Dessa regler ska vara förenliga med effektiv och ändamålsenlig användning av systemet.

3. De relevanta tillsynsmyndigheterna kan med hänsyn till rådande omständigheter fastställa ett rimligt pris för överlåtelsen av avbrytbar kapacitet.

4. Om det är lämpligt ska de systemansvariga göra rimliga ansträngningar för att på marknaden åtminstone erbjuda delar av den outnyttjade kapaciteten som fast kapacitet.

3. **Fastställande av de tekniska uppgifter som nätanvändare måste ha för att kunna få effektivt tillträde till systemet, fastställande av alla punkter som är relevanta för uppfyllandet av kraven på transparens och de uppgifter som ska offentliggöras vid alla relevanta punkter och tidsplanen för offentliggörandet**

3.1 *Fastställande av de tekniska uppgifter som nätanvändare måste ha för att kunna få effektivt tillträde till systemet*

De systemansvariga ska offentliggöra åtminstone följande uppgifter om sina system och tjänster:

a) En uttömmande beskrivning av alla tjänster som erbjuds och de avgifter som tas ut för dem.

b) Redogörelse för olika slag av transportavtal för dessa tjänster och, i förekommande fall, de allmänna villkoren för överföring och/eller standardvillkoren för alla nätanvändares rättigheter och skyldigheter, inklusive harmoniserade transportavtal och andra relevanta dokument.

c) De harmoniserade förfarandena för användning av överföringssystemet, inklusive definition av nyckelbegrepp.

d) Villkor för kapacitetstilldelning, hantering av överbelastning samt förfaranden för att motverka hamstring och underlätta återanvändning.

e) De regler för kapacitetshandel på andrahandsmarknaden som gäller gentemot den systemansvariga.

f) I förekommande fall, de flexibilitets- och toleransnivåer som utan särskild avgift inkluderas i transportavtalen och andra tjänster samt den flexibilitet som erbjuds utöver detta med tillhörande avgifter.

g) En ingående beskrivning av den systemansvarigas gassystem med uppgift om alla relevanta punkter som sammanlänkar systemet med andra systemansvarigas system och/eller med gasinfrastruktur för exempelvis flytande naturgas (LNG) och infrastruktur för stödtjänster enligt definitionen i artikel 2.14 i direktiv 2009/73/EG.

h) Information om gaskvalitet och tryckkrav.

i) Reglerna för anslutning till det system som drivs av den systemansvariga.

j) Information i god tid om föreslagna och/eller faktiska ändringar i fråga om tjänster eller villkor, inklusive de uppgifter som avses i leden a–i.

3.2 *Fastställande av alla punkter som är relevanta för uppfyllandet av kraven på transparens*

De relevanta punkterna ska åtminstone omfatta följande punkter:

a) Alla inmatningspunkter i den systemansvarigas nät.

b) De viktigaste uttagspunkterna och uttagszonerna med en samlad uttagskapacitet på minst 50 % av den totala uttagskapaciteten i den systemansvarigas nät, inklusive alla uttagspunkter eller uttagszoner som omfattar mer än 2 % av nätverkets totala uttagskapacitet.

c) Alla punkter som sammanlänkar den systemansvarigas nät med andra överföringsnät.

d) Alla punkter som sammanlänkar den systemansvarigas nät med terminaler för LNG.

e) Alla viktiga punkter i den systemansvarigas nät, inklusive de punkter som sammanlänkar nätet med marknadsplatser för gashandel. Alla punkter där man av erfarenhet kan räkna med fysisk överbelastning är att anse som viktiga.

f) Alla punkter som sammanlänkar den systemansvarigas nät med sådan infrastruktur som krävs för tillhandahållandet av stödtjänster enligt definitionen i artikel 2.14 i direktiv 2009/73/EG.

3.3 *Uppgifter som ska offentliggöras vid alla relevanta punkter och tidsplanen för offentliggörandet*

1. De systemansvariga ska på ett användarvänligt, standardiserat sätt och regelbundet/löpande, via Internet – vid alla relevanta punkter offentliggöra följande uppgifter om kapacitetsläget ned till dagliga perioder:

   a) Högsta möjliga tekniska kapacitet för flöden i båda riktningar.

   b) Total avtalad och avbrytbar kapacitet.

   c) Tillgänglig kapacitet.

2. De systemansvariga ska för alla relevanta punkter offentliggöra tillgängliga kapaciteter för åtminstone 18 månader framåt och uppdatera dessa uppgifter minst en gång i månaden eller ännu oftare, om nya uppgifter blir tillgängliga.

3. De systemansvariga ska dagligen offentliggöra uppdaterade uppgifter om tillgången till kortfristiga tjänster (för påföljande dag och påföljande vecka) på grundval av bland annat nominering, gällande avtalsenliga åtaganden och regelbundna långtidsprognoser avseende tillgängliga årskapaciteter för upp till tio år framåt för alla relevanta punkter.

4. De systemansvariga ska löpande offentliggöra de historiska maximala och minimala värdena för varje månads kapacitetsanvändning samt de årliga genomsnittsflödena i varje relevant punkt för de senaste tre åren.

5. De systemansvariga ska varje dag föra protokoll över de faktiska kumulerade flödena för minst tre månader.

6. De systemansvariga ska på ett effektivt sätt registrera alla kapacitetsavtal och all annan relevant information i samband med beräkning och tillhandahållande av tillgängliga kapaciteter till vilka de relevanta nationella myndigheterna ska ha tillgång för att kunna utföra sina åligganden.

7. De systemansvariga ska tillhandahålla användarvänliga instrument för beräkning av tariffer för tillgängliga tjänster och för verifiering av tillgänglig kapacitet via Internet.

8. De systemansvariga som inte kan offentliggöra uppgifter enligt punkterna 1, 3 och 7 ska samråda med sina relevanta nationella myndigheter och ta fram en handlingsplan för genomförande så snart som möjligt, dock senast den 31 december 2006.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Förordning (EG) nr 1775/2005	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
—	Artikel 3
—	Artikel 4
—	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
—	Artikel 8
—	Artikel 9
—	Artikel 10
—	Artikel 11
—	Artikel 12
Artikel 3	Artikel 13
Artikel 4	Artikel 14
—	Artikel 15
Artikel 5	Artikel 16
—	Artikel 17
Artikel 6	Artikel 18
—	Artikel 19
—	Artikel 20
Artikel 7	Artikel 21
Artikel 8	Artikel 22
Artikel 9	Artikel 23
Artikel 10	Artikel 24
Artikel 11	Artikel 25
Artikel 12	Artikel 26
Artikel 13	Artikel 27
Artikel 14	Artikel 28
Artikel 15	Artikel 29
Artikel 16	Artikel 30
—	Artikel 31
Artikel 17	Artikel 32
Bilaga	Bilaga I

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 10 november 2010

om ändring av avsnitt 3 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten

(Text av betydelse för EES)

(2010/685/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten [1], särskilt artikel 23.2, och

av följande skäl:

(1) I förordning (EG) nr 715/2009 fastställs riktlinjerna för fastställande av de tekniska uppgifter som nätanvändarna måste ha för att kunna få effektivt tillträde till systemet.

(2) I riktlinjerna bör det införas krav på transparens för att garantera effektivt tillträde till naturgasöverföringsnäten och i praktiken ge en minimigaranti för lika villkor för marknadstillträde.

(3) De åtgärder som föreskrivs i detta beslut är förenliga med yttrandet från den kommitté som avses i artikel 28 i förordning (EG) nr 715/2009.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Avsnitt 3 i bilaga I till förordning (EG) nr 715/2009 ska ersättas med texten i bilagan till detta beslut.

Artikel 2

Detta beslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Det ska tillämpas från och med den 3 mars 2011.

Utfärdat i Bryssel den 10 november 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande

[1] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36.

BILAGA

"3. **Fastställande av de tekniska uppgifter som nätanvändare måste ha för att kunna få effektivt tillträde till systemet, fastställande av alla punkter som är relevanta för uppfyllandet av kraven på transparens och de uppgifter som ska offentliggöras vid alla relevanta punkter samt tidsplanen för offentliggörandet**

3.1 *Fastställande av de tekniska uppgifter som nätanvändare måste ha för att få effektivt tillträde till systemet*

3.1.1 Form för offentliggörande

1. De systemansvariga för överföringsssystem (nedan kallade *systemansvariga*) ska tillhandahålla alla uppgifter som avses i punkterna 3.1.2 och 3.3.1–3.3.5 på följande sätt:

   a) På en webbplats som är tillgänglig för allmänheten utan kostnad och utan krav på registrering eller annan anmälan hos den systemansvariga.

   b) Regelbundet/fortlöpande; frekvensen ska anpassas till de ändringar som äger rum och tjänstens längd.

   c) På ett användarvänligt sätt.

   d) På ett tydligt, mätbart, lättillgängligt och icke-diskriminerande sätt.

   e) I nedladdningsbart format som möjliggör kvantitativa analyser.

   f) Med konsekvent användning av enheter, varvid framför allt kWh (med en förbränningsreferenstemperatur på 298,15 K) utgör enheten för energiinnehåll och m^3 (vid 273,15 K och 1,01325 bar) volymenhet. Den konstanta omräkningsfaktorn för energiinnehåll ska anges. Utöver ovannämnda format kan även andra enheter användas för offentliggörandet.

   g) På medlemsstatens officiella språk och på engelska.

2. De systemansvariga ska tillhandahålla detaljerade uppgifter om faktiska ändringar av alla sådana uppgifter som avses i punkterna 3.1.2 och 3.3.1–3.3.5 vid lämplig tidpunkt så snart de finns tillgängliga för dem.

3.1.2 Innehållet i offentliggörandet

De systemansvariga ska offentliggöra åtminstone följande uppgifter om sina system och tjänster:

a) En detaljerad och uttömmande beskrivning av de olika tjänster som erbjuds och de avgifter som tas ut för dem.

b) Olika typer av transportavtal som kan ingås för dessa tjänster.

c) Nätföreskrifter och/eller standardvillkor som fastställer samtliga nätanvändares rättigheter och skyldigheter, däribland följande:

   1. Harmoniserade transportavtal och andra relevanta dokument.

   2. Om det är relevant för nättillträdet: uppgifter om relevanta parametrar för gaskvalitet för alla relevanta punkter, i enlighet med vad som fastställs i punkt 3.2 i denna bilaga, däribland minst bruttovärmevärdet och Wobbetalet samt uppgifter om ansvarsfrågan och nätverksanvändarnas kostnader för konvertering om gasen inte motsvarar dessa specifikationer.

   3. Om det är relevant för nättillträdet: information om tryckkrav för alla relevanta punkter.

   4. Förfarandet i händelse av avbrott i avbrytbar kapacitet, däribland i tillämpliga fall tidpunkt, omfattning och rangordning av enskilda avbrott (exempelvis proportionellt eller enligt principen 'först in, sist avbruten').

d) De harmoniserade förfarandena för användning av överföringssystemet, inklusive definition av nyckelbegrepp.

e) Villkor för kapacitetstilldelning, hantering av överbelastning samt förfaranden för att motverka hamstring och underlätta återanvändning.

f) De regler för kapacitetshandel på andrahandsmarknaden som gäller gentemot den systemansvariga.

g) Regler om balansering och metod för beräkning av avgifter för obalans.

h) I förekommande fall de flexibilitets- och toleransnivåer som utan särskild avgift inkluderas i transporttjänsterna och i andra tjänster, samt den flexibilitet som erbjuds utöver detta med tillhörande avgifter.

i) En ingående beskrivning av den systemansvarigas gassystem med uppgift om relevanta sammanlänkningspunkter enligt definitionen i punkt 3.2 i denna bilaga samt namnet på dem som är driftsansvariga för de sammanlänkade systemen eller anläggningarna.

j) Reglerna för anslutning till det system som drivs av den systemansvariga.

k) Information om nödmekanismer, i den mån som det faller inom den systemansvarigas ansvarsområde, exempelvis åtgärder som kan leda till att kundgrupper kopplas bort från nätet, och andra allmänna ansvarsregler som gäller för den systemansvariga.

l) Förfaranden för sammanlänkningspunkter som systemansvariga kommit överens om som är av betydelse för nätanvändares tillträde till de berörda överföringssystemen och som avser nätets driftskompatibilitet, förfarandena för nominering och matchning samt andra förfaranden som fastställer bestämmelser om tilldelning av gasflöden och balansering, inkluderat de metoder som tillämpas.

m) De systemansvariga ska offentliggöra en detaljerad och uttömmande beskrivning av den metod och det förfarande som tillämpas för beräkning av den tekniska kapaciteten, däribland information om de parametrar som använts och viktiga förutsättningar.

3.2 *Fastställande av alla punkter som är relevanta för uppfyllandet av kraven på transparens*

1. De relevanta punkterna ska åtminstone omfatta följande punkter:

a) Alla inmatnings- och uttagspunkter till och från ett överföringsnät som drivs av en systemansvarig, med undantag för uttagspunkter som är anslutna till en enskild slutförbrukare och med undantag för inmatningspunkter som är direkt kopplade till en enskild producents produktionsanläggning som är belägen inom EU.

b) Alla inmatnings- och uttagspunkter som sammanlänkar de systemansvarigas balanseringsområden.

c) Alla punkter som sammanlänkar den systemansvarigas nät med en LNG-terminal, fysiska marknadsplatser för gashandel, lagrings- och produktionsanläggningar, såvida inte dessa produktionsanläggningar omfattas av undantag enligt punkt a.

d) Alla punkter som sammanlänkar en viss systemansvarigs nät med sådan infrastruktur som krävs för tillhandahållandet av stödtjänster enligt definitionen i artikel 2.14 i direktiv 2009/73/EG.

2. Information till enskilda slutförbrukare och till produktionsanläggningar, som inte omfattas av definitionen av relevanta punkter enligt punkt 3.2.1 a, ska offentliggöras i samlad form, åtminstone per balanseringsområde. Kumuleringen av enskilda slutförbrukare och av produktionsanläggningar, som inte omfattas av definitionen av relevanta punkter enligt punkt 3.2.1 a, ska vid tillämpning av denna bilaga betraktas som en relevant punkt.

3. I de fall då punkter mellan två eller flera överföringsansvariga sköts enbart av de berörda överföringsansvariga, utan någon som helst avtalsenlig eller funktionsmässig inblandning från systemanvändare, eller då punkter förbinder ett överföringssystem med ett distributionssystem och det inte finns någon avtalsbetingad överbelastning vid dessa punkter, ska systemansvariga när det gäller dessa punkter undantas från skyldigheten att offentliggöra de krav som förtecknas i punkt 3.3 i denna bilaga. Den nationella tillsynsmyndigheten får kräva att de systemansvariga ska offentliggöra de krav som förtecknas i punkt 3.3 i denna bilaga för grupper av eller alla de undantagna punkterna. I dessa fall ska informationen, om den är tillgänglig för den systemansvariga, offentliggöras i samlad form på lämplig nivå, åtminstone per balanseringsområde. Denna kumulering av dessa punkter ska, vid tillämpning av denna bilaga, betraktas som en relevant punkt.

3.3 *Uppgifter som ska offentliggöras för alla relevanta punkter och tidsplanen för offentliggörandet.*

1. De systemansvariga ska för alla relevanta punkter offentliggöra sådana uppgifter som förtecknas i leden a–g för samtliga tjänster och stödtjänster som tillhandahålls (framför allt information om blandning, ballastning och konvertering). Dessa sifferuppgifter ska offentliggöras i form av numeriska uppgifter, med tim- eller dagsbaserade perioder – som motsvarar den minsta referensperioden för kapacitetsbokning, nominering och renominering samt den minsta betalningsperiod för vilken avgifterna för obalans beräknas. Om den minsta referensperioden avviker från en daglig period ska den information som anges i leden a–g också tillgängliggöras för den dagliga perioden. Denna information och uppdateringarna ska offentliggöras så snart den systemansvariga har tillgång till dem ('nästan i realtid').

a) Teknisk kapacitet för flöden i båda riktningar.

b) Total avtalad fast och avbrytbar kapacitet i båda riktningar.

c) Nomineringar och renomineringar i båda riktningar.

d) Tillgänglig fast och avbrytbar kapacitet i båda riktningar.

e) Faktiska fysiska flöden.

f) Planerat och faktiskt avbrott i avbrytbar kapacitet.

g) Planerade och oplanerade avbrott i fasta tjänster och information om återupprättande av fasta tjänster (t.ex. systemunderhåll och trolig varaktighet för avbrott på grund av underhåll). Planerade avbrott ska offentliggöras minst 42 dagar i förväg.

2. Uppgifter i enlighet med punkt 3.3.1 a, b och d ska offentliggöras åtminstone 18 månader i förväg för alla relevanta punkter.

3. De systemansvariga ska löpande offentliggöra historiska uppgifter om kraven i punkt 3.3.1 a–g för de senaste fem åren.

4. De systemansvariga ska dagligen offentliggöra uppmätta värden för bruttovärmevärdet eller Wobbetalen vid alla relevanta punkter. Preliminära uppgifter ska offentliggöras senast tre dagar efter respektive gasdag. De slutgiltiga uppgifterna ska offentliggöras inom tre månader efter utgången av respektive månad.

5. De systemansvariga ska årligen för alla relevanta punkter offentliggöra tillgänglig kapacitet, bokad och teknisk kapacitet för alla år för vilka kapacitet har avtalats plus ett år och åtminstone för de kommande tio åren. Dessa uppgifter ska uppdateras åtminstone varje månad och oftare om det inkommer nya uppgifter. Offentliggörandet ska återspegla den tidsperiod för vilken kapacitet erbjuds på marknaden.

3.4 *Uppgifter som ska offentliggöras om överföringssystemet och tidsplanen för offentliggörandet.*

1. De systemansvariga ska se till att den kumulerade kapacitet som erbjuds och avtalas på andrahandsmarknaden (dvs. som säljs från en nätanvändare till en annan nätanvändare) – om denna information är tillgänglig för den systemansvariga – offentliggörs och uppdateras varje dag. Dessa uppgifter ska specificera följande:

a) Sammanlänkningspunkt där kapaciteten säljs.

b) Typ av kapacitet, t.ex. inmatning, uttag, fast, avbrytbar.

c) Kapacitetsnyttjanderättens mängd och längd.

d) Typ av försäljning, t.ex. överföring eller tilldelning.

e) Totala antalet transaktioner/överföringar.

f) Eventuella andra villkor som den systemansvariga känner till och som nämns i punkt 3.3.

I den mån som sådan information tillhandahålls av en tredje part ska systemansvariga undantas från denna bestämmelse.

2. De systemansvariga ska offentliggöra harmoniserade villkor enligt vilka de accepterar kapacitetsöverföringar (t.ex. överföringar och tilldelningar). Dessa bestämmelser måste inkludera följande:

a) En beskrivning av standardiserade produkter som kan säljas på andrahandsmarknaden.

b) Ledtid för genomförande/godkännande/registrering av transaktioner på andrahandsmarknaden. Vid förseningar måste anledningen offentliggöras.

c) Anmälan av säljaren eller den tredje part som avses i punkt 3.4.1 till den systemansvariga om säljarens och köparens namn och kapacitetsuppgifter i enlighet med punkt 3.4.1.

I den mån som sådan information tillhandahålls av en tredje part ska systemansvariga undantas från denna bestämmelse.

3. Varje systemansvarig ska, när det gäller balanseringen av systemet, senast en månad efter att balansperioden löpt ut, tillhandahålla varje nätanvändare för varje balansperiod volymuppgifter om den specifika preliminära obalansen och om kostnaderna per enskild nätanvändare. Slutgiltiga uppgifter om kunder som mottagit leveranser enligt standardiserade belastningsprofiler kan tillhandahållas upp till 14 månader senare. I den mån som sådan information tillhandahålls av en tredje part ska systemansvariga undantas från denna bestämmelse. När sådana uppgifter tillhandahålls ska kommersiellt känsliga uppgifter behandlas konfidentiellt.

4. När tredje parter erbjuds flexibilitetstjänster utöver toleransnivåerna ska systemansvariga offentliggöra dagliga prognoser om den maximala flexibilitetsmängden för nästkommande dag, bokad flexibilitet och den flexibilitet som marknaden förfogar över nästkommande gasdag. Den systemansvariga ska i slutet av varje gasdag dessutom offentliggöra efterhandsinformation om det kumulerade nyttjandet av varje flexibilitetstjänst. Om den nationella tillsynsmyndigheten är övertygad om att sådan information skulle kunna ge utrymme för potentiellt missbruk från nätanvändarnas sida, får den bevilja den systemansvariga undantag från denna skyldighet.

5. De systemansvariga ska offentliggöra, per balanseringsområde, gasmängden i överföringssystemet i början av varje gasdag och den beräknade gasmängden i överföringssystemet i slutet av varje gasdag. Den beräknade gasmängden för slutet av gasdagen ska uppdateras varje timme under hela gasdagen. Om avgifter för obalans beräknas varje timme ska den systemansvariga offentliggöra gasmängden i överföringssystemet i timbaserade perioder. Alternativt ska systemansvariga offentliggöra, per balanseringsområde, alla användares kumulerade obalans i början av varje balanseringsperiod och den beräknade kumulerade obalansen för alla användare i slutet av varje gasdag. Om den nationella tillsynsmyndigheten är övertygad om att sådan information skulle kunna ge utrymme för potentiellt missbruk från nätanvändarnas sida, får den bevilja den systemansvariga undantag från denna skyldighet.

6. De systemansvariga ska tillhandahålla användarvänliga verktyg för beräkning av tariffer.

7. De systemansvariga ska på ett effektivt sätt registrera alla kapacitetsavtal och all annan relevant information i samband med beräkning och tillhandahållande av tillgänglig kapacitet; de relevanta nationella myndigheterna ska ha tillgång till dessa uppgifter under minst fem år, i synnerhet vad gäller enskilda nomineringar och avbrott. De systemansvariga ska bevara dokumentation om all relevant information som fastställs i punkt 3.3.4 och 3.3.5 under minst fem år och vid behov ge tillsynsmyndigheterna tillgång till informationen. Båda parterna ska respektera principen om bevarande av affärshemligheter.”

I

(Rättsakter som antagits i enlighet med EG- och Euratomfördragen och som ska offentliggöras)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) Nr 713/2009

av den 13 juli 2009

om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([3]), och

av följande skäl:

(1) I kommissionens meddelande av den 10 januari 2007 ”En energipolitik för Europa” framhävdes vikten av att fullborda de inre marknaderna för el och naturgas. En av de viktigaste åtgärderna för att nå detta mål var enligt meddelandet att förbättra regelverket på gemenskapsnivå.

(2) En oberoende rådgivande grupp för el och gas, kallad Europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter för el och gas (Ergeg), inrättades genom kommissionens beslut 2003/796/EG ([4]) för att underlätta samråd, samordning och samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter och mellan dessa myndigheter och kommissionen, i syfte att konsolidera de inre marknaderna för el och naturgas. Denna grupp består av företrädare för de nationella tillsynsmyndigheter som inrättats enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ([5]) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ([6]).

(3) Ergegs verksamhet har alltsedan dess inrättande bidragit till utvecklingen av inre marknader för el och naturgas. Det erkänns dock allmänt i branschen och har även föreslagits av Ergeg att det frivilliga samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter borde äga rum inom en gemenskapsstruktur med tydliga befogenheter och behörighet att fatta enskilda tillsynsbeslut i en rad specifika fall.

(4) Vid sitt möte den 8 och 9 mars 2007 uppmanade Europeiska rådet kommissionen att föreslå åtgärder för att inrätta en oberoende mekanism för samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter.

(5) Medlemsstaterna bör ha ett nära samarbete och undanröja hindren för gränsöverskridande handel med el och naturgas för att uppnå målen i gemenskapens energipolitik. Utifrån en konsekvensbedömning rörande vilka resurser som skulle krävas för en central enhet drogs slutsatsen att en oberoende central enhet på lång sikt skulle erbjuda fler fördelar än andra alternativ. En byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (nedan kallad *byrån*) bör inrättas

([1]) EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

([2]) EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

([3]) Europaparlamentets yttrande av den 18 juni 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 9 januari 2009 (EUT C 75 E, 31.3.2009, s. 1) samt Europaparlamentets ståndpunkt av den 22 april 2009 (ännu ej offentliggjord i EUT). Rådets beslut av den 25 juni 2009.

([4]) EUT L 296, 14.11.2003, s. 34.

([5]) EUT L 176, 15.7.2003, s. 37.

([6]) EUT L 176, 15.7.2003, s. 57.

för att täppa till luckorna i bestämmelserna på gemenskapsnivå och bidra till väl fungerande inre marknader för el och naturgas. Byrån bör också göra det möjligt för nationella tillsynsmyndigheter att stärka sitt samarbete på gemenskapsnivå och, på grundval av ömsesidighet, delta i utövandet av gemenskapsrelaterade uppgifter.

(6) Byrån bör se till att den tillsyn som utförs av nationella tillsynsmyndigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el [1] och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [2] samordnas ordentligt och vid behov kompletteras på gemenskapsnivå. I detta syfte måste byråns oberoende gentemot el- och gasproducenter, systemansvariga för överförings- och distributionssystem, såväl offentliga som privata, och konsumenter garanteras, och byråns åtgärders förenlighet med gemenskapslagstiftningen, dess tekniska och tillsynsrelaterade kapacitet samt transparens, demokratiska kontrollansvar och effektivitet säkerställas.

(7) Byrån bör övervaka det regionala samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem inom sektorerna för el och gas samt verksamheten inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (nedan kallat *Entso för el*) och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas (nedan kallat *Entso för gas*). Byrån är nödvändig för att samarbetet mellan de systemansvariga för överföringssystemen ska kunna bli effektivt och transparent på ett sätt som gynnar de inre marknaderna för el och naturgas.

(8) Byrån bör, i samarbete med kommissionen, medlemsstaterna och relevanta nationella myndigheter, övervaka de inre marknaderna för el och naturgas och vid behov underrätta Europaparlamentet, kommissionen och nationella myndigheter om sina resultat. Byråns övervakningsuppdrag bör inte överlappa eller hindra den övervakning som utförs av kommissionen eller nationella myndigheter, särskilt inte av de nationella konkurrensmyndigheterna.

(9) Byrån har som en viktig uppgift att utarbeta icke-bindande ramriktlinjer som nätföreskrifterna måste vara förenliga med. Det anses också vara lämpligt och förenligt med byråns syfte att den deltar i översynen av nätföreskrifter (både när de utarbetas och vid ändringar) för att säkerställa att de är förenliga med ramriktlinjerna, innan den rekommenderar kommissionen att anta dem.

(10) Det bör skapas en integrerad struktur där de nationella tillsynsmyndigheterna kan medverka och samarbeta. Denna struktur bör underlätta en enhetlig tillämpning av lagstiftningen om de inre marknaderna för el och naturgas i hela gemenskapen. I fall som berör mer än en medlemsstat bör byrån få befogenhet att anta enskilda beslut. Denna befogenhet bör under vissa omständigheter omfatta tekniska frågor, regelverket för el- och naturgasinfrastruktur som förbinder eller kan förbinda minst två medlemsstater, samt, som en sista utväg, undantag från reglerna för den inre marknaden för nya sammanlänkningar av elnät och ny gasinfrastruktur som är belägen i mer än en medlemsstat.

(11) Eftersom byrån har överblick över de nationella tillsynsmyndigheterna, bör den kunna ge kommissionen, andra gemenskapsinstitutioner och nationella tillsynsmyndigheter råd i alla frågor som har anknytning till det syfte för vilket den har inrättats. Den bör också informera kommissionen när den anser att samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem inte ger de nödvändiga resultaten eller när en tillsynsmyndighet vars beslut strider mot riktlinjerna inte på lämpligt sätt följer upp byråns yttrande, rekommendation eller beslut.

(12) Byrån bör även kunna ge rekommendationer som hjälper tillsynsmyndigheter och marknadsaktörer att utbyta bästa praxis.

(13) Byrån bör rådfråga berörda parter vid behov och ge dem rimliga möjligheter att kommentera föreslagna åtgärder, till exempel nätföreskrifter och nätverksregler.

(14) Byrån bör bidra till genomförandet av riktlinjerna om transeuropeiska energinät i enlighet med Europaparlamentets och rådets beslut nr 1364/2006/EG av den 6 september 2006 om riktlinjer för transeuropeiska energinät [3], särskilt när den avger sitt yttrande om de icke-bindande gemenskapsomfattande tioåriga nätutvecklingsplanerna (de gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanerna) i enlighet med artikel 6.3 i denna förordning.

(15) Byrån bör bidra till insatser för förbättrad energiförsörjning.

(16) Byråns organisation bör motsvara de särskilda behoven i fråga om reglering på energiområdet. I synnerhet bör de nationella tillsynsmyndigheternas speciella roll beaktas till fullo och deras oberoende garanteras.

[1] Se sidan 55 i detta nummer av EUT.

[2] Se sidan 94 i detta nummer av EUT.

[3] EUT L 262, 22.9.2006, s. 1.

(17) Byråns styrelse bör få nödvändiga befogenheter att upprätta budgeten, kontrollera hur den genomförs, utarbeta en arbetsordning, anta budgetförordningar och utse direktören. Ett rotationssystem bör tillämpas vid utbyte av de styrelsemedlemmar som utses av rådet, så att det säkerställs att medlemsstaternas medverkan balanseras över tiden. Styrelsen bör agera oberoende och opartiskt i allmänhetens intresse och inte söka eller följa politiska instruktioner.

(18) Byrån bör få nödvändiga befogenheter att utföra sitt tillsynsuppdrag på ett effektivt, transparent, välgrundat och framför allt oberoende sätt. Byråns oberoende gentemot el- och gasproducenter samt systemansvariga för överförings- och distributionssystem utgör inte bara en huvudprincip för god samhällsstyrning utan också ett fundamentalt villkor för att säkra marknadens förtroende. Tillsynsnämndens medlemmar bör således, utan att detta påverkar deras agerande på sina respektive nationella myndigheters vägnar, agera oberoende av alla marknadsintressen, undvika intressekonflikter och varken söka eller följa instruktioner eller acceptera rekommendationer från någon medlemsstats regering, från kommissionen eller från något annat offentligt eller privat organ. Tillsynsnämndens beslut bör samtidigt vara förenliga med gemenskapslagstiftningen på energiområdet, såsom den inre marknaden för energi, samt miljö- och konkurrensområdet. Tillsynsnämnden bör rapportera sina yttranden, rekommendationer och beslut till gemenskapsinstitutionerna.

(19) När byrån har behörighet att fatta beslut bör berörda parter av processekonomiska skäl ha rätt att överklaga till en överklagandeinstans, som bör utgöra en del av byrån men vara oberoende av dess administrativa och beslutsrelaterade struktur. I kontinuitetens intresse bör reglerna för utnämning eller förnyande av överklagandenämndens ledamöter göra det möjligt att byta ut endast en del av dessa ledamöter. Överklagandenämndens beslut kan överklagas till Europeiska gemenskapernas domstol.

(20) Byrån bör främst finansieras genom Europeiska unionens allmänna budget, genom avgifter och genom frivilliga bidrag. I synnerhet bör de medel som för närvarande anslås av tillsynsmyndigheter för samarbete på gemenskapsnivå fortsätta att vara tillgängliga för byrån. Gemenskapens budgetförfarande bör fortsätta att gälla när det gäller alla bidrag som belastar Europeiska unionens allmänna budget. Granskningen av räkenskaper bör vidare göras av revisionsrätten, i enlighet med artikel 91 i kommissionens förordning (EG, Euratom) nr 2343/2002 av den 19 november 2002 med rambudgetförordning för de gemenskapsorgan som avses i artikel 185 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget ([1]).

(21) Efter det att byrån har inrättats bör dess budget kontinuerligt utvärderas av budgetmyndigheten, med hänsyn till byråns arbetsbörda och resultat. Budgetmyndigheten bör säkerställa att bästa effektivitetsstandard uppnås.

(22) Byrån bör ha högt kvalificerad personal. Särskilt bör den kunna dra nytta av kompetens och erfarenheter hos personal som utstationeras av de nationella tillsynsmyndigheterna, kommissionen och medlemsstaterna. Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (tjänsteföreskrifterna) och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna, fastställda i rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 ([2]), och bestämmelser som antagits gemensamt av Europeiska gemenskapernas institutioner för tillämpningen av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren bör gälla för byråns personal. Styrelsen bör i samförstånd med kommissionen anta lämpliga tillämpningsföreskrifter.

(23) Byrån bör tillämpa de allmänna regler för allmänhetens tillgång till handlingar som tillämpas av gemenskapens organ. Styrelsen bör vidta praktiska åtgärder för att skydda kommersiellt känsliga uppgifter och personuppgifter.

(24) Byrån bör i lämpliga fall vara ansvarig inför Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

(25) Länder som inte är medlemmar i gemenskapen bör kunna delta i byråns arbete i enlighet med lämpliga avtal som ingås av gemenskapen.

(26) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ([3]).

(27) Kommissionen bör särskilt ges befogenhet att anta nödvändiga riktlinjer för de situationer då byrån blir behörig att besluta om regler och villkor för tillträde till och driftsäkerhet för gränsöverskridande infrastruktur. Eftersom dessa åtgärder har en allmän räckvidd och avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den med nya icke väsentliga delar, måste de antas i enlighet med det föreskrivande förfarandet med kontroll i artikel 5a i beslut 1999/468/EG.

([1]) EGT L 357, 31.12.2002, s. 72.

([2]) EGT L 56, 4.3.1968, s. 1.

([3]) EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

(28) Kommissionen bör, senast tre år efter att den första direktören har börjat sin tjänstgöring och därefter vart fjärde år, översända en rapport till Europaparlamentet och rådet om byråns specifika uppgifter och uppnådda resultat, tillsammans med eventuella lämpliga förslag. I rapporten bör kommissionen föreslå ytterligare uppgifter för byrån.

(29) Eftersom målen för denna förordning, nämligen nationella tillsynsmyndigheters medverkan och samarbete på gemenskapsnivå, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

INRÄTTANDE OCH RÄTTSLIG STATUS

Artikel 1

Syfte

1. Genom denna förordning inrättas en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (nedan kallad *byrån*).

2. Byråns syfte ska vara att bistå de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 35 i direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el [1] och artikel 39 i direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas [2] att på gemenskapsnivå utöva de tillsynsuppgifter som utförs i medlemsstaterna och vid behov samordna deras verksamhet.

3. Byrån ska inrymmas i kommissionens lokaler till dess att dess egna lokaler är färdiga.

Artikel 2

Rättslig status

1. Byrån ska vara ett gemenskapsorgan med status som juridisk person.

2. Byrån ska i varje medlemsstat ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt den nationella lagstiftningen. Den får i synnerhet förvärva och avyttra lös och fast egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

3. Byrån ska företrädas av sin direktör.

Artikel 3

Sammansättning

Byrån ska bestå av

a) en styrelse, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 13,

b) en tillsynsnämnd, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 15,

c) en direktör, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 17,

d) en överklagandenämnd, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 19.

Artikel 4

Byråns akter

Byrån ska

a) avge yttranden och rekommendationer till systemansvariga för överföringssystem,

b) avge yttranden och rekommendationer till tillsynsmyndigheter,

c) avge yttranden och rekommendationer till Europaparlamentet, rådet eller kommissionen,

d) fatta enskilda beslut i specifika fall enligt artiklarna 7, 8 och 9, och

e) översända icke-bindande ramriktlinjer (nedan kallade *ramriktlinjer*) i enlighet med artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel [3] och artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten [4].

KAPITEL II

UPPGIFTER

Artikel 5

Allmänna uppgifter

Byrån får på begäran av Europaparlamentet, rådet eller kommissionen, eller på eget initiativ, avge yttranden eller en rekommendation till Europaparlamentet, rådet och kommissionen i alla frågor som har anknytning till de syften för vilka den har inrättats.

[1] Se sidan 55 i detta nummer av EUT.
[2] Se sidan 94 i detta nummer av EUT.
[3] Se sidan 15 i detta nummer av EUT.
[4] Se sidan 36 i detta nummer av EUT.

Artikel 6

Uppgifter i fråga om samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem

1. Byrån ska avge ett yttrande till kommissionen om utkasten till stadgar för, förteckningarna över ledamöter i och utkasten till arbetsordningar för Entso för el i enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 714/2009 respektive Entso för gas i enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Byrån ska övervaka verksamheten inom Entso för el enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 714/2009 och inom Entso för gas enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 715/2009.

3. Byrån ska avge ett yttrande

a) till Entso för el i enlighet med artikel 8.2 i förordning (EG) nr 714/2009 och Entso för gas enligt artikel 8.2 i förordning (EG) nr 715/2009 om nätföreskrifter, och

b) till Entso för el enligt artikel 9.2 första stycket i förordning (EG) nr 714/2009 och Entso för gas enligt artikel 9.2 första stycket i förordning (EG) nr 715/2009 om utkastet till årlig verksamhetsplan, utkastet till den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanen och andra relevanta handlingar som avses i artikel 8.3 i förordning (EG) nr 714/2009 och artikel 8.3 i förordning (EG) nr 715/2009, med beaktande av målen om icke-diskriminering, effektiv konkurrens och väl och säkert fungerande inre marknader för el och naturgas.

4. Byrån ska på grundval av faktiska omständigheter avge ett motiverat yttrande och rekommendationer till Entso för el, Entso för gas, Europaparlamentet, rådet och kommissionen, om den anser att det utkast till årlig verksamhetsplan eller utkastet till den gemenskapsomfattande nätutvecklingsplan som lagts fram för den enligt artikel 9.2 andra stycket i förordning (EG) nr 714/2009 och artikel 9.2 andra stycket i förordning (EG) nr 715/2009 inte bidrar till icke-diskriminering, genuin konkurrens och en väl fungerande marknad eller en tillräcklig nivå av gränsöverskridande sammanlänkningar till vilka tredje part har tillträde, eller inte överensstämmer med de relevanta bestämmelserna i direktiv 2009/72/EG och förordning (EG) nr 714/2009 eller direktiv 2009/73/EG och förordning (EG) nr 715/2009.

Byrån ska delta i utarbetandet av nätföreskrifter i enlighet med artikel 6 i förordning (EG) nr 714/2009 och artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009.

Byrån ska lägga fram ett utkast till icke-bindande ramriktlinje för kommissionen, när den åläggs att göra detta enligt artikel 6.2 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6.2 i förordning (EG) nr 715/2009. Byrån ska se över den icke-bindande ramriktlinjen och lägga fram den på nytt för kommissionen, när den åläggs att göra detta enligt artikel 6.4 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6.4 i förordning (EG) nr 715/2009.

Byrån ska avge ett motiverat yttrande till Entso för el eller Entso för gas om nätföreskriften i enlighet med artikel 6.7 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6.7 i förordning (EG) nr 715/2009.

Byrån ska lägga fram nätföreskriften för kommissionen och får rekommendera att den antas i enlighet med artikel 6.9 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6.9 i förordning (EG) nr 715/2009. Byrån ska utarbeta och lägga fram ett utkast till nätföreskrift för kommissionen, när den åläggs göra detta enligt artikel 6.10 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6.10 i förordning (EG) nr 715/2009.

5. Byrån ska avge ett motiverat yttrande till kommissionen, i enlighet med artikel 9.1 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 9.1 i förordning (EG) nr 715/2009, om Entso för el eller Entso för gas inte har genomfört en nätföreskrift som har utarbetats i enlighet med artikel 8.2 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 8.2 i förordning (EG) nr 715/2009 eller en nätföreskrift som har fastställts i enlighet med artikel 6.1–6.10 i dessa förordningar men inte har antagits av kommissionen enligt artikel 6.11 i dessa förordningar.

6. Byrån ska övervaka och analysera genomförandet av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009 och i artikel 6.11 i förordning (EG) nr 715/2009, och deras inverkan på harmoniseringen av de regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering samt på icke-diskriminering, verklig konkurrens och en väl fungerande marknad, samt rapportera till kommissionen.

7. Byrån ska övervaka hur genomförandet av projekten för att skapa ny sammanlänkningskapacitet fortskrider.

8. Byrån ska övervaka genomförandet av de gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanerna. Om den upptäcker brister i överensstämmelse mellan en sådan plan och dess genomförande ska den undersöka orsakerna till dessa brister och ge rekommendationer till de berörda systemansvariga för överföringssystem och nationella tillsynsmyndigheter eller andra behöriga organ med målet att genomföra investeringarna i enlighet med de gemenskapsomfattande nätutvecklingsplanerna.

9. Byrån ska övervaka det regionala samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem som avses i artikel 12 i förordning (EG) nr 714/2009 och artikel 12 i förordning (EG) nr 715/2009 och ta vederbörlig hänsyn till resultatet av detta samarbete när den utformar sina yttranden, rekommendationer och beslut.

Artikel 7

Uppgifter i fråga om de nationella tillsynsmyndigheterna

1. Byrån ska anta enskilda beslut i tekniska frågor, när sådana beslut föreskrivs i direktiv 2009/72/EG, direktiv 2009/73/EG, förordning (EG) nr 714/2009 och förordning (EG) nr 715/2009.

2. Byrån får i enlighet med sin verksamhetsplan eller på begäran av kommissionen ge rekommendationer som hjälper tillsynsmyndigheter och marknadsaktörer att utbyta bästa praxis.

3. Byrån ska skapa en struktur inom vilken de nationella tillsynsmyndigheterna kan samarbeta. Den ska främja samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna och mellan tillsynsmyndigheter på regional nivå och gemenskapsnivå och ta vederbörlig hänsyn till resultatet av detta samarbete när den utformar sina yttranden, rekommendationer och beslut. Om byrån anser att bindande regler för ett sådant samarbete krävs, ska den lämna lämpliga rekommendationer om detta till kommissionen.

4. På begäran av en tillsynsmyndighet eller kommissionen ska byrån, på grundval av faktiska omständigheter, avge ett yttrande om huruvida ett beslut som har fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de riktlinjer som avses i direktiv 2009/72/EG, direktiv 2009/73/EG, förordning (EG) nr 714/2009 eller förordning (EG) nr 715/2009 eller med andra relevanta bestämmelser i dessa direktiv och förordningar.

5. Om en nationell tillsynsmyndighet inte inom fyra månader från mottagandedagen följer ett sådant yttrande från byrån som avses i punkt 4, ska byrån informera kommissionen och berörd medlemsstat om detta.

6. När en nationell tillsynsmyndighet i ett specifikt fall har svårt att tillämpa de riktlinjer som avses i direktiv 2009/72/EG, direktiv 2009/73/EG, förordning (EG) nr 714/2009 eller förordning (EG) nr 715/2009, får den be byrån om ett yttrande. Efter samråd med kommissionen ska byrån avge ett yttrande inom tre månader efter mottagandet av begäran.

7. Byrån ska fatta beslut om regler och villkor för tillträde till och driftsäkerhet för el- och gasinfrastruktur som förbinder eller kan förbinda minst två medlemsstater (gränsöverskridande infrastruktur), i enlighet med artikel 8.

Artikel 8

Uppgifter angående regler och villkor för tillträde till och driftsäkerheten för gränsöverskridande infrastruktur

1. För gränsöverskridande infrastruktur ska byrån besluta om sådana tillsynsfrågor som ligger inom de nationella tillsynsmyndigheternas behörighet, vilket kan innefatta regler och villkor för tillträde och driftsäkerhet, endast

a) om de behöriga nationella tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då ärendet förelades den sista av dessa tillsynsmyndigheter, eller

b) på gemensam begäran av de nationella behöriga tillsynsmyndigheterna.

De behöriga nationella tillsynsmyndigheterna kan gemensamt begära att den period som avses i led a förlängs med en period på högst sex månader.

När den utarbetar sitt beslut, ska byrån höra de nationella tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för berörda överföringssystem och informeras om förslag och anmärkningar från samtliga berörda systemansvariga för överföringssystemen.

2. Reglerna och villkoren för tillträde till gränsöverskridande infrastruktur ska inbegripa

a) ett förfarande för kapacitetstilldelning,

b) en tidsram för tilldelningen,

c) fördelning av kapacitetsavgifter, och

d) avgifter som tas ut av användare av infrastrukturen enligt artikel 17.1 d i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 36.1 d i direktiv 2009/73/EG.

3. När ett fall har hänskjutits till byrån enligt punkt 1 ska byrån

a) lämna sitt beslut inom högst sex månader, och

b) får om nödvändigt lämna ett interimsbeslut för att säkerställa att försörjningstryggheten eller infrastrukturens driftsäkerhet skyddas.

4. Kommissionen får anta riktlinjer för de situationer då byrån blir behörig att besluta om regler och villkor för tillträde till och driftsäkerhet för gränsöverskridande infrastruktur. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av denna förordning genom att komplettera den, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 32.2 i denna förordning.

5. Om den reglering som avses i punkt 1 också omfattar undantag enligt betydelsen i artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 36 i direktiv 2009/73/EG, ska det inte ske någon kumulation av de tidsfrister som anges i denna förordning och de tidsfrister som anges i nämnda bestämmelser.

Artikel 9

Övriga uppgifter

1. Byrån får besluta om sådana undantag som föreskrivs i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009. Byrån får också besluta om sådana undantag som föreskrivs i artikel 36.4 i direktiv 2009/73/EG när den berörda infrastrukturen är belägen på flera medlemsstaters territorium.

2. Byrån ska på begäran av kommissionen i enlighet med artikel 3.1 andra stycket i förordning (EG) nr 714/2009 och artikel 3.1 andra stycket i förordning (EG) nr 715/2009 avge ett yttrande om beslut av nationella tillsynsmyndigheter om certifiering.

Byrån får, under de klart angivna omständigheter som kommissionen föreskriver i riktlinjer som antas enligt artikel 18 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 23 i förordning (EG) nr 715/2009 och i frågor som har anknytning till det syfte för vilket den har inrättats, ges andra uppdrag som inte innebär befogenhet att fatta beslut.

Artikel 10

Samråd och transparens

1. Byrån ska när den utför sina uppgifter, särskilt vid utarbetandet av ramriktlinjer enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 samt vid förslag till ändringar av nätföreskrifter enligt artikel 7 i dessa förordningar, tidigt ha omfattande, öppna och transparenta samråd med marknadsaktörerna, de systemansvariga för överföringssystemen, konsumenterna, slutanvändare och, där så är relevant, konkurrensmyndigheterna, utan att deras respektive behörighet åsidosätts, särskilt när dess uppgifter berör de systemansvariga för överföringssystemen.

2. Byrån ska se till att allmänheten och eventuella berörda parter får objektiv, tillförlitlig och lätt tillgänglig information, framför allt om resultaten av dess arbete, när så är lämpligt.

Samtliga dokument och protokoll från de samrådsmöten som hålls i samband med utarbetandet av ramriktlinjer enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i samband med ändringar av nätföreskrifterna enligt artikel 7 i dessa förordningar ska offentliggöras.

3. Innan ramriktlinjer enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 antas och innan ändringar föreslås till nätföreskrifterna enligt artikel 7 i dessa förordningar ska byrån ange hur de synpunkter som har framförts under samrådsförfarandet har beaktats; om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till detta anges.

4. Byrån ska på sin webbplats offentliggöra åtminstone dagordningarna, bakgrundsdokumenten och, om lämpligt, mötesprotokollen från de sammanträden som hålls av styrelsen, tillsynsnämnden och överklagandenämnden.

Artikel 11

Övervakning av och rapportering om elsektorn och naturgassektorn

1. Byrån ska, i nära samarbete med kommissionen, medlemsstaterna och relevanta nationella myndigheter, inklusive nationella tillsynsmyndigheter, och utan att det påverkar konkurrensmyndigheternas befogenheter, övervaka de inre marknaderna för el och naturgas, särskilt slutkundspriserna på el och naturgas, tillträdet till nätet, inklusive tillgången till el producerad från förnybara energikällor, och respekten för konsumenternas rättigheter enligt direktiv 2009/72/EG och direktiv 2009/73/EG.

2. Byrån ska offentliggöra en årsrapport om resultaten från den övervakning som avses i punkt 1. I rapporten ska byrån kartlägga eventuella faktorer som hindrar fullbordandet av de inre marknaderna för el och naturgas.

3. När byrån offentliggör sin årliga rapport kan den avge ett yttrande till Europaparlamentet och kommissionen om vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att avlägsna de hinder som avses i punkt 2.

KAPITEL III

ORGANISATION

Artikel 12

Styrelse

1. Styrelsen ska bestå av nio ledamöter. Varje ledamot ska ha en suppleant. Två ledamöter och deras suppleanter ska utses av kommissionen, två ledamöter och deras suppleanter ska utses av Europaparlamentet och fem ledamöter och deras suppleanter ska utses av rådet. En ledamot av Europaparlamentet får inte vara ledamot i styrelsen. Mandatperioden för ledamöterna i styrelsen och deras suppleanter ska vara fyra år och kunna förlängas en gång. För det första mandatet ska dock denna period vara sex år för hälften av ledamöterna och deras suppleanter.

2. Styrelsen ska utse sin ordförande och vice ordförande bland sina ledamöter. Vice ordföranden ska automatiskt ersätta ordföranden, om denne inte kan utföra sitt uppdrag. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska vara två år och kunna förlängas en gång. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska dock under alla omständigheter genast upphöra när de inte längre är styrelseledamöter.

3. Styrelsemöten ska sammankallas av ordföranden. Ordföranden för tillsynsnämnden eller en person som har utsetts av tillsynsnämnden och direktören ska utan rösträtt delta i överläggningarna, om inte styrelsen beslutar något annat i fråga om direktören. Styrelsen ska ha ordinarie möten minst två gånger om året. Den ska även ha möte på ordförandens initiativ, på begäran av kommissionen eller på begäran av minst en tredjedel av dess ledamöter. Styrelsen får bjuda in en person med potentiellt relevanta åsikter som observatör till sina möten. Styrelseledamöterna får enligt bestämmelserna i arbetsordningen låta sig biträdas av rådgivare eller experter. Styrelsens sekretariat ska tillhandahållas av byrån.

4. Styrelsen ska fatta beslut med två tredjedelars majoritet bland de närvarande ledamöterna, om inget annat anges i denna förordning. Varje ledamot och varje suppleant ska ha en röst

5. I arbetsordningen ska det finnas mer detaljerade regler för

a) omröstningen, särskilt villkoren för hur en ledamot kan handla på en annan ledamots vägnar, samt om lämpligt regler om beslutsmässighet, och

b) rotationssystemet vid utbyte av de styrelsemedlemmar som utses av rådet, så att det säkerställs att medlemsstaternas medverkan balanseras över tiden.

6. En styrelseledamot får inte vara ledamot i tillsynsnämnden.

7. Styrelseledamöterna ska förbinda sig att handla oberoende och opartiskt i allmänhetens intresse, utan att söka eller följa politiska instruktioner. Varje styrelseledamot ska i detta syfte avge en skriftlig åtagandeförklaring och en skriftlig intresseförklaring, där de anger antingen att det inte föreligger några intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende eller att det inte föreligger direkta eller indirekta intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende. Dessa förklaringar ska offentliggöras varje år.

Artikel 13

Styrelsens uppgifter

1. Styrelsen ska efter att ha hört tillsynsnämnden och fått dess positiva yttrande i enlighet med artikel 15.2 utse direktören i enlighet med artikel 16.2.

2. Styrelsen ska formellt utse tillsynsnämndens ledamöter i enlighet med artikel 14.1.

3. Styrelsen ska formellt utse överklagandenämndens ledamöter i enlighet med artikel 18.1 och 18.2.

4. Styrelsen ska se till att byrån utför sitt uppdrag och de uppgifter den tilldelas i enlighet med denna förordning.

5. Styrelsen ska före den 30 september varje år, efter samråd med kommissionen och godkännande från tillsynsnämnden i enlighet med artikel 15.3, anta byråns arbetsprogram för det kommande året och överlämna det till Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Detta arbetsprogram ska antas utan att det årliga budgetförfarandet åsidosätts och därefter offentliggöras.

6. Styrelsen ska anta och vid behov se över ett flerårigt program. Översynen ska grunda sig på en utvärderingsrapport från en oberoende extern expert inkallad av styrelsen. Dessa dokument ska offentliggöras.

7. Styrelsen ska utöva sina budgetbefogenheter i enlighet med artiklarna 21–24.

8. Styrelsen ska efter godkännande från kommissionen besluta om mottagande av legat, gåvor eller bidrag från andra källor i gemenskapen eller eventuella frivilliga bidrag från medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna. I det yttrande som styrelsen ska avge enligt artikel 24.5 ska finansieringskällor enligt denna punkt uttryckligen nämnas.

9. Styrelsen ska i samråd med tillsynsnämnden ha disciplinära befogenheter över direktören.

10. Styrelsen ska vid behov utarbeta byråns tillämpningsföreskrifter för att ge verkan åt tjänsteföreskrifterna i enlighet med artikel 28.2.

11. Styrelsen ska anta praktiska åtgärder vad gäller tillgång till byråns handlingar i enlighet med artikel 30.

12. Styrelsen ska anta och offentliggöra en årsrapport om byråns verksamhet på grundval av det utkast till årsrapport som avses i artikel 17.8 och senast den 15 juni varje år överlämna den rapporten till Europaparlamentet, rådet, kommissionen, revisionsrätten, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén. Årsrapporten om byråns verksamhet ska innehålla ett oberoende avsnitt, godkänt av tillsynsnämnden, om byråns tillsynsverksamhet under det aktuella året.

13. Styrelsen ska anta och offentliggöra sin arbetsordning.

Artikel 14

Tillsynsnämnd

1. Tillsynsnämnden ska bestå av

a) företrädare på hög nivå för tillsynsmyndigheterna enligt artikel 35.1 i direktiv 2009/72/EG och artikel 39.1 i direktiv 2009/73/EG och en suppleant per medlemsstat från anställd personal på hög nivå vid dessa myndigheter,

b) en företrädare för kommissionen utan rösträtt.

Endast en företrädare per medlemsstat från den nationella tillsynsmyndigheten får ingå i tillsynsnämnden.

Varje nationell tillsynsmyndighet ska ha ansvaret för att nominera en suppleant från den nationella tillsynsmyndighetens aktuella personal.

2. Tillsynsnämnden ska utse en ordförande och en vice ordförande bland sina ledamöter. Vice ordföranden ska ersätta ordföranden, om denne inte kan utföra sitt uppdrag. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska vara två och ett halvt år och kunna förlängas. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska dock under alla omständigheter genast upphöra när de inte längre är ledamöter i tillsynsnämnden.

3. Tillsynsnämnden ska fatta beslut med två tredjedelars majoritet bland de närvarande ledamöterna. Varje ledamot eller suppleant ska ha en röst.

4. Tillsynsnämnden ska själv anta och offentliggöra sin arbetsordning, i vilken det ska finnas mer detaljerade regler för omröstningen, särskilt villkoren för hur en ledamot kan handla på en annan ledamots vägnar samt om lämpligt regler om beslutsmässighet. I arbetsordningen kan det fastställas särskilda arbetsmetoder för behandling av frågor som uppstår i samband med regionala samarbetsinitiativ.

5. Vid utförandet av sina uppgifter enligt denna förordning ska tillsynsnämnden utan att skyldigheterna för de medlemmar som agerar för sina respektive tillsynsmyndigheters räkning åsidosätts agera oberoende och inte söka eller ta emot instruktioner från någon medlemsstats regering, från kommissionen eller från något offentligt eller privat organ.

6. Tillsynsnämndens sekretariat ska tillhandahållas av byrån.

Artikel 15

Tillsynsnämndens uppgifter

1. Tillsynsnämnden ska avge ett yttrande till direktören om de yttranden, rekommendationer och beslut enligt i artiklarna 5, 6, 7, 8 och 9 som övervägs för antagande. Tillsynsnämnden ska dessutom inom sitt kompetensområde vägleda direktören, när denne utför sina uppgifter.

2. Tillsynsnämnden ska avge ett yttrande till styrelsen om den kandidat som ska utses till direktör enligt artiklarna 13.1 och 16.2. Tillsynsnämndens beslut i detta avseende ska fattas med tre fjärdedelars majoritet av dess ledamöter.

3. Tillsynsnämnden ska, i enlighet med artiklarna 13.5 och 17.6 och i linje med det preliminära förslag till budget som har upprättats enligt artikel 23.1, godkänna byråns arbetsprogram för det kommande året och före den 1 september varje år lägga fram det för antagande av styrelsen.

4. Tillsynsnämnden ska godkänna det fristående avsnittet om tillsynsverksamheten i årsrapporten, i enlighet med artiklarna 13.12 och 17.8.

5. Europaparlamentet kan bjuda in, med full respekt för personens oberoende, tillsynsnämndens ordförande eller vice ordförande att göra ett uttalande inför dess ansvariga utskott och besvara frågor från detta utskotts ledamöter.

Artikel 16

Direktör

1. Byrån ska ledas av sin direktör, som ska handla i enlighet med vägledningen enligt artikel 15.1 andra meningen och, när det föreskrivs i denna förordning, tillsynsnämndens yttranden. Utan att det påverkar styrelsens och tillsynsnämndens respektive roller i förhållande till direktörens uppgifter får direktören inte söka eller ta emot instruktioner från någon regering, från kommissionen eller från något annat offentligt eller privat organ.

2. Styrelsen ska efter ett positivt yttrande från tillsynsnämnden på grundval av meriter, kunskaper och erfarenheter som är relevanta för energisektorn utse en direktör från en förteckning över minst tre kandidater, vilka föreslagits av kommissionen efter en offentlig inbjudan till intresseanmälan. Den kandidat som styrelsen väljer kan före utnämningen anmodas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från utskottsledamöterna.

3. Direktörens mandatperiod ska vara fem år. Under de nio månaderna före periodens utgång ska kommissionen göra en utvärdering. Vid denna utvärdering ska kommissionen framför allt undersöka

a) direktörens arbetsinsats, och

b) byråns uppgifter och behov under de närmaste åren.

Utvärderingen enligt led b ska genomföras med biträde av en oberoende extern expert.

4. Styrelsen får, på förslag av kommissionen, efter att ha gått igenom och största möjliga hänsyn har tagits till utvärderingen och tillsynsnämndens yttrande om denna utvärdering och endast i de fall där det kan motiveras på grund av byråns uppgifter och behov, förlänga direktörens mandatperiod en gång med högst tre år.

5. Styrelsen ska underrätta Europaparlamentet om sin avsikt att förlänga direktörens mandatperiod. Under den månad som föregår förlängningen av mandatperioden kan direktören uppmanas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från detta utskotts ledamöter.

6. Om mandatperioden inte förlängs, ska direktören sitta kvar till dess att en efterträdare har utsetts.

7. Direktören kan endast avsättas från sin post genom ett beslut av styrelsen, efter det att tillsynsnämndens positiva yttrande har erhållits. Styrelsens beslut i detta avseende ska fattas med en majoritet av tre fjärdedelar av dess ledamöter.

8. Europaparlamentet och rådet kan uppmana direktören att lägga fram en rapport om utförandet av sina uppgifter. Europaparlamentet kan även uppmana direktören att göra ett uttalande inför behörigt utskott och besvara frågor från detta utskotts ledamöter.

Artikel 17

Direktörens uppgifter

1. Direktören ska företräda och leda byrån.

2. Direktören ska förbereda styrelsens arbete. Direktören ska utan rösträtt delta i styrelsens arbete.

3. Direktören ska anta och offentliggöra de yttranden, rekommendationer och beslut enligt artiklarna 5, 6, 7, 8 och 9 vilka har fått tillsynsnämndens positiva yttrande.

4. Direktören ska ha ansvaret för att genomföra byråns årliga arbetsprogram under vägledning av tillsynsnämnden och under styrelsens administrativa kontroll.

5. Direktören ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att byrån fungerar i enlighet med denna förordning, vilket i synnerhet omfattar antagande av interna administrativa instruktioner och publicering av meddelanden.

6. Varje år ska direktören utarbeta ett utkast till byråns arbetsprogram för det följande året och lägga fram det för tillsynsnämnden, Europaparlamentet och kommissionen senast den 30 juni.

7. Direktören ska utarbeta ett preliminärt förslag till budget för byrån enligt artikel 23.1 och genomföra byråns budget i enlighet med artikel 24.

8. Varje år ska direktören utarbeta ett utkast till årsrapport med ett fristående avsnitt om byråns tillsynsverksamhet och ett avsnitt om ekonomiska och administrativa frågor.

9. När det gäller byråns personal, ska direktören utöva de befogenheter som föreskrivs i artikel 28.3.

Artikel 18

Överklagandenämnd

1. Överklagandenämnden ska bestå av sex ledamöter och sex suppleanter, vilka ska väljas bland nuvarande eller tidigare personal i högre ställning från de nationella tillsynsmyndigheterna, konkurrensmyndigheterna eller andra nationella institutioner eller gemenskapsinstitutioner med relevant erfarenhet av energisektorn. Överklagandenämnden ska utse en ordförande. Överklagandenämndens beslut ska fattas med kvalificerad majoritet av minst fyra av dess sex ledamöter. Överklagandenämnden ska sammankallas vid behov.

2. Överklagandenämndens ledamöter ska formellt utses av styrelsen på förslag av kommissionen, efter en offentlig inbjudan till intresseanmälan och efter samråd med tillsynsnämnden.

3. Mandatperioden för överklagandenämndens ledamöter ska vara fem år. Perioden kan förlängas. Överklagandenämndens ledamöter ska vara oberoende när de fattar sina beslut. De ska inte vara bundna av några instruktioner. De får inte utföra några andra uppgifter inom byrån, dess styrelse eller tillsynsnämnd. Överklagandenämndens ledamöter får inte avsättas under sin mandatperiod, så länge de inte har befunnits skyldiga till något allvarligt fel och styrelsen efter samråd med tillsynsnämnden fattar beslut om detta.

4. Överklagandenämndens ledamöter får inte delta i några överklagandeförfaranden, om de har personligt intresse i dessa, om de tidigare varit inblandade som företrädare för en av parterna i förfarandena eller om de var med om att fatta det beslut som överklagas.

5. Om en ledamot i överklagandenämnden av något av de skäl som avses i punkt 4 eller av något annat skäl anser att en annan ledamot inte bör delta i ett överklagandeförfarande, ska den förstnämnda ledamoten informera överklagandenämnden om detta. En part i överklagandeförfarandet får invända mot att en ledamot i överklagandenämnden deltar i överklagandeförfarandet, om parten anser att något av de skäl som avses i punkt 4 föreligger eller misstänker att ledamoten är partisk. En invändning får inte baseras på ledamotens nationalitet och ska även avvisas om parten i överklagandeförfarandet, trots att denne var medveten om ett skäl till invändning, har vidtagit åtgärder i förfarandet, förutom eventuella invändningar angående överklagandenämndens sammansättning.

6. Överklagandenämnden ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas i de fall som anges i punkterna 4 och 5 utan att den berörda ledamoten deltar. Vid beslutet ska den berörda ledamoten ersättas av sin suppleant. Om suppleanten befinner sig i en liknande situation ska ordföranden utse en ersättare bland de tillgängliga suppleanterna.

7. Ledamöterna i överklagandenämnden ska förbinda sig att handla oberoende och i allmänhetens intresse. De ska i detta syfte avge en skriftlig åtagandeförklaring och en skriftlig intresseförklaring, där de anger antingen att det inte föreligger några intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende eller att det inte föreligger direkta eller indirekta intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende. Dessa förklaringar ska offentliggöras varje år.

Artikel 19

Överklaganden

1. Varje fysisk eller juridisk person, inbegripet de nationella tillsynsmyndigheterna, får överklaga ett beslut enligt artikel 7, 8 eller 9 vilket riktar sig till den personen eller ett beslut som, trots att det riktar sig till en annan person, direkt och personligen berör den personen.

2. Överklagandet med motivering ska sändas skriftligen till byrån inom två månader efter det att beslutet har meddelats den berörda personen eller, om så inte är fallet, inom två månader efter att byrån offentliggjort beslutet. Överklagandenämnden ska fatta beslut om överklagandet inom två månader efter att det ingivits.

3. Ett överklagande enligt punkt 1 får inte medföra att beslutet upphävs. Överklagandenämnden får däremot upphäva tillämpningen av det ifrågasatta beslutet, om den anser att omständigheterna motiverar det.

4. Om överklagandet kan tas upp till prövning, ska överklagandenämnden pröva om det är välgrundat. Den ska vid behov inbjuda parterna i överklagandeförfarandet att inom angivna tidsfrister lämna synpunkter på meddelanden från nämnden eller på inlagor från andra parter i överklagandeförfarandet. Parterna i överklagandeförfarandet ska ha rätt att göra en muntlig framställan.

5. Överklagandenämnden får i enlighet med denna artikel utöva alla befogenheter som ingår i byråns behörighetsområde eller hänskjuta fallet till behörigt organ inom byrån. Det behöriga organet ska vara bundet av överklagandenämndens beslut.

6. Överklagandenämnden ska själv anta och offentliggöra sin arbetsordning.

7. Överklagandenämndens beslut ska offentliggöras av byrån.

Artikel 20

Talan vid förstainstansrätten och vid domstolen

1. Talan får väckas vid förstainstansrätten eller vid domstolen i enlighet med artikel 230 i fördraget för att bestrida ett beslut som fattats av överklagandenämnden eller, när denna inte är behörig, av byrån.

2. Om byrån inte fattar något beslut, får en passivitetstalan väckas vid förstainstansrätten eller vid domstolen i enlighet med artikel 232 i fördraget.

3. Byrån ska vara skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för att rätta sig efter förstainstansrättens eller domstolens dom.

KAPITEL IV

FINANSIELLA BESTÄMMELSER

Artikel 21

Byråns budget

1. Byråns inkomster ska särskilt bestå av följande:

a) Ett bidrag från gemenskapen, vilket tas upp i Europeiska unionens allmänna budget (kommissionens avsnitt).

b) De avgifter som betalas till byrån enligt artikel 22.

c) Sådana eventuella frivilliga bidrag från medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna som avses i artikel 13.8.

d) Sådana legat, gåvor eller bidrag som avses i artikel 13.8.

2. Byråns utgifter ska täcka personal-, administrations-, infrastruktur- och driftskostnader.

3. Byråns inkomster och utgifter ska vara i balans.

4. För varje budgetår, vilket ska sammanfalla med kalenderåret, ska det göras prognoser över byråns samtliga inkomster och utgifter och dessa ska tas upp i dess budget.

Artikel 22

Avgifter

1. Avgifter ska betalas till byrån när det begärs beslut om undantag enligt artikel 9.1.

2. De avgifter som avses i punkt 1 ska fastställas av kommissionen.

Artikel 23

Upprättande av budgeten

1. Direktören ska senast den 15 februari varje år utarbeta ett preliminärt förslag till budget, vilket ska omfatta de förutsedda driftskostnaderna och arbetsprogrammet för nästa budgetår, och överlämna detta preliminära förslag till budget till styrelsen tillsammans med en preliminär tjänsteförteckning. Varje år ska styrelsen på grundval av direktörens preliminära förslag till budget göra en beräkning av byråns inkomster och utgifter för nästa budgetår. Senast den 31 mars ska styrelsen överlämna denna beräkning samt ett förslag till tjänsteförteckning till kommissionen. Innan denna beräkning antas, ska direktörens förslag överlämnas till tillsynsnämnden, som kan avge ett motiverat yttrande om förslaget.

2. Kommissionen ska överlämna beräkningen som avses i punkt 1 tillsammans med det preliminära förslaget till Europeiska unionens allmänna budget till Europaparlamentet och rådet (nedan kallade *budgetmyndigheten*).

3. Utgående från denna beräkning ska kommissionen i det preliminära förslaget till Europeiska unionens allmänna budget ta upp de preliminära anslag som den anser nödvändiga mot bakgrund av tjänsteförteckningen och de bidrag som ska belasta Europeiska unionens allmänna budget i enlighet med artikel 272 i fördraget.

4. Budgetmyndigheten ska anta byråns tjänsteförteckning.

5. Styrelsen ska upprätta byråns budget. Budgeten ska bli slutgiltig först när Europeiska unionens allmänna budget slutgiltigt har antagits. Vid behov ska byråns budget justeras i enlighet med Europeiska unionens allmänna budget.

6. Styrelsen ska utan dröjsmål meddela budgetmyndigheten sin avsikt att genomföra varje projekt som kan ha betydande konsekvenser för finansieringen av byråns budget, särskilt projekt som rör fastigheter, exempelvis hyra eller köp av byggnader. Styrelsen ska även underrätta kommissionen om sådana planer. Om en av budgetmyndighetens båda parter avser att avge ett yttrande, ska den inom två veckor efter mottagandet av information om ett projekt meddela byrån sin avsikt att avge ett sådant yttrande. Om inget yttrande inkommer, får byrån fullfölja det planerade projektet.

Artikel 24

Genomförande och kontroll av budgeten

1. Direktören ska fungera som utanordnare och genomföra byråns budget.

2. Senast den 1 mars efter utgången av varje budgetår ska byråns räkenskapsförare till kommissionens räkenskapsförare och revisionsrätten överlämna sina preliminära redovisningar samt rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen under budgetåret i fråga. Byråns räkenskapsförare ska också sända rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen till Europaparlamentet och rådet senast den 31 mars följande år. Kommissionens räkenskapsförare ska sedan konsolidera institutionernas och de decentraliserade organens preliminära redovisningar i enlighet med artikel 128 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 av den 25 juni 2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget [1] (budgetförordningen).

3. Senast den 31 mars efter utgången av varje budgetår ska kommissionens räkenskapsförare till revisionsrätten överlämna byråns preliminära redovisningar och rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen under budgetåret. Rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen ska också överlämnas till Europaparlamentet och rådet.

4. Efter att ha mottagit revisionsrättens iakttagelser i fråga om byråns preliminära redovisningar enligt artikel 129 i budgetförordningen ska direktören på eget ansvar upprätta byråns slutliga redovisningar och överlämna dem till styrelsen för yttrande.

5. Styrelsen ska avge ett yttrande om byråns slutliga redovisningar.

6. Senast den 1 juli efter utgången av budgetåret ska direktören tillsammans med styrelsens yttrande överlämna de slutliga redovisningarna till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten.

7. De slutliga redovisningarna ska offentliggöras.

[1] EGT L 248, 16.9.2002, s. 1.

8. Senast den 15 oktober ska direktören förse revisionsrätten med ett svar på dess iakttagelser. Direktören ska även sända en kopia av sitt svar till styrelsen och kommissionen.

9. Direktören ska, på Europaparlamentets begäran och i enlighet med artikel 146.3 i budgetförordningen, lägga fram alla uppgifter som behövs för att förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för det berörda budgetåret ska kunna fungera väl.

10. Europaparlamentet ska före den 15 maj år n + 2, på rekommendation av rådet, som ska fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet, bevilja direktören ansvarsfrihet för budgetens genomförande budgetår n.

Artikel 25

Finansiella bestämmelser

Styrelsen ska utarbeta byråns finansiella bestämmelser efter samråd med kommissionen. Dessa bestämmelser får avvika från förordning (EG, Euratom) nr 2343/2002, om de särskilda behoven för driften av byrån kräver det, dock endast om kommissionen samtycker i förväg.

Artikel 26

Bestämmelser om bedrägeribekämpning

1. För bekämpning av bedrägeri, korruption och all annan olaglig verksamhet ska bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 av den 25 maj 1999 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) [1] utan inskränkning gälla för byrån.

2. Byrån ska ansluta sig till det interinstitutionella avtalet av den 25 maj 1999 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission om interna utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) [2] och omedelbart anta lämpliga bestämmelser för all personal vid byrån.

3. Finansieringsbeslut samt de avtal och genomförandeinstrument som blir en följd av dessa beslut ska innehålla en uttrycklig bestämmelse om att revisionsrätten och Olaf vid behov får genomföra kontroller på plats hos mottagarna av utbetalningar från byrån samt hos de anställda som ansvarar för att fördela dessa utbetalningar.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 27

Privilegier och immunitet

Protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier ska tillämpas på byrån.

Artikel 28

Personal

1. Tjänsteföreskrifterna, anställningsvillkoren och de bestämmelser som antagits gemensamt av Europeiska gemenskapernas institutioner för tillämpningen av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren ska gälla för byråns personal, inbegripet dess direktör.

2. Styrelsen ska, i samförstånd med kommissionen och i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna, anta lämpliga tillämpningsföreskrifter.

3. Byrån ska gentemot sin personal utöva de befogenheter som tillkommer tillsättningsmyndigheten enligt tjänsteföreskrifterna och den myndighet som har rätt att ingå avtal enligt anställningsvillkoren.

4. Styrelsen får införa bestämmelser som gör det möjligt för nationella experter från medlemsstaterna att utstationeras till byrån.

Artikel 29

Byråns ansvar

1. Vid utomobligatoriskt ansvar ska byrån ersätta skada som orsakats av denna eller av dess personal vid tjänsteutövning, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar. Tvister som rör ersättningen av sådana skador ska avgöras av domstolen.

2. Personalens personliga ekonomiska och disciplinära ansvar gentemot byrån ska regleras av de relevanta bestämmelser som gäller för byråns personal.

Artikel 30

Tillgång till handlingar

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar [3] ska tillämpas på handlingar som finns hos byrån.

2. Senast den 3 mars 2010 ska styrelsen anta bestämmelser för tillämpning av förordning (EG) nr 1049/2001.

3. De beslut som fattas av byrån i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1049/2001 får överklagas genom att klagomål framförs till ombudsmannen eller genom att talan väcks vid domstolen, i enlighet med villkoren i artikel 195 respektive artikel 230 i fördraget.

[1] EGT L 136, 31.5.1999, s. 1.

[2] EGT L 136, 31.5.1999, s. 15.

[3] EGT L 145, 31.5.2001, s. 43.

Artikel 31

Deltagande av tredjeländer

1. Byrån ska vara öppen för deltagande av tredjeländer som har ingått avtal med gemenskapen varigenom de har antagit och tillämpar gemenskapslagstiftningen på energiområdet och i tillämpliga fall gemenskapens miljö- och konkurrenslagstiftning.

2. I dessa avtal ska det finnas regler om arten och omfattningen av samt förfarandena för dessa länders deltagande i byråns verksamhet, inklusive bestämmelser om finansiella bidrag och personal.

Artikel 32

Kommitté

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5a.1–5a.4 och artikel 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Artikel 33

Språkordning

1. Bestämmelserna i rådets förordning nr 1 av den 15 april 1958 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen ([1]) ska tillämpas på byrån.

2. Styrelsen ska fatta beslut om byråns interna språkordning.

3. De översättningar som krävs för byråns verksamhet ska tillhandahållas av översättningscentrumet för Europeiska unionens organ.

KAPITEL VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 34

Utvärdering

1. Kommissionen ska med biträde av en oberoende extern expert utvärdera byråns verksamhet. Denna utvärdering ska innefatta de resultat som byrån har uppnått och dess arbetsmetoder, mot bakgrund av dess mål, uppdrag och uppgifter enligt denna förordning och dess årliga arbetsprogram. Utvärderingen ska bygga på ett omfattande samråd i enlighet med artikel 10.

2. Kommissionen ska överlämna den utvärdering som avses i punkt 1 till byråns tillsynsnämnd. Tillsynsnämnden ska utfärda rekommendationer rörande ändringar av denna förordning, byrån och arbetsmetoderna till kommissionen, som får överlämna dessa rekommendationer, tillsammans med sin egen ståndpunkt samt lämpliga förslag, till Europaparlamentet och rådet.

3. Kommissionen ska lägga fram den första utvärderingen för Europaparlamentet och rådet senast tre år efter det att den första direktören har börjat sin tjänstgöring. Kommissionen ska därefter lägga fram en utvärderingsrapport minst vart fjärde år.

Artikel 35

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Artiklarna 5–11 ska tillämpas från och med den 3 mars 2011.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 13 juli 2009.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. PÖTTERING
Ordförande

PÅ RÅDETS VÄGNAR
E. ERLANDSSON
Ordförande

([1]) EGT 17, 6.10.1958, s. 385.

Sammanfattning av NELGA:s betänkande Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30)

Bakgrund

Nya el- och gasmarknadsutredningen (utredningen) har i uppdrag att genomföra det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas i det svenska regelverket. Utredningens uppdrag utgör en del av det arbete inom EU som syftar till att skapa en gemensam inre marknad för el och naturgas. Paketet omfattar bl.a. nya och även mer detaljerade åtgärder som ska främja harmoniseringen och dess effekter. Därutöver skapas även en byrå för samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna (ACER). Genom att harmonisera regelverket och främja utvecklandet av gränsöverskridande handel skapas förutsättningar för effektivt fungerande konkurrensutsatta marknader för el och naturgas.

Det tredje inre marknadspaketet för el och naturgas utgörs avföljande rättsakter:

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (elmarknadsdirektivet).

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (elförordningen).

– Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (gasmarknadsdirektivet).

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (gasförordningen).

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (byråförordningen).

Det tredje paketet omfattar åtgärder inom flera områden. Däribland åtgärder som syftar till att skapa en mer effektiv åtskillnad mellan transmissionsverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet, bestämmelser som innebär ett utökat kundskydd, samt ett mer detaljerat regelverk kring nationella tillsynsmyndigheters befogenheter och uppgifter. Även behovet av samarbete betonas, varvid byrån för samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter på el och naturgasområdet (ACER) som nu inrättas ges en viktig roll. Inom ramen för el- och naturgasförordningarna skapas två organisationer, Entso för el (ENTSO-E) och Entso för gas (ENTSOG), som ska fungera som samarbetsorgan för de certifierade transmissionsföretagen inom el och naturgas. Dessa organisationer har en viktig roll att fylla i harmoniseringen av det europeiska regelverket och kommer bl.a. att arbeta med att ta fram nätverkskoder och investeringsplaner för de inre marknaderna för el och naturgas.

Det tredje marknadspaketets processer utgår från att de aktörer som besitter relevant kompetens tar fram det mer detaljerade regelverket för rutiner och rekommendationer etc. vilket sedan ska

noteras/godkännas/fastställas av ACER och/eller kommissionen. Denna ansats används exempelvis vid utarbetandet av de nätföreskrifter som ska arbetas fram av ENTSO-E respektive ENTSOG. Utredningen väljer att använda beteckningen nätverkskoder för elmarknaden då denna bättre avspeglar detta regelverks funktion för svenskt vidkommande.

Uppdraget

Utredningens uppdrag är att ta fram sådana förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra elmarknadsdirektivet och gasmarknadsdirektivet i det svenska regelverket. Därutöver har utredningen även i uppgift att föreslå anpassningar i lagstiftning och regelverk i övrigt med anledning av förordningen om villkor för tillträde till nätet för gränsöverskridande handel med el, förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten samt till förordningen om inrättandet av en byrå för sam- arbete mellan tillsynsmyndigheterna. Uppdraget omfattar även att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden. Kända faktiska förhållanden på de svenska marknaderna för el och naturgas ligger till grund för utredningens analys.

Utredningens förslag avser förändringar i ellagen, naturgaslagen, elförordningen och naturgasförordningen. Därutöver föreslås även förändringar i Energimarknadsinspektionens, Svenska kraftnäts, Energimyndighetens, Konsumentverkets samt Konkurrensverkets instruktioner. Utredningen föreslår även en ny förordning om certifiering – certifieringsförordningen.

Utredningen väljer att begränsa regelförändringarna till ett minimum, dvs. utredningen föreslår endast förändringar nödvändiga för att uppfylla direktivens uttalade krav. Detta förhållningssätt innebär exempelvis att de allmänna avtalsvillkor som utgör praxis för stora delar av de berörda företagen legat till grund för många av utredningens förslag rörande konsumentskydd. Utredningen lägger även stor vikt vid att konsumenternas rättigheter tryggas i enlighet med det tredje paketets intentioner.

Det tredje inre markandspaketet för el och naturgas

Elmarknads- och gasmarknadsdirektiven, samt el- och gasförordningarna

Förstärkt och förtydligad ställning för kunderna

Direktiven talar ibland om konsumenter i den svenska bemärkelsen konsument som fysisk person, ibland om kunder varvid avses samtliga kunder, dvs. både juridiska och fysiska personer. Vissa av utredningens förslag berör bara konsumenterna men andra berör hela kundkollektivet. Det finns stora likheter mellan de reviderade el- och gasmarknadsdirektiven bl.a. vad gäller konsumentfrågor.

Sverige tillämpar redan i dagsläget bestämmelser liknande de som direktiven anger inom ramen för de allmänna avtalsvillkor som tillämpas av flertalet företag på el- och naturgasmarknaderna. Utredningen har i

möjligaste mån valt att föreslå bestämmelser som överensstämmer med befintlig praxis i syfte att undvika större kostnadsökningar än nödvändigt för de berörda företagen.

Utredningen har lagt ett flertal förslag vars syfte är att förstärka och förtydliga kundernas ställning på el- och naturgasmarknaderna. Flera förslag rör relationen mellan konsumenter och el- eller gashandelsföretag respektive el- eller gasnätsföretag. Utredningen föreslår att ett avtal mellan en konsument och en el- eller gasleverantör ska innehålla uppgifter om leverantörens namn, adress och telefonnummer, leverantörens åtagande gentemot konsumenten, datum när avtalet ingåtts, var konsumenten kan finna information om leverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser, när fakturering ska ske och med vilket intervall, den tid som avtalet löper, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet om det löper under en viss tid, villkoren för uppsägning av avtalet, principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid, villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på felaktig eller försenad fakturering och vad som gäller när preliminär fakturering i större utsträckning än vad som avtalats skett, hur ett tvistlösningsförfarande enligt ellagen respektive naturgaslagen inleds samt konsumentens övriga rättigheter gentemot el- och naturgasleverantören. Här rör det sig i huvudsak om en kodifiering av befintliga allmänna avtalsvillkor. Utredningen föreslår en bestämmelse som anger att en konsument får säga upp ett avtal om leverans av el eller naturgas utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen. Denna rätt avser avtal som inte är tidsbestämda.

Utredningen föreslår även att företagen ska informera konsumenterna innan en villkorsändring träder i kraft, samt att konsumenterna ska ha rätt att utan kostnad häva avtalet om de inte accepterar villkorsändringen. Genom att föreslå att avisering av villkorsändringar ska ske innan de träder i kraft avviker utredningen från direktivens bestämmelser i denna punkt.

Ett ytterligare förslag innebär att det på fakturan ska finnas en hänvisning till företagets hemsida där det ska finnas information om var det finns möjligheter till tvistlösning. Företagens hemsida ska även innehålla information om konsumenternas rättigheter.

Utredningen föreslår bestämmelser som begränsar hur länge företagen kan ta ut förskottsbetalning samt när det ska ske en förnyad prövning av om kravet på förskottsbetalning ska kvarstå. För naturgaskonsumenter innebär bestämmelsen att tiden för hur länge företagen kan ta ut förskottsbetalning förkortas. Även principer för hur man ska beräkna förskottsbetalningen föreslås.

Utredningen föreslår ett förbud mot diskriminerande avtalsvillkor beroende av valt betalningssätt i syfte att undvika diskriminering mellan olika grupper av konsumenter. Utredningen föreslår även att konsumenter ska få en slutfaktura inom sex veckor vid byte av el- eller gasleverantör.

Utredningen lägger även ett förslag om en förkortning av bytesprocessen för el- och naturgasleverantörer till tre veckor. Enligt utredningens bedömning innebär detta förslag att företagens IT-system och rutiner måste anpassas för att kunna hantera den förkortade tiden för

bytesprocessen. Utredningens förslag avser själva bytesprocessen, dvs. den tid det längst får ta att genomföra en leverantörsbyte.

Utredningen föreslår även att det ska införas regler som innebär en skyldighet för el- och gashandelsföretag samt el- och gasnätsföretag att ha en väl fungerande klagomålshantering. Energimarknadsinspektionen ska vara tillsynsmyndighet och övervaka företagens klagomålshantering.

Utredningen föreslår även en bestämmelse som innebär att elnätföretagen är skyldiga att tillhandhålla konsumenten information om dennes elförbrukning minst en gång per månad. Uppgifterna måste vara tillgängliga per kalendermånad samt vara tillgängliga på ett sådant sätt att samtliga kunder har möjlighet att ta del av dem. Utredningen har övervägt motsvarande bestämmelse för naturgas, men mot bakgrund av förhållandena på den svenska naturgasmarknaden valt att inte lägga ett sådant förslag.

Utredningen föreslår även att elnätsföretag med fler än 100 000 anslutna kunder som ingår i vertikalt integrerade koncerner ska ange avsändaren i samband med kommunikation med en eller flera kunder. Syftet är att det ska vara tydligt när det är monopolföretaget inom en koncern som är avsändare och när det är övriga företag för att undvika förvirring om avsändaren. För att inte gå utöver direktivens krav har utredningen valt att avgränsa bestämmelsen till enbart elnätsföretag. I syfte att inte i onödan fördyra för mindre företag föreslår utredningen att undantaget för företag med färre än 100 000 anslutna kunder ska tillämpas.

Utredningen föreslår också att alla vertikalt integrerade el- och gasnätsföretag oavsett antal anslutna kunder ska utse en övervakningsansvarig som ska ansvara för företagets övervakningsplan. Den övervakningsansvarige kan utses inom företaget.

För att underlätta tillträde till elnäten föreslår utredningen att elnätsföretagen ska avge motiverade beslut i de fall de vägrar tillträde för tredje part till nätet eller vägrar överföra el för annans räkning på sitt nät. Härmed blir det lättare för den som vägrats tillträde att bedöma om det finns anledning att klaga på beslutet.

Utredningen föreslår att en definition av utsatta kunder ska tas in i elrespektive naturgaslagen.

Åtskillnad

Mot bakgrund av direktivens nya och mer detaljerade regler kring åtskillnad föreslår utredningen bl.a. krav på åtskillnad mellan elnätsverksamhet och produktion och/eller handel med gas, respektive åtskillnad mellan gasnätsverksamhet och produktion och/eller handel med el.

Utredningen har lagt förslag rörande reglerna kring åtskillnad på naturgasmarknaden. Naturgaslagen bör kompletteras med en bestämmelse som anger att ett företag som bedriver överföring av naturgas inte får bedriva produktion och/eller handel med naturgas eller annan typ av gas som är tekniskt möjlig och säker att föra in i naturgassystemet. Den del av bestämmelsen som är ny rör produktion och omfattar även biogasproduktion.

Certifiering

Utredningen föreslår även bestämmelser som innebär att transmissionsföretag och andra relevanta aktörer ska ansöka om certifiering. Bestämmelserna om certifiering är att viktiga från ett europeiskt perspektiv då de avses bidra till att åtskillnadsreglerna vad gäller transmissionsföretag upprätthålls på den inre marknaden.

De certifierade företagen kommer att delta i arbetet i ENTSO-E och ENTSOG. Vad gäller naturgas föreslår utredningen även bestämmelser som rör certifiering i förhållande till tredje land.

Slutna distributionssystem m.m.

Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser om slutna distributionssystem i naturgaslagen. Förslaget avser att befästa dagens väl fungerande praxis samtidigt som det bidrar till en ökad tydlighet och långsiktighet för marknadens aktörer. Vad beträffar lagring av naturgas föreslår utredningen att en bestämmelse införs i naturgaslagen som anger att tillsynsmyndigheterna ska samråda med systemanvändarna i samband med utarbetandet av tarifferna för lager och för lagring i transmissionsledning eller metoderna för deras fastställande.

Energimarknadsinspektionen

Det tredje energimarknadspaketet omfattar bestämmelser som syftar till att harmonisera och säkerställa tillsynsmyndigheternas oberoende och självständighet. Energimarknadsinspektionen kommer att få nya uppgifter samtidigt som befintliga uppgifter påverkas vad gäller omfattning och nivå. För att säkerställa att Energimarknadsinspektionen ska ha möjlighet att genomföra dessa uppgifter är det viktigt att inspektionen ges tillgång till nödvändiga resurser och kompetens.

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionens instruktion ska uppdateras med hänvisningar till de reviderade el- och gasmarknadsdirektiven och gasförordningen samt kompletteras med hänvisningar till elförordningen och byråförordningen.

Utredningen föreslår att inspektionens chef ska förordnas för en period av fem till sju år samt att förordnandet endast ska kunna förnyas vid ett tillfälle.

Utredningen lägger ett förslag som innebär att varje part som har ett klagomål mot ett el- eller gasnätföretag avseende dennes skyldigheter enligt ellagen respektive naturgaslagen får klaga hos Energimarknadsinspektionen som ska fatta beslut inom två månader. Besluten ska gälla omedelbart och vara överklagbara. De nya bestämmelserna omfattar inte tvister som redan är reglerade i ellagen. Energimarknadsinspektionen ska även hantera de nya reglerna om certifiering som beskrivits ovan. Förslagen innebär även att inspektionen ska offentliggöra beskrivningar av roller och ansvarsområden för företag som bedriver nätverksamhet för el eller naturgas, el- eller naturgashandlare och kunder samt vid behov andra aktörer. Utredningen föreslår även att Energimarknadsinspektionen ska fatta beslut om intäktsramar för stamnätet.

Vad gäller byråförordningen så kommer Energimarknadsinspektionen i sin egenskap av nationell tillsynsmyndighet att delta i byråns arbete.

Svenska kraftnät

Utredningen föreslår att Svenska kraftnäts instruktion ska kompletteras med bestämmelser som tydliggör att Svenska kraftnät ska inkassera kapacitetsavgifter (s.k. flaskhalsintäkter), delta i utvecklingen av regionala marknader för el och naturgas inom Norden och EU, delge Energimarknadsinspektionen resultatet av sin tillsyn över det nationella elsystemets driftssäkerhet samt utföra de uppgifter som åligger den systemansvariga för överföringssystem för el enligt elförordningen. Utredningen föreslår att Svenska kraftnät ska få möjlighet att fondera kapacitetsavgifterna från år till år för att använda dem till att bibehålla eller öka kapaciteten på aktuell förbindelse eller för mothandel. Givet dagens förutsättningar kan Svenska kraftnät förväntas delta i arbetet i ENTSO-E och ENTSOG i egenskap av certifierat företag.

Övriga myndigheter

Utredningens förslag berör även Energimyndigheten, Konsumentverket samt Konkurrensverket. Energimyndigheten föreslås bistå Svenska kraftnät och andra certifierade systemansvariga med hjälp vad gäller energiprognoser för el och naturgas. Vad gäller Konsumentverket innebär utredningens förslag i huvudsak att Konsumentverket ska bistå Energimarknadsinspektionen med information om konsumenterna på el- och naturgasmarknaderna. Utredningen föreslår även att Konkurrensverkets instruktion ändras så att verket nu ska bistå Energimarknadsinspektionen med underlag vid inspektionens årliga rapportering om el- och naturgasmarknaderna.

Övriga organisationer

Utredningen föreslår att Konsumenternas elrådgivningsbyrå ska utses till kontaktpunkt för konsumenterna vad gäller el- och gashandelsfrågor, samt el- och gasnätsfrågor.

Direktiven innehåller även bestämmelser som anger att konsumenter ska ha tillgång till ett tvistlösningsinstitut utanför domstol med ett snabbt, enkelt och billigt förfarande. Utredningen gör bedömningen att den befintliga hanteringen vid ARN är tillfyllest och att det i dagsläget inte finns anledning att förändra regelverket i denna del.

Övrigt

Direktiven omfattar även krav på att en nationell tillsynsmyndighet ska ändra bindande beslut då kommissionen finner att beslutet i fråga inte överensstämmer med riktlinjerna i direktiven eller förordningarna. Sammantaget är det utredningens bedömning att det inte vore förenligt med den svenska förvaltningslagen och de principer som ligger till grund

för svenska förvaltningsbeslut att ändra ett beslut som gynnar en enskild när detta beslut vunnit laga kraft.

Byråförordningen

Byråförordningen är ny och omfattar bestämmelser som dels rör byråns inrättande och organisation, dels rör dess uppgifter.

ACER får bl.a. till uppgift att stärka tillsynen över marknaderna och agera som tvistlösande i vissa frågor som rör gränsöverskridande förbindelser. Byrån har möjlighet att under vissa omständigheter fatta beslut inom några av de områden som vanligen tillfaller de nationella tillsynsmyndigheterna. Det nya regelverket omfattar även bestämmelser som anger hur vissa frågor ska processas. Byrån har här en viktig roll i det att den ska avge yttrande rörande flera frågor.

Många uppgifter omfattas av bestämmelserna i övriga rättsakter i paketet och berör förutom ACER även kommissionen, nationella tillsynsmyndigheter samt ENTSO-E och ENTSOG. Dessa uppgifter har hanterats med utgångspunkt från de förstnämnda direktiven och förordningen vad gäller förslag till ny och förändrad lagstiftning. Här föreslår utredningen endast att Energimarknadsinspektionens instruktion ska kompletteras med en hänvisning till byråförordningen.

Det kommer även att vara möjligt för medlemsstaterna att utstationera personal i form av nationella experter vid byrån. En sådan utstationering torde vara av intresse för Sverige.

Nya utredningar på naturgasmarknaden och elmarknaden föreslås

Med anledning av bestämmelserna i det tredje paketet föreslår utredningen även att vissa frågor bör utredas vidare.

På naturgasmarknaden anser utredningen att hanteringen av systemansvaret skyndsamt bör utredas. Syftet är att identifiera nödvändiga förändringar i det svenska regelverket för att möjliggöra en hantering av systemansvaret i enlighet med gasmarknadsdirektivets TSO-lösning. Även den svenska marknadsmodellen för naturgas bör utredas i mer detalj för att avgöra om den behöver anpassas för att harmonisera med gällande regelverk inom EU. En viktig fråga är hur hanteringen av systemansvaret och valet av marknadsmodell kan bidra till att effektivisera den svenska naturgasmarkanden och bidra till att öka möjligheterna till konkurrens på den inre marknaden.

Vad gäller elmarknaden föreslår utredningen en översyn av gränsen för undantaget på elmarknaden för vertikalt integrerade företag som gäller för företag med färre än 100 000 anslutna elkunder. Syftet med översynen är att undantaget bättre ska avspegla de faktiska förhållandena på den svenska marknaden där undantaget i dag omfattar alla utom ca fem företag.

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionen ska utvärdera införandet av smarta mätare för el och naturgas och bedöma de kostnader och den nytta dessa för med sig för såväl marknaden som konsumenten.

Vid en sådan bedömning är det viktigt att notera att förhållandena på el- och naturgasmarknaderna skiljer sig åt på ett flertal punkter.

Ökade krav på åtskillnad på naturgasmarknaden

Utöver genomförandet av det tredje inre marknadspaketet har utredningen även i uppdrag att utreda behovet av förändrade bestämmelser om funktionell åtskillnad på naturgasmarknaden.

Utredningen gör bedömningen att motsvarigheten till de genomförda ändringarna i ellagen inte torde vara nödvändiga vad gäller transmissionsverksamheten på naturgasmarknaden. Oavsett att de skulle kunna bidra till att tydliggöra effekterna av en väl fungerande åtskillnad och ett väl fungerande oberoende, anser utredningen emellertid inte att detta i sig utgör tillräcklig grund för att införa nya regler för transmissionsföretag på naturgasmarknaden.

Finansiering

Utredningen föreslår att Energimarknadsinspektionens behov av utökade resurser fortsatt finansieras genom inspektionens anslag, vilket även föreslås omfatta ersättningen till den kontaktpunkt som föreslås utses för konsumenterna på el- och naturgasmarknaderna.

Svenska kraftnäts kostnader för internationellt samarbete kommer att på samma sätt som tidigare täckas av stamnätstariffen. De uppgifter som därutöver åläggs Svenska kraftnät torde rymmas inom verkets befintliga ramar.

Uppdragen att utreda systemansvaret och marknadsmodellen för naturgas samt översynen av gränsen för undantag för företag med färre än 100 000 anslutna kunder på elmarknaden torde till stor del inrymmas i den utredningsverksamhet som bedrivs inom departementet eller Energimarknadsinspektionen.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 2 kap 10 §, 2 kap. 18 §, 3 kap 1 a §, 3 kap. 6 §, 3 kap. 7 §, 3 kap. 9 §, 3 kap. 17 §, 5 kap. 18 §, 8 kap. 6 §, 12 kap. 1 § och 12 kap. 1 a § ska ha följande lydelse

dels att det i lagen ska införas 14 nya paragrafer, 1 kap 8 §, 3 kap. 17 a §, 3 kap. 23 §, 3 kap. 24 §, 11 kap. 13–20 §§, 12 kap 1 b §, och 12 kap. 14 §,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 23 § ska lyda ”Kommunicering med kunder”, rubriken närmast före 3 kap. 24 § ska lyda ”Nätmyndighetens hantering av klagomål mot nätkoncessionshavare”, rubriken närmast före 11 kap. 13 § ska lyda ”Elavtal”, rubriken närmast före 11 kap. 16 § ska lyda ”Information om konsumentens rättigheter”, rubriken närmast före 11 kap. 17 § ska lyda ”Förskottsbetalning”, rubriken närmast före 11 kap 18 § ska lyda ”Byte av elleverantör och förbrukningsuppgifter”, rubriken närmast före 11 kap. 20 § ska lyda ”Klagomålshantering”, rubriken närmast före 12 kap. 1 b § ska lyda ”Nätmyndighetens ledning” samt att rubriken närmast före 12 kap. 14 § ska lyda ”Certifiering”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. Inledande bestämmelser	
Lagens tillämpningsområde	
	Definitioner
	8 § *Med utsatta kunder avses de elkonsumenter som är berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).*
2 kap. Nätkoncession m.m.	
Förutsättningar för meddelande av nätkoncession	
10 §	
Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.	
Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav eller en juridisk person där denne har ett bestämmande inflytande.	

Nätkoncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

Nätkoncession får inte beviljas den som söker nätkoncession för linje som avser stamnätet eller större delen därav om inte certifiering enligt 12 kap. 14 § har beslutats.

Överlåtelse och upphörande av nätkoncession

18 §

En nätkoncession *skall* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen, eller

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen.

En nätkoncession *ska* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nätkoncessionen,

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen, *eller*

4. om den som innehar koncession för linje som avser stamnätet eller största delen därav inte blir certifierad eller får certifieringen återkallad enligt 12 kap. 14 §.

Frågor om återkallelse av nätkoncession prövas av nätmyndigheten. Avser nätkoncessionen en utlandsförbindelse, prövas dock frågan om återkallelse av regeringen.

3 kap. Nätverksamhet m.m.

Avgränsning av nätverksamhet

1 a §

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller

2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

	En juridisk person som har nätkoncession för linje som avser stamnätet eller största delen därav får inte bedriva produktion av eller handel med naturgas.

Skyldighet att ansluta anläggning

6 §

Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen.	Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen. *Om anslutning vägras, ska koncessionshavaren skriftligen motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på.*
Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *skall* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.	Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *ska* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

7 §

Den som har nätkoncession för område är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning inom området till ledningsnätet.	Den som har nätkoncession för område är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning inom området till ledningsnätet. *Om anslutning vägras, ska koncessionshavaren skriftligen motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på.*

Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *skall* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.	Tvister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende *ska* fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Skyldighet att överföra el

9 §

Den som har nätkoncession är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning.	Den som har nätkoncession är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning. *Om överföring vägras, ska koncessionshavaren skriftligt motivera sitt beslut. Av motiveringen ska framgå vilka ekonomiska eller tekniska skäl som beslutet grundar sig på*
Överföringen av el *skall* vara av god kvalitet.	Överföringen av el *ska* vara av god kvalitet.

En nätkoncessionshavare är skyldig att avhjälpa brister hos överföringen i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som *skall* vara uppfyllda för att överföringen av el *skall* vara av god kvalitet.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som *ska* vara uppfyllda för att överföringen av el *ska* vara av god kvalitet.

Upprättande av övervakningsplan

17 §

Den som har nätkoncession *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.	Den som har nätkoncession *ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.
Av övervakningsplanen *skall* det	Av övervakningsplanen *ska* det

framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *skall* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.

Koncessionshavaren *skall* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten *skall* offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.

framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *ska* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

Koncessionshavaren *ska* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten *ska* offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten. *Då en övervakningsansvarig utsetts enligt 17 a § ska denne ansvara för att rapporten upprättas samt ges in till nätmyndigheten.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

17 a §

Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i en koncern, vari det också ingår företag som bedriver produktion eller handel med el, ska utse en övervakningsansvarig. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och självständigt svara för att den övervakningsplan som stadgas i 17 § har upprättats på rätt sätt samt att den följs av nätföretaget.

Den övervakningsansvarige ska påpeka de brister i hanteringen av övervakningsplanen han finner för nätföretaget. Den övervakningsansvarige ska vid behov samråda med nätmyndigheten om hur bestämmelserna om övervakningsplanen ska tillämpas.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras och ges in till nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utnämnandet av den övervakningsansvarige och dennes uppdrag.

Kommunicering med kunder

23 §

Ett företag som avses i 1 b § ska tydligt ange avsändarens identitet då det kommunicerar med kunder.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om hur avsändarens identitet ska anges.

Nätmyndighetens hantering av klagomål mot nätkoncessionshavare

24 §

Om nätmyndigheten får in en anmälan mot en nätkoncessionshavare med påstående om att koncessionshavaren inte efterlever någon av bestämmelserna i 3 kap. 9 a §, 9 d §, 10 §, 16 §, 23 §, 4 kap. 1–6 §§, 8–9 a §§, 11 §, 8 kap. 4 §, 4 d–10 §§, 12 och 13 §§ samt 11 kap. ska nätmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten.

Om nätmyndigheten behöver begära in ytterligare uppgifter för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader. Om sökanden medger det, får myndigheten förlänga tiden med den ytterligare tid som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut ska gälla omedelbart.

5 kap. Skälighetsbedömning av nätkoncessionshavares intäkter

18 §

Nätmyndigheten är beslutande myndighet enligt 3, 10–13 och 15–17 §§. *När det gäller intäkter från en stamledning är dock regeringen beslutande myndighet.*

Nätmyndigheten ska lämna förslag till beslut som rör intäktsramen för en stamledning till regeringen för prövning. Regeringen ska förkasta eller godta förslaget.

Regeringens beslut ska offentliggöras. Nätmyndighetens förslag ska framgå av beslutet.

Nätmyndigheten är beslutande myndighet enligt 3, 10–13 och 15–17 §§.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar m.m.

Balansansvar

6 §

En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagspunkt *skall* omedelbart anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör som övertar leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en anmälan enligt första stycket ske senast den femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet.

En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *ska* omedelbart anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör kan överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt varje dag i månaden. En anmälan enligt första stycket ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras inom tre veckor från dagen för anmälan.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första *stycket*.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första *och andra styckena*.

11 kap. Särskilda bestämmelser om överföring och leverans av el till konsumenter

Avtal om leverans av el

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress och telefonnummer,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. datum när avtalet ingåtts,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser,

5. när fakturering ska ske och med vilket intervall,

6. den tid som avtalet löper,

7. vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet i fråga om avtal som löper under en viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på

a) felaktig eller försenad fakturering och

b) vad som gäller när preliminär fakturering har skett i större utsträckning än vad som avtalats,

11. hur ett tvistlösningsförfarande enligt denna lag inleds, samt

12. konsumentens övriga rättigheter gentemot elleverantören.

Information om avtalets innehåll ska lämnas till konsumenten innan avtal ingås. En skriftlig bekräftelse på att avtal har ingåtts och vad som avtalats ska lämnas till konsumenten snarast efter avtalets ingående.

14 §

Elleverantörer eller nätkoncessionshavare får inte diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt.

15 §

Om elleverantören ändrar avtalsvillkoren, ska konsumenten underrättas om ändringen i god tid före den dag då de ändrade villkoren ska börja gälla. Sådan underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i den dagstidning som har störst spridning i den kommun där leveransen sker och med information på elleverantörens webbplats. I underrättelsen ska en upplysning lämnas om att konsumenten har rätt att säga upp avtalet om avtalsvillkoren förändrats till nackdel för konsumenten och vad konsumenten i sådant fall har att iaktta.

Vad som stadgas i första stycket ska inte gälla vid förändringar som är hänförliga till skatter eller avgifter till det allmänna.

Om konsumenten säger upp avtalet på grund av ändrade avtalsvillkor och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om köp av el, får ändringarna inte träda i kraft för det aktuella avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det gamla avtalet.

En konsument får säga upp ett avtal om elleverans, som inte är

tidsbestämt, utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen.

Information till konsumenten

16 §

Information om konsumentens rättigheter enligt detta kapitel ska finnas angiven på elleverantörens och på nätkoncessionshavarens webbplats. Informationen ska på konsumentens begäran kunna lämnas på annat sätt. Informationen ska vara tydlig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om den information som konsumenten har rätt till enligt första stycket.

Förskottsbetalning

17 §

En elleverantör eller nätkoncessionshavare som har skälig anledning att befara att en konsument inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har rätt att begära förskottsbetalning för försäljning eller överföring av el.

Om förskottsbetalning har begärts enligt första stycket får förskottet inte utgöra ett större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknade avgifter för leveransen eller överföringen.

Har konsumenten under en tid av åtta kalendermånader från det att förskottsbetalning första gången betalades i rätt tid fullgjort sina betalningsförpliktelser ska kravet på förskottsbetalning avbrytas.

Byte av elleverantör

18 §

Ett byte av elleverantör i enlighet med 8 kap. 6 § andra stycket ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. I det fall en konsument byter elleverantör under löpande avtalstid kan konsumenten bli skyldig att ersätta frånträdande elleverantör.

Vid byte av elleverantör i enlighet med 8 kap. 6 § andra stycket ska konsumenten ha fått en slutavräkning senast inom sex veckor från dagen då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Rätt till förbrukningsuppgifter

19 §

Konsumenten har rätt till sina förbrukningsuppgifter en gång per kalendermånad från nätkoncessionshavaren. Konsumenten ska utan kostnad och på ett enkelt sätt få del av förbrukningsuppgifterna. Uppgifterna ska lämnas per uttagspunkt. Det är den som är abonnent i uttagspunkten som har rätt till uppgiften.

Klagomålshantering

20 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från konsumenter.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska till nätmyndigheten lämna uppgifter om sin hantering av klagomål från konsumenter.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om lämnandet av uppgifter enligt andra stycket.

12 kap. Tillsyn m.m.

Tillsynsmyndigheter m.m.

1 §

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) *nr 1228/2003 av den 26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. *1–15 §§, 17 och 18 §§,* och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) *nr 714/2009 av den 13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

1 a §

Ärenden om undantag enligt artikel *7.1, 7.2 och 7.3 i rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *skall* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *skall* därvid offentliggöra sitt yttrande.

Ärenden om undantag enligt artikel *17.1, 17.2 och 17.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *ska* därvid offentliggöra sitt yttrande.

Nätmyndighetens ledning

1 b §

Regeringen ska förordna generaldirektören för nätmyndigheten för en period av fem till sju år. Förordnandet kan endast förnyas en gång.

14 §

Den som innehar, eller söker, koncession för stamnätet eller största delen därav ska ansöka om certifiering hos nätmyndigheten.

För att bli certifierad krävs att nätföretaget uppfyller bestämmelserna i 3 kap. 1 a–1 d §§. En certifiering ska återkallas av nätmyndigheten om nätföretaget inte längre uppfyller kraven i andra stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar föreskrifter om certifieringsprocessen samt hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.

13 kap. Övriga bestämmelser

Överklagande

5 §

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14, 15 och *24* §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8, 11 och *14 §§,* beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den …

2. Den som innehar koncession för stamnätet eller största delen därav när denna lag träder i kraft ska omgående ansöka om certifiering i enlighet med bestämmelserna i 12 kap. 14 §. Nätmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.

Härigenom föreskrivs i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 1 §, 2 kap. 14 §, 3 kap. 2 §, 3 kap. 5 §, 3 kap. 6 §, 3 kap. 9 §, 6 kap. 5 §, 7 kap. 8 §, 10 kap. 1 § och 11 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas 16 nya paragrafer 1 kap. 8 a §, 8 b § och 10 §, 2 kap. 8 a §, 3 kap. 10–11 §§, 8 kap. 13–19 §§, 10 kap. 3 a §, 14–15 §§,

dels att rubriken närmast före 1 kap. 10 § ska lyda ”Utsatta kunder”, rubriken närmast före 3 kap. 11 § ska lyda ”Tillsynsmyndighetens hantering av klagomål mot naturgasföretag”, rubriken närmast före 8 kap. 13 § ska lyda ”Avtal om leverans av naturgas”, rubriken närmast före 8 kap. 16 § ska lyda ”Information till konsumenter”, rubriken närmast före 8 kap. 17 § ska lyda ”Förskottsbetalning”, rubriken närmast före 8 kap. 18 § ska lyda ”Byte av leverantör av naturgas”, rubriken närmast före 8 kap. 19 § ska lyda ”Klagomålshantering”, rubriken närmast före 10 kap. 3 a § ska lyda ”Tillsynsmyndighetens ledning”, rubriken närmast före 10 kap. 14 § ska lyda ”Certifiering”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. Inledande bestämmelser	
Definitioner	
2 §	
Med naturgas avses i denna lag även biogas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i naturgassystemet.	Med naturgas avses i denna lag även biogas, gas från biomassa och andra gaser i den mån det är tekniskt möjligt *och säkert* att använda dessa gaser i naturgas-systemet.
Med naturgas avses även flytande (kondenserad) naturgas.	
	8 a § *Med systemanvändare avses i denna lag varje fysisk eller juridisk person som levererar natur- gas till eller får leveranser av naturgas från naturgas-systemet.*
	8 b § *Med slutet distributionssystem avses i denna lag en naturgas-ledning eller ett nät av naturgas-ledningar som uteslutande används för att överföra naturgas inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats*

och där överföring av naturgas inte sker till konsumenter.

Utsatta kunder

10 §
Med utsatta kunder avses de naturgaskonsumenter som är berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

2 kap. Koncession

Allmänt om koncession

1 §

En naturgasledning får inte byggas eller användas utan tillstånd (koncession) av regeringen. Åtgärder för att bereda plats för en naturgasledning, såsom sprängning, schaktning, skogsavverkning, markberedning eller liknande åtgärder, får inte vidtas innan koncession har meddelats.

Koncession krävs inte för en naturgasledning *som är belägen efter en mät- och reglerstation.*

Koncession krävs inte för en naturgasledning

1. vars huvudsakliga användning är att överföra naturgas till slutförbrukare inom ett avgränsat geografiskt område, eller

2. som utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant.

För att omfattas av undantaget från koncession enligt andra stycket punkten 2 ska driften eller produktionsprocessen hos systemanvändarna vara integrerad av tekniska skäl eller av säkerhetsskäl, eller att systemet huvudsakligen distribuerar naturgas till ägaren eller den driftsansvarige för systemet eller till företag med anknytning till ägaren av systemet eller den driftsansvarige för systemet.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på koncession enligt första stycket i fråga om vissa slag av naturgasledningar eller vissa slag av åtgärder med naturgasledningar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet medge undantag från kravet

på koncession enligt andra stycket. Undantag ska ges för en bestämd tid.	
	8 a § *Koncession får inte beviljas den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar om inte certifiering enligt 10 kap. 14 § har beslutats.*

Återkallelse av koncession

14 §

En koncession får återkallas helt eller delvis

1. om den berörda ledningen eller anläggningen inte har använts under tre år i följd och inte längre behövs för en säker energiförsörjning, eller

2. om koncessionshavaren i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, enligt villkoren i koncessionen eller enligt de säkerhetsföreskrifter som gäller för den berörda ledningens eller anläggningens drift.	2. om koncessionshavaren i väsentlig mån inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, enligt villkoren i koncessionen eller enligt de säkerhetsföreskrifter som gäller för den berörda ledningens eller anläggningens drift, *eller*
	3. om den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar inte certifieras enligt 10 kap. 14 § eller får certifieringen återkallad.

3 kap. Skyldigheter för innehavare av naturgasledningar

Juridisk och personell åtskillnad

2 §

Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.	Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva *produktion av eller* handel med naturgas.

I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.

	Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva produktion av eller handel med el.

5 §

Den som innehar en naturgasledning är skyldig att på skäliga villkor ansluta andra naturgasledningar samt lagringsanläggningar och förgasningsanläggningar. Detsamma gäller vid återinkoppling av en befintlig naturgasledning, ändring av den avtalade kapaciteten i anslutningspunkten samt ändring av tiden för överföringen.

Skyldighet föreligger inte om den först nämnda ledningen saknar kapacitet för den begärda åtgärden eller om det annars finns särskilda skäl.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som uteslutande används för egen räkning.	Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som *1.* uteslutande används för egen räkning, *eller* *2. utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant system.*

Överföring av naturgas

6 §

Den som innehar en naturgasledning är skyldig att på skäliga villkor överföra naturgas.

Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som uteslutande används för egen räkning.	Skyldigheten gäller inte den som innehar en naturgasledning som *1.* uteslutande används för egen räkning, *eller* *2. utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant system.*

Övervakningsplan

9 §

Den som bedriver överföring av naturgas *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.	Den som bedriver överföring av naturgas *ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.
Den som bedriver överföring av naturgas *skall* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som	Den som bedriver överföring av naturgas *ska* årligen upprätta en rapport över de åtgärder som

vidtagits. Rapporten *skall* ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.	vidtagits. Rapporten *ska* ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren. *Då en övervakningsansvarig utsetts enligt 10 § ska denne ansvara för att rapporten upprättas samt ges in till tillsynsmyndigheten.*

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen och om offentliggörandet av den årliga rapporten.

10 §

Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i en koncern, vari det också ingår företag som bedriver produktion eller handel med naturgas, ska utse en övervakningsansvarig. Den övervakningsansvarige ska vara helt oberoende och självständigt svara för att den övervakningsplan som anges i 9 § har upprättats på rätt sätt samt att den följs av nätföretaget.

Den övervakningsansvarige ska påtala brister i hanteringen av övervakningsplanen för nätföretaget. Den övervakningsansvarige ska vid behov samråda med tillsynsmyndigheten om hur bestämmelserna i övervakningsplanen ska tillämpas.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen. Rapporten ska offentliggöras och ges in till tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utnämnande av den övervakningsansvarige och dennes uppdrag.

11 §

Om tillsynsmyndigheten får in en anmälan mot en innehavare av naturgasledning eller en innehavare av förgasningsanläggning med påstående om att företaget inte efterlever någon av bestämmelserna i 3–4 kap., 7 kap. 4–9 §§ och 12 och 13 §§ samt 8 kap. denna lag ska tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten.

Om tillsynsmyndigheten behöver begära in ytterligare uppgifter för att avgöra ärendet, får myndigheten förlänga tiden med två månader. Om sökanden medger det, får myndigheten förlänga tiden med den ytterligare tid som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Tillsynsmyndighetens beslut ska gälla omedelbart.

6 kap. Anslutningsavgifter och tariffer

Tariffer för överföring, lagring och förgasning

2 §

Tariffer för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning *skall* vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande.

Tariffer för överföring och lagring av naturgas samt för tillträde till en förgasningsanläggning *ska* vara skäliga, objektiva och icke-diskriminerande.

Tillsynsmyndigheten ska i fråga om tariffer för lagring av naturgas samråda med systemanvändarna vid utarbetandet av tarifferna eller metoderna för deras fastställande.

5 §

Den som bedriver överföring av naturgas får inte börja tillämpa sin avgift och övriga villkor för sådan anslutning som avses i 3 kap. 5 § eller sin överföringstariff förrän de metoder som har använts för att utforma avgiften eller tariffen har godkänts av tillsynsmyndigheten.

Godkännande *skall* lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller

Godkännande *ska* lämnas, om metoderna kan antas leda till att avgiften eller tariffen uppfyller

kraven på att den *skall* vara objektiv och icke-diskriminerande.	kraven på att den *ska* vara objektiv och icke-diskriminerande.
	När det gäller en naturgasledning som utgör ett slutet distributionssystem eller en del av ett sådant krävs godkännande enligt första stycket endast om en kund begär det.
Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, *skall* myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället *skall* tilllämpas.	Om tillsynsmyndigheten inte godkänner de metoder som avses med en ansökan, *ska* myndigheten i beslutet ange de metoder som i stället *ska* tillämpas.
Beslut enligt första och *andra* styckena gäller omedelbart.	Beslut enligt första och *tredje* styckena gäller omedelbart.
Tillsynsmyndigheten *skall* delge sådana beslut enligt 16 § första stycket och 17 § första stycket delgivningslagen (1970:428).	Tillsynsmyndigheten *ska* delge sådana beslut enligt 16 § första stycket och 17 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

7 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

Övergripande systemansvar

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagspunkt, *skall* omedelbart anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.	En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagspunkt, *ska* omedelbart anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.
En leverantör av naturgas som övertar leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan enligt första stycket skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.	*En leverantör av naturgas kan överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt varje dag i månaden. En anmälan enligt första stycket ska innehålla uppgift om när bytet ska träda i kraft. Om inte annat överenskommits mellan parterna ska bytet genomföras senast tre veckor från dagen för anmälan.*

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket skall sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om naturgasleveran-	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om naturgasleveran-

törers skyldigheter enligt första *stycket*.	törens skyldigheter enligt första *och andra styckena*.

8 kap. Särskilda bestämmelser om överföring av naturgas till konsumenter

Avtal om leverans av naturgas

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress och telefonnummer,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. datum när avtalet ingåtts,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor samt jämförpriser,

5. när fakturering ska ske och med vilket intervall,

6. den tid som avtalet löper,

7. vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet i fråga om avtal som löper under en viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. principen för hur kostnaden ska beräknas för att i förtid avbryta ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning och återbetalning om tjänster inte tillhandahålls enligt avtalet med avseende på

a) felaktig eller försenad fakturering och

b) vad som gäller när preliminär debitering har skett i större utsträckning än vad som avtalats,

11. hur ett tvistlösningsförfarande enligt denna lag inleds, samt

12. konsumentens övriga rättigheter gentemot naturgasleverantören.

Information om avtalets innehåll ska lämnas till konsumenten innan avtal ingås. En skriftlig bekräftelse på att avtal har ingåtts och vad som avtalats ska lämnas till konsumenten snarast efter avtalets ingående.

14 §

En leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver gasnätsverksamhet får inte diskriminera mellan konsumenter beroende av valt betalningssätt.

15 §

Om en leverantör av naturgas ändrar avtalsvillkoren, ska konsumenten skriftligen underrättas om ändringen i god tid före den dag då de ändrade avtalsvillkoren ska börja gälla. Sådan underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i den dagstidning som har störst spridning i den kommun där leveransen sker och med information på naturgasleverantörens webbplats. I underrättelsen ska en upplysning lämnas om att konsumenten har rätt att säga upp avtalet om avtalsvillkoren ändras till nackdel för konsumenten och vad konsumenten i sådant fall har att iaktta.

Vad som stadgas i första stycket ska inte gälla vid ändringar som är hänförliga till skatter eller avgifter till det allmänna.

Om en konsument säger upp avtalet på grund av ändrade avtalsvillkor och inom tre veckor ingår ett nytt avtal om köp av naturgas får ändringarna inte träda i kraft för det aktuella avtalet. Det nya avtalet ska träda i kraft när konsumenten inte längre är bunden av det gamla avtalet.

En konsument får säga upp ett avtal om leverans av naturgas,

som inte är tidsbestämt, utan att påföras någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse till följd av uppsägningen.

Information till konsumenter

16 §

Information om konsumentens rättigheter enligt detta kapitel ska finnas angiven på naturgasleverantörens och på företag som bedriver gasnätsverksamhets webbplats. Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt. Informationen ska vara tydlig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om den information som konsumenten har rätt till enligt första stycket.

Förskottsbetalning

17 §

En leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver naturgasnätsverksamhet som har skälig anledning att befara att en konsument inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har rätt att begära förskottsbetalning för försäljning eller överföring av naturgas.

Om förskottsbetalning har begärts enligt första stycket får förskottet inte utgöra ett större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknade avgifter för leveransen eller överföringen.

Har konsumenten under en tid av åtta kalendermånader från det att förskottsbetalning första gången betalades i rätt tid fullgjort sina betalningsförpliktelser ska kravet på förskottsbetalning avbrytas.

Byte av leverantör av naturgas

18 §

Ett byte av naturgasleverantör enligt 7 kap. 8 § ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten. I det fall en konsument byter naturgasleverantör under pågående avtalstid kan konsumenten bli skyldig att ersätta frånträdande leverantör.

Vid byte av naturgasleverantör enligt 7 kap. 8 § ska konsumenten ha fått en slutavräkning senast inom sex veckor från dagen då leveransen av naturgas upphörde.

Klagomålshantering

19 §

Leverantörer av naturgas och naturgasnätsföretag ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från konsumenter.

Leverantörer av naturgas och naturgasnätsföretag ska tillsynsmyndigheten lämna uppgifter om sin hantering av klagomål från konsumenter.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om lämnandet av uppgifter enligt andra stycket.

10 kap. Tillsyn m.m.

Tillsyn

1 §

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1775/2005 av den 28 september 2005* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *715/2009 av den 13 juli 2009* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnät.

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 8 kap. Lag (2008:901).	7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 och 8 kap. *med undantag för 16 § och 19 §.* Lag (2008:901).
	Tillsynsmyndighetens ledning
	3 a § *Regeringen ska förordna generaldirektören för tillsynsmyndigheten för en period av fem till sju år. Förordnandet kan endast förnyas en gång.*
	Certifiering
	14 § Den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar ska ansöka om certifiering hos tillsynsmyndigheten. *För att bli certifierad krävs att den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar uppfyller bestämmelserna i 3 kap. 2 §.* *En certifiering ska återkallas av tillsynsmyndigheten om den som innehar koncessionspliktiga naturgasledningar inte längre uppfyller kraven i andra stycket.* *Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om certifieringsprocessen samt hur den löpande kontrollen av den certifierade ska genomföras.*
	15 § *Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering om* *1. sökanden inte uppfyller bestämmelserna enligt 3 kap. 2 §, eller* *2. om sökanden inte kan visa att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra en trygg energiförsörjning i Sverige och Europeiska unionen.*

11 kap. Övriga bestämmelser

Överklagande

4 §

Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, 6 kap. 5 § första stycket, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7 och 10 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning enligt 7 kap. 2 § samt om åtgärder och ersättning enligt 8 a kap. 5 och 6 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	Beslut av tillsynsmyndigheten enligt 2 kap. 15 och 16 §§, *3 kap. 11 §,* 6 kap. 5 § första stycket, 7 kap. 5 § andra stycket samt 10 kap. 3, 4, 7, 10, och *14–15 §§* samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning enligt 7 kap. 2 § samt om åtgärder och ersättning enligt 8 a kap. 5 och 6 §§ får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Lag (2006:646).

Övergångsbestämmelser

---

1. Denna lag träder i kraft den …

2. Den som innehar transmissionsledningar *ska när denna lag träder i kraft omgående ansöka om certifiering i enlighet med bestämmelserna i 10 kap. 14 §. Tillsynsmyndigheten ska pröva en sådan ansökan skyndsamt.*

Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av betänkandet Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30)

Riksrevisionen, Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Förvaltningsrätten i Linköping, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Boverket, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Regelrådet, Sveriges kommuner och landsting, Svenska naturskyddsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Svenskt näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Skogsindustrierna, Näringslivets Regelnämnd, Energigas Sverige, Oberoende elhandlare, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), SKGS, Konsumenternas Elrådgivningsbyrå, Sveriges konsumenter, Fastighetsägarna Sverige, Skogsägarna, Svensk Elbrukarförening, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Villaägarnas riksförbund och Nord Pool Spot AB.

Härutöver har Swedegas AB, Vattenfall AB, Fortum Sverige AB, E.ON Sverige AB och Allmänna reklamationsnämnden inkommit med yttrande

Sammanfattning av promemorian Avgränsning av gasnätsverksamhet

I denna promemoria, som har upprättats inom Näringsdepartementet, finns förslag till ändringar i naturgaslagen (2005:403) samt förslag till en ny lag om certifiering av vissa naturgasföretag. Förslagen syftar till att genomföra artiklarna 9–11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (*gasmarknadsdirektivet*).

Promemorians författningsförslag har tagits fram med utgångspunkt i de förslag och rekommendationer som har lämnats av Nya el- och gasmarknadsutredningen (NELGA) i betänkandet Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas (SOU 2010:30) samt de synpunkter som har kommit in under remissbehandlingen av betänkandet. Syftet med promemorian är att komplettera utredningens förslag när det gäller utformningen av de bestämmelser om effektiv åtskillnad av transmissionsverksamhet som måste införas i naturgaslagen med anledning av artikel 9 i gasmarknadsdirektivet. Promemorian innehåller även ett förslag till lag om certifiering i enlighet med artiklarna 10 och 11 i direktivet.

Promemorians förslag innebär att artikel 9 i gasmarknadsdirektivet genomförs genom nya regler om åtskilt ägande av transmissionsnätsoperatörer. En transmissionsnätsoperatör måste vidare certifieras för att få bedriva överföring av naturgas i transmissionsledningar. En förutsättning för certifiering är att kraven på åtskilt ägande är uppfyllda. För att underlätta nödvändiga omstruktureringar föreslås vissa övergångsbestämmelser

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om certifiering av vissa naturgasföretag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Tillsynsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403) är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en koncessionspliktig naturgasledning, som inte huvudsakligen används för lokal distribution, utan certifiering enligt denna lag. Även den systemansvariga myndigheten ska vara certifierad.

2 § Certifiering får beviljas endast om kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare krav för certifiering.

3 kap. Förfarandet vid certifiering

Inledande bestämmelser

1 § Tillsynsmyndigheten ska pröva frågan om certifiering på ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i transmissionsledningar eller av den systemansvariga myndigheten.

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land gäller i övrigt bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Handläggningen hos tillsynsmyndigheten

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering får förenas med villkor.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende certifieringen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

5 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Omprövning av certifiering

6 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

7 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 6 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller

3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

8 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

9 § I ett omprövningsärende ska 2 och 3 §§ tillämpas. Det som där föreskrivs om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 6 § eller en begäran från Europeiska kommissionen.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter

10 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten har på begäran rätt att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och ta del av de handlingar som krävs för att bedöma förutsättningarna för certifiering.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Handläggningen hos tillsynsmyndigheten

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål översända utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen i frågan om

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har mottagit en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledningar.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som där sägs om ansökan ska ha motsvarande tillämpning i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 1 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Övriga bestämmelser

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer och företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas följer denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Tillsynsmyndighetens beslut att avslå en ansökan om certifiering enligt 3 kap. 2 §, slutliga beslut enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 och beslut enligt 2 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 4 kap. 3 § får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 3 mars 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 § andra stycket, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten från och med den 3 mars 2013.

3. Det som sägs i 2 kap. 1 § ska inte gälla den som är transmissionsnätsoperatör vid ikraftträdandet och ansöker om certifiering enligt 3 kap. 1 § förrän certifieringsfrågan har prövats slutligt.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 3 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 8 a § och 3 kap. 2 a–2 c §§.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	8 a §
	Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som
	1. innehar koncession för naturgasledning, med undantag för ledning som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas, eller
	2. har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.
	3 kap.
	2 §
Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.	
I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.	*En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.*
	2 a §
	En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.
	Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

med naturgas eller el får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 b §

Den som har en ledande ställning hos en transmissionsnätsoperatör, såsom en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare, får inte samtidigt ha en sådan ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 c §

Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får inte åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a och 2 b §§ är uppfyllda innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

1. Denna lag träder i kraft den 3 mars 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva

verksamhet utan hinder av 3 kap. 2 § andra stycket och 2 a § till dess att certifieringsfrågan har prövats slutligt, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av promemorian Avgränsning av gasnätsverksamhet

Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Statens energimyndighet, Konkurrensverket, Energigas Sverige, Företagarna, Plast- och Kemiföretagen, Svenskt Näringsliv, E.ON Gas Sverige AB och Swedegas AB.

Härutöver har Öresundskraft AB och Lunds Energikoncernen AB inkommit med ett yttrande.

Förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i ellagen (1997:857).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 kap. Krav på certifiering

1 § Ett stamnätsföretag får inte bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering enligt denna lag.

2 § Certifiering får beviljas endast om kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap. Förfarandet vid certifiering

Inledande bestämmelser

1 § Nätmyndigheten ska pröva frågan om certifiering på ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land gäller i övrigt bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Handläggningen hos nätmyndigheten

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

3 § Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende certifieringen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att nätmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att nätmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.

5 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Omprövning av certifiering

6 § Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida företaget uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

7 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 6 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att ett stamnätsföretag inte uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

8 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om stamnätsföretaget inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

9 § I ett omprövningsärende ska 2 och 3 §§ tillämpas. Det som där föreskrivs om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 6 § eller en begäran från Europeiska kommissionen.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som gäller nätmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter

10 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten har på begäran rätt att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och ta del av de handlingar som krävs för att bedöma förutsättningarna för certifiering.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Handläggningen hos nätmyndigheten

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål översända utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen i frågan om

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

3 § Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har mottagit en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över stamnätsföretaget eller stamnätet.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som där sägs om ansökan ska ha motsvarande tillämpning i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 1 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Övriga bestämmelser

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att stamnätsföretag och företag som bedriver produktion av eller handel med el följer denna lag.

2 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering vid en prövning enligt 3 kap.,
2. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
3. beslut enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § Nätmyndighetens beslut vid en prövning enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 § andra stycket, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten från och med den 3 mars 2013.

3. Det som sägs i 2 kap. 1 § ska inte gälla ett företag som är stamnätsföretag vid ikraftträdandet och ansöker om certifiering enligt 3 kap. 1 § förrän certifieringsfrågan har prövats slutligt.

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Det som i lagen sägs om en transmissionsnätsoperatör gäller även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Tillsynsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403) är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar utan certifiering enligt denna lag. Detta gäller inte högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

2 § Certifiering får beviljas endast om kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap. Förfarandet vid certifiering

Inledande bestämmelser

1 § Tillsynsmyndigheten ska pröva frågan om certifiering på ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

I fråga om en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land gäller i övrigt bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Handläggningen hos tillsynsmyndigheten

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

En certifiering får förenas med villkor.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter avseende certifieringen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.

5 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Omprövning av certifiering

6 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

7 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering
1. efter en anmälan enligt 6 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

8 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403).

9 § I ett omprövningsärende ska 2 och 3 §§ tillämpas. Det som där föreskrivs om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 6 § eller en begäran från Europeiska kommissionen.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter

10 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten har på begäran rätt att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och ta del av de handlingar som krävs för att bedöma förutsättningarna för certifiering.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Handläggningen hos tillsynsmyndigheten

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål översända utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen i frågan om
1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 b §§ naturgaslagen (2005:403), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har mottagit en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledningar.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som där föreskrivs om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 1 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Övriga bestämmelser

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer och företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas följer denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av tillsynsmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering vid en prövning enligt 3 kap.,
2. beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009,

3. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
4. beslut enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut vid en prövning enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 § andra stycket, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten från och med den 3 mars 2013.

3. Det som sägs i 2 kap. 1 § ska inte gälla den som är transmissionsnätsoperatör vid ikraftträdandet och ansöker om certifiering enligt 3 kap. 1 § förrän certifieringsfrågan har prövats slutligt.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om ellagen (1997:857)[2]

dels att 5 kap. 18 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 18 § ska utgå,

dels att 1 kap 5 a §, 2 kap. 10 §, 3 kap. 1 a och 17 §§, 5 kap. 3, 10–17, 20 och 21 §§, 8 kap. 6 och 9 §§, 12 kap. 1 och 1 a §§ och 13 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det lagen ska införas tjugo nya paragrafer, 1 kap. 5 b §, 3 kap. 1 f–1 k, 17 a och 23 a §§, 11 kap. 12–20 §§, 12 kap. 1 b, 14 och 15 §§, samt närmast före 3 kap. 23 §, 11 kap. 13 § och 12 kap. 14 § nya rubriker av följande lydelse och närmast före 5 kap. 19 § en ny rubrik som ska lyda ”Verkan av beslut”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
5 a §[3]	
Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *genom nättariffer* under en tillsynsperiod.	Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* under en tillsynsperiod.
	5 b § *Med stamnätsföretag avses den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.*
2 kap.	
10 §[4]	
Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.	
Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav* eller en juridisk person där *denne* har ett bestämmande inflytande. Nät-	Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *ett stamnätsföretag* eller en juridisk person där *ett sådant företag* har ett bestämmande inflytande. Nätkoncession får dock beviljas även

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).
[2] Senaste lydelse av 5 kap. 18 § 2009:892.
[3] Senaste lydelse 2009:892.
[4] Senaste lydelse 1998:1651.

koncession får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.	andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

3 kap.

1 a §[5]

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.	En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el. *Ett stamnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.*

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller
2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

1 f §

Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

1 g §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

[5] Senaste lydelse 2005:1110.

1 h §

Det som anges i 1 g § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Det som sägs i 1 g § första och andra styckena om företag som bedriver produktion av eller handel med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Vid tillämpningen av andra stycket ska elanvändaren anses vara nettoförbrukare om den genomsnittliga elförbrukningen är större än produktionen per år räknat. I produktionen ska i detta sammanhang ingå den el elanvändaren själv producerar och dennes andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

1 i §

Utan hinder av det som föreskrivs i 1 f och 1 g §§ får ett stamnätsföretag ingå i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el, om produktionen är sådan som avses i 1 a § andra stycket, förutsatt att produktionsföretaget inte levererar el till någon annan än stamnätsföretaget.

1 j

Den som har en ledande ställning i ett stamnätsföretag, såsom en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare, får inte samtidigt ha en sådan ställning i ett företag som bedriver

	produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.
	1 k § *Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får inte åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.*
17 §[6]	
Den som har nätkoncession skall upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.	*Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *skall* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *ska* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.
Koncessionshavaren skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten skall offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

[6] Senaste lydelse 2005:404.

17 a §
Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 17 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att övervakningsplanen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med elanvändare och allmänheten

23 §
Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om hur ett företags identitet ska anges enligt första stycket.

5 kap.

3 §[7]

Beslut om fastställande av intäktsramen ska meddelas senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Nätmyndigheten ska meddela beslut om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen.

10 §[8]

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *den beslutande myndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning *enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan* ska handläggas skyndsamt.

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *nätmyndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning ska handläggas skyndsamt.

11 §[9]

Den beslutande myndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,
2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller
3. det annars finns särskilda skäl.

Nätmyndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,
2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller
3. det annars finns särskilda skäl.

12 §[10]

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka om att

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka *hos nätmyn-*

[7] Senaste lydelse 2009:892.
[8] Senaste lydelse 2009:892.
[9] Senaste lydelse 2009:892.
[10] Senaste lydelse 2009:892.

intäktsramen för perioden ska ökas.	*digheten* om att intäktsramen för perioden ska ökas.
En ansökan enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan ska handläggas skyndsamt.	Ansökan ska handläggas skyndsamt.

13 §[11]

Den beslutande myndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.	*Nätmyndigheten* ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.
Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *den beslutande myndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.	Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *nätmyndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

14 §[12]

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *den beslutande myndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fastställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.	Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *nätmyndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fastställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

[11] Senaste lydelse 2009:892.
[12] Senaste lydelse 2009:892.

15 §[13]

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *den beslutande myndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *nätmyndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

16 §[14]

Den beslutande myndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

17 §[15]

Om det finns särskilda skäl, får *den beslutande myndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

Om det finns särskilda skäl, får *nätmyndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

En ansökan enligt första stycket ska ha kommit in till nätmyndigheten senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit.

20 §[16]

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

[13] Senaste lydelse 2009:892.
[14] Senaste lydelse 2009:892.
[15] Senaste lydelse 2009:892.
[16] Senaste lydelse 2009:892.

21 §[17]

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *genom nättariffer* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *från nätverksamheten* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

8 kap.

6 §[18]

En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagspunkt *skall omedelbart* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör *som övertar* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en* anmälan enligt första stycket *ske senast den femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet*.

En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *Anmälan om påbörjande av leverans ska ske omedelbart.*

En elleverantör *får överta* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *tio vardagar efter* anmälan enligt första stycket.

[17] Senaste lydelse 2009:892.
[18] Senaste lydelse 2006:926.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §[19]

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *skall* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *skall* ske.

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 6 § första stycket får göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna. I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *ska* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *ska* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *skall* börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *ska* börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

[19] Senaste lydelse 1999:770.

Konsumentskydd

13 §
Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas för att i förtid säga upp ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §
Ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla uppgifter om

1. nätkoncessionshavarens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. nätkoncessionshavarens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om nätkoncessionshavarens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätkoncessionshavaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätkoncessionshavaren på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

15 §

En elleverantör får inte diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen.

16 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att ett meddelande enligt första stycket har skickats.

17 §
När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den efterföljande fakturan. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

18 §
Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

19 §
Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

20 §
Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

12 kap.

1 §[20]

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7*,* 10 *och* 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1228/2003* av den *26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 *och* 10 kap. *samt* 11 kap. *1–12 §§* och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *714/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel *och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003*[21].

1 a §[22]

Ärenden om undantag enligt artikel *7.1, 7.2* och *7.3* i rådets förordning (EG) nr *1228/2003* av den *26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *skall* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten skall

Ärenden om undantag enligt artikel *17.1*, *17.2* och *17.3* i *Europaparlamentets och* rådets förordning (EG) nr *714/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel *och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003* prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska

[20] Senaste lydelse 2006:926.
[21] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).
[22] Senaste lydelse 2005:404.

därvid offentliggöra sitt yttrande.	därvid offentliggöra sitt yttrande. *I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen dock meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsyns-myndigheter.*	
	1 b § *I ett beslut av nätmyndigheten enligt riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.*	
	Tidsfrister	
	14 § *Om någon som har ett intresse i saken lämnar in en anmälan till nätmyndigheten med påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §, ska nätmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten.* *Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.* *Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 3 kap. 6 § första stycket, 7 § första stycket, 11 § första och andra styckena, 14 första stycket och 15 § första stycket samt 4 kap. 10 § första och tredje styckena.*	
	15 § *Nätmyndighetens beslut enligt 14 § gäller omedelbart.*	

13 kap.

5 §[23]

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 och 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 *och* 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14, 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 5 kap. 3, 11–13, 15–17, 26 och 27 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8, 11 *och 14* §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2011 i fråga om 8 kap. 6 och 9 §§, den 1 januari 2012 i fråga om 5 kap. 3 och 10–18 §§ och i övrigt den 1 juli 2011.

2. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av stamnätsföretag för el får bedriva verksamhet utan hinder av det som anges i 3 kap. 1 f och 1 g §§ till dess att certifieringsfrågan har prövats slutligt, dock längst till och med den 2 mars 2012.

[23] Senaste lydelse 2009:892.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 3 kap. 2 och 9 §§, 7 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 3 och 5 §§ och 10 kap. 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det lagen ska införas sjutton nya paragrafer, 1 kap. 7 a §, 3 kap. 2 a–2 c, 10 och 11 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§, 8 kap. 13–20 §§ och 10 kap. 1 a §, samt närmast före 3 kap. 11 § och 8 kap. 13 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	7 a §
	Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.
	3 kap.
	2 §
Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.	
I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.	*En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.*
	2 a §
	En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.
	Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 b §

Den som har en ledande ställning hos en transmissionsnätsoperatör, såsom en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare, får inte samtidigt ha en sådan ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 c §

Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får inte åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a och 2 b §§ är uppfyllda innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

9 §

Den som bedriver överföring av naturgas *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.

Den som bedriver överföring av naturgas skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten skall ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.

Ett företag som bedriver överföring av naturgas *och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.

Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

10 §

Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 9 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att övervakningsplanen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Naturgasföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med gasförbrukare och allmänheten

11 §

Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur ett företags identitet ska anges enligt första stycket.

6 kap.

3 a §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

6 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

7 kap.

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagspunkt*, skall omedelbart* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.	En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt, ska* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *Anmälan om påbörjande av leverans ska ske omedelbart.*
En leverantör av naturgas *som övertar* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan* enligt första stycket *skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.*	En leverantör av naturgas *får överta* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *tio vardagar efter anmälan* enligt första stycket.
En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.	En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §[2]

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om	Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna. I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter

[2] Senaste lydelse 2009:581.

övertagandet senast en månad innan det ska ske.

som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

8 kap.

Konsumentskydd

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas för att i förtid säga upp ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. företagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. företagets åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om företagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om företaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur företaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås.

15 §

En leverantör av naturgas får inte diskriminera mellan konsumenter beroende på valt betalningssätt.

Om en leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundas på den förväntade förbrukningen.

16 §

En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att ett meddelande enligt första stycket har skickats.

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den efterföljande fakturan. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

18 §

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

19 §
Ett byte av naturgasleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av naturgasleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande naturgasleverantörens leverans upphörde.

20 §
Leverantörer av naturgas och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

9 kap.

1 §

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2, 5, 6, 8 *och 9* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–*2 c*, 5, 6 *och* 8–*10* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 §

Ett beviljat undantag enligt 1 § *skall* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *skall* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *skall* det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Ett beviljat undantag enligt 1 § *ska* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *ska* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *ska* det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska *kommissionen*.

5 §

Ett beslut om undantag *skall* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *gemenskapernas kommission.*	Ett beslut om undantag *ska* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *kommissionen*.

10 kap.

1 §[3]

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av	Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av
1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och	1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1775/2005* av den *28 september 2005* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.	2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *715/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till naturgas-överföringsnäten *och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005*[4].
Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 *och 8* kap.	Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i 7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, *8 kap. med undantag för 13–20 §§*, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 kap.
	1 a § *I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att det kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska kommissionen.*

4 §

Om *tillsynsmyndigheten får* in en anmälan *mot ett naturgasföretag* med påstående att *företagets anslutningsavgift eller tariff för överföring, lagring eller tillträde till förgasningsanläggning inte är objektiv eller icke-diskriminerande, skall* tillsynsmyndigheten	Om *någon som har ett intresse i saken lämnar* in en anmälan *till tillsynsmyndigheten* med påstående att *en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning inte följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn*

[3] Senaste lydelse 2008:901.
[4] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Detsamma gäller vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.

enligt 1 §, ska tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Detsamma gäller vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.

Tillsynsmyndighetens beslut gäller omedelbart.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011 utom i fråga om 7 kap. 8 och 9 §§, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva verksamhet utan hinder av det som anges i 3 kap. 2 § andra stycket och 2 a § till dess att certifieringsfrågan har prövats slutligt, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av utkastet till lagrådsremiss

Kammarrätten i Stockholm, Konsumentverket, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen, Statens energimyndighet, Svenskt Näringsliv, Svensk Energi, Energigas Sverige, Oberoende Elhandlare och Näringslivets Regelnämnd.

Härutöver har E.ON Gas Sverige AB och Swedegas AB inkommit med yttrande.

Energimarknadsinspektionens skrivelse

Förslag till ändring i ellagen (1997:857)

Genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2010 (SFS 2009:892) i bl.a. 5 kap. ellagen införs förhandsreglering av elnätstariffer i Sverige. De samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära genom nättariffer under en tillsynsperiod ska fastställas i förväg (prop. 2008/09 :141 s. 30) i stället för som idag, i efterhand. Den första tillsynsperioden enligt 5 kap. 1 § börjar den 1 januari 2012.

I korthet innebär den nya tillsynsmetoden att nätmyndigheten (Energimarknadsinspektionen) ska, för varje nätföretag, i förväg fastställa en skälig intäktsram för en tillsynsperiod som enligt huvudregeln är fyra år. (När det gäller intäkter från en stamledning är dock regeringen beslutande myndighet. Nätmyndigheten ska lämna förslag till beslut som rör intäktsramen för en stamledning till regeringen för prövning som ska förkasta eller godta förslaget.)

Efter tillsynsperioden ska myndigheten göra en avstämning utifrån det faktiska utfallet i nätverksamheten. Om de samlade intäkterna under en tillsynsperiod är högre eller lägre än den fastställda intäktsramen, ska intäktsramen för följande tillsynsperiod justeras i motsvarande mån i höjande eller sänkande riktning. Enligt 5 kap. 6 § ellagen ska intäktsramen täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas).

Hos Energimarknadsinspektionen har det under beredningen av den nya tillsynsmetoden uppkommit en fråga om vilka intäkter i nätverksamhet det är som ska stämmas av mot den beräknade intäktsramen. Efter en närmare utredning i ärendet har Energimarknadsinspektionen funnit att den nuvarande definitionen av intäktsram till sin ordalydelse tycks ha fått en snävare betydelse än vad som måste ha varit lagstiftarens intentioner med utformningen av regelverket. Detta förhållande skulle vid en strikt tolkning av ellagen, kunna resultera i att nätföretagen berättigas till högre intäkter än vad som annars skulle ha vara fallet till förfång för elanvändarna.

För att lagstiftningen till sin ordalydelse bättre ska stämma överens med lagstiftarens intentioner föreslår Energimarknadsinspektionen att vissa förtydliganden sker i 1 kap. 5 a § samt 5 kap. 20–21 §§ ellagen. Förslag till ändringar samt en närmare analys av problemställningen återfinns i bifogad bilaga. Energimarknadsinspektionen har som en del i beredningen av nämnda bilaga inhämtat synpunkter från branschen via branschorganisationen Svensk Energi. Såvitt Energimarknadsinspektionen kunnat bedöma delar Svensk Energi Energimarknadsinspektionens inställning om behovet av föreslagna lagändringar.

Energimarknadsinspektionens lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997 :857) att 1 kap. 5 a § och 5 kap. 20 och 21 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. 5 a §	
Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära genom nättariffer under en tillsynsperiod.	Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* genom nättariffer *och andra intäkter* under en tillsynsperiod.
5 kap. 20 §	
Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter genom nättariffer under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.	Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* genom nättariffer *och andra intäkter* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.
5 kap. 21 §	
Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter genom nättariffer under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.	Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* genom nättariffer *och andra intäkter* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.
Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter genom nättariffer som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar	Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens samlade intäkter *från nätverksamheten* genom nättariffer *och andra intäkter* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget

den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställs av Riksbanken med tillägg av femton procentenheter.	ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställs av Riksbanken med tillägg av femton procentenheter.

Denna lag träder i kraft den xxx

Förteckning över remissinstanserna vid remissbehandlingen av Energimarknadsinspektionens skrivelse

Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Konsumentverket, Sveriges kommuner och landsting, Svenskt näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk energi, HSB Riksförbund, Oberoende elhandlare, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Fastighetsägarna Sverige, Villaägarnas riksförbund och Konsumenternas Elrådgivningsbyrå.

Härutöver har Fortum Distribution AB inkommit med yttrande.

Lagrådsremissens lagförslag

Lagtext

Förslag till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av stamnätsföretag.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i ellagen (1997:857).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Beslutande myndighet

3 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av nätmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § Ett stamnätsföretag får inte bedriva överföring av el i stamledningar utan certifiering enligt denna lag.

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av el i stamledningar om kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).

3 kap. Förfarandet vid certifiering

Företag med anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om nätmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

3 § Nätmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 framgår att nätmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att nätmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

5 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Omprövning av certifiering

6 § Ett certifierat stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om företaget uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

7 § Nätmyndigheten ska ompröva en certifiering

1. efter en anmälan enligt 6 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att ett stamnätsföretag inte uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

8 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering, om stamnätsföretaget inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857).

9 § I ett omprövningsärende ska 2 och 3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 6 § eller en begäran från Europeiska kommissionen.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 714/2009 finns bestämmelser som gäller nätmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter

10 § Europeiska kommissionen och nätmyndigheten har på begäran rätt att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och ta del av de handlingar som krävs för att bedöma förutsättningarna för certifiering.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska nätmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Nätmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Nätmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida

1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 1 a och 1 f–1 j §§ ellagen (1997:857), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Nätmyndighetens slutliga beslut

3 § Nätmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att nätmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § Ett stamnätsföretag ska till nätmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över stamnätsföretaget eller stamnätet.

6 § Nätmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Nätmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att stamnätsföretag och företag som bedriver produktion av eller handel med el följer denna lag.

2 § Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av nätmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
2. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
3. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Nätmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till nätmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. Ett stamnätsföretag får fortsätta att bedriva överföring av el i stamledningar till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om företaget har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om certifiering av transmissionsnätsoperatörer. Det som sägs i lagen om en transmissionsnätsoperatör gäller även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet.

Bestämmelser om certifiering finns även i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005[2].

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

Med tredje land avses länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Tillsyns- och beslutsmyndighet

3 § Den myndighet som utövar tillsyn över att 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) följs är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

4 § Frågor om certifiering enligt denna lag prövas av tillsynsmyndigheten.

2 kap. Krav på certifiering

1 § En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar utan certifiering enligt denna lag. Detta gäller inte högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.

Även den som har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet ska vara certifierad.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).
[2] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

2 § Certifiering får beviljas efter ansökan av den som avser att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning eller har det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av naturgas i det nationella naturgassystemet, om kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403) är uppfyllda.

I fråga om en person från tredje land, eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, krävs vidare att en certifiering inte äventyrar en trygg energiförsörjning i någon medlemsstat i Europeiska unionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav för certifiering när det gäller en sådan person eller ett sådant företag som avses i andra stycket.

3 kap. Förfarandet vid certifiering

Företag med anknytning till tredje land

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, gäller bestämmelserna i 4 kap. i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Inledande prövning

2 § En fråga om certifiering ska behandlas skyndsamt. Om tillsynsmyndigheten inte har meddelat ett beslut i frågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten, ska myndigheten anses ha beviljat certifiering.

Ett beslut om certifiering får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet.

3 § Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla en certifiering enligt 2 § till Europeiska kommissionen och förse kommissionen med alla relevanta uppgifter om certifieringen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

4 § Av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 framgår att tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut i fråga om certifiering inom två månader efter mottagandet av ett yttrande från Europeiska kommissionen och att beslutet och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

5 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

Omprövning av certifiering

6 § En certifierad transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla planerade transaktioner som har betydelse för bedömningen av om transmissionsnätsoperatören uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

7 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva en certifiering
1. efter en anmälan enligt 6 §,
2. efter en begäran från Europeiska kommissionen, eller
3. om det annars finns anledning att anta att en transmissionsnätsoperatör inte uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

8 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering, om transmissionsnätsoperatören inte längre uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403).

9 § I ett omprövningsärende ska 2 och 3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 6 § eller en begäran från Europeiska kommissionen.

I artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009 finns bestämmelser som gäller tillsynsmyndighetens slutliga beslut i omprövningsärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter

10 § Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten har på begäran rätt att från en transmissionsnätsoperatör eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas få de upplysningar och ta del av de handlingar som krävs för att bedöma förutsättningarna för certifiering.

4 kap. Certifiering i förhållande till tredje land

Inledande prövning

1 § Om certifiering begärs av en person från tredje land eller ett företag som kontrolleras av eller kan antas komma att kontrolleras av en eller flera personer från tredje land, ska tillsynsmyndigheten anta ett utkast till beslut i certifieringsfrågan inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål skicka utkastet till Europeiska kommissionen tillsammans med all relevant information i ärendet.

2 § Tillsynsmyndigheten ska begära ett yttrande från Europeiska kommissionen om huruvida
1. den verksamhet som certifieringen avser uppfyller kraven i 3 kap. 2–2 d §§ naturgaslagen (2005:403), och
2. en certifiering kan äventyra en trygg energiförsörjning till Europeiska unionen.

Tillsynsmyndighetens slutliga beslut

3 § Tillsynsmyndigheten ska meddela ett slutligt beslut i frågan om certifiering inom fyra månader från det att Europeiska kommissionen har tagit emot en begäran enligt 2 §. Om kommissionen, när den utarbetar sitt yttrande, begär in synpunkter från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, en medlemsstat eller berörd part, ska tiden i stället vara sex månader.

I ett beslut om certifiering ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

4 § En certifiering ska gälla från det att tillsynsmyndigheten har meddelat beslut enligt 3 §.

Omprövning av certifiering

5 § En transmissionsnätsoperatör ska till tillsynsmyndigheten anmäla omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från tredje land får kontroll över transmissionsnätsoperatören eller dennes transmissionsledningar.

6 § Tillsynsmyndigheten ska ompröva certifieringen efter en anmälan enligt 5 §.

I ett omprövningsärende ska 1–3 §§ tillämpas. Det som föreskrivs där om ansökan ska då i tillämpliga delar gälla i fråga om en anmälan enligt 5 §.

7 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla en certifiering om kraven enligt 2 kap. 2 § inte längre är uppfyllda.

5 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsyn

1 § Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att transmissionsnätsoperatörer och företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas följer denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

3 § Följande beslut av tillsynsmyndigheten får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut att inte bevilja certifiering enligt 3 kap.,
2. beslut om villkor som meddelas i samband med att tillsynsmyndigheten avgör ärendet enligt artikel 3.2 i förordning (EG) nr 715/2009,

3. beslut att återkalla en certifiering enligt 3 kap., och
4. beslut om föreläggande enligt 2 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

4 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 4 kap. att inte bevilja certifiering eller att återkalla en certifiering får överklagas hos regeringen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 2 § andra stycket, 3 kap. 1 §, 4 kap. och 5 kap. 4 § tillämpas i ärenden där ansökan eller anmälan kommer in till tillsynsmyndigheten efter den 2 mars 2013.

3. En transmissionsnätsoperatör får fortsätta att bedriva överföring av naturgas i högtrycksledning till och med utgången av augusti månad 2011 eller, om transmissionsnätsoperatören har ansökt om certifiering före den tidpunkten, till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft trots att kravet i 2 kap. 1 § inte är uppfyllt.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om ellagen (1997:857)[2]

dels att 5 kap. 18 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 18 § ska utgå,

dels att 1 kap 5 a §, 2 kap. 10 §, 3 kap. 1 a och 17 §§, 5 kap. 3, 10–17, 20 och 21 §§, 8 kap. 6 och 9 §§ och 12 kap. 1, 1 a och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 5 b §, 3 kap. 1 f–1 k, 17 a och 23 §§, 11 kap. 13–20 §§, 12 kap. 1 b och 14 §§, samt närmast före 3 kap. 23 §, 11 kap. 13 och 15–20 §§ och 12 kap. 14 § nya rubriker av följande lydelse och närmast före 5 kap. 19 § en ny rubrik som ska lyda ”Verkan av beslut”.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
5 a §[3]	
Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *genom nättariffer* under en tillsynsperiod.	Med intäktsram avses i denna lag de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära *från nätverksamheten* under en tillsynsperiod.
	5 b §
	Med stamnätsföretag avses i denna lag den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav.
2 kap.	
10 §[4]	
Nätkoncession får beviljas endast den som från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. Nätkoncession för område får beviljas endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det begärda området.	
Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *den som innehar nätkoncession för stamnätet eller största delen därav* eller en juridisk person där *denne* har ett bestämmande inflytande. Nätkonces-	Nätkoncession för en utlandsförbindelse får beviljas och innehas av endast *ett stamnätsföretag* eller en juridisk person där *ett sådant företag* har ett bestämmande inflytande. Nätkoncession får dock beviljas även

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072).
[2] Senaste lydelse av 5 kap. 18 § 2009:892.
[3] Senaste lydelse 2009:892.
[4] Senaste lydelse 1998:1651.

sion får dock beviljas även andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.	andra om ledningen är av mindre betydelse för det samlade överföringsnätet till utlandet.

3 kap.

1 a §[5]

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el.	En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el. *Ett stamnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.*

Utan hinder av första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller
2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

1 f §

Ett stamnätsföretag ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

1 g §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett stamnätsföretag.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos ett stamnätsföretag, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

[5] Senaste lydelse 2005:1110.

1 h §

Det som anges i 1 g § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Det som anges i 1 g § första och andra styckena om företag som bedriver produktion av eller handel med el gäller inte en elanvändare som själv producerar eller levererar el eller ensam eller tillsammans med någon annan kontrollerar ett företag som bedriver sådan verksamhet, förutsatt att elanvändaren är nettoförbrukare och värdet av den el som denne säljer till någon annan är obetydligt i förhållande till övrig näringsverksamhet.

Vid tillämpningen av andra stycket ska elanvändaren anses vara nettoförbrukare om den genomsnittliga elförbrukningen är större än produktionen per år räknat. I produktionen ska vid beräkningen ingå den el elanvändaren själv producerar och dennes andel i den el som produceras av ett företag som elanvändaren kontrollerar ensam eller tillsammans med någon annan.

1 i §

Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att ett stamnätsföretag bedriver sådan produktion av el som avses i 1 a § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av stamnätsföretagets ledningsnät.

1 j

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett stamnätsföretag får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el

med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.	
	1 k § *Om ett stamnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får inte åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från stamnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.*
17 §[6]	
Den som har nätkoncession skall upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.	*Ett företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *skall* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen *ska* särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.
Koncessionshavaren skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten skall offentliggöras samt ges in till nätmyndigheten.	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

[6] Senaste lydelse 2005:404.

17 a §

Ett nätföretag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 17 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att övervakningsplanen upprättas och följs. Nätföretaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till nätmyndigheten. Nätföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med elanvändare och allmänheten

23 §

Om ett nätföretag och ett företag som bedriver produktion av eller handel med el ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda elanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

5 kap.

3 §[7]

Beslut om fastställande av intäktsramen ska meddelas senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

Nätmyndigheten ska meddela beslut om fastställande av intäktsramen senast två månader innan tillsynsperioden börjar.

[7] Senaste lydelse 2009:892.

Det ska framgå av beslutet vilka uppgifter och metoder som har använts vid fastställandet av ramen.

10 §[8]

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *den beslutande myndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning *enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan* ska handläggas skyndsamt.

På ansökan av nätkoncessionshavaren om omprövning kan *nätmyndigheten* ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden, om det finns omständigheter som bedöms medföra en väsentlig ökning av intäktsramen vid en omprövning enligt 12 § eller om det annars finns särskilda skäl.

En ansökan om omprövning ska handläggas skyndsamt.

11 §[9]

Den beslutande myndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

Nätmyndigheten ska ändra en fastställd intäktsram under tillsynsperioden om

1. den nätkoncessionshavare som beslutet gäller har lämnat oriktiga eller bristfälliga uppgifter som i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek,
2. beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag och detta i mer än ringa omfattning har inverkat på intäktsramens storlek, eller
3. det annars finns särskilda skäl.

12 §[10]

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka om att intäktsramen för perioden ska ökas.

En ansökan enligt första stycket ska lämnas in till nätmyndigheten. Ansökan ska handläggas skyndsamt.

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka *hos nätmyndigheten* om att intäktsramen för perioden ska ökas.

Ansökan ska handläggas skyndsamt.

13 §[11]

Den beslutande myndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut,

Nätmyndigheten ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut, om det finns

[8] Senaste lydelse 2009:892.
[9] Senaste lydelse 2009:892.
[10] Senaste lydelse 2009:892.
[11] Senaste lydelse 2009:892.

om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *den beslutande myndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelsen inte är ringa.

Om det inte finns särskilda hinder, ska ett beslut i frågan om ändring av intäktsramen meddelas senast tio månader efter tillsynsperiodens slut. Om *nätmyndigheten* avser att meddela beslut vid en senare tidpunkt, ska nätkoncessionshavaren underrättas om det inom den nämnda tiden. Har en sådan underrättelse inte skett får myndigheten inte meddela ett omprövningsbeslut som är till nackdel för nätkoncessionshavaren.

14 §[12]

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *den beslutande myndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fastställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

Vid omprövning enligt 12 eller 13 § ska *nätmyndigheten* kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt vid fastställandet av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande.

15 §[13]

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *den beslutande myndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska *nätmyndigheten*, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

[12] Senaste lydelse 2009:892.
[13] Senaste lydelse 2009:892.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.

16 §[14]

Den beslutande myndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

Nätmyndigheten ska ompröva ett beslut om intäktsramen för en tillsynsperiod, om myndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol har beslutat om ändring i fråga om en tidigare tillsynsperiod och det avgörandet har vunnit laga kraft.

17 §[15]

Om det finns särskilda skäl, får *den beslutande myndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

Om det finns särskilda skäl, får *nätmyndigheten* på ansökan av en nätkoncessionshavare medge att delar av intäkter under tillsynsperioden tas med i intäktsredovisningen först för senare perioder.

En ansökan enligt första stycket ska ha kommit in till nätmyndigheten senast tre månader efter den tillsynsperiod då intäkterna uppkommit.

20 §[16]

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

21 §[17]

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *genom nättariffer* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter *från nätverksamheten* under tillsynsperioden har överstigit intäktsramen med mer än fem procent, ska ett överdebiteringstillägg beräknat enligt andra stycket minska intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden.

Beräkningen av överdebiteringstillägget ska grundas på den del av nätkoncessionshavarens

[14] Senaste lydelse 2009:892.
[15] Senaste lydelse 2009:892.
[16] Senaste lydelse 2009:892.
[17] Senaste lydelse 2009:892.

samlade intäkter *genom nättariffer* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.	samlade intäkter *från nätverksamheten* som överstiger intäktsramen. Överdebiteringstillägget ska beräknas efter en räntesats som motsvarar den genomsnittliga referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) som under tillsynsperioden fastställts av Riksbanken med ett tillägg av femton procentenheter.

8 kap.

6 §[18]

En elleverantör, som *skall* börja leverera el i en uttagspunkt *skall omedelbart* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.	En elleverantör, som *ska* börja leverera el i en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt*, *ska* anmäla detta till berörd innehavare av nätkoncession. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera el ska göras omedelbart.*
En elleverantör *som övertar* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. I ett sådant fall skall en* anmälan enligt första stycket *ske senast den femtonde dagen i kalendermånaden före övertagandet*.	En elleverantör *får överta* leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter* anmälan enligt första stycket.
Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.	
En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.	En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om elleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

[18] Senaste lydelse 2006:926.

9 §[19]

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *skall* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *skall* ske.

Den som övertar balansansvaret i en elanvändares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 6 § första stycket får göra det från och med den dag då elleverantören övertar leveranserna. I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den elleverantör som enligt 5 § första stycket är leveransskyldig i uttagspunkten *ska* enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar underrätta berörd innehavare av nätkoncession om övertagandet senast en månad innan det *ska* ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *skall* börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt *ska* börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av nätkoncession som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten.

11 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

[19] Senaste lydelse 1999:770.

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och en nätkoncessionshavare ska innehålla uppgifter om

1. nätkoncessionshavarens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. nätkoncessionshavarens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om nätkoncessionshavarens priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätkoncessionshavaren inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätkoncessionshavaren på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en elleverantör eller en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från elleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter

18 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och i reklam som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Byte av elleverantör

19 §

Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål

20 §

Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

12 kap.

1 §[20]

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Tillsynen i övrigt över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen utövas av nätmyndigheten.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7*,* 10 *och* 11 kap. och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1228/2003* av den *26 juni 2003* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel.

Tillsynen enligt andra stycket omfattar inte bestämmelserna i 7 *och* 10 kap. *samt* 11 kap. *1–12 §§* och inte heller efterlevnaden av elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena och 6–11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *714/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel *och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003*[21].

1 a §[22]

Ärenden om undantag enligt artikel *7.1, 7.2* och *7.3* i *rådets* förordning (EG) nr *1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöver-*

Ärenden om undantag enligt artikel *17.1*, *17.2* och *17.3* i förordning (EG) nr *714/2009* prövas av regeringen.

[20] Senaste lydelse 2006:926.
[21] EUT L 211, 14.8.2009, s. 15 (Celex 32009R0714).
[22] Senaste lydelse 2005:404.

skridande elhandel prövas av regeringen.

Nätmyndigheten *skall* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *skall därvid* offentliggöra sitt yttrande.

Nätmyndigheten *ska* utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten *ska i samband med överlämnandet* offentliggöra sitt yttrande. *I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen dock meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.*

1 b §

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

3 §[23]

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande *som* avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet *eller som* avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b § *gäller omedelbart*.

Ett föreläggande *gäller omedelbart, om det*

1. avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,

2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, *eller*

3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

Tidsfrister

14 §

Nätmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att en anmälan kom in till myndigheten om anmälan

1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och

[23] Senaste lydelse 2010:164.

2. innehåller ett påstående att en nätkoncessionshavare inte följer bestämmelser som omfattas av nätmyndighetens tillsyn enligt 1 §.

Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 3 kap. 6 § första stycket, 7 § första stycket, 11 § första och andra styckena, 14 första stycket och 15 § första stycket samt 4 kap. 10 § första och tredje styckena.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2011 i fråga om 8 kap. 6 och 9 §§, den 1 januari 2012 i fråga om 5 kap. 3 och 10–18 §§ och i övrigt den 1 juli 2011.

2. Ett stamnätsföretag som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av stamnätsföretag för el får bedriva verksamhet trots 3 kap. 1 f och 1 g §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om naturgaslagen (2005:403)

dels att 3 kap. 2 och 9 §§, 7 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 3 och 5 §§ och 10 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det lagen ska införas nitton nya paragrafer, 1 kap. 7 a §, 3 kap. 2 a–2 e, 10 och 11 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§, 8 kap. 13–20 §§ och 10 kap. 1 a §, samt närmast före 3 kap. 11 § och 8 kap. 13 och 15–20 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 kap.
	7 a §
	Med transmissionsnätsoperatör avses i denna lag den som bedriver överföring av naturgas i en högtrycksledning eller ett nät som i huvudsak består av högtrycksledningar med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med lokal distribution av naturgas.
	3 kap.
	2 §
Ett företag som bedriver överföring av naturgas får inte bedriva handel med naturgas.	
I ett företag som innehar koncession för naturgasledning får inte en styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare samtidigt vara styrelseledamot, verkställande direktör eller firmatecknare i ett företag som bedriver handel med naturgas.	*En transmissionsnätsoperatör får inte bedriva produktion av naturgas eller produktion av eller handel med el.*
	2 a §
	En transmissionsnätsoperatör ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073).

2 b §

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en transmissionsnätsoperatör.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas eller el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos en transmissionsnätsoperatör, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.

2 c §

Det som anges i 2 b § gäller inte kontroll eller rättighet som utövas av staten genom regeringen.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 2 a § och 2 b § första och andra styckena hindrar inte att en transmissionsnätsoperatör bedriver sådan produktion av el som avses i 3 kap. 1 a § andra stycket ellagen (1997:857) eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av transmissionsnätsoperatörens elektriska ledningsnät.

2 d §

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknade ställning hos en transmissions-

nätsoperatör får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.	
2 e § *Om en transmissionsnätsoperatör ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med naturgas, får inte åtgärder som vidtas av företag i koncernen för att säkerställa att kraven i 2 a, 2 b och 2 d §§ är uppfyllda innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsoperatören till ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas.*	
9 §	
Den som bedriver överföring av naturgas *skall* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.	*Ett företag* som bedriver överföring av naturgas *och som ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ska* upprätta en övervakningsplan och se till att övervakningsplanen följs.
Av övervakningsplanen *skall* det framgå vilka åtgärder som *skall* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *skall* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *skall* uppnås.	Av övervakningsplanen *ska* det framgå vilka åtgärder som *ska* vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på naturgasmarknaden. I planen *ska* dessutom anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål *ska* uppnås.
Den som bedriver överföring av naturgas skall årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits. Rapporten skall ges in till tillsynsmyndigheten och i samband därmed offentliggöras av ingivaren.	
Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen *och om offentliggörandet av den årliga rapporten*.	Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i övervakningsplanen.

10 §

Ett företag som är skyldigt att upprätta en övervakningsplan enligt 9 § ska utse en övervakningsansvarig, som självständigt ska bevaka att övervakningsplanen upprättas och följs. Företaget ska se till att den övervakningsansvarige har de befogenheter och tillgång till den information som krävs för att utföra uppdraget.

Den övervakningsansvarige ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt övervakningsplanen och ge in rapporten till tillsynsmyndigheten. Naturgasföretaget ska offentliggöra rapporten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utseende av övervakningsansvarig och dennes uppgifter samt om offentliggörandet av den årliga rapporten.

Kommunikation med gasförbrukare och allmänheten

11 §

Om ett företag som bedriver överföring av naturgas och ett företag som bedriver produktion av eller handel med naturgas ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasförbrukare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.

6 kap.

3 a §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om utformningen av tariffer för lagring av naturgas.

6 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som följer av 5 § i fråga om naturgasledning eller ledningsnät som används för överföring av naturgas uteslutande inom ett geografiskt avgränsat område som används för industriell eller kommersiell verksamhet.

7 kap.

8 §

En leverantör av naturgas, som *skall* börja leverera naturgas till en uttagspunkt*, skall omedelbart* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *skall* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En leverantör av naturgas, som *ska* börja leverera naturgas till en uttagspunkt *eller överta leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt, ska* anmäla detta till innehavaren av naturgasledningen. Anmälan *ska* även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten. *En anmälan om att börja leverera naturgas ska göras omedelbart.*

En leverantör av naturgas *som övertar* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *får bara göra detta från och med den första dagen i en kalendermånad. Anmälan* enligt första stycket *skall därvid ske senast en månad innan övertagandet skall ske.*

En leverantör av naturgas *får överta* leveranserna till en naturgasförbrukare i dennes uttagspunkt *fjorton dagar efter anmälan* enligt första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *skall* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *närmare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket *ska* sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela *ytterligare* föreskrifter om naturgasleverantörers skyldigheter enligt första stycket.

9 §[2]

Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *får bara göra det* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.	Den som övertar balansansvaret i en naturgasförbrukares uttagspunkt *efter en anmälan enligt 8 § första stycket får göra det från och med den dag då naturgasleverantören övertar leveranserna. I andra fall får balansansvaret bara övertas* från och med den första dagen i en kalendermånad. Den leverantör som enligt 7 d § är leveransskyldig i uttagspunkten ska enligt de närmare föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddelar underrätta innehavaren av naturgasledning om övertagandet senast en månad innan det ska ske.

Den systemansvariga myndigheten får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en uttagspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av första stycket.

En innehavare av naturgasledning som tar emot en anmälan enligt första stycket ska sända underrättelser i anledning därav enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

8 kap.

Uppgifter i avtal

13 §

Ett avtal mellan en konsument och en leverantör av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. naturgasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. naturgasleverantörens åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt naturgasleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,

4. var konsumenten kan finna information om naturgasleverantörens priser och övriga villkor,

[2] Senaste lydelse 2009:581.

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om naturgasleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

11. hur naturgasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

14 §

Ett avtal mellan en konsument och ett företag som bedriver överföring av naturgas ska innehålla uppgifter om

1. företagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. företagets åtagande gentemot konsumenten,

3. när avtalet träffas,

4. var konsumenten kan finna information om företagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om företaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur företaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Betalningssätt

15 §

En leverantör av naturgas får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en leverantör av naturgas eller ett företag som bedriver överföring av naturgas tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Ändrade avtalsvillkor

16 §

En naturgasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

Prishöjningar

17 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från naturgasleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Information om konsumentens rättigheter

18 §

Naturgasleverantörer och företag som bedriver överföring av naturgas som tecknar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. konsumentens rättigheter,

2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, och

3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning.

Informationen ska på konsumentens begäran lämnas på annat sätt.

Byte av naturgasleverantör

19 §

Ett byte av naturgasleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av naturgasleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande naturgasleverantörens leverans upphörde.

Hantering av klagomål

20 §

Leverantörer av naturgas och företag som bedriver överföring av naturgas ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

9 kap.

1 §

Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av	Den som har ansökt om koncession som avser byggande av en naturgasledning, en lagringsanläggning eller en förgasningsanläggning får, om den berörda ledningen eller anläggningen är av

större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2, 5, 6, 8 *och 9* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

större omfattning, beviljas undantag från skyldigheterna enligt 3 kap. 2–*2 d*, 5, 6 *och* 8–*10* §§, 4 kap. 2, 5 och 6 §§ samt 6 och 7 kap.

Detsamma gäller den som har ansökt om koncession som avser ett väsentligt utökande av kapaciteten i en befintlig sådan ledning eller anläggning.

Ett beslut om undantag enligt andra stycket får endast avse den utökade kapaciteten i den berörda ledningen eller anläggningen.

3 §

Ett beviljat undantag enligt 1 § *skall* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *skall* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *skall* det anges att *det* kan komma att ändras eller upphävas av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Ett beviljat undantag enligt 1 § *ska* avse en viss bestämd tid.

Ett beslut om undantag *ska* förenas med de villkor som behövs för att säkerställa att kraven i 2 § uppfylls.

I ett beslut om undantag *ska* det anges att *beslutet* kan komma att ändras eller upphävas *efter begäran* av Europeiska *kommissionen*.

5 §

Ett beslut om undantag *skall* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *gemenskapernas kommission.*

Ett beslut om undantag *ska* av regeringen utan dröjsmål anmälas till Europeiska *kommissionen*.

10 kap.

1 §[3]

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *1775/2005* av den *28 september 2005* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

Tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av

1. denna lag och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr *715/2009* av den *13 juli 2009* om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten *och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005*[4].

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

Tillsynen omfattar inte efterlevnaden av bestämmelserna i

[3] Senaste lydelse 2008:901.
[4] EUT L 211, 14.8.2009, s. 36 (Celex 32009R0715).

7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 *och 8* kap.	7 kap. med undantag för 5 och 6 §§, *8 kap. med undantag för 13–20 §§*, 8 a kap. med undantag för 1 § och inte heller efterlevnaden av bestämmelserna i 5 kap.
	1 a §
	I ett beslut av tillsynsmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 715/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran Europeiska kommissionen.
3 §	
Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.	
	Ett föreläggande som har meddelats med anledning av en anmälan enligt 4 § första stycket gäller omedelbart.
4 §	
Om tillsynsmyndigheten får in en anmälan *mot ett naturgasföretag med* påstående att *företagets anslutningsavgift eller tariff för överföring, lagring eller tillträde till* förgasningsanläggning inte *är objektiv eller ickediskriminerande, skall tillsynsmyndigheten fatta beslut i ärendet inom två månader från det att anmälan kom in till myndigheten. Detsamma gäller vid anmälan mot den systemansvariga myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller ickediskriminerande.*	*Tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ett ärende inom två månader från det att* en anmälan *kom in till myndigheten om anmälan* *1. har lämnats in av någon som har ett intresse i saken, och* *2. innehåller ett* påstående att *en innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller* förgasningsanläggning inte *följer bestämmelser som omfattas av myndighetens tillsyn enligt 1 §.*
Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *skall* kunna avgöras.	Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får tillsynsmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet *ska* kunna avgöras.
Tillsynsmyndighetens beslut gäller omedelbart.	*Tidsfristerna gäller även vid anmälan mot den systemansvariga*

myndigheten med påstående att dess balansavtal inte är objektiva eller icke-diskriminerande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011 utom i fråga om 7 kap. 8 och 9 §§, som träder i kraft den 1 oktober 2011.

2. En transmissionsnätsoperatör som har ansökt om certifiering enligt lagen (2011:000) om certifiering av vissa naturgasföretag får bedriva verksamhet trots 3 kap. 2 § andra stycket, 2 a och 2 b §§ till dess att ett slutligt beslut i frågan om certifiering har vunnit laga kraft, dock längst till och med den 2 mars 2012.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-03-10

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström, f.d. regeringsrådet Lars Wennerström och justitierådet Eskil Nord.

Tredje inremarknadspaketet för el och naturgas

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2011 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om certifiering av stamnätsföretag för el,
2. lag om certifiering av vissa naturgasföretag,
3. lag om ändring i ellagen (1997:857),
4. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Andreas Lindholm och rättssakkunnige Jonas Manole.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

I lagrådsremissen föreslås nya lagar om certifiering av företag som bedriver överföring av el i stamledningar respektive naturgas genom högtryckskledningar. Vidare föreslås ett antal ändringar i ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Syftet med förslagen är att genomföra EU:s s.k. tredje inremarknadspaket för el och naturgas.

Förslaget till lag om certifiering av stamnätsföretag för el

3 kap. 2 och 5 §§

Av 2 § framgår bland annat att om nätmyndigheten inte har meddelat beslut inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten ska myndigheten anses ha beviljat ansökan. Av 5 § framgår dock att en certifiering ska gälla först sedan myndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut i certifieringsfrågan som avses i 3 kap. 4 §, dvs. efter det att Europeiska kommissionen yttrat sig. Med hänsyn till det nära samband som föreligger mellan bestämmelserna i 2 och 5 §§ förordar Lagrådet att innehållet i 5 § får bilda ett andra stycke i 2 § av följande lydelse:

> En certifiering ska gälla först från det att nätmyndigheten har meddelat ett sådant slutligt beslut som avses i 4 §.

3 kap. 9 §

Paragrafen gäller för förfarandet vid omprövning av certifiering. Avsikten är att förfarandet vid en omprövning enligt 7 § ska motsvara förfarandet vid den inledande prövningen av en fråga om certifiering.

Varken av direktivet eller av den föreslagna lagtexten framgår något annat än att paragrafen bör omfatta samtliga punkter i 7 §. Förfarandet enligt 2 och 3 §§ kan dock inte tillämpas fullt ut, vilket i lagtexten markerats på så sätt att en anmälan enligt 6 § ska hanteras enligt förfarandet för ansökan "i tillämpliga delar". Enligt Lagrådets mening är det tydligare om det anges vad som ska tillämpas och vad som inte ska tillämpas. Paragrafens första stycke skulle kunna förtydligas genom att ges följande lydelse:

> Vid en omprövning enligt 7 § av en beviljad certifiering ska det förfarande som beskrivs i 2 och 3 §§ tillämpas, med följande avvikelser:
>
> 1. certifieringen ska anses bestå ifall fyramånadersfristen i 2 § försuttits,
>
> 2. någon anmälan enligt 3 § ska inte göras om omprövningen avslutats inom fyramånadersfristen i 2 § med en återkallelse av certifieringen.

3 kap. 10 §

Av paragrafens underrubrik "Skyldighet att lämna uppgifter" framgår att syftet med paragrafen är att slå fast en skyldighet för ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el att lämna vissa angivna uppgifter på begäran av Europeiska kommissionen eller nätmyndigheten. Det kan vidare antecknas att nätmyndigheten enligt 5 kap. 2 § får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag ska följas och att ett sådant föreläggande får förenas med vite.

En jämförelse mellan förevarande paragraf och den artikel den sägs motsvara, artikel 10.7 i elmarknadsdirektivet, ger vid handen att paragrafen går längre än vad direktivet kräver. I artikeln sägs nämligen endast att tillsynsmyndigheterna och kommissionen får begära viss i artikel 10 angiven information.

Mot nu angivna bakgrund föreslår Lagrådet att paragrafen justeras så att den närmare ansluter till artikel 10.7 genom att ges t.ex. följande lydelse:

> Europeiska kommissionen och nätmyndigheten får begära att från ett stamnätsföretag eller ett företag som bedriver produktion av eller handel med el få de upplysningar och få ta del av de handlingar som de anser behövas för att förutsättningarna för certifiering ska kunna bedömas.

Godtas detta förslag bör även underrubriken före paragrafen ändras. Den skulle förslagsvis kunna lyda: Begäran om uppgifter.

3 kap. 9 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförts under 3 kap. 9 § i förslaget till lag om certifiering av stamnätsföretag för el.

3 kap. 10 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförts under 3 kap. 10 § i förslaget till lag om certifiering av stamnätsföretag för el.

Viss fråga om bemyndiganden

I flera av de bestämmelser i ellagen och naturgaslagen där det i lagrådsremissen föreslås ett antal ändringar finns sedan tidigare ett antal bemyndiganden där det föreskrivs att regeringen meddelar eller får meddela närmare föreskrifter i olika avseenden (se bland annat 8 kap. 6 § ellagen och 7 kap. 8 § naturgaslagen). Bemyndigandena är således utformade på det sätt som tidigare förekom närmast när det var fråga om att erinra om regeringens normgivningsbefogenhet enligt 8 kap. 13 § i den äldre regeringsformen (jfr Lavin, Lagrådet och den offentliga makten, 2001, s. 74 f). Bemyndigandena har i stort bibehållits i de nu aktuella paragraferna men på ett par ställen har ordet ”närmare” som just ger uttryck för att fråga är om verkställighetsföreskrifter fått utgå utan att detta särskilt kommenterats annat än som att fråga skulle vara om endast redaktionella ändringar (se 3 kap. 17 § och 8 kap. 6 § ellagen samt 3 kap. 9 § och 7 kap. 8 § naturgaslagen). Mot bakgrund härav – samt med beaktande av de bestämmelser som nu gällande regeringsform innehåller rörande delegering av riksdagens normgivningsmakt och regeringens befogenheter att självständigt meddela föreskrifter – finns det anledning att under det fortsatta lagstiftningsarbetet eller i annat sammanhang närmare överväga och kommentera de ändringar i olika bemyndiganden som görs, ävensom att i övrigt se över de bemyndiganden som ellagen och naturgaslagen innehåller.

I övrigt föranleder förslagen inte någon erinran.

Näringsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 2011.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Ask, Olofsson, Larsson, Carlgren, Hägglund, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Ohlsson, Norman, Attefall, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Hatt.

Föredragande: Statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2010/11:70 Tredje inremarknadspaketet för el och naturgas.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om certifiering av stamnätsföretag för el	2 kap. 2 §	32009L0072
Lag om certifiering av vissa naturgasföretag	2 kap. 2 §	32009L0073
Lag om ändring i ellagen (1997:857)	3 kap. 17 och 17 a §§ samt 8 kap. 6 och 9 §§	32009L0072
Lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)	3 kap. 9 och 10 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§ samt 7 kap. 8 och 9 §§	32009L0073